

CONSILIUL CONCURENȚEI
Programul Rețeaua Națională de Ajutor de Stat
Proiectul AID ADVOCACY

Cadrul comunitar și național în domeniul ajutorului de stat

Vol.II

CONSILIUL CONCURENȚEI

Rețeaua Națională de Ajutor de Stat

**CADRUL COMUNITAR ȘI NAȚIONAL ÎN DOMENIUL
AJUTORULUI DE STAT**

Tiparul executat la **Tipogrup Press Buzău**
Bd. Nicolae Bălcescu, nr. 48
Tel./fax. 0238.717.358, 0238.717.360
office@tipogruppress.ro

CONSILIUL CONCURENȚEI
Rețeaua Națională de Ajutor de Stat

**CADRUL COMUNITAR
ȘI NAȚIONAL ÎN DOMENIUL
AJUTORULUI DE STAT**

VOL. II

CUPRINS

1	Exceptări de la obligația de notificare către Comisia Europeană	7
1.1	Regulamentul (CE) nr. 800/2008 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu Piața comună în aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul CE (Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare).....	9
1.2	Anexa I Definiția întreprinderilor mici și mijlocii.....	51
1.3	Anexa II Fișă de informații pentru ajutoarele în domeniul cercetării și dezvoltării, în conformitate cu obligațiile extinse de raportare prevăzute la art. 9 alin. (4).....	54
1.4	Fișă de informații pentru ajutoarele în favoarea proiectelor mari de investiții, în conformitate cu obligațiile extinse de raportare prevăzute la art. 9 alin. (4).....	55
1.5	Anexa III Fișă de informații pentru ajutoare în conformitate cu obligația de raportare prevăzută la art. 9 alin (1).....	56
2	Ajutorul de minimis.....	61
2.1	Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 al Comisiei privind aplicarea art. 87 și 88 din Tratat ajutoarelor de minimis.....	63
3	Ajutoare orizontale	71
3.1	Liniile directoare privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007 - 2013.....	73
3.2	Anexa I Definiția industriei siderurgice.....	92
3.3	Anexa II Definiția industriei fibrelor sintetice.....	94
3.4	Anexa III Formular pentru furnizarea informațiilor de sinteză privind ajutoarele pentru proiecte de investiții mari, cerute la punctul 65.....	95
3.5	Anexa IV Metoda de calcul a cotelor de populație care poate beneficia de ajutoare în temeiul art. 87 alin. (3) lit. (c) în toate Statele Membre.....	96
3.6	Hotărârea de Guvern nr. 946 din 19 iulie 2006 privind intensitatea maximă a ajutorului de stat regional pentru investiții inițiale.....	98
3.7	Cadrul comunitar privind ajutorul de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare.....	100
3.8	Anexa Formular pentru furnizarea de informații sumare cu privire la ajutoarele de stat, în conformitate cu obligațiile de raportare lărgite.....	133
3.9	Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului.....	134
3.10	Liniile directoare comunitare privind ajutorul de stat pentru promovarea investițiilor în capitalul de risc în cadrul întreprinderilor mici și mijlocii.....	176
3.11	Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate.....	195
4	Ajutoare sectoriale.....	213
4.1	Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor privind ajutoarele de stat serviciilor publice de radiodifuziune.....	215
4.2	Regulamentul (CE) nr. 1407/2002 al Consiliului privind ajutorul de stat pentru industria cărbunelui.....	225
4.3	Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul European Economic și Social și Comitetul Regiunilor privind anumite aspecte legale legate de cinematografie și alte opere audiovizuale.....	235

4.5	Comunicarea Comisiei privind prelungirea aplicării Comunicării referitoare la continuarea aplicării Comunicării Comisiei privind anumite aspecte juridice legate de producțiile cinematografice și alte opere audiovizuale (Comunicarea Comisiei în domeniul cinematografiei).....	257
4.6	Comunicarea Comisiei cu privire la metodologia de analiză a ajutorului de stat legat de costurile irecuperabile.....	258
4.7	Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor de concurență în sectorul poștal și privind evaluarea anumitor măsuri de ajutor de stat cu privire la serviciile poștale.....	264
4.8	Cadrul comunitar privind ajutoarele de stat acordate în industria construcțiilor de nave...	282
4.9	Comunicarea Comisiei privind prelungirea Cadrului comunitar privind ajutoarele de stat acordate în sectorul construcțiilor de nave - 2006.....	288
4.10	Comunicarea Comisiei privind prelungirea Cadrului comunitar privind ajutoarele de stat acordate în sectorul construcțiilor de nave - 2008.....	289
4.11	Comunicarea Comisiei privind ajutorul pentru salvare și restructurare și ajutorul pentru închidere în sectorul siderurgic.....	290
4.12	Comunicarea Comisiei privind anumite aspecte legate de abordarea cazurilor de concurență apărute în urma expirării Tratatului CECO.....	293
5	Instrumente specifice de ajutor de stat.....	299
5.1	Comunicarea Comisiei cu privire la aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții.....	301
5.2	Comunicarea Comisiei emisă în baza art. 93 alin. (1) din Tratatul CE privind aplicarea art. 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt.....	315
5.3	Comunicarea Comisiei de modificare a Comunicării Comisiei emisă în baza art. 93 alin. (1) din Tratatul CE privind aplicarea art. 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt.....	324
5.4	Comunicarea Comisiei privind prelungirea aplicării Comunicării Comisiei emisă în baza art. 93 alin. (1) din Tratatul CE privind aplicarea art. 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt.....	327
5.5	Comunicarea Comisiei de modificare a Comunicării Comisiei emisă în baza art. 93 alin. (1) din Tratatul CE privind aplicarea art. 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt.....	328
5.6	Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor privind ajutorul de stat în cazul măsurilor referitoare la impozitarea directă a activităților economice.....	330
6	Servicii de interes economic general.....	337
6.1	Cadrul comunitar pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public.....	339
6.2	Decizia Comisiei privind aplicarea art. 86 alin. (2) din Tratatul CE la ajutorul de stat sub forma compensației pentru obligația de serviciu public, acordat anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general.....	344
7	Ajutorul de stat în sectorul transporturilor.....	351
7.1	Orientările comunitare privind finanțarea aeroporturilor și ajutorul la înființare pentru companiile aeriene cu plecare de pe aeroporturile regionale.....	353
7.2	Liniile directe comunitare privind ajutoarele de stat acordate întreprinderilor feroviare..	369
7.3	Liniile directe comunitare privind ajutorul de stat în domeniul transportului maritim.....	389
7.4	Anexa Definiția înregistrărilor Statelor Membre.....	402

Capitolul I

Exceptări de la obligația de notificare către Comisia Europeană

REGULAMENTUL (CE) NR. 800/2008 AL COMISIEI
din 6 august 2008
de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu Piața comună în
aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratat
(Regulament general de exceptare pe categorii de ajutoare)

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene,

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 994/98 al Consiliului din 7 mai 1998 de aplicare a articolelor 92 și 93 din Tratatul de instituire a Comunității Europene anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale¹, în special articolul 1 alineatul (1) literele (a) și (b),

după publicarea proiectului prezentului regulament²,

după consultarea Comitetului consultativ privind ajutoarele de stat,

întrucât:

(1) Regulamentul (CE) nr. 994/98 împuternicește Comisia să declare, în conformitate cu articolul 87 din Tratat, că, în anumite condiții, ajutoarele pentru întreprinderile mici și mijlocii („IMM-uri”), ajutoarele pentru cercetare și dezvoltare, ajutoarele pentru protecția mediului, ajutoarele pentru ocuparea forței de muncă și pentru formare, precum și ajutoarele care sunt conforme cu harta aprobată de către Comisie pentru fiecare Stat Membru pentru acordarea ajutoarelor regionale sunt compatibile cu Piața comună și nu fac obiectul obligației de notificare prevăzute la articolul 88 alineatul (3) din Tratat.

(2) Comisia a aplicat articolele 87 și 88 din Tratat în numeroase decizii și a dobândit suficientă experiență pentru a defini criteriile generale de compatibilitate în ceea ce privește ajutorul pentru IMM-uri, sub forma ajutoarelor pentru investiții în și în afara regiunilor asistate, sub forma sistemelor de investiții de capital de risc și în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării, în special în contextul punerii în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 70/2001 al Comisiei din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE ajutorului de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii³ și cu privire la extinderea scopului respectivului regulament în vederea includerii ajutorului pentru cercetare și dezvoltare, al punerii în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 364/2004 al Comisiei din 25 februarie 2004 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 70/2001⁴, al punerii în aplicare a Comunicării Comisiei privind ajutorul de stat și capitalul de risc⁵ și al Liniilor directe comunitare privind ajutorul de stat în vederea promovării investițiilor de capital de risc în întreprinderile mici și mijlocii⁶, precum și al punerii în aplicare a Cadrului comunitar pentru ajutoarele de stat pentru cercetare și dezvoltare și inovare⁷.

(3) Comisia a dobândit, de asemenea, suficientă experiență în aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratat în domeniul ajutoarelor pentru formare, ajutoarelor pentru ocuparea forței de muncă, ajutoarelor pentru protecția mediului, ajutoarelor pentru cercetare, dezvoltare și inovare și ajutoarelor regionale atât pentru IMM-uri, cât și pentru întreprinderile mari, în special în contextul punerii în aplicare a Regulamentului (CE)

¹ JO L 142, 14.05.1998, pag. 1.

² JO C 210, 08.09.2007, pag. 14.

³ JO L 10, 13.01.2001, pag. 33. Regulament modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1976/2006 (JO L 368, 23.12.2006, pag. 85).

⁴ JO L 63, 28.02.2004, pag. 22.

⁵ JO C 235, 21.08.2001, pag. 3.

⁶ JO C 194, 18.08.2006, pag. 2.

⁷ JO C 323, 30.12.2006, pag. 1.

nr. 68/2001 al Comisiei din 12 ianuarie 2001 de aplicare a articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele pentru formare⁸, a Regulamentului (CE) nr. 2204/2002 din 12 decembrie 2002 de aplicare a articolelor 87 și 88 din Tratatul CE în raport cu ajutoarele de stat pentru ocuparea forței de muncă⁹, a Regulamentului (CE) nr. 1628/2006 al Comisiei din 24 octombrie 2006 de aplicare articolelor 87 și 88 din Tratat ajutoarelor naționale pentru investiții regionale¹⁰ a Cadrului comunitar pentru ajutoarele de stat pentru cercetare și dezvoltare¹¹, a Cadrului comunitar pentru ajutoarele de stat pentru cercetare și dezvoltare și inovare, Orientărilor comunitare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului din 2001¹², a Orientărilor comunitare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului din 2008¹³, a Orientărilor comunitare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului din 2008 și a Liniilor directe privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013¹⁴.

(4) În lumina acestei experiențe, este necesară adaptarea unora dintre condițiile prevăzute de Regulamentele (CE) nr. 68/2001, 70/2001, 2204/2002 și 1628/2006. Din motive de simplificare și pentru a asigura o monitorizare mai eficientă a ajutoarelor de către Comisie, aceste regulamente ar trebui înlocuite cu un singur regulament. Simplificarea ar trebui să rezulte, printre altele, dintr-un set de definiții armonizate comune și din dispozițiile orizontale comune prevăzute în Capitolul I din prezentul regulament. Pentru a asigura coerența legislației în domeniul ajutoarelor de stat, definițiile ajutorului de stat și schemei de ajutor ar trebui să fie identice cu definițiile date acestor noțiuni în Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE¹⁵. O astfel de simplificare este esențială pentru a asigura faptul că Strategia de la Lisabona pentru creștere și locuri de muncă dă rezultate, în special pentru IMM-uri.

(5) Prezentul regulament ar trebui să scutească orice ajutor care îndeplinește toate condițiile relevante prevăzute de prezentul regulament, precum și orice schemă de ajutor, cu condiția ca orice ajutor individual care ar putea fi acordat în cadrul unei astfel de scheme să îndeplinească toate condițiile relevante din prezentul regulament. Pentru a garanta transparența, precum și o monitorizare mai eficientă a ajutorului, orice măsură de ajutor individual acordată în temeiul prezentului regulament ar trebui să conțină o trimitere expresă la dispoziția aplicabilă din Capitolul II și la legislația națională pe care se bazează ajutorul individual.

(6) În vederea monitorizării punerii în aplicare a prezentului regulament, Comisia ar trebui să fie, de asemenea, în măsură să obțină toate informațiile necesare de la Statele Membre cu privire la măsurile întreprinse în baza prezentului regulament. Nefurnizarea de către Statul Membru, într-un termen rezonabil de timp, a informațiilor privind aceste măsuri de ajutor poate, prin urmare, fi considerată o indicație a faptului că nu sunt respectate condițiile prezentului regulament. Aceasta poate, prin urmare, să determine Comisia să decidă ca prezentul regulament sau partea relevantă din prezentul regulament să nu se mai aplice, pe viitor, Statului Membru în cauză și să prevadă obligativitatea ca toate măsurile de ajutor ulterioare, inclusiv noile măsuri de ajutor individual acordate pe baza schemelor de ajutoare reglementate anterior de prezentul regulament, să fie notificate Comisiei în conformitate cu articolul 88 din Tratat. De îndată ce Statul Membru furnizează informații corecte și complete, Comisia ar trebui să permită reluarea aplicării integrale a regulamentului.

(7) Ajutoarele de stat în înțelesul articolului 87 alineatul (1) din Tratat care nu sunt reglementate de prezentul regulament ar trebui să se supună în continuare obligației de notificare prevăzute la articolul 88 alineatul (3) din Tratat. Prezentul regulament nu ar trebui să excludă posibilitatea Statelor Membre de a notifica ajutoarele ale căror obiective corespund obiectivelor prevăzute de prezentul regulament. Aceste ajutoare vor fi evaluate de Comisie în special pe baza condițiilor prevăzute de prezentul regulament și în conformitate cu criteriile prevăzute în orientările sau cadrele specifice adoptate de Comisie, atunci când măsura de ajutor în cauză intră în sfera de aplicare a unui astfel de instrument specific.

(8) Prezentul regulament nu ar trebui să se aplice ajutoarelor pentru export sau ajutoarelor care favorizează produsele naționale în raport cu cele importate. În special, acesta nu ar trebui să se aplice

⁸ JO L 10, 13.01.2001, pag. 20. Regulament, modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1976/2006.

⁹ JO L 337, 13.12.2002, pag. 3. Regulament, modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1976/2006.

¹⁰ JO L 302, 01.11.2006, pag. 29.

¹¹ JO C 45, 17.02.1996, pag. 5.

¹² JO C 37, 03.02.2001, pag. 3.

¹³ JO C 82, 01.04.2008, pag. 1.

¹⁴ JO C 54, 04.03.2006, pag. 13.

¹⁵ JO L 83, 27.03.1999, pag. 1. Regulament modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1791/2006 (JO L 363, 20.12.2006, pag. 1).

ajutoarelor destinate înființării și exploatării unei rețele de distribuție în alte țări. Ajutoarele destinate acoperirii costurilor aferente participării la târguri internaționale sau a costului studiilor sau serviciilor de consultanță necesare pentru lansarea unui produs nou sau a unui produs existent pe o piață nouă nu ar trebui să constituie de obicei ajutoare pentru export.

(9) Prezentul regulament ar trebui să se aplice, teoretic, tuturor sectoarelor economice. În sectorul pescuitului și acvaculturii, prezentul regulament ar trebui să acorde excepții numai ajutoarelor din domeniul cercetării, dezvoltării și inovării, ajutoarelor acordate sub formă de capital de risc, ajutoarelor pentru formare și ajutoarelor pentru lucrătorii defavorizați și cu handicap.

(10) În sectorul agricol, având în vedere normele speciale care se aplică în ceea ce privește producția primară de produse agricole, prezentul regulament ar trebui să acorde excepții numai ajutoarelor din domeniul cercetării și dezvoltării, ajutoarelor acordate sub formă de capital de risc, ajutoarelor pentru formare, ajutoarelor pentru protecția mediului și ajutoarelor pentru lucrătorii defavorizați și cu handicap, în măsura în care aceste categorii de ajutoare nu sunt reglementate de Regulamentul (CE) nr. 1857/2006 al Comisiei din 15 decembrie 2006 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul ajutoarelor de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii care își desfășoară activitatea în domeniul producției de produse agricole și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 70/2001¹⁶.

(11) Având în vedere similaritățile dintre prelucrarea și comercializarea produselor agricole și a produselor neagricole, prezentul regulament ar trebui să se aplice prelucrării și comercializării produselor agricole, cu condiția îndeplinirii anumitor condiții.

(12) Nici activitățile realizate în exploatarea agricolă, necesare pentru pregătirea unui produs pentru prima vânzare, nici prima vânzare către revânzatori sau prelucrători nu ar trebui considerate forme de prelucrare sau comercializare în sensul prezentului regulament. Curtea de Justiție a Comunităților Europene a stabilit că, atunci când Comunitatea adoptă o reglementare privind organizarea comună a pieței într-un anumit sector agricol, Statele Membre au obligația să se abțină de la a lua măsuri care ar putea să o submineze sau să creeze excepții la aceasta. Prin urmare, prezentul regulament nu ar trebui să se aplice ajutoarelor a căror valoare este stabilită pe baza prețului sau cantității produselor achiziționate sau comercializate și nici ajutoarelor condiționate de obligația de a le împărți cu producătorii primari.

(13) Având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1407/2002 al Consiliului din 23 iulie 2002 privind ajutorul de stat pentru industria cărbunelui¹⁷, prezentul regulament nu ar trebui să se aplice ajutoarelor care favorizează activitățile în sectorul cărbunelui, cu excepția ajutoarelor pentru formare, a ajutoarelor pentru cercetare și dezvoltare și inovare și a ajutoarelor pentru protecția mediului.

(14) Atunci când o schemă de ajutor regional urmărește obiective regionale, însă este direcționat către sectoare specifice ale economiei, obiectivul și efectele probabile ale schemei pot fi sectoriale, mai degrabă decât orizontale. Prin urmare, schemele de ajutor regional direcționate către sectoare economice specifice, precum și ajutorul regional acordat pentru activități în sectorul oțelului, în sectorul construcțiilor de nave, astfel cum se prevede în Comunicarea Comisiei privind prelungirea Cadrului privind ajutoarele de stat pentru construcțiile de nave¹⁸, și în sectorul fibrelor sintetice ar trebui să fie exceptate de la obligația notificării. Cu toate acestea, sectorul turistic joacă un rol important în economiile naționale și în general are un impact deosebit de pozitiv asupra dezvoltării regionale. Schemele de ajutor regional destinate activităților de turism ar trebui, prin urmare, să fie exceptate de la obligația notificării.

(15) Ajutoarele acordate întreprinderilor în dificultate în sensul Orientărilor comunitare privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate¹⁹ ar trebui evaluate în lumina respectivelor orientări, pentru a împiedica nerespectarea acestora. Ajutorul pentru aceste întreprinderi ar trebui, prin urmare, exclus din domeniul de aplicare al prezentului regulament. Pentru a reduce sarcina administrativă pentru Statele Membre, la acordarea către IMM-uri a ajutorului reglementat de prezentul regulament, ar trebui utilizată o definiție a întreprinderilor aflate în dificultate simplificată față de

¹⁶ JO L 358, 16.12.2006, pag. 3.

¹⁷ JO L 205, 02.08.2002, pag. 1. Regulament modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1791/2006 (JO L 363, 20.12.2006, pag. 1).

¹⁸ JO C 260, 28.10.2006, pag. 7.

¹⁹ JO C 244, 01.10.2004, pag. 2.

definiția din orientările menționate anterior. În plus, IMM-urile cu o vechime de mai puțin de trei ani nu ar trebui considerate a fi în dificultate în această perioadă în sensul prezentului regulament, cu excepția cazului în care îndeplinesc criteriile din legislația relevantă internă pentru a face obiectul procedurilor de insolvență colectivă. Aceste simplificări nu ar trebui să aducă atingere calificării acestor IMM-uri în cadrul orientărilor menționate anterior în ceea ce privește ajutorul care nu este reglementat de prezentul regulament și nu ar trebui să aducă atingere calificării de întreprinderi aflate în dificultate a marilor întreprinderi, în temeiul prezentului regulament, care continuă să facă obiectul definiției complete prevăzute în orientările menționate anterior.

(16) Comisia trebuie să se asigure că ajutoarele autorizate nu afectează condițiile de schimb comercial într-un mod contrar interesului general. Prin urmare, ajutoarele acordate unui beneficiar care face obiectul unui ordin de recuperare în urma unei decizii anterioare a Comisiei, prin care un ajutor este declarat ilegal și incompatibil cu Piața comună, ar trebui excluse din domeniul de aplicare al prezentului regulament. În consecință, orice ajutor *ad hoc* acordat unui astfel de beneficiar și orice schemă de ajutor care nu conține o dispoziție expresă de excludere a acestor beneficiari se supun în continuare obligației de notificare prevăzute la articolul 88 alineatul (3) din Tratat. Această dispoziție nu ar trebui să afecteze așteptările legitime ale beneficiarilor schemelor de ajutor care nu fac obiectul unor ordine de recuperare.

(17) În vederea asigurării unei aplicări coerente a normelor comunitare privind ajutorul de stat, precum și din motive de simplificare administrativă, ar trebui armonizate definițiile termenilor care sunt relevanți pentru diversele categorii de ajutor reglementate de prezentul regulament.

(18) În vederea calculării intensității ajutorului, toate cifrele utilizate sunt cele cărora nu li s-au aplicat deduceri fiscale sau alte taxe și impozite. La calcularea intensităților ajutorului, ajutorul care poate fi plătit în mai multe tranșe se actualizează la valoarea sa în momentul acordării. Rata dobânzii care trebuie aplicată la actualizare și la calcularea valorii ajutorului care se acordă sub o formă alta decât subvenția ar trebui să fie rata de referință aplicabilă la data acordării, astfel cum se prevede în Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont²⁰.

(19) În cazurile în care ajutorul se acordă sub formă de exonerări sau de reduceri a unor taxe și impozite datorate ulterior, sub rezerva respectării unei anumite intensități a ajutorului definită în echivalent-subvenție brut, tranșele ajutorului ar trebui să se actualizeze pe baza ratelor de referință aplicabile în diferitele momente în care avantajele fiscale produc efecte. În cazul exonerărilor de taxe și impozite sau a reducerii unor taxe datorate ulterior, rata de referință aplicabilă și valoarea exactă a tranșelor ajutorului nu pot fi cunoscute dinainte. În acest caz, Statele Membre ar trebui să stabilească dinainte un plafon al valorii actualizate a ajutorului, care să respecte intensitatea ajutorului aplicabilă. Prin urmare, atunci când se cunoaște valoarea tranșei ajutorului într-un anumit an, actualizarea se poate face pe baza ratei de referință aplicabile în acel moment. Valoarea actualizată a fiecărei tranșe a ajutorului ar trebui dedusă din valoarea totală a plafonului.

(20) În vederea asigurării transparenței, egalității de tratament și a unei monitorizări eficiente, prezentul regulament nu ar trebui să se aplice decât ajutoarelor transparente. Ajutorul transparent este ajutorul pentru care poate fi calculat exact echivalentul-subvenție brut *ex ante*, fără a trebui să se procedeze la o evaluare a riscurilor. În special ajutoarele conținute în împrumuturi ar trebui considerate transparente atunci când echivalentul-subvenție brut a fost calculat pe baza ratei de referință prevăzute în Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont. Ajutoarele conținute în măsuri fiscale ar trebui considerate transparente atunci când măsura respectivă prevede un plafon care să asigure că pragul aplicabil nu este depășit. În cazul reducerilor taxelor de mediu, care nu fac obiectul unui prag individual care trebuie notificat în temeiul prezentului regulament, nu trebuie inclus niciun plafon pentru ca măsura să fie considerată transparentă.

(21) Ajutoarele conținute în sisteme de garanții ar trebui considerate transparente atunci când metoda de calcul a echivalentului-subvenție brut a fost aprobată în urma notificării Comisiei cu privire la metodologia respectivă și, în cazul ajutoarelor regionale pentru investiții, atunci când Comisia a aprobat o astfel de metodă în urma adoptării Regulamentului (CE) nr. 1628/2006. Comisia va examina aceste notificări pe baza Comunicării Comisiei privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE ajutoarelor de stat sub formă de garanții²¹. Ajutoarele conținute în sisteme de garanții ar trebui de asemenea

²⁰ JO C 14, 19.01.2008, pag. 6.

²¹ JO C 155, 20.06.2008, pag. 10.

considerate transparente atunci când beneficiarul este un IMM, iar echivalentul-subvenție brut a fost calculat pe baza primelor „safe-harbour” prevăzute la punctele 3.3 și 3.5 din comunicarea menționată anterior.

(22) Având în vedere dificultatea calculării echivalentului subvenției a ajutoarelor sub formă de avansuri rambursabile, aceste ajutoare nu ar trebui să fie reglementate de prezentul regulament, cu excepția cazului în care valoarea totală a avansului rambursabil este inferioară pragului de notificare individuală aplicabil, prevăzut de prezentul regulament.

(23) Datorită riscului mai ridicat de denaturare a concurenței, ajutoarele cu o valoare mare ar trebui să fie evaluate în continuare de Comisie pe o bază individuală. Prin urmare, ar trebui stabilite praguri pentru fiecare categorie de ajutor care intră în domeniul de aplicare al prezentului regulament, al căror nivel să țină seama de categoria de ajutor în cauză și de efectele sale probabile asupra concurenței. Orice ajutor care depășește aceste praguri este supus în continuare obligației de notificare prevăzute la articolul 88 alineatul (3) din Tratat.

(24) Pentru a garanta faptul că ajutorul este proporțional și limitat la valoarea necesară, pragurile ar trebui, atunci când este posibil, să fie exprimate ca intensități ale ajutorului în raport cu un ansamblu de costuri eligibile. Deoarece se bazează pe o formă de ajutor pentru care este dificilă stabilirea costurilor eligibile, pragul privind ajutoarele sub formă de capital de risc ar trebui exprimat ca valoare maximă a ajutorului.

(25) Pragurile exprimate ca intensitate sau valoare a ajutorului ar trebui stabilite, având în vedere experiența Comisiei, la un nivel care să corespundă deopotrivă necesității de a reduce denaturarea concurenței în sectorul subvenționat și necesității de a rezolva disfuncționalitățile sau problemele de coeziune ale pieței. În ceea ce privește ajutoarele regionale pentru investiții, acest prag ar trebui stabilit la un nivel care să țină seama de intensitățile admisibile ale ajutorului, indicate în hărțile ajutorului regional.

(26) Pentru a stabili dacă pragurile individuale de notificare și intensitățile maxime ale ajutorului prevăzute de prezentul regulament sunt respectate, ar trebui luată în considerare valoarea totală a ajutorului de stat acordat pentru activitatea sau proiectul subvenționat, indiferent dacă ajutorul respectiv este finanțat din surse locale, regionale, naționale sau comunitare.

(27) În plus, prezentul regulament ar trebui să precizeze condițiile în care pot fi cumulate diferitele categorii de ajutor care sunt reglementate de prezentul regulament. În ceea ce privește cumulul ajutoarelor reglementate de prezentul regulament cu ajutorul de stat care nu intră sub incidența prezentului regulament, ar trebui avută în vedere decizia Comisiei de aprobare a ajutoarelor care nu sunt reglementate de prezentul regulament, precum și normele privind ajutoarele de stat care stau la baza deciziei respective. În ceea ce privește cumularea ajutorului pentru lucrătorii cu handicap cu alte categorii de ajutor, în special cu ajutorul pentru investiții, care poate fi calculat pe baza costurilor salariale în cauză, ar trebui să se aplice dispoziții speciale. Prezentul regulament ar trebui să prevadă, de asemenea, cumularea măsurilor de ajutor cu costuri eligibile identificabile și a măsurilor de ajutor fără costuri eligibile identificabile.

(28) Pentru a se asigura că ajutorul este necesar și are un efect stimulator cu privire la dezvoltarea de noi activități sau proiecte, prezentul regulament nu ar trebui să se aplice ajutorului destinat unor activități pe care beneficiarul ar putea să le desfășoare deja și în condițiile pieței. În ceea ce privește ajutoarele reglementate de prezentul regulament acordate unui IMM, astfel de stimulente ar trebui să fie considerate prezente atunci când, înainte de inițierea activităților legate de realizarea proiectului sau activităților respective, IMM-ul a transmis o solicitare Statului Membru. În ceea ce privește ajutoarele sub formă de capital de risc în favoarea IMM-urilor, condițiile prevăzute în prezentul regulament în special în ceea ce privește mărimea tranșelor investițiilor pentru fiecare întreprindere-țintă, gradul de implicare a investitorilor privați, dimensiunea societății, precum și faza de dezvoltare a întreprinderii finanțate asigură faptul că măsura privind capitalul de risc va avea un efect de stimulare.

(29) În ceea ce privește ajutoarele care fac obiectul prezentului regulament acordate unui beneficiar care este o întreprindere mare, Statul Membru ar trebui, în afara condițiilor care se aplică IMM-urilor, să se asigure și că beneficiarul a analizat, în cadrul unui document intern, viabilitatea proiectului sau a activității subvenționate în situația acordării și a neacordării ajutorului. Statul Membru ar trebui să verifice dacă acest document intern confirmă o creștere substanțială a dimensiunilor sau a domeniului de aplicare al proiectului/activității respective, o creștere substanțială a sumei totale cheltuite de beneficiar pentru proiectul sau activitatea subvenționată sau o creștere substanțială a ritmului de finalizare a proiectului/activității în cauză. În ceea ce privește ajutoarele regionale, existența unui efect stimulatîv poate fi stabilită și având în vedere faptul că proiectul de investiții nu ar fi fost realizat ca atare în regiunea asistată în cauză în absența ajutorului.

(30) În ceea ce privește ajutoarele pentru lucrătorii defavorizați sau cu handicap, ar trebui să se considere că există un efect stimulatîv atunci când măsura de ajutor în cauză determină o creștere netă a numărului de lucrători defavorizați sau cu handicap angajați de întreprinderea respectivă sau generează costuri suplimentare pentru instalații sau echipamente destinate lucrătorilor cu handicap. În cazul în care beneficiarul unui ajutor pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap sub formă de subvenții salariale beneficia deja de ajutor pentru încadrarea în muncă lucrătorilor cu handicap, care fie întrunea condițiile Regulamentului (CE) nr. 2204/2002, fie fusese aprobat individual de Comisie, se consideră că, în sensul prezentului regulament, condiția creșterii nete a numărului de lucrători cu handicap, condiție ce fusese îndeplinită pentru măsurile de ajutor preexistente, este în continuare întrunită.

(31) Măsurile de ajutor fiscal ar trebui să facă obiectul unor condiții specifice cu efect stimulatîv, având în vedere faptul că se acordă pe baza unor proceduri diferite față de cele pentru alte categorii de ajutoare. Reducerile taxelor de mediu care îndeplinesc condițiile prevăzute de Directiva 2003/96/CE a Consiliului din 27 octombrie 2003 privind restructurarea Cadrului comunitar de impozitare a produselor energetice și a electricității²² și care fac obiectul prezentului regulament ar trebui considerate ca având efect stimulatîv ținând seama de faptul că aceste rate reduse contribuie cel puțin indirect la îmbunătățirea protecției mediului prin faptul că permit adoptarea sau continuarea sistemului fiscal general în cauză, stimulând astfel întreprinderile supuse taxei de mediu să reducă nivelul de poluare.

(32) În plus, întrucât se consideră că efectul stimulatîv al ajutoarelor *ad hoc* acordate întreprinderilor mari este greu de stabilit, această formă de ajutor ar trebui exclusă din domeniul de aplicare al prezentului regulament. Comisia va examina existența unui astfel de efect stimulatîv în contextul notificării ajutorului în cauză, pe baza criteriilor stabilite în orientările, cadrele sau alte instrumente comunitare aplicabile.

(33) Pentru a garanta transparența și monitorizarea eficientă, în conformitate cu articolul 3 din Regulamentul (CE) nr. 994/98, este necesar să se stabilească un formular tip pe care Statele Membre să îl folosească atunci când furnizează Comisiei o fișă de informații ori de câte ori, în temeiul prezentului regulament, este pus în aplicare o schemă de ajutoare sau este acordat un ajutor *ad hoc*. Fișa de informații ar trebui utilizată pentru publicarea măsurii în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* și pe internet. Fișa de informații trebuie trimisă Comisiei în format electronic, prin intermediul aplicației informatice stabilite. Statul Membru în cauză publică pe internet textul integral al unei astfel de măsuri de ajutor. În cazul măsurilor de ajutor *ad hoc*, secretele comerciale pot fi eliminate. Numele beneficiarului și valoarea ajutorului nu ar trebui însă considerate secret de afaceri. Statele Membre ar trebui să se asigure că aceste texte rămân accesibile pe internet atâta timp cât măsura de ajutor este în vigoare. Cu excepția ajutoarelor acordate sub formă de măsuri fiscale, actul de acordare a ajutorului trebuie să cuprindă o trimitere la dispoziția (dispozițiile) specifică (specifice) a(le) capitolului II din prezentul regulament relevantă (relevante) pentru acest act.

(34) Pentru a asigura transparența și o monitorizare eficientă, Comisia trebuie să stabilească cerințe specifice cu privire la forma și conținutul rapoartelor anuale care trebuie prezentate Comisiei de Statele Membre. În plus, este necesar să se stabilească norme privind evidențele pe care trebuie să le păstreze Statele Membre cu privire la schemele de ajutor și la ajutoarele individuale exceptate în temeiul prezentului regulament, în lumina cerințelor prevăzute la articolul 15 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999.

²² JO L 283, 31.10.2003, pag. 51. Directivă, modificată ultima dată prin Directiva 2004/75/CE (JO L 157, 30.04.2004, pag. 100).

(35) Este necesar să se stabilească condiții suplimentare pe care ar trebui să le îndeplinească orice măsură de ajutor exceptată prin prezentul regulament. Având în vedere articolul 87 alineatul (3) literele (a) și (c) din Tratat, pentru ca un astfel de ajutor să fie în interesul Comunității, acesta ar trebui să fie proporțional cu disfuncționalitățile pieței sau cu dificultățile care trebuie depășite. Prin urmare, este necesar ca domeniul de aplicare al prezentului regulament să fie limitat, în ceea ce privește ajutoarele pentru investiții, la ajutoarele acordate în favoarea anumitor investiții în imobilizări corporale și necorporale. Având în vedere capacitatea excedentară a Comunității și problemele specifice de denaturare a concurenței din sectorul transporturilor rutiere și aeriene, atât timp cât sunt vizate întreprinderile care își exercită activitatea economică principală în aceste sectoare, mijloacele și echipamentele de transport nu ar trebui să fie considerate ca investiții eligibile. Ar trebui să se aplice dispoziții speciale în ceea ce privește definirea imobilizărilor corporale în sensul ajutoarelor de mediu.

(36) În conformitate cu principiile care reglementează ajutoarele care intră în sfera de aplicare a articolului 87 alineatul (1) din Tratat, ajutoarele ar trebui considerate acordate în momentul în care este acordat beneficiarului dreptul legal de a primi aceste ajutoare, în conformitate cu legislația națională aplicabilă.

(37) Pentru a nu favoriza factorul „capital” al unei investiții în raport cu factorul „muncă”, trebuie să se prevadă posibilitatea de a măsura ajutoarele pentru investiții în favoarea IMM-urilor și ajutoarele regionale fie pe baza costurilor de investiții, fie pe baza costurilor aferente noilor locuri de muncă direct create printr-un proiect de investiții.

(38) Schemele de ajutor de mediu sub formă de reduceri fiscale, ajutoarele pentru lucrătorii defavorizați, ajutoarele regionale pentru investiții, ajutoarele pentru întreprinderile mici nou-create, ajutoarele pentru întreprinderile nou-create de femeile antreprenor sau ajutoarele sub formă de capital de risc acordate unui beneficiar pe o bază *ad hoc* pot avea un impact puternic asupra concurenței pe piața relevantă, ca urmare a faptului că favorizează beneficiarul în raport cu întreprinderile care nu au primit astfel de ajutoare. Deoarece sunt acordate unei singure întreprinderi, este probabil ca ajutoarele *ad hoc* să nu aibă decât un efect structural pozitiv limitat asupra mediului, asupra ocupării forței de muncă a lucrătorilor cu handicap și defavorizați, asupra coeziunii regionale sau asupra disfuncționalității pieței capitalului de risc. Din acest motiv, schemele de ajutor privind aceste categorii de ajutor ar trebui exceptate în temeiul prezentului regulament, în timp ce ajutoarele *ad hoc* ar trebui notificate Comisiei. Prezentul regulament ar trebui, cu toate acestea, să prevadă excepții pentru ajutoarele regionale *ad hoc* atunci când aceste ajutoare *ad hoc* sunt folosite pentru a completa ajutoarele acordate în baza unei scheme de ajutor regional pentru investiții, limita maximă pentru componenta *ad hoc* fiind de 50% din ajutorul total acordat pentru investiții.

(39) Dispozițiile prezentului regulament privind ajutoarele pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă în favoarea IMM-urilor nu ar trebui să prevadă, ca în cazul Regulamentului (CE) nr. 70/2001, posibilitatea măririi intensităților maxime ale ajutorului prin acordarea unei prime regionale. Cu toate acestea, ar trebui să fie posibil ca intensitățile maxime ale ajutorului prevăzute în dispozițiile referitoare la ajutoarele regionale pentru investiții să fie acordate și IMM-urilor, cu condiția îndeplinirii condițiilor pentru acordarea ajutoarelor regionale pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă. De asemenea, dispozițiile privind ajutoarele pentru investiții în favoarea protecției mediului nu ar trebui să prevadă posibilitatea măririi intensităților maxime ale ajutorului prin acordarea unei prime regionale. Ar trebui de asemenea să fie posibil ca intensitățile maxime ale ajutorului, prevăzute de dispozițiile referitoare la ajutoarele regionale pentru investiții să poată fi aplicate totuși și proiectelor care au un impact pozitiv asupra mediului, în măsura în care sunt îndeplinite condițiile pentru acordarea ajutorului regional pentru investiții.

(40) Încercând să soluționeze dificultățile cu care se confruntă regiunile defavorizate, ajutoarele naționale regionale promovează coeziunea economică, socială și teritorială a Statelor Membre și a Comunității în ansamblul său. Ajutoarele naționale regionale au ca obiectiv susținerea dezvoltării regiunilor celor mai defavorizate, prin încurajarea investițiilor și a creării de locuri de muncă într-un context durabil. Acestea promovează înființarea de noi unități, extinderea unităților existente, diversificarea producției unei unități, prin adăugarea de noi produse sau printr-o schimbare fundamentală a procesului global de producție a unei unități existente.

(41) Pentru a împiedica divizarea în mod artificial a proiectelor mari de investiții regionale în mai multe subproiecte, sustrăgându-se în acest fel de la aplicarea pragurilor de notificare prevăzute de prezentul regulament, un proiect mare de investiții trebuie considerat un singur proiect de investiții în cazul în care investiția este realizată, în cursul unei perioade de trei ani, de aceeași sau de aceleași întreprinderi și este constituită din elemente de capital fix combinate într-o manieră indivizibilă din punct de vedere economic. Pentru a evalua dacă o investiție este indivizibilă din punct de vedere economic, Statele Membre ar trebui să țină seama de legăturile tehnice, funcționale și strategice, precum și de proximitatea geografică imediată. Indivizibilitatea economică ar trebui evaluată independent de proprietate. Prin urmare, pentru a stabili dacă un proiect mare de investiții reprezintă un singur proiect de investiții, evaluarea trebuie să fie aceeași, indiferent dacă proiectul este realizat de o singură întreprindere, de mai multe întreprinderi care împart costurile de investiții sau de mai multe întreprinderi care suportă costuri de investiții separate pentru același proiect de investiții (de exemplu, în cazul unei asociații în participațiune).

(42) Spre deosebire de ajutoarele regionale, care ar putea fi acordate zonelor asistate, ajutoarele pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă în favoarea IMM-urilor ar trebui să poată să fie acordate atât în zonele asistate, cât și în cele neasistate. Statele Membre ar putea, prin urmare, să fie capabile să furnizeze ajutoare pentru investiții în zonele asistate, cu condiția să respecte fie toate condițiile care se aplică ajutoarelor regionale pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă, fie toate condițiile care se aplică ajutoarelor acordate IMM-urilor pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă.

(43) Dezvoltarea economică a regiunilor asistate este frânată de nivelurile relativ scăzute ale activității antreprenoriale și în special de niveluri sub medie a întreprinderilor în faza de pornire. Prin urmare, este necesară includerea în acest regulament a unei categorii de ajutoare care se poate acorda pe lângă ajutorul regional pentru investiții pentru a furniza stimulente în vederea sprijinirii întreprinderilor mici aflate în faza de pornire și în faza timpurie de dezvoltare în zonele asistate. Pentru a asigura faptul că acest ajutor pentru întreprinderile nou-create în regiunile asistate este direcționat în mod eficient, această categorie de ajutor ar trebui să fie ajustată în funcție de dificultățile întâmpinate de fiecare categorie de regiune. În plus, pentru a evita un risc inacceptabil de denaturare a concurenței, inclusiv riscul de a sufoca întreprinderile existente, ajutorul ar trebui limitat strict la micile întreprinderi, ar trebui limitat ca valoare și ar trebui să fie regresiv. Acordarea de ajutor destinat exclusiv întreprinderilor mici nou-create sau întreprinderilor nou-create de femeile antreprenor poate crea un efect nedorit, determinând întreprinderile mici să își înceteze activitatea, iar apoi să și-o reia, pentru a primi această categorie de ajutor. Statele Membre ar trebui să fie conștiente de acest risc și ar trebui să conceapă schemele de ajutor în așa fel încât să evite această problemă, de exemplu prin limitarea cererilor de la proprietarii societăților care și-au încetat recent activitatea.

(44) Dezvoltarea economică a Comunității poate fi frânată de nivelurile scăzute ale activității antreprenoriale a anumitor categorii de populație care suferă de pe urma anumitor dezavantaje, ca de exemplu accesul la finanțare. Comisia a analizat posibilitatea existenței unei disfuncționalități a pieței din acest punct de vedere din perspectiva unei serii de categorii de persoane și în acest moment este în măsură să concluzioneze că, în special în ceea ce privește femeile, ratele întreprinderilor acestora aflate în faza de pornire se situează sub medie comparativ cu cele ale bărbaților, după cum reiese, printre altele, din datele statistice furnizate de Eurostat. Prin urmare, este necesar să se includă în prezentul regulament o categorie de ajutoare care să ofere stimulente pentru crearea de întreprinderi de către femeile antreprenor, pentru a face față eșecului de piață specific cu care se confruntă femeile, în special în ceea ce privește accesul la finanțare. De asemenea, femeile se confruntă cu dificultăți deosebit de importante în ceea ce privește suportarea costurilor îngrijirii membrilor familiei. Un astfel de ajutor ar trebui să permită obținerea unei egalități de fond, nu de formă, între bărbați și femei, prin reducerea inechităților de facto existente în mediul comercial, în conformitate cu cerințele jurisprudenței Curții de Justiție a Comunităților Europene. La expirarea prezentului regulament, Comisia va trebui să reanalizeze dacă domeniul de aplicare al acestei scutiri și categoriile de beneficiari vizate mai sunt justificate.

(45) Dezvoltarea durabilă este unul dintre pilonii principali ai Strategiei de la Lisabona pentru creștere și locuri de muncă, împreună cu competitivitatea și securitatea aprovizionării cu energie. Dezvoltarea durabilă se bazează, printre altele, pe un nivel înalt de protecție și pe îmbunătățirea calității mediului.

Promovarea gestionării durabile a mediului și combaterea schimbărilor climatice conduce, de asemenea, la creșterea gradului de securitate a aprovizionării cu energie și la asigurarea competitivității economiilor europene și a disponibilității formelor economice de energie. Domeniul protecției mediului se confruntă adesea cu disfuncționalități ale pieței, manifestate sub forma unor efecte externe negative. În condițiile normale ale pieței, este posibil ca întreprinderile să nu fie motivate să reducă nivelul poluării din cauza costurilor suplimentare pe care le-ar antrena o astfel de reducere. Atunci când întreprinderile nu sunt obligate să internalizeze costurile poluării, societatea în ansamblul său suportă aceste costuri. Această internalizare a costurilor de mediu poate fi asigurată prin impunerea unei legislații sau a unor taxe în favoarea protecției mediului. Lipsa armonizării depline a standardelor de mediu la nivel comunitar creează condiții inechitabile pentru actorii implicați. În plus, un nivel superior de protecție a mediului poate fi atins prin inițiative a căror sferă de acțiune să meargă dincolo de standardele comunitare obligatorii, care pot afecta negativ poziția concurențială a întreprinderilor în cauză.

(46) Având în vedere experiența suficientă dobândită în aplicarea Orientărilor comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului, ajutoarele pentru investiții care permit întreprinderilor să aplice standarde de protecție a mediului mai stricte decât cele comunitare sau să îmbunătățească nivelul de protecție a mediului în absența standardelor comunitare, ajutoarele pentru achiziționarea de vehicule de transport care respectă standarde mai stricte decât standardele comunitare sau care, în cazul în care nu există standarde comunitare în domeniu, măresc nivelul de protecție a mediului, ajutoarele pentru adaptarea din timp la viitoarele standarde comunitare de către IMM-uri, ajutoarele de mediu pentru investiții în economia de energie, ajutoarele de mediu pentru investiții în cogenerarea cu randament ridicat, ajutoarele de mediu pentru investițiile menite să promoveze sursele de energie regenerabile, inclusiv ajutoarele pentru investiții legate de biocombustibili durabili, ajutoarele pentru studii în domeniul mediului și anumite ajutoare sub forma unor reduceri ale taxelor de mediu ar trebui exceptate de la îndeplinirea condiției de notificare.

(47) Ajutoarele sub formă de reduceri fiscale care favorizează protecția mediului și care fac obiectul prezentului regulament ar trebui să se limiteze, în conformitate cu Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului, la o perioadă de 10 ani. La încheierea acestei perioade de 10 ani, Statele Membre reevaluează oportunitatea măsurilor de ajutor în cauză, fără a aduce atingere posibilității Statelor Membre de a readopta aceste măsuri sau măsuri similare în temeiul prezentului regulament după realizarea unei astfel de reevaluări.

(48) Pentru a stabili dacă ajutorul respectiv este compatibil sau nu cu articolul 87 alineatul (3) din Tratat, este esențial să se efectueze un calcul corect al costurilor investițiilor sau de producție suplimentare necesare pentru asigurarea protecției mediului. În conformitate cu Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului, costurile eligibile ar trebui să se limiteze la costurile de investiții suplimentare necesare pentru asigurarea unui nivel ridicat de protecție a mediului.

(49) Ținând seama de dificultățile care pot apărea, în special cu privire la deducerea beneficiilor rezultate din investițiile suplimentare, ar trebui prevăzută o metodă simplificată de calcul al costurilor investițiilor suplimentare. Prin urmare, aceste costuri ar trebui, în sensul aplicării prezentului regulament, să fie calculate fără a se ține cont de veniturile de exploatare, de reducerea costurilor sau de producția auxiliară suplimentară, precum și de costurile de exploatare generate în timpul duratei de viață a investiției. Intensitățile maxime ale ajutorului prevăzute de prezentul regulament pentru diferitele categorii de ajutoare pentru investiții pentru protecția mediului în cauză au fost, prin urmare, reduse sistematic în comparație cu intensitățile maxime ale ajutorului prevăzute de Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului.

(50) În ceea ce privește ajutoarele de mediu pentru investiții în măsuri de economisire a energiei, este necesar să se permită Statelor Membre să aleagă fie metoda simplificată de calcul, fie calculul costului total, identic cu cel prevăzut în Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului. Având în vedere dificultățile practice deosebite care pot apărea la aplicarea metodei calculării costului total, aceste calcule ale costului ar trebui certificate de un auditor extern.

(51) În ceea ce privește ajutoarele de mediu pentru investiții în cogenerare și ajutoarele de mediu pentru investiții în vederea promovării surselor de energie regenerabilă, costurile suplimentare trebuie, în sensul

aplicării prezentului regulament, să fie calculate fără a ține seama de alte măsuri de sprijin acordate pentru aceleași costuri eligibile, cu excepția altor ajutoare pentru investiții în favoarea protecției mediului.

(52) În ceea ce privește investițiile legate de instalațiile hidroelectrice, ar trebui remarcat faptul că impactul acestora asupra mediului poate fi cu două tășuri. Din punctul de vedere al emisiilor scăzute de gaze cu efect de seră, au cu siguranță potențial. Pe de altă parte, instalațiile de acest tip ar putea avea și un impact negativ, de exemplu asupra sistemelor de alimentare cu apă și biodiversității.

(53) Pentru a elimina diferențele care ar putea conduce la denaturări ale concurenței și pentru a facilita coordonarea dintre diferitele inițiative comunitare și naționale referitoare la IMM-uri, precum și din motive de claritate administrativă și de certitudine juridică, definiția IMM-urilor utilizată în sensul prezentului regulament ar trebui să se bazeze pe definiția din Recomandarea Comisiei 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definirea microîntreprinderilor, întreprinderilor mici și mijlocii²³.

(54) IMM-urile au un rol decisiv în crearea de locuri de muncă și, la un nivel mai general, constituie un factor de stabilitate socială și de dinamism economic. Cu toate acestea, dezvoltarea lor poate fi limitată de disfuncționalități ale pieței, care fac ca aceste IMM-uri să fie expuse unor dificultăți specifice. IMM-urile se confruntă adesea cu dificultăți în a obține capital, capital de risc sau împrumuturi, datorită reticenței anumitor piețe financiare de a se expune la riscuri, precum și garanției limitate pe care o pot oferi. Datorită resurselor limitate de care dispun, acestea pot, de asemenea, să aibă un acces restrâns la informații, în special la informațiile legate de noi tehnologii și piețe potențiale. Pentru a facilita dezvoltarea activităților economice ale IMM-urilor, prezentul regulament ar trebui, prin urmare, să excepteze anumite categorii de ajutor atunci când acestea sunt acordate IMM-urilor. Prin urmare, este justificată exceptarea unor astfel de ajutoare de la obligația notificării prealabile și este legitim să se considere că, numai în vederea aplicării prezentului regulament, atunci când un beneficiar se încadrează în definiția IMM-urilor din prezentul regulament și atunci când valoarea ajutorului nu depășește pragul de notificare aplicabil, dezvoltarea IMM-ului în cauză este îngreunată de dificultăți specifice IMM-urilor, determinate de disfuncționalitățile pieței.

(55) Având în vedere diferențele care există între întreprinderile mici și cele mijlocii, trebuie stabilite intensități diferite ale ajutorului de bază și prime diferite pentru fiecare dintre aceste categorii de întreprinderi. Disfuncționalitățile pieței care afectează IMM-urile în general, inclusiv dificultățile legate de accesul la finanțare, favorizează apariția unor obstacole și mai mari în calea dezvoltării întreprinderilor mici față de cele cu care se confruntă întreprinderile mijlocii.

(56) Experiența dobândită în aplicarea Orientărilor comunitare privind ajutoarele de stat pentru promovarea investițiilor sub formă de capital de risc în întreprinderi mici și mijlocii a evidențiat o serie de disfuncționalități specifice pieței de capital de risc comunitare, legate de anumite tipuri de investiții, în anumite etape ale dezvoltării întreprinderilor respective. Aceste disfuncționalități ale pieței sunt generate de disparitatea dintre cererea și oferta de capital de risc. Prin urmare, este posibil ca volumul capitalului de risc de pe piață să fie prea limitat, iar întreprinderile să nu obțină finanțare în ciuda unor planuri de afaceri viabile și a perspectivei de creștere. Principala cauză a disfuncționalităților pieței în domeniul piețelor de capital de risc, care afectează în special accesul la capital al IMM-urilor și care poate justifica o intervenție publică, este legată de caracterul imperfect sau asimetric al informațiilor. Prin urmare, sistemele de investiții de capital de risc sub formă de fonduri de investiții gestionate pe bază comercială, în cadrul cărora o pondere semnificativă a fondurilor este asigurată de investitori privați sub formă de participații la societăți necotate care promovează măsuri privind capitalul de risc orientate spre profit în favoarea întreprinderilor-țintă ar trebui scutite de obligația notificării în anumite condiții. Condițiile ca fondurile de investiții să fie gestionate pe bază comercială și ca măsurile privind capitalul de risc să fie orientate spre profit nu ar trebui să împiedice fondurile de investiții să își îndrepte activitățile și să aibă în vedere anumite segmente ale pieței, ca de exemplu întreprinderile înființate de femeile antreprenor. Prezentul regulament ar trebui să nu afecteze statutul Fondului European de Investiții și al Băncii Europene de Investiții, astfel cum este definit în Orientările comunitare privind capitalul de risc.

²³ JO L 124, 20.05.2003, pag. 36.

(57) Ajutoarele pentru cercetare, dezvoltare și inovare pot contribui la creșterea economică, crescând competitivitatea și impulsivând ocuparea forței de muncă. În lumina experienței dobândite în aplicarea Regulamentului (CE) nr. 364/2004, a Cadrului comunitar pentru ajutoarele de stat pentru cercetare și dezvoltare și a Cadrului comunitar pentru ajutoarele de stat pentru cercetare și dezvoltare și pentru inovare, se pare că, având în vedere capacitățile disponibile în materie de cercetare și dezvoltare atât ale IMM-urilor, cât și ale întreprinderilor mari, disfuncționalitățile pieței pot împiedica piața să își atingă potențialul maxim și pot conduce la rezultate ineficiente. Astfel de rezultate ineficiente sunt legate în general de efecte externe pozitive/diseminarea cunoștințelor, de bunuri publice/diseminarea cunoștințelor, de insuficiența și asimetria informațiilor și de problemele de coordonare și de rețea.

(58) Ajutoarele pentru cercetare, dezvoltare și inovare sunt extrem de importante, în special pentru IMM-uri, deoarece unul dintre dezavantajele structurale ale IMM-urilor constă în dificultățile cu care acestea se pot confrunta pentru dobândirea accesului la noile dezvoltări tehnologice, la transferul de tehnologie sau la personal cu înaltă calificare. Prin urmare, ajutoarele pentru proiectele de cercetare și dezvoltare, ajutoarele pentru studiile de fezabilitate tehnică și ajutoarele pentru acoperirea costurilor aferente drepturilor de proprietate intelectuală ale IMM-urilor, precum și ajutoarele pentru întreprinderile mici nou-create și inovatoare, ajutoarele pentru serviciile de consultanță în domeniul inovării și pentru serviciile de sprijin în domeniul inovării și ajutoarele pentru închirierea de personal cu înaltă calificare ar trebui exceptate de la obligația notificării prealabile, în anumite condiții.

(59) În ceea ce privește ajutoarele pentru proiecte de cercetare și dezvoltare, partea din proiectul de cercetare care este subvenționată ar trebui să se încadreze integral într-una din următoarele categorii: cercetare fundamentală, cercetare industrială sau dezvoltare experimentală. Atunci când un proiect înglobează mai multe sarcini, ar trebui să se specifice categoria – cercetare fundamentală, cercetare industrială sau dezvoltare experimentală – în care se încadrează fiecare dintre aceste sarcini sau dacă nu ține de niciuna dintre acestea. Această încadrare nu trebuie neapărat să respecte o ordine cronologică, fiind posibilă trecerea progresivă în timp de la activități de cercetare fundamentală la activități mai apropiate de piață. Astfel, o sarcină efectuată într-o etapă ulterioară a derulării unui proiect poate fi încadrată la categoria „cercetare industrială”. Tot astfel, nu este exclus ca o activitate desfășurată într-o etapă incipientă a proiectului să țină de dezvoltarea experimentală.

(60) În sectorul agricol ar trebui să se acorde excepții anumitor ajutoare pentru cercetare și dezvoltare în cazul în care sunt îndeplinite condiții similare cu cele prevăzute în dispozițiile specifice privind sectorul agricol din cadrul comunitar privind ajutoarele de stat pentru cercetare și dezvoltare și inovare. În cazul în care aceste condiții specifice nu sunt îndeplinite, este potrivit să se prevadă că ajutoarele pot fi exceptate dacă îndeplinesc condițiile stabilite în dispozițiile generale referitoare la cercetare și dezvoltare din prezentul regulament.

(61) Promovarea formării și recrutarea lucrătorilor defavorizați și cu handicap, precum și acordarea de compensații pentru costurile suplimentare aferente creării de locuri de muncă pentru lucrătorii cu handicap reprezintă un obiectiv central al politicilor economice și sociale ale Comunității și ale Statelor sale Membre.

(62) Formarea are, de obicei, efecte externe pozitive pentru societate în ansamblul său, ca urmare a faptului că mărește rezerva de lucrători calificați din rândul cărora pot face recrutări alte societăți, îmbunătățește competitivitatea economiei comunitare și joacă un rol important în cadrul strategiei comunitare de ocupare a forței de muncă. Formarea, inclusiv formarea prin mijloace electronice, este, de asemenea, esențială pentru constituirea, dobândirea și diseminarea cunoștințelor – un bun public de primă importanță. Având în vedere faptul că întreprinderile din cadrul Comunității investesc în general insuficient în formarea lucrătorilor lor, în special atunci când formarea respectivă are un caracter general și nu prezintă avantaje imediate și concrete pentru întreprinderea în cauză, ajutorul de stat poate contribui la remedierea acestei disfuncționalități a pieței. Prin urmare, aceste ajutoare ar trebui exceptate, în anumite condiții, de la obligația notificării prealabile. Având în vedere dificultățile specifice cu care se confruntă IMM-urile și nivelul mai ridicat al costurilor relative pe care trebuie să le suporte acestea atunci când investesc în formare, intensitățile ajutoarelor care fac obiectul excepției în temeiul prezentului regulament ar trebui majorate pentru IMM-uri. Caracteristicile formării în sectorul transportului maritim justifică o abordare specifică pentru acest sector.

(63) Poate fi stabilită o distincție între formarea generală și formarea specifică. Intensitățile admise ale ajutorului ar trebui să difere în funcție de tipul de formare oferit și de dimensiunea întreprinderii. Formarea generală oferă calificări transferabile și îmbunătățește considerabil șansele de încadrare în muncă ale lucrătorului calificat. Ajutoarele acordate în acest scop denaturează într-o mai mică măsură concurența, ceea ce înseamnă că intensitățile mai mari ale ajutorului pot fi exceptate de la obligația notificării prealabile. Formarea specifică, care aduce beneficii în principal întreprinderii, implică un risc mai mare de denaturare a concurenței, iar intensitatea ajutorului care poate fi exceptat de la obligația notificării prealabile ar trebui, prin urmare, să fie mult mai scăzută. Formarea ar trebui considerată a avea un caracter general atunci când se referă la gestionarea mediului, la ecoinovație sau la responsabilitatea socială a întreprinderilor și, prin urmare, mărește capacitatea beneficiarului de a contribui la realizarea unor obiective generale în domeniul protecției mediului.

(64) Anumite categorii de lucrători cu handicap sau defavorizați se confruntă în continuare cu dificultăți deosebite legate de intrarea pe piața forței de muncă. Din acest motiv, autoritățile publice au dreptul să ia măsuri care oferă întreprinderilor stimulentele necesare pentru a atinge un nivel superior de ocupare a forței de muncă, în special în ceea ce privește lucrătorii din aceste categorii defavorizate. Costul forței de muncă face parte din cheltuielile de exploatare normale ale oricărei întreprinderi. Prin urmare, este deosebit de important ca ajutoarele pentru ocuparea forței de muncă pentru lucrătorii cu handicap și defavorizați să aibă un efect pozitiv asupra nivelului de ocupare a forței de muncă pentru aceste categorii de lucrători și să nu permită pur și simplu întreprinderilor să reducă nivelul costurilor pe care ar trebui altfel să le suporte. În consecință, aceste ajutoare ar trebui să fie exceptate de la obligația notificării prealabile atunci când sunt de natură să permită acestor categorii de lucrători să se reintegreze pe piața forței de muncă sau, în cazul lucrătorilor cu handicap, să se reintegreze și să rămână pe această piață.

(65) Ajutorul sub formă de subvenții salariale, acordat pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap, poate fi calculat pe baza gradului specific al handicapului lucrătorului cu handicap în cauză sau poate fi alocat ca sumă forfetară, cu condiția ca în urma aplicării oricăreia metode ajutorul să nu depășească intensitatea maximă a ajutorului pentru fiecare lucrător în cauză.

(66) Este necesar să se prevadă dispoziții tranzitorii pentru ajutoarele individuale care au fost acordate înaintea intrării în vigoare a prezentului regulament și care nu au fost notificate, încălcându-se în acest fel obligația prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat. Odată cu abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1628/2006, sistemele de investiții regionale existente exceptate ar trebui să poată continua să fie puse în aplicare în condițiile prevăzute de regulamentul respectiv, în conformitate cu articolul 9 alineatul (2) al doilea paragraf din regulamentul menționat anterior.

(67) Având în vedere experiența Comisiei în acest domeniu și, în special, frecvența cu care se impune, în general, revizuirea politicii în domeniul ajutoarelor de stat, este necesar să se limiteze durata de aplicare a prezentului regulament. În cazul în care prezentul regulament expiră fără a fi prelungit, schemele de ajutor care fac deja obiectul unei excepții în temeiul prezentului regulament ar trebui să fie în continuare exceptate pentru o perioadă suplimentară de șase luni, pentru a acorda Statelor Membre o perioadă suficientă de adaptare.

(68) Regulamentul (CE) nr. 70/2001, Regulamentul (CE) nr. 68/2001 și Regulamentul (CE) nr. 2204/2002 au expirat pe 30 iunie 2008 și Regulamentul (CE) nr. 1628/2006 trebuie abrogat,

ADOPTĂ PREZENTUL REGULAMENT:

CAPITOLUL I: Dispoziții comune

Art. 1 Domeniul de aplicare

Prezentul regulament se aplică următoarelor categorii de ajutoare:

- (a) ajutoare regionale;
- (b) ajutoare acordate IMM-urilor pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă;
- (c) ajutoare pentru înființarea de întreprinderi de către femeile antreprenor;
- (d) ajutoare pentru protecția mediului;
- (e) ajutoare pentru consultanță în favoarea IMM-urilor și pentru participarea IMM-urilor la târguri;
- (f) ajutoare sub formă de capital de risc;
- (g) ajutoare pentru cercetare, dezvoltare și inovare;
- (h) ajutoare pentru formare;
- (i) ajutoare pentru lucrătorii defavorizați sau cu handicap.

(2) Nu se aplică:

- (a) ajutoarelor destinate activităților legate de exporturi, adică ajutoarelor direct legate de cantitățile exportate, de înființarea și exploatarea unei rețele de distribuție sau de alte cheltuieli curente legate de activitatea de export;
- (b) ajutoarelor condiționate de utilizarea preferențială a produselor naționale față de produsele importate.

(3) Prezentul regulament se aplică ajutoarelor din toate sectoarele economice, cu excepția:

- (a) ajutoarelor care favorizează activitățile în sectorul pescuitului și acvaculturii, astfel cum sunt reglementate de Regulamentul (CE) nr. 104/2000²⁴, cu excepția ajutoarelor pentru formare, a ajutoarelor sub formă de capital de risc, a ajutoarelor pentru cercetare, dezvoltare și inovare și a ajutoarelor pentru lucrătorii defavorizați și cu handicap;
- (b) ajutoarelor care favorizează activitățile în domeniul producției primare de produse agricole, cu excepția ajutoarelor pentru formare, a ajutoarelor sub formă de capital de risc, a ajutoarelor pentru cercetare și dezvoltare, a ajutoarelor de mediu și a ajutoarelor pentru lucrătorii defavorizați și cu handicap în măsura în care aceste categorii de ajutoare nu fac obiectul Regulamentului (CE) nr. 1857/2006;
- (c) ajutoarelor care favorizează activitățile în domeniul prelucrării și comercializării produselor agricole, în următoarele cazuri:

- i) atunci când valoarea ajutorului este stabilită pe baza prețului sau a cantității unor astfel de produse achiziționate de la producători primari sau comercializate de către întreprinderile în cauză sau
- ii) atunci când acordarea ajutorului este condiționată de obligația de a fi direcționat, parțial sau integral, către producătorii primari;

- (d) ajutoarelor care favorizează activitățile în sectorul cărbunelui, cu excepția ajutoarelor pentru formare, a ajutoarelor pentru cercetare, dezvoltare și inovare și a ajutoarelor de mediu;
- (e) ajutoarelor regionale care favorizează activitățile în sectorul siderurgic;
- (f) ajutoarelor regionale care favorizează activitățile în sectorul construcțiilor navale;
- (g) ajutoarelor regionale care favorizează activitățile în sectorul fibrelor sintetice.

(4) Prezentul regulament nu se aplică schemelor de ajutor regional care vizează sectoare specifice ale activității economice, în domeniul producției sau al serviciilor. Schemele de ajutor destinate activităților turistice nu sunt considerate ca vizând sectoare specifice.

²⁴ JO L 17, 21.01.2000, pag. 22.

(5) Prezentul regulament nu se aplică ajutoarelor *ad hoc* acordate întreprinderilor mari, cu excepția celor prevăzute la articolul 13 alineatul (1).

(6) Prezentul regulament nu se aplică următoarelor tipuri de ajutoare:

(a) schemelor de ajutor care nu exclud în mod explicit plata ajutoarelor individuale în favoarea unei întreprinderi care face obiectul unui ordin de recuperare în urma unei decizii anterioare a Comisiei privind declararea unui ajutor ca fiind ilegal și incompatibil cu Piața comună;

(b) ajutoarelor *ad hoc* în favoarea unei întreprinderi care face obiectul unui ordin de recuperare în urma unei decizii anterioare a Comisiei privind declararea unui ajutor ca fiind ilegal și incompatibil cu Piața comună;

(c) ajutoarelor pentru întreprinderi aflate în dificultate.

(7) În sensul alineatului (6) litera (c), un IMM este considerat a fi o „întreprindere în dificultate” atunci când îndeplinește următoarele condiții:

(a) în cazul societăților cu răspundere limitată, mai mult de jumătate din capitalul social a dispărut, peste un sfert din acest capital fiind pierdut în ultimele 12 luni, sau

(b) în cazul societăților comerciale în care cel puțin unii dintre asociați au răspundere nelimitată pentru creanțele societății, mai mult de jumătate din capitalul propriu așa cum reiese din contabilitatea societății a dispărut, peste un sfert din acest capital fiind pierdut în ultimele 12 luni, sau

(c) indiferent de tipul societății comerciale în cauză, în cazul în care îndeplinește criteriile prevăzute de legislația națională pentru a face obiectul procedurilor colective de insolvență.

Un IMM cu o vechime de mai puțin de trei ani nu ar trebui considerat a fi în dificultate în această perioadă în sensul prezentului regulament, cu excepția cazului în care îndeplinește condițiile de la primul paragraf litera (c).

Art. 2 Definiții

În sensul prezentului regulament se aplică următoarele definiții:

1. „ajutoare” înseamnă orice măsură care îndeplinește toate criteriile prevăzute la articolul 87 alineatul (1) din Tratat;

2. „schemă de ajutor” înseamnă orice act pe baza căruia, fără să fie nevoie de măsuri de punere în aplicare suplimentare, pot fi acordate ajutoare individuale întreprinderilor definite în cadrul actului într-un mod general și abstract, precum și orice act pe baza căruia pot fi acordate ajutoare care nu sunt legate de un proiect specific, uneia sau mai multor întreprinderi, pentru o perioadă nedefinită de timp și/sau pentru o valoare nedefinită;

3. „ajutoare individuale” înseamnă:

(a) ajutoarele *ad hoc* și

(b) ajutoarele acordate pe baza unei scheme de ajutoare care trebuie notificate;

4. „ajutoare *ad hoc*” înseamnă ajutoarele individuale care nu sunt acordate pe baza unei scheme de ajutor;

5. „intensitatea ajutorului” înseamnă valoarea ajutorului, exprimată ca procentaj din costurile eligibile;

6. „ajutor transparent” înseamnă ajutorul pentru care poate fi calculat exact echivalentul-subvenție brut *ex ante*, fără a trebui să se procedeze la o evaluare a riscurilor;

7. „întreprinderi mici și mijlocii” sau „IMM-uri” înseamnă întreprinderile care îndeplinesc criteriile prevăzute în Anexa I;

8. „întreprinderi mari” înseamnă întreprinderile care nu îndeplinesc criteriile prevăzute în Anexa I;

9. „zone asistate” înseamnă regiunile care pot beneficia de ajutoare regionale, astfel cum sunt stabilite în harta ajutoarelor regionale aprobată pentru Statul Membru în cauză pentru perioada 2007-2013;

10. „imobilizări corporale” înseamnă, fără a aduce atingere articolului 17 punctul (12), activele constând în terenuri, clădiri și instalații, mașini și echipamente; în sectorul transporturilor, mijloacele de transport și echipamentele de transport sunt considerate active care pot beneficia de ajutoare, cu excepția ajutoarelor regionale și cu excepția transportului rutier de mărfuri și a transportului aerian;

11. „imobilizări necorporale” înseamnă activele care rezultă dintr-un transfer de tehnologie sub forma unei achiziții de drepturi de brevet, de licențe, de know-how sau de cunoștințe tehnice nebrețate;

12. „proiect mare de investiții” înseamnă o investiție în capital fix, ale cărei costuri eligibile depășesc 50 de milioane EUR, calculate la prețurile și la cursul de schimb în vigoare la data acordării ajutorului;

13. „număr de angajați” înseamnă numărul de unități de muncă pe an (UMA), respectiv numărul de persoane angajate cu normă întreagă pe parcursul unui an, activitatea cu normă redusă și munca sezonieră reprezentând fracțiuni ale UMA;

14. „locuri de muncă create direct de un proiect de investiții” înseamnă locurile de muncă legate de activitatea care face obiectul investiției, inclusiv locurile de muncă create în urma unei creșteri a ratei de utilizare a capacității create de investiție;

15. „cheltuieli salariale” înseamnă valoarea totală care trebuie plătită efectiv de beneficiarul ajutorului pentru locurile de muncă în cauză, cuprinzând:

- (a) salariul brut, înainte de impozitare;
- (b) contribuțiile obligatorii, ca de exemplu contribuțiile la asigurările sociale și
- (c) costurile îngrijirii copilului și îngrijirii părinților.

16. „ajutoare acordate IMM-urilor pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă” înseamnă ajutoarele care îndeplinesc condițiile prevăzute la articolul 15;

17. „ajutoare pentru investiții” înseamnă ajutoarele regionale pentru investiții și ajutoarele pentru ocuparea forței de muncă în conformitate cu articolul 13, ajutoarele acordate IMM-urilor pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă în conformitate cu articolul 15 și ajutoarele pentru investiții în favoarea protecției mediului în conformitate cu articolele 18-23;

18. „lucrător defavorizat” înseamnă orice persoană care:

- (a) nu a avut un loc de muncă regulat remunerat în ultimele 6 luni sau
- (b) nu a absolvit o formă de învățământ secundar sau nu deține o calificare profesională (ISCED 3) sau
- (c) are o vârstă de peste 50 de ani sau
- (d) trăiește singură, având în întreținerea sa una sau mai multe persoane sau
- (e) lucrează într-un sector sau profesie dintr-un Stat Membru în care dezechilibrul repartizării posturilor între bărbați și femei este cu cel puțin 25% mai mare decât media dezechilibrului repartizării posturilor între bărbați și femei în toate sectoarele economice în Statul Membru în cauză și care aparține grupului de gen minoritar sau
- (f) este membru al unei minorități etnice dintr-un Stat Membru și care are nevoie să își dezvolte profilul lingvistic, formarea profesională sau experiența de muncă pentru a-și îmbunătăți șansele de a obține un loc de muncă stabil;

19. „lucrător extrem de defavorizat” înseamnă orice persoană care a fost în șomaj cel puțin 24 de luni;

20. „lucrător cu handicap” înseamnă orice persoană:

- (a) recunoscută ca fiind în situație de invaliditate conform legislației naționale sau
- (b) care suferă de o deficiență recunoscută ca urmare a unui handicap fizic, mental sau psihologic;

21. „încadrare în muncă protejată” înseamnă încadrarea într-o întreprindere în care cel puțin 50% din lucrători sunt cu handicap;

22. „produse agricole” înseamnă:

- (a) produsele enumerate în Anexa I la Tratat, cu excepția produselor pescărești și de acvacultură reglementate de Regulamentul (CE) nr. 104/2000;
- (b) produsele clasificate la codurile NC 4502, 4503 și 4504 (articole din plută);
- (c) produsele care imită sau înlocuiesc laptele și produsele lactate, menționate în Regulamentul (CE) nr. 1234/2007²⁵;

23. „prelucrarea produselor agricole” înseamnă orice operațiune efectuată asupra unui produs agricol care are drept rezultat un produs care este, de asemenea, un produs agricol, cu excepția activităților realizate în exploatații agricole, necesare pentru pregătirea unui produs animal sau vegetal pentru prima vânzare;

24. „comercializarea produselor agricole” înseamnă deținerea sau expunerea unui produs agricol în vederea vânzării, a punerii în vânzare, a livrării sau a oricărei alte forme de introducere pe piață, cu excepția primei vânzări de către un producător primar către revânzătorii sau prelucrătorii și a oricărei alte activități de pregătire a produsului pentru această primă vânzare; o vânzare efectuată de un producător primar către consumatorii finali este considerată comercializare în cazul în care aceasta are loc în locații distincte, rezervate în acest scop;

25. „activități turistice” înseamnă următoarele activități comerciale, în conformitate cu NACE Rev. 2:

- (a) NACE 55: Cazare;
- (b) NACE 56: Restaurante;
- (c) NACE 79: Activitățile agențiilor de turism, tur-operatorilor, servicii de rezervare și activități asociate;
- (d) NACE 90: Activități creative, artistice și de spectacol;
- (e) NACE 91: Activități ale bibliotecilor, arhivelor, muzeelor și alte activități culturale;
- (f) NACE 93: Activități sportive și recreative;

26. „avans rambursabil” înseamnă un împrumut pentru un proiect, plătit în una sau mai multe rate și ale cărui condiții de rambursare depind de rezultatul proiectului de cercetare, dezvoltare și inovare;

27. „capital de risc” înseamnă finanțarea acordată prin investiții de capital propriu și cvasi-capital în întreprinderi aflate în stadii incipiente de dezvoltare (fază inițială, de pornire și de extindere);

28. „întreprindere nou-creată de femei antreprenor” înseamnă o întreprindere mică care îndeplinește următoarele condiții:

- (a) una sau mai multe femei dețin cel puțin 51% din capitalul micii întreprinderii în cauză sau sunt proprietarii înregistrați ai micii întreprinderii în cauză și
- (b) gestionarea micii întreprinderi este asigurată de o femeie.

29. „sectorul oțelului” înseamnă toate activitățile legate de producția unuia sau a mai multora dintre următoarele produse:

- (a) **fontă și feroaliaje:** fontă pentru fabricarea oțelului, fontă de turnătorie și alte fonte brute, fontă-oglină și feromangan cu conținut ridicat de carbon, fără a include alte feroaliaje;

²⁵ JO L 299, 16.11.2007, pag. 1

(b) produse brute și produse semifinite din fier, din oțel obișnuit sau din oțel special: oțel lichid turnat sau nu în lingouri, inclusiv lingouri pentru forjarea produselor semifinite: blumuri, țagle și brame, sleburi; bare din tablă și bare din tablă cositorită; rulouri mari laminate la cald, cu excepția producției de oțel lichid pentru turnătorii de către turnătoriile mici și mijlocii;

(c) produse finite la cald din fier, din oțel obișnuit sau din oțel special: șine, traverse, etriere și eclise, grinzi, profile grele și bare de minimum 80 mm, palplanșe, bare și profile de maximum 80 mm și benzi de oțel de maximum 150 mm, sârmă laminată, profile cu secțiunea rotundă și pătrată pentru țevi, benzi de oțel și benzi laminate la cald (inclusiv benzile pentru țevi), table laminate la cald (acoperite și neacoperite), plăci și table cu grosimea de minimum 3 mm, oțeluri late de minimum 150 mm, cu excepția produselor trefilate, barelor calibrate și pieselor turnate din fontă;

(d) produse finite la rece: tablă cositorită, tablă acoperită cu plumb, tablă neagră, table galvanizate, alte table acoperite, table laminate la rece, oțel de tole, benzi destinate fabricării tablei cositorite, plăci laminate la rece, în rulouri și în benzi;

(e) țevi: toate țevile de oțel fără sudură, țevi de oțel sudate cu diametrul mai mare de 406,4 mm;

30. „sectorul fibrelor sintetice” înseamnă:

(a) extrudarea/texturarea tuturor tipurilor generice de fire și fibre pe bază de poliester, poliamidă, acrilic sau polipropilenă, indiferent de utilizările finale ale acestora sau

(b) polimerizarea (inclusiv policondensarea), atunci când aceasta este integrată extrudării în ceea ce privește echipamentele utilizate sau

(c) orice proces auxiliar legat de instalarea simultană a capacităților de extrudare/texturare de către viitorul beneficiar sau de către o altă societate din grupul din care acesta face parte și care, în domeniul de activitate specific în cauză, este integrată, în mod normal, acestei capacități în ceea ce privește echipamentele utilizate.

Art. 3 Condiții de exceptare

(1) Schemele de ajutor care îndeplinesc toate condițiile prevăzute la Capitolul I din prezentul regulament, precum și dispozițiile relevante ale Capitolului II din prezentul regulament sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat, cu condiția ca orice ajutor individual acordat în cadrul unei astfel de scheme să îndeplinească toate condițiile prevăzute de prezentul regulament, iar scheme să conțină o trimitere explicită la prezentul regulament, citându-i titlul și referința de publicare în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

(2) Ajutoarele individuale acordate în cadrul unei scheme menționate la alineatul (1) sunt compatibile cu Piața Comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația notificării prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat cu condiția ca ajutorul să îndeplinească toate condițiile prevăzute de Capitolul I din prezentul regulament, precum și dispozițiile relevante ale Capitolului II din prezentul regulament, iar măsura de ajutor individual să conțină o trimitere explicită la dispozițiile relevante ale prezentului regulament, prin citarea dispozițiilor relevante, titlului prezentului regulament și referinței de publicare în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

(3) Ajutoarele *ad hoc* care îndeplinesc toate condițiile prevăzute de Capitolul I din prezentul regulament, precum și dispozițiile relevante ale capitolului II din prezentul regulament sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația notificării prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat cu condiția ca ajutorul să conțină o trimitere explicită la dispozițiile relevante ale prezentului regulament, prin citarea dispozițiilor relevante, titlului prezentului regulament și referinței de publicare în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Art. 4 Intensitatea ajutorului și costurile eligibile

(1) În vederea calculării intensității ajutorului, toate cifrele utilizate sunt cele cărora nu li s-au aplicat deduceri fiscale sau alte taxe. În cazul în care ajutorul se acordă sub o formă alta decât subvenția, valoarea ajutorului este echivalentul-subvenție al ajutorului. Ajutoarele care pot fi plătite în mai multe

trânse se actualizează la valoarea lor în momentul acordării. Rata dobânzii care trebuie aplicată la actualizare este rata de referință aplicabilă la data acordării ajutorului.

(2) În cazurile în care ajutorul se acordă sub formă de exonerări sau de reduceri a unor taxe datorate ulterior, sub rezerva respectării unei anumite intensități a ajutorului definite în echivalent-subvenție brut, tranșele ajutorului se actualizează pe baza ratelor de referință aplicabile diferitelor date la care avantajele fiscale produc efecte.

(3) Costurile eligibile sunt însoțite de documente justificative clare și detaliate.

Art. 5 Transparența ajutorului

(1) Prezentul regulament se aplică numai ajutoarelor transparente.

În special, următoarele categorii de ajutor sunt considerate transparente:

- (a) ajutoarele conținute în subvenții și subvenții la dobândă;
- (b) ajutoarele conținute în împrumuturi, atunci când echivalentul-subvenție brut a fost calculat pe baza ratei de referință în vigoare pe piață în momentul acordării ajutorului;
- (c) ajutoarele conținute în sisteme de garanții:

- (i) atunci când metoda de calcul al echivalentului-subvenție brut a fost acceptată în urma notificării acesteia Comisiei în contextul aplicării prezentului regulament sau a Regulamentului (CE) nr. 1628/2006, iar metoda aprobată vizează explicit tipul de garanții și tipul de tranzacții care stau la baza acestora sau
- (ii) atunci când beneficiarul este o întreprindere mică sau mijlocie, iar echivalentul-subvenție brut a fost calculat pe baza primelor „safe-harbour” prevăzute în Comunicarea Comisiei cu privire la aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE la ajutoarele de stat sub formă de garanții.

(d) ajutoarele conținute în măsuri fiscale, atunci când măsura prevede un plafon care garantează că pragul aplicabil nu este depășit.

(2) Următoarele categorii de ajutor nu sunt considerate transparente:

- (a) ajutoarele conținute în infuzii de capital, fără a aduce atingere dispozițiilor specifice privind capitalul de risc;
- (b) ajutoarele conținute în măsuri privind capitalul de risc, cu excepția ajutoarelor care îndeplinesc condițiile prevăzute la articolul 29.

(3) Ajutoarele sub formă de avansuri rambursabile sunt considerate transparente numai în cazul în care valoarea maximă a avansului rambursabil nu depășește pragurile aplicabile prevăzute de prezentul regulament. În cazul în care pragul este exprimat ca intensitate a ajutorului, valoarea totală a avansului rambursabil, exprimată ca procent din costurile eligibile, nu poate depăși intensitatea aplicabilă a ajutorului.

Art. 6 Pragurile individuale de notificare

(1) Prezentul regulament nu se aplică niciunui ajutor individual, indiferent dacă este acordat *ad hoc* sau în baza unei scheme de ajutor, al cărui echivalent-subvenție brut depășește următoarele praguri:

- (a) ajutoare acordate IMM-urilor pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă: 7,5 milioane de euro pe întreprindere pe proiect de investiții;
- (b) ajutoare pentru investiții în favoarea protecției mediului: 7,5 milioane de euro pe întreprindere pe proiect de investiții;
- (c) ajutoare pentru consultanță în favoarea IMM-urilor: 2 milioane de euro pe întreprindere pe proiect;
- (d) ajutoare pentru participarea IMM-urilor la târguri: 2 milioane de euro pe întreprindere pe proiect;
- (e) ajutoare pentru proiecte de cercetare și dezvoltare și studii de fezabilitate:

- (i) în cazul în care proiectul constă în principal în cercetare fundamentală, 20 de milioane de euro pe întreprindere, pe proiect/studiu de fezabilitate;
- (ii) în cazul în care proiectul constă în principal în cercetare industrială, 10 milioane de euro pe întreprindere, pe proiect/studiu de fezabilitate;
- (iii) pentru toate celelalte proiecte, 7,5 milioane de euro pe întreprindere, pe proiect/studiu de fezabilitate;
- (iv) în cazul în care proiectul este un proiect EUREKA, dublul valorilor prevăzute la punctele (i), (ii) și (iii).

(f) ajutoare pentru costurile aferente drepturilor de proprietate industrială ale IMM-urilor: 5 milioane de euro pe întreprindere pe proiect;

(g) ajutoare pentru formare: 2 milioane de euro pe proiect de formare;

(h) ajutoare pentru recrutarea lucrătorilor defavorizați: 5 milioane de euro pe întreprindere pe an;

(i) ajutoare pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap sub formă de subvenții salariale: 10 milioane de euro pe întreprindere pe an;

(j) ajutoare care compensează costurile suplimentare pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap: 10 milioane de euro pe întreprindere pe an.

Pentru a stabili pragul adecvat aplicabil ajutoarelor pentru proiecte de cercetare și dezvoltare și studiilor de fezabilitate în temeiul literei (e), un proiect este considerat a consta „preponderent” în cercetare fundamentală sau „preponderent” în cercetare industrială în cazul în care peste 50% din costurile eligibile ale proiectului sunt generate de activități care se încadrează în categoria „cercetare fundamentală”, respectiv „cercetare industrială”. În cazurile în care nu poate fi stabilit caracterul preponderent al proiectului, se aplică pragul inferior.

(2) Ajutoarele regionale pentru investiții acordate în favoarea proiectelor mari de investiții sunt notificate Comisiei în cazul în care valoarea totală a ajutoarelor din toate sursele depășește 75% din valoarea maximă a ajutorului pe care l-ar putea primi o investiție ale cărei costuri eligibile sunt de 100 de milioane EUR, aplicând pragul standard de ajutor în vigoare pentru întreprinderile mari, la data acordării ajutorului, conform hărții ajutoarelor regionale aprobate.

Art. 7 Cumulul

(1) Pentru a stabili dacă pragurile individuale de notificare prevăzute la articolul 6 și intensitățile maxime ale ajutorului prevăzute în Capitolul II sunt respectate, este luată în considerare valoarea totală a ajutoarelor de stat acordate pentru activitatea sau proiectul subvenționat, indiferent dacă ajutorul respectiv este finanțat din surse locale, regionale, naționale sau comunitare.

(2) Ajutoarele exceptate de prezentul regulament pot fi cumulate cu orice alt ajutor exceptat în temeiul prezentului regulament, în măsura în care aceste ajutoare vizează diferite costuri eligibile identificabile.

(3) Ajutoarele exceptate în temeiul prezentului regulament nu se cumulează cu nici un alt ajutor care face obiectul unei exceptări în temeiul prezentului regulament sau cu ajutorul *de minimis* care îndeplinește condițiile prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 1998/2006²⁶ sau cu orice alte fonduri comunitare legat de aceleași costuri eligibile – care se suprapun parțial sau integral – în cazul în care un astfel de cumul ar conduce la depășirea intensității maxime a ajutorului sau a valorii maxime aplicabile acestui ajutor în temeiul prezentului regulament.

(4) Prin derogare de la alineatul (3), ajutoarele în favoarea lucrătorilor defavorizați, prevăzute la articolele 41 și 42, pot fi cumulate cu ajutoarele exceptate în temeiul prezentului regulament cu privire la aceleași costuri eligibile care depășesc cel mai înalt prag aplicabil prevăzut de prezentul regulament, cu condiția ca acest cumul să nu conducă la o intensitate a ajutorului care să depășească 100% din costurile relevante în orice perioadă în care lucrătorii în cauză sunt angajați.

²⁶ JO L 379, 28.12.2006, pag. 5.

(5) În ceea ce privește cumulul măsurilor de ajutor exceptate în temeiul prezentului regulament cu costuri eligibile identificabile și al măsurilor de ajutor exceptate în temeiul prezentului regulament fără costuri eligibile identificabile, se aplică următoarele condiții:

(a) atunci când o întreprindere-țintă a primit capital în cadrul unei măsuri privind capitalul de risc în conformitate cu articolul 29 și, prin urmare, se aplică, în primii trei ani de la prima investiție sub formă de capital de risc, ajutoarelor care fac obiectul prezentului regulament, pragurile de ajutor relevante sau valorile eligibile maxime prevăzute de prezentul regulament se reduc cu 50% în general și cu 20% în cazul întreprinderilor-țintă situate în zone asistate; reducerea nu depășește valoarea totală a capitalului de risc primit; această reducere nu se aplică ajutoarelor pentru cercetare, dezvoltare și inovare exceptate în temeiul articolelor 31-37;

(b) în cursul primilor 3 ani de la acordarea acestora, ajutoarele pentru întreprinderile nou-create inovatoare pot să nu fie cumulate cu alte ajutoare exceptate în temeiul prezentului regulament, cu excepția singulară a ajutoarelor exceptate în temeiul articolului 29 și a ajutoarelor exceptate în temeiul articolelor 31-37.

Art. 8 Efectul stimulat

(1) Prezentul regulament scutește doar ajutoarele care au un efect stimulat.

(2) Ajutoarele pentru IMM-uri reglementate de prezentul regulament sunt considerate a avea un efect stimulat în cazul în care, înainte de a demara proiectul sau activitatea, beneficiarul prezintă Statului Membru în cauză o cerere de ajutor.

(3) Ajutoarele pentru întreprinderi mari reglementate de prezentul regulament sunt considerate a avea un efect stimulat în cazul în care Statul Membru verifică, înainte de a acorda ajutorul individual în cauză, în plus față de îndeplinirea condiției prevăzute la alineatul (2), dacă documentația pregătită de beneficiar stabilește unul sau mai multe dintre următoarele criterii:

- (a)** o creștere substanțială a dimensiunii proiectului/activității ca urmare a ajutorului;
- (b)** o creștere substanțială a domeniului de aplicare al proiectului/ activității ca urmare a ajutorului;
- (c)** o creștere substanțială a valorii totale a cheltuielilor suportate de beneficiar pentru proiect/activitate ca urmare a ajutorului;
- (d)** o creștere substanțială a ritmului de finalizare a proiectului/activității în cauză;
- (e)** în ceea ce privește ajutoarele regionale pentru investiții menționate la articolul 13, faptul că proiectul nu ar fi fost realizat ca atare în regiunea asistată în cauză în absența ajutorului.

(4) Condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3) nu se aplică măsurilor fiscale în cazul în care se îndeplinesc următoarele condiții:

- (a)** măsura fiscală respectivă instituie un drept legal la ajutor, pe baza unor criterii obiective și fără exercitarea altei puteri discreționare de către Statul Membru; și
- (b)** măsura fiscală respectivă a fost adoptată înainte de demararea proiectului sau activității subvenționate; această condiție nu se aplică în cazul versiunilor ulterioare a sistemelor fiscale.

(5) În cazul ajutoarelor acordate pentru a compensa costurile suplimentare generate de încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap, menționate la articolul 42, condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3) ale prezentului articol se consideră îndeplinite în cazul respectării condițiilor prevăzute la articolul 42 alineatul (3).

În ceea ce privește ajutoarele pentru recrutarea lucrătorilor defavorizați sub formă de subvenții salariale și ajutoarele pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap sub formă de subvenții salariale menționate la articolele 40 și 41, condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3) ale prezentului articol se consideră îndeplinite în cazul în care ajutorul duce la o creștere netă a numărului de lucrători defavorizați/cu handicap încadrați în muncă.

În ceea ce privește ajutoarele sub formă de reduceri ale taxelor de mediu, menționate la articolul 25, condițiile prevăzute la alineatele (2), (3) și (4) ale prezentului articol se consideră îndeplinite.

În ceea ce privește ajutoarele sub formă de capital de risc, menționate la articolul 29, condițiile prevăzute la alineatul (2) al prezentului articol se consideră îndeplinite.

(6) În cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile de la alineatele (2) și (3), întreaga măsură de ajutor nu este exceptată în temeiul prezentului regulament.

Art. 9 Transparență

(1) În termen de 20 de zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a unei scheme de ajutoare sau de la acordarea unui ajutor *ad hoc*, care a fost exceptat în temeiul prezentului regulament, Statul Membru în cauză transmite Comisiei, o Fișă de informații privind măsura de ajutor respectivă. Această Fișă de informații este furnizată în format electronic, prin intermediul aplicației informatice stabilite a Comisiei, în formatul prevăzut în Anexa III.

Comisia trimite de îndată o confirmare de primire a fișei.

Comisia publică Fișele de informații în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* și pe site-ul internet al Comisiei.

(2) La intrarea în vigoare a unei scheme de ajutoare sau la acordarea unui ajutor *ad hoc*, care a fost exceptat în temeiul prezentului regulament, Statul Membru în cauză publică pe internet textul integral al acestei măsuri de ajutor. În cazul unei scheme de ajutoare, acest text stabilește condițiile prevăzute în actul legislativ intern care asigură că dispozițiile relevante ale prezentului regulament sunt respectate. Statul Membru în cauză se asigură că textul integral al măsurii de ajutor poate fi consultat pe internet atâta vreme cât măsura de ajutor respectivă este în vigoare. În fișa de informații furnizată de Statul Membru în cauză în temeiul alineatului (1) se specifică adresa internet unde poate fi consultat direct textul integral al măsurii de ajutor.

(3) În cazul acordării de ajutoare individuale exceptate în temeiul prezentului regulament, cu excepția ajutoarelor acordate sub formă de măsuri fiscale, actul de acordare a ajutorului conține o trimitere explicită la dispozițiile specifice ale Capitolului II care fac obiectul actului respectiv, la actul legislativ intern care asigură că dispozițiile relevante ale prezentului regulament sunt respectate și la adresa internet care trimite direct la textul complet al măsurii de ajutor.

(4) Fără a aduce atingere obligațiilor cuprinse la alineatele (1), (2) și (3), ori de câte ori ajutorul individual este acordat în cadrul unei scheme de ajutor existent pentru proiecte de cercetare și dezvoltare care face obiectul articolului 31, iar ajutorul individual depășește 3 milioane EUR sau ori de câte ori se acordă ajutoare regionale individuale pentru investiții pe baza unei scheme de ajutor existent pentru proiecte mari de investiții, care nu pot fi notificate individual în temeiul articolului 6, Statele Membre furnizează Comisiei, în termen de 20 de zile lucrătoare din ziua acordării ajutorului de către autoritatea competentă, informațiile cerute în formularul tip prevăzut în Anexa II, prin intermediul aplicației informatice stabilite a Comisiei.

Art. 10 Monitorizare

(1) Comisia monitorizează periodic măsurile de ajutor în legătură cu care a fost informată în temeiul articolului 9.

(2) Statele Membre păstrează evidențe detaliate privind orice ajutor individual sau schemă de ajutor exceptată în temeiul prezentului regulament. Aceste evidențe conțin toate informațiile necesare pentru a stabili îndeplinirea condițiilor prevăzute de prezentul regulament, inclusiv informații privind statutul oricărei întreprinderi al cărei drept de a beneficia de ajutor sau de o primă depinde de statutul său de IMM, informații privind efectul stimulat al ajutorului și informații care fac posibilă stabilirea valorii exacte a costurilor eligibile în vederea aplicării prezentului regulament.

Evidențele privind ajutoarele individuale pot fi păstrate timp de 10 ani de la data acordării ajutorului. Evidențele privind o schemă de ajutor pot fi păstrate timp de 10 ani de la data acordării ultimului ajutor în cadrul schemei respective.

(3) La cererea scrisă a Comisiei, Statul Membru în cauză îi comunică acesteia, în termen de 20 de zile lucrătoare sau în orice alt termen mai lung care poate fi stabilit în cerere, toate informațiile pe care Comisia le consideră necesare pentru a monitoriza aplicarea prezentului regulament.

Atunci când Statul Membru în cauză nu furnizează informațiile cerute în termenul stabilit de Comisie sau într-un interval stabilit de comun acord sau atunci când Statul Membru furnizează informații incomplete, Comisia trimite o scrisoare de atenționare care stabilește un nou termen-limită pentru transmiterea informațiilor. În cazul în care, în ciuda acestei atenționări, Statul Membru în cauză nu furnizează informațiile solicitate, Comisia poate, după ce i-a oferit Statului Membru în cauză posibilitatea de a-și prezenta punctul de vedere, adopta o decizie în care să precizeze că toate sau o parte din măsurile de ajutor viitoare cărora li se aplică prezentul regulament trebuie notificate Comisiei în conformitate cu articolul 88 alineatul (3) din Tratat.

Art. 11 Raportarea anuală

În conformitate cu Capitolul III din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei²⁷, Statele Membre întocmesc un raport în format electronic privind aplicarea prezentului regulament pentru fiecare an complet sau fiecare parte a anului în timpul căreia se aplică prezentul regulament. Adresa internet care trimite direct la textul complet al măsurilor de ajutor este, de asemenea, inclusă în acest raport anual.

Art. 12 Condiții specifice aplicabile ajutoarelor pentru investiții

(1) Pentru a fi considerate costuri eligibile în sensul prezentului regulament, o investiție constă în următoarele:

- (a)** o investiție în imobilizări corporale și/sau necorporale referitoare la înființarea unei noi unități, la extinderea unei unități existente, la diversificarea producției unei unități pe noi piețe de produse sau la o schimbare fundamentală a ansamblului procesului de producție a unei unități existente, sau
- (b)** achiziția activelor fixe legate direct de o unitate, atunci când unitatea s-a închis sau s-ar fi închis fără această achiziție, iar activele sunt cumpărate de un investitor independent; în cazul transmiterii prin succesiune a unei întreprinderi mici familiei proprietarului (proprietarilor) inițial(i) sau foștilor angajați, se renunță la condiția ca activele să fie cumpărate de un investitor independent.

Simpla achiziție a acțiunilor unei întreprinderi nu se consideră o investiție.

(2) Pentru a fi considerate costuri eligibile în sensul prezentului regulament, imobilizările necorporale îndeplinesc toate condițiile de mai jos:

- (a)** trebuie să fie exploatate exclusiv în întreprinderea care beneficiază de ajutor; în ceea ce privește ajutoarele regionale pentru investiții, acestea trebuie să fie folosite exclusiv în unitatea care beneficiază de ajutor;
- (b)** trebuie să fie considerate drept active amortizabile;
- (c)** trebuie să fie achiziționate de la terți în condițiile pieței, fără ca achizitorul să fie în măsură să își exercite controlul, în sensul articolului 3 din Regulamentul (CE) nr. 139/2004 al Consiliului²⁸, asupra vânzătorului sau viceversa;
- (d)** în cazul ajutoarelor pentru investiții pentru IMM-uri, acestea trebuie să fie incluse în activele întreprinderii cel puțin trei ani; în cazul ajutoarelor regionale pentru investiții, acestea trebuie să fie incluse în activele întreprinderii și să rămână în unitatea beneficiară a ajutorului timp de cel puțin cinci ani sau trei ani, în cazul IMM-urilor.

²⁷ JO L 140, 30.04.2004, pag. 1.

²⁸ JO L 24, 29.01.2004, pag. 1.

(3) Pentru a fi considerate costuri eligibile în sensul prezentului regulament, locurile de muncă direct create printr-un proiect de investiție îndeplinesc toate condițiile de mai jos:

- (a) locurile de muncă sunt create în termen de trei ani de la încheierea investiției;
- (b) proiectul de investiții determină o creștere netă a numărului de angajați în unitatea în cauză, în comparație cu media din ultimele douăsprezece luni;
- (c) locurile de muncă create sunt păstrate pentru o perioadă minimă de cinci ani în cazul întreprinderilor mari și de trei ani în cazul IMM-urilor.

CAPITOLUL II: Dispoziții specifice pentru diferitele categorii de ajutor

SECȚIUNEA 1: Ajutoare regionale

Art. 13 Ajutoare regionale pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă

(1) Schemele de ajutoare regionale pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă sunt compatibile cu Piața Comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt scutite de obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute de prezentul articol.

Ajutoarele *ad hoc* care nu sunt utilizate decât pentru a completa ajutoarele acordate pe baza unor scheme de ajutoare regionale pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă și care nu depășesc 50% din ajutorul total care urmează să fie acordat pentru investiții sunt compatibile cu Piața Comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt scutite de obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat, cu condiția ca ajutoarele *ad hoc* acordate să îndeplinească toate condițiile prezentului regulament.

(2) Ajutorul este acordat în regiunile care pot beneficia de ajutoare regionale, astfel cum sunt ele determinate în Harta ajutoarelor regionale aprobată pentru Statul Membru în cauză pentru perioada 2007-2013. Investiția trebuie să fie menținută în regiunea beneficiară pentru o perioadă de minimum cinci ani sau de trei ani în cazul IMM-urilor, după ce ansamblul investițiilor a fost finalizat. Litera (d) de la primul paragraf nu împiedică înlocuirea unei instalații sau a unui echipament devenit învechit ca urmare a unei evoluții tehnologice rapide, cu condiția ca activitatea economică să fie menținută în regiunea în cauză pentru durata minimă necesară.

(3) Intensitatea ajutorului exprimată în echivalent-subvenție brut nu depășește pragul pentru ajutoarele regionale în vigoare la data acordării ajutorului în regiunea asistată în cauză.

(4) Cu excepția ajutoarelor acordate în favoarea proiectelor mari de investiții și a ajutoarelor regionale acordate în sectorul transporturilor, pragurile menționate la alineatul (3) pot fi majorate cu 20 de puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mici și cu 10 puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mijlocii.

(5) Pragurile stabilite la alineatul (3) se aplică pentru intensitatea ajutorului calculată fie ca procentaj din costurile eligibile ale investițiilor în imobilizări corporale și necorporale, fie ca procentaj din costurile salariale estimate ale persoanei angajate, calculate pe o perioadă de doi ani, pentru locurile de muncă direct create prin proiectul de investiții, fie printr-o combinație între cele două, cu condiția ca ajutorul să nu depășească valoarea cea mai favorabilă care rezultă din aplicarea uneia sau a alteia dintre metodele de calcul.

(6) Atunci când ajutorul este calculat pe baza costurilor investițiilor în imobilizări corporale și necorporale sau a costurilor de achiziție în cazul preluărilor, beneficiarul trebuie să aducă o contribuție financiară de cel puțin 25% din costurile eligibile, fie din resurse personale, fie din finanțare externă, sub o formă care să nu facă obiectul vreunui ajutor de stat. Cu toate acestea, atunci când intensitatea maximă a ajutoarelor aprobată de harta ajutoarelor regionale pentru Statul Membru în cauză, majorată după caz

în conformitate cu alineatul (4), depășește 75%, contribuția financiară a beneficiarului se reduce în consecință. Dacă ajutorul este calculat pe baza costurilor investițiilor în imobilizări corporale sau necorporale, se aplică, de asemenea, condițiile prevăzute la alineatul (7).

(7) În cazul achiziției unei unități, se iau în considerare numai costurile de cumpărare a activelor de la terți, cu condiția ca operațiunea să se efectueze în condițiile pieței. Atunci când achiziția este însoțită de alte investiții, costurile legate de acestea din urmă se adaugă la costul de achiziție.

Costurile legate de achiziția activelor închiriate, altele decât terenuri și clădiri, nu pot fi luate în considerare decât în cazul în care contractul de închiriere ia forma unui leasing financiar și prevede obligația de a cumpăra bunul la expirarea contractului de închiriere. În cazul închirierii unor terenuri sau clădiri, contractul de închiriere trebuie să mai fie valabil, în continuare, cel puțin cinci ani după data preconizată a finalizării proiectului de investiții sau cel puțin trei ani în cazul IMM-urilor.

Cu excepția cazului IMM-urilor și al preluărilor, activele dobândite trebuie să fie noi. În cazul preluărilor, activele pentru a căror achiziție s-a acordat deja un ajutor înainte de cumpărare trebuie să fie deduse. Pentru IMM-uri, costul integral al investițiilor în active necorporale poate, de asemenea, să fie luat în considerare. În cazul marilor întreprinderi, aceste costuri nu pot fi admise decât până la limita de 50% din costurile de investiții totale eligibile ale proiectului.

(8) Atunci când ajutorul este calculat pe baza costurilor salariale, locurile de muncă trebuie să fie create în mod direct de proiectul de investiții.

(9) Prin derogare de la alineatele (3) și (4), intensitățile maxime ale ajutorului pentru investițiile în prelucrarea și comercializarea produselor agricole pot fi stabilite la:

(a) 50% din investițiile eligibile în regiunile eligibile în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat și 40% din investițiile eligibile în celelalte regiuni care pot beneficia de ajutoare regionale, astfel cum sunt stabilite în Harta ajutoarelor regionale aprobată pentru Statele Membre în cauză pentru perioada 2007-2013, în cazul în care beneficiarul este un IMM;

(b) 25% din investițiile eligibile în regiunile eligibile în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat și 20 % din investițiile eligibile în celelalte regiuni care pot beneficia de ajutoare regionale, astfel cum sunt stabilite în Harta ajutoarelor regionale aprobată pentru Statele Membre în cauză pentru perioada 2007-2013, în cazul în care beneficiarul are mai puțin de 750 de angajați și/sau o cifră de afaceri mai mică de 200 de milioane EUR, calculată în conformitate cu Anexa I la prezentul regulament.

(10) Pentru a împiedica divizarea în mod artificial a unui proiect mare de investiții în mai multe subproiecte, un proiect mare de investiții este considerat a fi un singur proiect de investiții atunci când investiția inițială se realizează în cursul unei perioade de trei ani de aceeași sau de aceeași întreprinderi și este constituit dintr-o combinație de elemente de capital fix indivizibilă din punct de vedere economic.

Art. 14 Ajutoare pentru întreprinderile mici nou-create

(1) Schemele de ajutoare pentru întreprinderile mici nou-create sunt compatibile cu Piața Comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2), (3) și (4) ale prezentului articol.

(2) Beneficiarii sunt întreprinderile mici.

(3) Valoarea ajutorului nu depășește:

(a) 2 milioane EUR în cazul întreprinderilor mici care își desfășoară activitatea economică în regiuni eligibile pentru derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat;

(b) 1 milion EUR în cazul întreprinderilor mici care își desfășoară activitatea economică în regiuni eligibile pentru derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (c) din Tratat.

Valorile anuale ale ajutoarelor pentru fiecare întreprindere nu depășesc 33% din valorile ajutoarelor prevăzute la literele (a) și (b).

(4) Intensitatea ajutorului nu depășește:

(a) în regiunile care fac obiectul articolului 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat, 35% din costurile eligibile suportate în primii trei ani de la înființarea întreprinderii și 25% în următorii doi ani;

(b) în regiunile care fac obiectul articolului 87 alineatul (3) litera c) din Tratat, 25% din costurile eligibile suportate în primii trei ani de la înființarea întreprinderii și 15% în următorii doi ani.

Aceste intensități pot fi majorate cu 5% în acele regiuni care fac obiectul articolului 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat în care produsul intern brut (PIB-ul) pe cap de locuitor este mai mic de 60% din media UE-25, în regiunile în care densitatea populației este mai mică de 12,5 locuitori/km², în insulele mici care au o populație mai mică de 5 000 de locuitori și în alte comunități de aceeași dimensiune care suferă de o izolare similară.

(5) Costurile eligibile sunt costurile juridice, de consiliere, de consultanță și administrative legate direct de înființarea micii întreprinderi, precum și următoarele costuri, în măsura în care sunt efectiv suportate în primii cinci ani de la înființarea întreprinderii:

(a) dobânda percepută la finanțările externe și dividendele la capitalul propriu utilizat care nu depășește rata de referință;

(b) taxele pentru închirierea de instalații/echipamente de producție;

(c) energia electrică, apa, energia termică, taxele și impozitele (altele decât TVA-ul și impozitul pe profitul societății) și cheltuielile administrative;

(d) amortizarea, cheltuielile pentru achiziționarea în regim de leasing a instalațiilor/echipamentelor de producție, precum și costurile salariale, cu condiția ca investițiile de bază sau măsurile de creare de locuri de muncă și de recrutare de personal să nu fi beneficiat de alte forme de ajutor.

(6) Micile întreprinderi controlate de acționari ai unor întreprinderi care și-au încetat activitatea în ultimele 12 luni nu pot beneficia de ajutor în temeiul acestui articol în cazul în care întreprinderile în cauză își desfășoară activitatea pe aceeași piață relevantă sau pe piețe adiacente.

SECȚIUNEA 2: Ajutoare acordate IMM-urilor pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă

Art. 15 Ajutoare pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă acordate IMM-urilor

(1) Ajutoarele pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă acordate IMM-urilor sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratatul CE și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2), (3) și (4) ale prezentului articol.

(2) Intensitatea ajutorului nu poate depăși:

(a) 20% din costurile eligibile în cazul întreprinderilor mici;

(b) 10% din costurile eligibile în cazul întreprinderilor mijlocii.

(3) Costurile eligibile sunt următoarele:

(a) costurile investițiilor în imobilizări corporale și necorporale sau

(b) costurile salariale estimate pentru locurile de muncă direct create prin proiectul de investiții pe o perioadă de doi ani.

(4) Atunci când investițiile vizează prelucrarea și comercializarea produselor agricole, intensitatea ajutorului nu depășește:

- (a) 75% din investițiile eligibile în regiunile ultraperiferice;
- (b) 65% din investițiile eligibile în insulele mici din Marea Egee în sensul Regulamentului (CE) nr. 1405/2006²⁹;
- (c) 50% din investițiile eligibile în regiunile eligibile conform articolului 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat;
- (d) 40% din investițiile eligibile în toate celelalte regiuni.

SECȚIUNEA 3: Ajutoare pentru activitatea antreprenorială a femeilor

Art. 16 Ajutoare pentru întreprinderile mici nou-create de femeile antreprenor

(1) Schemele de ajutoare pentru întreprinderile mici nou-create de femeile antreprenor sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alineatele (2)-(5) ale prezentului articol.

(2) Beneficiarii sunt întreprinderile mici nou-create de femeile antreprenor.

(3) Valoarea ajutorului nu depășește 1 milion EUR pentru fiecare întreprindere:

Valorile anuale ale ajutoarelor pentru fiecare întreprindere nu depășesc 33% din valorile ajutoarelor prevăzute la primul paragraf.

(4) Intensitatea ajutorului nu depășește 15% din costurile eligibile suportate în primii cinci ani de la înființarea întreprinderii.

(5) Costurile eligibile sunt costurile juridice, de consiliere, de consultanță și administrative legate direct de înființarea micii întreprinderi, precum și următoarele costuri, în măsura în care sunt efectiv suportate în primii cinci ani de la înființarea întreprinderii:

- (a) dobânda percepută la finanțările externe și dividendele la capitalul propriu utilizat care nu depășește rata de referință;
- (b) comisioane pentru închirierea de instalații/echipamente de producție;
- (c) energia electrică, apa, energia termică, taxele și impozitele (altele decât TVA-ul și impozitul pe profitul societății) și cheltuielile administrative;
- (d) amortizarea, cheltuielile pentru achiziționarea în regim de leasing a instalațiilor/echipamentelor de producție, precum și costurile salariale, cu condiția ca investițiile de bază sau măsurile de creare de locuri de muncă și de recrutare de personal să nu fi beneficiat de alte forme de ajutor.
- (e) costurile îngrijirii copilului și îngrijirii părinților, inclusiv, dacă este cazul, costurile legate de concediul pentru îngrijirea copilului.

(6) Micile întreprinderi controlate de acționari ai unor întreprinderi care și-au încetat activitatea în cele 12 luni anterioare nu pot beneficia de ajutor în temeiul acestui articol în cazul în care întreprinderea în cauză este activă pe aceeași piață relevantă sau pe piețe adiacente.

SECȚIUNEA 4 Ajutoare pentru protecția mediului

Art. 17 Definiții

În sensul prezentei secțiuni, se aplică următoarele definiții:

1. „protecția mediului” înseamnă orice acțiune destinată să remedieze sau să prevină prejudiciile aduse mediului fizic înconjurător sau a resurselor naturale de către activitățile unui beneficiar, să reducă riscul

²⁹ JO L 265, 26.09.2006, pag. 1.

unor asemenea prejudicii sau să conducă la o utilizare mai eficientă a resurselor naturale, inclusiv măsurile de economisire a energiei și utilizarea unor surse de energie regenerabile;

2. „măsuri privind economisirea energiei” înseamnă orice acțiune care permite întreprinderilor să reducă cantitatea de energie utilizată în special în ciclul lor de producție;

3. „standard comunitar” înseamnă:

(a) un standard comunitar obligatoriu care stabilește nivelurile care trebuie atinse în materie de mediu de către întreprinderile individuale sau

(b) obligația în temeiul Directivei 2008/1/CE a Parlamentului European și a Consiliului³⁰ de a utiliza cele mai bune tehnici disponibile, astfel cum au fost stabilite în cele mai recente informații pertinente publicate de către Comisie în temeiul articolului 17 alineatul (2) din respectiva directivă;

4. „surse regenerabile de energie” înseamnă următoarele surse regenerabile de energie non-fosilă: eoliană, solară, geotermală, a valurilor, maremotrică, instalații hidroelectrice, biomasă, gaz de fermentare a deșeurilor, gazele provenite de la instalațiile de epurare a apelor uzate și biogaz;

5. „biocombustibili” înseamnă combustibil lichid sau gazos pentru transport, produs din biomasă;

6. „biocombustibili durabili” înseamnă biocombustibilii care îndeplinesc criteriile de durabilitate ecologică prevăzute la articolul 15 din propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile³¹; de îndată ce directiva va fi adoptată de Parlamentul European și de Consiliu și publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, se vor aplica criteriile privind durabilitatea prevăzute în directivă;

7. „energie din surse regenerabile de energie” înseamnă energia generată de instalații care utilizează exclusiv surse regenerabile de energie, precum și cota, din punct de vedere al valorii calorice, a energiei produse din surse regenerabile de energie în instalații hibride care utilizează și surse de energie convențională. Aceasta include electricitatea regenerabilă utilizată pentru umplerea sistemelor de stocare, dar exclude electricitatea produsă ca urmare a sistemelor de stocare;

8. „cogenerare” înseamnă producerea simultană, în același proces, a energiei termice și a energiei electrice și/sau mecanice;

9. „cogenerare cu randament ridicat” înseamnă cogenerarea care îndeplinește criteriile stabilite în anexa III la Directiva 2004/8/CE a Parlamentului European și a Consiliului³² și care îndeplinește valorile de referință armonizate definite în Decizia 2007/74/CE a Comisiei³³;

10. „taxă de mediu” înseamnă taxa a cărei bază de impozitare specifică are un efect negativ clar asupra mediului sau care urmărește să taxeze anumite activități, bunuri sau servicii astfel încât costurile de mediu să poată fi incluse în prețul lor și/sau astfel încât producătorii și consumatorii să fie orientați către activități care respectă mai mult mediul;

11. „nivelul minim al taxei comunitare” înseamnă nivelul minim de impozitare prevăzut de legislația comunitară; pentru produsele energetice și pentru electricitate, nivelul taxei comunitare minime corespunde nivelului minim de impozitare prevăzut în Anexa I la Directiva 2003/96/CE;

12. „active corporale” înseamnă investițiile în terenuri care sunt strict necesare pentru a îndeplini obiectivele de mediu, investițiile în clădiri, instalații și echipamente destinate să reducă sau să elimine poluarea și alte consecințe negative, precum și investițiile pentru adaptarea metodelor de producție în vederea protejării mediului.

³⁰ JO L 24, 29.01.2008, pag. 8.

³¹ COM(2008) 19 final.

³² JO L 52, 21.02.2004, pag. 50.

³³ JO L 32, 06.02.2007, pag. 183.

Art. 18 Ajutoare pentru investiții care le permit întreprinderilor să aplice standarde de protecție a mediului mai stricte decât cele comunitare sau să îmbunătățească nivelul de protecție a mediului în absența standardelor comunitare

(1) Ajutoarele pentru investiții care permit întreprinderilor să aplice standarde de protecție a mediului mai stricte decât cele comunitare sau să îmbunătățească nivelul de protecție a mediului în absența standardelor comunitare sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2)-(8) ale prezentului articol.

(2) Investițiile care beneficiază de ajutor îndeplinesc una dintre condițiile următoare:

(a) investițiile îi permit beneficiarului să îmbunătățească nivelul de protecție a mediului rezultat din activitățile sale aplicând standarde mai stricte în domeniu decât cele comunitare, chiar dacă există standarde naționale obligatorii mai stricte decât cele comunitare;

(b) investițiile îi permit beneficiarului să îmbunătățească nivelul de protecție a mediului rezultat din activitățile sale în absența standardelor comunitare.

(3) Nu se pot acorda ajutoare în cazul în care îmbunătățirile respective asigură respectarea de către compania standardelor comunitare deja adoptate, dar care nu sunt încă în vigoare.

(4) Intensitatea ajutorului nu depășește 35% din costurile eligibile.

Cu toate acestea, intensitatea ajutorului poate fi majorată cu 20 de puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mici și cu 10 puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mijlocii.

(5) Costurile eligibile sunt costurile investițiilor suplimentare necesare pentru a realiza un nivel de protecție a mediului mai ridicat decât cel impus de standardele comunitare respective, fără a ține seama de veniturile de exploatare și de costurile de exploatare.

(6) În sensul alineatului (5) costurile investițiilor direct legate de protecția mediului sunt stabilite în raport cu situația contrafactuală.

(a) în cazul în care costul investițiilor în protecția mediului poate fi ușor identificat în costurile totale de investiții, acest cost strict legat de protecția mediului reprezintă costurile eligibile;

(b) în toate celelalte cazuri, costurile de investiții suplimentare se stabilesc prin compararea investițiilor cu situația contrafactuală în lipsa ajutorului de stat; costul contrafactual corect este costul unei investiții comparabile din punct de vedere tehnic, care oferă un grad mai scăzut de protecție a mediului (care corespunde standardelor comunitare obligatorii, în cazul în care acestea există) și care ar putea fi realizată în mod credibil fără ajutor („investiție de referință”); investiția comparabilă din punct de vedere tehnic înseamnă investiția cu aceeași capacitate de producție și toate celelalte caracteristici tehnice (cu excepția celor legate direct de investițiile suplimentare pentru protecția mediului); în plus, o astfel de investiție de referință trebuie, din punct de vedere comercial, să fie o alternativă credibilă la investiția care face obiectul evaluării.

(7) Investițiile eligibile iau forma unor investiții în imobilizări corporale/și sau necorporale.

(8) În cazul în care investițiile vizează obținerea unui nivel de protecție a mediului mai ridicat decât standardele comunitare, scenariul contrafactual este ales după cum urmează:

(a) atunci când întreprinderea se adaptează la standardele naționale adoptate în absența standardelor comunitare, costurile investițiilor suplimentare necesare pentru a atinge nivelul de protecție a mediului cerut de normele naționale reprezintă costurile eligibile;

(b) atunci când întreprinderea se adaptează la standardele naționale sau aplică standarde care sunt mai stricte decât cele naționale, care sunt mai exigente decât standardele comunitare relevante sau aplică standarde mai stricte decât cele comunitare, costurile investițiilor suplimentare necesare pentru atingerea

unui nivel de protecție a mediului mai ridicat decât normele comunitare reprezintă costurile eligibile. Costul investițiilor necesare pentru atingerea nivelului de protecție cerut de standardele comunitare nu este eligibil;

(c) în cazul în care nu există niciun standard, costurile eligibile sunt costurile investițiilor suplimentare necesare pentru atingerea unui nivel de protecție a mediului mai ridicat decât cel pe care l-ar atinge întreprinderea sau întreprinderile în cauză în lipsa oricărui ajutor de mediu.

(9) Ajutoarele pentru investiții legate de gestionarea deșeurilor altor întreprinderi nu sunt exceptate în temeiul prezentului articol.

Art. 19 Ajutoare pentru achiziționarea de noi vehicule de transport care respectă standarde mai stricte decât cele comunitare sau îmbunătățesc nivelul de protecție a mediului în absența standardelor comunitare

(1) Ajutoarele pentru investiții pentru achiziționarea de noi vehicule de transport care permit întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul transporturilor să aplice standarde de protecție a mediului mai stricte decât cele comunitare sau să îmbunătățească nivelul de protecție a mediului în absența standardelor comunitare sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2), (3) și (4) ale prezentului articol.

(2) Investițiile care beneficiază de ajutor îndeplinesc condiția prevăzută la articolul 18 alineatul (2).

(3) Ajutoarele pentru achiziționarea de vehicule de transport noi pentru transportul rutier, feroviar, pe căi navigabile interioare și maritim care respectă standardele comunitare adoptate sunt exceptate atunci când o astfel de achiziționare are loc înaintea intrării în vigoare a standardelor comunitare, iar de îndată ce devin obligatorii nu se aplică retroactiv vehiculelor deja achiziționate.

(4) Ajutoarele pentru operațiunile de re tehnologizare a unor vehicule de transport existente, în vederea îndeplinirii unui obiectiv de protecție a mediului, sunt exceptate în cazul în care mijloacele de transport sunt adaptate pentru a îndeplini standarde de mediu care nu erau încă în vigoare la data intrării în funcțiune a mijloacelor de transport respective sau în cazul în care mijloacele de transport nu sunt supuse niciunor standarde de mediu.

(5) Intensitatea ajutorului nu depășește 35% din costurile eligibile.

Cu toate acestea, intensitatea ajutorului poate fi majorată cu 20 de puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mici și cu 10 puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mijlocii.

(6) Costurile eligibile sunt costurile investițiilor suplimentare necesare pentru a realiza un nivel de protecție a mediului mai ridicat decât cel impus de standardele comunitare.

Costurile eligibile se calculează în conformitate cu dispozițiile articolului 18 alineatele (6) și (7) și fără a ține seama de veniturile de exploatare și de costurile de exploatare.

Art. 20 Ajutoare pentru IMM-uri în vederea adaptării din timp la viitoarele standarde comunitare

(1) Ajutoarele care permit IMM-urilor să respecte noile standarde comunitare care realizează un nivel de protecție a mediului mai ridicat și nu sunt încă în vigoare sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt scutite de obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2), (3) și (4) ale prezentului articol.

(2) Standardele comunitare trebuie să fi fost adoptate, iar investițiile trebuie realizate și finalizate cu cel puțin un an înainte de data intrării în vigoare a standardului respectiv.

(3) Intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească 15% din costurile eligibile pentru întreprinderile mici și 10% din costurile eligibile pentru întreprinderile mijlocii în cazul în care punerea în aplicare și finalizarea au loc cu mai mult de trei ani înainte de data intrării în vigoare a standardului, respectiv 10% pentru întreprinderile mici în cazul în care punerea în aplicare și finalizarea au loc cu un an până la trei ani înainte de data intrării în vigoare a standardului.

(4) Costurile eligibile sunt costurile investițiilor suplimentare necesare pentru a atinge nivelul de protecție a mediului cerut de standardul comunitar în raport cu nivelul existent de protecție a mediului cerut înainte de intrarea în vigoare a acestui standard.

Costurile eligibile se calculează în conformitate cu dispozițiile articolului 18 alineatele (6) și (7) și fără a ține seama de veniturile de exploatare și de costurile de exploatare.

Art. 21 Ajutoare de mediu pentru investiții în măsuri de economisire a energiei

(1) Ajutoarele de mediu pentru investiții care permit întreprinderilor să realizeze economii de energie sunt compatibile cu piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc:

- (a) condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3) ale prezentului articol;
- (b) condițiile prevăzute la alineatele (4) și (5).

(2) Intensitatea ajutorului nu depășește 60% din costurile eligibile.

Cu toate acestea, intensitatea ajutorului poate fi majorată cu 20 de puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mici și cu 10 puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mijlocii.

(3) Costurile eligibile sunt costurile investițiilor suplimentare necesare pentru realizarea de economii de energie care depășesc nivelul cerut de standardele comunitare.

Costurile eligibile se calculează în conformitate cu dispozițiile articolului 18 alineatele (6) și (7).

Costurile eligibile se calculează fără a ține seama de veniturile și costurile de exploatare legate de investițiile suplimentare pentru economisirea de energie înregistrate în cursul primilor trei ani de viață ai investiției respective în cazul IMM-urilor, al primilor patru ani în cazul întreprinderilor mari care nu fac parte din sistemul european de comercializare a emisiilor de CO₂ și, respectiv, în cursul primilor cinci ani de viață în cazul întreprinderilor mari care fac parte din sistemul european de comercializare a emisiilor de CO₂. În cazul întreprinderilor mari, această perioadă poate fi redusă la primii trei ani de viață ai acestei investiții dacă se poate demonstra că durata de amortizare a investiției nu depășește trei ani.

Calculul costurilor eligibile se certifică de către un auditor extern.

(4) Intensitatea ajutorului nu depășește 20% din costurile eligibile.

Cu toate acestea, intensitatea ajutorului poate fi majorată cu 20 de puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mici și cu 10 puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mijlocii.

(5) Costurile eligibile se calculează în conformitate cu dispozițiile articolului 18 alineatele (6) și (7) și fără a ține seama de veniturile de exploatare și de costurile de exploatare.

Art. 22 Ajutoare de mediu pentru investiții în cogenerare cu randament ridicat

(1) Ajutoarele de mediu pentru investiții în cogenerare cu randament ridicat sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2), (3) și (4) ale prezentului articol.

(2) Intensitatea ajutorului nu depășește 45% din costurile eligibile.

Cu toate acestea, intensitatea ajutorului poate fi majorată cu 20 de puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mici și cu 10 puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mijlocii.

(3) Costurile eligibile sunt costurile investițiilor suplimentare necesare pentru construirea unei instalații de cogenerare cu randament ridicat în raport cu investiția de referință. Costurile eligibile se calculează în conformitate cu dispozițiile articolului 18 alineatele (6) și (7) și fără a ține seama de veniturile de exploatare și de costurile de exploatare.

(4) O nouă unitate de cogenerare realizează global economii de energie primară în raport cu producerea separată, astfel cum este prevăzută de Directiva 2004/8/CE și de Decizia 2007/74/CE. Îmbunătățirea unei unități de cogenerare existente sau conversia unei unități existente de generare de energie electrică într-o unitate de cogenerare are drept rezultat economii de energie primară în raport cu situația inițială.

Art. 23 Ajutoare de mediu pentru investiții în promovarea producției de energie din surse regenerabile de energie

(1) Ajutoarele de mediu pentru investiții în promovarea producției de energie din surse regenerabile de energie sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2), (3) și (4) ale prezentului articol.

(2) Intensitatea ajutorului nu depășește 45% din costurile eligibile.

Cu toate acestea, intensitatea ajutorului poate fi majorată cu 20 de puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mici și cu 10 puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mijlocii.

(3) Costurile eligibile sunt costurile investițiilor suplimentare suportate de beneficiar în comparație cu o centrală convențională sau cu un sistem de încălzire convențional cu aceeași capacitate în ce privește producția efectivă de energie.

Costurile eligibile se calculează în conformitate cu dispozițiile articolului 18 alineatele (6) și (7) și fără a ține seama de veniturile de exploatare și de costurile de exploatare.

(4) Ajutoarele de mediu pentru investiții pentru producția de biocombustibili sunt exceptate numai în măsura în care investițiile subvenționate sunt utilizate exclusiv pentru producția de biocombustibili durabili.

Art. 24 Ajutoare pentru studii în domeniul mediului

(1) Ajutoarele pentru studii direct legate de realizarea investițiilor menționate la articolul 18, a investițiilor în măsuri de economisire a energiei în condițiile stabilite la articolul 21 și a investițiilor în promovarea energiei din surse de energie regenerabile în condițiile stabilite la articolul 23 sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3) ale prezentului articol.

(2) Intensitatea ajutorului nu depășește 50% din costurile eligibile.

Cu toate acestea, intensitatea ajutorului poate fi majorată cu 20 de puncte procentuale pentru studiile realizate în numele întreprinderilor mici și cu 10 puncte procentuale pentru studiile realizate în numele întreprinderilor mijlocii.

(3) Costurile eligibile sunt costurile studiului.

Art. 25 Ajutor sub forma unor reduceri ale taxelor de mediu

(1) Schemele de ajutoare de mediu sub forma unor reduceri ale taxelor de mediu care îndeplinesc condițiile Directivei 2003/96/CE sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3) ale prezentului articol.

(2) Beneficiarii reducerii fiscale plătesc cel puțin nivelul minim de impozitare comunitară prevăzut de Directiva 2003/96/CE.

(3) Reducerile fiscale se acordă pentru perioade de maxim zece ani. La încheierea unei astfel de perioade de 10 ani, Statele Membre revaluează oportunitatea măsurilor de ajutor în cauză.

SECȚIUNEA 5: Ajutoare pentru consultanță în favoarea IMM-urilor și pentru participarea IMM-urilor la târguri

Art. 26 Ajutoare pentru consultanță în favoarea IMM-urilor

(1) Ajutoarele pentru consultanță în favoarea IMM-urilor sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratatul CE și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3) ale prezentului articol.

(2) Intensitatea ajutorului nu depășește 50% din costurile eligibile.

(3) Costurile eligibile sunt costurile consultanței aferente serviciilor furnizate de consultanți externi.

Serviciile în cauză nu sunt o activitate continuă sau periodică și nici nu sunt legate de costurile de exploatare obișnuite ale întreprinderii, cum ar fi serviciile normale de consultanță fiscală, serviciile juridice cu caracter periodic sau publicitatea.

Art. 27 Ajutoare pentru participarea IMM-urilor la târguri

(1) Ajutoarele în favoarea IMM-urilor pentru participarea acestora la târguri sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratatul CE și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3) ale prezentului articol.

(2) Intensitatea ajutorului nu depășește 50% din costurile eligibile.

(3) Costurile eligibile sunt costurile suportate pentru închirierea, realizarea și funcționarea standului pentru prima participare a unei întreprinderi la orice târg sau expoziție.

SECȚIUNEA 6: Ajutoare sub formă de capital de risc

Art. 28 Definiții

În sensul prezentei secțiuni, se aplică următoarele definiții:

1. „capital propriu” înseamnă participația deținută într-o întreprindere, reprezentată de acțiunile emise în favoarea investitorilor;

2. „cvasi-capital” înseamnă instrumente financiare a căror profitabilitate pentru deținător este bazată în mod predominant pe profiturile sau pierderile întreprinderii-țintă de bază și care sunt negarantate în caz de neplată;

3. „participații în societăți necotate” înseamnă investiții private, spre deosebire de cele publice, din capitalul propriu sau din cvasi-capital în întreprinderi necotate la o bursă, inclusiv capitalul de risc;

4. „capital inițial” înseamnă finanțarea furnizată pentru a studia, evalua și dezvolta un concept inițial, înaintea fazei de lansare;

5. „capital de pornire” înseamnă finanțare acordată pentru dezvoltarea produsului și marketing inițial unor întreprinderi care nu și-au vândut produsul sau serviciul în mod comercial și care nu generează încă un profit;

6. „capital de extindere” înseamnă finanțare acordată pentru dezvoltarea și extinderea unei întreprinderi, care poate sau nu să fi atins pragul de rentabilitate sau să genereze profit, în scopul creșterii capacității de producție, dezvoltării unei piețe sau a unui produs sau furnizării de fond de rulment suplimentar;

7. „strategie de ieșire” înseamnă o strategie de lichidare a participațiilor deținute de un fond de capital de risc sau de un fond de investiții în societăți necotate în conformitate cu un plan de realizare a unei rentabilități maxime, inclusiv vânzare comercială, ștergerea debitelor, rambursarea acțiunilor sau creditelor preferențiale, vânzarea către o altă organizație de capital de risc, vânzarea către o instituție financiară și vânzarea prin ofertă publică, inclusiv printr-o ofertă publică inițială de vânzare;

8. „întreprindere-țintă” înseamnă o întreprindere în care un investitor sau un fond de investiții dorește să investească.

Art. 29 Ajutoare sub formă de capital de risc

(1) Ajutoarele sub formă de scheme de ajutor pentru capital de risc în favoarea IMM-urilor sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2)-(8) ale prezentului articol.

(2) Măsura privind capitalul de risc ia forma unei participări la un fond privat de investiții care urmărește obținerea unui profit, gestionat pe baze comerciale.

(3) Tranșele investițiilor care urmează să fie realizate de fondul de investiții nu depășesc 1,5 milioane EUR per întreprindere-țintă și pe parcursul oricărei perioade de douăsprezece luni.

(4) Pentru IMM-urile situate în zone asistate, precum și pentru întreprinderile mici situate în zone neasistate, măsura privind capitalul de risc este limitată la acordarea de capital inițial, capital de pornire și/sau capital de extindere. Pentru întreprinderile mijlocii situate în zone neasistate, măsurile privind capitalul de risc sunt limitate la acordarea de capital inițial și/sau capital de pornire, excluzând capitalul de extindere.

(5) Fondul de investiții furnizează cel puțin 70% din bugetul său total investit în IMM-uri-țintă sub formă de capital propriu sau cvasi-capital.

(6) Cel puțin 50% din finanțarea fondurilor de investiții este furnizată de investitori privați. În cazul fondurilor de investiții care vizează exclusiv IMM-urile situate în regiuni asistate, cel puțin 30% din finanțare este furnizată de investitori privați.

(7) Pentru a garanta că măsura privind capitalul de risc urmărește obținerea de profit, trebuie îndeplinite următoarele condiții:

(a) realizarea unui plan de afaceri pentru fiecare investiție, cuprinzând detalii despre dezvoltarea produsului, a vânzărilor și a profitabilității și stabilind viabilitatea *ex ante* a proiectului; și

(b) elaborarea unei strategii de ieșire clară și realistă pentru fiecare investiție.

(8) Pentru a garanta că fondul de investiții este gestionat pe baze comerciale, trebuie îndeplinite următoarele condiții:

(a) încheierea unui contract între un administrator de fonduri profesionist și participanții la fond, în care se prevede că remunerația administratorului este corelată cu rezultatele obținute și care stabilește obiectivele fondului și calendarul investițiilor; și

(b) investitorii privați sunt reprezentați în procesul de luare a deciziilor, de exemplu printr-un comitet al investitorilor sau printr-un comitet consultativ; și

(c) gestionarea fondurilor este efectuată în conformitate cu cele mai bune practici și este supusă unei supravegheri prudențiale.

SECȚIUNEA 7: Ajutoare pentru cercetare și dezvoltare și inovare

Art. 30 Definiții

În sensul prezentei secțiuni, se aplică următoarele definiții:

1. „organism de cercetare” înseamnă o entitate, precum o universitate sau un institut de cercetare, indiferent de statutul său juridic (organizată conform dreptului public sau privat) sau de modul său de finanțare, al cărei scop principal este de a realiza cercetare fundamentală, cercetare industrială sau dezvoltare experimentală și de a-și face cunoscute rezultatele prin predare, publicare sau transfer de tehnologie; toate profiturile trebuie reinvestite în aceste activități, în difuzarea rezultatelor sau în predare; întreprinderile care pot exercita influență asupra unui astfel de organism, de exemplu prin calitatea lor de acționari sau membri ai organismului, nu se bucură de acces preferențial la capacitățile de cercetare ale organismului în cauză sau la rezultatele cercetărilor acestuia;

2. „cercetare fundamentală” înseamnă muncă experimentală sau teoretică întreprinsă în principal pentru a dobândi cunoștințe noi despre bazele fenomenelor și faptelor observabile, fără a avea în vedere nicio aplicație sau utilizare practică directă;

3. „cercetare industrială” înseamnă cercetare sau investigație critică planificată în scopul dobândirii de cunoștințe și competențe noi pentru elaborarea unor noi produse, procese sau servicii sau pentru realizarea unei îmbunătățiri semnificative a produselor, proceselor sau serviciilor existente. Cuprinde crearea de părți componente pentru sisteme complexe, care este necesară pentru cercetarea industrială, în special pentru validarea tehnologiilor generice, cu excepția prototipurilor;

4. „dezvoltare experimentală” înseamnă dobândirea, combinarea, modelarea și utilizarea unor cunoștințe și competențe existente de ordin științific, tehnologic, de afaceri și din alte domenii relevante, în scopul producerii unor planuri, aranjamente sau proiecte pentru produse, procese sau servicii noi, modificate sau îmbunătățite.

Acestea mai pot include, de exemplu, alte activități care vizează definirea conceptuală, planificarea și documentarea noilor produse, procese sau servicii. Activitățile pot cuprinde elaborarea de schițe, desene, planuri și alte documentații, numai dacă acestea nu sunt destinate uzului comercial;

Dezvoltarea de prototipuri și proiecte pilot cărora li se poate da o utilizare comercială este de asemenea inclusă, în cazul în care prototipul este în mod obligatoriu produsul comercial final și fabricarea sa este prea costisitoare pentru ca acesta să fie utilizat exclusiv în scopuri demonstrative și de validare. În cazul unei utilizări comerciale ulterioare a proiectelor demonstrative sau pilot, orice venit generat de o astfel de utilizare trebuie dedus din costurile eligibile.

Producția experimentală și testarea produselor, proceselor și serviciilor sunt, de asemenea, eligibile, cu condiția ca aceste produse, procese și servicii să nu poată fi utilizate sau transformate pentru utilizare în aplicații industriale sau în activități comerciale.

Dezvoltarea experimentală nu include modificările de rutină sau periodice aduse produselor, liniilor de producție, proceselor de producție, serviciilor existente și altor operațiuni în desfășurare, chiar dacă astfel de modificări constituie îmbunătățiri;

5. „personal cu înaltă calificare” înseamnă cercetători, ingineri, proiectanți și directori comerciali deținători ai unei diplome universitare și care au o experiență profesională de minimum 5 ani în domeniul în cauză; formarea în cadrul unui doctorat poate fi considerată ca fiind o experiență profesională relevantă;

6. „detașare” înseamnă încadrarea în muncă temporară de personal de către un beneficiar pe o anumită perioadă, la sfârșitul căreia persoana respectivă are dreptul să se întoarcă la angajatorul anterior.

Art. 31 Ajutoare pentru proiecte de cercetare și dezvoltare

(1) Ajutoarele pentru proiecte de cercetare și dezvoltare sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2)-(5) ale prezentului articol.

(2) Partea din proiectul de cercetare și dezvoltare care beneficiază de ajutor se încadrează integral într-una sau mai multe dintre categoriile de cercetare următoare:

- (a)** cercetare fundamentală;
- (b)** cercetare industrială;
- (c)** dezvoltare experimentală.

Atunci când un proiect cuprinde sarcini diferite, fiecare sarcină este calificată ca încadrându-se într-una dintre categoriile menționate la primul paragraf sau ca neîncadrându-se în niciuna dintre aceste categorii.

(3) Intensitatea ajutorului nu depășește:

- (a)** 100% din costurile eligibile pentru cercetarea fundamentală;
- (b)** 50% din costurile eligibile pentru cercetarea industrială;
- (c)** 25% din costurile eligibile pentru dezvoltarea experimentală.

Intensitatea ajutorului este stabilită pentru fiecare beneficiar de ajutor, inclusiv în cadrul unui proiect realizat în colaborare, în conformitate cu alineatul (4) litera (b) punctul (i).

În cazul unui ajutor pentru un proiect de cercetare și dezvoltare realizat în colaborare între organisme de cercetare și întreprinderi, ajutorul combinat provenit dintr-un sprijin public direct pentru un anumit proiect și contribuțiile organismelor de cercetare pentru proiectul în cauză, atunci când constituie ajutor, nu depășesc intensitățile aplicabile ajutorului pentru fiecare întreprindere beneficiară.

(4) Intensitățile ajutorului stabilite pentru cercetare industrială și dezvoltare experimentală la alineatul (3) pot fi majorate după cum urmează:

- (a)** în cazul în care ajutorul este acordat unor IMM-uri, intensitatea ajutorului poate fi majorată cu 10 puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mijlocii și cu 20 de puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mici; și
- (b)** poate fi adăugată o primă de 15 puncte procentuale, până la o intensitate maximă a ajutorului de 80% din costurile eligibile, dacă:

(i) proiectul implică o colaborare efectivă între cel puțin două întreprinderi care sunt independente una de alta și care îndeplinesc următoarele condiții:

- niciuna dintre întreprinderi nu suportă peste 70% din costurile eligibile ale proiectului de colaborare;
- proiectul implică o colaborare cu cel puțin un IMM sau este realizat în cel puțin două State Membre sau

- (ii) proiectul implică o colaborare efectivă între o întreprindere și un organism de cercetare și sunt îndeplinite următoarele condiții:
- organismul de cercetare suportă cel puțin 10% din costurile eligibile ale proiectului; și
 - organismul de cercetare are dreptul de a publica rezultatele proiectelor de cercetare în măsura în care acestea provin din cercetările realizate de organismul în cauză; sau
- (iii) în cazul cercetării industriale, rezultatele proiectului sunt difuzate larg prin conferințe tehnice și științifice sau prin publicarea în periodice științifice sau tehnice sau stocarea în registre cu acces liber (baze de date în care datele de cercetare brute pot fi consultate de oricine) sau prin intermediul unor programe informatice gratuite sau *open source*.

În sensul dispoziției literei (b) punctele (i) și (ii) de mai sus, subcontractarea nu este considerată colaborare efectivă.

(5) Costurile eligibile sunt următoarele:

- (a) costuri de personal (cercetători, tehnicieni și alți membri ai personalului auxiliar, în măsura în care aceștia sunt angajați în proiectul de cercetare);
- (b) costul instrumentelor și al echipamentelor, în măsura și pe durata utilizării acestora în cadrul proiectului de cercetare; dacă aceste instrumente și echipamente au o durată de funcționare mai mare decât durata proiectului de cercetare, sunt eligibile doar costurile de amortizare pe durata proiectului, calculate pe baza bunelor practici contabile;
- (c) costurile pentru clădiri și terenuri, în măsura și pe durata utilizării acestora în cadrul proiectului de cercetare; în cazul clădirilor, sunt considerate eligibile doar costurile de amortizare care corespund duratei proiectului de cercetare, calculate pe baza bunelor practici contabile; în cazul terenurilor, sunt eligibile costurile transferului comercial sau costurile de capital efectiv suportate;
- (d) costuri pentru cercetare contractuală, pentru achiziții de cunoștințe tehnice și de brevete sau de drepturi de utilizare a acestora din surse externe la prețul pieței, în cazul în care tranzacția a fost realizată obiectiv și nu există niciun element de înțelegere secretă implicat, precum și costuri aferente serviciilor de consultanță și serviciilor echivalente folosite exclusiv pentru activitatea de cercetare;
- (e) cheltuieli de regie suplimentare implicate direct de proiectul de cercetare;
- (f) alte costuri de exploatare, inclusiv costurile materialelor, consumabilelor și ale altor produse similare suportate direct ca rezultat al activității de cercetare.

(6) Toate costurile eligibile sunt alocate unei categorii specifice de cercetare și dezvoltare.

Art. 32 Ajutoare pentru studii de fezabilitate tehnice

(1) Ajutoarele pentru studii de fezabilitate tehnice pregătitoare pentru activități de cercetare industrială sau dezvoltare experimentală sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3) ale prezentului articol.

(2) Intensitatea ajutorului nu poate să depășească:

- (a) pentru IMM-uri, 75% din costurile eligibile pentru studii pregătitoare pentru activități de cercetare industrială și 50% din costurile eligibile pentru studii pregătitoare pentru activități de dezvoltare experimentală;
- (b) pentru întreprinderi mari, 65% din costurile eligibile pentru studii pregătitoare pentru activități de cercetare industrială și 40% din costurile eligibile pentru studii pregătitoare pentru activități de dezvoltare experimentală.

(3) Costurile eligibile sunt costurile studiului.

Art. 33 Ajutoare pentru acoperirea costurilor aferente drepturilor de proprietate industrială ale IMM-urilor

(1) Ajutoarele destinate IMM-urilor pentru costurile asociate obținerii și validării brevetelor și altor drepturi de proprietate industrială sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3) ale prezentului articol.

(2) Intensitatea ajutorului nu depășește intensitatea ajutorului pentru proiectul de cercetare și dezvoltare prevăzut la articolul 31 alineatele (3) și (4), cu privire la activitățile de cercetare care au condus inițial la drepturile de proprietate industrială în cauză.

(3) Costurile eligibile sunt următoarele:

(a) toate costurile anterioare acordării dreptului în prima jurisdicție, inclusiv costurile legate de pregătirea, depunerea și examinarea cererii, precum și costurile suportate pentru reînnoirea cererii înainte de acordarea dreptului;

(b) costurile pentru traducere și alte costuri suportate pentru obținerea sau validarea dreptului în alte jurisdicții;

(c) costurile suportate pentru apărarea valabilității dreptului pe parcursul examinării oficiale a cererii și a eventualelor proceduri de opoziție, chiar dacă astfel de costuri intervin după recunoașterea dreptului.

Art. 34 Ajutoare pentru cercetare și dezvoltare în sectorul agricol și al pescuitului

(1) Ajutoarele pentru cercetare și dezvoltare privind produsele enumerate în Anexa I la Tratat sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2)-(7) ale prezentului articol.

(2) Ajutoarele prezintă un interes pentru toți operatorii din sectorul sau subsectorul specific în cauză.

(3) Informațiile cu privire la efectuarea cercetării, precum și scopul acesteia se publică pe internet înainte de începerea cercetării. Trebuie specificate data aproximativă a obținerii rezultatelor preconizate, locul unde vor fi publicate acestea pe internet, precum și mențiunea că rezultatul va fi pus la dispoziție în mod gratuit.

Rezultatele cercetării sunt puse la dispoziție pe internet pentru un termen de cel puțin 5 ani. Ele sunt publicate cel târziu la data la care informațiile sunt comunicate membrilor oricărei organizații.

(4) Ajutoarele sunt acordate direct organismului de cercetare; nu sunt alocate direct ajutoare necorelate cu cercetarea către o societate care produce, prelucrează sau comercializează produse agricole și nici nu sunt acordate subvenționări ale prețurilor pentru producătorii acestor produse.

(5) Intensitatea ajutorului nu depășește 100% din costurile eligibile.

(6) Costurile eligibile sunt cele prevăzute la articolul 31 alineatul (5).

(7) Ajutoarele pentru cercetare și dezvoltare privind produsele enumerate în Anexa I la Tratat și care nu îndeplinesc condițiile prevăzute de prezentul articol sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la articolele 30, 31 și 32 ale prezentului regulament.

Art. 35 Ajutoare pentru întreprinderi nou-create inovatoare

(1) Ajutoarele pentru întreprinderile nou-create inovatoare sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul

88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2)-(5) ale prezentului articol.

(2) Beneficiarul este o întreprindere mică a cărei vechime, la data acordării ajutorului, era mai mică de 6 ani.

(3) Costurile pentru cercetare și dezvoltare ale beneficiarului reprezintă cel puțin 15% din costurile totale de exploatare înregistrate în cursul cel puțin unuia din cei trei ani care preced acordarea ajutorului sau, în cazul unei întreprinderi nou-create fără niciun istoric financiar, al auditului exercițiului fiscal în curs, cifră certificată de un auditor extern.

(4) Valoarea ajutorului nu depășește 1 milion EUR.

Cu toate acestea, valoarea ajutorului nu depășește 1,5 milioane EUR în regiunile care pot beneficia de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat și 1,25 milioane EUR în regiunile eligibile pentru a beneficia de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (c) din Tratat.

(5) Beneficiarul poate primi ajutorul în cauză o singură dată în cursul perioadei în care îndeplinește condițiile necesare pentru a fi considerată întreprindere nou-creată inovatoare.

Art. 36 Ajutoare pentru serviciile de consultanță în domeniul inovării și serviciile de sprijinire a inovării

(1) Ajutoarele pentru serviciile de consultanță în domeniul inovării și serviciile de sprijinire a inovării sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat în cazul în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alineatele (2)-(6) ale prezentului articol.

(2) Beneficiarul este un IMM.

(3) Valoarea ajutorului nu depășește 200 000 EUR pentru fiecare beneficiar, pe orice perioadă de trei ani.

(4) Prestatorul de servicii beneficiază de o certificare națională sau europeană. În cazul în care prestatorul de servicii nu beneficiază de o certificare națională sau europeană, intensitatea ajutorului nu depășește 75% din costurile eligibile.

(5) Beneficiarul trebuie să utilizeze ajutorul pentru achiziționarea de servicii la prețul pieței sau, în cazul în care prestatorul de servicii este o entitate fără scop lucrativ, la un preț care să reflecte costurile integrale plus o marjă rezonabilă.

(6) Costurile eligibile sunt următoarele:

(a) în ceea ce privește serviciile de consultanță în domeniul inovării, costurile cu: consultanța managerială, asistența tehnologică, serviciile de transfer de tehnologie, formare, consultanța în materie de achiziția, protejarea și comercializarea drepturilor de proprietate intelectuală și pentru acordurile de acordare a licențelor, activitățile de consiliere referitoare la utilizarea standardelor;

(b) în ceea ce privește serviciile de sprijinire a inovării, costurile cu: spațiile de lucru, băncile de date, bibliotecile tehnice, studiile de piață, utilizarea laboratoarelor, etichetarea, testarea și certificarea calității.

Art. 37 Ajutoare pentru închirierea de personal cu înaltă calificare

(1) Ajutoarele pentru închirierea de personal cu înaltă calificare detașat de la un organism de cercetare sau o întreprindere mare la un IMM sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat în cazul în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alineatele (2)-(5) ale prezentului articol.

(2) Personalul detașat nu trebuie să înlocuiască alți salariați, ci trebuie să fie încadrat pe un post nou-creat în cadrul întreprinderii beneficiare și să fi lucrat cel puțin doi ani pentru organismul de cercetare sau pentru întreprinderea mare care detașează personalul.

Personalul detașat trebuie să efectueze activități de cercetare, dezvoltare și inovare în cadrul IMM-ului beneficiar al ajutorului.

(3) Intensitatea ajutorului nu depășește 50% din costurile eligibile, pentru o perioadă de maxim 3 ani pentru fiecare întreprindere și persoană angajată temporar.

(4) Costurile eligibile reprezintă toate costurile de personal aferente închirierii și încadrării în muncă a personalului cu înaltă calificare, inclusiv costurile aferente folosirii unei agenții de recrutare și indemnizația de deplasare pentru personalul detașat.

(5) Acest articol nu se aplică costurilor consultanței menționate la articolul 26.

SECȚIUNEA 8: Ajutoare pentru formare

Art. 38 Definiții

În sensul prezentei secțiuni, se aplică următoarele definiții:

1. „formare specifică” înseamnă formare cu un conținut aplicabil direct și principal postului actual sau viitor al angajatului în întreprindere și care oferă calificări ce nu pot fi transferate către alte întreprinderi sau alte domenii de activitate sau care pot fi transferate numai într-o măsură limitată;

2. „formare generală” înseamnă formare cu un conținut care nu este aplicabil exclusiv sau preponderent postului actual sau viitor al angajatului în întreprindere, însă care oferă calificări ce pot fi transferate într-o mare măsură către alte întreprinderi sau alte domenii de activitate.

Formarea este considerată „generală” dacă, de exemplu:

(a) este organizată în comun de întreprinderi independente diferite sau dacă este disponibilă pentru angajați ai unor întreprinderi diferite;

(b) este recunoscută, certificată sau validată de autorități sau organisme publice sau de alte organisme sau instituții cărora un Stat Membru sau Comunitatea le-a acordat competențele necesare.

Art. 39 Ajutoare pentru formare

(1) Ajutoarele pentru formare sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2), (3) și (4) ale prezentului articol.

(2) Intensitatea ajutorului nu poate să depășească:

(a) 25% din costurile eligibile pentru formarea specifică și

(b) 60% din costurile eligibile pentru formarea generală.

Totuși, intensitatea ajutorului poate fi majorată până la o intensitate maximă de 80% din costurile eligibile, după cum urmează:

(a) cu 10 puncte procentuale dacă formarea este acordată lucrătorilor cu handicap sau defavorizați;

(b) cu 10 puncte procentuale dacă ajutorul este acordat întreprinderilor mijlocii și cu 20 de puncte procentuale dacă ajutorul este acordat întreprinderilor mici.

Intensitatea ajutoarelor acordate în sectorul transportului maritim poate ajunge la 100% din costurile eligibile, indiferent dacă proiectul se referă la o formare specifică sau la una generală, dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- (a) beneficiarul formării nu este membru activ al echipei, ci este supranumerar la bord și
- (b) formarea are loc la bordul unor nave înscrise în registrele Comunității.

(3) În cazurile în care proiectul de ajutor implică atât componente de formare generală, cât și componente de formare specifică, ce nu pot fi separate pentru calcularea intensității ajutorului, precum și în cazurile în care caracterul specific sau general al proiectului de ajutor pentru formare nu poate fi stabilit, se aplică intensitățile ajutoarelor aplicabile formării specifice.

(4) Costurile eligibile ale unui proiect de ajutor de formare sunt:

- (a) costurile de personal ale formatorilor;
- (b) costurile de deplasare ale formatorilor și participanților la formare, inclusiv pentru cazare;
- (c) alte cheltuieli curente, precum cele pentru materiale și furnituri direct legate de proiect;
- (d) amortizarea instrumentelor și echipamentelor, în măsura în care acestea sunt utilizate exclusiv pentru proiectul de formare;
- (e) costul serviciilor de îndrumare și consiliere privind proiectul de formare;
- (f) costurile de personal ale participanților la formare și costurile indirecte generale (costuri administrative, chirie, cheltuieli generale) până la valoarea totalului altor costuri eligibile menționate la literele (a)-(e). În privința costurilor de personal ale participanților la formare, se iau în considerare numai orele în care participanții participă efectiv la formare, după deducerea eventualelor ore lucrătoare.

SECȚIUNEA 9: Ajutoare pentru lucrătorii defavorizați și cu handicap

Art. 40 Ajutoare pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor defavorizați sub formă de subvenții salariale

(1) Schemele de ajutor pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor defavorizați sub formă de subvenții salariale sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2)-(5) ale prezentului articol.

(2) Intensitatea ajutorului nu depășește 50% din costurile eligibile.

(3) Costurile eligibile sunt costurile salariale pe o perioadă de maxim 12 luni de la recrutare.

Cu toate acestea, atunci când lucrătorul respectiv este un lucrător extrem de defavorizat, costurile eligibile sunt costurile salariale pe o perioadă de maxim 24 de luni de la recrutare.

(4) Atunci când încadrarea în muncă nu reprezintă o creștere netă a numărului de angajați în întreprinderea în cauză în comparație cu media pe cele douăsprezece luni anterioare, postul sau posturile trebuie să fi devenit vacante ca urmare a demisiei, a unui handicap, a pensionării pentru limită de vârstă, a reducerii voluntare a timpului de lucru sau a încetării raporturilor de muncă pentru abatere profesională, și nu ca rezultat al reducerii unor posturi.

(5) Cu excepția cazului concedierii legale pentru abatere profesională, lucrătorul defavorizat are dreptul la menținerea locului de muncă pentru o durată minimă corespunzătoare celei prevăzute de legislația națională respectivă sau de orice contracte colective care reglementează contractele de muncă.

Atunci când durata încadrării în muncă este mai mică de 12 luni sau, după caz, 24 de luni, ajutorul se reduce proporțional în mod corespunzător.

Art. 41 Ajutoare pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap sub formă de subvenții salariale

(1) Ajutoarele pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap sub formă de subvenții salariale sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2)-(5) ale prezentului articol.

(2) Intensitatea ajutorului nu depășește 75% din costurile eligibile.

(3) Costurile eligibile sunt costurile salariale pentru perioada încadrării în muncă a lucrătorului cu handicap.

(4) Atunci când recrutarea nu reprezintă o creștere netă a numărului de angajați în întreprinderea în cauză în comparație cu media pe cele douăsprezece luni anterioare, postul sau posturile trebuie să fi devenit vacante ca urmare a demisiei, a unui handicap, a pensionării pentru limită de vârstă, a reducerii voluntare a timpului de lucru sau a încetării raporturilor de muncă pentru abatere profesională, și nu ca rezultat al reducerii unor posturi.

(5) Cu excepția cazului concedierii legale pentru abatere profesională, lucrătorii au dreptul la menținerea locului de muncă pentru o durată minimă corespunzătoare celei prevăzute de legislația națională respectivă sau de orice contracte colective care reglementează contractele de muncă.

În cazul în care durata încadrării în muncă este mai mică de 12 luni, ajutorul se reduce proporțional în mod corespunzător.

Art. 42 Ajutor pentru compensarea costurilor suplimentare generate de încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap

(1) Ajutoarele pentru compensarea costurilor suplimentare generate de încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) din Tratat și sunt exceptate de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3) ale prezentului articol.

(2) Intensitatea ajutorului nu depășește 100% din costurile eligibile.

(3) Costurile eligibile sunt costurile, altele decât costurile salariale care fac obiectul articolului 41, care sunt suplimentare față de cele pe care întreprinderea le-ar fi suportat dacă ar fi angajat lucrători fără handicap, pentru perioada de încadrare în muncă a lucrătorului în cauză.

Costurile eligibile sunt următoarele:

(a) costurile de adaptare a spațiilor;

(b) costurile privind încadrarea în muncă a personalului pentru timpul utilizat exclusiv în scopul acordării de asistență lucrătorilor cu handicap;

(c) costurile adaptării sau dobândirii echipamentelor, ori ale dobândirii și validării programelor informatice pentru utilizarea acestora de către lucrătorii cu handicap, inclusiv facilități tehnologice adaptate sau de asistență, care sunt suplimentare față de cele pe care beneficiarul le-ar fi suportat dacă ar fi angajat lucrători fără handicap;

(d) atunci când beneficiarul oferă locuri de muncă protejate, costurile de construcție, instalare sau extindere a spațiilor în cauză, precum și orice costuri de administrare și transport ce rezultă direct din încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap.

CAPITOLUL III: Dispoziții finale

Art. 43 Abrogare

Regulamentul (CE) nr. 1628/2006 se abrogă.

Orice trimitere la regulamentele abrogate și la Regulamentul (CE) nr. 68/2001, Regulamentul (CE) nr. 70/2001 și la Regulamentul (CE) nr. 2204/2002 se interpretează ca o trimitere la prezentul regulament.

Art. 44 Dispoziții tranzitorii

(1) Prezentul regulament se aplică ajutoarelor individuale acordate înainte de intrarea sa în vigoare dacă ajutoarele în cauză îndeplinesc toate condițiile prevăzute de prezentul regulament, cu excepția articolului 9.

(2) Orice ajutor acordat înainte de 31 decembrie 2008 care nu îndeplinește condițiile prevăzute de prezentul regulament, însă îndeplinește condițiile prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 70/2001, Regulamentul (CE) nr. 68/2001, Regulamentul (CE) nr. 2204/2002 sau Regulamentul (CE) nr. 1628/2006 este compatibil cu Piața comună și este exceptat de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat.

Orice alt ajutor acordat înainte de intrarea în vigoare a prezentului regulament și care nu îndeplinește nici condițiile prevăzute de prezentul regulament, nici condițiile prevăzute de unul dintre regulamentele menționate la primul paragraf este analizat de Comisie în conformitate cu cadrul, orientările și comunicările corespunzătoare.

(3) La încheierea perioadei de valabilitate a prezentului regulament, orice scheme de ajutoare exceptate în temeiul prezentului regulament rămân în continuare exceptate pentru un termen de adaptare de șase luni, cu excepția schemelor de ajutoare regionale. Scutirea schemelor de ajutoare regionale expiră la data de expirare a hărților ajutoarelor regionale aprobate.

Art. 45 Intrare în vigoare și punere în aplicare

Prezentul regulament intră în vigoare în a douăzecea zi de la publicarea în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Se aplică până la 31 decembrie 2013.

Prezentul regulament este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate Statele Membre.

Adoptat la Bruxelles, 6 august 2008.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 83/1 din data 27.03.1999

ANEXA I

Definiția IMM-urilor

Art. 1 Întreprindere

Este considerată întreprindere orice entitate care desfășoară o activitate economică, indiferent de forma juridică a acesteia.

Sunt incluse în această categorie, în special, persoanele care exercită activități independente și asociațiile familiale implicate în activități de artizanat și în alte activități, precum și parteneriatele sau asociațiile implicate în mod regulat într-o activitate economică.

Art. 2 Numărul de angajați și plafoanele financiare pe baza cărora se stabilesc categoriile de întreprinderi

1. Categoria microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii („IMM-uri”) este formată din întreprinderi care au sub 250 de angajați și a căror cifră anuală de afaceri nu depășește 50 de milioane EUR și/sau al căror total al bilanțului anual nu depășește 43 de milioane EUR.

2. În cadrul categoriei IMM-urilor, o întreprindere mică este definită ca fiind o întreprindere care are sub 50 de angajați și a cărei cifră de afaceri anuală și/sau al cărei total al bilanțului anual nu depășește 10 milioane EUR.

3. În cadrul categoriei IMM-urilor, o microîntreprindere este definită ca fiind o întreprindere care are sub 10 angajați și a cărei cifră de afaceri anuală și/sau al cărei total al bilanțului anual nu depășește 2 milioane EUR.

Art. 3 Tipurile de întreprinderi luate în considerare la calcularea numărului de angajați și a plafoanelor financiare

1. „Întreprindere autonomă” este orice întreprindere care nu este clasificată ca întreprindere parteneră în sensul alineatului (2) sau ca întreprindere afiliată în sensul alineatului (3).

2. „Întreprinderi partenere” sunt toate întreprinderile care nu sunt clasificate ca întreprinderi afiliate în sensul alineatului (3) și între care există următoarea relație: o întreprindere (întreprinderea din amonte) deține, individual sau împreună cu una sau mai multe întreprinderi afiliate în sensul alineatului (3), 25% sau mai mult din capitalul sau din drepturile de vot ale altei întreprinderi (întreprindere din aval).

Totuși, o întreprindere poate fi clasificată ca autonomă și, așadar, ca neavând întreprinderi partenere, chiar dacă pragul de 25 % în cauză este atins sau depășit de următorii investitori, cu condiția ca investitorii respectivi să nu fie afiliați, în sensul alineatului (3), nici individual, nici împreună, la întreprinderea în cauză:

(a) societăți publice de investiții, societăți cu capital de risc, persoane sau grupuri de persoane care desfășoară în mod regulat activități de investiții în capital de risc și care investesc capital propriu în întreprinderi necotate la bursă (investitori providențiali), cu condiția ca investiția totală a investitorilor providențiali în aceeași întreprindere să fie mai mică de 1 250 000 EUR;

(b) universități sau centre de cercetare non-profit;

(c) investitori instituționali, inclusiv fonduri de dezvoltare regională;

(d) autorități locale autonome cu un buget anual mai mic de 10 milioane EUR și o populație mai mică de 5 000 de locuitori.

3. „Întreprinderi afiliate” sunt întreprinderile între care există oricare dintre următoarele relații:

- (a) o întreprindere deține majoritatea drepturilor de vot ale acționarilor sau ale asociațiilor altei întreprinderi;
- (b) o întreprindere are dreptul de a numi sau de a revoca majoritatea membrilor din organele administrative, de conducere sau de supraveghere ale altei întreprinderi;
- (c) o întreprindere are dreptul de a exercita o influență dominantă asupra altei întreprinderi în temeiul unui contract încheiat cu întreprinderea în cauză sau în temeiul unei prevederi din contractul de societate sau din statutul acesteia;
- (d) o întreprindere, care este acționar sau asociat al altei întreprinderi, controlează singură, în temeiul unui contract cu ceilalți acționari sau asociați ai întreprinderii în cauză, majoritatea drepturilor de vot ale acționarilor și ale asociațiilor întreprinderii în cauză.

Se consideră că nu există influență dominantă în cazul în care investitorii menționați la alineatul (2) al doilea paragraf nu se implică, direct sau indirect, în conducerea întreprinderii în cauză, fără a aduce atingere drepturilor lor de acționari sau asociați.

Întreprinderile între care există oricare dintre relațiile descrise la primul paragraf prin intermediul uneia sau al mai multor întreprinderi sau al oricăruia dintre investitorii menționați la alineatul (2) sunt, de asemenea, considerate ca fiind afiliate.

Întreprinderile între care există oricare dintre aceste relații prin intermediul unei persoane fizice sau al unui grup de persoane fizice care acționează solidar sunt, de asemenea, considerate întreprinderi afiliate dacă își desfășoară activitatea sau o parte din activitate pe aceeași piață relevantă sau pe piețe adiacente.

„Piață adiacentă” este o piață de produse sau servicii situată imediat în amonte sau în aval de piața relevantă.

4. Cu excepția cazurilor prevăzute la alineatul (2) al doilea paragraf, o întreprindere nu poate fi considerată IMM dacă 25% sau mai mult din capitalul sau din drepturile de vot ale acesteia sunt controlate, direct sau indirect, solidar sau individual, de unul sau de mai multe organisme publice.

5. Întreprinderile pot face o declarație privind statutul de întreprindere autonomă, întreprindere parteneră sau întreprindere afiliată, incluzând date privind pragurile prevăzute la articolul 2. Declarația poate fi făcută chiar și în cazurile în care distribuția capitalului nu permite să se determine cu exactitate de către cine este deținut; în astfel de cazuri întreprinderea poate declara pe proprie răspundere că se poate presupune, în mod legitim, că nu este deținută în proporție de 25 % sau mai mult de o întreprindere sau solidar de mai multe întreprinderi afiliate între ele. Declarațiile de acest tip sunt efectuate independent de controalele și verificările prevăzute de dispozițiile naționale sau comunitare.

Art. 4 Datele folosite pentru calcularea numărului de angajați, a sumelor financiare și perioada de referință

1. Datele folosite pentru calcularea numărului de angajați și a plafoanelor financiare sunt datele aferente ultimului exercițiu financiar aprobat și se calculează anual. Datele se iau în considerare de la data închiderii conturilor. Valoarea cifrei totale de afaceri reținută se calculează fără a include taxa pe valoarea adăugată (TVA) și alte taxe și impozite indirecte.

2. Dacă, la data închiderii conturilor, o întreprindere constată că, pe o bază anuală, a depășit sau s-a situat sub plafoanele privind numărul de angajați sau pragurile financiare prevăzute la articolul 2, întreprinderea în cauză nu pierde sau dobândește statutul de întreprindere mică sau mijlocie sau de microîntreprindere, cu excepția cazului în care pragurile respective sunt depășite pe parcursul a două exerciții financiare consecutive.

3. În cazul întreprinderilor nou constituite ale căror conturi nu au fost încă aprobate, sunt luate în considerare datele care fac obiectul unei estimări realizate pe proprie răspundere de către acestea pe parcursul exercițiului financiar.

Art. 5 Numărul de angajați

Numărul de angajați corespunde numărului de unități anuale de muncă (UAM), adică numărului de persoane care au muncit cu normă întreagă în întreprinderea în cauză sau pentru aceasta pe parcursul întregului an de referință în cauză.

Munca persoanelor care nu au muncit pe parcursul întregului an, a celor care au prestat o muncă cu fracțiune de normă, indiferent de perioada pe parcursul căreia au muncit, precum și munca lucrătorilor sezonieri sunt luate în considerare ca fracțiuni de UAM. Personalul este format din:

- (a) angajați;
- (b) persoane care lucrează pentru întreprindere fiindu-i subordonate acesteia și care sunt considerate angajate în conformitate cu legislația națională;
- (c) directori-proprietari;
- (d) parteneri care desfășoară o activitate în mod regulat în cadrul întreprinderii și care beneficiază de avantaje financiare din partea întreprinderii.

Stagiarii sau studenții implicați în activități de formare profesională pe baza unui contract de stagiu sau de formare profesională nu fac parte din personal. Durata concediilor de maternitate sau parentale nu se ia în considerare.

Art. 6 Stabilirea datelor unei întreprinderi

1. În cazul întreprinderilor autonome, datele, inclusiv numărul de angajați, se determină exclusiv pe baza conturilor întreprinderii respective.

2. Datele, inclusiv numărul de angajați, privind întreprinderile care au întreprinderi partenere sau întreprinderi afiliate, se determină pe baza conturilor și a celorlalte date ale întreprinderii sau, dacă există, pe baza conturilor consolidate ale întreprinderii sau pe baza conturilor consolidate în care întreprinderea este inclusă prin consolidare.

La datele prevăzute la primul paragraf se adaugă datele oricărei întreprinderi partenere ale întreprinderii în cauză situată imediat în aval sau în amonte de aceasta. Agregarea se face proporțional cu participarea procentuală la capital sau la drepturile de vot (luându-se în calcul valoarea cea mai mare dintre cele două). În cazul participărilor încrucișate, se aplică procentul mai mare.

La datele menționate la primul și al doilea paragraf se adaugă, în proporție de 100%, datele oricărei întreprinderi care este afiliată direct sau indirect la întreprinderea în cauză, cu excepția cazurilor în care datele în cauză au fost deja incluse prin consolidare în conturi.

3. În sensul aplicării alineatului (2), datele întreprinderilor partenere ale întreprinderii în cauză se deduc din conturile acestora și din celelalte date ale acestora, consolidate, dacă există. La acestea se adaugă, în proporție de 100%, datele întreprinderilor afiliate la aceste întreprinderi partenere, cu excepția cazurilor în care datele privind conturile acestora au fost deja incluse prin consolidare.

În sensul aplicării aceluiași alineat (2), datele întreprinderilor care sunt afiliate la întreprinderea în cauză se deduc din conturile acestora și din celelalte date ale acestora, consolidate, dacă există. La acestea se adaugă, proporțional, datele oricărei eventuale întreprinderi partenere ale întreprinderii afiliate respective, situată imediat în amonte sau în aval de aceasta, cu excepția cazurilor în care acestea au fost deja incluse în conturile consolidate în procent cel puțin proporțional cu procentul stabilit în conformitate cu alineatul (2) al doilea paragraf.

4. Atunci când în conturile consolidate nu figurează date privind personalul unei întreprinderi, numărul de angajați se calculează prin agregarea proporțională a datelor de la întreprinderile partenere ale acesteia și prin adunarea datelor privind întreprinderile la care este afiliată întreprinderea în cauză.

ANEXA II

Fișă de informații pentru ajutoarele în domeniul cercetării și dezvoltării în conformitate cu obligațiile extinse de raportare prevăzute la articolul 9 alineatul (4)

1. Ajutor în favoarea [denumirea întreprinderii (întreprinderilor) beneficiare a(le) ajutorului, din categoria IMM-urilor sau din altă categorie]:
2. Titlul schemei de ajutoare [referința Comisiei pentru schema (schemele) existent(ă) în cadrul căreia (căror) este atribuit ajutorul]:
3. Organismul (organismele) public(e) care furnizează asistența [denumirea și datele de contact ale autorității (autorităților) care atribuie ajutorul]:
4. Statul Membru în care se realizează proiectul sau măsura care beneficiază de ajutor:
5. Tipul de proiect sau de măsură:
6. Scurtă descriere a proiectului sau a măsurii:
7. Dacă este cazul, costurile eligibile (în EUR):
8. Valoarea actualizată a ajutorului (brut) în EUR:
9. Intensitatea ajutorului (% în echivalent-subvenție brut):
10. Condiții conexe plății ajutorului preconizat (dacă este cazul):
11. Datele preconizate pentru începerea și încheierea proiectului sau a măsurii:
12. Data acordării ajutorului:

**Fișă de informații pentru ajutoarele în favoarea
proiectelor mari de investiții în conformitate cu obligațiile
extinse de raportare prevăzute la articolul 9 alineatul (4)**

1. Ajutor în favoarea [denumirea întreprinderii (întreprinderilor) beneficiare a(le) ajutorului].
2. Titlul schemei de ajutoare [referința Comisiei pentru schema (schemele) existent(ă) în cadrul căreia (căror) este atribuit ajutorul]:
3. Organismul (organismele) public(e) care furnizează asistența [denumirea și datele de contact ale autorității (autorităților) care atribuie ajutorul]:
4. Statul Membru în care este realizată investiția.
5. Regiunea (nivel NUTS 3) în care este realizată investiția.
6. Municipality (fostul nivel NUTS 5, în prezent LAU 2) în care este realizată investiția.
7. Tipul de proiect (înființarea unei entități noi, extinderea unei entități existente, diversificarea producției unei entități prin realizarea unor produse noi sau o modificare fundamentală în procesul general de producție al unei entități existente).
8. Produse fabricate sau servicii furnizate în cadrul proiectului de investiții (în conformitate cu nomenclatura PRODCOM/NACE sau cu nomenclatura CPA pentru proiectele din sectorul serviciilor).
9. Scurtă descriere a proiectului de investiții.
10. Costul eligibil actualizat al proiectului de investiții (în EUR).
11. Valoarea actualizată a ajutorului (brut) în EUR:
12. Intensitatea ajutorului (% în ESB).
13. Condiții conexe plății ajutorului preconizat (dacă este cazul):
14. Datele preconizate pentru începerea și încheierea proiectului.
15. Data acordării ajutorului:

ANEXA III

Fișă de informații pentru ajutoare în conformitate cu obligația de raportare prevăzută la articolul 9 alineatul (1)

PARTEA I

Referința ajutorului	<i>(se completează de către Comisie)</i>	
Stat Membru		
Numărul de referință al Statului Membru		
Regiunea	Numele regiunii (NUTS) ¹	Statutul de ajutor regional ²
Autoritatea care acordă ajutorul	Nume	
	Adresa	
	Pagina internet	
Denumirea măsurii de ajutor		
Temeiul juridic național (trimitere la publicația oficială națională)		
<i>Link către textul integral al măsurii de ajutor</i>		
Tipul măsurii	Schemă	
	Ajutor ad hoc	Numele beneficiarului
Modificarea unei măsuri de ajutor existente		Numărul ajutorului atribuit de Comisie
	Prelungire	
	Modificare	
Durata ³	Schemă	între zz/ll/aa și zz/ll/aa
Data acordării ajutorului ⁴	Ajutor ad hoc	zz/ll/aa
Sectorul (sectoarele) economic(e) vizat(e)	Toate sectoarele economice care pot beneficia de ajutor	
	Limitat la anumite sectoare – a se specifica sectorul corespunzător în conformitate cu NACE Rev. 2 ⁵	

¹ NUTS - Nomenclatorul unităților teritoriale de statistică.

² Articolul 87 alineatul (3) litera (a) din tratat, articolul 87 alineatul (3) litera (c) din tratat, zone mixte, zone care nu sunt eligibile pentru a beneficia de ajutoare regionale.

³ Perioada în care autoritatea care acordă ajutorul se poate angaja să acorde ajutorul.

⁴ Ajutorul se consideră a fi acordat în momentul în care dreptul de a fi primi ajutor potrivit legii este conferit beneficiarului în conformitate cu legislația națională aplicabilă.

⁵ NACE Rev. 2 - Clasificarea statistică a activităților economice din Comunitatea Europeană.

Tipul de beneficiar	IMM-uri		
	Întreprinderi mari		
Bugetul	Valoarea anuală totală a bugetului previzionat în temeiul schemei de ajutor ⁶	Moneda națională ... (în milioane)	
	Valoarea totală a ajutorului ad hoc acordat întreprinderii ⁷	Moneda națională ... (în milioane)	
	Pentru garanții ⁸	Moneda națională ... (în milioane)	
Instrumentul de ajutor (articolul 5)	Subvenție		
	Subvenții la dobândă		
	Împrumut		
	Garanție/Trimitere la decizia Comisiei		
	Măsură fiscală		
	Capital de risc		
	Avans rambursabil		
	Altele (precizați)		
În cazul cofinanțării din fonduri comunitare	Referință (referințe):	Valoarea finanțării comunitare	Moneda națională ... (în milioane)

⁶ În cazul unei scheme de ajutor: a se indica valoarea anuală totală a bugetului previzionat în temeiul schemei de ajutor sau pierderea fiscală estimată pe an pentru toate instrumentele de ajutor cuprinse în schemă.

⁷ În cazul acordării unui ajutor ad hoc: a se indica valoarea totală a ajutorului sau a pierderii fiscale.

⁸ Pentru garanții, a se indica valoarea (maximă) a împrumuturilor garantate.

⁹ Atunci când este cazul, trimitere la decizia Comisiei de aprobare a metodei de calcul al echivalentului-subvenție brut, în conformitate cu articolul 5 alineatul (1) litera (c) din regulament.

PARTEA II

Indicați în temeiul cărei dispoziții din RGECA este pusă în aplicare măsura de ajutor.

Obiective generale (listă)	Obiective (listă)	Intensitatea maximă a ajutorului în % sau valoarea maximă a ajutorului în moneda națională	Prime pentru IMM-uri în %
Ajutoare regionale pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă ¹ (art. 13)	Schemă	%	
	Ajutor ad hoc [art. 13 alin. (1)]	%	
Ajutoare pentru întreprinderile mici nou-create (art. 14)		%	
Ajutoare pentru investiții și pentru ocuparea forței de muncă acordate IMM-urilor (art. 15)		%	
Ajutoare pentru întreprinderile mici nou-create de femeile antreprenor (art. 16)		%	
Ajutoare pentru protecția mediului (articolele 17-25)	Ajutoare pentru investiții care le permit întreprinderilor să aplice standarde de protecție a mediului mai stricte decât cele comunitare sau să îmbunătățească nivelul de protecție a mediului în absența standardelor comunitare (art. 18). Vă rugăm să furnizați o trimitere specifică la standardul respectiv.	%	
	Ajutoare pentru achiziționarea de noi vehicule de transport care respectă standarde mai stricte decât cele comunitare sau îmbunătățesc nivelul de protecție a mediului în absența standardelor comunitare (art. 19)	%	
	Ajutoare pentru IMM-uri în vederea adaptării din timp la viitoarele standarde comunitare (art. 20)	%	
	Ajutoare de mediu pentru investiții în măsuri de economisire a energiei (art. 21)	%	
	Ajutoare de mediu pentru investiții în cogenerare cu randament ridicat (art. 22)	%	
	Ajutoare de mediu pentru investiții în promovarea producției de energie din surse regenerabile de energie (art. 23)	%	
	Ajutoare pentru studii în domeniul mediului (art. 24)	%	
	Ajutoare sub forma unor reduceri ale taxelor de mediu (art. 25)	%	

Obiective generale (listă)	Obiective (listă)	Intensitatea maximă a ajutorului în % sau valoarea maximă a ajutorului în moneda națională	Prime pentru IMM-uri în %
Ajutoare pentru consultanță în favoarea IMM-urilor și a participării IMM-urilor la târguri (articolele 26-27)	Ajutoare pentru consultanță în favoarea IMM-urilor (art. 26)	%	
	Ajutoare pentru participarea IMM-urilor la târguri (art. 27)	%	
Ajutoare sub formă de capital de risc (articolele 28-29)		... moneda națională	
Ajutoare pentru cercetare, dezvoltare și inovare (articolele 30-37)	Ajutoare pentru proiecte de cercetare și dezvoltare (art. 31)	Cercetare fundamentală [art. 31 alin. (2) litera (a)]	%
		Cercetare industrială [art. 31 alin.(2) litera (b)]	%
		Dezvoltare experimentală [art. 31 alin. (2) litera (c)]	%
	Ajutoare pentru studii de fezabilitate tehnice (art. 32)	%	
	Ajutoare pentru acoperirea costurilor aferente drepturilor de proprietate industrială ale IMM-urilor (art. 33)	%	
	Ajutoare pentru cercetare și dezvoltare în sectorul agricol și al pescuitului (art. 34)	%	
	Ajutoare pentru întreprinderi nou-create inovatoare (art. 35)	... moneda națională	
	Ajutoare pentru serviciile de consultanță în domeniul inovării și serviciile de sprijinire a inovării (art. 36)	... moneda națională	
	Ajutoare pentru închirierea de personal cu înaltă calificare (art. 37)	... moneda națională	
Ajutoare pentru formare (articolele 38-39)	Formare specifică [art. 38 alin. (1)]	%	
	Formare specifică [art. 38 alin. (2)]	%	
Ajutoare pentru lucrătorii defavorizați și cu handicap (articolele 40-42)	Ajutoare pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor defavorizați sub formă de subvenții salariale (art. 40)	%	
	Ajutoare pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap sub formă de subvenții salariale (art. 41)	%	
	Ajutor pentru compensarea costurilor suplimentare generate de încadrarea în muncă a lucrătorilor cu handicap (art. 42)	%	
¹ În cazul unui ajutor regional ad hoc care completează ajutorul acordat în cadrul schemei (schemelor) de ajutor, indicați atât intensitatea ajutorului acordat în cadrul schemei, cât și intensitatea ajutorului ad hoc.			

Capitolul II

Ajutorul de minimis

**REGULAMENTUL (CE) nr. 1998/2006 al Comisiei
din 15 decembrie 2006
privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratat ajutoarelor de minimis**

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene,

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 994/98 al Consiliului din 7 mai 1998 de aplicare a articolelor 92 și 93 din Tratatul de instituire a Comunității Europene anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale¹, în special articolul 2,

după publicarea unui proiect al prezentului regulament²,

după consultarea Comitetului consultativ privind ajutoarele de stat,

întrucât:

(1) Regulamentul (CE) nr. 994/98 autorizează Comisia să stabilească printr-un regulament un plafon sub care se consideră că măsurile de ajutor nu îndeplinesc toate criteriile articolului 87 alineatul (1) din Tratat și, prin urmare, nu intră sub incidența procedurii de notificare prevăzute la articolul 88 alineatul (3) din Tratat.

(2) Comisia a aplicat articolele 87 și 88 din Tratat și, în special, a clarificat în numeroase decizii noțiunea de ajutor, în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratat. De asemenea, Comisia și-a enunțat politica adoptată cu privire la un plafon de minimis, sub care se poate considera că articolul 87 alineatul (1) nu se aplică, inițial prin avizul său privind norma de minimis pentru ajutoarele de stat³ și ulterior prin Regulamentul (CE) nr. 69/2001 al Comisiei din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE la ajutoarele de minimis⁴. Luând în considerare experiența obținută în aplicarea regulamentului menționat și pentru a ține seama de evoluția inflației și a produsului intern brut din Comunitate până în anul 2006 inclusiv, precum și de evoluțiile așteptate pentru perioada de valabilitate a prezentului regulament, este necesară revizuirea unora dintre condițiile prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 69/2001 și înlocuirea acestuia.

(3) Având în vedere normele speciale care se aplică în sectoarele producției primare de produse agricole, pescuitului și acvaculturii și riscul ca în aceste sectoare ajutoarele cu sume mai mici decât cele prevăzute în prezentul regulament să poată îndeplini criteriile prevăzute la articolul 87 alineatul (1) din Tratat, prezentul regulament nu trebuie aplicat acestor sectoare. Datorită evoluției din sectorul transporturilor, în special restructurarea multor activități de transport ca urmare a liberalizării acestora, nu se mai poate exclude sectorul transporturilor din domeniul de aplicare al regulamentului de minimis. Prin urmare, domeniul de aplicare al prezentului regulament trebuie extins la întregul sector al transporturilor. Cu toate acestea, plafonul general de minimis trebuie adaptat pentru a ține seama de dimensiunile mici, în medie, ale întreprinderilor active în sectorul transportului rutier de mărfuri și de pasageri. Din aceleași motive și având în vedere, de asemenea, capacitatea excedentară a sectorului și obiectivele politicii de transport referitoare la congestionarea rutieră și transporturile de mărfuri, trebuie excluse ajutoarele pentru

¹ JO L 142, 14.05.1998, pag. 1.

² JO C 137, 10.06.2006, pag. 4.

³ JO C 68, 06.03.1996, pag. 9.

⁴ JO L 10, 13.01.2001, pag. 30.

achiziția de vehicule pentru transport rutier de mărfuri de către întreprinderile care efectuează transport rutier de mărfuri în contul terților. Această măsură nu pune însă în discuție abordarea favorabilă a Comisiei în alte instrumente comunitare decât prezentul regulament, referitoare la ajutoarele de stat pentru vehicule mai curate și mai ecologice. Având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1407/2002 al Consiliului din 23 iulie 2002 privind ajutorul de stat pentru industria cărbunelui⁵, prezentul regulament nu trebuie să se aplice sectorului cărbunelui.

(4) Ținând seama de asemănările dintre transformarea și comercializarea produselor agricole, pe de o parte, și a produselor neagricole, pe de altă parte, prezentul regulament trebuie aplicat transformării și comercializării produselor agricole, cu condiția îndeplinirii anumitor condiții. Activitățile care se desfășoară în exploatare, necesare pentru pregătirea unui produs pentru prima vânzare, precum recoltarea, secerișul și treieratul cerealelor, ambalarea ouălor etc. sau prima vânzare către revânzatori sau operatori nu trebuie considerate în acest sens activități de transformare sau de comercializare. De la intrarea în vigoare a prezentului regulament, ajutoarele acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în domeniul transformării sau al comercializării produselor agricole nu mai trebuie să facă obiectul Regulamentului (CE) nr. 1860/2004 al Comisiei din 6 octombrie 2004 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE în cazul ajutorului de minimis în sectorul agricol și în sectorul pescuitului⁶. Prin urmare, Regulamentul (CE) nr. 1860/2004 trebuie modificat în consecință.

(5) Curtea de Justiție a Comunităților Europene a stabilit că, întrucât Comunitatea a legiferat instituirea unei organizări comune a pieței într-un anumit sector agricol, Statele Membre sunt obligate să se abțină de la adoptarea oricăror măsuri care ar putea aduce atingere sau constitui excepții de la aceasta. Din acest motiv, prezentul regulament nu trebuie aplicat ajutoarelor a căror valoare este stabilită pe baza prețului sau a cantității de produse cumpărate sau introduse pe piață. De asemenea, prezentul regulament nu trebuie aplicat nici măsurilor de sprijin de minimis care sunt subordonate unei obligații de împărțire a ajutorului cu producătorii primari.

(6) Prezentul regulament nu trebuie aplicat ajutoarelor de minimis la export sau ajutoarelor de minimis care favorizează produsele naționale față de cele importate. În special, regulamentul nu trebuie aplicat ajutoarelor care finanțează înființarea și funcționarea unei rețele de distribuție în alte țări. Ajutoarele destinate acoperirii costurilor de participare la târguri comerciale sau a costurilor studiilor sau serviciilor de consultanță necesare pentru lansarea unui produs nou sau existent pe o piață nouă nu constituie, în mod normal, ajutoare la export.

(7) Prezentul regulament nu trebuie aplicat întreprinderilor aflate în dificultate, în sensul orientărilor comunitare privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea societăților comerciale aflate în dificultate⁷, având în vedere dificultățile legate de stabilirea valorii brute echivalente a ajutorului acordat acestui tip de întreprinderi.

(8) Ținând seama de experiența Comisiei, se poate stabili că ajutoarele care nu depășesc un plafon de 200000 EUR pe durata unei perioade de trei ani nu afectează comerțul dintre Statele Membre și/sau nu denaturează sau amenință să denatureze concurența și, prin urmare, nu fac obiectul articolului 87 alineatul (1) din Tratat. În ceea ce privește întreprinderile care își desfășoară activitatea în sectorul transportului rutier, acest plafon trebuie stabilit la suma de 100000 EUR.

(9) Anii care trebuie luați în considerare în acest scop sunt exercițiile financiare utilizate în scop fiscal de întreprinderea din Statul Membru în cauză. Perioada relevantă de trei ani trebuie evaluată pe o bază continuă astfel încât, pentru fiecare nouă acordare a ajutorului de minimis, trebuie determinată suma totală a ajutorului de minimis acordat în exercițiul financiar în cauză, precum și pe perioada ultimelor două exerciții financiare. Ajutorul acordat de un Stat Membru trebuie luat în considerare în acest scop, chiar și atunci când este finanțat în întregime sau parțial din resurse de origine comunitară. Ajutoarele care depășesc plafonul de minimis nu trebuie fracționate în părți mai mici pentru a se putea încadra în domeniul de aplicare al prezentului regulament.

⁵ JO L 205, 02.08.2002, pag. 1.

⁶ JO L 325, 28.10.2004, pag. 4.

⁷ JO C 244, 01.10.2004, pag. 2.

(10) În conformitate cu principiile care reglementează ajutoarele ce fac obiectul articolului 87 alineatul (1) din Tratat, trebuie să se considere că ajutoarele de minimis se acordă în momentul în care întreprinderea obține dreptul legal de a primi ajutorul, în temeiul regimului juridic național aplicabil.

(11) Pentru a evita eludarea intensităților maxime ale ajutoarelor prevăzute de diferite instrumente comunitare, ajutoarele de minimis nu trebuie cumulate cu ajutoare de stat în legătură cu aceleași costuri eligibile, în cazul în care respectiva cumulare ar conduce la o intensitate a ajutorului mai mare decât cea stabilită pentru condițiile speciale ale fiecărui caz de un regulament de exceptare pe categorii sau de o decizie adoptată de Comisie.

(12) În sensul transparenței, al tratamentului egal și al aplicării corecte a plafonului de minimis, toate Statele Membre trebuie să aplice aceeași metodă de calcul. Pentru a facilita acest calcul și în conformitate cu practica actuală de aplicare a normei de minimis, sumele ajutoarelor care nu iau forma unei subvenții în numerar trebuie convertite în echivalentul-subvenție brut. Calcularea echivalentului-subvenție al altor tipuri transparente de ajutoare decât subvențiile sau ajutoarele care trebuie plătite în mai multe tranșe necesită folosirea ratelor de piață ale dobânzii, aplicabile la data acordării ajutorului. În vederea unei aplicări uniforme, transparente și simple a normelor privind ajutoarele de stat, ratele de piață, în sensul prezentului regulament, trebuie considerate ca fiind ratele de referință stabilite periodic de Comisie pe baza unor criterii obiective și publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene sau pe Internet. Cu toate acestea, poate fi necesară adăugarea unor puncte de bază suplimentare la rata minimă, ținând seama de garanțiile furnizate și de riscul asociat beneficiarului.

(13) În sensul transparenței, al tratamentului egal și al monitorizării eficiente, prezentul regulament trebuie să se aplice numai acelor ajutoare de minimis care sunt transparente. Ajutoarele transparente sunt acele ajutoare pentru care este posibilă calcularea cu exactitate a echivalentului-subvenție brut ex ante, fără a fi necesară efectuarea unei evaluări a riscurilor. Un astfel de calcul precis poate fi realizat, de exemplu, în ceea ce privește subvențiile, bonificarea dobânzii și scutirile fiscale plafonate. Ajutoarele constând în aporturile de capital nu trebuie considerate ajutoare de minimis transparente, cu excepția cazului în care suma totală a aportului de capital din sectorul public este mai mică decât plafonul de minimis. Ajutoarele constând în măsurile de capital de risc, menționate în Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru a promova investițiile de capital de risc în întreprinderile mici și mijlocii⁸, nu trebuie considerate ajutoare de minimis transparente decât în cazul în care, prin sistemul capitalului de risc respectiv, se furnizează capital fiecărei întreprinderi-țintă numai până la limita plafonului de minimis. Ajutoarele constând în împrumuturi trebuie considerate ajutoare de minimis transparente atunci când echivalentul brut subvenție a fost calculat pe baza ratelor de piață ale dobânzii aplicabile la data acordării subvenției.

(14) Prezentul regulament nu exclude posibilitatea ca o măsură adoptată de un Stat Membru să nu fie considerată ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratat din alte motive decât cele prevăzute în prezentul regulament, de exemplu, în cazul aporturilor de capital, deoarece această măsură a fost decisă în conformitate cu principiul investitorului în economia de piață.

(15) Este necesar să se ofere certitudine juridică pentru sistemele de garanție care nu sunt susceptibile a afecta comerțul și a denatura concurența și pentru care există suficiente date disponibile pentru a evalua în mod riguros orice efecte potențiale. Prin urmare, prezentul regulament trebuie să transpună plafonul de minimis general de 200000 EUR într-un plafon specific garanției, pe baza sumei garantate a împrumutului. Acest plafon specific trebuie calculat prin folosirea unei metodologii de evaluare a valorii ajutorului de stat incluse în sistemele de garanție care însoțesc împrumuturile acordate întreprinderilor viabile. Metodologia și datele folosite pentru a calcula plafonul specific garanției trebuie să excludă întreprinderile aflate în dificultate, astfel cum sunt descrise în Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea societăților comerciale aflate în dificultate. Prin urmare, acest plafon specific nu trebuie să se aplice ajutoarelor ad hoc individuale acordate în afara obiectului unui sistem de garanții, ajutoarelor acordate întreprinderilor aflate în dificultate sau garanțiilor pentru operațiuni subsidiare care nu constituie un împrumut, precum garanțiile pentru operațiuni cu capital. Plafonul specific trebuie determinat pe baza faptului că, presupunând o rată maximă (rata implicită netă) de 13% corespunzătoare scenariului celui mai nefavorabil pentru sistemele de garanție din Comunitate, se poate considera că o garanție în valoare de 1500000 EUR are un echivalent-subvenție brut identic cu

⁸ JO C 194, 18.08.2006, pag. 2

plafonul de minimis general. Această valoare trebuie redusă la 750000 EUR în ceea ce privește întreprinderile care își desfășoară activitatea în sectorul transportului rutier. Aceste plafoane specifice trebuie să se aplice numai garanțiilor care acoperă până la 80% din împrumutul subsidiar. Statele Membre pot folosi, de asemenea, o metodologie acceptată de Comisie ca urmare a unei notificări pe baza unui regulament al Comisiei din domeniul ajutoarelor de stat, precum Regulamentul (CE) nr. 1628/2006 al Comisiei din 24 octombrie 2006 de aplicare a articolelor 87 și 88 din Tratat ajutoarelor naționale pentru investițiile cu finalitate regională⁹, în scopul evaluării echivalentului-subvenție brut cuprins în garanție, în cazul în care metodologia aprobată se adresează în mod explicit tipului de garanții și tipului de tranzacții subsidiare în cauză, în contextul aplicării prezentului regulament.

(16) După primirea notificării de la un Stat Membru, Comisia poate analiza dacă o măsură de ajutor care nu constă într-o subvenție, într-un împrumut, într-o garanție, într-un aport de capital sau de capital de risc conduce la un echivalent-subvenție brut care nu depășește plafonul de minimis și care, prin urmare, ar putea fi reglementat de dispozițiile prezentului regulament.

(17) Comisia are obligația de a se asigura că sunt respectate normele privind ajutoarele de stat și, în special, că ajutorul acordat în temeiul normelor de minimis respectă condițiile acestor norme. În conformitate cu principiul cooperării, prevăzut la articolul 10 din Tratat, Statele Membre trebuie să faciliteze îndeplinirea acestei obligații prin instituirea mecanismelor necesare care să garanteze că suma totală a ajutoarelor de minimis acordate aceleiași întreprinderi în temeiul normei de minimis nu depășește plafonul de 200000 EUR pe durata a trei exerciții fiscale. În acest scop, la acordarea unui ajutor de minimis, Statele Membre trebuie să informeze întreprinderea în cauză în legătură cu valoarea ajutorului și cu caracterul de minimis al acestuia, prin trimitere la prezentul regulament. De asemenea, înainte de acordarea acestui ajutor, Statul Membru în cauză trebuie să obțină de la întreprinderea respectivă o declarație referitoare la alte ajutoare de minimis primite pe durata exercițiului fiscal în cauză și a ultimelor două exerciții fiscale și să verifice cu atenție dacă plafonul de minimis nu va fi depășit de noul ajutor de minimis. De asemenea, trebuie să existe posibilitatea de a garanta respectarea plafonului prin intermediul unui registru central sau, în cazul sistemelor de garanție instituite de Fondul European de Investiții, acesta din urmă poate stabili o listă a beneficiarilor și poate solicita Statelor Membre să informeze beneficiarii în legătură cu ajutorul de minimis primit.

(18) Regulamentul (CE) nr. 69/2001 expiră la data de 31 decembrie 2006. Prin urmare, prezentul regulament trebuie să se aplice de la 1 ianuarie 2007. Având în vedere faptul că Regulamentul (CE) nr. 69/2001 nu s-a aplicat sectorului transporturilor, care până în prezent nu era supus regimului de minimis; de asemenea, datorită sumei de minimis foarte scăzută, aplicabilă în sectorul transformării și comercializării produselor agricole și cu condiția să fie îndeplinite anumite condiții, prezentul regulament trebuie aplicat ajutoarelor acordate înainte de intrarea sa în vigoare întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul transporturilor și în sectorul transformării și comercializării produselor agricole. De asemenea, prezentul regulament nu trebuie să afecteze nici un ajutor individual acordat în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 69/2001 în perioada de aplicare a regulamentului menționat.

(19) Ținând seama de experiența Comisiei și, în special, de frecvența cu care este necesară, în general, revizuirea politicii privind ajutoarele de stat, este necesară limitarea perioadei de aplicare a prezentului regulament. În cazul în care prezentul regulament expiră fără a fi prelungit, Statele Membre trebuie să beneficieze de o perioadă de adaptare de șase luni, în ceea ce privește ajutorul de minimis reglementat de prezentul regulament,

ADOPTĂ PREZENTUL REGULAMENT:

Art. 1 Domeniu de aplicare

(1) Prezentul regulament se aplică ajutoarelor acordate întreprinderilor din toate sectoarele, cu excepția:

(a) ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectoarele pescuitului și acvaculturii, reglementate de Regulamentul (CE) nr. 104/2000 al Consiliului¹⁰;

⁹ JO L 302, 01.11.2006, pag. 29.

¹⁰ JO L 17, 21.01.2000, pag. 22.

(b) ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în producția primară de produse agricole, astfel cum sunt enumerate în Anexa I la Tratat;

(c) ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în transformarea și comercializarea produselor agricole, astfel cum sunt enumerate în Anexa I la Tratat, în următoarele cazuri:

- (i) atunci când valoarea ajutorului este stabilită pe baza prețului sau a cantității produselor în cauză achiziționate de la producătorii primari sau introduse pe piață de întreprinderile în cauză;
- (ii) atunci când ajutorul este condiționat de transferarea lui parțială sau integrală către producătorii primari;

(d) ajutoarelor destinate activităților legate de export către țări terțe sau către State Membre, respectiv ajutoarelor legate direct de cantitățile exportate, ajutoarelor destinate înființării și funcționării unei rețele de distribuție sau destinate altor cheltuieli curente legate de activitatea de export;

(e) ajutoarelor subordonate folosirii mărfurilor naționale în locul celor importate;

(f) ajutoarelor acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul cărbunelui, în sensul Regulamentului (CE) nr. 1407/2002;

(g) ajutoarelor pentru achiziția de vehicule de transport rutier de mărfuri, acordate întreprinderilor care efectuează transport rutier de mărfuri în numele terților;

(h) ajutoarelor acordate întreprinderilor aflate în dificultate.

(2) În sensul prezentului regulament:

(a) **„produse agricole”** înseamnă produsele enumerate în Anexa I la Tratatul CE, cu excepția produselor pescărești;

(b) **„transformarea produselor agricole”** înseamnă o operațiune asupra produsului agricol în urma căreia rezultă de asemenea un produs agricol, cu excepția activităților agricole necesare preparării unui produs animal sau vegetal pentru prima vânzare;

(c) **„comercializarea produselor agricole”** înseamnă deținerea sau expunerea în vederea vânzării, oferirea spre vânzare, livrarea sau orice alte forme de introducere pe piață, cu excepția primei vânzări de către un producător primar către revânzători sau operatori și a oricărei activități constând în prepararea unui produs în vederea primei vânzări; o vânzare de către un producător primar către consumatorii finali este considerată comercializare, în cazul în care se desfășoară în localuri distincte, rezervate acestei activități.

Art. 2 Ajutoare de minimis

(1) Se consideră că ajutoarele nu îndeplinesc toate criteriile prevăzute la articolul 87 alin. (1) din Tratat și, prin urmare, sunt scutite de obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat în cazul în care ajutoarele îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatele (2)-(5) din prezentul articol.

(2) Valoarea totală a ajutoarelor de minimis acordate unei aceeași întreprinderi nu depășește 200000 EUR pe durata a trei exerciții fiscale. Valoarea totală a ajutoarelor de minimis acordate unei aceeași întreprinderi care își desfășoară activitatea în sectorul transportului rutier nu depășește 100000 EUR pe durata a trei exerciții fiscale. Aceste plafoane se aplică indiferent de forma ajutorului de minimis sau de obiectivul urmărit și indiferent dacă ajutorul acordat de Statul Membru este finanțat în totalitate sau parțial din resurse de origine comunitară. Perioada se determină prin raportare la exercițiile fiscale folosite de către întreprinderea din Statul Membru în cauză.

În cazul în care valoarea totală a unui ajutor acordat în cadrul unei măsuri de ajutor depășește acest plafon, valoarea respectivă a ajutorului nu poate beneficia de dispozițiile prezentului regulament, nici în cazul unei părți din sumă care nu depășește plafonul. În acest caz, nu poate fi invocată aplicarea prezentului regulament pentru măsura de ajutor, nici la data acordării ajutorului, nici ulterior.

(3) Plafonul prevăzut la alineatul (2) se exprimă ca subvenție în numerar. Toate cifrele folosite exprimă valori brute, adică înainte de deducerea oricărui impozit sau a altei taxe. Atunci când ajutorul se acordă sub altă formă decât subvenția, valoarea ajutorului este echivalentul-subvenției brut al ajutorului.

Ajutorul care trebuie plătit în mai multe tranșe se actualizează la valoarea de la momentul acordării. Rata dobânzii folosită în scopul actualizării și pentru calcularea echivalentului-subvenție brut este rata de referință aplicabilă la data acordării ajutorului.

(4) Prezentul regulament se aplică numai ajutoarelor pentru care este posibilă calcularea cu precizie a echivalentului-subvenție brut ex ante, fără a fi necesară efectuarea unei evaluări a riscurilor („ajutor transparent“). În special:

(a) Ajutoarele constând în împrumuturi sunt considerate ajutoare de minimis transparente în cazul în care echivalentul-subvenție brut s-a calculat pe baza ratelor de piață ale dobânzii aplicabile la data acordării subvenției.

(b) Ajutoarele constând în aporturile de capital nu sunt considerate ajutoare de minimis transparente, cu excepția cazului în care suma totală a aportului de capital din sectorul public este mai mică decât plafonul de minimis.

(c) Ajutoarele constând în măsurile de capital de risc nu sunt considerate ajutoare de minimis transparente, cu excepția cazului în care prin sistemul capitalului de risc respectiv se furnizează capital fiecărei întreprinderi-țintă numai până la limita plafonului de minimis.

(d) Ajutorul individual acordat în baza unui sistem de garanție întreprinderilor care nu se află în dificultate este considerat ajutor de minimis transparent atunci când partea garantată din împrumutul subsidiar acordat în cadrul acestui sistem nu depășește valoarea de 1500000 EUR pentru fiecare întreprindere. Ajutorul individual acordat în cadrul unui sistem de garanție întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul transportului rutier și care nu se află în dificultate este considerat ajutor de minimis transparent atunci când partea garantată din împrumutul subsidiar acordat în cadrul acestui sistem nu depășește valoarea de 750000 EUR pentru fiecare întreprindere. În cazul în care partea garantată din împrumutul subsidiar reprezintă numai un anumit procent din acest plafon, se consideră că echivalentul-subvenție brut pentru garanția în cauză corespunde aceluiași procent din plafonul aplicabil, menționat la articolul 2 alineatul (2). Garanția nu depășește 80% din împrumutul subsidiar. Sistemele de garanție sunt considerate, de asemenea, transparente în cazul în care (i) înainte de punerea în aplicare a sistemului a fost acceptată metodologia de calcul al echivalentului-subvenție brut pentru garanții, ca urmare a unei notificări a metodologiei către Comisie în temeiul altui regulament adoptat de Comisie în domeniul ajutoarelor de stat și (ii) metodologia aprobată se adresează în mod explicit tipului de garanții și tipului de operațiuni subsidiare în cauză, în contextul aplicării prezentului regulament.

(5) Ajutorul de minimis nu se cumulează cu ajutorul de stat acordat în legătură cu aceleași costuri eligibile, în cazul în care o astfel de cumulare ar avea drept rezultat o intensitate a ajutorului care depășește intensitatea ajutorului stabilită pentru condițiile speciale ale fiecărui caz de un regulament de scutire pe categorii sau de o decizie adoptată de Comisie.

Art. 3 Monitorizare

(1) În cazul în care un Stat Membru intenționează să acorde ajutoare de minimis unei întreprinderi, acesta trebuie să informeze în scris întreprinderea respectivă în legătură cu valoarea potențială a ajutorului (exprimată ca echivalent-subvenție brut) și în legătură cu caracterul de minimis al acestuia, făcând trimitere explicită la prezentul regulament și menționând titlul acestuia și trimiterea la publicarea în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. În cazul în care ajutoarele de minimis sunt acordate unor întreprinderi diferite pe baza unui sistem și se acordă diferite sume ale ajutorului individual întreprinderilor respective în cadrul sistemului, Statul Membru în cauză poate alege să îndeplinească această obligație comunicând întreprinderilor o sumă fixă, corespunzătoare valorii maxime a ajutorului care se acordă în conformitate cu sistemul. În acest caz, suma fixă este folosită pentru a determina dacă este respectat plafonul prevăzut la articolul 2 alineatul (2). Înainte de acordarea ajutorului, Statul Membru obține, de asemenea, o declarație în formă scrisă sau electronică de la întreprinderea în cauză, referitoare la orice alt ajutor de minimis de care aceasta a beneficiat în ultimele două exerciții fiscale și în exercițiul fiscal curent.

Statul Membru acordă noul ajutor de minimis numai după ce a verificat că acesta nu va conduce la creșterea nivelului total al ajutorului de minimis primit de întreprindere în perioada care acoperă exercițiul fiscal în cauză, precum și ultimele două exerciții fiscale în acel Stat Membru, peste plafonul prevăzut la articolul 2 alineatul (2).

(2) În cazul în care un Stat Membru a instituit un registru central al ajutoarelor de minimis conținând informații complete, referitoare la toate ajutoarele de minimis acordate de orice autoritate din Statul Membru respectiv, alineatul (1) primul paragraf încetează să se aplice începând din momentul în care registrul acoperă o perioadă de trei ani.

În cazul în care un Stat Membru acordă ajutor pe baza unui sistem de garanție care oferă o garanție finanțată din bugetul UE prin mandat acordat Fondului European de Investiții, alineatul (1) primul paragraf din prezentul articol poate înceta să se aplice.

În aceste cazuri, se aplică următorul sistem de monitorizare:

(a) Fondul European de Investiții stabilește anual, pe baza informațiilor pe care intermediarii financiari au obligația să le furnizeze FEI, o listă cu beneficiarii ajutoarelor și cu echivalenții-subvenție brute primiți de fiecare dintre aceștia. Fondul European de Investiții transmite aceste informații Statului Membru în cauză și Comisiei; și

(b) Statul Membru în cauză comunică aceste informații beneficiarilor finali în termen de trei luni de la primirea lor de la Fondul European de Investiții; și

(c) Statul Membru în cauză obține o declarație de la fiecare beneficiar în conformitate cu care valoarea totală a ajutoarelor de minimis pe care le-a primit nu depășește plafonul prevăzut la articolul 2 alineatul (2). În cazul în care plafonul este depășit pentru unul sau mai mulți beneficiari, Statul Membru în cauză se asigură că măsura de ajutor care conduce la depășirea plafonului fie este notificată Comisiei, fie este recuperată de la beneficiar.

(3) Statele Membre înregistrează și compilează toate informațiile referitoare la aplicarea prezentului regulament. Aceste registre conțin toate informațiile necesare pentru a demonstra respectarea condițiilor prevăzute în prezentul regulament. Registrele privind ajutoarele de minimis individuale se păstrează timp de 10 ani de la data la care au fost acordate ajutoarele. Registrele privind un sistem de ajutoare de minimis se păstrează pentru o perioadă de 10 ani de la data la care a fost acordat ultimul ajutor individual în cadrul sistemului. La cererea scrisă a Comisiei, Statul Membru în cauză furnizează acesteia, în termen de 20 de zile lucrătoare sau într-un termen mai lung stabilit în cerere, toate informațiile pe care Comisia le consideră necesare pentru a evalua dacă au fost respectate condițiile prevăzute în prezentul regulament, în special valoarea totală a ajutorului de minimis primit de o întreprindere.

Art. 4 Modificare

Articolul 2 din Regulamentul (CE) nr. 1860/2004 se modifică după cum urmează:

- (a) la punctul 1, termenii „transformare și comercializare” se elimină;
- (b) punctul 3 se elimină.

Art. 5 Măsuri tranzitorii

(1) Prezentul regulament se aplică ajutoarelor acordate înainte de intrarea sa în vigoare întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul transporturilor și întreprinderilor care își desfășoară activitatea în domeniul transformării și al comercializării produselor agricole, în cazul în care ajutorul îndeplinește toate condițiile prevăzute la articolele 1 și 2. Orice ajutor care nu îndeplinește condițiile respective este evaluat de Comisie în conformitate cu cadrele, orientările, comunicările și avizele relevante.

(2) Orice ajutor de minimis individual, acordat între 2 februarie 2001 și 30 iunie 2007, care îndeplinește condițiile prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 69/2001, este considerat că nu îndeplinește toate criteriile

prevăzute la articolul 87 alineatul (1) din Tratat și, prin urmare, este scutit de obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat.

(3) La sfârșitul perioadei de valabilitate a prezentului regulament, orice ajutor de minimis care îndeplinește condițiile prevăzute în prezentul regulament poate fi pus în aplicare în mod valabil pentru o perioadă suplimentară de șase luni.

Art. 6 Intrare în vigoare și perioadă de valabilitate

Prezentul regulament intră în vigoare în ziua următoare datei publicării în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

Se aplică de la 1 ianuarie 2007 până la 31 decembrie 2013.

Prezentul regulament este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate Statele Membre.

Adoptat la Bruxelles, 15 decembrie 2006.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 379/5 din data 28.12.2006

Capitolul III

Ajutoare orizontale

LINII DIRECTOARE privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013

1. Introducere

1. În temeiul articolului 87 alineatul (3) literele (a) și (c) din Tratat, ajutoarele destinate să favorizeze dezvoltarea economică a unor zone defavorizate din Uniunea Europeană pot fi considerate, de către Comisie, compatibile cu Piața comună. Acest tip de ajutoare de stat este cunoscut sub denumirea de ajutoare de stat regionale. Ajutoarele de stat regionale constau în ajutoare pentru investiții acordate întreprinderilor mari sau, în anumite circumstanțe limitate, în ajutoare pentru funcționare destinate, în ambele cazuri, anumitor regiuni în vederea reducerii disparităților regionale. De asemenea, se consideră ajutoare regionale și ajutoarele pentru investiții destinate întreprinderilor mici și mijlocii situate în regiuni defavorizate, de un nivel superior celui autorizat în alte regiuni.

2. Pentru că are în vedere depășirea handicapurilor regiunilor defavorizate, ajutoarele de stat regionale promovează coeziunea economică, socială și teritorială a Statelor Membre și a Uniunii Europene în ansamblul său. Această caracteristică geografică deosebește ajutoarele regionale de alte forme de ajutoare orizontale, cum ar fi ajutoarele pentru cercetare, dezvoltare și inovare, ocuparea forței de muncă, formare sau protecție a mediului, care urmăresc alte obiective de interes comun în conformitate cu articolul 87 alineatul (3) din Tratat, chiar dacă uneori nivelurile acestora sunt mai mari în zonele defavorizate datorită dificultăților specifice cu care se confruntă¹.

3. Ajutoarele de stat regionale pentru investiții sunt destinate susținerii dezvoltării celor mai defavorizate regiuni prin sprijinirea investițiilor și a creării de noi locuri de muncă. Acestea favorizează extinderea și diversificarea activităților economice ale întreprinderilor situate în regiunile cele mai puțin favorizate, în special prin încurajarea întreprinderilor să înființeze noi sedii secundare în aceste regiuni.

4. Criteriile aplicate de către Comisie la analizarea compatibilității ajutoarelor de stat regionale cu piața comună în temeiul articolului 87 alineatul (3) literele (a) și (c) din Tratatul CE se regăsesc în Liniile directoare din 1998 privind ajutoarele de stat regionale² pentru perioada 2000-2006³. Normele specifice care reglementează ajutoarele pentru proiecte mari de investiții sunt cuprinse în Cadrul multisectorial din 2002⁴. Cu toate acestea, progresele importante înregistrate după 1998 în plan politic și economic, inclusiv extinderea Uniunii Europene la 1 mai 2004, aderarea Bulgariei și României prevăzută pentru 1 ianuarie 2007, precum și procesul accelerat de integrare determinat de introducerea monedei unice, au făcut necesară o revizuire generală a tuturor acestor dispoziții în vederea elaborării unor noi Linii directoare valabile pentru perioada 2007-2013.

5. Ajutoarele regionale sunt eficiente numai în cazul în care sunt utilizate cu moderație și în mod proporțional și în cazul în care sunt concentrate pe cele mai defavorizate regiuni ale Uniunii Europene. Plafoanele admise ale ajutorului trebuie să reflecte gravitatea relativă a problemelor care afectează dezvoltarea regiunilor în cauză. De asemenea, avantajele ajutoarelor din punct de vedere al dezvoltării unei regiuni mai puțin favorizate trebuie să fie mai importante decât denaturarea concurenței cauzată de ajutoare⁵. Importanța atribuită avantajelor aduse de ajutoare poate varia în funcție de derogarea aplicată, astfel încât să se poată accepta o denaturare mai mare a concurenței în cazul regiunilor celor mai

¹ Suplimentele regionale pentru ajutoarele acordate în acest sens nu se consideră, în consecință, ajutoare regionale.

² JO C 74, 10.03.1998, pag. 9, text modificat în JO C 288, 09.10.1999, pag. 2 și JO C 285, 09.09.2000, pag. 5.

³ Secțiunea 4.4 din Orientările privind ajutoarele regionale a fost modificată prin Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate, JO C 288, 09.10.1999, pag. 2.

⁴ JO C 70, 19.03.2002, pag. 8, astfel cum a fost modificat în JO C 263, 01.11.2003, pag. 3.

⁵ A se vedea în acest sens hotărârea Curții de Justiție în cauza 730/79, Philip Morris, Culegere 1980, pag. 2671, considerentul (17) și în cauza C-169/95, Spania c. Comisiei, Culegere 1997, pag. I-135, considerentul (20).

defavorizate menționate la articolul 87 alineatul (3) litera (a) decât în cazul celor menționate la articolul 87 alineatul (3) litera (c)⁶.

6. În anumite situații, foarte rare și bine definite, handicapurile structurale ale unei regiuni pot să fie atât de grave, încât ajutoarele regionale pentru investiții, împreună cu un sistem complex de ajutoare orizontale, pot să fie insuficiente pentru declanșarea procesului de dezvoltare regională. Numai în astfel de cazuri ajutoarele regionale pentru investiții pot fi completate cu ajutoare regionale pentru funcționare.

7. Un număr tot mai mare de elemente indică faptul că există bariere considerabile în calea înființării de noi întreprinderi în Comunitate, în special în regiunile defavorizate. În consecință, Comisia a decis introducerea în prezentele Liniile directoare a unui nou instrument de ajutor pentru a încuraja înființarea de întreprinderi mici în regiunile defavorizate cu plafoane ale ajutorului diferențiate în funcție de regiunile în cauză.

2. Domeniul de aplicare

8. Comisia va aplica prezentele Liniile directoare ajutoarelor regionale acordate în toate sectoarele de activitate, excepție făcând sectorul pescuitului și industria cărbunelui⁷, care sunt reglementate de norme speciale stabilite prin instrumente juridice specifice.

În ceea ce privește sectorul agricol, prezentele Liniile directoare nu se aplică producției de produse agricole menționate de Anexa I la Tratat. Ele se aplică totuși transformării și comercializării acestor produse, dar numai în măsura stabilită de Liniile directoare comunitare privind ajutoarele de stat în sectorul agricol⁸, sau în oricare dintre Liniile directoare de înlocuire.

În afară de aceasta, alte sectoare sunt reglementate de norme specifice care țin seama de situația specială a sectoarelor în cauză și care pot deroga, în totalitate sau în parte, de la prezentele Liniile directoare⁹.

În ceea ce privește industria siderurgică, Comisia consideră, în conformitate cu practica sa bine stabilită, că ajutoarele regionale acordate industriei siderurgice, astfel cum este definită în Anexa I, nu sunt compatibile cu Piața comună. De asemenea, sunt incompatibile ajutoarele individuale de valoare mare acordate în acest sector întreprinderilor mici și mijlocii în sensul articolului 6 din Regulamentul (CE) nr. 70/2001¹⁰, sau oricărui regulament ulterior, care nu sunt exceptate prin acest regulament.

În afară de aceasta, având în vedere caracteristicile sale specifice, nu se pot acorda ajutoare regionale pentru investiții în sectorul fibrelor sintetice definit în Anexa II.

9. Ajutoarele pot fi acordate doar întreprinderilor aflate în dificultate în sensul Liniilor directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate¹¹ în conformitate cu aceste Liniile directoare¹².

10. Ca regulă generală, ajutoarele regionale trebuie acordate în temeiul unei scheme de ajutoare multisectoriale ca parte integrantă a unei strategii de dezvoltare regională cu obiective clar stabilite. De asemenea, o asemenea schemă poate să permită autorităților competente să stabilească o ordine de prioritate a proiectelor de investiții în funcție de interesul pe care acestea îl prezintă pentru regiunea în cauză. Atunci când, în mod excepțional, prevede acordarea unui ajutor individual ad-hoc unei singure societăți sau a unor ajutoare limitate la un singur domeniu de activitate, Statului Membru îi revine sarcina

⁶ A se vedea în acest sens hotărârea Tribunalului de Primă Instanță în cauza T-380/94, AIUFFASS și AKT, Culegere 1996, pag. II-2169, considerentul (54).

⁷ În sensul prezentelor Orientări, „hulă” sau „cărune” înseamnă cărbune de calitate superioară, medie și inferioară de categoria A și B în conformitate cu sistemul internațional de codificare pentru cărbune stabilit de Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite.

⁸ JO C 28, 01.02.2000, pag. 2. Corrigendum JO C 232, 12.08.2000, pag. 17.

⁹ Sectoarele reglementate de norme speciale altele decât cele prezentate aici sunt, în prezent, transportul și construcțiile navale.

¹⁰ JO L 10, 13.01.2001, pag. 33. Regulament astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 364/2004 (JO L 63, 28.02.2004, pag. 22).

¹¹ JO C 244, 01.10.2004, pag. 2.

¹² În special ajutoarele acordate întreprinderilor mari sau mijlocii în perioada de restructurare trebuie să fie întotdeauna notificate individual Comisiei, chiar dacă sunt acordate în cadrul unei scheme autorizate.

de a dovedi că proiectul contribuie la o strategie de dezvoltare regională coerentă și că, ținând seama de natura și mărimea proiectului, nu vor rezulta denaturări inacceptabile ale concurenței. În cazul în care ajutorul acordat în temeiul unei scheme pare să fie concentrat, în mod nejustificat, asupra unui anumit sector de activitate, Comisia poate revizui schema în temeiul articolului 17 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE¹³ și poate propune, în temeiul articolului 18 litera (c) din acest regulament, eliminarea acestei scheme.

11. Statele Membre nu au obligația să notifice schemele de ajutoare de stat regionale care îndeplinesc toate condițiile prevăzute de regulamentele de exceptare pe categorii adoptate de Comisie în temeiul articolului 1 din Regulamentul (CE) nr. 994/98 al Consiliului din 7 mai 1998 de aplicare a articolelor 92 și 93 din Tratatul de instituire a Comunității Europene anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale¹⁴.

3. Delimitarea regiunilor

3.1. Acoperirea demografică care poate beneficia de ajutoarele regionale pentru perioada 2007-2013

12. Potrivit principiului caracterului excepțional a ajutoarelor regionale, Comisia consideră că acoperirea demografică totală a regiunilor asistate din Comunitate trebuie să fie mult mai mică decât cea a regiunilor neasistate.

13. Având în vedere concluziile diverselor Consilii Europene care cereau reducerea nivelului global al ajutoarelor de stat și ținând seama de preocupările larg răspândite cu privire la denaturările provocate de ajutoarele pentru investiții acordate întreprinderilor mari, Comisia consideră că acoperirea demografică totală a Liniilor directe privind ajutoarele regionale pentru perioada 2007-2013 trebuie limitată la cea necesară pentru a permite acoperirea celor mai defavorizate regiuni, precum și a unui număr limitat de regiuni care sunt defavorizate în raport cu media națională din Statul Membru în cauză. În consecință, Comisia a decis stabilirea limitei pentru acoperirea demografică globală la 42 % din populația Comunității cu 25 de State Membre în prezent, similar limitei stabilite pentru Comunitatea cu 15 State Membre din 1998. Această limită va asigura un nivel corespunzător de concentrare a ajutoarelor regionale în UE-25, permițând, totodată, un grad suficient de flexibilitate pentru aderarea Bulgariei și României, al căror întreg teritoriu va putea beneficia de ajutoare regionale¹⁵.

14. Cu toate acestea, pentru a asigura un grad suficient de continuitate pentru actualele State Membre, Comisia a decis, de asemenea, aplicarea unui dispozitiv de siguranță suplimentar pentru ca nici unul din Statele Membre să nu piardă mai mult de 50% din acoperirea demografică din perioada 2000-2006¹⁶.

3.2. Derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a)

15. Potrivit articolului 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat pot fi considerate compatibile cu Piața comună ajutoarele destinate să favorizeze dezvoltarea economică a regiunilor în care nivelul de trai este anormal de scăzut sau în care există un grad de ocupare a forței de muncă extrem de scăzut. Astfel cum subliniază Curtea de Justiție a Comunităților Europene, „utilizarea termenilor „anormal” și „extrem de scăzut” în derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) indică faptul că aceasta se referă numai la regiunile cu o situație economică extrem de nefavorabilă în raport cu Comunitatea în ansamblul său”¹⁷.

16. În consecință, Comisia consideră că sunt îndeplinite condițiile cerute în cazul în care regiunea, care corespunde unei unități geografice de nivel NUTS¹⁸ II, are produsul intern brut (PIB) pe cap de locuitor,

¹³ JO L 83, 27.03.1999, pag. 1.

¹⁴ JO L 142, 14.05.1998, pag. 1.

¹⁵ Se estimează că această limită de 42% va crește la 45,5% pentru UE-27 după aderarea Bulgariei și României.

¹⁶ Aplicarea acestui dispozitiv de siguranță duce la o acoperire demografică totală de aproximativ 43,1% pentru UE-25, sau 46,6% pentru UE-27.

¹⁷ Cauza 248/84, Germania c. Comisiei, Culegere 1987, pag. 4013, considerentul (19).

¹⁸ Regulamentul (CE) nr. 1059/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 mai 2003 privind instituirea unui nomenclator comun al unităților teritoriale de statistică (NUTS), JO L 154, 21.06.2003, pag. 1. Nomenclatorul NUTS este utilizat de Eurostat ca referință pentru colectarea, dezvoltarea și armonizarea statisticilor regionale UE și pentru analizele socio-economice ale regiunilor.

determinat în funcție de putere de cumpărare (SPC), mai mic de 75 % din media comunitară¹⁹. PIB pe cap de locuitor²⁰ pentru fiecare regiune și media comunitară care urmează să fie utilizate în analiză sunt calculate de Biroul Statistic al Comunităților Europene. Pentru asigurarea nivelului maxim posibil de coerență între desemnarea regiunilor eligibile pentru derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) în temeiul Liniilor directoare privind ajutoarele regionale și a regiunilor eligibile pentru obiectivul Convergență în temeiul regulamentului privind fondurile structurale, Comisia a utilizat, pentru stabilirea regiunilor care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (a), aceleași valori ale PIB pe cap de locuitor ca și în cazul regiunilor de convergență în temeiul regulamentului privind fondurile structurale²¹.

17. Ținând seama de handicapurile speciale cu care se confruntă, ca urmare a poziției lor îndepărtate și a constrângerilor specifice în ceea ce privește integrarea pe Piața Internă, Comisia consideră că ajutoarele regionale pentru regiunile ultraperiferice menționate la articolul 299 alineatul (2) din Tratat²² intră, de asemenea, sub incidența derogării prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (a), indiferent dacă regiunile în cauză au PIB pe cap de locuitor mai mic de 75% din media comunitară.

3.3. Mecanismul de retragere treptată a ajutorului pentru regiunile cu „efect statistic“

18. În unele regiuni, PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75% din media comunitară doar datorită efectului statistic al extinderii. Acestea sunt regiuni de nivel NUTS II cu un PIB pe cap de locuitor mai mare de 75% din media UE-25, dar mai mic de 75% din media UE-15²³ ²⁴.

19. Pentru a se asigura că progresul realizat în trecut de aceste regiuni nu este compromis de o schimbare prea rapidă în ceea ce privește intensitatea și disponibilitatea ajutoarelor pentru funcționare, Comisia consideră că acestea ar trebui să poată beneficia în continuare, cu caracter tranzitoriu, de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) până la 31 decembrie 2010.

20. În 2010 Comisia va revizui poziția acestor regiuni pe baza unei medii pe trei ani a celor mai recente date cu privire la PIB, furnizate de Eurostat. În cazul în care PIB pe cap de locuitor relativ al unei regiuni a scăzut sub 75% din media UE-25, aceste regiuni vor putea beneficia în continuare de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a). Altfel, regiunile cu efect statistic vor putea primi ajutoare în temeiul derogării prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (a) începând cu 1 ianuarie 2011.

3.4. Derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (c)

21. Curtea de Justiție, în cauza 248/84²⁵, s-a pronunțat asupra gamei de probleme vizate de prezenta derogare și a cadrului de referință pentru analiză, după cum urmează: „Pe de altă parte, derogarea prevăzută la [articolul 87 alineatul (3) litera (c)] are un domeniu de aplicare mai larg, întrucât permite dezvoltarea anumitor regiuni fără a fi limitată de condițiile economice prevăzute la [articolul 87 alineatul (3) litera (a)], cu condiția ca aceste ajutoare „să nu afecteze negativ condițiile comerciale într-o măsură contrară interesului comun“. Această dispoziție permite Comisiei să autorizeze ajutoarele destinate promovării dezvoltării economice a regiunilor unui stat membru defavorizate în raport cu media națională.“

22. Ajutoarele regionale care intră sub incidența derogării prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (c) trebuie, cu toate acestea, să se înscrie într-o politică regională bine definită a Statului Membru și să respecte principiul concentrării geografice. Având în vedere că sunt destinate regiunilor mai puțin defavorizate decât cele prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (a), atât aria geografică a derogării, cât și intensitatea permisă a ajutorului trebuie limitate strict. Astfel, numai o mică parte a teritoriului național al unui Stat Membru poate beneficia, în mod normal, de ajutoarele în cauză.

23. Pentru a acorda autorităților naționale suficientă libertate în alegerea regiunilor eligibile fără a compromite eficiența mecanismelor de control exercitat de Comisie asupra acestui tip de ajutoare și

¹⁹ Ipoteza de bază este că indicatorul PIB poate reflecta sintetic ambele fenomene menționate.

²⁰ În acest caz și în următoarele trimiteri la PIB pe locuitor din prezentele Orientări, PIB este determinat în funcție de standardul de putere de cumpărare.

²¹ Datele acoperă perioada 2000-2002.

²² Azore, Madeira, Insulele Canare, Guadalupe, Martinica, Réunion și Guiana Franceză.

²³ În practică, 75% din media PIB UE-15 pe cap de locuitor corespunde valorii de 82,2% din media PIB UE-25 pe cap de locuitor.

²⁴ Aceste regiuni sunt denumite în continuare regiuni „cu efect statistic“.

²⁵ A se vedea nota de subsol 17, supra.

tratamentul egal al tuturor Statelor Membre, selectarea regiunilor care pot beneficia de derogarea în cauză trebuie să se realizeze în două etape: în primul rând, determinarea de către Comisie a acoperirii demografice maxime pentru fiecare Stat Membru pentru acest tip de ajutoare²⁶ și, în al doilea rând, selectarea regiunilor eligibile.

3.4.1. Determinarea acoperirii demografice naționale eligibile

24. Ca primă etapă, determinarea acoperirii demografice naționale eligibile pentru acordarea ajutoarelor în temeiul derogării prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (c) trebuie realizată printr-o metodă obiectivă, echitabilă și transparentă. De asemenea, rezultatul final trebuie să rămână între limitele generale de acoperire ale ajutoarelor regionale stabilite de Comisie în conformitate cu Secțiunea 3.1, luând în considerare și mecanismul de siguranță. În acest sens, Comisia stabilește plafonul de populație pentru fiecare Stat Membru pe baza următoarei metode.

25. În primul rând, Statele Membre primesc în mod automat o cotă care corespunde populației regiunilor care puteau beneficia de ajutoare în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat, dar care nu mai îndeplinesc condițiile de eligibilitate prevăzute la acest articol și care nu sunt reglementate de dispozițiile privind regiunile cu efect statistic prezentate de Secțiunea 3.3. Este vorba de regiunile al căror PIB pe cap de locuitor este mai mic de 75% UE-15 la data adoptării Liniilor directoare privind ajutoarele regionale din 1998, dar care, ca urmare a dezvoltării economice, nu mai îndeplinesc această condiție pentru UE-15. Deoarece aceste regiuni²⁷ au primit anterior ajutoare relativ ridicate, Comisia consideră necesar să permită Statelor Membre, în cazul în care doresc, o anumită flexibilitate pentru a continua sprijinirea acestor regiuni pe perioada de aplicare a prezentelor Liniilor directoare, în temeiul derogării prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (c)²⁸.

26. În al doilea rând, pentru a permite sprijinirea în continuare a regiunilor cu o densitate a populației scăzută, Statele Membre în cauză primesc, de asemenea, o cotă pe baza populației regiunilor cu densitate a populației scăzută²⁹.

27. După ce se deduce acoperirea demografică rezultată în urma aplicării criteriilor obiective stabilite de Secțiunile 3.2 și 3.3, precum și părțile menționate la cele două puncte precedente din limita maximă de 42% din populația UE-25 determinată la Secțiunea 3.1, diferența poate fi distribuită între Statele Membre pe baza unei formule de distribuire care ia în calcul variația PIB pe cap de locuitor și a șomajului între regiuni, atât la nivel național cât și comunitar. Formula este prezentată pe larg în Anexa IV³⁰.

28. În final, în conformitate cu Secțiunea 3.1, se aplică un dispozitiv de siguranță pentru a garanta că nici un Stat Membru nu pierde mai mult de 50% din acoperirea demografică în temeiul Liniilor directoare din 1998.

29. Cotele rezultate sunt prezentate în Anexa V, împreună cu lista regiunilor care pot beneficia de ajutoare în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a), a regiunilor cu efect statistic și a regiunilor în curs de dezvoltare economică.

3.4.2. Selectarea regiunilor eligibile³¹

30. Criteriile de eligibilitate pentru selectarea regiunilor de către Statele Membre trebuie să fie suficient de flexibile pentru a ține seama de o mare diversitate de situații în care acordarea ajutoarelor de stat regionale poate fi justificată și, în același timp, trebuie să fie transparente și să ofere suficiente garanții că acordarea ajutoarelor regionale nu va denatura schimburile comerciale și concurența într-o măsură contrară interesului comun. În consecință, Comisia consideră că următoarele regiuni pot fi selectate de

²⁶ Cu excepția Statelor Membre al căror întreg teritoriu poate beneficia de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a).

²⁷ Denumite ulterior „regiuni în curs de dezvoltare economică”.

²⁸ Cu toate că nu putea beneficia de ajutoare în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a), Irlanda de Nord a beneficiat de fapt, în perioada 2000-2006, de de aceeași valoare a ajutorului ca multe dintre regiunile care intră sub incidența acestei dispoziții. În consecință, Irlanda de Nord ar trebui, de asemenea, considerată regiune în curs de dezvoltare economică în sensul prezentelor Orientări.

²⁹ Calculat pe baza opțiunii NUTS III de la punctul 30 litera (b) din prezentele Orientări.

³⁰ Comisia a folosit aceeași metodă în Orientările privind ajutoarele de stat regionale din 1998: Anexa 3 punctele (4)-(7).

³¹ Regiunile cu efect statistic care de la 1 ianuarie 2011 nu mai pot beneficia de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) beneficiază automat de aplicarea articolului 87 alineatul (3) litera (c).

către Statele Membre în cauză în vederea acordării de ajutoare regionale pentru investiții în temeiul derogării prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (c)³²:

(a) „regiunile în curs de dezvoltare economică“;

(b) regiunile cu o densitate scăzută a populației: aceste zone cuprind în principal regiunile geografice de nivel NUTS II cu o densitate a populației mai mică de 8 locuitori/km², sau regiunile geografice de nivel NUTS III cu o densitate a populației mai mică de 12,5 locuitori/km² ³³. Cu toate acestea, se permite o anumită flexibilitate în selectarea acestor zone, sub rezerva următoarelor limite:

- flexibilitatea în selectarea zonelor nu trebuie să presupună o creștere a acoperirii demografice;
- zonele de nivel NUTS III care beneficiază de flexibilitate trebuie să aibă o densitate a populației mai mică de 12,5 locuitori/km²;
- zonele trebuie să se învecineze cu regiuni de nivel NUTS III care respectă criteriul densității scăzute a populației;

(c) regiunile care formează zone contigue cu o populație de cel puțin 100000 de locuitori și care sunt situate în regiuni de nivel NUTS II sau NUTS III al căror PIB pe cap de locuitor este mai mic decât media UE-25 sau a căror rată a șomajului este mai mare de 115% din media națională (ambele calculate pe baza unei medii pe ultimii trei ani cu privire la care există date Eurostat);

(d) regiunile de nivel NUTS III cu o populație mai mică de 100000 de locuitori cu PIB pe cap de locuitor mai mic decât media UE-25 sau rata șomajului mai mare de 115% din media națională (ambele calculate pe baza unei medii pe ultimii trei ani cu privire la care există date Eurostat);

(e) insulele și alte zone caracterizate printr-o izolare geografică similară³⁴ cu PIB pe cap de locuitor mai mic decât media UE-25 sau cu o rată a șomajului mai mare de 115% din media națională (ambele calculate pe baza unei medii pe ultimii trei ani cu privire la care există date Eurostat);

(f) insulele cu mai puțin de 5000 de locuitori și alte comunități cu mai puțin de 5000 de locuitori caracterizate printr-o izolare geografică similară;

(g) regiunile de nivel NUTS III sau părțile din aceste regiuni învecinate cu o regiune care poate beneficia de ajutoare în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a), precum și regiunile de nivel NUTS III sau părțile din aceste regiuni care au o frontieră terestră sau maritimă de mai puțin de 30 km cu o țară care nu este membră a Spațiului Economic European sau AELS;

(h) de asemenea, în cazuri temeinic justificate, Statele Membre pot desemna alte regiuni care formează zone contigue cu o populație de cel puțin 50000 de locuitori care suferă o schimbare structurală majoră sau sunt într-un declin relativ grav comparativ cu alte regiuni comparabile. Statele Membre care doresc să valorifice această posibilitate au sarcina de a demonstra că acordarea ajutoarelor regionale pentru investiții în regiunea în cauză este justificată, folosind indicatori economici consacrați și comparații față de situația existentă la nivel comunitar.

31. De asemenea, pentru a acorda Statelor Membre o flexibilitate sporită pentru identificarea unor disparități regionale pe arii foarte restrânse, sub nivelul NUTS III, Statele Membre pot desemna alte zone mai mici care nu îndeplinesc condițiile menționate anterior, cu condiția ca acestea să aibă o populație de cel puțin 20000 de locuitori³⁵. Statele Membre care doresc să valorifice această posibilitate au sarcina de a demonstra că zonele propuse au o nevoie relativ mai mare de a se dezvolta economic decât alte zone din regiune, folosind indicatori economici consacrați, cum ar fi PIB pe cap de locuitor, gradul de ocupare a forței de muncă sau rata șomajului, productivitatea locală sau indicatori referitori la calificare profesională. Comisia autorizează ajutoarele regionale pentru IMM-uri în aceste zone și, de asemenea, se aplică bonusul pentru IMM-uri. Cu toate acestea, datorită posibilei denaturări a concurenței ca urmare a efectului de răspândire în zonele contigue mai prospere, Comisia nu va autoriza în aceste zone ajutoare pentru investiții societăților mari sau ajutoare pentru investiții cu cheltuieli eligibile mai mari de 25 de milioane de euro.

³² Având în vedere dimensiunea lor redusă, pentru Cipru și Luxemburg este suficient ca regiunile desemnate să aibă un PIB pe cap de locuitor mai mic decât media UE sau o rată a șomajului mai mare de 115% din media națională și să aibă o populație de cel puțin 10000 locuitori.

³³ Pentru evitarea dublei contabilizări, acest criteriu trebuie aplicat pe bază reziduală, după luarea în considerare a prosperității relative a regiunii în cauză.

³⁴ De exemplu peninsule și regiuni muntoase.

³⁵ Această limită inferioară poate fi redusă în cazul insulelor și altor zone caracterizate de o izolare geografică similară.

32. Respectarea acoperirii demografice totale autorizate pentru fiecare Stat Membru se stabilește ținând seama de populația efectivă a regiunii în cauză, pe baza celor mai recente date statistice disponibile.

4. Ajutoarele regionale pentru investiții

4.1. Forma și plafoanele ajutoarelor

4.1.1. Forma ajutoarelor

33. Ajutoarele regionale pentru investiții sunt ajutoare acordate pentru un proiect inițial de investiții.

34. Prin investiție inițială se înțelege o investiție în active corporale și necorporale legate de:

- demararea unei noi unități;
- extinderea unei unități existente;
- diversificarea producției unei unități prin realizarea de produse noi, suplimentare;
- schimbarea fundamentală a procesului general de producție a unei unități existente.

„Activele corporale” sunt activele reprezentând terenuri, clădiri și instalații/utilaje. În cazul în care se achiziționează o unitate, se iau în considerare numai costurile de achiziție a activelor de la terți, cu condiția ca tranzacția să fi avut loc în condițiile pieței.

„Activele necorporale” sunt activele care rezultă în urma transferului de tehnologie prin achiziția de brevete, licențe, know-how sau cunoștințe tehnice ne brevetate.

Investițiile de înlocuire care nu îndeplinesc una din aceste condiții sunt excluse din această definiție³⁶.

35. Achiziția activelor legate direct de o unitate poate fi, de asemenea, considerată investiție inițială cu condiția ca unitatea să se fi închis sau să fi urmat să se închidă în cazul în care nu ar fi fost cumpărată și să fie cumpărată de un investitor independent³⁷.

36. Ajutorul regional pentru investiții se calculează în funcție de costurile investițiilor în active corporale și necorporale derivate din proiectul inițial de investiții sau de costurile salariale (estimative) pentru locurile de muncă create de acest proiect de investiții³⁸.

37. Ajutorul poate lua forme variate, de exemplu subvenții, împrumuturi cu dobândă mică sau bonificări ale dobânzii, garanții publice, cumpărarea de acțiuni sau alte aporturi de capital în condiții avantajoase; scutiri sau reduceri de impozite, contribuții la asigurările sociale sau alte taxe obligatorii; furnizarea de terenuri, bunuri sau servicii la prețuri avantajoase.

38. Este important să se asigure că ajutorul regional generează un efect real de stimulare a efectuării de investiții care altfel nu s-ar fi realizat în zonele asistate. În consecință, ajutoarele se pot acorda numai în temeiul schemelor de ajutoare, în cazul în care beneficiarul a făcut o cerere de ajutor, iar autoritatea responsabilă cu administrarea schemei a confirmat ulterior în scris³⁹ că, sub rezerva rezultatelor verificării de detaliu, proiectul îndeplinește, în principiu, condițiile de eligibilitate stabilite prin schemă înainte de începerea lucrărilor la proiect⁴⁰. Toate schemele de ajutor trebuie să conțină o referire explicită la ambele condiții⁴¹. În cazul unui ajutor ad-hoc, autoritatea competentă trebuie să fi emis o scrisoare de

³⁶ Investițiile de înlocuire pot fi totuși considerate ajutor pentru funcționare în anumite condiții prevăzute de Secțiunea 5.

³⁷ În consecință, nu se consideră investiție inițială simpla achiziție de acțiuni ale unei întreprinderi cu personalitate juridică.

³⁸ Se consideră că un loc de muncă este creat direct de către un proiect de investiții în cazul în care acesta se referă la activitatea de care este legată investiția și este creat în termen de trei ani de la finalizarea investiției, inclusiv locurile de muncă înființate ca urmare a creșterii nivelului de utilizare a capacității create de investiție.

³⁹ În cazul ajutorului care a face obiectul unei notificări individuale și aprobării Comisiei, confirmarea eligibilității trebuie să se realizeze în funcție de decizia Comisiei de aprobare a ajutorului.

⁴⁰ „Începerea lucrărilor” înseamnă fie începerea lucrărilor de construcție, fie prima comandă fermă de echipamente, excluzând studiile de fezabilitate.

⁴¹ Singura excepție de la aceste norme apare în cazul schemelor de ajutoare fiscale autorizate potrivit cărora o scutire sau reducere a impozitelor se acordă automat pentru cheltuielile admisibile fără putere discreționară din partea autorităților.

intenție potrivit căreia va acorda ajutorul înainte de începerea lucrărilor la proiect, sub rezerva autorizării măsurii de către Comisie. În cazul în care lucrările încep înainte de îndeplinirea condițiilor prevăzute la acest punct, întregul proiect va pierde dreptul la ajutor.

39. Atunci când ajutorul se calculează pe baza costurilor investițiilor în active corporale și necorporale sau a costurilor de achiziție în cazul menționat la punctul (35), beneficiarul, pentru a garanta că investiția este viabilă, sigură și respectă plafoanele de ajutor aplicabile, trebuie să aducă o contribuție financiară de cel puțin 25% din costurile eligibile, din resurse proprii sau din finanțări externe într-o formă care să nu implice ajutor public⁴².

40. De asemenea, pentru a se asigura că investiția aduce o contribuție reală și durabilă la dezvoltarea regională, ajutorul trebuie acordat condiționat, prin intermediul condițiilor asociate ajutorului sau a metodei de plată a acestuia, de menținerea investiției respective în regiunea în cauză pentru o perioadă de minim cinci ani de la finalizarea acesteia⁴³. În afară de aceasta, atunci când ajutorul se calculează pe baza costurilor salariale, locurile de muncă trebuie ocupate în termen de trei ani de la finalizarea lucrărilor. Toate locurile de muncă create ca urmare a investiției trebuie menținute în regiunea în cauză pentru o perioadă de cinci ani de la data primei ocupări a unui loc de muncă. În cazul IMM-urilor, Statele Membre pot reduce aceste perioade de cinci ani pentru menținerea unei investiții sau a locurilor de muncă create la un minim de trei ani.

41. Nivelul ajutorului este stabilit ca intensitate în funcție de costurile de referință. Intensitatea tuturor ajutoarelor trebuie calculată în funcție de echivalentul subvenție brută (ESB)⁴⁴. Intensitatea ajutorului în echivalent subvenție brută este valoarea actualizată a ajutorului exprimată ca procent din valoarea actualizată a costurilor eligibile ale investiției. Pentru ajutoarele notificate individual Comisiei, echivalentul subvenție brută se calculează la momentul notificării. În celelalte cazuri, costurile eligibile ale investiției sunt actualizate la valoarea lor la momentul acordării ajutorului. Ajutoarele plătibile în mai multe tranșe se actualizează la valoarea sa la data notificării sau acordării lor, după caz. Rata dobânzii care trebuie aplicată actualizării și pentru calcularea cuantumului ajutorului în cazul creditelor preferențiale este rata de referință aplicabilă în momentul acordării. Atunci când ajutorul se acordă sub forma scutirilor fiscale sau reducerilor aplicate impozitelor viitoare datorate, actualizarea tranșelor de ajutor se realizează pe baza ratelor de referință aplicabile la diversele date la care avantajele fiscale devin efective.

4.1.2. Plafoane ale ajutoarelor (intensitățile maxime ale ajutoarelor) pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mari

42. Intensitatea ajutorului trebuie adaptată naturii și gravității problemelor regionale avute în vedere. Prin urmare, intensitățile admisibile ale ajutoarelor sunt, de la început, mai scăzute în regiunile care beneficiază de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (c) decât în regiunile care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (a).

43. De asemenea, Comisia trebuie să țină seama de faptul că, în urma extinderii recente a UE, disparitățile în ceea ce privește prosperitatea relativă a regiunilor care beneficiază de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) au crescut substanțial. De fapt, un număr mare de regiuni, chiar State Membre întregi, au în prezent un PIB pe cap de locuitor mai mic de 45% din media UE-25, ceea ce nu

⁴² Acesta nu este, spre exemplu, cazul unui împrumut subvenționat, al împrumuturilor participative publice sau participațiilor publice care nu îndeplinesc principiul de investitor într-o economie de piață, al garanțiilor de stat care conțin elemente de ajutor, precum și al ajutoarelor de stat acordate în conformitate cu principiul de minimis.

⁴³ Această regulă nu împiedică înlocuirea instalațiilor sau echipamentelor uzate moral în decursul acestei perioade de cinci ani datorită schimbărilor tehnologice rapide, cu condiția ca activitatea economică să se desfășoare în continuare în regiunea în cauză pentru o durată egală cu perioada minimă prevăzută.

⁴⁴ Pentru a se conforma hotărârii Tribunalului de Primă Instanță din 15 iunie 2000 în cauza T-298/97, Alzetta, Comisia nu mai aplică practica anterioară de convertire a ajutoarelor regionale notificate de Statele Membre în echivalent-subvenție netă. În acest caz, Tribunalul de Primă Instanță a hotărât: „Comisia nu este autorizată, în temeiul sistemului de monitorizare a ajutoarelor de stat instituit prin Tratat, să ia în considerare impactul impozitelor asupra cuantumului ajutoarelor financiare alocate atunci când evaluează dacă acesta este compatibil cu Tratatul. Aceste taxe nu sunt percepute în mod specific asupra ajutorului, fiind percepute în aval și se aplică ajutorului în cauză la fel ca și asupra oricărui venit încasat. În consecință, ele nu pot fi relevante atunci când se evaluează efectul specific al ajutorului asupra comerțului și concurenței și, în special, la estimarea avantajelor obținute de beneficiarii acestui ajutor comparativ cu întreprinderile concurente care nu au beneficiat de ajutor și al căror venit este, de asemenea, supus impozitării”. Comisia consideră, de asemenea, că utilizarea ESB, care servește și la calcularea intensității altor tipuri de ajutoare de stat, va contribui la simplificarea și creșterea transparenței sistemului de control a ajutorului de stat, ținând seama și de proporția mai mare a ajutoarelor de stat acordate sub formă de scutiri fiscale.

era valabil în 1998. Existența acestor disparități mai mari în ceea ce privește prosperitatea în cadrul Comunității obligă Comisia să introducă o clasificare mai detaliată a regiunilor în cauză.

44. Prin urmare, Comisia consideră că, în cazul regiunilor care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (a), intensitatea ajutoarelor regionale nu trebuie să depășească:

- 30% ESB pentru regiunile cu PIB pe cap de locuitor mai mic de 75% din media UE-25, pentru regiunile ultraperiferice cu PIB pe cap de locuitor mai mare și până la 1 ianuarie 2001 pentru regiunile cu efect statistic;
- 40% ESB pentru regiunile cu PIB pe cap de locuitor mai mic de 60% din media UE-25;
- 50% ESB pentru regiunile cu PIB pe cap de locuitor mai mic de 45% din media UE-25.

45. Ținând seama de handicapurile lor specifice, regiunile ultraperiferice pot beneficia de un bonus suplimentar de 20% ESB în cazul în care PIB pe cap de locuitor scade sub 75% din media UE-25 și de 10% ESP în celelalte cazuri.

46. Regiunile cu efect statistic care intră sub incidența derogării prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (c) de la 1 ianuarie 2011 pot beneficia de o intensitate a ajutorului de 20%.

47. Pentru celelalte regiuni care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (c), plafonul ajutoarelor regionale nu trebuie să depășească 15% ESB. Acesta se reduce la 10% ESB în cazul regiunilor având un PIB pe cap de locuitor mai mare de 100% din media UE-25 și o rată a șomajului mai mică decât media UE-25, calculate la nivel NUTS III (pe baza mediilor pe ultimii trei ani, folosind datele Eurostat)⁴⁵.

48. Cu toate acestea, regiunile cu o densitate scăzută a populației și regiunile (care corespund nivelului NUTS III sau unui nivel inferior) învecinate cu o regiune care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (a), selectate de către Statele Membre pentru a beneficia de aplicarea articolului 87 alineatul (3) litera (c), precum și regiunile de nivel NUTS III sau părți din acestea care au frontieră terestră cu o țară care nu este membră a Spațiului Economic European sau AELS, pot întotdeauna beneficia de o intensitate a ajutorului de 15 % ESB.

4.1.3. Bonusurile pentru întreprinderile mici și mijlocii

49. În cazul ajutoarelor acordate întreprinderilor mici și mijlocii⁴⁶, plafoanele prevăzute de secțiunea 4.1.2 pot fi majorate cu 20% ESB pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mici și cu 10% ESB pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mijlocii⁴⁷.

4.2. Cheltuielile eligibile

4.2.1. Ajutoarele calculate pe baza costurilor investiției

50. Cheltuielile pentru terenuri, construcții și instalații/utilaje⁴⁸ sunt eligibile pentru acordarea unui ajutor pentru investiția inițială.

51. În cazul IMM-urilor, costurile pentru studiile pregătitoare și serviciile de consultanță legate de investiție pot fi, de asemenea, luate în considerare până la o intensitate a ajutorului de 50% din costul efectiv suportat.

⁴⁵ Prin excepție, se poate aproba o intensitate mai mare a ajutorului în cazul unei regiuni de nivel NUTS III sau mai mici, învecinate cu o regiune care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (a), în cazul în care acest lucru este necesar pentru ca diferența între cele două regiuni să nu depășească 20 de puncte procentuale.

⁴⁶ Anexa I la Regulamentul (CE) nr. 364/2004 al Comisiei din 25 februarie 2004 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 70/2001, JO L 63, 28.02.2004, pag. 22, sau orice regulament ulterior.

⁴⁷ Aceste bonusuri nu se aplică ajutoarelor acordate în sectorul transporturilor.

⁴⁸ În sectorul transporturi, cheltuielile de achiziție a echipamentelor de transport (active mobile) nu sunt eligibile pentru acordarea ajutorului pentru investiția inițială.

52. În cazul unei achiziții de tipul celor menționate la punctul 35, se iau în considerare numai costurile de achiziție a activelor⁴⁹ de la terți⁵⁰. Tranzacția trebuie să aibă loc în condițiile pieței.

53. Costurile legate de achiziționarea în leasing de active, altele decât terenurile și construcțiile, pot fi luate în considerare numai dacă contractul de leasing ia forma leasingului financiar și conține obligația de a cumpăra bunul la atingerea la termen a contractului de leasing. În ceea ce privește contractul de leasing pentru terenuri și construcții, acesta trebuie să continue încă cel puțin cinci ani de la data preconizată de finalizare a investiției în cazul firmelor mari și trei ani pentru IMM-uri.

54. Cu excepția IMM-urilor și preluărilor, activele achiziționate trebuie să fie noi. În cazul preluărilor, activele pentru a căror achiziție s-a acordat deja ajutor anterior cumpărării trebuie deduse.

55. Pentru IMM-uri, costul complet al investițiilor în active necorporale prin transfer de tehnologie prin achiziția de brevete, licențe, know-how sau cunoștințe tehnice ne brevetate poate fi întotdeauna luat în considerare. În cazul întreprinderilor mari, aceste costuri sunt eligibile numai în limita a 50% din cheltuielile totale de investiții eligibile ale proiectului.

56. În toate cazurile, activele necorporale eligibile trebuie să respecte condițiile necesare pentru a rămâne asociate regiunii eligibile pentru acordarea ajutoarelor regionale și, prin urmare, nu pot fi cedate în beneficiul altor regiuni, mai ales celor care nu sunt eligibile pentru acordarea ajutoarelor regionale. În acest scop, activele necorporale eligibile trebuie să respecte în special condițiile următoare:

- să fie exploatate exclusiv în unitatea care beneficiază de ajutorul regional;
- să fie considerate active amortizabile;
- să fie achiziționate de la terți în condițiile pieței;
- să figureze printre activele întreprinderii și să rămână în unitatea care primește ajutorul regional pentru cel puțin cinci ani (trei ani pentru IMM-uri).

4.2.2. Ajutoarele calculate pe baza costurilor salariale

57. Astfel cum se menționează la Secțiunea 4.1.1, ajutorul regional poate fi calculat, de asemenea, în funcție de costurile salariale⁵¹ preconizate pentru locurile de muncă create printr-un proiect de investiții inițiale.

58. Crearea de locuri de muncă reprezintă o creștere netă a numărului de salariați⁵² angajați direct într-o anumită unitate față de media ultimelor 12 luni. În consecință, locurile de muncă desființate în decursul acestei perioade de 12 luni trebuie scăzute din numărul aparent de locuri de muncă create în aceeași perioadă⁵³.

59. Valoarea ajutorului nu trebuie să depășească un anumit procent din costul salarial al persoanei angajate, calculat pentru o perioadă de doi ani. Procentul este egal cu intensitatea admisă a ajutoarelor pentru investiții în zona în cauză.

4.3. Ajutoarele pentru proiectele mari de investiții

60. În sensul prezentelor Linii directoare, un „proiect mare de investiții” este o „investiție inițială”, astfel cum este definită de prezentele Linii directoare, cu o cheltuială eligibilă mai mare de 50 de milioane de euro⁵⁴. Pentru a evita ca un proiect mare de investiții să fie divizat artificial în proiecte mai mici în scopul eludării prevederilor prezentelor Linii directoare, un proiect mare de investiții se consideră a

⁴⁹ Atunci când achiziția este însoțită de o altă investiție inițială, cheltuielile legate de aceasta din urmă se adaugă la costul achiziției.

⁵⁰ În cazuri excepționale, ajutorul poate fi calculat în mod alternativ în funcție de costurile salariale (estimate) pentru locurile de muncă păstrate sau nou create ca urmare a achiziției. Aceste cazuri trebuie notificate individual Comisiei.

⁵¹ Costul salarial reprezintă suma totală pe care beneficiarul ajutorului de stat trebuie să o plătească efectiv pentru locul de muncă în cauză, constând în salariul brut (înainte de impozitare) și contribuțiile obligatorii la asigurările sociale.

⁵² Numărul de salariați reprezintă numărul de unități de muncă anuale (UMA), respectiv numărul de salariați angajați cu normă întreagă într-un an; munca cu timp parțial sau munca sezonieră reprezintă fracțiuni din UMA.

⁵³ Această definiție se aplică atât unei unități existente, cât și uneia noi.

⁵⁴ Suma de 50 de milioane de euro trebuie calculată la prețurile și cursurile de schimb de la data acordării ajutorului sau, în cazul proiectelor mari de investiții care necesită o notificare individuală, la prețurile și cursurile de schimb de la data notificării.

fi un proiect unic de investiții atunci când investiția inițială este realizată într-o perioadă de trei ani de către una sau mai multe întreprinderi și constă în active imobilizate combinate într-un mod indivizibil din punct de vedere economic⁵⁵.

61. Pentru a se determina dacă cheltuielile eligibile ale marilor proiecte de investiții ating diversele praguri prevăzute de prezentele Linii directoare, cheltuielile care sunt luate în considerare sunt fie costurile obișnuite de investiții, fie costurile salariale, fiind reținută valoarea mai mare.

62. În cele două Cadre multisectoriale privind ajutoarele regionale pentru proiectele mari de investiții succesive, din 1998⁵⁶ și 2002⁵⁷, Comisia a redus intensitățile maxime ale ajutoarelor pentru proiectele mari de investiții pentru a limita denaturarea concurenței. Din motive de simplificare și transparență, Comisia a decis să înglobeze dispozițiile Cadrului multisectorial din 2002 (CMS-2002) în Liniile directoare privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013.

63. În consecință, CMS-2002 nu se va mai aplica ajutoarelor acordate sau notificate⁵⁸ după 31 decembrie 2006 și va fi înlocuit de prezentele Linii directoare⁵⁹.

4.3.1. Creșterea transparenței și monitorizarea proiectelor mari de investiții

64. Statele Membre trebuie să notifice individual Comisiei toate ajutoarele care se vor acorda proiectelor de investiții în temeiul unei scheme de ajutoare existente în cazul în care ajutorul propus din toate sursele depășește valoarea maximă permisă a ajutorului pe care, în conformitate cu grila și normele prevăzute la punctul 67, îl poate primi o investiție ale cărei cheltuieli eligibile sunt de o sută de milioane de euro⁶⁰.

În tabelul de mai jos sunt prezentate pragurile de notificare pentru diferitele regiuni cu intensitatea ajutorului întâlnită cel mai frecvent, în temeiul prezentelor Linii directoare.

Intensitatea ajutorului	10%	15%	20 %	30 %	40 %	50 %
Prag de notificare	7,5 mil. EUR	11,25 mil. EUR	15,0 mil. EUR	22,5 mil. EUR	30,0 mil. EUR	37,5 mil. EUR

65. În cazul în care ajutorul regional se acordă pe baza schemelor de ajutoare existente pentru proiecte de investiții care nu trebuie notificate, Statele Membre trebuie să furnizeze Comisiei, în termen de 20 de zile lucrătoare de la data acordării ajutorului de către autoritatea competentă, informațiile solicitate în formularul standard prezentat în Anexa III. Comisia va pune rezumatul informațiilor la dispoziția publicului, la adresa proprie de Internet (<http://europa.eu.int/comm/competition/>).

66. Statele Membre trebuie să păstreze dosare detaliate referitoare la ajutoarele acordate pentru toate proiectele mari de investiții. Aceste dosare, care trebuie să conțină toate informațiile necesare pentru a stabili dacă s-a respectat intensitatea maximă permisă a ajutorului, trebuie păstrate timp de 10 ani de la data acordării ajutorului.

⁵⁵ Pentru a stabili dacă o investiție inițială este indivizibilă din punct de vedere economic, Comisia va ține seama de legăturile tehnice, funcționale și strategice și de proximitatea geografică imediată. Indivizibilitatea economică este evaluată independent de proprietate. Aceasta înseamnă că pentru a stabili dacă un proiect mare de investiții reprezintă un proiect unic, evaluarea trebuie să fie aceeași, indiferent dacă proiectul este realizat de o întreprindere, de mai multe întreprinderi care împart costurile investiției sau de mai multe întreprinderi care suportă costurile unor investiții distincte din cadrul aceluiași proiect de investiții (de exemplu în cazul unei societăți în comun).

⁵⁶ JO C 107, 07.04.1998, pag. 7.

⁵⁷ JO C 70, 19.03.2002, pag. 8, astfel cum a fost modificat în JO C 263, 01.11.2003, pag. 1.

⁵⁸ Proiectele de investiții care se notifică individual se evaluează în conformitate cu normele în vigoare la data notificării.

⁵⁹ Dată fiind sfera generală de aplicare a prezentelor Orientări, Comisia a decis că nu este posibil, din punct de vedere tehnic, să se treacă la stabilirea unei liste a sectoarelor care prezintă probleme structurale grave.

⁶⁰ Ajutoarele ad-hoc individuale trebuie notificate Comisiei fără excepție. Datorită impactului evident asupra schimburilor comerciale și concurenței, ajutorul ad-hoc individual pentru proiecte mari de investiții necesită cu atât mai mult o justificare specială a legăturii cu dezvoltarea regională.

4.3.2. Normele de evaluare a proiectelor mari de investiții

67. Ajutoarele regionale pentru investiții în cazul proiectelor mari de investiții sunt limitate de un plafon ajustat al ajutoarelor regionale⁶¹, pe baza următoarerilor grile:

Cheltuieli eligibile	Plafon al ajutorului ajustat
Până la 50000000 EUR	100 % din plafonul regional
Între 50000000 și 100000000 EUR	50 % din plafonul regional
Peste 100000000 EUR	34 % din plafonul regional

Prin urmare, valoarea permisă a ajutorului pentru un proiect mare de investiții se calculează conform formulei: valoarea maximă a ajutorului = $R \times (50 + 0,50 \times B + 0,34 \times C)$, unde R este plafonul neajustat al ajutorului regional, B reprezintă cheltuielile eligibile cuprinse între 50 de milioane și o sută de milioane de euro, iar C reprezintă cheltuielile eligibile mai mari de o sută de milioane de euro. Calculul este efectuat pe baza cursurilor de schimb oficiale la data acordării ajutorului sau, în cazul unui ajutor condiționat de o notificare individuală, la data notificării.

68. Atunci când valoarea totală a ajutorului din toate sursele depășește 75% din valoarea maximă a ajutorului pe care poate să îl primească o investiție cu cheltuieli eligibile de o sută de milioane de euro, aplicând plafonul standard al ajutorului în vigoare pentru întreprinderile mari de pe harta ajutoarelor regionale aprobate la data acordării ajutorului și atunci când:

- (a) beneficiarul ajutorului realizează mai mult de 25% din vânzările produsului (produselor) în cauză pe piața (piețele) în cauză înainte de investiție sau mai mult de 25% după realizarea investiției sau
- (b) capacitatea de producție creată prin proiect reprezintă mai mult de 5% din piață, măsurată utilizând datele referitoare la consumul aparent⁶² al produsului în cauză, cu excepția cazului în care rata medie anuală de creștere a consumului aparent, în ultimii cinci ani, depășește rata medie anuală de creștere a PIB pentru Spațiul Economic European,

Comisia autorizează ajutoarele regionale pentru investiții numai după ce verifică amănunțit, după deschiderea procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) din Tratat, dacă ajutorul este necesar pentru stimularea investiției, iar avantajele măsurii de ajutor sunt mai importante decât denaturarea concurenței și decât efectele asupra comerțului dintre Statele Membre rezultate ca urmare a acordării ajutorului⁶³.

69. Produsul în cauză este în mod normal produsul care face obiectul proiectului de investiții⁶⁴. Atunci când proiectul vizează un produs intermediar și o parte importantă a producției nu se vinde pe piață, produsul în cauză poate fi produsul din aval. Piața relevantă a produsului cuprinde produsul în cauză și substituenții săi, considerați astfel de către consumator (din motive care țin de caracteristicile produsului, prețuri și scopul în care va fi folosit) sau de către producător (datorită flexibilității instalațiilor de producție).

70. Sarcina de a dovedi că situațiile la care se referă punctele 68 literele (a) și (b) nu se aplică revine Statelor Membre⁶⁵. Pentru aplicarea literelor (a) și (b), vânzările și consumul aparent se stabilesc la nivelul corespunzător clasificării Prodcom⁶⁶ utilizate în mod normal în SEE sau, în cazul în care aceste informații nu sunt disponibile sau utile, pe baza oricărei alte segmentări a pieței, general acceptate, pentru care datele statistice pot fi obținute ușor.

⁶¹ Punctul de pornire pentru calculul plafonului ajustat al ajutorului este întotdeauna intensitatea maximă permisă a ajutorului pentru întreprinderi mari în conformitate cu secțiunea 4.1.2. Pentru proiectele mari de investiții nu se pot acorda bonusuri întreprinderilor mici și mijlocii.

⁶² Consumul aparent al produsului în cauză este egal cu producția adunată cu importurile din care se scad exporturile.

⁶³ Înainte de intrarea în vigoare a prezentelor Orientări, Comisia va elabora alte Orientări privind criteriile de care va ține seama în decursul acestei evaluări.

⁶⁴ Atunci când un proiect de investiții implică fabricarea mai multor produse diferite, se ia în considerare fiecare produs.

⁶⁵ Atunci când Statul Membru demonstrează că beneficiarul ajutorului creează o nouă piață a produsului, nu mai este necesară aplicarea criteriilor prevăzute la punctul 68 literele (a) și (b), iar ajutorul va fi autorizat în temeiul grilei prevăzute la punctul 67.

⁶⁶ Regulamentul (CEE) nr. 3924/91 al Consiliului din 19 decembrie 1991 privind organizarea unei anchete comunitare asupra producției industriale (JO L 374, 31.12.1991, pag. 1).

4.4. Normele privind cumularea ajutoarelor

71. Plafonul intensității ajutoarelor prezentat în Secțiunile 4.1. și 4.3 se aplică ajutorului total în cazul în care:

- asistența se acordă concomitent în temeiul mai multor scheme regionale sau în combinație cu ajutorul ad-hoc;
- ajutorul provine din surse locale, regionale, naționale sau comunitare.

72. Atunci când ajutorul calculat pe baza costurilor investițiilor în active corporale sau necorporale este combinat cu ajutorul calculat pe baza costurilor salariale, trebuie respectat plafonul intensității stabilit pentru regiunea în cauză⁶⁷.

73. Atunci când cheltuielile care pot beneficia de ajutoarele regionale sunt în totalitate sau parțial eligibile și pentru un alt tip de ajutoare, părți comune i se va aplica cel mai favorabil plafon stabilit pe baza normelor aplicabile.

74. Atunci când Statul Membru stabilește că ajutoarele de stat în temeiul unei scheme pot fi combinate cu ajutoarele în temeiul altor scheme, acesta trebuie să specifice, pentru fiecare schemă, metoda prin care va asigura respectarea condițiilor enumerate anterior.

75. Ajutoarele regionale pentru investiții nu se cumulează cu ajutoare de minimis în raport cu aceleași cheltuieli eligibile pentru a eluda intensitățile maxime ale ajutoarelor stabilite de prezentele Linii directoare.

5. Ajutorul pentru funcționare⁶⁸

76. Ajutoarele regionale destinate reducerii cheltuielilor curente ale unei întreprinderi (ajutor pentru funcționare) sunt, în mod normal, interzise. Cu toate acestea, astfel de ajutoare se pot acorda, în mod excepțional, în regiunile eligibile în temeiul derogării prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat cu condiția ca acestea să fie justificate de contribuția lor la dezvoltarea regională și de natura lor și ca nivelul lor să fie proporțional cu handicapul pe care încearcă să îl compenseze⁶⁹. Statele Membre trebuie să demonstreze existența și importanța oricăror handicapuri⁷⁰. De asemenea, în regiunile cu densitate scăzută a populației și în zonele cele mai puțin populate se pot accepta anumite forme specifice de ajutoare pentru funcționare.

77. În principiu, ajutoarele pentru funcționare trebuie acordate doar unui set prestabilit de cheltuieli sau costuri eligibile⁷¹ și trebuie să se limiteze la o anumită proporție din aceste costuri.

78. Datorită naturii specifice a activităților financiare și inter-grup definite în secțiunea J (codurile 65, 66 și 67) și activităților inter-grup care se încadrează la secțiunea K (codul 74) din nomenclatura NACE, ajutoarele pentru funcționare acordate pentru aceste activități au posibilități foarte limitate de promovare a dezvoltării regionale, prezentând însă un risc foarte mare de denaturare a concurenței, astfel cum se precizează în Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor referitoare la ajutorul de stat asupra măsurilor legate de impozitarea directă a întreprinderilor⁷². În consecință, Comisia nu va autoriza ajutoarele pentru funcționare în cazul sectorului serviciilor financiare sau al activităților inter-grup în temeiul prezentelor Linii directoare, cu excepția cazurilor în care aceste ajutoare se acordă în temeiul

⁶⁷ Se consideră că această condiție este îndeplinită în cazul în care suma ajutorului pentru investiția inițială, exprimat ca procent din investiție, și a ajutorului pentru crearea de locuri de muncă, exprimat ca procent din costurile salariale, nu depășește cel mai favorabil cuantum rezultat din aplicarea plafonului fixat pentru regiune în conformitate cu criteriile menționate de Secțiunea 4.1 sau plafonul fixat pentru regiune în conformitate cu criteriile menționate de Secțiunea 4.3.

⁶⁸ La fel ca și pentru alte forme de ajutoare regionale, acordarea ajutoarelor pentru funcționare se supune întotdeauna normelor specifice aplicabile anumitor sectoare.

⁶⁹ Ajutoarele pentru funcționare se prezintă cu precădere sub forma scutirilor fiscale sau a reducerii contribuțiilor la asigurările sociale care nu au legătură cu costurile eligibile ale investițiilor.

⁷⁰ În prezent, Comisia studiază posibilitatea de a institui o metodologie de evaluare a costurilor suplimentare în regiunile ultraperiferice.

⁷¹ De exemplu, investițiile de înlocuire, costurile de transport sau salariale.

⁷² JO C 384, 10.12.1998, pag. 3.

unor scheme generale care sunt deschise tuturor sectoarelor și destinate compensării unor costuri suplimentare de transport sau salariale. Ajutoarele pentru funcționare destinate promovării exporturilor sunt, de asemenea, excluse.

79. Deoarece sunt destinate recuperării întârzierilor și înlăturării blocajelor în dezvoltarea regională, ajutoarele pentru funcționare, cu excepția cazurilor prevăzute la punctele 80 și 81, trebuie să aibă întotdeauna caracter temporar și să scadă în timp și să fie retrase treptat atunci când regiunile în cauză ajung la o convergență reală cu zonele mai prospere din UE⁷³.

80. Prin derogare de la punctul anterior, ajutoarele pentru funcționare care nu scad în mod progresiv și nu sunt limitate în timp pot fi autorizate numai:

- în regiunile ultraperiferice, în măsura în care sunt destinate compensării costurilor suplimentare care intervin în desfășurarea activităților economice din cauza factorilor identificați la articolul 299 alineatul (2) din Tratat, al căror caracter permanent și a căror combinare limitează în mod grav dezvoltarea unor astfel de regiuni (depărtare, insularitate, dimensiuni mici, dificultăți de natură topografică și climatică și dependență economică de câteva produse)⁷⁴;
- în regiunile cele mai puțin populate, în măsura în care sunt destinate prevenirii sau reducerii depopulării continue a acestor regiuni⁷⁵. Regiunile cele mai puțin populate reprezintă regiuni de nivel NUTS II sau fac parte din acestea cu o densitate a populației de cel mult 8 locuitori/km² și care se întind asupra regiunilor contigue și adiacente mai mici care îndeplinesc același criteriu de densitate a populației.

81. De asemenea, în regiunile ultraperiferice și în regiunile cu densitate scăzută a populației, ajutoarele care nu scad în mod progresiv și nu sunt limitate în timp și care sunt destinate compensării parțiale a costurilor suplimentare de transport pot fi autorizate în următoarele condiții:

- ajutoarele pot servi numai pentru compensarea costurilor suplimentare de transport, luând în considerare alte scheme de ajutoare pentru transport. Quantumul ajutorului poate fi calculat pe o bază reprezentativă, dar supracompensițiile sistematice trebuie evitate;
- ajutoarele pot fi acordate numai pentru costurile suplimentare de transport al mărfurilor fabricate în regiunile ultraperiferice și în regiunile cu densitate scăzută a populației în interiorul granițelor naționale ale țării în cauză. Nu este permis ca aceste ajutoare să se transforme în ajutoare pentru export. Se exclud de la acordarea ajutoarelor transportul sau transmiterea de produse ale unor întreprinderi care nu au o locație alternativă (produsele industriei extractive, centralele hidroelectrice etc.);
- exclusiv în cazul regiunilor ultraperiferice, ajutoarele pot să acopere și costurile de transport al produselor primare, materiilor prime sau produselor intermediare de la locul de producție la locul de transformare finală din regiunea în cauză;
- ajutoarele trebuie să fie cuantificabile în mod obiectiv ex ante, pe baza raportului ajutor pe pasager/kilometru sau ajutor pe tonă/kilometru, și trebuie să facă obiectul unui raport anual care să descrie, printre altele, calcularea acestui (acestor) raport (rapoarte);
- costurile suplimentare trebuie estimate pe baza celui mai economic mijloc de transport și a celei mai scurte rute între locul de producție sau transformare și debușeurile comerciale care utilizează această formă de transport; trebuie, de asemenea, să se țină seama de costurile externe de mediu.

⁷³ Acest principiu al degresivității trebuie respectat, de asemenea, atunci când se notifică scheme noi de ajutoare pentru funcționare care le înlocuiesc pe cele existente. Cu toate acestea, se poate admite o flexibilitate în ceea ce privește aplicarea acestui principiu în cazul schemelor de ajutor pentru funcționare care au în vedere remedierea handicapurilor geografice ale unor anumite zone situate în regiunile care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (a).

⁷⁴ Ținând seama de constrângerile cu care se confruntă regiunile ultraperiferice, cu excepția cazurilor prevăzute la punctul 78, Comisia consideră că se pot acorda ajutoare pentru funcționare de până la 10 % din cifra de afaceri a beneficiarului fără a fi necesară o justificare specială. Statul Membru are sarcina de a dovedi că orice propunere de ajutor peste această sumă este justificată de contribuția sa la dezvoltarea regională și că nivelul ajutorului este proporțional costurilor suplimentare legate de factorii menționați la articolul 299 alineatul (2) pe care intenționează să le compenseze.

⁷⁵ Statul Membru are sarcina de a dovedi că ajutorul propus este necesar și adecvat pentru prevenirea sau reducerea depopulării continue.

82. În toate cazurile, necesitatea și nivelul ajutoarelor pentru funcționare trebuie reanalizate în mod regulat pentru a asigura că ele se justifică pe termen lung pentru regiunea în cauză. În consecință, Comisia va autoriza scheme de ajutoare pentru funcționare numai pe perioada prezentelor Linii directoare.

83. Pentru a verifica efectele schemelor de ajutoare pentru funcționare asupra schimburilor comerciale și asupra concurenței, Statele Membre trebuie să elaboreze anual un raport unic pentru fiecare regiune de nivel NUTS II în care s-au acordat ajutoare pentru funcționare, care să conțină prezentarea defalcată a cheltuielilor totale sau a pierderilor de venit estimate, pentru fiecare schemă de ajutoare pentru funcționare autorizată pentru regiunea în cauză și care să identifice cei mai mari 10 beneficiari ai ajutoarelor pentru funcționare din regiunea în cauză⁷⁶, cu specificarea sectorului (sectoarelor) de activitate al(e) beneficiarilor și a cuantumului ajutorului primit de fiecare.

6. Ajutoarele pentru întreprinderile mici nou create

84. În timp ce întreprinderile mici nou create întâmpină dificultăți în întreaga Uniune Europeană, dezvoltarea economică a regiunilor asistate pare să fie împiedicată de nivelurile relativ scăzute de activitate antreprenorială și în special de nivelul sub medie al ratelor de înființare a întreprinderilor. În consecință, este necesar să se introducă o nouă formă de ajutoare, care să se poată acorda suplimentar față de ajutoarele regionale pentru investiții, în vederea încurajării înființării întreprinderilor și al dezvoltării în primă fază a întreprinderilor mici din zonele asistate.

85. Pentru s-și îndeplini obiectivul în mod eficient, aceste ajutoare ar trebui acordate treptat în funcție de dificultățile întâmpinate de fiecare categorie de regiune. De asemenea, pentru a evita un risc inacceptabil de denaturare a concurenței, inclusiv riscul de a alunga întreprinderile existente datorită supraaglomerării, ajutoarele ar trebui, cel puțin pentru o perioadă inițială, să se limiteze strict la întreprinderile mici, să fie limitate ca valoare și să fie degresive.

86. În consecință, Comisia va autoriza schemele de ajutoare care prevăd acordarea ajutoarelor de până la două milioane de euro⁷⁷ pe întreprindere pentru întreprinderile mici care își desfășoară activitatea economică în regiunile eligibile pentru derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) și de până la un milion de euro pe întreprindere pentru întreprinderile mici care își desfășoară activitatea economică în regiunile eligibile pentru derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (c). Cuantumul anual al ajutoarelor acordate pentru întreprinderi mici nou create nu trebuie să depășească 33 % din cuantumul total al ajutoarelor pe întreprindere menționate anterior.

87. Cheltuielile eligibile sunt costurile juridice, de asistență, de consultanță și administrative legate direct de crearea întreprinderii, precum și de următoarele costuri, în măsura în care acestea sunt, într-adevăr, suportate în primii cinci ani de la crearea întreprinderii, respectiv⁷⁸:

- dobânzile percepute la finanțările externe și dividendele la capitalul propriu utilizat care nu depășește rata de referință;
- taxele pentru închirierea de instalații/echipamente de producție;
- energia electrică, apa, energia termică, impozite (altele decât TVA și impozit pe profitul societății) și cheltuielile administrative;
- amortizarea, cheltuielile pentru achiziționarea în regim de leasing a instalațiilor/echipamentelor de producție, precum și costurile salariale, inclusiv contribuțiile obligatorii la asigurările sociale, care pot fi de asemenea incluse cu condiția ca investițiile de bază sau măsurile de creare de locuri de muncă și de recrutare de personal să nu fi beneficiat de alte forme de ajutor.

⁷⁶ În ceea ce privește cuantumul ajutorului primit.

⁷⁷ Întreprinderile eligibile sunt întreprinderile mici în sensul articolului 2 din anexa I la Regulamentul (CE) nr. 364/2004 al Comisiei sau al oricărui regulament ulterior, care sunt autonome în sensul articolului 3 din Anexa la Regulamentul (CE) nr. 364/2004 al Comisiei și care au fost înființate cu mai puțin de cinci ani în urmă.

⁷⁸ TVA și impozitele directe pe profitul/venitul întreprinderii nu sunt considerate cheltuieli eligibile.

88. Intensitatea ajutorului nu poate depăși

- în regiunile care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (a), 35% din cheltuielile eligibile în primii trei ani de la înființarea întreprinderii și 25% în următorii doi ani;
- în regiunile care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (c), 25% din cheltuielile eligibile în primii trei ani de la înființarea întreprinderii și 15% în următorii doi ani;

89. Aceste intensități se majorează cu 5% în regiunile care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (a) cu PIB pe cap de locuitor mai mic de 60% din media comunitară UE-25, în regiunile cu o densitate a populației mai mică de 12,5 locuitori/km² și în insulele mici cu o populație mai mică de cinci mii de locuitori, precum și în alte comunități de aceeași dimensiune care suferă de o izolare similară.

90. Statul Membru creează sistemul necesar prin care să se asigure că limitele superioare ale cuantumului și intensității ajutorului în raport cu costurile eligibile în cauză nu sunt depășite. În special, ajutoarele prevăzute de prezentul capitol nu se cumulează cu o alte ajutoare (inclusiv ajutorul de minimis) pentru a eluda intensitățile maxime ale ajutoarelor sau sumele maxime stabilite.

91. Ajutoarele destinate exclusiv întreprinderilor mici nou create pot avea efecte stimulative contrare pentru întreprinderile mici existente, în sensul desființării și reînființării întreprinderii pentru a primi acest tip de ajutoare. Statele Membre trebuie să fie conștiente de acest risc și să conceapă scheme de ajutoare astfel încât să evite această problemă, de exemplu prin instituirea unor restricții asupra cererilor din partea proprietarilor de societăți recent desființate.

7. Dispoziții tranzitorii**7.1. Reducerea intensităților ajutoarelor pentru regiuni care rămân sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (a) la 1 ianuarie 2007**

92. Atunci când aplicarea prezentelor Linii directoare determină o reducere a intensităților maxime ale ajutoarelor mai mare de 15 puncte procentuale, de la net la brut⁷⁹, reducerea poate fi aplicată în două etape, urmând ca reducerea inițială de minim 10 puncte procentuale să se aplice la 1 ianuarie 2007, iar diferența la 1 ianuarie 2011.

7.2. Reducerea intensității ajutoarelor în regiunile în curs de dezvoltare economică

93. Cu condiția ca zonele în cauză să fie propuse de Statele Membre ca eligibile pentru ajutoare regionale în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) pentru întreaga perioadă 2007-2013, reducerea intensităților ajutoarelor pentru regiunile în curs de dezvoltare economică poate avea loc în două etape. La 1 ianuarie 2007 se va aplica o reducere de cel puțin 10 puncte procentuale de la net la brut. Din necesitatea de a respecta noile intensități ale ajutoarelor autorizate în temeiul prezentelor Linii directoare, se va aplica o reducere finală până la 1 ianuarie 2011⁸⁰.

7.3. Retragera treptată a ajutoarelor pentru funcționare

94. Pentru regiunile care își pierd capacitatea de a acorda ajutoare pentru funcționare ca urmare a pierderii eligibilității în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a), Comisia poate accepta o retragere treptată a schemelor de ajutoare pentru funcționare pe o perioadă de doi ani de la data pierderii eligibilității de acordare a unor astfel de ajutoare.

⁷⁹ Respectiv de la 50% echivalent subvenție netă până la 30% echivalent subvenție brută.

⁸⁰ Întrucât Irlanda de Nord a beneficiat de o dispoziție specifică prevăzută de Orientările privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2000-2006, aplicarea aceluiași regim tranzitoriu este, de asemenea, justificată.

7.4. Retragera treptată în cazul regiunilor care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (c)

95. În urma intrării în vigoare a prezentelor Linii directoare, o serie de regiuni își vor pierde eligibilitatea pentru ajutoarele regionale pentru investiții. Pentru a facilita tranziția ușoară a acestor regiuni către regimul ajutoarelor de stat orizontale introdus progresiv prin punerea în aplicare a planului de acțiune privind ajutoarele de stat, Statele Membre pot desemna, în mod excepțional, noi regiuni ca eligibile pentru ajutoare regionale în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) până la 1 ianuarie 2009, sub rezerva îndeplinirii următoarelor condiții:

- regiunile în cauză au fost eligibile pentru ajutoarele regionale în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) la 31 decembrie 2006;
- populația totală a regiunilor eligibile pentru ajutoarele regionale pentru investiții în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) care rezultă din adunarea cotei de populație acoperită în temeiul punctelor 27 și 28 și cea acoperită în temeiul prezentei dispoziții nu va depăși 66% din populația națională eligibilă pentru ajutoarele regionale în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) la 31 decembrie 2006⁸¹;
- intensitatea maximă a ajutorului permis în regiunile nou desemnate în conformitate cu prezenta dispoziție nu trebuie să depășească 10%.

8. Hărțile ajutoarelor regionale și declarația de compatibilitate a ajutoarelor

96. Regiunile unui Stat Membru eligibile pentru ajutoarele regionale pentru investiții în temeiul derogărilor și al plafoanelor impuse asupra intensității ajutoarelor pentru investiții inițiale⁸² autorizate pentru fiecare regiune alcătuiesc împreună Harta ajutoarelor regionale a unui Stat Membru. Harta ajutoarelor regionale definește, de asemenea, regiunile eligibile pentru acordarea de ajutoare pentru întreprinderile mici nou create. Schemele de ajutoare pentru funcționare nu fac obiectul hărților ajutoarelor regionale, fiind evaluate de la caz la caz, pe baza unei notificări din partea Statului Membru în cauză în conformitate cu articolul 88 alineatul (3) din Tratat.

97. Curtea de Justiție a hotărât că „deciziile” prin care Comisia adoptă hărțile ajutoarelor regionale pentru fiecare Stat Membru trebuie considerate parte integrantă a Liniilor directoare privind ajutoarele regionale și dotate cu forță obligatorie numai cu condiția ca acestea să fi fost acceptate de Statele Membre⁸³.

98. De asemenea, trebuie reamintit faptul că hărțile ajutoarelor regionale definesc și domeniul de aplicare al oricărei exceptări pe categorii care scutește ajutoarele regionale de obligația de notificare în temeiul articolului 88 alineatul (3) din Tratat, indiferent dacă aceste ajutoare se acordă în temeiul Regulamentului (CE) nr. 70/2001⁸⁴ sau în temeiul unui posibil viitor regulament de exceptare pe categorii pentru alte tipuri de ajutoare regionale. Articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 994/98⁸⁵ prevede numai exceptarea „ajutoarelor care respectă harta aprobată de Comisie pentru fiecare Stat Membru privind acordarea ajutoarelor regionale”.

99. În temeiul prezentelor Linii directoare, în funcție de situația socio-economică a Statelor Membre, Harta ajutoarelor regionale va cuprinde:

(1) regiuni care pot fi identificate pe baza criteriilor stabilite de prezentele Linii directoare și cu privire la care prezentele Linii directoare definesc intensități maxime ale ajutoarelor. Acestea sunt regiunile eligibile pentru derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) și regiunile cu efect statistic.

⁸¹ După excluderea regiunilor care au fost eligibile pentru ajutoarele regionale în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) la 30 decembrie 2006 și care sunt eligibile pentru ajutoarele regionale în conformitate cu prezentele Orientări în temeiul altor dispoziții (regiuni cu efect statistic, regiuni în curs de dezvoltare economică, regiuni cu densitate a populației scăzută). Cotele alocate fiecărui Stat Membru care rezultă sunt prezentate în Anexa V.

⁸² Ajustate în conformitate cu punctul 67 în cazul ajutoarelor pentru proiecte mari de investiții notificabile individual.

⁸³ Hotărârea din 18 iunie 2002 în cauza C-242/00 Germania c. Comisia.

⁸⁴ Regulamentul (CE) nr. 70/2001 din 12 ianuarie 2001 al Comisiei privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE referitor la ajutoarele acordate de stat întreprinderilor mici și mijlocii (JO L 10, 13.01.2001, pag. 33), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 364/2004 din 25 februarie 2004 al Comisiei de modificare a Regulamentului (CE) nr. 70/2001 privind extinderea sferei de aplicare a acestuia la ajutoarele pentru cercetare și dezvoltare (JO L 63, 28.02.2004, pag. 22).

⁸⁵ Regulamentul (CE) nr. 994/98 din 7 mai 1998 al Consiliului de aplicare a articolelor 92 și 93 din Tratatul de instituire a Comunității Europene anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale, JO L 142, 14.05.1998, pag. 1.

(2) regiuni care trebuie desemnate de către Statele Membre ca eligibile pentru ajutoarele regionale în conformitate cu articolul 87 alineatul (3) litera (c) până la limita de acoperire demografică stabilită în conformitate cu Secțiunea 3.4.1.

100. Statele Membre au sarcina de a decide dacă doresc să acorde ajutoare regionale pentru investiții și până la ce nivel, cu condiția, desigur, ca ele să respecte condițiile stabilite de prezentele Linii directoare. Cât mai curând posibil după publicarea prezentelor Linii directoare, fiecare Stat Membru trebuie să notifice așadar Comisiei, în conformitate cu articolul 88 alineatul (3) din Tratat, o hartă unică a ajutoarelor regionale care să acopere întregul său teritoriu național.

101. Comisia va examina notificările în conformitate cu procedura stabilită la articolul 88 alineatul (3) din Tratat. După încheierea examinării, Comisia va publica hărțile ajutoarelor regionale aprobate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Aceste hărți intră în vigoare la 1 ianuarie 2007 sau la data publicării în cazul în care aceasta este ulterioară și sunt considerate parte integrantă a prezentelor Linii directoare.

102. Notificarea trebuie să identifice în mod clar regiunile propuse pentru aplicarea articolului 87 alineatul (3) litera (a) sau (c) și intensitățile ajutoarelor prevăzute pentru întreprinderile mari, luând în considerare ajustările plafoanelor ajutoarelor regionale pentru proiectele mari de investiții. Atunci când pentru anumite regiuni se aplică norme tranzitorii sau atunci când se prevede o modificare a intensităților ajutoarelor, perioadele și intensitățile ajutoarelor în cauză trebuie prezentate detaliat.

103. Având în vedere faptul că regiunile eligibile pentru ajutoare în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a) și regiunile cu efect statistic sunt stabilite în mod exogen la nivelul NUTS-II, nu este necesară, în mod normal, furnizarea unor date socio-economice justificative detaliate. Pe de altă parte, trebuie furnizate informații justificative detaliate pentru a explica desemnarea regiunilor care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (c), altele decât dezvoltarea economică, densitatea scăzută a populației și regiunile frontaliere, inclusiv delimitarea exactă a regiunilor în cauză, date privind populația, informații privind PIB și nivelul șomajului în regiunile în cauză, precum și orice alte informații relevante.

104. Pentru a asigura continuitatea, esențială pentru dezvoltarea regională pe termen lung, lista de regiuni notificate de Statele Membre ar trebui, în principiu, să fie aplicabilă pe întreaga perioadă 2007-2013. Cu toate acestea, lista poate face obiectul unei revizui la mijlocul perioadei, în 2010. Statul Membru care dorește să modifice lista regiunilor eligibile pentru ajutoare în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) sau intensitățile aplicabile ale ajutoarelor trebuie să notifice aceasta Comisiei până la 1 aprilie 2010. În acest context, nici o modificare a regiunilor nu poate depăși 50 % din acoperirea totală autorizată pentru Statul Membru în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c). Cu excepția regiunilor cu efect statistic, regiunile care își pierd eligibilitatea pentru ajutoare regionale în urma acestei revizui intermediare nu vor fi eligibile pentru ajutoare tranzitorii. În afară de aceasta, Statele Membre pot să notifice Comisiei, în orice moment, o solicitare privind adăugarea altor regiuni pe listă până când se atinge acoperirea demografică relevantă.

9. Intrarea în vigoare, punerea în aplicare, transparența și revizuirea

105. Comisia intenționează să aplice prezentele Linii directoare tuturor ajutoarelor regionale acordate după 31 decembrie 2006. Ajutoarele regionale acordate sau care urmează să fie acordate înainte de 2007 vor fi evaluate în conformitate cu Liniile directoare privind ajutoarele de stat regionale din anul 1998.

106. Întrucât trebuie să fie în concordanță cu Harta ajutoarelor regionale, notificările privind schemele de ajutoare regionale sau de ajutoare ad-hoc care se vor acorda după 31 decembrie 2006, nu pot fi considerate, în mod normal, complete până când Harta ajutoarelor regionale pentru Statul Membru în cauză nu este adoptată în conformitate cu dispozițiile Secțiunii 8. În consecință, în mod normal Comisia nu va examina notificările privind schemele de ajutoare regionale care se aplică după 31 decembrie 2006 sau de ajutoare ad-hoc care urmează să se acorde după această dată înainte de adoptarea hărții

ajutoarelor regionale pentru Statul Membru în cauză⁸⁶. Aceeași dispoziție se aplică schemelor de ajutoare pentru întreprinderile mici nou create reglementate de secțiunea 6 din prezentele Linii directoare.

107. Comisia consideră că punerea în aplicare a prezentelor Linii directoare va duce la modificări substanțiale ale normelor aplicabile ajutoarelor regionale în întreaga Comunitate. De asemenea, având în vedere noile condiții economice și sociale care predomină în cadrul UE, este necesar să se verifice dacă toate schemele de ajutoare regionale, inclusiv schemele de ajutoare pentru investiții și cele de ajutoare pentru funcționare, se justifică în continuare și sunt eficiente. Din aceste motive, Comisia propune Statelor Membre, în temeiul articolului 88 alineatul (1) din Tratat, următoarele măsuri adecvate:

- fără a aduce atingere articolului 10 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 70/2001⁸⁷ privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE referitor la ajutoarele acordate de stat întreprinderilor mici și mijlocii, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 364/2004⁸⁸ și articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 2204/2002 de aplicare a articolelor 87 și 88 din Tratatul CE în raport cu ajutoarele de stat pentru ocuparea forței de muncă⁸⁹, Statele Membre limitează aplicarea în timp a tuturor schemelor de ajutoare regionale existente la ajutoare care se acordă până la 31 decembrie 2006, inclusiv;
- atunci când schemele de ajutor pentru mediu permit acordarea de ajutoare regionale pentru investiții în scopuri ecologice în temeiul notei de subsol 29 din Liniile directoare comunitare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului⁹⁰, Statele Membre modifică schemele relevante pentru ca ajutoarele să poată fi acordate numai după 31 decembrie 2006, cu condiția să respecte Harta ajutoarelor regionale în vigoare la data la care se acordă ajutorul;
- în funcție de necesitate, Statele Membre modifică alte scheme de ajutoare existente pentru a se asigura că orice bonusuri regionale, precum cele permise pentru ajutoarele pentru formare, ajutoarele pentru cercetare și dezvoltare sau ajutoarele pentru mediu, pot fi acordate după 31 decembrie 2006 numai în zonele eligibile pentru ajutoare în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a) sau (c), în conformitate cu Harta ajutoarelor regionale adoptată de Comisie, în vigoare la data la care se acordă ajutorul.

Comisia va invita Statele Membre să confirme acceptarea acestor propuneri în termen de o lună.

108. În afară de aceasta, Comisia consideră că sunt necesare măsuri suplimentare pentru a îmbunătăți transparența ajutoarelor regionale într-o Uniune extinsă. În special, este necesar să se asigure că Statele Membre, operatorii economici, părțile interesate și însăși Comisia au acces ușor la textul integral al tuturor schemelor de ajutoare regionale aplicabile în UE. Comisia consideră că acest obiectiv poate fi ușor realizat prin crearea unor site-uri de Internet interconectate. Din acest motiv, atunci când examinează schemele de ajutoare regionale, Comisia va solicita în mod sistematic un angajament din partea Statului Membru de a publica pe Internet textul integral al schemei de ajutoare finale și de a comunica Comisiei adresa de Internet a publicației. Proiectele pentru care s-au efectuat cheltuieli înainte de data publicării schemei nu vor fi eligibile pentru ajutoarele regionale.

109. Comisia poate revizui sau modifica oricând prezentele Linii directoare în cazul în care acest lucru este necesar din motive legate de politica concurențială sau pentru a ține seama de alte politici comunitare și de angajamente internaționale.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 054 din data 04.03.2006

⁸⁶ Comisia informează Statele Membre că, pentru a ușura pe cât posibil obligația de notificare, intenționează să facă uz de competențele care i-au fost conferite prin Regulamentul (CE) nr. 994/98 pentru a scuti de notificarea prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat, toate schemele transparente de ajutoare regionale pentru investiții care respectă Harta națională a ajutoarelor regionale aprobată pentru Statul Membru în cauză. Ajutoarele ad-hoc individuale și schemele de ajutoare pentru funcționare nu vor fi scutite de notificare. De asemenea, obligațiile de informare și notificare individuală aplicabile ajutoarelor pentru proiectele mari prevăzute de Secțiunea 4.3 din prezentele Orientări rămân valabile, inclusiv în cazul ajutoarelor acordate pe temeiul schemelor care beneficiază de scutire.

⁸⁷ JO L 10, 13.01.2001, pag. 33.

⁸⁸ JO L 63, 28.02.2004, pag. 22.

⁸⁹ JO L 337, 13.12.2002, pag. 3.

⁹⁰ JO C 37, 03.02.2001, pag. 3.

Anexa I

Definiția industriei siderurgice

În sensul prezentelor Linii directe, industria siderurgică este alcătuită din întreprinderile angajate în fabricarea produselor siderurgice enumerate în continuare:

Produs	Codul Nomenclaturii Combinate ¹
Fonte brute	7201
Feroaliaje	72021120, 72021180, 72029911
Produse feroase obținute prin reducerea directă a minereului de fier și a alte produse feroase spongioase	7203
Fier și oțeluri nealiat	7206
Semifinite din fier sau din oțeluri nealiat	72071111, 72071114, 72071116, 72071210, 72071911, 72071914, 72071916, 72071931, 72072011, 72072015, 72072017, 72072032, 72072051, 72072055, 72072057, 72072071
Produse laminate plate, din fier sau din oțeluri nealiat	72081000, 72082500, 72082600, 72082700, 72083600, 720837, 720838, 720839, 720840, 720851, 720852, 720853, 720854, 72089010, 72091500, 720916, 720917, 720918, 72092500, 720926, 720927, 720928, 72099010, 72101110, 72101211, 72101219, 72102010, 72103010, 72104110, 72104910, 72105010, 72106110, 72106910, 72107031, 72107039, 72109031, 72109033, 72109038, 72111300, 721114, 721119, 72112310, 72112351, 72112920, 72119011, 72121010, 72121091, 72122011, 72123011, 72124010, 72124091, 72125031, 72125051, 72126011, 72126091
Bare și tije laminate la cald, rulate în spire neregulate, din fier sau din oțeluri nealiat	72131000, 72132000, 721391, 721399
Alte bare și tije din fier sau din oțeluri nealiat	72142000, 72143000, 721491, 721499, 72159010
Profile din fier sau din oțeluri nealiat	72161000, 72162100, 72162200, 721631, 721632, 721633, 721640, 721650, 72169910
Oțel inoxidabil	72181000, 72189111, 72189119, 72189911, 72189920
Produse laminate plate din oțeluri inoxidabile	72191100, 721912, 721913, 721914, 721921, 721922, 72192300, 72192400, 72193100, 721932, 721933, 721934, 721935, 72199010, 72201100, 72201200, 72202010, 72209011, 72209031
Bare și tije din oțeluri inoxidabile	722100, 722211, 722219, 72223010, 72224010, 72224030
Produse laminate plate din alte oțeluri aliate	72251100, 722519, 72252020, 72253000, 722540, 72255000, 72259110, 72259210, 72259910, 72261110, 72261910, 72261930, 72262020, 722691, 72269210, 72269320, 72269420, 72269920
Bare și tije din alte oțeluri aliate	72241000, 72249001, 72249005, 72249008, 72249015, 72249031, 72249039, 72271000, 72272000, 722790, 72281010, 72281030, 72282011, 72282019, 72282030, 72283020, 72283041, 72283049, 72283061, 72283069, 72283070, 72283089, 72286010, 72287010, 72287031, 722880
Palplanșe	73011000

¹ JO L 279, 23.10.2001, pag. 1.

Șine și traverse	73021031, 73021039, 73021090, 73022000, 73024010, 73021020
Tuburi, țevi și profile tubulare, fără sudură	7303, 7304
Tuburi și țevi cu un diametru exterior de peste 406,4 mm, din fier sau din oțel	7305

ANEXA II

Definiția industriei fibrelor sintetice

În sensul prezentei Linii directe, industria fibrelor sintetice se definește după cum urmează:

- extrudarea/texturarea tuturor tipurilor generice de fire și fibre pe bază de poliester, poliamidă, acrilic sau polipropilenă, indiferent de utilizările finale ale acestora

sau

- polimerizarea (inclusiv policondensarea), atunci când aceasta este integrată extrudării în ceea ce privește echipamentele utilizate

sau

- orice proces auxiliar legat de instalarea simultană a capacităților de extrudare/texturare de către viitorul beneficiar sau de către o altă societate din grupul din care acesta face parte și care, în domeniul de activitate specific în cauză, este integrată, în mod normal, acestei capacități în ceea ce privește echipamentele utilizate.

ANEXA III

Formular pentru furnizarea informațiilor de sinteză privind ajutoarele pentru proiecte de investiții mari, cerute la punctul 65

- (1) Ajutor pentru (denumirea întreprinderii/întreprinderilor care beneficiază de ajutor):
- (2) Numărul schemei de ajutoare (numărul atribuit de Comisie schemei sau schemelor existente în temeiul cărora se acordă ajutorul):
- (3) Entitatea sau entitățile publice care acordă ajutorul (denumirea și datele autorității sau autorităților responsabile):
- (4) Statul Membru în care se realizează investiția:
- (5) Regiunea (nivelul NUTS-III) în care se realizează investiția:
- (6) Municipality (anterior nivelul NUTS-V, în prezent nivelul LAU 2) în care se realizează investiția:
- (7) Tipul proiectului (înființarea unei noi unități, extinderea unei unități existente, diversificarea producției unei unități prin realizarea de produse noi, suplimentare, schimbarea fundamentală a procesului general de producție a unei unități existente):
- (8) Produse fabricate sau servicii prestate în cadrul proiectului de investiții (cu nomenclatură PRODCOM/NACE sau nomenclatură CPA pentru proiecte în sectorul serviciilor):
- (9) Scurtă descriere a proiectului de investiții:
- (10) Costul eligibil actualizat al proiectului de investiții (în euro):
- (11) Cuantumul actualizat al ajutorului (brută) în euro:
- (12) Valoarea ajutorului (% în ESB):
- (13) Condiții legate de plata ajutorului propus (dacă este cazul):
- (14) Data planificată de începere și de terminare a proiectului:
- (15) Data acordării ajutorului:

ANEXA IV

Metoda de calcul a cotelor de populație care poate beneficia de ajutoare în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) (ajutoare regionale) în toate Statele Membre

Principiul director care stă la baza acestei metode de calcul constă în determinarea cotei populației care poate beneficia de ajutoare în funcție de gradul de disparități regionale observat în cadrul diferitelor State Membre și între acestea.

Aceste disparități sunt calculate cu ajutorul a doi indicatori, respectiv produsul intern brut (PIB) pe cap de locuitor determinat în funcție de standardul de putere de cumpărare (PIB pe cap de locuitor în SPC) și rata șomajului. Aceste disparități sunt calculate fără a lua în considerare regiunile asistate în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a), regiunile cu „efect statistic” și regiunile în curs de dezvoltare economică, precum și regiunile cu densitate a populației scăzută. Datele utilizate în calcul reprezintă media pe ultimii trei ani pentru care există date, respectiv 2000-2002 pentru PIB pe cap de locuitor și 2001-2003 pentru șomaj la nivel național și la nivelul UE-25.

Metoda conține trei etape consecutive:

Etapă I

Pentru a verifica disparitatea menționată se utilizează două praguri. Regiunile care corespund definiției nivelului NUTS-III trebuie să aibă un PIB pe cap de locuitor mai mic de 85% sau o rată a șomajului mai mare de 115% din media națională (SM = 100). În ceea ce privește rata șomajului, se consideră că s-a atins o disparitate suficientă în cazul în care regiunea în cauză are o rată a șomajului mai mare cu 50 % decât media națională.

Etapă II

Pentru a lua în considerare poziția relativă a Statului Membru în raport cu media UE-25, pragurile de 85 pentru PIB pe cap de locuitor și 115 pentru șomaj se modifică în conformitate cu următoarele formule: unde RMS este poziția relativă a SM față de media UE-25 în %.

$$\begin{aligned} \text{Prag PIB ajustat PIB} &= 85 \times \left(\frac{1 + \frac{100}{\text{RMS}}}{2} \right) \\ \text{Prag șomaj ajustat Șomaj} &= \text{MIN} \left[150; 115 \times \left(\frac{1 + \frac{100}{\text{RMS}}}{2} \right) \right] \end{aligned}$$

Introducerea acestor corecții implică faptul că regiunile din Statele Membre mai bogate ar trebui să prezinte un PIB pe cap de locuitor mai mic în comparație cu media națională pentru a îndeplini criteriile de disparitate suficientă. Regiunile din Statele Membre cu un șomaj scăzut ar trebui să aibă un nivel mai ridicat al șomajului, însă plafonat la 150% din nivelul șomajului. Prin opoziție, regiunile din statele membre mai sărace pot avea un PIB pe cap de locuitor mai mare de 85, iar regiunile din Statele Membre cu șomaj ridicat pot dovedi o disparitate suficientă cu un nivel al șomajului mai mic de 115.

Exemple de aplicare a formulelor de corecție

Poziția relativă a Țărilor de Jos (UE-25 = 100): PIB pe cap de locuitor 122,5, șomaj 32,9.

După aplicarea formulelor de corecție menționate anterior, pragurile pentru Țările de Jos se modifică de la 85 la 77,2 pentru PIB pe cap de locuitor și de la 115 la 150 pentru șomaj.

Poziția relativă a Greciei (UE-25 = 100): PIB pe cap de locuitor 74,5, șomaj 111,7.

După aplicarea formulelor de corecție menționate, pragurile pentru Grecia se modifică de la 85 la 99,5 pentru PIB pe cap de locuitor și de la 115 la 109,0 pentru șomaj.

Etapa a III-a

În următoarea etapă se verifică care dintre zonele care nu sunt eligibile pentru ajutoarele regionale în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a) sau care nu sunt desemnate în mod expres ca zone eligibile în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) îndeplinesc criteriile de disparitate suficientă. Populațiile din toate zonele de nivel NUTS-III care îndeplinesc aceste criterii se însumează pentru fiecare Stat Membru. Apoi se calculează numărul total al populației din toate zonele care îndeplinesc aceste criterii pentru UE-25, precum și procentul pe care îl reprezintă fiecare Stat Membru în acest total. Procentele respective sunt apoi considerate ca fiind cheia de repartizare pentru cotele de acoperire demografică permise.

În cazul în care decizia Comisiei este de a permite ca o acoperire de 42% din populația UE-25 să trăiască în zonele asistate, populațiile din toate zonele asistate în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a) și din cele care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (c) se deduc din această cifră. Cantitatea rămasă se distribuie între Statele Membre în conformitate cu cheia de repartizare.

În afară de aceasta și, de asemenea, deoarece nu este posibil să se dovedească disparitatea internă pentru Statele Membre fără împărțire regională de nivel NUTS III (Luxemburg și Cipru), s-a creat un mecanism de securitate pentru a garanta că nici un Stat Membru nu poate prezenta o reducere a acoperirii zonelor asistate mai mare de 50% [considerând zonele care intră sub incidența articolului 87 alineatul (3) litera (a) și a articolului 87 alineatul (3) litera (c) împreună] decât cea stabilită în temeiul Liniilor directoare privind ajutoarele de stat regionale din 1998. Scopul este de a asigura că tuturor Statelor Membre li se alocă o marjă care oferă un grad suficient de flexibilitate pentru a pune în aplicare o politică eficientă de dezvoltare regională.

HOTĂRÂRE nr. 946 din 19 iulie 2006 **privind intensitatea maximă a ajutorului de stat regional pentru investiții inițiale**

În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și având în vedere prevederile Tratatului de aderare a Republicii Bulgaria și a României la Uniunea Europeană și ale Liniilor directe privind ajutorul de stat național, adoptate de Comisia Europeană la 21 decembrie 2005, publicate în Jurnalul Oficial al Comunității Europene nr. C 54 din 4 martie 2006,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre:

Art. 1

Prezenta hotărâre are ca scop determinarea, în aplicarea prevederilor Liniilor directe privind ajutorul de stat național regional, a intensității maxime admisibile a ajutorului de stat regional pentru investiții inițiale, ce poate fi acordat în România întreprinderilor care nu se încadrează în categoria întreprinderilor mici și mijlocii, astfel cum sunt definite în reglementările în domeniul ajutorului de stat.

Art. 2

În conformitate cu prevederile art. 87 alin. (3) lit. a) din Tratatul privind constituirea Comunității Europene, beneficiază de derogare de la regula instituită prin art. 87 alin. (1) următoarele regiuni de dezvoltare din România:

- a)** Regiunea de Dezvoltare Nord-Est, care grupează județele Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui;
- b)** Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, care grupează județele Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Vrancea și Tulcea;
- c)** Regiunea de Dezvoltare Sud-Muntenia, care grupează județele Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova și Teleorman;
- d)** Regiunea de Dezvoltare Sud-Vest Oltenia, care grupează județele Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea;
- e)** Regiunea de Dezvoltare Vest, care grupează județele Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș;
- f)** Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, care grupează județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Sălaj, Satu Mare și Maramureș;
- g)** Regiunea de Dezvoltare Centru, care grupează județele Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu;
- h)** Regiunea de Dezvoltare București-Ilfov, care grupează municipiul București și județul Ilfov.

Art. 3

Intensitatea maximă admisibilă a ajutorului de stat pentru investiții inițiale în scopul dezvoltării regionale, ce poate fi acordat în România întreprinderilor care nu se încadrează în categoria întreprinderilor mici și mijlocii, astfel cum sunt definite în reglementările în domeniul ajutorului de stat, este:

- a)** 50% în cazul Regiunii de Dezvoltare Nord-Est;
- b)** 50% în cazul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est;
- c)** 50% în cazul Regiunii de Dezvoltare Sud-Muntenia;
- d)** 50% în cazul Regiunii de Dezvoltare Sud-Vest Oltenia;
- e)** 50% în cazul Regiunii de Dezvoltare Vest;

- f) 50% în cazul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest;
- g) 50% în cazul Regiunii de Dezvoltare Centru;
- h) 40% în cazul Regiunii de Dezvoltare București-Ilfov.

Art. 4

În aplicarea prezentei hotărâri, Consiliul Concurenței va întocmi și va transmite către Comisia Europeană, prin Misiunea României la Uniunea Europeană, notificarea privind Harta ajutorului de stat regional a României.

Art. 5

(1) Prezenta hotărâre intră în vigoare la data aderării României la Uniunea Europeană, cu excepția prevederilor art. 4 care intră în vigoare la data publicării prezentei hotărâri în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) Prezenta hotărâre se aplică până la data de 31 decembrie 2013.

Publicat în Monitorul Oficial cu numărul 663 din data de 2 august 2006

CADRUL COMUNITAR privind ajutorul de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare (C&D&I)

1. Introducere

1.1. Obiectivele ajutorului de stat pentru cercetare-dezvoltare și inovare

Promovarea cercetării-dezvoltării și inovării (denumită în continuare: C&D&I) constituie un important obiectiv de interes comun. Articolul 163 din Tratatul CE stipulează: „Comunitatea are ca obiectiv să consolideze bazele științifice și tehnologice ale industriei comunitare și să o încurajeze în direcția creșterii competitivității sale în plan internațional, precum și să promoveze toate activitățile de cercetare considerate necesare [...]”. Articolele 164 - 173 ale Tratatului CE stabilesc activitățile de realizat în această privință și determină domeniul și modalitățile de punere în practică a programului-cadru multianual.

Cu prilejul reuniunii de la Barcelona din martie 2002, Consiliul European a adoptat un obiectiv clar pentru evoluția viitoare a cheltuielilor în materie de cercetare. Acesta a decis că ar trebui să fie crescute cheltuielile globale de cercetare-dezvoltare (în continuare C&D) și inovare în cadrul Comunității, pentru a atinge cca. 3% din PIB în anul 2010. Consiliul a precizat, de asemenea, că două treimi din această nouă investiție ar trebui să provină din sectorul privat. Pentru a atinge acest obiectiv, investiția în cercetare trebuie să crească într-un ritm mediu anual de 8%, repartizat între o rată de creștere de 6% la cheltuielile publice¹ și o rată de creștere anuală de 9% pentru investiția privată².

Obiectivul urmărit este ca, prin acordarea ajutorului de stat, să crească eficiența economică³, cu efect asupra creșterii economice și a creării unor locuri de muncă durabile. În consecință, ajutorul de stat pentru C&D&I va fi considerat compatibil dacă ajutorul este susceptibil de a conduce la activități suplimentare de C&D&I și dacă distorsionarea concurenței pe care acesta o induce nu este considerată contrară interesului comun, pe care Comisia îl asimilează, în conformitate cu prezentul Cadru comunitar, cu eficiența economică. Scopul prezentului Cadru comunitar este asigurarea atingerii acestui obiectiv și, în special, facilitarea misiunii Statelor Membre de a orienta mai bine ajutoarele de stat către de disfuncționalitățile relevante ale pieței⁴.

Articolul 87 (1) din Tratatul CE stabilește principiul că ajutorul de stat este interzis. În anumite cazuri, totuși, acest ajutor poate fi compatibil cu Piața comună, în temeiul articolului 87 (2) și (3). Ajutoarele pentru C&D&I vor fi, în primul rând, justificate în baza articolelor 87 (3) (b) și 87 (3) (c). Comisia stabilește, în prezentul Cadru comunitar, regulile pe care le va aplica la evaluarea ajutoarelor notificate; prin aceasta, ea își exercită puterea discreționară și crește certitudinea juridică și transparența procesului decizional la nivelul său.

1.2. Politica de ajutor de stat și activitatea de C&D&I

În contextul Strategiei de la Lisabona, nivelul actual al C&D&I este considerat insuficient pentru economia comunitară: se estimează că o creștere în nivelul C&D&I ar conduce la o creștere economică mai mare în Comunitate. Comisia consideră că regulile existente cu privire la ajutorul de stat pentru C&D trebuie să fie modernizate și îmbunătățite pentru a răspunde acestei provocări.

¹ Trebuie să nu se piardă din vedere faptul că numai o parte a cheltuielilor publice de C&D vor constitui ajutor de stat.

² A se vedea „Investiția în cercetare: un plan de acțiune pentru Europa”, Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, COM(2003) 226 final, pag. 7.

³ În teoria economică, termenul „eficiență” (sau „eficiență economică”) vizează măsura în care bunăstarea totală este optimizată pe o anumită piață sau pe ansamblul economiei. Activități suplimentare de C&D&I conduc la creșterea eficienței economice, deplasând cererea pieței către produsele, procedeele sau serviciile noi sau îmbunătățite, ceea ce se traduce printr-o scădere a prețului ajustat în funcție de calitate al acestor bunuri.

⁴ Se consideră că exista o „disfuncționalitate a pieței” atunci când piața, lăsată singură (cu propriile instrumente) nu conduce la un rezultat eficient din punct de vedere economic. În asemenea împrejurări, o intervenție a statului, inclusiv sub forma ajutorului de stat, poate ameliora rezultatele pieței în termeni de prețuri, producție și utilizare a resurselor.

În primul rând, în prezentul cadru, Comisia extinde posibilitățile existente de a acorda ajutoare pentru C&D la noi activități de sprijinire a inovării. Inovarea este legată de un proces care, pe de o parte, reunește cunoștințele și tehnologia cu exploatarea unor oportunități de vânzare pentru produse, servicii și procedee industriale noi sau îmbunătățite prin comparație cu cele deja disponibile pe Piața comună, și prezintă un anumit grad de risc. În privința regulilor de ajutor de stat, Comisia consideră, totuși, că ajutorul de stat pentru inovare ar trebui să fie autorizat nu pe baza unei definiții abstracte a inovării, ci numai în măsura în care acest ajutor este legat de activități precise, care vizează, în mod clar, să remedieze disfuncționalitățile pieței care restrâng inovarea și pentru care avantajele conferite de ajutorul de stat sunt susceptibile de a compensa orice efect dăunător asupra concurenței și comerțului.

În al doilea rând, Comisia urmărește să sprijine o mai bună gestionare a ajutoarelor de stat pentru C&D&I. Ea intenționează să extindă sfera exceptării pe categorii pentru C&D, care este limitată, în prezent, la ajutorul pentru întreprinderile mici și mijlocii (în continuare: “IMM-uri”)⁵. Un viitor regulament de exceptare pe categorii (în continuare: “REC”) va acoperi măsurile de ajutor cel mai puțin problematice din domeniul C&D&I. Prezentul Cadru comunitar va continua să se aplice pentru toate măsurile notificate Comisiei, fie pentru că măsura nu este acoperită de REC, fie datorită unei obligații de notificare a ajutoarelor individuale prevăzută în REC, fie întrucât Statele Membre decid să notifice o măsură care ar fi putut, în principiu, să beneficieze de o exceptare în temeiul REC, precum și pentru evaluarea oricărui ajutor nenotificat.

În al treilea rând, pentru o mai bună focalizare a verificării realizate de Comisie, prezentul cadru prevede, în vederea evaluării măsurilor care cad sub incidența lui, nu numai regulile privind compatibilitatea anumitor măsuri de sprijin (Capitolul 5 de mai jos), ci și, ca urmare a riscului crescut de distorsionare a concurenței și a comerțului prezentat de anumite măsuri de sprijin, unele elemente suplimentare privind analiza efectului stimulat și a necesității ajutorului (Capitolul 6 de mai jos), precum și o metodologie complementară de aplicat în cazul evaluării aprofundate (Capitolul 7 de mai jos).

În acest context, Comisia subliniază că piețele concurențiale trebuie, în principiu, să dea cele eficiente rezultate în materie de C&D&I, prin simplul joc al forțelor existente. Totuși, nu întotdeauna lucrurile stau așa în domeniul C&D&I, iar o intervenție a autorităților publice ar putea, în acest caz, să îmbunătățească rezultatul. Întreprinderile nu-și vor spori investițiile în cercetare decât în măsura în care pot să obțină beneficii comerciale concrete din rezultate și au cunoștință despre posibilitățile existente în domeniu. Nivelurile actuale scăzute ale C&D&I se explică prin numeroși factori, în special prin bariere structurale și prin existența unor disfuncționalități ale pieței. Pentru barierele structurale, preferabile sunt măsuri structurale⁶, în timp ce ajutorul de stat poate juca un rol în compensarea pierderilor de eficacitate datorate disfuncționalităților pieței.

Experiența a demonstrat, de asemenea, că, pentru a fi eficient, ajutorul de stat trebuie să fie însoțit de condiții-cadru favorabile, precum: sisteme de drepturi de proprietate intelectuală corespunzătoare, un mediu concurențial reglementat prin reguli favorabile pentru cercetare și inovare și piețe financiare care să conlucreze la sprijinirea C&D&I.

Ajutoarele de stat au, totuși, ca efect și distorsionarea concurenței, iar o concurență puternică este, în același timp, un factor hotărâtor pentru o stimulare, prin mecanismele de piață, a investițiilor în C&D&I. De aceea, măsurile de ajutor de stat trebuie să fie concepute cu grijă, pentru a limita distorsiunile. În caz contrar, ajutoarele de stat pot să devină contraproductive și să reducă nivelul general al C&D&I și creșterea economică.

Principală preocupare legată de ajutorul pentru C&D&I acordat întreprinderilor este că acesta distorsionează și poate chiar reduce stimulentele dinamice pentru investiții ale întreprinderilor concurente. Atunci când o întreprindere primește un ajutor, poziția sa pe piață este, în general, întărită, iar randamentul investițiilor celorlalte întreprinderi este redus. Dacă reducerea atinge un nivel semnificativ, este posibil ca întreprinderile concurente să fie interesate să-și restrângă activitățile de C&D&I. În plus, atunci când ajutorul constă într-o constrângere bugetară ușoară pentru beneficiar,

⁵ Plan de Acțiune în domeniul Ajutorului de Stat (PAAS) – Ajutoare de stat mai reduse și mai bine orientate: o foaie de parcurs pentru reforma ajutoarelor de stat 2005-2009, COM(2005) 107 final – SEC (2005) 795, adoptat la 7 iunie 2005

⁶ În special: educație universitară, programe de cercetare și facilități de cercetare publice, reguli în materia drepturilor de proprietate intelectuală care să favorizeze inovarea, condiții-cadru atractive, pentru a stimula întreprinderile să realizeze activități de C&D&I.

aceasta ar putea să aibă ca efect și reducerea interesului lui de inovare. De asemenea, ajutorul poate să sprijine întreprinderi ineficiente sau să-i permită beneficiarului dezvoltarea unor practici de excludere sau consolidarea poziției sale pe piață.

1.3 Testul comparativ și aplicarea acestuia la ajutorul pentru C&D&I

1.3.1. Planul de Acțiune în domeniul Ajutorului de Stat: ajutor de stat mai redus și mai bine orientat – testul comparativ aplicat la evaluarea ajutorului

În Planul de Acțiune privind Ajutorul de Stat⁷, Comisia a anunțat că „[pentru] a contribui mai bine la Strategia de la Lisabona pentru creștere și locuri de muncă, relansată recent, Comisia își va consolida, acolo unde este cazul, abordarea economică a analizei ajutoarelor de stat. Abordarea economică reprezintă un instrument pentru o mai bună orientare a anumitor ajutoare de stat către obiectivele relansatei Strategii Lisabona”.

Pentru a evalua dacă o măsură de ajutor poate fi considerată compatibilă cu Piața comună, Comisia compară impactul pozitiv al măsurii de ajutor pentru atingerea unui obiectiv de interes comun (pe de o parte), cu efectele sale potențial negative de distorsionare a comerțului și a concurenței. Planul de Acțiune în domeniul ajutorului de stat (PAAS), bazându-se pe experiența dobândită, a formalizat acest exercițiu de comparare, prin ceea ce s-a numit „testul comparativ”⁸. Acesta este aplicat în trei etape, pentru a se decide cu privire la autorizarea unei măsuri de ajutor de stat; primele două etape se referă la efectele pozitive ale ajutorului de stat, iar a treia abordează efectele negative ale acestuia și rezultatele comparării efectelor pozitive cu cele negative:

(1) Măsura de ajutor vizează un obiectiv de interes comun bine definit (de exemplu: creștere, ocupare, coeziune, mediu)?

(2) Ajutorul este în mod corespunzător conceput pentru a realiza obiectivul de interes comun, adică: proiectul de ajutor vizează remedierea disfuncționalității pieței sau atingerea unui alt obiectiv?

(i) Ajutorul de stat reprezintă un instrument de politică adecvat?

(ii) Ajutorul are un efect stimulator, adică: modifică ajutorul comportamentul întreprinderilor?

(iii) Măsura de ajutor este proporțională, adică: aceeași schimbare de comportament ar putea fi obținută cu un ajutor de stat mai redus?

(3) Distorsionările concurenței și efectul asupra comerțului sunt limitate, astfel încât bilanțul global să fie pozitiv?

Acest test de comparativ se aplică atât la elaborarea regulilor în materia ajutorului de stat, cât și la evaluarea cazurilor.

În temeiul unui regulament de exceptare pe categorii, ajutorul de stat este compatibil dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute. În general, la fel se întâmplă și în majoritatea cazurilor avute în vedere în prezentul Cadru comunitar. Totuși, pentru măsurile de ajutor individuale care ar putea avea un înalt potențial de distorsionare, datorită cuantumului ridicat al ajutorului, Comisia va realiza o evaluare globală a efectelor pozitive și negative ale acordării acestuia, pe baza principiului proporționalității.

1.3.2 Obiectivul de interes comun vizat de Cadru

Prezentul Cadru comunitar urmărește acel obiectiv de interes comun care constă în promovarea C&D&I. Acest document are scopul de a consolida eficiența economică, prin soluționarea unor disfuncționalități ale pieței bine definite, care împiedică economia comunitară să atingă nivelul de C&D&I optim.

Pentru a stabili reguli care să garanteze că măsurile de ajutor ating acest obiectiv, este necesar, mai întâi, să fie identificate acele disfuncționalități ale pieței care afectează C&D&I. C&D&I se desfășoară sub

⁷ Planul de Acțiune în domeniul Ajutorului de Stat (notă de subsol nr. 5), paragraful 21

⁸ A se vedea Planul de Acțiune în domeniul Ajutorului de Stat (nota de subsol nr. 5), paragrafele 11 și 20, astfel cum a fost descris, deja, de Comisie, mai detaliat, în documentul său intitulat „Comunicare privind inovarea”, COM(2005) 436 final din 21.09.2005

forma unei serii de activități care sunt realizate în amonte de un număr de piețe de produs și care exploatează capacitățile existente de C&D&I pentru a dezvolta, pe aceste piețe de produs, produse⁹ și procedee noi sau îmbunătățite, ceea ce generează creștere economică. Totuși, date fiind capacitățile disponibile de C&D&I, disfuncționalitățile ar putea să împiedice piața de a atinge nivelul optim și să conducă la o funcționare inefficientă a acesteia, din următoarele motive:

- **externalități pozitive/diseminarea cunoștințelor:** C&D&I generează, adesea, avantaje pentru societate, sub forma diseminării cunoștințelor. Totuși, dacă ar fi lăsate în voia forțelor libere ale pieței, mai multe proiecte ar putea avea o rată a randamentului insuficient de atractivă din punctul de vedere al unui investitor privat, chiar dacă proiectele respective ar fi utile pentru societate, întrucât întreprinderile, la momentul luării deciziei cu privire la volumul activității de C&D&I pe care ar trebui să o realizeze, vor neglija efectele externe ale activităților proprii, fiind interesate de profit. În consecință, este posibil ca proiecte care sunt de interes comun să nu poată fi realizate fără intervenția autorităților publice;

- **bunuri publice/diseminarea cunoștințelor:** atunci când sunt create cunoștințe generale, ca în cazul cercetării fundamentale, este imposibil ca terții să fie împiedicați de a utiliza cunoștințele (bun public), în timp ce cunoștințele mai specifice, legate de producție, pot fi protejate, spre exemplu prin brevete, care-i asigură inventatorului o rată mai înaltă a rentabilității invenției sale. Pentru a determina care politică este cea mai potrivită pentru susținerea C&D&I, este necesar să se facă distincție între crearea unor cunoștințe generale și crearea unor cunoștințe care pot fi protejate. Întreprinderile au tendința de a utiliza gratuit cunoștințele generale create de alții, ceea ce le face reticente în a crea, ele însele, cunoștințe. De fapt, piața poate să fie nu doar inefficientă, ci total absentă. Dacă ar fi create mai multe cunoștințe generale, societatea în ansamblul său ar putea beneficia, în urma răspândirii acestora în toate sectoarele economice. Este posibil ca, în acest scop, autoritățile publice să fie nevoite să sprijine crearea de cunoștințe de către întreprinderi. S-ar putea ca, în cazul cercetării fundamentale, acestea să fie nevoite să suporte, în întregime, costurile întreprinderilor legate de desfășurarea activităților de cercetare fundamentală;

- **informație imperfectă și asimetrică:** C&D&I se caracterizează printr-un grad ridicat de risc și de incertitudine. O informație imperfectă și/sau asimetrică poate să-i facă pe investitorii privați să ezite în a finanța proiecte valoroase; se poate ca specialiștii înalt calificați să nu aibă cunoștință despre posibilitățile de angajare în întreprinderi inovatoare. Din aceasta rezultă riscul ca, pe aceste piețe, alocarea resurselor umane și a resurselor financiare să nu fie adecvată, iar proiecte valoroase pentru economie să nu fie realizate;

- **probleme de coordonare și de rețea:** capacitatea întreprinderilor de a-și coordona activitățile între ele sau, cel puțin, de a interacționa și, în consecință, de a oferi C&D&I, poate fi afectată. Problemele pot apărea din varii motive, inclusiv din dificultățile de coordonare a C&D&I și de găsire a unor parteneri corespunzători.

1.3.3. Instrumentul adecvat

Este important să nu se piardă din vedere că pot exista alte instrumente mai indicate pentru creșterea nivelului de C&D&I în economie, spre exemplu reglementarea, o mai bună finanțare a universităților, măsuri fiscale cu caracter general în favoarea C&D&I¹⁰. Adecvarea unui instrument de politică într-o situație dată este, în general, legată de cauzele esențiale ale problemei.

Pentru soluționarea dificultăților întâmpinate de un nou venit în utilizarea rezultatelor C&D&I, reducerea barierelor la intrarea pe piață s-ar putea dovedi mai potrivită decât acordarea de ajutoare de stat. Investiții sporite în universități pot fi mai adecvate pentru soluționarea unei lipse de personal calificat pentru activitatea de C&D&I decât acordarea de ajutoare de stat pentru proiectele de C&D&I. În consecință, Statele Membre ar trebui să recurgă la ajutorul de stat dacă acesta reprezintă un instrument adaptat în

⁹ Inclusiv servicii.

¹⁰ A se vedea Comunicarea Comisiei cu privire la aplicarea regulilor de ajutor de stat pentru măsurile legate de fiscalitatea directă asupra întreprinderilor, JO C 384 din 10.12.1998, pag. 3

raport cu problema pe care încearcă să o rezolve. Aceasta înseamnă că este necesară identificarea, cu claritate, a disfuncționalității pieței a cărei remediere este ținută prin măsura de ajutor.

1.3.4. Efectul stimulat și necesitatea ajutorului

Ajutorul de stat pentru C&D&I trebuie să conducă la modificarea comportamentului beneficiarului, stimulându-l să-și sporească activitățile de C&D&I și să inițieze proiecte sau activități de C&D&I pe care nu le-ar fi realizat fără ajutor sau care ar fi avut o amploare mai restrânsă. Comisia consideră că ajutorul trebuie să aibă ca rezultat o creștere a dimensiunii, a sferei, a sumei cheltuite, ori a ritmului activităților de C&D&I. Efectul stimulat este identificat printr-o analiză contrafactuală, prin compararea nivelurilor de activitate prevăzute, cu și fără ajutor. Statele Membre trebuie să demonstreze cu claritate cum intenționează să se asigure că efectul stimulat al ajutoarelor este prezent.

1.3.5. Proporționalitatea ajutorului

Ajutorul este considerat a fi proporțional numai dacă este imposibil de atins același rezultat printr-o măsură de ajutor mai puțin distorsionantă. În special, quantumul și intensitatea ajutorului trebuie să fie limitate la nivelurile minime necesare în vederea realizării activității de C&D&I beneficiară a ajutorului.

1.3.6. Efectele negative ale ajutorului pentru C&D&I trebuie să fie limitate, astfel încât bilanțul general să fie pozitiv

Distorsionările concurenței susceptibile de a rezulta din ajutoarele de stat pentru C&D&I pot fi împărțite în următoarele categorii:

- desființarea stimulentei dinamice pentru întreprinderi și efectul de „pierdere a investitorilor privați”;
- sprijinirea unei producții ineficiente;
- practici de excludere și întărirea poziției pe piață;
- efecte asupra localizării activităților economice în Statele Membre;
- efecte asupra fluxurilor comerciale în cadrul Pieței interne.

Efectele negative sunt, în general, mai importante în situațiile în care sumele de ajutor sunt mai ridicate, iar ajutoarele sunt acordate unor activități mai apropiate de stadiul de comercializare a produsului sau a serviciului în cauză. De aceea, intensitățile ajutorului ar trebui să fie, în general, mai scăzute pentru activitățile de dezvoltare și inovare decât cele pentru activitățile de cercetare. Este important, de asemenea, să se asigure că, la definirea costurilor eligibile pentru ajutor, vor fi excluse acelea care ar putea fi considerate că acoperă activitățile de rutină ale întreprinderii. Gradul de distorsionare va fi influențat și de caracteristicile beneficiarului și ale piețelor relevante. În cazurile care urmează să fie supuse unei evaluări aprofundate, aceste aspecte vor fi analizate mai în detaliu.

1.4. Aplicarea testului comparativ: prezumții legale și necesitatea de a proceda la o evaluare mai specifică

Prezentul Cadru comunitar se aplică la evaluarea ajutoarelor pentru C&D&I care sunt notificate Comisiei. Aceasta va evalua compatibilitatea ajutoarelor pe baza testului comparativ prezentat în Capitolul 1. În consecință, o măsură va fi autorizată numai dacă, analizând fiecare dintre elementele testului comparativ, se va ajunge la o evaluare general pozitivă. Totuși, evaluarea Comisiei poate varia în funcție de modalitatea în care este realizată, deoarece riscurile pentru concurență și comerț, asociate anumitor tipuri de măsuri, pot diferi de la caz la caz. Fără a aduce atingere articolelor 4 - 7 ale Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22.03.1999 de stabilire a modalităților de aplicare a art. 93 al Tratatului CE¹¹, Comisia aplică diferite prezumții legale, în funcție de tipul măsurii de ajutor notificate.

Toate ajutoarele notificate vor face, în primul rând, obiectul unei evaluări în conformitate cu regulile enunțate în Capitolul 5. În acel capitol, Comisia enumeră o serie de măsuri pentru care ea consideră, a

¹¹ JO L 83 din 27.03.1999, pag.1

priori, că ajutoarele de stat preconizate sunt susceptibile de a soluționa o disfuncționalitate specifică a pieței, care restrânge activitatea de C&D&I. Comisia definește, în plus, o serie de condiții și parametri prin care urmărește să se asigure că ajutoarele de stat destinate acestor măsuri prezintă, în realitate, un efect stimulat, sunt proporționale și au un impact negativ limitat asupra concurenței și a comerțului. Capitolul 5 conține, așadar, parametrii aplicabili activităților ce beneficiază de un ajutor, intensitățile ajutoarelor și condițiile de compatibilitate. În principiu, pe baza prezentului Cadru comunitar, numai măsurile care îndeplinesc criteriile definite în Capitolul 5 pot fi considerate compatibile în conformitate cu articolul 87 (3) (c) din Tratatul CE.

În Capitolul 6, Comisia prezintă modalitățile de evaluare a necesității ajutoarelor și a efectului lor stimulat.

În Capitolul 7, Comisia prezintă cazurile în care va proceda la o evaluare aprofundată, precum și modalitățile de realizare a acestei evaluări.

Aceasta se traduce în diferite niveluri de evaluare, descrise mai detaliat în continuare. Pentru primul nivel, Comisia consideră că, în principiu, este suficient ca măsurile vizate să fie conforme cu condițiile precizate în Capitolul 5, cu condiția de a fi îndeplinite condițiile din Capitolul 6 necesare pentru prezumarea efectului stimulat. Pentru toate celelalte măsuri, Comisia consideră că este necesară o evaluare complementară, din cauza riscurilor crescute pentru concurență și comerț datorate activității, cuantumul ajutorului sau tipului de beneficiar. Evaluarea complementară va consta, în general, dintr-o analiză factuală mai aprofundată a cazului, în conformitate cu regulile stabilite în Capitolul 6 cu privire la necesitatea și efectul stimulat al ajutorului sau cu cele prevăzute în Capitolul 7 cu privire la evaluarea ajutoarelor ce depășesc plafonul stabilit în Secțiunea 7.1. a prezentului Cadru comunitar. Ca rezultat al acestei evaluări aprofundate, Comisia poate autoriza ajutorul, poate să-l declare incompatibil cu Piața comună sau poate să declare că acesta este compatibil cu Piața comună sub rezerva respectării anumitor condiții.

În primul rând, Comisia consideră că îndeplinirea condițiilor stabilite în Capitolele 5 și 6 va fi, în general, suficientă pentru a garanta compatibilitatea anumitor măsuri de ajutor, întrucât se presupune că, pentru o asemenea măsură, rezultatul aplicării testului comparativ ar fi pozitiv. Încadrarea unei anumite măsuri în această categorie depinde de tipul de beneficiar, de activitatea pentru care este acordat ajutorul, precum și de suma ajutorului acordat. Comisia consideră că măsurile următoare pot fi declarate compatibile, pe baza Capitolelor 5 și 6, dacă: (i) îndeplinesc ansamblul condițiilor și parametrilor din Capitolul 5 și dacă (ii) ajutorul este acordat numai după ce a fost făcută o cerere la autoritatea națională:

- ajutoare destinate proiectului și studiilor de fezabilitate, dacă beneficiarul ajutorului este o IMM și dacă suma ajutorului este inferioară pragului de 7,5 milioane de euro pe proiect (ajutor destinat proiectului și ajutor pentru studiul de fezabilitate) și pe IMM;
- ajutoare pentru acoperirea costurilor drepturilor de proprietate industrială ale IMM-urilor;
- ajutoare pentru întreprinderi nou-create inovatoare;
- ajutoare pentru folosirea unor servicii de consultanță în domeniul inovării; ajutoare pentru utilizarea de servicii de sprijinire a inovării;
- ajutoare pentru închirierea de personal cu înalta calificare.

Pentru măsurile listate mai sus, Capitolul 6 precizează că efectul stimulat este, în mod automat, prezumat a fi prezent, dacă este îndeplinită condiția menționată la pct. (ii) de mai sus.

În al doilea rând, pentru acele ajutoare notificabile al căror quantum este inferior plafonului stabilit în Secțiunea 7.1. al prezentului Cadru comunitar, evaluarea suplimentară constă în demonstrarea efectului stimulat și a necesității ajutorului, așa cum s-a stabilit în Capitolul 6. De aceea, aceste măsuri vor fi declarate compatibile, pe baza Capitolelor 5 și 6, numai dacă (i) îndeplinesc ansamblul condițiilor și al parametrilor prevăzuți în Capitolul 5 și dacă (ii) efectul stimulat și necesitatea au fost demonstrate în conformitate cu Capitolul 6.

În al treilea rând, pentru acele ajutoare notificabile al căror quantum depășește plafonul indicat în Secțiunea 7.1. din prezentul Cadru comunitar, evaluarea suplimentară constă într-o evaluare aprofundată,

conform Capitolului 7. Aceste măsuri vor fi, de aceea, declarate compatibile, pe baza Capitolelor 5, 6 și 7, numai dacă (i) îndeplinesc totalitatea condițiilor și a parametrilor prevăzuți în Capitolul 5 și dacă (ii) testul comparativ realizat potrivit Capitolului 7 conduce la o evaluare global pozitivă.

1.5. Motivarea măsurilor specifice acoperite de prezentul Cadru comunitar

Aplicând aceste criterii la C&D&I, Comisia a identificat o serie de măsuri pentru care ajutoarele de stat ar putea, în anumite condiții, să fie compatibile cu articolul 87 (3) (c) al Tratatului CE.

Ajutoarele pentru proiecte care acoperă cercetarea fundamentală și industrială și dezvoltarea experimentală urmăresc, în principal, soluționarea disfuncționalității pieței legate de externalitățile pozitive (diseminarea cunoștințelor), inclusiv bunurile publice. Comisia consideră că este util să fie menținute diferite categorii de activități de C&D&I, independent de faptul că acele activități ar putea urma un anumit model interactiv de inovare mai degrabă decât unul linear. Existența unor intensități ale ajutorului diferite este determinată de diferite dimensiuni ale disfuncționalităților pieței și de gradul diferit de apropiere a activității în cauză de stadiul de comercializare. În plus, față de anterioarele reguli de ajutor de stat din acest domeniu, anumite activități de inovare au fost incluse în dezvoltarea experimentală. De asemenea, a fost simplificat sistemul de bonusuri. Bonusurile pentru IMM-uri, cele pentru colaborarea dintre și colaborarea cu IMM-urile, cele pentru colaborarea transfrontalieră, precum și pentru parteneriatele public-privat (colaborări între întreprinderi și organizații publice de cercetare) apar ca justificate, deoarece, în aceste cazuri, sunt de așteptat consecințe mai mari ale disfuncționalităților pieței și externalități pozitive mai mari.

Ajutoarele pentru studiile de fezabilitate tehnică legate de proiecte de C&D&I au ca scop remedierea disfuncționalității pieței legată de informația imperfectă și asimetrică. Aceste studii sunt considerate a fi mai îndepărtate de piață decât proiectul însuși și, de aceea, pot fi acceptate intensități ale ajutorului relativ ridicate.

Ajutoarele destinate să acopere costurile drepturilor de proprietate industrială ale IMM-urilor vizează disfuncționalitatea pieței legată de externalitățile pozitive (răspândirea cunoștințelor). Ele au ca scop să crească posibilitățile ca IMM-urile să profite îndestul de rezultate și, în acest fel, să le ofere un stimulent sporit ca să realizeze activități de C&D&I.

Ajutoarele pentru întreprinderile nou-create inovatoare au fost incluse în listă pentru a soluționa disfuncționalitățile pieței legate de insuficiența și asimetria informației, care sunt extrem de dăunătoare pentru aceste întreprinderi, deoarece le împiedică să acceadă la finanțările necesare pentru proiectele inovatoare cu risc.

Ajutoarele pentru inovarea de proces și organizațională în domeniul serviciilor vizează disfuncționalitățile pieței legate de informația imperfectă și de externalitățile pozitive. Ele trebuie să remedieze problema generată de faptul că, în activitățile de servicii, inovarea s-ar putea să nu corespundă categoriilor de C&D. Inovarea în activitățile de servicii rezultă, adesea, din interacțiuni cu consumatorii și din confruntarea cu piața, mai degrabă decât din exploatarea și din utilizarea unor cunoștințe științifice, tehnologice sau comerciale existente. În plus, inovarea în activitățile de servicii tinde să se bazeze mai mult pe procese și moduri de organizare noi decât pe dezvoltarea tehnologică. Astfel, inovarea de proces și organizațională în servicii nu este acoperită, în mod corespunzător, de ajutorul pentru proiecte de C&D și impune utilizarea unei măsuri de ajutor suplimentare și specifice, prin care să fie abordate acele disfuncționalități ale pieței care constituie o frână.

Ajutoarele pentru servicii de consultanță și de sprijinire a inovării, care sunt furnizate de intermediari în inovare, vizează disfuncționalitățile pieței legate de diseminarea insuficientă a informației, de externalități și de lipsa de coordonare. Ajutorul de stat constituie o soluție adecvată pentru a stimula IMM-urile în vederea achiziționării unor servicii de acest tip și pentru a crește oferta și cererea de servicii furnizate de către intermediarii în inovare.

Ajutoarele pentru închirierea de personal cu înaltă calificare trebuie să remedieze disfuncționalitatea pieței legată de informația imperfectă pe piața comunitară a muncii. În cadrul Comunității, este mai

probabil ca specialiștii înalt calificați să fie angajați de către mari întreprinderi, deoarece ei percep marile întreprinderi ca oferindu-le condiții de muncă mai bune și cariere mai sigure și mai atractive. Prin opoziție cu această situație, IMM-urile ar putea să beneficieze de un important transfer de cunoștințe și de capacități de inovare sporite dacă ar fi capabile să recruteze personal înalt calificat pentru a le realiza activitățile de C&D&I. De asemenea, crearea de legături între marile întreprinderi sau universități și IMM-uri poate să contribuie la soluționarea disfuncționalităților pieței referitoare la coordonare și să sprijine polii de cercetare.

Ajutoarele pentru poli de inovare sunt destinate să remedieze disfuncționalitatea pieței legată de problemele de coordonare care afectează dezvoltarea unor poli de inovare sau care limitează interacțiunile și fluxurile de informații în interiorul polilor. Ajutorul de stat ar putea contribui la soluționarea acestei probleme în două moduri: mai întâi, prin sprijinirea investițiilor în infrastructuri deschise și divizate pentru poli de inovare, iar apoi prin susținerea activităților de menținere a polilor, astfel încât să fie îmbunătățite/intensificate colaborarea, crearea de rețele și studiul.

2. Domeniu de aplicare și definiții

2.1 Domeniul de aplicare al Cadrului (comunitar)

Prezentul Cadru comunitar este aplicabil ajutoarelor de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare (C&D&I). Acesta va fi pus în aplicare în conformitate cu celelalte politici comunitare din domeniul ajutorului de stat, cu celelalte dispoziții ale tratatelor constitutive ale Comunităților Europene și cu legislația adoptată în baza acestor tratate.

În conformitate cu principiile generale ale Tratatului, ajutorul de stat nu poate fi autorizat dacă măsura de ajutor este discriminatorie într-o măsură nejustificată de caracterul său de ajutor de stat. În mod deosebit trebuie subliniat că, în privința C&D&I, Comisia nu va autoriza o măsură de ajutor care exclude posibilitatea de exploatare a rezultatelor C&D&I în alte State Membre.

Autoritățile publice se pot adresa unor întreprinderi pentru a le comanda activități de C&D sau pentru a cumpăra rezultatele acestor activități. Neaplicarea prețurilor pieței, la achiziționarea unor asemenea activități de C&D, implică, în principiu, existența unui ajutor de stat în sensul art. 87 (1) al Tratatului CE. Dacă, în schimb, aceste contracte sunt încheiate în condițiile pieței, lucru ce poate fi atestat prin punerea în aplicare a unei proceduri de cerere de oferte, în conformitate cu directivele aplicabile achizițiilor publice, în special Directiva 2004/17/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31.03.2004 de coordonare a procedurilor de achiziții ale entităților care operează în sectoarele de apă, energie, transporturi și servicii poștale¹² și Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31.03.2004 cu privire la coordonarea procedurilor pentru atribuirea contractelor de lucrări publice, achiziții publice și servicii publice¹³, Comisia va considera, în mod normal, că nu sunt implicate elemente de ajutor de stat în sensul Articolului 87 (1) al Tratatului CE.

Prezentul Cadru comunitar este aplicabil ajutoarelor pentru C&D&I din toate sectoarele reglementate de Tratatul CE. El se aplică de asemenea și acelor sectoare care fac obiectul unor reglementări comunitare specifice domeniului ajutor de stat, în afară de cazul în care aceste reguli dispun altfel¹⁴.

Prezentul Cadru comunitar este aplicabil ajutoarelor de stat pentru C&D&I din domeniul mediului¹⁵, întrucât există numeroase sinergii posibile, de exploatat, între activitățile de inovare pentru calitate și performanță, pe de o parte, și activitățile de inovare pentru optimizarea consumului de energie, pentru gestionarea deșeurilor și securitate, pe de altă parte.

¹² JO L 134 din 30.04.2004, pag. 1.

¹³ JO L 134 din 30.04.2004, pag. 114.

¹⁴ De exemplu: articolul 3 al Regulamentului (CEE) nr. 1107/70 al Consiliului din 04.06.1970 cu privire la acordarea de ajutoare pentru transporturile feroviare, rutiere și pe căi navigabile interne prevede reguli speciale în privința compatibilității ajutoarelor de stat pentru C&D&I acordate în sectorul transporturilor feroviare, rutiere și pe căi navigabile interne.

¹⁵ A se vedea Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului aplicabil în prezent, JO C 37 din 03.02.2001, pag. 3, punct 7. În plus, în contextul revizuirii Orientărilor comunitare pentru mediu menționate, Comisia va analiza posibilitatea de a include în acestea noi măsuri care pot acoperi și inovarea ecologică.

După intrarea în vigoare a Regulamentului (CE) nr. 364/ 2004 al Comisiei din 25.02.2004 pentru modificarea Regulamentului (CE) nr. 70/2001 în privința extinderii domeniului de aplicare al acestuia în scopul includerii ajutoarelor pentru C&D¹⁶, ajutoarele pentru cercetare și dezvoltare destinate IMM-urilor sunt exceptate de la obligația de notificare, în condițiile prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 70/2001 al Comisiei din 12.01.2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE la ajutoarele de stat pentru IMM-uri¹⁷. Statele Membre își păstrează, totuși, dreptul de a notifica aceste ajutoare. În acest caz, pentru evaluarea ajutorului astfel notificat, se va utiliza în continuare prezentul Cadru comunitar.

Deși cheltuielile de personal sunt costuri eligibile în multe dintre măsurile acoperite de prezentul Cadru comunitar și a fost introdusă o nouă măsură privind ajutoarele pentru închirierea de personal cu înalta calificare, ajutoarele generale pentru ocupare și formare destinate cercetătorilor continuă să facă obiectul instrumentelor specifice de ajutor de stat aplicabile ajutoarelor pentru ocupare și formare, adică, în prezent, Regulamentul (CE) nr. 68/2001 al Comisiei din 12.01.2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 ale Tratatului CE în cazul ajutoarelor pentru formare¹⁸ și Regulamentul (CE) nr. 2204/2002 al Comisiei din 12.12.2002 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE în cazul ajutoarelor de stat pentru ocupare¹⁹.

Ajutoarele pentru C&D&I destinate întreprinderilor în dificultate, în sensul Liniilor Directoare comunitare privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate²⁰ sunt excluse din domeniul de aplicare al prezentului Cadru (comunitar).

2.2. Definiții

În scopurile prezentului Cadru comunitar, se vor aplica următoarele definiții:

(a) „întreprinderi mici și mijlocii” sau „IMM-uri”, „întreprinderi mici” și „întreprinderi mijlocii”, întreprinderile în sensul Regulamentului (CE) nr. 70/2001 sau al oricărui regulament care îl înlocuiește;

(b) „întreprinderi mari”, întreprinderile care nu se înscriu în definiția întreprinderilor mici și mijlocii;

(c) „intensitatea ajutorului”, suma brută a ajutorului exprimată ca procent din costurile eligibile ale proiectului. Toate cifrele utilizate vor fi cele de dinaintea aplicării deducerilor impozitelor/taxelor sau a altor rețineri. Când ajutorul este acordat sub o altă formă decât grant, suma ajutorului va fi echivalentul-subvenție al ajutorului. Ajutoarele plătibile în mai multe tranșe vor fi actualizate la valoarea din momentul acordării. Rata dobânzii ce trebuie să fie utilizată în scopuri de actualizare și pentru a calcula suma ajutorului în cazul unui împrumut cu dobândă subvenționată va fi rata de referință aplicabilă la momentul acordării ajutorului. Intensitatea ajutorului se calculează pentru fiecare beneficiar;

(d) „organism de cercetare”, o entitate, precum o universitate sau un institut de cercetare, oricare ar fi statutul său juridic (organizată conform dreptului public sau privat) sau modul său de finanțare, al cărei scop principal este de a realiza activități de cercetare fundamentală, de cercetare industrială sau de dezvoltare experimentală și de a disemina rezultatele acestora prin intermediul învățământului, prin publicare sau prin transfer de tehnologie; profiturile sunt integral reinvestite în aceste activități, în diseminarea rezultatelor lor sau în învățământ; întreprinderile care pot exercita o influență asupra unei asemenea entități, de exemplu în calitatea lor de acționari sau de membri, nu beneficiază de niciun acces preferențial la capacitățile de cercetare ale acestei entități sau la rezultatele cercetării acesteia;

(e) „cercetare fundamentală”, lucrări experimentale sau teoretice întreprinse în principal în vederea dobândirii unor noi cunoștințe în legătură cu bazele fenomenelor și faptelor observabile, fără a avea în vedere nicio aplicație sau utilizare practică directă;

(f) „cercetare industrială”, cercetarea planificată sau anchetele critice care vizează dobândirea unor noi cunoștințe și aptitudini pentru dezvoltarea unor noi produse, procese sau servicii, ori pentru realizarea

¹⁶ JO L 63 din 28.02.2004, pag. 22.

¹⁷ JO L 10 din 13.01.2001, pag. 33. Regulament modificat de Regulamentul (CE) nr. 364/2004.

¹⁸ JO L 10 din 13.01.2001, pag. 20. Regulament modificat prin Regulamentul (CE) nr. 363/2004 (JO L 63 din 28.02.2004, pag. 20).

¹⁹ JO L 337 din 13.12.2002, pag. 3.

²⁰ Versiunea aplicabilă în prezent: JO C 244 din 01.10.2004, pag. 2.

unei îmbunătățiri semnificative la produsele, procesele sau serviciile existente. Ea cuprinde crearea unor părți componente pentru sisteme complexe, necesară pentru cercetarea industrială, în special pentru validarea unor tehnologii generice, cu excepția prototipurilor acoperite de pct. (g);

(g) „dezvoltare experimentală”, dobândirea, combinarea, modelarea și utilizarea unor cunoștințe și competențe existente de ordin științific, tehnologic, de afaceri și din alte domenii relevante în scopul producerii unor planuri, aranjamente sau proiecte pentru realizarea unor produse, procese sau servicii noi, modificate sau îmbunătățite. Acestea mai pot include, de exemplu, alte activități care vizează definirea conceptuală, planificarea și documentarea noilor produse, procese și servicii. Aceste activități pot cuprinde elaborarea de schițe, desene, planuri și alte documentații, cu condiția ca acestea să nu fie destinate uzului comercial.

Este inclusă, de asemenea, dezvoltarea unor prototipuri exploatabile comercial și a unor proiecte pilot, dacă prototipul este, în mod necesar, produsul comercial final și dacă este prea costisitor ca acesta să fie produs exclusiv în scopuri demonstrative și de validare. În cazul unei utilizări comerciale ulterioare a proiectelor demonstrative sau a proiectelor pilot, orice venit provenit din această folosire trebuie să fie dedus din costurile eligibile.

Producția experimentală și testările de produse, procese și servicii sunt, de asemenea, eligibile, cu condiția să nu poată fi folosite sau transformate în vederea unei utilizări în aplicații industriale sau în activități comerciale.

Dezvoltarea experimentală nu cuprinde modificările de rutină sau periodice aduse produselor, liniilor de producție, proceselor de producție, serviciilor existente și altor operațiuni în desfășurare, chiar dacă astfel de modificări pot reprezenta îmbunătățiri;

(h) „avans rambursabil”, un împrumut pentru un proiect, plătit în una sau mai multe tranșe și ale cărui condiții de rambursare depind de rezultatul proiectului de C&D&I;

(i) „inovarea de proces”²¹, aplicarea unei metode de producție sau de distribuție noi sau considerabil îmbunătățite (inclusiv schimbări semnificative în tehnici, în echipament și/sau în software). Schimbările sau îmbunătățirile minore, o creștere a capacităților de producție sau de servicii, prin adăugarea unor sisteme de fabricație sau logistice care sunt foarte asemănătoare cu cele aflate deja în uz, încetarea utilizării unui proces, simpla înlocuire sau extindere de capital, schimbările care decurg exclusiv din variațiile prețului factorilor, producția personalizată, modificările sezoniere obișnuite și celelalte schimbări ciclice, comercializarea unor produse noi sau semnificativ îmbunătățite nu sunt considerate inovații;

(j) „inovarea organizațională”²², aplicarea unei noi metode organizaționale în practicile de afaceri, în organizarea locului de muncă sau în relațiile externe ale întreprinderii. Schimbările în practicile de afaceri, în organizarea locului de muncă sau în relațiile externe care sunt bazate pe metode organizaționale deja utilizate în întreprindere, schimbările în strategia de management, fuziunile și achizițiile, încetarea utilizării unui proces, simpla înlocuire sau extindere a capitalului, schimbările ce decurg exclusiv din variațiile prețului factorilor, producția personalizată, modificările sezoniere obișnuite și celelalte schimbări ciclice, comercializarea unor produse noi sau semnificativ îmbunătățite nu sunt considerate inovații;

(k) „personal cu înaltă calificare”, cercetători, ingineri, proiectanți și directori comerciali deținători ai unei diplome universitare și care au o experiență profesională relevantă de cel puțin 5 ani, în domeniul în cauză. Formarea în cadrul unui doctorat poate fi considerată ca experiență profesională relevantă;

(l) „detașare”, angajare temporară de personal, de către un beneficiar, pentru o perioadă dată, la sfârșitul căreia persoana respectivă are dreptul de a se întoarce la angajatorul său anterior;

²¹ A se vedea definiția din Manualul de la OSLO, Liniile directoare pentru colectarea și interpretarea datelor referitoare la inovare, ediția a 3-a, OCDE – Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, 2005, pag. 49

²² A se vedea definiția din Manualul de la Oslo, pag. 51.

(m) „poli de inovare”, grupări de întreprinderi independente – noi întreprinderi inovatoare, întreprinderi mici, mijlocii și mari, precum și organisme de cercetare – care activează într-un sector și într-o regiune specifice și destinate să stimuleze activitatea de inovare, prin promovarea interacțiunilor intensive, folosirea în comun a utilităților și schimbul de cunoștințe și de know-how (expertiză), precum și printr-o contribuție efectivă la transferul de tehnologie, la crearea de rețele și la diseminarea informației între întreprinderile care constituie polul. Ar fi de dorit ca Statul Membru să încerce să creeze un echilibru corespunzător între IMM-uri și marile întreprinderi, în cadrul polului, pentru a se atinge o anumită masă critică, mai ales prin specializarea într-un anumit domeniu de C&D&I și prin luarea în considerare a polilor de inovare existenți în acel Stat Membru și la nivel comunitar.

3. Ajutorul de stat în sensul Articolului 87 (1) din Tratatul CE

În general, orice finanțare care îndeplinește criteriile enunțate în articolul 87 (1) al Tratatului CE va fi considerată ajutor de stat. Pentru a oferi îndrumări clare, în cele ce urmează sunt trecute în revistă situațiile tipice din domeniul activităților de cercetare, dezvoltare și inovare (C&D&I).

3.1 Organisme de cercetare și intermediari în inovare ca beneficiari de ajutor de stat în sensul art. 87 (1) al Tratatului CE

La întrebarea dacă organismele de cercetare sunt beneficiari de ajutor de stat trebuie să se răspundă conform principiilor generale care reglementează ajutorul de stat.

În conformitate cu articolul 87 (1) din Tratatul CE și cu jurisprudența Curții de Justiție, finanțarea publică a activităților de C&D&I realizate de organisme de cercetare va fi calificată ca ajutor de stat dacă sunt îndeplinite toate condițiile aceluia articol. Potrivit jurisprudenței, acest lucru impune, între altele, ca organismul de cercetare în cauză să se califice ca întreprindere, în sensul articolului 87(1) din Tratatul CE. Aceasta nu depinde de statutul său juridic (organism de drept public sau privat) sau de natura lui economică (organism cu sau fără scop lucrativ). Pentru calificarea organismului de cercetare ca întreprindere, elementul determinant este ca acesta să exercite o activitate economică, adică orice activitate care constă în oferirea de bunuri și/sau de servicii pe o piață dată²³. În consecință, orice finanțare publică a unor activități economice cade sub incidența articolului 87 (1) din Tratatul CE, dacă sunt întrunite toate celelalte condiții.

3.1.1. Finanțarea publică a unor activități non-economice

Dacă aceași entitate exercită atât activități de natură economică, cât și de natură non-economică, în vederea evitării subvenționării încucuite a activității economice, finanțarea publică a activităților non-economice nu va intra sub incidența articolului 87 (1) al Tratatului CE dacă cele două tipuri de activități, precum și costurile și finanțarea lor vor putea fi separate cu precizie²⁴. Alocarea corectă a costurilor poate fi dovedită prin în bilanțurile financiare anuale ale universităților și organismelor de cercetare.

Cu toate acestea, Comisia consideră că principalele activități ale organismelor de cercetare sunt, în principiu, activități de natură non-economică, în special:

- educație, pentru resurse umane sporite și mai calificate;
- activități de C&D independente, pentru cunoștințe extinse și o mai bună înțelegere, inclusiv C&D în colaborare;
- diseminarea rezultatelor cercetării.

În plus, Comisia consideră că activitățile de transfer de tehnologie (cesiunea de licențe/brevete, crearea de produse derivate sau alte forme de management al cunoștințelor create de organismul de cercetare)

²³ Cazul 118/85 Comisia vs. Italia Culegere [1987], pag. 2599, paragraf 7; Cazul C-35/96 Comisia vs. Italia (CNSD) Culegere [1998], pag. I-3851, paragraf 36; Cazul C-309/99, Wouters, Culegere [2002], pag. I-1577, paragraf 46.

²⁴ Activitățile economice cuprind, în special, cercetarea efectuată în baza unor contracte încheiate cu industria, închirierea de echipamente de cercetare și activitatea de consultanță.

constituie o activitate non-economică dacă aceste activități sunt de natură internă²⁵ și toate veniturile provenite din aceste activități sunt reinvestite în activitățile principale ale organismului de cercetare²⁶.

3.1.2. Finanțarea publică a activităților economice

Dacă organismele de cercetare sau alți intermediari în inovare care au scop nelucrativ (de exemplu, centre de tehnologie, incubatoare de afaceri, camere de comerț) realizează activități economice precum închirierea de echipamente, furnizarea de servicii pentru întreprinderi sau execuția de contracte de cercetare, aceasta trebuie să aibă loc în condițiile normale ale pieței, iar finanțarea publică a acestor activități economice va antrena, în general, ajutorul de stat.

Totuși, dacă organismul de cercetare sau intermediarul în inovare care are scop nelucrativ (non-profit) poate dovedi că întreaga finanțare publică pe care a primit-o pentru a furniza anumite servicii a fost transmisă beneficiarului final și că intermediarul nu a avut niciun avantaj, se poate considera că organismul intermediar nu a beneficiat de un ajutor de stat.

În privința ajutorului acordat beneficiarilor finali, se aplică regulile obișnuite de ajutor de stat.

3.2. Ajutoare de stat indirecte în sensul articolului 87 (1) al Tratatului CE, acordate întreprinderilor prin intermediul organismelor de cercetare finanțate în mod public

Prezenta secțiune urmărește să clarifice în ce condiții pot întreprinderile să obțină un avantaj în sensul articolului 87 (1) al Tratatului CE în cazuri de cercetare contractuală efectuată de către un organism de cercetare sau în cazuri de cooperare cu un organism de cercetare. În ceea ce privește celelalte elemente ale articolului 87 (1) din Tratatul CE, se aplică regulile obișnuite. În special, măsura va trebui să fie evaluată conform jurisprudenței relevante aplicabile, pentru a se clarifica dacă comportamentul organismului de cercetare îi poate fi atribuit statului²⁷.

3.2.1. Cercetarea în contul întreprinderilor (cercetare contractuală sau servicii de cercetare)

Prezentul punct tratează situația în care un proiect de cercetare este realizat de către un organism de cercetare, în contul unei întreprinderi. Acest organism, acționând în calitate de mandatar, îi furnizează un serviciu întreprinderii, care acționează în calitate de mandant în situațiile în care, (i) mandatarul primește o remunerație corespunzătoare pentru serviciul său și (ii) mandantul specifică termenii și condițiile acestui serviciu. În general, mandantul este proprietarul rezultatelor proiectului și suportă riscul eșecului. Atunci când un organism de cercetare execută un asemenea contract, nu va exista, în general, un ajutor de stat transmis întreprinderii, prin intermediul organismului de cercetare, dacă este îndeplinită una dintre următoarele condiții:

(1) organismul de cercetare furnizează serviciul său la prețul pieței;

sau

(2) în absența unui preț al pieței, organismul de cercetare va furniza serviciul la un preț care reflectă integralitatea costurilor sale, la care se adaugă o marjă (de profit) rezonabilă.

²⁵ Prin natură internă, Comisia înțelege o situație în care managementul cunoștințelor organismului/ organismelor de cercetare este realizat fie de un departament sau de o filială al/a organismelor de cercetare, fie în cooperare cu alte organisme de cercetare. Acordarea contractelor de furnizare a acestor servicii specifice unor terți, prin intermediul unor licitații publice deschise, nu compromite natura internă a unor asemenea activități.

²⁶ Pentru toate celelalte tipuri de transfer de tehnologie care primesc finanțări publice, Comisia nu se consideră în măsură să decidă, într-o manieră generală, pe baza cunoștințelor de care dispune în prezent, dacă finanțarea acestor activități constituie ajutor de stat. Ea subliniază obligația ce le revine Statelor Membre, în baza articolului 88(3) al Tratatului CE, de a evalua caracterul acestor măsuri, caz cu caz, și de a le notifica Comisiei atunci când consideră că acestea reprezintă ajutor de stat.

²⁷ A se vedea cazul C-482/99, Franța vs. Comisie, Culegere [2002], pag. I-4397, privind chestiunea imputabilității asupra statului.

3.2.2. Colaborarea dintre întreprinderi și organisme de cercetare

Într-un proiect de colaborare, cel puțin doi parteneri participă la crearea proiectului, contribuie la implementarea acestuia și împart riscurile și rezultatele proiectului.

În cazul proiectelor de colaborare realizate împreună de către întreprinderi și organisme de cercetare, Comisia consideră că partenerului industrial nu-i este acordat niciun ajutor de stat indirect, prin intermediul organismului de cercetare, ca urmare a condițiilor favorabile ale colaborării, dacă este îndeplinită una dintre următoarele condiții:

- (1) întreprinderile participante suportă costul integral al proiectului;
- (2) rezultatele care nu dau naștere unor drepturi de proprietate intelectuală pot fi diseminate pe o arie lărgită, iar oricare dintre drepturile de proprietate intelectuală pentru rezultatele activității de C&D&I ale organismului de cercetare îi sunt alocate integral²⁸ acestuia;
- (3) organismul de cercetare primește, de la întreprinderile participante la colaborare, o compensație echivalentă la prețul pieței pentru drepturile de proprietate intelectuală²⁹ ce rezultă din activitățile pe care acesta le-a efectuat în cadrul proiectului și care le sunt transferate întreprinderilor participante. Orice contribuție a întreprinderilor participante la cheltuielile organismului de cercetare trebuie să fie dedusă din această compensație.

Dacă niciuna dintre condițiile de mai sus nu este îndeplinită, Statul Membru se poate baza pe o evaluare individuală a proiectului de colaborare³⁰. Se poate, de asemenea, să nu existe ajutor de stat atunci când o analiză a înțelegerii de natură contractuală dintre parteneri conduce la concluzia că toate drepturile de proprietate intelectuală asupra rezultatelor C&D&I, precum și drepturile de acces la rezultatele menționate le sunt atribuite diversilor parteneri de colaborare și reflectă, în mod corespunzător, interesele lor, importanța participării lor la lucrări și contribuțiile lor financiare și de altă natură la proiect. Dacă nu sunt îndeplinite condițiile (1), (2) și (3), iar evaluarea individuală a proiectului de colaborare nu conduce la concluzia că nu există ajutor de stat, Comisia va considera întreaga valoare a contribuției organismului de cercetare la proiect ca un ajutor în favoarea întreprinderilor.

4. Compatibilitatea ajutoarelor, în conformitate cu articolul 87 (3) (b) al Tratatului CE

Ajutorul pentru C&D&I destinat să promoveze realizarea unui important proiect de interes european comun poate fi considerat compatibil cu Piața comună, în conformitate cu articolul 87 (3) (b) al Tratatului CE.

Comisia va considera că articolul 87 (3) (b) al Tratatului CE este aplicabil dacă sunt îndeplinite următoarele condiții cumulative:

- (1) propunerea de ajutor se referă la un proiect definit în mod clar în privința modalităților de execuție, a participanților și a obiectivelor sale. De asemenea, Comisia poate să considere un grup de proiecte ca reprezentând, împreună, un proiect unic;
- (2) proiectul trebuie să fie de interes european comun: el trebuie să contribuie, într-o manieră concretă, clară și identificabilă, la interesul comunitar. Avantajul obținut prin realizarea obiectivului proiectului nu trebuie să se limiteze la un Stat Membru sau la Statele Membre care îl pun în practică, ci trebuie să

²⁸ Prin „titular al tuturor drepturilor” se înțelege că organismul de cercetare se bucură de ansamblul avantajelor economice legate de aceste drepturi, reținând dispoziția deplină asupra acestora, mai ales dreptul de proprietate și dreptul de licență. Aceste condiții pot fi îndeplinite, de asemenea, dacă organismul decide să încheie alte contracte referitoare la aceste drepturi, inclusiv prin cedarea lor, sub formă de licență, către partenerul său de colaborare.

²⁹ Prin „compensație echivalentă la prețul pieței pentru drepturile de proprietate intelectuală” se înțelege o compensație pentru întregul avantaj economic rezultat din aceste drepturi. În conformitate cu principiile generale ce reglementează ajutorul de stat și ținând cont de dificultatea inerentă a determinării, în mod obiectiv, a prețului pieței pentru drepturile de proprietate intelectuală, Comisia va considera că această condiție este îndeplinită dacă organismul de cercetare, în calitate de vânzător, negociază în scopul obținerii unui beneficiu maxim, la momentul încheierii contractului.

³⁰ Această dispoziție nu urmărește să modifice obligația Statelor Membre de a notifica anumite măsuri conform articolului 88(3) al Tratatului CE.

se extindă asupra Comunității în ansamblu. Proiectul trebuie să constituie un progres substanțial pentru obiectivele Comunității, prezentând, spre exemplu, un interes major pentru Spațiul European al Cercetării sau o importanță majoră pentru industria europeană. Faptul că proiectul este realizat de întreprinderi din mai multe State Membre nu este suficient. Efectele pozitive ale ajutorului pot fi demonstrate, de pildă, prin obținerea unor importante rezultate pozitive pentru societate, prin contribuția măsurii de ajutor la îmbunătățirea situației internaționale a Comunității în domeniul C&D&I, prin crearea unor noi piețe sau prin dezvoltarea unor noi tehnologii. Avantajele generate de proiect nu ar trebui să se limiteze la industria vizată în mod direct, ci rezultatele acestuia ar trebui să aibă o mai largă relevanță și aplicare în economia Comunității (piețe din amonte sau din aval, utilizări alternative în alte sectoare etc.);

(3) ajutorul este necesar pentru îndeplinirea obiectivului de interes comun stabilit și constituie o măsură stimulativă pentru realizarea proiectului, iar aceasta din urmă trebuie să prezinte un înalt grad de risc. Îndeplinirea acestui criteriu poate fi demonstrată prin examinarea nivelului de profitabilitate al proiectului, a volumului de investiții și a graficului fluxurilor financiare, precum și a studiilor de fezabilitate, a evaluărilor de risc și a avizelor experților;

(4) proiectul prezintă o mare importanță, din punct de vedere al naturii și al volumului: el trebuie să fie un proiect semnificativ prin obiectivul său și un proiect substanțial ca dimensiune.

Comisia va evalua proiectele notificate într-o manieră mai favorabilă dacă acestea includ o contribuție personală importantă a beneficiarului la proiect. Ea va evalua, de asemenea, în principiu, într-o manieră mai favorabilă, acele proiecte notificate care reunesc întreprinderi sau entități de cercetare dintr-un număr considerabil de State Membre.

Pentru a-i permite Comisiei să evalueze în mod corespunzător cazul, trebuie să fie demonstrat interesul european comun în termeni practici: de exemplu, trebuie să fie demonstrat faptul că proiectul permite realizarea unor progrese semnificative în vederea îndeplinirii obiectivelor comunitare specifice.

5. Compatibilitatea ajutoarelor în conformitate cu articolul 87 (3) (c) al Tratatului CE

Ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare (C&D&I) sunt compatibile cu Piața comună, în sensul articolului 87 (3) (c) al Tratatului CE dacă, pe baza testului comparativ, permit creșterea activităților de C&D&I, fără a afecta condițiile de comerț într-o măsură contrară interesului comun. Comisia va evalua în mod favorabil notificările măsurilor de ajutor susținute prin evaluări riguroase ale unor măsuri de ajutor similare, puse deja în practică, și care demonstrează efectul stimulativ al ajutorului. Măsurile următoare pot fi considerate compatibile în temeiul art. 87 (3) (c) al Tratatului CE.

5.1 Ajutoare pentru proiecte de C&D

Ajutoarele acordate pentru proiecte de C&D vor fi considerate compatibile cu Piața comună, în sensul articolului 87 (3) (c) al Tratatului CE, dacă îndeplinesc condițiile stabilite în prezenta secțiune.

5.1.1. Categoriile de cercetare

Partea subvenționată a proiectului de cercetare trebuie să se încadreze pe deplin într-una sau în mai multe dintre următoarele categorii de cercetare: cercetare fundamentală, cercetare industrială, dezvoltare experimentală.

La clasificarea diverselor activități în cadrul diferitelor categorii, Comisia se va referi la propria experiență, precum și la exemplele și explicațiile specifice furnizate în Manualul lui Frascati privind „Măsurarea activităților științifice și tehnologice, Practica-standard propusă pentru anchetele privind cercetarea și dezvoltarea experimentală”³¹.

³¹ Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică – OCDE, 2002

Atunci când un proiect se compune din mai multe sarcini diferite, fiecare sarcină trebuie să fie calificată ca făcând parte din categoriile de cercetare fundamentală, cercetare industrială sau dezvoltare experimentală, ori ca nefăcând parte din niciuna dintre aceste categorii.

Nu este necesar ca această calificare să urmărească, în mod necesar, o ordine cronologică, deplasându-se, secvențial, în timp, dinspre cercetarea fundamentală spre activitățile mai apropiate de piață. În consecință, nimic nu va împiedica Comisia să califice ca reprezentând cercetare industrială o sarcină care este realizată într-un stadiu ulterior al unui proiect, în timp ce o activitate desfășurată într-un stadiu incipient al proiectului reprezintă dezvoltare experimentală sau nu este cercetare deloc.

5.1.2. Intensitatea de bază a ajutoarelor

Intensitatea ajutorului, calculată pe baza costurilor eligibile ale proiectului, nu va depăși:

- (a) 100% pentru cercetarea fundamentală;
- (b) 50% pentru cercetarea industrială;
- (c) 25% pentru dezvoltarea experimentală.

Intensitatea ajutorului trebuie să fie stabilită pentru fiecare beneficiar de ajutor, inclusiv în cazul unui proiect de colaborare.

În cazul unui ajutor pentru un proiect de C&D realizat în colaborare între organisme de cercetare și întreprinderi, ajutorul combinat provenit dintr-un sprijin public direct pentru un anumit proiect și contribuțiile organismelor de cercetare pentru proiectul în cauză, atunci când constituie ajutor, nu depășesc intensitățile aplicabile ajutorului pentru fiecare întreprindere beneficiară.

5.1.3. Bonusuri

Intensitățile ajutorului stabilite pentru cercetarea industrială și dezvoltarea experimentală pot fi majorate după cum urmează:

(a) în cazul în care ajutorul este acordat unor IMM-uri, intensitatea ajutorului poate fi majorată cu 10 puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mijlocii și cu 20 de puncte procentuale pentru ajutoarele acordate întreprinderilor mici;

(b) poate fi adăugată o primă de 15 puncte procentuale, până la o intensitate maximă a ajutorului de 80% din costurile eligibile, dacă³²:

(i) proiectul implică o colaborare efectivă între cel puțin două întreprinderi care sunt independente una de alta și care îndeplinesc următoarele condiții:

- niciuna dintre întreprinderi nu suportă peste 70% din costurile eligibile ale proiectului de colaborare;
- proiectul implică o colaborare cu cel puțin un IMM sau este realizat în cel puțin două State Membre sau

(ii) proiectul implică o colaborare efectivă între o întreprindere și un organism de cercetare și sunt îndeplinite următoarele condiții:

- organismul de cercetare suportă cel puțin 10% din costurile eligibile ale proiectului; și
- organismul de cercetare are dreptul de a publica rezultatele proiectelor de cercetare în măsura în care acestea provin din cercetările realizate de organismul în cauză; sau

³² Proiectele finanțate în conformitate cu Programul-cadru al Comunității Europene pentru activități comunitare de cercetare, dezvoltare tehnologică și demonstrație se califică, automat, pentru un bonus pentru cooperare, cuvenită în baza îndeplinirii unor condiții minimale de participare la asemenea proiecte.

- (iii) în cazul cercetării industriale, rezultatele proiectului sunt difuzate larg prin conferințe tehnice și științifice sau prin publicarea în periodice științifice sau tehnice sau stocarea în registre cu acces liber (baze de date în care datele de cercetare brute pot fi consultate de oricine) sau prin intermediul unor programe informatice gratuite sau *open source*.

În sensul dispozițiilor de la punctele (i) și (ii), subcontractarea nu este considerată colaborare efectivă. În cazul unei cooperări dintre o întreprindere și un organism de cercetare, intensitățile maxime ale ajutorului și bonusurile prevăzute în prezentul Cadru comunitar nu i se aplică organismului de cercetare.

Tabel care ilustrează intensitățile ajutorului

	Întreprinderi mici	Întreprinderi mijlocii	Întreprinderi mari
Cercetare fundamentală	100%	100%	100%
Cercetare industrială	70%	60%	50%
Cercetare industrială care face obiectul: - unei cooperări între întreprinderi; - pentru întreprinderile mari: unei cooperări transfrontaliere sau cu cel puțin o IMM; sau al: - unei cooperări dintre o întreprindere și un organism de cercetare; - difuzării / diseminării rezultatelor	80%	75%	65%
Dezvoltare experimentală	45%	35%	25%
Dezvoltare experimentală care face obiectul: - unei cooperări între întreprinderi; - pentru întreprinderile mari: unei cooperări transfrontaliere sau cu cel puțin o IMM; sau al: - unei cooperări dintre o întreprindere și un organism de cercetare	60%	50%	40%

5.1.4. Costuri eligibile

Intensitatea ajutorului va fi calculată pe baza costurilor proiectului de cercetare, în măsura în care acestea pot fi considerate eligibile. Toate costurile eligibile trebuie să fie alocate unei anumite categorii specifice de C&D.

Sunt considerate eligibile următoarele categorii de costuri:

- (a) costuri de personal (cercetători, tehnicieni și alți membri ai personalului auxiliar, în măsura în care aceștia sunt angajați în proiectul de cercetare);
- (b) costul instrumentelor și al echipamentelor, în măsura și pe durata utilizării acestora în cadrul proiectului de cercetare; dacă aceste instrumente și echipamente au o durată de funcționare mai mare decât durata proiectului de cercetare, sunt eligibile doar costurile de amortizare pe durata proiectului, calculate pe baza bunelor practici contabile;
- (c) costurile pentru clădiri și terenuri, în măsura și pe durata utilizării acestora în cadrul proiectului de cercetare; în cazul clădirilor, sunt considerate eligibile doar costurile de amortizare care corespund

duratei proiectului de cercetare, calculate pe baza bunelor practici contabile; în cazul terenurilor, sunt eligibile costurile transferului comercial sau costurile de capital efectiv suportate;

(d) costuri pentru cercetare contractuală, pentru achiziții de cunoștințe tehnice și de brevete sau de drepturi de utilizare a acestora din surse externe la prețul pieței, în cazul în care tranzacția a fost realizată obiectiv și nu există niciun element de înțelegere secretă implicat, precum și costuri aferente serviciilor de consultanță și serviciilor echivalente folosite exclusiv pentru activitatea de cercetare;

(e) cheltuieli de regie suplimentare implicate direct de proiectul de cercetare;

(f) alte costuri de exploatare, inclusiv costurile materialelor, consumabilelor și ale altor produse similare suportate direct ca rezultat al activității de cercetare.

5.1.5. Avans rambursabil

Dacă un Stat Membru acordă un avans rambursabil, care poate fi considerat ajutor de stat în sensul articolului 87 (1) al Tratatului CE, se aplică regulile următoare:

Dacă un Stat Membru poate demonstra, pe baza unei metodologii valabile întemeiată pe suficiente date verificabile, că este posibilă calcularea echivalentului-subvenție brut al unui asemenea ajutor acordat sub formă de avans rambursabil și, în consecință, elaborează o schemă în care echivalentul-subvenție brut îndeplinește condițiile privind intensitățile maxime prevăzute în prezenta secțiune, acesta poate notifica schema și metodologia asociată la Comisie. Dacă Comisia aprobă metodologia și consideră schema compatibilă, ajutorul poate fi acordat pe baza echivalentului-subvenție brut al avansului rambursabil, până la plafonul admisibil al intensității ajutorului, potrivit prezentei secțiuni.

În toate celelalte cazuri, avansul rambursabil este exprimat ca procent din costurile eligibile; în consecință, acesta poate depăși intensitățile indicate în prezenta secțiune, cu condiția ca regulile următoare să fie îndeplinite.

Pentru a-i permite Comisiei să evalueze măsura de sprijin, schema trebuie să cuprindă dispoziții detaliate cu privire la rambursarea avansului în cazul în care activitățile de cercetare se încheie cu succes și, de asemenea, trebuie să definească în mod clar încheierea cu succes a activităților de cercetare. Toate aceste elemente trebuie să fie notificate Comisiei. Comisia va verifica dacă definiția încheierii cu succes a activităților de cercetare a fost stabilită pe baza unor ipoteze prudente și rezonabile.

Măsura de ajutor trebuie să prevadă că, în cazul încheierii cu succes a proiectului, avansul este restituit cu o rată a dobânzii cel puțin egală cu rata aplicabilă ce rezultă din punerea în practică a Comunicării Comisiei cu privire la metoda de stabilire a ratelor de referință și de actualizare³³.

În cazul obținerii unui rezultat care depășește ceea ce a fost definit ca încheiere cu succes a proiectului, Statul Membru în cauză ar trebui să fie îndreptățit să pretindă plăți suplimentare, dincolo de rambursarea sumei avansului, inclusiv a dobânzilor corespunzătoare, calculate la rata de referință prevăzută de Comisie.

În cazul unui eșec al proiectului, avansul nu trebuie să fie rambursat integral. În cazul unui succes parțial, Comisia va cere, în general, ca rambursarea să fie proporțională cu gradul de reușită a proiectului.

Avansul poate acoperi cel mult 40% din costurile eligibile pentru faza de dezvoltare experimentală a proiectului și până la 60% pentru faza de cercetare industrială. La aceste intensități pot fi adăugate bonusuri.

5.1.6. Măsuri fiscale

Pe baza studiilor de evaluare³⁴ furnizate de Statele Membre în notificare, Comisia va considera că măsurile de ajutor de natură fiscală pentru C&D&I au un efect stimulator ca urmare a faptului că încurajează întreprinderile să-și sporească nivelul cheltuielilor de C&D&I.

³³ JO C 273 din 09.09.1997, pag. 3, care poate fi consultată și pe site, la adresa următoare: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/reference.html

³⁴ Chiar dacă, pentru o măsură de ajutor fiscal nou introdusă, nu este posibil acest lucru ex ante, se așteaptă ca Statele Membre să furnizeze, cu regularitate, studii de evaluare a efectului stimulator al măsurilor fiscale pe care le instituie.

Intensitatea ajutorului în cazul unei măsuri fiscale de ajutor de stat pentru C&D&I poate fi calculată fie pe baza proiectelor individuale de C&D&I, fie, la nivelul unei întreprinderi, ca raport între scutirea fiscală globală și ansamblul costurilor de C&D&I eligibile suportate într-o perioadă ce nu depășește trei exerciții fiscale consecutive. În acest din urmă caz, măsura fiscală de ajutor de stat pentru C&D&I poate fi aplicată, fără nicio deosebire, tuturor activităților de C&D&I eligibile; în acest caz, nu trebuie să fie depășită intensitatea ajutorului aplicabilă pentru dezvoltarea experimentală³⁵.

La momentul notificării, Statul Membru trebuie să furnizeze o estimare a numărului de beneficiari.

5.1.7. Clauza de aliniere

În vederea compensării distorsiunilor actuale sau potențiale, directe sau indirecte, ale comerțului internațional, pot fi autorizate intensități mai ridicate decât cele eligibile, în general, în condițiile prezentei secțiunii, dacă - în mod direct sau indirect - concurenți localizați în afara Comunității au primit (în ultimii 3 ani) sau sunt pe cale să primească ajutoare de o intensitate echivalentă pentru proiecte, programe, cercetări, dezvoltări sau tehnologii similare. Totuși, dacă distorsiunile induse comerțului internațional sunt susceptibile de a apărea după o perioadă mai mare de 3 ani, dată fiind natura specifică a sectorului în cauză, perioada de referință poate fi prelungită în consecință.

În măsura posibilităților, Statul Membru în cauză va furniza Comisiei informații suficiente pentru a-i permite să evalueze situația, în special în privința necesității de a ține seama de avantajul concurențial de care beneficiază un concurent dintr-o terță țară. Dacă Comisia nu dispune de dovezi cu privire la ajutorul acordat sau preconizat, ea poate să-și întemeieze decizia și pe dovezi circumstanțiale.

5.2. Ajutorul pentru studiile de fezabilitate tehnică

Ajutoarele pentru studiile de fezabilitate tehnică pregătitoare pentru activitățile de cercetare industrială sau de dezvoltare experimentală sunt compatibile cu Piața comună, în sensul articolului 87 (3) (c) al Tratatului CE, cu condiția ca intensitatea ajutorului, calculată pe baza costurilor acestor studii, să nu depășească următoarele intensități ale ajutorului:

- (a) pentru IMM-uri, 75% din costurile eligibile pentru studii pregătitoare pentru activități de cercetare industrială și 50% din costurile eligibile pentru studii pregătitoare pentru activități de dezvoltare experimentală;
- (b) pentru întreprinderi mari, 65% din costurile eligibile pentru studii pregătitoare pentru activități de cercetare industrială și 40% din costurile eligibile pentru studii pregătitoare pentru activități de dezvoltare experimentală.

5.3. Ajutoare pentru acoperirea costurilor aferente drepturilor de proprietate industrială ale IMM-urilor

Ajutoarele destinate IMM-urilor pentru costurile asociate obținerii și validării brevetelor și altor drepturi de proprietate industrială sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) (c) din Tratat, până la concurența unei sume echivalente cu cea a ajutorului pentru C&D de care ar fi putut beneficia activitățile de cercetare care au condus la obținerea drepturilor de proprietate industrială în cauză.

Costurile eligibile sunt următoarele:

- (a) toate costurile anterioare acordării dreptului în prima jurisdicție, inclusiv costurile legate de pregătirea, depunerea și examinarea cererii, precum și costurile suportate pentru reînnoirea cererii înainte de acordarea dreptului;
- (b) costurile pentru traducere și alte costuri suportate pentru obținerea sau validarea dreptului în alte jurisdicții;

³⁵ Dimpotrivă, atunci când o măsură fiscală de ajutor de stat pentru C&D&I face distincție între diferitele categorii de C&D&I, nu trebuie să fie depășite intensitățile aplicabile fiecărei categorii.

(c) costurile suportate pentru apărarea valabilității dreptului pe parcursul examinării oficiale a cererii și a eventualelor proceduri de opoziție, chiar dacă astfel de costuri intervin după recunoașterea dreptului.

5.4. Ajutoare pentru întreprinderi nou-create inovatoare

Ajutoarele pentru întreprinderile nou-create inovatoare sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) (c) din Tratat dacă îndeplinesc următoarele condiții³⁶:

(a) beneficiarul este o întreprindere mică a cărei vechime, la data acordării ajutorului, era mai mică de 6 ani;

(b) beneficiarul este o întreprindere inovatoare, considerând că:

(i) Statul Membru poate să demonstreze, pe baza unei evaluări realizate de un expert extern, în special pe baza unui plan de activitate, că beneficiarul va dezvolta, într-un viitor previzibil, produse, servicii sau procese care sunt, din punct de vedere tehnologic, noi sau substanțial îmbunătățite, prin comparație cu nivelul existent în sectorul în cauză la nivel comunitar, și a căror realizare prezintă un risc de eșec tehnologic sau industrial, sau

(ii) costurile pentru cercetare și dezvoltare ale beneficiarului reprezintă cel puțin 15% din costurile totale de exploatare înregistrate în cursul cel puțin unuia din cei trei ani care preced acordarea ajutorului sau, în cazul unei întreprinderi nou-create fără niciun istoric financiar, al auditului exercițiului fiscal în curs, cifră certificată de un auditor extern;

(c) valoarea ajutorului nu depășește 1 milion EUR. Cu toate acestea, valoarea ajutorului nu depășește 1,5 milioane EUR în regiunile care pot beneficia de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat și 1,25 milioane EUR în regiunile eligibile pentru a beneficia de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (c) din Tratat.

Beneficiarul poate primi ajutorul în cauză o singură dată în cursul perioadei în care îndeplinește condițiile necesare pentru a fi considerată întreprindere nou-creată inovatoare. Acest ajutor poate fi cumulat cu alte ajutoare acordate în conformitate cu prezentul Cadru comunitar, cu un ajutor pentru C&D&I exceptat în baza Regulamentului (CE) nr. 364/2004 sau al oricărui regulament care îl înlocuiește pe acesta, ori cu un ajutor autorizat de Comisie în condițiile Liniilor directe privind acordarea ajutoarelor sub formă de capital de risc.

Cu excepția ajutorului pentru C&D&I și a ajutorului sub formă de capital de risc, beneficiarul poate primi un alt ajutor numai după 3 ani de la acordarea ajutorului pentru întreprinderi nou-create inovatoare.

5.5. Ajutoare în favoarea inovării de proces și organizațională în domeniul serviciilor

Este posibil ca inovarea în domeniul serviciilor să nu se încadreze întotdeauna în categoriile de cercetare definite în Secțiunea 5.1.; ea este, în general, mai puțin sistematică și rezultă, adesea, din interacțiunea cu consumatorii, din cererea pieței, din adoptarea unor modele și practici comerciale și organizaționale din sectoarele mai inovatoare sau din alte surse similare.

Ajutoarele în favoarea inovării de proces și organizațională în domeniul serviciilor sunt compatibile cu Piața comună, în sensul articolului 87 (3) (c) al Tratatului CE, cu o intensitate maximă a ajutorului de 15% pentru întreprinderile mari, de 25% pentru întreprinderile mijlocii și de 35% pentru întreprinderile mici. Întreprinderile mari vor putea beneficia de ajutoare de această tip numai în cazul în care colaborează cu IMM-uri în activitatea subvenționată, IMM-urile în cauză trebuind să suporte cel puțin 30% din totalul costurilor eligibile.

³⁶ Aceasta nu aduce atingere aplicării Liniilor directe privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013, JO C 54, din 04.03.2006, pag. 13 și, în special, acordării de ajutoare pentru întreprinderile mici nou create, până la un nivel total de 2 milioane euro pe o întreprindere mică localizată în regiuni eligibile pentru acordarea ajutorului regional, potrivit derogării din articolul 87 (3) (a) al Tratatului CE.

Modificările de rutină sau modificările periodice aduse produselor, liniilor de producție, proceselor de fabricație, serviciilor existente și altor operațiuni în curs, chiar dacă aceste modificări pot reprezenta îmbunătățiri, nu sunt considerate eligibile pentru acordarea ajutorului de stat.

Trebuie să fie îndeplinite următoarele condiții:

(a) inovarea organizațională trebuie să fie întotdeauna legată de utilizarea și exploatarea, în vederea modificării organizării, de tehnologii în domeniul informației și comunicațiilor;

(b) inovarea trebuie să îmbrace forma unui proiect, condus de un manager de proiect identificat și calificat, iar costurile proiectului trebuie să fie clar evidențiate;

(c) rezultatul proiectului care beneficiază de ajutor trebuie să fie dezvoltarea de standarde, modele de afaceri, metodologii sau concepte care pot fi reproduse în mod sistematic și, dacă este posibil, certificate și patentate;

(d) inovarea de proces și organizațională trebuie să reprezinte o noutate sau o îmbunătățire considerabilă față de nivelul existent în sectorul în cauză, la nivel comunitar. Caracterul de noutate poate fi demonstrat de Statele Membre, de exemplu, printr-o descriere precisă a inovației, comparată cu procedeele sau tehnicile organizaționale cele mai avansate utilizate de alte întreprinderi din același sector;

(e) proiectul de inovare de proces și organizațională trebuie să prezinte un grad de risc evident. Existența riscului poate fi demonstrată de Statul Membru, de exemplu, prin raportare la: costurile proiectului raportate la cifra de afaceri a întreprinderii, timpul necesar pentru dezvoltarea noului proces, profiturile așteptate a fi obținute urmare inovării de proces comparativ cu costurile proiectului, ori probabilitatea de eșec.

Costurile eligibile sunt similare cu cele pentru ajutoarele în favoarea proiectelor de C&D (a se vedea Secțiunea 5.1.). Totuși, în cazul inovării organizaționale, prin costurile instrumentelor și ale echipamentului sunt acoperite exclusiv costurile instrumentelor și ale echipamentelor informatice.

5.6. Ajutoare pentru serviciile de consultanță în domeniul inovării și serviciile de sprijinire a inovării

Ajutoarele pentru serviciile de consultanță în domeniul inovării și serviciile de sprijinire a inovării sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratat dacă fiecare dintre următoarele condiții este îndeplinită:

(1) beneficiarul este un IMM;

(2) valoarea ajutorului nu depășește 200 000 EUR pentru fiecare beneficiar, pe orice perioadă de trei ani³⁷;

(3) prestatorul de servicii beneficiază de o certificare națională sau europeană. În cazul în care prestatorul de servicii nu beneficiază de o certificare națională sau europeană, intensitatea ajutorului nu depășește 75% din costurile eligibile.

(4) beneficiarul trebuie să utilizeze ajutorul pentru achiziționarea de servicii la prețul pieței sau, în cazul în care prestatorul de servicii este o entitate fără scop lucrativ, la un preț care să reflecte costurile integrale plus o marjă rezonabilă.

Costurile eligibile sunt următoarele:

- în ceea ce privește serviciile de consultanță în domeniul inovării, costurile cu: consultanța managerială, asistența tehnologică, serviciile de transfer de tehnologie, formare, consultanța

³⁷ Fără a aduce atingere posibilității de a primi și un ajutor de minimis pentru alte cheltuieli eligibile.

în materie de achiziția, protejarea și comercializarea drepturilor de proprietate intelectuală și pentru acordurile de acordare a licențelor, activitățile de consiliere referitoare la utilizarea standardelor;

- în ceea ce privește serviciile de sprijinire a inovării, costurile cu: spațiile de lucru, băncile de date, bibliotecile tehnice, studiile de piață, utilizarea laboratoarelor, etichetarea, testarea și certificarea calității.

Dacă prestatorul de servicii este o entitate fără scop lucrativ, ajutorul poate fi acordat în forma unei reduceri de preț, considerat ca diferență dintre prețul plătit și prețul pieței (sau un preț care să reflecte integralitatea costurilor, la care se adaugă o marjă rezonabilă de profit). În asemenea cazuri, Statele Membre trebuie să stabilească un mecanism care să garanteze transparența asupra ansamblului costurilor de consultanță în domeniul inovării și a serviciilor de sprijinire a inovării furnizate, precum și asupra prețului plătit de beneficiar, astfel încât ajutorul acordat să fie posibil de măsurat și de controlat.

5.7. Ajutoare pentru închirierea de personal cu înaltă calificare

Ajutoarele pentru închirierea de personal cu înaltă calificare detașat de la un organism de cercetare sau o întreprindere mare la un IMM sunt compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) (c) din Tratat dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

Personalul detașat nu trebuie să înlocuiască alți salariați, ci trebuie să fie încadrat pe un post nou-creat în cadrul întreprinderii beneficiare și să fi lucrat cel puțin doi ani pentru organismul de cercetare sau pentru întreprinderea mare care detașează personalul. Personalul detașat trebuie să efectueze activități de C&D&I în cadrul IMM-ului beneficiar al ajutorului.

Costurile eligibile reprezintă toate costurile de personal aferente închirierii și încadrării în muncă a personalului cu înaltă calificare, inclusiv costurile aferente folosirii unei agenții de recrutare și indemnizația de deplasare pentru personalul detașat. Intensitatea ajutorului nu depășește 50% din costurile eligibile, pentru o perioadă de maxim 3 ani pentru fiecare întreprindere și persoană angajată temporar.

Prezenta dispoziție nu permite acoperirea costurilor de consultanță (plata serviciilor furnizate de un expert, fără angajarea expertului în cadrul întreprinderii), care vor fi acoperite în baza regulilor privind ajutorul pentru IMM-uri³⁸.

5.8. Ajutoare pentru poli de inovare

Ajutorul pentru investiții poate fi acordat pentru înființarea, extinderea și funcționarea polilor de inovare, exclusiv acelei persoane juridice care asigură operarea acestora. Această entitate va fi abilitată să gestioneze participarea și accesul la spațiile, utilitățile și activitățile polului. Acest acces nu trebuie să fie restrâns, iar taxele plătite pentru utilizarea utilităților polului și pentru participarea la activitățile care se derulează în cadrul acestuia trebuie să reflecte costurile.

Acest tip de ajutoare pot fi acordate pentru:

- utilități pentru centrele de formare profesională și de cercetare;
- infrastructuri de cercetare cu acces liber: laboratoare, centre de testare;
- infrastructuri de rețea în bandă largă.

Intensitatea maximă a ajutorului este de 15%.

În cazurilor regiunilor care intră sub incidența articolului 87 (3) (a) al Tratatului CE, Comisia consideră că intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească:

³⁸ În prezent, Regulamentul (CE) nr. 70/2001

- 30% pentru regiunile al căror PIB pe locuitor este mai mic decât 75% din media UE-25, pentru regiunile ultraperiferice al căror PIB pe locuitor este mai ridicat, iar până la 1 ianuarie 2011, pentru regiunile cu efect statistic³⁹;
- 40% pentru regiunile cu PIB pe locuitor mai mic decât 60% din media UE-25;
- 50% pentru regiunile cu PIB pe locuitor mai mic decât 45% din media UE-25.

Ca o recunoaștere a handicapurilor lor specifice, regiunile ultraperiferice vor fi eligibile pentru un bonus suplimentar de 20%, dacă PIB-ul lor pe locuitor cade sub 75% din media UE-25 și de 10% în celelalte cazuri.

Regiunile cu efect statistic care intră sub incidența derogării din articolul 87 (3) (c) al Tratatului CE vor putea beneficia, începând cu 1 ianuarie 2011, de o intensitate a ajutorului de 20%.

În cazul ajutorului acordat unei IMM, intensitatea maximă va fi sporită cu 20 de puncte procentuale pentru ajutorul acordat unei întreprinderi mici și cu 10 puncte procentuale pentru ajutorul acordat unei întreprinderi mijlocii.

Costurile eligibile sunt cele legate de investiții în terenuri, clădiri, utilaje și echipamente.

Ajutoare de operare pentru funcționarea polilor de inovare pot fi acordate acelor persoane juridice care îi gestionează. Aceste ajutoare trebuie să aibă caracter temporar și, de regulă, trebuie să fie eliminate în timp, astfel încât să furnizeze un stimulent pentru ca, într-un timp rezonabil de scurt, prețurile să reflecte costurile).

Atunci când este degresiv, un asemenea ajutor poate fi acordat pentru o perioadă maximă de cinci ani. Intensitatea acestuia poate atinge 100% în primul an, dar trebuie să scadă în mod linear, pentru a ajunge la nivelul zero la sfârșitul celui de-al cincilea an. În cazul unui ajutor nedegresiv, durata sa este limitată la 5 ani, iar intensitatea acestuia nu trebuie să depășească 50% din costurile eligibile. În cazuri justificate în mod corespunzător și pe baza dovezi convingătoare furnizate de Statul Membru care face notificarea, ajutoarele pentru funcționarea polilor de inovare pot fi acordate pentru o perioadă mai lungă, fără a depăși 10 ani.

Costurile eligibile sunt cheltuielile de personal și cheltuielile administrative legate de următoarele activități:

- activități de atragere de noi companii în cadrul polului de inovare;
- gestiunea utilităților cu acces liber ale polului de inovare;
- organizarea de programe de formare profesională, de seminarii și de conferințe pentru a sprijini transferul de cunoștințe și munca în rețea între membrii polului.

Când notifică ajutoare pentru investiții sau ajutoare pentru funcționarea polilor de inovare, Statul Membru trebuie să prezinte o analiză a specializării tehnologice a polului de inovare, a potențialului regional existent, a capacităților de cercetare existente, a existenței, în cadrul Comunității, a unor poli de inovare cu obiective similare și a volumelor de piață potențiale ale activităților din cadrul polului.

Cazurile în care Statele Membre finanțează infrastructura de inovare care va fi gestionată pe bază de acces liber, în cadrul unui organism de cercetare fără scop lucrativ, trebuie să fie evaluate prin utilizarea dispozițiilor stabilite în Secțiunea 3.1.

6. Efectul stimulat și necesitatea ajutorului

Ajutorul de stat trebuie să aibă un efect stimulat, adică să conducă la o schimbare de comportament a beneficiarului, în sensul creșterii volumului activităților de C&D&I derulate de acesta. Acordarea ajutorului trebuie să aibă ca efect creșterea dimensiunii, a domeniului de activitate, a sumelor cheltuite sau a ritmului activității de C&D&I.

³⁹ A se vedea Liniile directe privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013, paragrafele 18-20

Comisia consideră că ajutorul este lipsit de efect stimulat în toate acele cazuri în care activitatea de C&D&I⁴⁰ a început, deja, înainte ca beneficiarul să fi adresat o cerere de ajutor autorităților naționale.

Dacă proiectul de C&D&I subvenționat nu a început înainte de data depunerii cererii de finanțare, Comisia consideră că efectul stimulat este prezent, în mod automat, pentru următoarele măsuri de ajutor:

- ajutoarele pentru proiecte de C&D și pentru efectuarea studiilor de fezabilitate, dacă beneficiarul ajutorului este un IMM și dacă suma ajutorului nu depășește 7,5 milioane de euro pe proiect și pe IMM;
- ajutoare destinate acoperirii costurilor drepturilor de proprietate intelectuală ale IMM-urilor;
- ajutoare pentru întreprinderile inovatoare nou-create;
- ajutoare pentru serviciile de consultanță în domeniul inovării și serviciile de sprijinire a inovării;
- ajutoare pentru închirierea temporară de personal cu înaltă calificare.

Pentru toate celelalte măsuri⁴¹, Comisia va solicita Statelor Membre notificatoare să demonstreze existența efectului stimulat.

Pentru a verifica faptul că ajutoarele prevăzute vor stimula beneficiarii să-și modifice comportamentul și să-și crească nivelul activităților de C&D&I, Statele Membre vor furniza o evaluare ex ante a creșterii activității de C&D&I pentru toate măsurile individuale evaluate de Comisie, pe baza unei analize comparative a situației în cazurile acordării și neacordării ajutorului. Pot fi utilizate criteriile următoare, în asociere cu alți factori cantitativi și/sau calitativi relevanți prezentați de Statul Membru care face notificarea:

Creșterea dimensiunii proiectului: creșterea costurilor totale ale proiectului (fără diminuarea cheltuielilor beneficiarului de ajutor de stat, prin raportare la situația în care ajutorul nu ar fi fost acordat); creșterea numărului de persoane care participă la activitățile de C&D&I;

Extinderea domeniului de activitate: creșterea numărului de elemente care constituie rezultatele așteptate ale proiectului; proiect mai ambițios, caracterizat printr-o probabilitate sporită de a realiza un progres științific sau tehnologic sau printr-un risc de eșec mai important (în special legat de riscul mai înalt asociat proiectului de cercetare, de faptul că proiectul este de lungă durată și de incertitudinea în ceea ce privește rezultatele sale);

Creșterea ritmului proiectului: execuția mai rapidă a proiectului în prezența ajutorului, comparativ cu situația în care ajutorul nu ar fi fost acordat;

Creșterea sumei totale cheltuite pentru activități de C&D&I: creșterea sumelor totale cheltuite, de către beneficiarul ajutorului, pentru C&D&I; modificări aduse bugetului prevăzut pentru proiect (fără o diminuare corespunzătoare a bugetului alocat altor proiecte); creșterea cheltuielilor alocate, de către beneficiarul ajutorului, pentru C&D&I, ca pondere în cifra de afaceri totală.

Dacă poate fi demonstrat un efect semnificativ cu privire la cel puțin unul din aceste elemente, luând în considerare comportamentul normal al unei întreprinderi din sectorul în cauză, Comisia va considera, în general, că ajutorul propus are un efect stimulat.

Dacă Comisia realizează o evaluare aprofundată a unei măsuri individuale, este posibil ca indicatorii de mai sus să nu fie considerați ca o dovadă suficientă pentru a certifica efectul stimulat al ajutorului, iar Comisia ar putea considera necesar să i se furnizeze dovezi suplimentare.

La evaluarea unei scheme de ajutor, condițiile pentru stabilirea existenței efectului stimulat sunt considerate îndeplinite dacă Statul Membru s-a angajat să acorde ajutoare individuale în baza schemei

⁴⁰ Faptul că ajutor propus constă în acordarea unui ajutor pentru un proiect de C&D&I nu exclude posibilitatea ca beneficiarul potențial să fi realizat deja studii de fezabilitate ce nu sunt acoperite de cererea de ajutor de stat.

⁴¹ Adică ajutoarele propuse a fi acordate marilor întreprinderi și ajutoarele pentru IMM-uri care depășesc 7,5 milioane de euro, ajutoarele pentru inovare de proces și organizațională în servicii și ajutoarele pentru polii de inovare.

autorizate numai după ce va fi verificat existența unui efect stimulat și să furnizeze rapoarte anuale asupra punerii în aplicare a schemei. În rapoartele anuale, Statul Membru trebuie să demonstreze cum a evaluat efectul stimulat al ajutorului înaintea acordării acestuia, prin utilizarea indicatorilor cantitativi și calitativi prezentați mai jos.

7. Compatibilitatea ajutoarelor supuse unei evaluări detaliate

Comisia consideră că o creștere a nivelului activității de C&D&I comunitare este în interesul comun al Comunității, căci este de așteptat ca aceasta să contribuie, de o manieră semnificativă, la creșterea economică, la prosperitate și la dezvoltarea durabilă. În acest context, Comisia recunoaște că ajutorul de stat poate juca un rol pozitiv, atunci când este bine orientat și induce efectul corespunzător de stimulare a întreprinderilor în direcția creșterii activităților de C&D&I. Cu toate acestea, ajutorul de stat poate conduce și la distorsiuni semnificative ale mediului concurențial, distorsiuni care trebuie luate în considerare.

7.1. Măsuri care fac obiectul unei evaluări aprofundate

Datorită riscului mai ridicat de distorsionare a concurenței pe care îl prezintă, Comisia va supune unei evaluări aprofundate următoarele măsuri.

Măsurile acoperite de un REC:

- pentru toate cazurile notificate Comisiei ca urmare a unei obligații de notificare a ajutoarelor individuale prevăzută în REC.

Măsurile acoperite de prezentul Cadru comunitar:

Când suma ajutorului depășește:

- pentru ajutoarele destinate proiectelor de C&D⁴² și studiilor de fezabilitate,
- dacă proiectul constă, preponderent, în cercetare fundamentală⁴³, 20 de milioane de euro pe întreprindere și pe proiect/studiu de fezabilitate;
- dacă proiectul constă, în principal, în cercetare industrială⁴⁴, 10 milioane de euro pe întreprindere și pe proiect/studiu de fezabilitate;
- pentru toate celelalte proiecte, 7,5 milioane de euro pe întreprindere și pe proiect/studiu de fezabilitate;
- pentru ajutoarele destinate inovării de proces și organizaționale în domeniul serviciilor, 5 milioane de euro pe proiect și pe întreprindere;
- pentru ajutoarele destinate polilor de inovare (per pol), 5 milioane de euro.

Evaluarea aprofundată are scopul de a asigura că acordarea unor sume importante sub forma ajutoarelor pentru C&D&I nu distorsionează concurența într-o măsură contrară interesului comun, ci că ele contribuie, în realitate, la realizarea interesului comun. Acesta este cazul când avantajele aduse de ajutoarele de stat sub forma unui supliment de C&D&I compensează efectele negative pe care acestea le generează pentru concurență și comerț.

Evaluarea aprofundată este una proporționată, depinzând de potențialul de distorsionare al măsurii de sprijin. În consecință, realizarea unei evaluări aprofundate nu antrenează, în mod necesar, deschiderea procedurii formale de investigație, deși aceasta nu este exclusă pentru anumite măsuri.

Considerând că Statele Membre vor colaborări deplin și vor furniza Comisiei informațiile adecvate, în timp util, Comisia va depune toate diligențele pentru a își finaliza investigația în cel mai scurt timp posibil.

⁴² Pentru proiectele EUREKA, plafonul este fixat la dublul sumei.

⁴³ Un proiect este considerat că constă, „preponderent”, în cercetare fundamentală, dacă peste jumătate din costurile eligibile ale proiectului sunt generate de activități care se încadrează în categoria de cercetare fundamentală.

⁴⁴ Un proiect este considerat că constă, în principal, în cercetare industrială, dacă peste jumătate din costurile eligibile ale proiectului sunt generate de activități care se încadrează în categoriile de cercetare industrială sau de cercetare fundamentală.

7.2. Metodologia evaluării aprofundate: criterii în domeniul C&D&I pentru evaluarea economică a anumitor ajutoare individuale

În continuare, Comisia face precizări cu privire la tipul de informații de care are nevoie și la metodologia pe care o poate aplica în cazul măsurilor supuse unei evaluări aprofundate. Precizările menționate urmăresc să crească gradul de transparență și previzibilitate al deciziilor Comisiei și al motivelor care stau la baza emiterii lor, astfel încât să fie asigurate predictibilitatea și siguranța juridică.

Evaluarea aprofundată va fi realizată pe baza elementelor pozitive și negative următoare, care se adaugă la criteriile stabilite în Capitolul 5. În anumite cazuri, aplicabilitatea acestor elemente și ponderea lor pot depinde de forma sau de obiectivul ajutorului. Nivelul de evaluare al Comisiei va fi proporțional cu riscul de distorsionare a mediului concurențial. Aceasta înseamnă că întinderea analizei va depinde de natura cazului. Astfel, ajutorul de stat pentru activități situate la o mare depărtare de piață este mai puțin probabil să necesite o evaluare foarte aprofundată.

Statele Membre sunt invitate să furnizeze toate elementele pe care le consideră necesare pentru evaluarea cazului. Statele Membre sunt invitate, în special, să se bazeze pe evaluările schemelor sau măsurilor de ajutor de stat anterioare, pe studiile de impact realizate de autoritatea furnizoare a ajutorului, pe evaluările de risc, rapoartele financiare, planurile de afaceri interne pe care orice întreprindere ar trebui să le realizeze pentru proiectele importante, pe opinii ale experților și pe alte studii în materie de C&D&I.

7.3. Efectele pozitive ale acordării ajutorului

Faptul că ajutorul stimulează întreprinderile să realizeze, în cadrul Comunității, mai multe activități de C&D&I decât în absența acordării ajutorului, constituie elementul pozitiv esențial de luat în considerare pentru evaluarea compatibilității ajutorului.

În acest context, Comisia va ține cont, în special, de următoarele elemente:

- creșterea netă a activităților de C&D&I realizate de către întreprindere;
- contribuția măsurii de ajutor la îmbunătățirea globală a nivelului activității de C&D&I în sectorul avut în cauză;
- contribuția măsurii la îmbunătățirea situației Comunității în ceea ce privește C&D&I în context internațional.

7.3.1. Existența unei disfuncționalități a pieței

După cum s-a arătat în Capitolul 1, ajutorul poate fi necesar pentru a spori activitatea de C&D&I în economie numai în măsura în care piața singură nu poate asigura un rezultat optim în acest sens. Se consideră că anumite disfuncționalități ale pieței afectează nivelul global al C&D&I la nivel comunitar. Totuși, nu toate întreprinderile și sectoarele din economie se confruntă, în aceeași măsură, cu aceste disfuncționalități ale pieței. În consecință, Statele Membre trebuie să furnizeze informații corespunzătoare în privința măsurilor supuse unei evaluări aprofundate, pentru a se determina dacă ajutorul este destinat să soluționeze o disfuncționalitate generală a pieței referitoare la activitatea de C&D&I comunitară sau o disfuncționalitate specifică.

În funcție de specificul disfuncționalității de piață abordate, Comisia va lua în considerare următoarele elemente:

- **diseminarea cunoștințelor:** gradul prevăzut de diseminare a informației; specificitatea cunoștințelor create; posibilitățile de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală;
- **informație imperfectă și asimetrică:** nivelul de risc și de complexitate al cercetării; necesitatea unei finanțări externe; capacitatea beneficiarului ajutorului, de a atrage o finanțare externă;
- **probleme de coordonare:** numărul de întreprinderi care colaborează; intensitatea colaborării; divergență de interese între parteneri; probleme de redactare a contractelor; probleme ale terților în coordonarea colaborării.

Pentru ajutorul orientat spre proiecte sau activități de C&D&I localizate în regiunile asistate, Comisia va lua în considerare: (i) dezavantajele legate de caracterul periferic și de alte particularități regionale, (ii) datele economice locale specifice, motivele sociale și/sau istorice ale nivelului scăzut al activității de C&D&I, prin comparație cu datele medii relevante și/sau cu situația la nivel național sau comunitar, după caz, precum și (iii) orice alt indicator relevant care arată un grad ridicat de disfuncționalitate a pieței.

7.3.2. Instrumentul adecvat

Ajutorul de stat pentru C&D&I poate fi autorizat în conformitate cu prevederile articolului 87 (3) (c) al Tratatului CE dacă este necesar pentru realizarea unui obiectiv de interes comun, ca o excepție de la interdicția generală vizând acordarea ajutoarelor de stat. Unul dintre elementele importante de luat în considerare în aplicarea testului de comparare este de a ști dacă și în ce măsură poate fi considerat ajutorul de stat pentru C&D&I ca un instrument adecvat pentru creșterea activităților de C&D&I, în condițiile în care alte instrumente mai puțin distorsionante permit realizarea acelorași rezultate.

La evaluarea compatibilității ajutoarelor de stat, Comisia va acorda o importanță deosebită oricărei evaluări de impact a măsurii de sprijin propuse pe care Statul Membru a realizat-o. Măsurile pentru care Statul Membru a luat în considerare anterior utilizarea altor instrumente și pentru care avantajele utilizării unui instrument selectiv precum ajutorul de stat au fost demonstrate și au fost prezentate Comisiei, sunt considerate instrumente adecvate.

7.3.3. Efectul stimulat și necesitatea acordării ajutorului

Efectul stimulat al măsurii de ajutor este condiția cea mai importantă luată în considerare la analiza ajutoarelor de stat pentru C&D&I. Identificarea efectului stimulat echivalează cu a verifica dacă proiectul de ajutor va stimula întreprinderile să efectueze o activitate de C&D&I pe care nu ar fi realizat-o în absența ajutorului.

În Capitolul 6 sunt prezentați o serie de indicatori care pot fi utilizați de Statele Membre pentru a demonstra existența efectului stimulat. Totuși, Comisia va cere, în cazul evaluării aprofundate a unei măsuri, ca efectul stimulat al ajutorului să fie prezentat într-o manieră mai precisă, pentru a se evita distorsionarea nedorită a mediului concurențial.

În analiza sa, Comisia va ține cont, pe lângă indicatorii menționați în Capitolul 6, de elementele următoare:

- **precizarea schimbării vizate:** schimbarea de comportament pe care ajutorul urmărește să o inducă în cazul notificat trebuie să fie bine precizată (ajutorul vizează realizarea unui nou proiect, crește dimensiunea, domeniul de aplicare sau ritmul activității în cadrul proiectului);
- **analiza contrafactuală:** schimbarea de comportament trebuie să fie identificată printr-o analiză contrafactuală: care ar fi nivelul activității vizate în prezența și în absența ajutorului? Diferența dintre cele două scenarii este considerată ca rezultat al acordării măsurii de ajutor și descrie efectul stimulat;
- **nivelul de profitabilitate:** dacă lansarea unui proiect nu ar fi, în sine, profitabilă pentru o întreprindere privată, dar ar genera beneficii importante pentru societate, este mai probabil că ajutorul va avea un efect stimulat. Pentru evaluarea profitabilității globale (sau a lipsei profitabilității) proiectului, pot fi utilizate, ca metodologii de evaluare, practicile standard din sectorul specific analizat⁴⁵;

⁴⁵ Poate fi vorba de metode de evaluare a valorii actuale nete a proiectului (adică totalul fluxului financiar actualizat pe care trebuie să-l producă investiția, diminuat cu costul investiției), rata de randament internă sau randamentul capitalului investit. Pot servi ca dovezi rapoartele financiare și planurile de afaceri interne care conțin informații cu privire la previziunile de cerere, previziunile de costuri, previziunile financiare (de exemplu, valoarea actuală netă, rata internă de randament, randamentul capitalului investit), documente prezentate unui comitet de investiții și în care sunt dezvoltate diverse scenarii de investiții sau documente furnizate piețelor financiare

- **volumul investițiilor și graficul fluxurilor financiare:** o investiție de pornire semnificativă, un nivel scăzut al fluxurilor financiare care pot fi încasate și o considerabilă pondere a fluxurilor financiare plătibile într-un viitor foarte îndepărtat vor fi considerate ca elemente pozitive în evaluarea efectului stimulat;
- **nivelul de risc prezentat de proiectul de cercetare:** pe baza, spre exemplu, a unor studii de fezabilitate, a unor analize de risc și a opiniilor experților, evaluarea riscului prezentat de un proiect va ține cont, în special, de ireversibilitatea investiției, de probabilitatea unei productivități mai scăzute decât cea prevăzută, de riscul ca realizarea proiectului să submineze alte activități și de riscul ca viabilitatea financiară a întreprinderii să fie afectată de costurile proiectului. Pentru ajutorul de stat destinat acelor proiecte sau activități de C&D&I care sunt localizate în regiuni asistate, Comisia va lua în considerare dezavantajele cauzate de caracterul periferic și de alte particularități regionale care au un impact negativ asupra nivelului de risc inerent al proiectului de cercetare;
- **evaluare continuă:** măsurile pentru care sunt prevăzute proiecte pilot (pe scară mică) sau care prevăd obiective parțiale bine definite care conduc la stoparea proiectului în caz de eșec, precum și monitorizarea ex post accesibilă în mod public, vor fi luate în considerare într-un mod mai favorabil în cazul evaluării efectului stimulat.

7.3.4. Proporționalitatea ajutorului

Independent de criteriile menționate în Capitolul 5, Statul Membru în cauză este invitat să prezinte următoarele informații suplimentare:

- **procedura de selecție deschisă:** atunci când există mai mulți candidați (potențiali) pentru realizarea proiectului de C&D&I într-un Stat Membru, este mai probabil să fie respectat criteriul de proporționalitate dacă proiectul a fost atribuit pe baza unor criterii transparente, obiective și nediscriminatorii;
- **ajutorul limitat la minimum:** Statele Membre trebuie să explice modul de calcul al ajutorului acordat, pentru a certifica faptul că ajutorul este limitat la minimumul necesar.

7.4. Analiza distorsionării mediului concurențial și a comerțului

Ajutorul de stat pentru C&D&I poate avea un impact asupra concurenței la două niveluri: (i) concurența în procesul de inovare, adică concurența în materia C&D&I care se exercită pe piețele de produs din amonte și (ii) concurența de pe piețele de produs pe care sunt exploatate rezultatele activităților de C&D&I. La evaluarea efectelor negative ale măsurii de ajutor, Comisia își va focaliza analiza pe distorsiunile concurenței și pe impactul previzibil pe care îl va avea ajutorul pentru C&D&I asupra concurenței dintre întreprinderile de pe piețele de produs vizate. Comisia va acorda o atenție sporită riscurilor pentru concurență și pentru comerț care au o probabilitate deosebită de a se manifesta într-un viitor previzibil.

Impactul asupra concurenței în domeniul inovării va fi luat în considerare dacă afectează, în mod previzibil, evoluția concurenței pe piața produsului. În anumite cazuri, rezultatele activității de C&D&I, spre exemplu cele care îmbracă forma drepturilor de proprietate intelectuală, fac chiar ele obiectul comerțului pe piețele tehnologice, de exemplu prin licențiere. În aceste cazuri, Comisia va putea să țină cont și de efectul concurențial al ajutoarelor pe aceste piețe.

Impactul activităților de C&D&I asupra piețelor de produs este foarte dinamic, iar analiza va avea, din acest motiv, o natură prospectivă. În mod frecvent, aceeași activitate inovatoare va fi asociată cu multiple piețe de produs viitoare. În acest caz, va fi analizat impactul ajutorului de stat asupra tuturor piețelor în cauză.

Ajutoarele pentru C&D&I pot distorsiona concurența pe piețele de produs în 3 moduri distincte:

(1) pot desființa stimulentele dinamice pentru întreprinderi (efectul de „pierdere a investitorilor privați”);

- (2) pot crea sau menține poziții de putere de piață;
- (3) pot menține o structură de piață inefficientă.

Ajutoarele de stat pot avea, de asemenea, un efect negativ asupra comerțului pe Piața comună. În special atunci când ajutoarele pentru C&D&I conduc la pierderea investitorilor privați, ele pot avea ca rezultat, în principal, delocalizări ale activităților economice și pot altera schimburile comerciale.

7.4.1. Desființarea stimulentei dinamice

Principalul aspect care trebuie urmărit atunci când se acordă ajutoare pentru C&D&I întreprinderilor este modul în care acestea afectează stimulentele dinamice ale întreprinderilor concurente de a investi. Atunci când o întreprindere primește un ajutor, probabilitatea ca aceasta să finalizeze cu succes activități de C&D&I crește, în general, ceea ce se traduce, mai târziu, printr-o prezență sporită a întreprinderii respective pe piața sau pe piețele de produs. Această prezență sporită poate conduce concurenței să reducă volumul planurilor lor de investiții inițiale (efectul de „pierdere a investitorilor privați”).

În analiza sa, Comisia va lua în considerare următoarele elemente:

- **volumul ajutorului:** măsurile de ajutor care implică sume considerabile sunt mai susceptibile de a conduce la un efect de „pierdere a investitorilor privați” semnificativ. Importanța sumei ajutorului va fi măsurată prin raportare la totalul cheltuielilor private de C&D din sectorul în cauză și la suma cheltuită de către principalii jucători de pe piață;
- **proximitatea pieței/tipul de ajutor:** cu cât măsura vizează activități de C&D&I mai apropiate de piață, cu atât ea este mai susceptibilă de a exercita un efect important de „pierdere a investitorilor privați”;
- **procedura de selecție deschisă:** Comisia va manifesta o atitudine mai favorabilă dacă subvenția este acordată pe bază de criterii obiective și nediscriminatorii;
- **bariere la ieșire:** concurenții sunt mai susceptibili de a-și menține (sau chiar de a spori) planurile lor de investiții atunci când barierele la ieșire ale procesului de inovare sunt ridicate. Acesta poate fi cazul când un mare număr de investiții trecute ale concurenților sunt blocate pe o traiectorie de C&D&I particulară;
- **stimulente pentru a concura pentru o piață viitoare:** ajutoarele pentru C&D&I pot conduce la o situație în care concurenții beneficiarului de ajutor renunță de a-l mai concura pe acesta pe o piață viitoare, deoarece avantajul conferit lui de ajutor (în privința gradului de avans tehnologic sau a termenelor) reduce posibilitățile lor de a intra pe această piață viitoare într-un mod profitabil;
- **diferențierea produselor și intensitatea concurenței:** atunci când inovarea de produs constă mai degrabă în dezvoltarea de produse diferențiate (legată, de exemplu, de mărci, standarde, tehnologii sau categorii de consumatori diferite), concurenții sunt mai puțin susceptibili de a fi afectați. Același lucru se întâmplă dacă există mulți concurenți reali pe piață.

7.4.2. Crearea unei poziții puternice pe piață

Ajutorul în favoarea C&D&I poate avea efecte distorsionante prin creșterea sau menținerea unei poziții pe piețele de produs. Poziția puternică pe piață constă în capacitatea de a influența prețurile pieței, producția, varietatea sau calitatea bunurilor și serviciilor de pe piață sau alți parametri ai concurenței pe piață, de-a lungul unei perioade semnificative, în detrimentul consumatorilor. Comisia va evalua poziția pe piață a beneficiarului înaintea acordării ajutorului și modificarea acesteia ca efect al acordării ajutorului).

Comisia este preocupată, în principal, de acele măsuri de ajutor pentru C&D&I care-i permit beneficiarului de ajutor să transfere sau să consolideze puterea de piață deținută pe piețe de produs existente spre piețe de produs viitoare. Este, deci, puțin probabil ca Comisia să identifice probleme de concurență legate de puterea pe piață pe piețele în care fiecare beneficiar de ajutor are o cotă de piață sub 25% și pe piețele care au o concentrare a pieței, măsurată conform Indicelui Herfindahl-Hirschman (HHI), sub 2000.

În analiza sa, Comisia va lua în considerare elementele următoare:

- **poziția pe piață a beneficiarului de ajutor și structura pieței:** dacă beneficiarul ocupă deja o poziție dominantă pe o piață de produs, măsura de ajutor este susceptibilă de a consolida această poziție, slăbind și mai mult presiunea concurențială pe care o pot exercita asupra lui întreprinderile concurente. De asemenea, măsurile de ajutor de stat pot avea un impact considerabil pe piețele de oligopol, pe care sunt activi doar câțiva operatori;
- **nivelul barierelor la intrare:** în domeniul C&D&I, pot exista bariere considerabile la intrare pentru noii intrați. Aceste bariere includ bariere de natură juridică (în special drepturile de proprietate intelectuală) sau legate de economia de scară și de gamă, precum și bariere la accesul la rețele și la infrastructură, ori alte bariere strategice pentru intrare sau expansiune/extindere;
- **puterea de cumpărare:** puterea de piață a unei întreprinderi poate fi, de asemenea, limitată de poziția pe piață a cumpărătorilor. Prezența unor cumpărători puternici poate servi la contracararea existenței unei poziții de forță pe o piață dată, dacă este probabilă încercarea cumpărătorilor de a menține un grad satisfăcător de concurență pe piață;
- **procesul de selecție:** măsurile de ajutor care le permit întreprinderilor ce ocupă o poziție puternică pe piață să influențeze procesul de selecție, spre exemplu, oferindu-le dreptul de a recomanda întreprinderi în procesul menționat sau orientând cercetarea pe o cale ce defavorizează alternativele, într-o manieră nejustificată, sunt susceptibile de a-i provoca îngrijorarea Comisiei.

7.4.3. Menținerea unor structuri de piață ineficiente

Dacă nu sunt bine orientate, ajutoarele pentru C&D&I pot să susțină întreprinderi neperformante și, în consecință, să creeze structuri de piață în care numeroși operatori funcționează cu mult sub nivelul de eficiență. În analiza sa, Comisia va verifica dacă ajutorul este acordat pe piețe care se confruntă cu criza de supracapacitate, unor industrii în declin sau în sectoare sensibile. Este mai puțin probabil să apară probleme în situațiile în care ajutoarele de stat pentru C&D&I urmăresc să modifice ritmul de creștere al sectorului, în special prin introducerea de noi tehnologii.

7.5. Compararea și decizia

Ținând cont de aceste elemente pozitive și negative, Comisia compară efectele măsurii și stabilește dacă distorsiunile pe care ea le produce afectează condițiile de comerț într-o măsură contrară interesului comun. În fiecare caz, analiza va fi fondată pe o evaluare globală a infulențelor pozitive și negative previzibile ale ajutorului de stat. În acest scop, Comisia nu va proceda la utilizarea, într-o manieră mecanică, a criteriilor menționate în Secțiunile 7.3. și 7.4., ci va efectua o evaluare de ansamblu bazată pe principiul proporționalității.

Comisia poate fie să nu ridice obiecțiuni la măsura de ajutor notificată, fără o deschidere a procedurii formale de evaluare prevăzută în articolul 6 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999, fie să decidă, ca urmare a aplicării menționatei proceduri formale de investigație, închiderea procedurii printr-o decizie în conformitate cu articolul 7 din Regulamentul menționat. Dacă adoptă o decizie condiționată, în sensul articolului 7 (4) al Regulamentului (CE) nr. 659/1999, Comisia poate avea în vedere, mai ales, impunerea următoarelor condiții, care trebuie să fie proporționale și să reducă distorsiunile sau efectele produse de măsură asupra comerțului:

- intensități ale ajutorului inferioare plafoanelor prevăzute în Capitolul 5, inclusiv mecanisme de recuperare și modalități/condiții diferite pentru rambursarea avansurilor recuperabile;
- diseminarea rezultatelor, cooperarea și alte angajamente referitoare la comportamentul beneficiarului;
- menținerea unei contabilități separate, în vederea evitării subvenționării încrucișate a piețelor, atunci când beneficiarul este activ pe mai multe piețe;
- interdicția discriminării cu privire la alți beneficiari potențiali (reducerea selectivității).

8. Cumulul

În ceea ce privește cumulul, plafoanele de ajutor stabilite în prezentul Cadru comunitar sunt aplicabile indiferent de faptul că sprijinul pentru proiect este finanțat integral din resurse ale Statului Membru sau că este parțial finanțat de către Comunitate, excepție făcând, în contextul specific și limitat, condițiile stabilite pentru finanțarea comunitară în baza Programelor-cadru de cercetare și de dezvoltare tehnologică adoptate potrivit Titlului XVIII al Tratatului CE sau Titlului II al Tratatului Euratom.

Atunci când cheltuielile eligibile pentru un ajutor pentru C&D&I sunt total sau parțial eligibile pentru ajutoare destinate altor obiective, partea comună va fi supusă celui mai favorabil plafon ce rezultă din regulile aplicabile. Această limitare nu se aplică ajutoarelor acordate în conformitate cu Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru promovarea investițiilor în capital de risc în cadrul întreprinderilor mici și mijlocii⁴⁶.

Ajutorul pentru C&D&I nu va fi cumulat cu ajutorul de minimis pentru aceleași cheltuieli eligibile, în scopul depășirii intensităților maxime stabilite prin prezentul Cadru comunitar.

9. Reguli speciale aplicabile agriculturii și pescuitului

În ceea ce privește ajutoarele pentru C&D cu privire la produsele listate în Anexa I a Tratatului CE și prin derogare de la limitările intensității ajutorului sau de la bonusurile prevăzute în alte dispoziții ale prezentului Cadru comunitar, Comisia va continua să autorizeze o intensitate a ajutorului până la 100%, sub rezerva respectării, în fiecare caz, a următoarelor patru condiții:

- ajutorul este în interesul general al sectorului sau sub-sectorului în cauză;
- informațiile cu privire la efectuarea activităților de cercetare și obiectivul cercetării sunt publicate pe Internet înainte de începerea activităților de cercetare. Aceste informații trebuie să precizeze data aproximativă la care se așteaptă a se obține rezultatele, precum și adresa la care acestea vor fi publicate pe Internet și să menționeze faptul că rezultatele sunt disponibile în mod gratuit;
- rezultatele cercetării sunt accesibile pe Internet pentru o perioadă de cel puțin 5 ani. Publicarea acestor informații pe Internet trebuie să aibă loc cel târziu la data la care ele sunt comunicate membrilor oricărei organizații particulare;
- ajutoarele sunt acordate direct instituției sau organismului de cercetare și trebuie să nu implice acordarea directă, către o companie care produce, prelucrează sau comercializează produse agricole, a unui ajutor nelegat de cercetare și să nu conducă la subvenționarea prețului pentru producătorii unor asemenea produse.

Comisia va autoriza un ajutor de stat pentru cooperare, în conformitate cu articolul 29 al Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului din 20.09.2005 privind susținerea dezvoltării rurale prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADER)⁴⁷, dacă această cooperare a fost aprobată pentru obținerea unei cofinanțări comunitare în baza articolului menționat și/sau dacă ajutorul de stat este

⁴⁶ JO L 194 din 18.08.2006, pag.2.

⁴⁷ JO L 277 din 21.10.2005, pag. 1. Regulament modificat de Regulamentul (CE) nr. 1463/2006 (JO L 277 din 09.10.2006, pag. 1.)

acordat ca finanțare suplimentară în conformitate cu articolul 89 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005, în aceleași condiții și cu aceleași intensități ale ajutorului ca și co-finanțarea.

Cazurile de ajutoare pentru C&D&I pentru produse listate în Anexa I a Tratatului CE care nu îndeplinesc condițiile prevăzute în prezentul capitol vor fi evaluate conform regulilor obișnuite din prezentul Cadru comunitar.

10. Dispoziții finale

10.1. Rapoarte / Raportări și monitorizare

10.1.1. Rapoarte anuale

Potrivit prevederilor Regulamentului (CE) nr. 659/1999 și ale Regulamentului (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21.04.2004 privind aplicarea Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a regulilor detaliate de aplicare a articolului 93 din tratatul CE⁴⁸, Statele Membre trebuie să prezinte rapoarte anuale Comisiei.

Pe lângă elementele prevăzute în aceste regulamente, rapoartele anuale cu privire la măsurile de ajutor pentru C&D&I vor conține, pentru fiecare măsură, inclusiv pentru ajutoarele acordate în condițiile unei scheme autorizate, următoarele informații:

- numele beneficiarului;
- suma ajutorului, pe beneficiar;
- intensitatea ajutorului;
- sectoarele de activitate în care sunt realizate proiectele subvenționate.

În cazul unui ajutor fiscal, Statul Membru trebuie doar să furnizeze o listă cu acele întreprinderi care au beneficiat de o scutire fiscală anuală mai mare de 200.000 de euro.

În cazul polilor de inovare, raportul trebuie să conțină, de asemenea, o scurtă descriere a activităților polului de inovare și a eficacității lui în atragerea activităților de C&D&I. Comisia poate cere informații suplimentare cu privire la ajutorul acordat, pentru a verifica dacă au fost respectate condițiile stabilite în decizia Comisiei de autorizare a măsurii de ajutor.

Rapoartele anuale vor fi publicate pe site-ul de internet al Comisiei.

Pentru toate ajutoarele acordate unor mari întreprinderi în baza unor scheme de ajutor autorizate, Statele Membre trebuie, de asemenea, să explice în raportul lor anual cum a fost respectat efectul stimulat pentru ajutorul acordat unor astfel de întreprinderi, în special pe baza utilizării indicatorilor și a criteriilor stipulate în Capitolul 6.

10.1.2. Accesul la textul integral al schemelor de ajutor

Comisia consideră că sunt necesare măsuri suplimentare pentru a îmbunătăți transparența acordării ajutoarelor de stat în cadrul Comunității. Astfel, devine necesar să se asigure faptul că Statele Membre, operatorii economici, părțile interesate și Comisia însăși vor avea acces cu ușurință la textul integral al tuturor schemelor de ajutor pentru C&D&I aplicabile.

Cea mai bună soluție, în acest scop, constă în crearea unor site-uri de Internet legate. Acesta este motivul pentru care, la evaluarea schemelor de ajutor pentru C&D&I, Comisia va impune, în mod sistematic, Statului Membru în cauză, obligația de a publica pe Internet textul integral al tuturor schemelor de ajutor și de a-i comunica adresa site-ului Internet pe care le-a postat. Schema nu trebuie să fie aplicată înainte de data publicării informațiilor pe Internet.

⁴⁸ JO L 140 din 30.04.2004, pag. 1. Regulament modificat de Regulamentul (CE) nr. 1627/2006 (JO L 302 din 01.11.2006, pag. 10).

10.1.3. Fișele de informații

Pe lângă acestea, ori de câte ori un ajutor pentru C&D&I este acordat pe baza unei scheme de ajutor, fără a fi supus obligației de notificare individuală și dacă depășește 3 milioane de euro, Statul Membru trebuie să îi comunice Comisiei informațiile cerute, într-un termen de 20 de zile lucrătoare începând de la acordarea ajutorului de către autoritatea competentă, utilizând formularul-tip din Anexa la prezentul Cadru comunitar. Comisia va publica un rezumat al informațiilor pe website-ul propriu http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html, pentru a fi accesibile publicului.

Statele Membre trebuie să se asigure că, pentru toate măsurile de C&D&I, sunt păstrate dosare detaliate privind acordarea ajutorului. Aceste dosare, care trebuie să conțină toate informațiile necesare pentru a se stabili dacă au fost respectate costurile eligibile și intensitatea maximă admisă a ajutorului, trebuie să fie păstrate timp de 10 ani de la data acordării ajutorului.

Comisia va cere Statelor Membre să-i furnizeze aceste informații la trei ani de la intrarea sa în vigoare⁴⁹, în vederea realizării unei evaluări a impactului prezentului Cadru comunitar.

10.2. Măsuri adecvate

Comisia propune Statelor Membre, în baza prevederilor articolului 88 (1) al Tratatului CE, adoptarea următoarelor măsuri adecvate privind schemele existente de ajutor pentru C&D:

În vederea respectării dispozițiilor prezentului Cadru comunitar, Statele Membre vor modifica, dacă este necesar, schemele menționate, pentru a le pune în conformitate cu acesta, într-un termen de 12 luni de la intrarea lui în vigoare, cu excepțiile următoare:

- Statele Membre dispun de un termen de 24 de luni pentru a amenda schemele, în acord cu dispozițiile punctului 3.1.1. din prezentul Cadru comunitar;
- noul plafon pentru proiectele mari individuale se va aplica începând cu data intrării în vigoare a prezentului Cadru comunitar;
- obligația de a furniza rapoarte anuale mai detaliate, în temeiul punctului 10.1.1. și obligația de a prezenta fișe de informare, conform punctului 10.1.3. se vor aplica schemelor de ajutor existente după șase luni de la intrarea în vigoare a prezentului Cadru comunitar.

Statele Membre sunt invitate să-și dea acordul explicit necondiționat cu privire la măsurile propuse în termen de două luni de la data publicării prezentului Cadru comunitar. În absența unui răspuns, Comisia va considera că Statul Membru în cauză nu aprobă măsurile propuse.

10.3. Intrarea în vigoare, valabilitatea și revizuirea

Prezentul Cadru comunitar intră în vigoare la 01 ianuarie 2007 sau, dacă nu a fost publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene înainte de această dată, în prima zi care succede publicării sale în Jurnalul Oficial; el înlocuiește Cadrul comunitar privind ajutorul de stat pentru C&D.

Prezentul Cadru comunitar este aplicabil până la data de 31 decembrie 2013. După consultarea Statelor Membre, Comisia va putea să modifice Cadrul comunitar înainte de această dată, pe baza unor considerente importante legate de politica de concurență sau de politica de cercetare, ori pentru a ține seama de prevederile altor politici comunitare sau ale angajamentelor internaționale. Comisia are intenția de a supune Cadrul comunitar unei revizuii, la trei ani după intrarea lui în vigoare.

Comisia va aplica prezentul Cadru comunitar tuturor proiectelor de ajutor notificate cu privire la care ea este chemată să ia o decizie după publicarea noului Cadru comunitar în Jurnalul Oficial, chiar dacă aceste proiecte au fost notificate înaintea publicării lui. Această dispoziție se aplică și pentru ajutoarele individuale acordate în baza unor scheme deja autorizate și notificate Comisiei în conformitate cu obligația de notificare a unor asemenea ajutoare, în mod individual.

⁴⁹ În acest context, Statele Membre ar putea dori să sprijine Comisia, comunicându-i propria lor evaluare ex post a schemelor și a măsurilor individuale.

În conformitate cu Comunicarea sa privind stabilirea regulilor aplicabile pentru evaluarea ajutorului ilegal⁵⁰, Comisia va aplica ajutoarelor nenotificate:

- prezentul Cadru comunitar, dacă ajutorul a fost acordat după intrarea lui în vigoare;
- Cadrul în vigoare la momentul acordării ajutorului, în toate celelalte cazuri.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 323 din data 30.12.2006

⁵⁰ JO C 119 din 22.05.2002, pag. 22.

**Formular pentru furnizarea de informații sumare cu privire la ajutoarele de stat,
în conformitate cu obligațiile de raportare lărgite**

- (1) Ajutor în favoarea (numele întreprinderii/întreprinderilor beneficiare a/ale ajutorului, IMM sau nu):
.....
- (2) Numărul schemei de ajutor (numărul atribuit de Comisie schemei/schemelor existente în baza
căreia/căroră este acordat ajutorul):
- (3) Entitatea/entitățile publică/e care acordă ajutorul (nume și coordonate ale autorității/ autorităților
furnizoare):
- (4) Statul Membru în care este realizat/ă proiectul sau măsura care beneficiază de ajutor:
.....
- (5) Tipul de proiect sau de măsură:
- (6) Scurtă descriere a proiectului sau a măsurii:
- (7) Costurile eligibile, dacă este cazul (în euro):
- (8) Suma actualizată (brută) a ajutorului (în euro):
- (9) Intensitatea ajutorului (% în echivalent-subvenție brut):
- (10) Condiții atașate plății ajutorului propus (dacă există):
- (11) Data planificată de începere și de încheiere a proiectului sau a măsurii:
- (12) Data acordării ajutorului:

ORIENTĂRILE COMUNITARE privind ajutorul de stat pentru protecția mediului

1. Introducere

1.1. Politica privind ajutorul de stat și politica energetică pentru Europa

(1) Consiliul European de primăvară din 2007 a făcut apel la Statele Membre și la instituțiile Uniunii Europene să întreprindă acțiuni în vederea dezvoltării unei politici europene integrate durabile în domeniul schimbărilor climatice și al energiei. Consiliul a afirmat, printre altele:

„Dat fiind faptul că producția și utilizarea de energie sunt principalele surse ale emisiilor de gaze cu efect de seră, este necesară o abordare integrată a politicii în domeniul schimbărilor climatice și al energiei pentru a realiza acest obiectiv. Integrarea ar trebui realizată pe bază de sprijin reciproc. În această perspectivă, politica energetică pentru Europa (PEE) va urmări atingerea următoarelor trei obiective, în condițiile respectării depline a alegerii Statelor Membre în materie de surse de energie și a suveranității acestora asupra surselor de energie primară, sub semnul unui spirit de solidaritate între Statele Membre:

- sporirea siguranței aprovizionării;
- asigurarea competitivității economiilor europene și a disponibilității unei energii accesibile;
- promovarea unui mediu durabil și combaterea schimbărilor climatice.“

(2) Ca piatră de temelie în crearea acestei politici energetice pentru Europa, Consiliul European a sprijinit un Plan de acțiune cuprinzător privind energia pentru perioada 2007-2009 și a invitat în mod special Comisia să înainteze, cât mai repede posibil, propunerile solicitate în Planul de acțiune. Una din aceste propuneri se referă la revizuirea Orientărilor comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului.

(3) Consiliul European s-a angajat în mod ferm și independent ca Uniunea Europeană să reducă cu cel puțin 20% emisiile de gaze cu efect de seră până în 2020, față de 1990. Acesta a subliniat, de asemenea, necesitatea creșterii eficienței energetice în Uniunea Europeană astfel încât să se atingă obiectivul de economisire a 20% din consumul de energie al Uniunii Europene în comparație cu estimările pentru 2020, și a susținut un obiectiv obligatoriu constând într-un segment de 20% de energii regenerabile din consumul energetic global al Uniunii Europene până în 2020, precum și un obiectiv minim obligatoriu de 10% care trebuie realizat de toate Statele Membre pentru segmentul de biocombustibili din consumul global de benzină și motorină pentru transport în Uniunea Europeană până în 2020.

(4) Aceste noi Linii directoare constituie unul dintre instrumentele de punere în aplicare a planului de acțiune și a aspectelor ecologice ale obiectivelor privind energia și schimbările climatice stabilite de Consiliul European.

1.2. Politica privind ajutorul de stat și protecția mediului

(5) În „Planul de acțiune privind ajutorul de stat – Ajutoare de stat mai puține și mai bine direcționate: Foaie de parcurs pentru reforma ajutorului de stat în perioada 2005-2009”¹ (denumit în continuare „Planul de acțiune privind ajutorul de stat”), Comisia a remarcat faptul că măsurile privind ajutorul de stat pot fi uneori instrumente eficiente pentru îndeplinirea obiectivelor de interes comun. În anumite condiții, ajutorul de stat poate corecta disfuncționalitățile de piață, ameliorând astfel funcționarea piețelor

¹ COM(2005) 107 final.

și măbind concurența. Acesta poate servi, de asemenea, la promovarea dezvoltării durabile, independent de corectarea disfuncționalităților de piață². Planul de acțiune privind ajutorul de stat subliniază, de asemenea, că protecția mediului poate să ofere oportunități inovării, să creeze noi piețe și să mărească competitivitatea prin utilizarea eficientă a resurselor și prin recurgerea la noi posibilități de investiții. În anumite condiții, ajutorul de stat poate conduce la realizarea acestor obiective, contribuind astfel la obiectivele fundamentale ale Strategiei de la Lisabona, și anume creșterea economică și ocuparea forței de muncă mai durabile. Decizia 1600/2002/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iulie 2002 de stabilire a celui de-al șaselea Program comunitar de acțiune pentru mediu³ (denumită în continuare „al șaselea Program de acțiune pentru mediu”) identifică domeniile prioritare de acțiune pentru protecția mediului⁴.

(6) Obiectivul principal al controlului ajutorului de stat în domeniul protecției mediului este de a asigura că prin măsurile privind ajutorul de stat se obține un nivel mai ridicat al protecției mediului decât cel care s-ar obține în absența ajutorului în cauză, și că efectele pozitive ale ajutorului cântăresc mai greu decât efectele sale negative în ceea ce privește denaturările concurenței, luând în considerare principiul „poluatorul plătește” (denumit în continuare „PPP”) stabilit la articolul 174 din Tratatul CE.

(7) Activitățile economice pot avea efecte negative asupra mediului, nu în ultimul rând prin poluare. În anumite cazuri, în lipsa unei intervenții guvernamentale, întreprinderile pot evita să suporte costul integral al daunelor ecologice provocate de activitatea pe care o desfășoară. În consecință, piața nu alocă în mod eficient resursele, întrucât producătorul nu ține seama de efectele externe (negative) ale producției, care sunt suportate de societate în ansamblu.

(8) În conformitate cu PPP, aceste externalități negative pot fi contracarate dacă se iau măsuri pentru ca poluatorul să plătească pentru poluarea produsă, ceea ce implică internalizarea integrală a costurilor de mediu de către poluator. Obiectivul este de a se asigura ca prin costurile private (suportate de întreprindere) să fie reflectate costurile sociale reale ale activității economice. Punerea în aplicare integrală a PPP ar duce astfel la corectarea deficiențelor de pe piață. PPP poate fi pus în aplicare fie prin stabilirea de standarde obligatorii de mediu, fie prin instrumente de piață⁵. Unele instrumente de piață pot implica acordarea de ajutor de stat tuturor sau numai unor întreprinderi cărora acestea li se aplică.

(9) Cu toate că în prezent există limite în ceea ce privește aplicarea PPP, această deficiență de reglementare nu ar trebui să împiedice Statele Membre nici să impună cerințe de protecție a mediului care să depășească cerințele comunitare și nici să reducă la maxim externalitățile negative.

(10) Pentru a spori nivelul de protecție a mediului, Statele Membre pot opta să utilizeze ajutorul de stat pentru a crea stimulente la nivel individual (la nivelul întreprinderii) în vederea atingerii unui nivel mai ridicat de protecție a mediului decât cel cerut de standardele comunitare sau în vederea sporirii protecției mediului în absența unor standarde comunitare. De asemenea, acestea pot să stabilească standarde naționale sau taxe de mediu la un nivel mai ridicat decât cel cerut de legislația comunitară sau să utilizeze taxele de mediu pentru punerea în aplicare unilaterală a PPP în absența legislației comunitare.

(11) Comisia consideră necesară revizuirea Orientărilor privind ajutorul de stat pentru protecția mediului pentru a îndeplini obiectivele stabilite în Planul de acțiune privind ajutorul de stat, în special pentru a asigura un ajutor mai bine direcționat, o analiză economică îmbunătățită și proceduri mai eficiente. În plus, Comisia consideră necesar să se țină seama de evoluțiile din domeniul politicii de mediu și al tehnologiilor de mediu și să adapteze normele în lumina experienței acumulate.

(12) Comisia va aplica prezentele Orientări în evaluarea ajutorului de mediu, sporind, prin aceasta, certitudinea juridică și transparența procesului de luare a deciziilor. Ajutorul pentru protecția mediului

² A se vedea Planul de acțiune privind ajutorul de stat, alineatul (10).

³ JO L 242, 10.09.2002, pag. 1.

⁴ Prioritățile constau în: schimbările climatice, natura și biodiversitatea, mediul și sănătatea, resursele naturale și deșeurile. Sănătatea nu face obiectul prezentelor Orientări.

⁵ Referitor la acestea din urmă, a se vedea Cartea verde privind instrumentele de piață utilizate în scopuri aferente politicii de mediu și altor politici conexe, 28 martie 2007, COM(2007) 140 final.

se justifică, în principal, în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE. Prezentele Orientări înlocuiesc Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului⁶ care au intrat în vigoare în 2001.

(13) Sunt stabilite Orientări pentru două tipuri de evaluări: o evaluare standard pentru măsurile care implică ajutor sub un anumit prag sau pentru ajutorul acordat instalațiilor cu o capacitate de producție sub un anumit nivel (Capitolul 3) și o evaluare detaliată pentru măsurile care implică ajutor peste acel prag sau ajutorul acordat instalațiilor cu o capacitate de producție peste acel nivel, precum și pentru ajutorul acordat noilor instalații producătoare de energie regenerabilă, calculat pe baza costurilor externe evitate (Capitolul 5).

(14) Prezentele Orientări se vor aplica tuturor măsurilor notificate Comisiei (fie din cauză că măsura nu este reglementată printr-un regulament de exceptare pe categorii (denumit în continuare „REC”), fie pentru că un REC impune obligația de a notifica ajutorul în mod individual sau pentru că statul membru în cauză decide să notifice o măsură care, în principiu, putea fi exceptată în temeiul unui REC), precum și în evaluarea oricărui ajutor care nu a fost notificat după publicarea prezentelor Orientări.

1.3. Testul comparativ și aplicarea acestuia la ajutorul pentru protecția mediului

1.3.1. Planul de acțiune privind ajutorul de stat: un ajutor mai redus și mai bine direcționat, test comparativ pentru evaluarea ajutorului

(15) În Planul de acțiune pentru ajutorul de stat, Comisia a anunțat că „pentru o contribuție optimă la relansarea Strategiei de la Lisabona pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă, în cazurile relevante, Comisia își va consolida abordarea economică privind analiza ajutorului de stat. Abordarea economică reprezintă un instrument pentru o mai bună focalizare a anumitor ajutoare de stat și o direcționare a acestora către obiectivele strategiei relansate de la Lisabona”.

(16) Atunci când evaluează dacă o măsură de ajutor poate fi considerată compatibilă cu Piața Comună, Comisia compară impactul pozitiv al măsurii de ajutor luate pentru atingerea unui obiectiv de interes comun cu efectele secundare potențial negative, precum denaturarea comerțului și a concurenței. Planul de acțiune privind ajutorul de stat, pe baza practicii existente, a oficializat acest exercițiu de comparare sub denumirea de „test comparativ”⁷. Testul funcționează în trei etape: primele două etape fac trimitere la efectele pozitive ale ajutorului de stat, iar a treia la efectele negative și comparația efectelor pozitive și negative. Structura testului comparativ este următoarea:

1) Prin măsura de ajutor se urmărește un obiectiv de interes comun bine definit? (de exemplu: creșterea economică, ocuparea forței de muncă, coeziunea, mediul, securitatea energetică). În contextul acestor Orientări, obiectivul relevant de interes comun este protecția mediului.

2) Este ajutorul de stat bine conceput pentru a realiza obiectivul de interes comun, adică ajutorul își propune remedierea disfuncționalității de piață sau un alt obiectiv?

- a) Ajutorul de stat este un instrument corespunzător de politică?
- b) Există un efect stimulat, aceasta însemnând că ajutorul de stat determină o modificare a comportamentului întreprinderilor?
- c) Ajutorul de stat este proporțional, și anume s-ar putea obține aceeași schimbare de comportament cu un ajutor redus?

3) Denaturările concurenței și efectul asupra comerțului sunt limitate, astfel încât bilanțul general să fie pozitiv?

(17) Testul comparativ se aplică întocmirii normelor privind ajutorul de stat, precum și evaluării cazurilor.

⁶ JO C 37, 03.02.2001, pag. 3.

⁷ A se vedea Planul de acțiune privind ajutorul de stat, punctele (11) și (20), detaliate în Comunicarea privind inovarea (COM(2005) 436 final, 21.09.2005).

1.3.2. Obiectivul de interes comun abordat de Orientări

(18) Articolul 2 prima liniuță din Tratatul privind Uniunea Europeană prevede că dezvoltarea durabilă este unul din obiectivele Uniunii Europene. Acesta ar trebui să se bazeze pe prosperitate economică, coeziune socială și un nivel înalt de protecție a mediului. Prin urmare, promovarea protecției mediului este un obiectiv de interes comun important. Pe lângă aceasta, articolul 6 din Tratatul CE menționează necesitatea integrării protecției mediului în toate politicile comunitare, iar articolul 174 alineatul (2) din Tratatul CE statuează faptul că politica de mediu trebuie să se bazeze pe principiile precauției, prevenirii, rectificării poluării⁸ la sursă și „poluatorul plătește“.

(19) Prezentele Orientări stabilesc condițiile de autorizare a acordării ajutorului de stat în vederea remedierii acelor disfuncționalități de piață care duc la o protejare insuficientă a mediului.

(20) Cea mai des întâlnită situație de disfuncționalitate de piață în domeniul protecției mediului se referă la externalitățile negative. Întreprinderile care acționează în propriul lor interes nu sunt încurajate să ia în considerare externalitățile determinate de producție, nici atunci când decid să utilizeze o anumită tehnologie de producție, nici atunci când decid nivelul acesteia. Cu alte cuvinte, costurile de producție care sunt suportate de întreprindere sunt inferioare celor suportate de societate. De aceea, întreprinderile nu sunt motivate să-și reducă nivelul poluării sau să adopte măsuri individuale de protecție a mediului.

(21) Guvernele confruntate cu această disfuncționalitate de piață tind să folosească reglementarea pentru a se asigura că externalitățile negative determinate de producție sunt justificate. Prin introducerea standardelor, a taxelor, a instrumentelor economice și a altor forme de reglementare, întreprinderile care produc poluare trebuie să plătească costul pentru societate al poluării în conformitate cu principiul PPP. Internalizarea acestor externalități negative va mări, în consecință, costurile private suportate de acele întreprinderi, afectându-le astfel negativ venitul. Mai mult decât atât, întrucât generarea de poluare este răspândită inegal între industrii și întreprinderi, costurile oricărei reglementări care protejează mediul tind să fie diferențiate nu numai între întreprinderi, ci și între Statele Membre. În plus, Statele Membre pot aprecia în mod diferit necesitatea introducerii unor obiective de mediu înalte.

(22) În lipsa unor standarde comunitare și a unor instrumente de piață care să reflecte pe deplin nivelul PPP (deficiență de reglementare), Statele Membre pot decide astfel în mod unilateral să urmărească un nivel mai ridicat al protecției mediului. La rândul său, acest lucru poate determina costuri suplimentare pentru întreprinderile care își desfășoară activitatea pe teritoriul lor. Din acest motiv, pe lângă reglementare, Statele Membre pot utiliza ajutorul de stat ca măsură pozitivă de stimulare pentru a se obține niveluri mai ridicate de protecție a mediului. Statele Membre pot realiza aceasta în două moduri:

- măsuri pozitive individuale de stimulare pentru reducerea poluării și a altor impacturi negative asupra mediului: În primul rând, Statele Membre pot crea stimulente pozitive la nivel individual (la nivelul întreprinderii) pentru a depăși standardele comunitare. În acest caz, beneficiarul ajutorului reduce poluarea deoarece primește ajutor pentru a-și schimba comportamentul, și nu pentru că trebuie să suporte costurile acestei poluări. În acest caz, obiectivul ajutorului de stat este de a rezolva în mod direct disfuncționalitatea de piață determinată de efectele negative ale poluării.
- măsuri pozitive de stimulare pentru introducerea unei reglementări naționale în materie de mediu care să depășească standardele comunitare: În al doilea rând, Statele Membre pot impune reglementări naționale care să depășească standardele comunitare. Totuși, aceasta ar putea duce la costuri suplimentare pentru anumite întreprinderi, afectând astfel condițiile competitive ale acestora. În plus, este posibil ca astfel de costuri să nu reprezinte o sarcină egală pentru toate întreprinderile, având în vedere mărimea, poziția pe piață, tehnologia și alte aspecte specifice acestora. În acest caz, ajutorul de stat poate fi necesar, pentru a ușura sarcina celor mai afectate întreprinderi și, prin aceasta, ar putea permite Statelor Membre să adopte reglementări naționale de mediu mai stricte decât standardele comunitare.

⁸ Aceasta poate include activități cum ar fi emisia de poluanți chimici în mediu sau, de exemplu, care modifică fizic mediul acvatic, cauzând astfel perturbări ale ecosistemelor sau activități care au impact negativ asupra stării resurselor de apă.

1.3.3. Instrumentul corespunzător

(23) Unul din rolurile intervenției guvernamentale este acela de a asigura o protecție adecvată a mediului. Reglementarea și instrumentele de piață sunt cele mai importante instrumente pentru realizarea obiectivelor de mediu. Instrumentele flexibile, precum aplicarea din proprie inițiativă a eco-etichetelor, și răspândirea tehnologiilor ecologice pot, de asemenea, să joace un rol important. Cu toate acestea, chiar dacă găsirea combinației optime de instrumente de politici poate fi complicată, existența unor disfuncționalități de piață sau a unor obiective politice nu justifică în mod automat utilizarea ajutorului de stat.

(24) În conformitate cu PPP, poluatorul ar trebui să plătească toate costurile poluării sale, inclusiv costurile indirecte suportate de societate. În acest scop, reglementarea de mediu poate fi un instrument util pentru a spori sarcinile poluatorului. Respectarea PPP asigură, teoretic, faptul că se va rectifica disfuncționalitatea de piață determinată de externalitățile negative. În consecință, în cazul în care PPP ar fi pus în aplicare integral, nu ar fi necesară o intervenție guvernamentală suplimentară pentru a asigura un rezultat eficient pe piață. PPP rămâne principala normă, iar ajutorul de stat reprezintă, de fapt, o a doua opțiune. Utilizarea ajutorului de stat în contextul PPP ar scuti poluatorul de sarcina de a plăti costul poluării sale. Prin urmare, este posibil ca ajutorul de stat să nu fie un instrument potrivit în asemenea cazuri.

(25) Cu toate acestea, datorită în special punerii incomplete în aplicare a PPP, nivelul actual de protecție a mediului este adesea considerat nesatisfăcător din următoarele motive:

a) în primul rând, nu se poate stabili cu ușurință costul exact al poluării. Este complicat, din punct de vedere tehnic, să se calculeze costurile suplimentare pentru societate pentru toate tipurile de producție, și uneori poate fi inefficient să se ia în considerare faptul că producătorii au niveluri diferite de poluare, în cazul în care costurile administrative aferente acestui exercițiu sunt foarte ridicate. Diferite sensibilități privind modificarea prețurilor la consum (elasticitatea prețului) joacă, de asemenea, un rol. Mai mult decât atât, evaluarea costului poluării poate diferi între indivizi și societăți, în funcție de alegerile societății în ceea ce privește, de exemplu, efectul politicilor actuale asupra generațiilor viitoare. În plus, unele costuri sunt greu de exprimat fără o oarecare incertitudine în termeni financiari, ca de exemplu speranța de viață mai scăzută sau daune aduse mediului. Prin urmare, la calcularea costurilor poluării va exista întotdeauna un grad de nesiguranță.

b) în al doilea rând, creșterea prea abruptă a prețului la o serie de produse (industriale) pentru a internaliza costul poluării poate să acționeze ca un șoc extern și să creeze perturbări în economie. Prin urmare, guvernele ar putea considera că este de preferat să se progreseze cu moderație către includerea prețului total al poluării în anumite procese de producție.

(26) În contextul unui nivel nesatisfăcător al protecției mediului, deși nu rezolvă toate problemele menționate anterior, ajutorul de stat poate să furnizeze stimulente pozitive pentru ca întreprinderile să realizeze activități sau investiții care nu sunt obligatorii și care, altfel, nu ar fi realizate de către întreprinderi, care au ca obiectiv realizarea de profit. În plus, ajutorul de stat poate fi un instrument potrivit care să permită Statelor Membre să adopte reglementări naționale de mediu care merg mai departe de standardele comunitare, prin reducerea sarcinilor pentru întreprinderile cele mai afectate de astfel de reglementări și făcând astfel posibile reglementările respective.

1.3.4. Efectul stimulat și necesitatea ajutorului

(27) Ajutorul de stat pentru protecția mediului trebuie să aibă ca rezultat schimbarea comportamentului destinatarului astfel încât nivelul protecției mediului să fie mai ridicat decât în cazul în care nu s-ar fi acordat ajutorul. Cu toate acestea, investițiile care măresc nivelul de protecție a mediului pot, în același timp, să mărească veniturile⁹ și/sau să diminueze costurile¹⁰, fiind, astfel, în sine interesante din punct

⁹ O producție mai ecologică poate avea drept rezultat, de exemplu, mai multe posibilități de reciclare a deșeurilor, generând astfel venituri suplimentare. De asemenea, s-ar putea mări prețul sau volumul vânzărilor de produse care sunt percepute ca fiind într-o mai mare măsură ecologice și, în consecință, mai atractive pentru consumatori.

¹⁰ O producție mai ecologică poate avea drept rezultat, în special, un consum redus de energie și de materii prime.

de vedere economic. În consecință, este necesar să se verifice că investiția respectivă nu s-ar fi realizat în lipsa unui ajutor de stat.

(28) Obiectivul este să se asigure că întreprinderile nu s-ar angaja, fără ajutor, în aceeași activitate ca efect al beneficiilor sale intrinsece. Efectul stimulat se identifică prin analiza contrafactuală, comparându-se nivelurile activității vizate, obținute cu și fără ajutor. Identificarea corectă a scenariului contrafactual este un element-cheie pentru a stabili dacă ajutorul de stat are sau nu efect stimulat. De asemenea, acest lucru este esențial pentru calculul investiției suplimentare sau al costurilor de producție suportate în vederea atingerii nivelului mai ridicat de protecție a mediului.

(29) Este posibil să fie necesară efectuarea de investiții pentru a îndeplini standardele comunitare obligatorii. Întrucât întreprinderea ar trebui oricum să îndeplinească aceste standarde, nu se justifică ajutorul de stat destinat respectării standardelor comunitare obligatorii, deja în vigoare.

1.3.5. Proportionalitatea ajutorului

(30) Ajutorul este considerat proporțional numai în cazul în care același rezultat nu putea fi obținut cu un ajutor mai redus. Pe lângă aceasta, proportionalitatea poate fi legată, de asemenea, de gradul de selectivitate al unei măsuri.

(31) În special, valoarea ajutorului trebuie limitată la minimumul necesar pentru a realiza protecția mediului vizată. Prin urmare, costurile eligibile pentru ajutorul pentru investiții se bazează pe noțiunea de cost (net) suplimentar necesar pentru îndeplinirea obiectivelor de mediu. Acest concept implică faptul că, pentru determinarea nivelului de ajutor care poate fi acordat, toate avantajele economice de care beneficiază întreprinderea în urma investiției trebuie, în principiu, să se scadă din costurile suplimentare de investiții.

(32) Cu toate acestea, este greu să se țină seama pe deplin de toate avantajele economice pe care o investiție suplimentară i le va aduce unei întreprinderi. De exemplu, în conformitate cu metodologia de calculare a costurilor eligibile stabilită la punctele 80-84, nu se ține seama de beneficiile de funcționare după o anumită perioadă inițială din momentul realizării investiției. În mod similar, anumite tipuri de beneficii care nu sunt întotdeauna ușor cuantificabile – cum ar fi „ imaginea ecologică ” consolidată de o investiție de mediu – nu sunt luate în considerare în acest context. În consecință, pentru ca ajutorul să fie proporțional, Comisia consideră că valoarea ajutorului trebuie să fie, în mod normal, inferioară costurilor de investiții eligibile, conform Anexei. Valoarea ajutorului se poate ridica la 100% din costurile de investiție eligibile numai în cazurile în care ajutorul de investiție se acordă în cadrul unei reale proceduri concurențiale de cerere de oferte, pe baza unor criterii clare, transparente și nediscriminatorii – care să garanteze în mod real că ajutorul este limitat la minimumul necesar pentru obținerea de avantaje pentru mediu. Motivul este că, în astfel de condiții, se poate presupune că ofertele respective reflectă toate avantajele posibile care pot decurge din investiția suplimentară.

(33) În plus, pentru anumite măsuri, nu se poate calcula valoarea ajutorului pe baza costurilor suplimentare; este cazul ajutorului sub formă de exceptări de la taxele de mediu sau sub formă de reduceri ale acestora și al ajutorului sub formă de scheme de comercializare a certificatelor. În aceste cazuri, proportionalitatea trebuie asigurată prin intermediul condițiilor și al criteriilor de acordare a scutirilor și reducerilor, care să garanteze că beneficiarul nu primește avantaje excesive și că selectivitatea măsurii este limitată strict la minimum.

(34) Adeseori, costul realizării protecției mediului este mai ridicat pentru întreprinderile mici și mijlocii în termeni relativi în raport cu dimensiunea activității lor. În plus, capacitatea întreprinderilor mici și mijlocii de a suporta astfel de costuri este limitată adesea de imperfecțiunile pieței de capital. Din acest motiv și având în vedere riscul scăzut de denaturări serioase ale concurenței în cazul în care beneficiarul este o întreprindere mică sau mijlocie, poate fi justificată o bonificare pentru astfel de întreprinderi pentru anumite tipuri de ajutor.

(35) Pe lângă aceasta, Statele Membre sunt încurajate să asigure rentabilitatea în realizarea beneficiilor ecologice, de exemplu să aleagă măsurile pentru care costurile externe evitate sunt semnificative în raport cu valoarea ajutorului. Cu toate acestea, întrucât nu există o legătură directă între costurile externe evitate și costurile suportate de întreprindere, costurile externe evitate pot fi utilizate ca bază pentru a determina valorile ajutorului de stat numai în cazuri excepționale. În mod normal, pentru a asigura un stimulent corespunzător pentru ca întreprinderea să își schimbe comportamentul, valoarea ajutorului trebuie legată direct de costul suportat de întreprindere.

1.3.6. Efectele negative ale ajutorului de mediu trebuie limitate, astfel încât bilanțul general să fie pozitiv

(36) În cazul în care măsurile privind ajutorul de stat pentru mediu sunt bine direcționate pentru a contrabalansa numai costurile suplimentare reale legate de un nivel mai ridicat al protecției mediului, riscul ca ajutorul să denatureze în mod nejustificat concurența este, în mod normal, mai degrabă limitat. În consecință, este crucial ca măsurile privind ajutorul de stat pentru mediu să fie bine direcționate. În cazurile în care ajutorul nu este necesar sau proporțional pentru a îndeplini obiectivul urmărit, acesta va dăuna concurenței. Aceasta se poate întâmpla, în special, în cazul în care ajutorul conduce:

- a) la menținerea solvabilității întreprinderilor ineficiente;
- b) la denaturarea stimulentei dinamice/efectul de evicțiune („crowding out”);
- c) la crearea puterii de piață sau la practici de excludere;
- d) la schimbarea artificială a fluxurilor comerciale sau a localizării producției.

(37) În unele cazuri, măsura are rolul de a interveni în funcționarea pieței pentru a sprijini, în beneficiul global al mediului, anumite producții ecologice în detrimentul altora, mai poluante. În urma adoptării acestor măsuri, producătorii produselor ecologice în cauză își vor putea îmbunătăți poziția pe piață în raport cu concurenții care propun produse mai puțin ecologice. În astfel de cazuri, Comisia va ține seama de efectul global de mediu al măsurii atunci când va analiza impactul negativ al acesteia asupra poziției pe piață și, astfel, asupra profiturilor întreprinderilor care nu beneficiază de ajutor. Cu cât efectul de mediu preconizat al măsurii în cauză este mai scăzut, cu atât este mai importantă verificarea efectului său asupra cotelor de piață și asupra profiturilor produselor concurente.

1.4. Punerea în aplicare a testului comparativ: prezumții legale și necesitatea unei evaluări mai detaliate

(38) Fără a aduce atingere articolelor 4-7 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE¹¹, prezumțiile legale aplicate de Comisie diferă în funcție de tipul de măsură privind ajutorul de stat notificată.

(39) În capitolul 3 din prezentele Orientări, Comisia a identificat o serie de măsuri cu privire la care consideră a priori că ajutorul de stat va aborda o disfuncționalitate de piață care împiedică protecția mediului sau va îmbunătăți nivelul protecției mediului. De asemenea, Comisia stabilește o serie de condiții și parametri care urmăresc să asigure că ajutorul de stat are de fapt un efect stimulant, este proporțional și are un impact negativ limitat asupra concurenței și a comerțului. Capitolul 3 conține, așadar, parametri privind activitatea care beneficiază de ajutor, intensitățile ajutorului și condițiile de compatibilitate.

(40) Cu toate acestea, pentru valorile ajutorului care depășesc anumite praguri, precum și pentru anumite situații specifice, este necesar un control suplimentar, din cauza riscurilor mai ridicate de denaturare a concurenței și a comerțului. Controlul suplimentar va consta, în general, într-o analiză suplimentară și mai detaliată a elementelor de fapt care privesc măsura în conformitate cu Capitolul 5. Aceste măsuri sunt declarate compatibile în cazul în care testul comparativ în temeiul Capitolului 5 are ca rezultat o evaluare generală pozitivă. În contextul acestei analize, niciun criteriu de compatibilitate nu se consideră

¹¹ JO L 83, 27.03.1999, pag. 1. Regulament modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1791/2006 (JO L 363, 20.12.2006, pag. 1).

îndeplinit la început. Reducerile și scutirile de taxe de mediu vor intra numai sub incidența evaluării prevăzute la Capitolul 4¹².

(41) Ca urmare a acestei evaluări detaliate, Comisia poate aproba ajutorul, îl poate declara incompatibil cu Piața Comună sau poate lua o decizie privind compatibilitatea, sub rezerva anumitor condiții.

1.5. Motivele măsurilor specifice prevăzute de prezentele Orientări

(42) Comisia a identificat o serie de măsuri pentru care ajutorul de stat poate fi compatibil, în anumite condiții, cu articolul 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE.

1.5.1. Ajutorul pentru întreprinderile care depășesc standardele comunitare sau care sporesc nivelul de protecție a mediului în lipsa standardelor comunitare

(43) Acest tip de ajutor furnizează stimulente individuale societăților comerciale pentru a realiza o protecție a mediului mai ridicată. În mod normal, o întreprindere nu este motivată să meargă mai departe de standardele obligatorii în cazul în care costurile pe care o astfel de acțiune le implică depășesc beneficiul pentru întreprindere. În asemenea cazuri, ajutorul de stat poate fi acordat pentru a oferi un stimulent întreprinderilor pentru a ameliora nivelul de protecție a mediului. În conformitate cu obiectivul comunitar de sprijinire a eco-inovării, se poate accepta un tratament mai favorabil pentru proiectele de eco-inovare, care se confruntă cu dubla disfuncționalitate de piață determinată de riscurile mai ridicate ale inovării, alături de aspectul de mediu al proiectului. Astfel, obiectivul ajutorului pentru eco-inovare este de a accelera penetrarea pe piață a inovațiilor ecologice.

1.5.2. Ajutorul pentru achiziționarea de vehicule de transport noi care depășesc standardele comunitare sau care măresc nivelul de protecție a mediului în lipsa standardelor comunitare

(44) Transportul este răspunzător pentru o mare parte din emisiile totale de gaze cu efect de seră (aproximativ 30%), precum și de poluarea locală prin praf, particule, NOx și SOx. De aceea, este important să se încurajeze modurile de transport nepoluante, atât în vederea combaterii schimbărilor climatice la nivel mondial, cât și a reducerii poluării locale, în special în orașe. În acest context, este esențial să se încurajeze achiziționarea de vehicule de transport nepoluante (inclusiv nave ecologice).

1.5.3. Ajutor pentru adaptarea anticipată la viitoarele standarde comunitare

(45) Prezentele Orientări nu autorizează ca ajutorul să fie acordat întreprinderilor pentru respectarea standardelor comunitare aflate deja în vigoare, întrucât un asemenea ajutor nu ar conduce la un nivel mai ridicat de protecție a mediului. Cu toate acestea, ajutorul de stat poate să asigure o punere în aplicare semnificativ mai rapidă a standardelor comunitare nou adoptate care nu sunt încă în vigoare, contribuind astfel la reducerea poluării într-un ritm mai rapid decât s-ar fi întâmplat fără ajutor. În asemenea situații, ajutorul de stat poate, prin urmare, să creeze pentru întreprinderi stimulente individuale menite să contrabalanseze efectele externalităților negative determinate de poluare.

1.5.4. Ajutorul pentru studii de mediu

(46) Ajutorul acordat întreprinderilor pentru studii privind investițiile menite să conducă la un nivel de protecție a mediului care să depășească standardele comunitare sau să mărească nivelul de protecție a mediului în lipsa standardelor comunitare, precum și pentru studii privind economisirea de energie și producerea de energie regenerabilă abordează disfuncționalitatea de piață determinată de informațiile asimetrice. Adesea, întreprinderile subestimează posibilitățile și avantajele oferite de economisirea de energie și de energia regenerabilă, ceea ce conduce la un nivel al investițiilor insuficient.

¹² Ajutorul acordat sub formă de ajutor fiscal în conformitate cu capitolul 3 va face obiectul unei evaluări detaliate, în cazul în care sunt depășite plafoanele prevăzute la Capitolul 5.

1.5.5. Ajutor pentru economisirea de energie

(47) Acest tip de ajutor abordează disfuncționalitatea de piață determinată de externalitățile negative prin crearea unor stimulente individuale pentru a atinge obiectivele de mediu pentru economisirea energiei și pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. La nivel comunitar, prin Comunicarea Comisiei către Consiliul european și Parlamentul european – O politică energetică pentru Europa¹³ a fost stabilit ca obiectiv reducerea cu cel puțin 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2020, în comparație cu 1990, obiectiv însoțit de Consiliul European din 8 și 9 martie 2007. Mai mult decât atât, Statele Membre sunt obligate să adopte și au ca scop realizarea unui obiectiv indicativ general de economisire de energie la nivel național de 9% în decurs de nouă ani în conformitate cu Directiva 2006/32/CE din 5 aprilie 2006 a Parlamentului European și a Consiliului privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice și de abrogare a Directivei 93/76/CEE a Consiliului¹⁴. Ajutorul de stat poate fi indicat în cazul în care investițiile care au ca rezultat economisirea de energie nu sunt obligatorii în temeiul standardelor comunitare aplicabile și în cazul în care nu sunt profitabile, și anume atunci când costul economiei de energie este mai ridicat decât beneficiul economic privat corespunzător. În cazul întreprinderilor mici și mijlocii, poate fi necesară acordarea unui sprijin mai favorabil pentru a se ține seama de faptul că aceste întreprinderi subestimează adesea beneficiile aferente economiei de energie pe termen lung și că, prin urmare, acestea nu investesc suficient în măsuri de economisire a energiei.

1.5.6. Ajutor pentru surse regenerabile de energie

(48) Acest tip de ajutor abordează disfuncționalitatea de piață determinată de externalitățile negative prin crearea unor stimulente individuale pentru majorarea segmentului surselor de energie regenerabile în producția totală de energie. Utilizarea sporită a surselor de energie regenerabilă este una din prioritățile de mediu comunitare, precum și o prioritate economică și energetică. Se consideră că aceasta va juca un rol important în atingerea obiectivelor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. La nivel comunitar, prin Comunicarea Comisiei către Consiliul european și Parlamentul european – O politică energetică pentru Europa s-a stabilit obiectivul ca energia regenerabilă să reprezinte 20% din consumul total de energie la nivelul UE până în 2020. Ajutorul de stat poate fi justificat în cazul în care costul producției de energie regenerabilă este mai ridicat decât costul de producție bazat pe sursele mai puțin ecologice și în cazul în care nu există un standard comunitar obligatoriu pentru întreprinderile individuale privind segmentul de energie din surse regenerabile. Costul ridicat al producției anumitor tipuri de energie regenerabilă nu permite întreprinderilor să aplice prețuri concurențiale pe piață, creând astfel un obstacol pentru accesul pe piață pentru energia regenerabilă. Cu toate acestea, datorită evoluțiilor tehnologice în domeniul energiei regenerabile și creșterea treptată a nivelului de internalizare a externalităților de mediu (rezultând, de exemplu, din Directiva 2008/1/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 ianuarie 2008 privind prevenirea și controlul integrat al poluării¹⁵, legislația privind calitatea aerului și sistemul de comercializare a cotelor de emisii), diferența de cost a indicat o tendință descendentă în ultimii ani, reducând astfel necesitatea ajutorului.

(49) Pe lângă aceasta, astfel cum s-a subliniat în Raportul privind situația biocombustibililor¹⁶, promovarea biocombustibililor ar trebui să aducă beneficii atât siguranței aprovizionării, cât și politicii privind schimbările climatice, într-un mod durabil. Prin urmare, ajutorul de stat poate constitui un instrument potrivit numai pentru utilizările de surse de energie regenerabile în cazul cărora beneficiul ecologic și durabilitatea sunt evidente. În special, nu vor fi considerați ca eligibili pentru ajutor de stat biocombustibilii care nu îndeplinesc criteriul de durabilitate prevăzut la articolul 15 din propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile¹⁷. La elaborarea propriilor sisteme de sprijin, Statele Membre pot încuraja utilizarea de biocombustibili care oferă avantaje suplimentare – inclusiv datorate diversității oferite de biocombustibilii obținuți din deșeuri, reziduuri, material celulozic și ligno-celulozic – luând în

¹³ COM(2007) 1 final.

¹⁴ JO L 114, 27.04.2006, pag. 64.

¹⁵ JO L 24, 29.01.2008, pag. 8.

¹⁶ COM (2006) 845 final.

¹⁷ COM(2008) 19 final. După adoptarea acestei Directive de către Parlamentul European și Consiliu, Comisia va aplica criteriul durabilității menționat în textul final.

considerare în mod corespunzător, pe de o parte, diferitele costuri aferente producerii de energie din biocombustibili tradiționali și, pe de altă parte, a acestor biocombustibili care oferă avantaje suplimentare.

(50) În ceea ce privește instalațiile hidroelectrice, trebuie amintit că impactul acestora asupra mediului poate fi de două tipuri. Acestea au cu siguranță un potențial în materie de emisii scăzute de gaz cu efect de seră. În consecință, ele pot juca un rol important în paleta energetică generală. Pe de altă parte, aceste instalații pot, pe de altă parte, să aibă un impact negativ, de exemplu asupra sistemelor acvatice și a biodiversității¹⁸.

1.5.7. Ajutor pentru cogenerare și ajutor pentru încălzirea urbană (IU)

(51) Acest tip de ajutor abordează disfuncționalitatea de piață determinată de externalitățile negative prin crearea unor stimulente individuale pentru a atinge obiectivele de mediu în domeniul economiilor de energie. Producerea combinată de căldură și electricitate (denumită în continuare „PCCE”) este cel mai eficient mod de a produce simultan energie electrică și termică. Prin producerea de energie electrică și termică în același timp, se irosește mai puțină energie în producție. Strategia comunitară prezentată în strategia Comisiei din 1997 referitoare la cogenerare stabilește un obiectiv indicativ general de dublare a segmentului producției de energie electrică provenind din cogenerare, până la 18% până în 2010. Ulterior, importanța PCCE pentru strategia energetică a UE a fost subliniată prin adoptarea Directivei 2004/8/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 februarie 2004 privind promovarea cogenerării pe baza cererii de energie termică utilă pe Piața internă a energiei și de modificare a Directivei 92/42/CEE¹⁹ și într-un capitol despre cogenerare din Planul de acțiune privind eficiența energetică: realizarea potențialului²⁰. Ultimul dintre aceste documente se referă, de asemenea, la potențialul pe care îl reprezintă căldura reziduală, provenind, de exemplu, din industrie sau utilități, pentru aplicații utile, precum încălzirea urbană (denumită în continuare „IU”). De asemenea, IU poate fi mai eficientă din punct de vedere energetic decât încălzirea individuală și poate ameliora în mod semnificativ calitatea aerului urban. Prin urmare, se poate acorda ajutor de stat pentru a oferi stimulente în vederea atingerii obiectivelor de mediu, cu condiția ca IU să fie mai puțin poluantă și mai eficientă din punct de vedere energetic în procesul de generare și în distribuția energiei, dar mai costisitoare decât încălzirea individuală. Cu toate acestea, ca și în cazul energiilor regenerabile, este de așteptat ca internalizarea progresivă a externalităților din domeniul mediului în costul altor tehnologii să reducă nevoia de ajutor prin realizarea treptată a unei convergențe între aceste costuri și costurile PCCE și IU.

1.5.8. Ajutor pentru gestionarea deșeurilor

(52) Acest tip de ajutor are ca scop oferirea de stimulente individuale pentru realizarea obiectivelor de mediu privind gestionarea deșeurilor²¹. Al șaselea program de acțiune pentru mediu identifică prevenirea și gestionarea deșeurilor drept una din cele patru priorități de maximă importanță. Obiectivul principal este separarea generării de deșuri de activitatea economică, astfel încât creșterea economică a Uniunii Europene să nu conducă la tot mai multe deșuri. În acest context, ajutorul de stat poate fi acordat producătorului deșeurilor (în conformitate cu Secțiunea 3.1.1), precum și întreprinderilor care gestionează sau reciclează deșeurile create de alte întreprinderi (în conformitate cu Secțiunea 3.1.9). Cu toate acestea, trebuie să se asigure efectele pozitive asupra mediului, să nu se eludeze PPP, iar funcționarea normală a piețelor materialelor secundare nu ar trebui să fie denaturată.

1.5.9. Ajutor pentru depoluarea siturilor contaminate

(53) Acest tip de ajutor este destinat să creeze un stimulent individual pentru a contrabalansa efectele externalităților negative, atunci când nu este posibil să se identifice poluatorul și să fie obligat să

¹⁸ Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei (JO L 327, 22.12.2000, pag. 1). Directivă modificată ultima dată prin Decizia nr. 2455/2001/CE (JO L 331, 15.12.2001, pag. 1). În special articolul 4 alineatul (7) prevede criteriile care trebuie îndeplinite pentru a se permite noi modificări ale corpurilor de apă.

¹⁹ JO L 52, 21.02.2004, pag. 50.

²⁰ COM(2006) 545 final.

²¹ Gestionarea deșeurilor include reutilizarea, reciclarea și recuperarea.

plătească pentru repararea daunelor aduse mediului. În asemenea cazuri, ajutorul de stat poate fi justificat în cazul în care costul depoluării este mai ridicat decât creșterea rezultată a valorii sitului în cauză.

1.5.10. Ajutor pentru relocalizarea întreprinderilor

(54) Acest tip de ajutor pentru investiții are ca scop crearea unor stimulente individuale pentru a reduce efectele externalităților negative prin relocalizarea întreprinderilor care creează o poluare majoră în zone în care o asemenea poluare va avea un efect mai puțin dăunător, ceea ce va reduce costurile externe. În conformitate cu principiul precauției, prezentele Orientări introduc posibilitatea de acordare a ajutorului pentru relocalizarea unităților cu grad ridicat de risc în conformitate cu Directiva 96/82/CE a Consiliului din 9 decembrie 1996 privind controlul asupra riscului de accidente majore care implică substanțe periculoase²² (denumită în continuare „Directiva Seveso II”). Accidentele din trecut au arătat că amplasarea unei unități reglementate de Directiva Seveso este de o importanță crucială atât în ceea ce privește prevenirea accidentelor, cât și limitarea consecințelor acestora asupra oamenilor și a mediului. Prin urmare, ajutorul de stat poate fi justificat în cazul în care relocalizarea are loc din motive de mediu. Pentru a asigura faptul că ajutorul nu este acordat pentru delocalizare în alte scopuri, este necesară o hotărâre administrativă sau judecătorească, emisă de o autoritate publică competentă, sau un acord între autoritatea publică competentă și întreprinderea care se va relocaliza. Costurile eligibile trebuie să țină seama de orice avantaje pe care societatea le poate obține datorită relocalizării.

1.5.11. Ajutorul acordat în cadrul schemelor de comercializare a certificatelor

(55) Schemele de comercializare a certificatelor pot implica acordarea de ajutor de stat în diferite moduri, de exemplu atunci când Statele Membre acordă certificate și cote sub valoarea lor de piață, iar acest fapt este imputabil Statelor Membre. Acest tip de ajutor poate fi utilizat pentru a viza externalitățile negative prin permiterea introducerii unor instrumente de piață care vizează obiectivele de mediu. În cazul în care numărul total al certificatelor acordate de către Statul Membru este mai mic decât nevoile globale preconizate ale întreprinderilor, efectul general asupra nivelului de protecție a mediului va fi pozitiv. La nivelul individual al fiecărei întreprinderi, în cazul în care cotele acordate nu acoperă totalitatea necesităților preconizate ale întreprinderii, întreprinderea trebuie fie să își reducă poluarea, contribuind, astfel, la îmbunătățirea nivelului de protecție a mediului, fie să achiziționeze cote suplimentare pe piață, plătind, astfel, o compensație pentru poluarea sa. Pentru a se limita denaturarea concurenței, nu se poate justifica nicio alocare excedentară de cote și trebuie să se prevadă dispoziții pentru evitarea barierelor nejustificate la intrarea pe piață.

(56) Criteriile prevăzute la punctul 55 reprezintă baza evaluării de către Comisie a situațiilor apărute în cursul perioadei de comercializare care se încheie la 31 decembrie 2012. În ceea ce privește situațiile apărute în cursul perioadei de comercializare ulterioară acestei date, Comisia va evalua măsurile în funcție de necesitatea și de proporționalitatea lor. În cele din urmă, acestea vor contribui cu informații la revizuirea prezentelor Orientări, ținând seama, în special, de noua Directivă privind sistemul european de comercializare a cotelor de emisie de CO₂ pentru perioada de comercializare de după 31 decembrie 2012.

1.5.12. Ajutorul sub formă de reduceri sau scutiri de taxe de mediu

(57) Reducerile sau scutirile de taxe de mediu privind anumite sectoare sau categorii de întreprinderi pot face posibilă adoptarea unor taxe mai ridicate pentru alte întreprinderi, având astfel ca rezultat o îmbunătățire globală a internalizării costurilor, precum și crearea de noi stimulente pentru sporirea nivelului de protecție a mediului. Prin urmare, acest tip de ajutor poate fi necesar pentru a viza indirect externalitățile negative prin facilitarea introducerii sau menținerii unor taxe de mediu la nivel național relativ ridicate. Pentru ca ajutorul să fie compatibil, trebuie să se demonstreze că scutirile și reducerile

²² JO L 10, 14.01.1997, pag. 13. Directivă modificată ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1882/2003 al Parlamentului European și al Consiliului (JO L 284, 31.10.2003, pag. 1).

sunt necesare pentru toate categoriile de beneficiari propuse și că volumul lor este proporțional. Se presupune că acest lucru este valabil în cazul în care beneficiarii plătesc o taxă cel puțin egală cu nivelul minim comunitar fixat prin Directiva aplicabilă, dacă este cazul. În caz contrar, necesitatea va depinde de măsura în care taxele naționale vor afecta costurile de producție, precum și de posibilitatea de a repercuta taxa respectivă asupra consumatorilor și a reduce marjele de profit. Proporționalitatea va depinde de măsura în care beneficiarii își pot reduce în continuare consumul sau emisiile, pot plăti o parte din taxa națională sau încheia acorduri de mediu pentru reducerea poluării²³.

2. Domeniul de aplicare și definiții

2.1. Domeniul de aplicare al Orientărilor

(58) Prezentele Orientări se aplică ajutorului de stat pentru protecția mediului. Acestea se aplică în conformitate cu alte politici comunitare privind ajutorul de stat, cu alte dispoziții ale Tratatului de instituire a Comunității Europene și ale Tratatului privind Uniunea Europeană și cu legislația adoptată în temeiul tratatelor în cauză.

(59) Prezentele Orientări se aplică ajutorului²⁴ pentru susținerea protecției mediului în toate sectoarele reglementate de Tratatul CE. Acestea se aplică, de asemenea, sectoarelor supuse normelor comunitare specifice privind ajutorul de stat (prelucrarea oțelului, construcțiile navale, autovehiculele, fibrele sintetice, transportul, cărbunele, agricultura și pescuitul), cu condiția ca aceste norme specifice să nu conțină dispoziții contrare.

(60) Nu intră sub incidența prezentelor Orientări nici proiectarea și fabricarea de produse, mașini sau de mijloace de transport ecologice menite să funcționeze utilizând mai puține resurse naturale, nici măsurile adoptate în uzine sau alte unități de producție cu scopul ameliorării siguranței sau a igienei.

(61) Pentru agricultură și pescuit, prezentele Orientări se aplică ajutorului pentru protecția mediului pentru întreprinderile active în prelucrarea și comercializarea produselor. Pentru întreprinderile active în prelucrarea și comercializarea produselor pescărești, în cazul în care ajutorul se referă la cheltuieli eligibile în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1198/2006 al Consiliului din 27 iulie 2006 privind Fondul European pentru Pescuit²⁵, cota maximă permisă a ajutorului este valoarea cea mai ridicată dintre cota prevăzută în prezentele Orientări și cea prevăzută în regulamentul menționat anterior. În domeniul producției agricole primare, prezentele Orientări se aplică numai măsurilor care nu sunt deja reglementate de Orientările comunitare privind ajutoarele de stat în sectorul agricol și forestier 2007-2013²⁶, iar în domeniul producției primare în sectorul pescuitului și acvaculturii, acestea se aplică numai în cazurile în care nu există dispoziții specifice referitoare la ajutorul de mediu.

(62) Finanțarea măsurilor de protecție a mediului referitoare la infrastructurile de transport aerian, rutier, feroviar, pe căi navigabile interioare și maritim, inclusiv orice proiect de interes comun, astfel cum a fost identificat în Decizia nr. 1692/96/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 iulie 1996 privind Orientările comunitare pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport²⁷, nu este reglementată de prezentele Orientări.

(63) Ajutorul de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare în domeniul mediului este supus normelor stabilite în Cadrul comunitar pentru ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare²⁸. Cu toate acestea, stadiul de răspândire pe piață a ecoinovării (achiziționarea unui produs de eco-inovare) este reglementat de prezentele Orientări.

²³ Comisia poate reevalua abordarea pentru acest tip de ajutor odată cu revizuirea Directivei 2003/96/CE.

²⁴ În prezentele Orientări nu se discută conceptul de ajutor de stat, care derivă din articolul 87 alineatul (1) din Tratatul CE și din jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene.

²⁵ JO L 223, 15.08.2006, pag. 1.

²⁶ JO C 319, 27.12.2006, pag. 1.

²⁷ JO L 228, 09.09.1996, pag. 1. Decizie modificată ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1791/2006 al Consiliului (JO L 363, 20.12.2006, pag. 1).

²⁸ JO C 323, 30.12.2006, pag. 1.

(64) Caracteristicile ajutorului pentru activități de formare în domeniul mediului nu justifică norme distincte de cele referitoare la activitățile de formare în general și, prin urmare, Comisia va examina un astfel de ajutor în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 68/2001 al Comisiei din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE la ajutoarele pentru formare²⁹.

(65) Serviciile de consultanță au un rol important în sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii pentru a realiza progrese în domeniul protecției mediului. În special, acestea pot fi folosite pentru a efectua audituri de mediu sau pentru a evalua beneficiile economice pe care o investiție ecologică le poate aduce unei întreprinderi și, astfel, pentru a oferi un stimulente acelor întreprinderi pentru a realiza investițiile care contribuie la protecția mediului. Se poate acorda ajutor IMM-urilor pentru servicii de consultanță în domeniul mediului în temeiul Regulamentului (CE) nr. 70/2001 al Comisiei din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE în domeniul ajutoarelor de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii³⁰.

(66) Prezentele Orientări nu sunt aplicabile costurilor irecuperabile, astfel cum au fost definite în Comunicarea Comisiei privind metodologia de analizare a ajutorului de stat în raport cu costurile irecuperabile³¹.

(67) În plus, în măsura în care dispozițiile referitoare la economisirea de energie prevăzute în secțiunea 3.1.5 nu sunt aplicabile, prezentele Orientări nu se aplică ajutoarelor de stat pentru investiții în infrastructură legate de încălzirea urbană, care vor fi evaluate în conformitate cu articolul 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE.

(68) În unele State Membre, companiile pot fi supuse taxelor de mediu și, în același timp, pot participa la scheme de comercializare a certificatelor. Comisia nu a acumulat încă suficientă experiență în ceea ce privește evaluarea compatibilității reducerilor de taxe de mediu în astfel de situații. Prin urmare, Comisia nu poate încă oferi Orientări generale pe această temă. În schimb, în măsura în care aceste cazuri constituie ajutor de stat în înțelesul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE, evaluarea lor se va realiza în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE.

(69) În cele din urmă, anumite mijloace, avute în vedere de Statele Membre, de sprijinire a centralelor electrice cu combustibil fosil sau a altor instalații industriale echipate cu sisteme de captare a CO₂, cu facilități de transport și de stocare, sau elemente individuale ale lanțului de captare și stocare a carbonului, ar putea constitui ajutor de stat dar, având în vedere lipsa de experiență, este prea devreme să se stabilească Orientări referitoare la autorizarea unui astfel de ajutor. Dată fiind importanța strategică a acestei tehnologii pentru Comunitate în termeni de securitate energetică, reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și realizare a obiectivului, stabilit pe termen lung, de a limita schimbările climatice la 2 °C peste nivelurile preindustriale și dat fiind, de asemenea, sprijinul declarat al Comisiei pentru construirea de centrale demonstrative la scară industrială până în 2015, cu condiția ca acestea să fie sigure pentru mediu și să contribuie la protecția mediului, Comisia va avea o atitudine generală pozitivă față de ajutoarele de stat pentru astfel de proiecte³². Proiectele ar putea fi evaluate în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE sau pot fi eligibile ca proiecte importante de interes european comun, în conformitate cu condițiile prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (b) din Tratat și la punctul 147 din prezentele Orientări.

2.2. Definiții

(70) În înțelesul prezentelor Orientări, următoarele definiții sunt aplicabile:

1) protecția mediului înseamnă orice acțiune destinată să remedieze sau să prevină prejudiciile aduse mediului fizic sau resurselor naturale de către activitățile unui beneficiar, să reducă riscul unor asemenea

²⁹ JO L 10, 13.01.2001, pag. 20. Regulament modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1976/2006 (JO L 368, 23.12.2006, pag. 85). Noul regulament se va aplica odată cu adoptarea noului regulament de exceptare pe categorii care reglementează ajutorul de formare.

³⁰ JO L 10, 13.01.2001, pag. 33. Regulament modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1976/2006. Noul regulament se va aplica odată cu adoptarea noului regulament de exceptare pe categorii care reglementează ajutorul pentru IMM-uri.

³¹ Adoptată de către Comisie la 26 iulie 2001 și comunicată Statelor Membre prin scrisoarea ref. SG(2001) D/290869, 6 august 2001.

³² A se vedea Propunerea Comisiei de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind stocarea geologică a dioxidului de carbon COM(2008) 18 final.

prejudicii sau să conducă la o utilizare mai eficientă a resurselor naturale, inclusiv măsurile de economisire a energiei și utilizarea surselor de energie regenerabile³³;

2) măsuri privind economisirea energiei înseamnă orice acțiune care permite întreprinderilor să reducă cantitatea de energie utilizată în special în ciclul lor de producție;

3) standard comunitar înseamnă:

- i) un standard comunitar obligatoriu care stabilește nivelurile care trebuie atinse în materie de mediu de către întreprinderile individuale³⁴, sau
- ii) obligația în temeiul Directivei 2008/1/CE de a utiliza cele mai bune tehnici disponibile, astfel cum au fost stabilite în cele mai recente informații pertinente publicate de către Comisie în temeiul articolului 17 alineatul (2) din respectiva directivă;

4) eco-inovare înseamnă toate formele activităților de inovare care au ca rezultat sau urmăresc ameliorarea semnificativă a protecției mediului. Eco-inovarea include noile procese de producție, noile produse sau servicii, precum și noile metode de gestionare și de derulare a activităților economice, a căror utilizare și punere în aplicare este de natură să prevină sau să reducă substanțial riscurile pentru mediu, poluarea și alte impacturi negative ale utilizării resurselor, pe parcursul întregului ciclu de desfășurare al activităților conexe.

Nu se consideră inovații următoarele:

- i) schimbările sau îmbunătățirile nesemnificative,
- ii) o creștere a producției sau a capacității serviciilor prin adăugarea de sisteme de fabricație sau logistice care sunt foarte asemănătoare cu cele utilizate deja,
- iii) schimbări în practicile comerciale, organizarea locului de muncă sau relații externe bazate pe metode organizaționale folosite deja în întreprindere,
- iv) modificarea strategiei de gestionare,
- v) concentrări și achiziții,
- vi) încetarea utilizării unui proces,
- vii) simpla înlocuire sau mărire a capitalului,
- viii) schimbări rezultate numai din modificarea prețurilor factorilor, personalizarea producției, schimbările sezoniere normale și alte schimbări ciclice,
- ix) comercializarea de produse noi sau îmbunătățite semnificativ;

5) surse de energie regenerabilă înseamnă următoarele surse de energie regenerabilă non-fosile: eoliană, solară, geotermală, a valurilor, mareomotrică, instalații hidroelectrice, biomasă, gaz de fermentare a deșeurilor, gazele provenite de la instalațiile de tratare a apelor uzate și biogaz;

6) biomasă înseamnă partea biodegradabilă a produselor, deșeurilor și reziduurilor din agricultură (inclusiv substanțele vegetale și animale), sectorul forestier și ramurile industriale aferente, precum și partea biodegradabilă a deșeurilor industriale și municipale;

7) biocombustibili înseamnă combustibil lichid sau gazos pentru transport, produs din biomasă;

8) biocombustibili durabili înseamnă biocombustibilii care îndeplinesc criteriile de durabilitate ecologică prevăzute la articolul 15 din propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile³⁵.

9) energie din surse de energie regenerabilă înseamnă energia generată de instalații care utilizează exclusiv surse regenerabile de energie, precum și cota, din punct de vedere al valorii calorice, a energiei

³³ A se vedea în special al șaselea Program de acțiune pentru mediu.

³⁴ În consecință, standarde sau obiective stabilite la nivel comunitar care sunt obligatorii din punct de vedere juridic pentru Statele Membre, însă nu și pentru întreprinderile individuale, nu sunt considerate a fi „standarde comunitare”.

³⁵ COM(2008) 19 final. După adoptarea acestei directive de către Parlamentul European și Consiliu, Comisia va aplica criteriile de durabilitate reținute în textul final.

produse din surse regenerabile de energie în instalații hibride care utilizează și surse de energie convenționale. Aceasta include electricitatea regenerabilă utilizată pentru umplerea sistemelor de stocare, dar exclude electricitatea produsă ca urmare a sistemelor de stocare;

10) cogenerare înseamnă producerea simultană, în același proces, a energiei termice și a energiei electrice și/sau mecanice;

11) cogenerare cu randament ridicat înseamnă cogenerarea care îndeplinește criteriile stabilite în anexa III la Directiva 2004/8/CE și care îndeplinește valorile de referință armonizate definite în Decizia 2007/74/CE a Comisiei din 21 decembrie 2006 de stabilire a valorilor armonizate ale randamentului de referință pentru producția separată de electricitate și căldură în conformitate cu Directiva 2004/8/CE a Parlamentului European și a Consiliului³⁶;

12) încălzire urbană înseamnă furnizarea de energie termică, sub formă de aburi sau apă fierbinte, de la o sursă centrală de producție printr-un sistem de transport și distribuție la mai multe clădiri, în scopul încălzirii;

13) încălzire urbană eficientă din punct de vedere energetic înseamnă încălzire urbană care, în ceea ce privește componenta generare, fie îndeplinește criteriile de cogenerare cu randament ridicat, fie, în cazul boilerelor care produc numai căldură, îndeplinește cel puțin valorile de referință pentru producerea de energie termică stabilite în Decizia 2007/74/CE;

14) taxă de mediu înseamnă taxa a cărei bază de impozitare specifică are un efect negativ clar asupra mediului sau care urmărește să taxeze anumite activități, bunuri sau servicii astfel încât costurile de mediu să poată fi incluse în prețul lor și/sau astfel încât producătorii și consumatorii să fie orientați către activități care respectă mai mult mediul;

15) nivelul minim al taxei comunitare înseamnă nivelul minim de impozitare prevăzut de legislația comunitară. Pentru produsele energetice și pentru electricitate, nivelul taxei comunitare minime corespunde nivelului minim de impozitare prevăzut în anexa I la Directiva 2003/96/CE a Consiliului din 27 octombrie 2003 privind restructurarea Cadrelor comunitare de impozitare a produselor energetice și a electricității³⁷;

16) întreprinderi mici și mijlocii, (denumite în continuare: „IMM-uri“) înseamnă întreprinderi în înțelesul Regulamentului (CE) nr. 70/2001 al Comisiei sau al oricărui regulament care îl înlocuiește pe acesta;

17) întreprinderi mari înseamnă întreprinderi care nu se încadrează în definiția întreprinderilor mici și mijlocii;

18) ajutor înseamnă orice măsură care îndeplinește criteriile stabilite la articolul 87 alineatul (1) din Tratatul CE;

19) intensitatea ajutorului înseamnă valoarea brută a ajutorului exprimat ca procentaj din costurile eligibile. Toate cifrele utilizate trebuie luate în considerare înainte de orice scădere a impozitului sau a altei taxe. În cazul în care ajutorul se acordă sub o altă formă decât ce a unei subvenții, valoarea ajutorului trebuie să fie echivalentul-subvenție al ajutorului. Ajutoarele care pot fi plătite în mai multe rate trebuie calculate la valoarea lor în momentul acordării. Rata dobânzii care trebuie utilizată în scopul scontului și pentru calculul valorii ajutorului în formă de credit preferențial trebuie să fie rata de referință aplicabilă în momentul acordării subvenției. Intensitatea ajutorului se calculează pentru fiecare beneficiar;

20) beneficii de funcționare înseamnă, în scopul calculării costurilor eligibile, în special economiile de costuri și producția auxiliară suplimentară legată direct de investițiile pentru protecția mediului și, dacă este cazul, beneficiile rezultate din alte măsuri adiacente, indiferent că reprezintă sau nu ajutor de stat

³⁶ JO L 32, 06.02.2007, pag. 183.

³⁷ JO L 283, 31.10.2003, pag. 51. Directivă modificată ultima dată prin Directiva 2004/75/CE (JO L 157, 30.04.2004, pag. 100).

(ajutoare de funcționare acordate pentru aceleași costuri eligibile, prețul plătit producătorilor pentru electricitate regenerabilă și alte măsuri adiacente). În schimb, nu se consideră că încasările obținute de întreprindere din vânzarea de certificate emise în cadrul sistemului european de comercializare a drepturilor de emisie constituie beneficii de funcționare;

21) costuri de funcționare înseamnă, în scopul calculării costurilor eligibile, în special costurile de producție suplimentare rezultate din investițiile suplimentare pentru protecția mediului;

22) active corporale înseamnă, în scopul calculării costurilor eligibile, investițiile în terenuri care sunt strict necesare pentru a îndeplini obiectivele de mediu, investițiile în clădiri, instalații și echipamente destinate să reducă sau să elimine poluarea și alte consecințe negative, precum și investițiile pentru adaptarea metodelor de producție în vederea protejării mediului;

23) active necorporale înseamnă, în scopul calculării costurilor eligibile, cheltuielile privind transferul de tehnologie prin achiziții de licențe de exploatare sau de cunoștințe tehnice brevetate sau nebrevetate, în cazul în care sunt îndeplinite următoarele condiții:

- i) activele necorporale în cauză trebuie considerate ca elemente amortizabile de activ,
- ii) trebuie achiziționate în condițiile pieței, de la o întreprindere în care achizitorul nu are nicio putere de control direct sau indirect,
- iii) trebuie incluse în activele întreprinderii și trebuie să rămână în unitatea destinatarului ajutorului și să fie utilizate acolo pe o perioadă de cel puțin cinci ani. Această condiție nu se aplică în cazul în care activele necorporale sunt depășite din punct de vedere tehnic. În cazul în care sunt vândute în cursul celor cinci ani, profitul obținut din vânzare trebuie scăzut din costurile eligibile și valoarea ajutorului trebuie rambursată parțial sau total, după caz;

24) internalizarea costurilor înseamnă principiul conform căruia toate costurile asociate protecției mediului trebuie incluse în costurile de producție ale întreprinderilor poluante;

25) principiul poluatorul plătește înseamnă principiul conform căruia poluatorul care cauzează poluarea trebuie să suporte costurile măsurilor care vizează poluarea, cu excepția cazului în care persoana responsabilă de poluare nu poate fi identificată sau nu poate fi ținută răspunzătoare în conformitate cu legislația comunitară sau națională sau nu poate fi făcută să suporte costurile depoluării. În acest caz, poluarea este dauna cauzată de poluator mediului fizic înconjurător sau resurselor naturale, prin prejudicierea directă sau indirectă a mediului sau prin crearea unor condiții care conduc la asemenea daune³⁸;

26) poluator înseamnă persoana care aduce direct sau indirect daune mediului sau care creează condiții care conduc la asemenea daune³⁹;

27) sit contaminat înseamnă sit în care s-a confirmat prezența, cauzată de om, a unor substanțe periculoase la un asemenea nivel încât prezintă un risc semnificativ pentru sănătatea umană sau mediu, având în vedere utilizarea actuală a terenului respectiv sau viitoarea utilizare autorizată a acestuia.

3. Compatibilitatea ajutorului în temeiul articolului 87 alineatul (3) din Tratatul CE

3.1. Compatibilitatea ajutorului în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE

(71) Ajutorul de stat pentru protecția mediului este compatibil cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE în cazul în care, pe baza testului comparativ, conduce la activități intensificate de protecție a mediului fără a afecta condițiile de comerț într-o asemenea măsură încât să

³⁸ Recomandarea Consiliului din 3 martie 1975 privind alocarea costurilor și acțiunile întreprinse de autoritățile publice în probleme de mediu (JO L 194, 25.07.1975, pag. 1).

³⁹ Recomandarea din 3 martie 1975 privind alocarea costurilor și acțiunile întreprinse de autoritățile publice în probleme de mediu.

fie contrar interesului comun. În acest context, durata sistemelor de ajutor ar trebui să se înscrie în limite de timp rezonabile, fără a aduce atingere posibilității ca un Stat Membru să renotifice o măsură după expirarea termenului stabilit prin Decizia Comisiei. Statele Membre pot aduce în sprijinul notificărilor măsurilor de ajutor evaluări riguroase ale unor măsuri de ajutor similare, anterioare, care demonstrează efectul stimulat al ajutorului.

(72) Măsurile prezentate la punctele 73-146 pot fi considerate compatibile în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE.

3.1.1. Ajutorul pentru întreprinderile care depășesc standardele comunitare sau care măresc nivelul de protecție a mediului în lipsa standardelor comunitare

(73) Se consideră că ajutoarele de investiții care permit întreprinderilor să depășească standardele comunitare de protecție a mediului sau să sporească nivelul protecției mediului în lipsa standardelor comunitare vor fi considerate compatibile cu Piața comună în înțelesul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE cu condiția să se îndeplinească condițiile enunțate la punctele 74-84 și la Secțiunea 3.2.

(74) Investițiile care beneficiază de ajutor trebuie să îndeplinească una din următoarele două condiții:

- a) investițiile îi permit beneficiarului să sporească nivelul de protecție a mediului care rezultă din activitățile sale, prin depășirea standardelor comunitare aplicabile, indiferent dacă există sau nu standarde naționale obligatorii mai stricte decât cele comunitare, sau
- b) investițiile îi permit beneficiarului să sporească nivelul de protecție a mediului care rezultă din activitățile sale, în lipsa standardelor comunitare.

(75) Nu se pot acorda ajutoare în cazul în care îmbunătățirile asigură conformarea întreprinderilor cu standardele comunitare deja adoptate, dar care nu sunt încă în vigoare⁴⁰.

Intensitatea ajutorului

(76) Intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească 50% din costul de investiții eligibil în, astfel cum acesta este definit la punctele 80-84.

(77) Valoarea intensității ajutorului se poate ridica la 100% din costurile de investiții eligibile, astfel cum acestea sunt definite la punctele 80-84, în cazurile în care ajutorul de investiție se acordă în cadrul unei reale proceduri concurențiale de cerere de oferte, pe baza unor criterii clare, transparente și nediscriminatorii – care să garanteze în mod real că ajutorul este limitat la minimum necesar pentru obținerea de avantaje pentru mediu. O asemenea procedură de cerere de oferte trebuie să fie nediscriminatorie și să permită participarea unui număr suficient de întreprinderi. În plus, bugetul aferent procedurii de cerere de oferte trebuie să fie o constrângere obligatorie, în sensul că nu toți participanții pot beneficia de ajutor. În cele din urmă, ajutorul trebuie să se acorde pe baza ofertei inițiale prezentate de ofertant, excluzându-se astfel posibilitatea unor negocieri ulterioare.

(78) În cazul în care investițiile privesc achiziționarea unui activ de eco-inovare sau lansarea unui proiect de eco-inovare, intensitatea ajutorului se poate majora cu 10 puncte procentuale, cu condiția de a fi respectate următoarele condiții:

- a) activul sau proiectul de eco-inovare trebuie să fie nou sau îmbunătățit în mod substanțial în raport cu tehnologia de vârf din sectorul industrial respectiv din Comunitate. Noutatea sa poate fi demonstrată, de exemplu, de Statele Membre pe baza unei descrieri detaliate a inovării și a condițiilor de piață ale introducerii și difuzării acesteia, comparând-o cu procesele de ultimă oră sau cu tehnicile organizaționale utilizate în general de alte întreprinderi în același sector industrial;

⁴⁰ Cu toate acestea, ajutorul pentru adaptarea anticipată la viitoare standarde comunitare și pentru achiziționarea de vehicule noi se poate acorda în condițiile prezentate în Secțiunile 3.1.3 și 3.1.2.

- b) beneficiul preconizat pentru mediu trebuie să fie semnificativ mai mare decât îmbunătățirea rezultată din evoluția generală a nivelului tehnicii în activități comparabile⁴¹;
- c) natura inovatoare a acestor active sau proiecte implică un grad de risc clar, în termeni tehnologici, de piață sau financiari, care este mai mare decât riscul asociat în general cu produsele sau proiectele neinovatoare comparabile. Acest risc poate fi demonstrat de statul membru, de exemplu, în termeni de: costuri raportate la cifra de afaceri a întreprinderii, timp necesar pentru dezvoltare, câștiguri preconizate în urma eco-inovării raportate la costuri, probabilitatea eșecului.

(79) În cazul în care ajutorul de investiții pentru întreprinderile care depășesc standardele comunitare sau sporesc nivelul de protecție a mediului în lipsa unor astfel de standarde comunitare se acordă IMM-urilor, intensitatea ajutorului se poate majora cu 10 puncte procentuale în cazul întreprinderilor mijlocii și cu 20 de puncte procentuale în cazul întreprinderilor mici, astfel cum se specifică în tabel.

	Intensitatea ajutorului pentru întreprinderile care depășesc standardele comunitare sau sporesc nivelul de protecție a mediului în lipsa standardelor comunitare cu excepția eco-inovării	Intensitatea ajutorului pentru întreprinderile care depășesc standardele comunitare sau sporesc nivelul de protecție a mediului în lipsa standardelor comunitare în domeniul eco-inovării
Întreprinderi mici	70%	80%
Întreprinderi mijlocii	60%	70%
Întreprinderi mari	50%	60%

(80) Costurile eligibile trebuie limitate la costurile de investiții suplimentare necesare pentru atingerea unui nivel mai ridicat de protecție a mediului decât cel cerut de standardele comunitare și vor fi calculate în două etape. În primul rând, costurile de investiții direct legate de protecția mediului vor fi stabilite în funcție de situația contrafactuală, dacă este cazul. În al doilea rând, se vor deduce beneficiile de funcționare și se vor adăuga costurile de funcționare.

(81) Identificarea părții de investiții legată direct la protecția mediului:

- a) în cazul în care costul investițiilor pentru protecția mediului poate fi ușor identificat în costurile totale de investiții, acest cost strict legat de protecția mediului reprezintă costurile eligibile⁴²;
- b) în toate celelalte cazuri, costurile de investiții suplimentare trebuie stabilite prin compararea investițiilor cu situația contrafactuală în lipsa ajutorului de stat. Costul contrafactual corect este costul unei investiții comparabile din punct de vedere tehnic care oferă un grad mai scăzut de protecție a mediului (care corespunde standardelor comunitare obligatorii, în cazul în care acestea există) și care se poate realiza în mod credibil fără ajutor („investiție de referință”). Investiția comparabilă din punct de vedere tehnic înseamnă investiția cu aceeași capacitate de producție și toate celelalte caracteristici tehnice (cu excepția celor legate direct de investițiile suplimentare pentru protecția mediului). În plus, o astfel de investiție de referință trebuie, din punct de vedere comercial, să fie o alternativă credibilă la investiția care face obiectul evaluării.

(82) Identificarea beneficiilor/costurilor de funcționare: cu excepția situațiilor în care în cuprinsul prezentului capitol se specifică diferit, costurile eligibile trebuie calculate ca valoare netă din orice

⁴¹ La evaluarea punctului 78(b), în cazul în care se pot utiliza parametri cantitativi pentru a compara activitățile eco-inovatoare cu activitățile standard, neinovatoare, „semnificativ mai mare” înseamnă că îmbunătățirea marginală preconizată în urma activităților eco-inovatoare, în termeni de risc de mediu redus sau de poluare redusă, sau de eficiență ameliorată a energiei sau resurselor, trebuie să fie de cel puțin două ori mai ridicată decât îmbunătățirea marginală preconizată în urma evoluției generale a activităților neinovatoare comparabile. Atunci când abordarea propusă nu este adecvată într-un caz dat sau dacă nu este posibilă o comparație cantitativă, dosarul pentru ajutorul de stat trebuie să conțină o descriere detaliată a metodei utilizate pentru evaluarea acestui criteriu, care să garanteze un standard comparabil cu cel al metodei propuse.

⁴² Acest lucru ar putea fi valabil, de exemplu, în cazul în care se îmbunătățește un procedeu de producție existent și în cazul în care se pot identifica în mod clar componentele care îmbunătățesc performanțele ecologice.

beneficii de funcționare și costuri de funcționare legate de investițiile suplimentare pentru protecția mediului și înregistrate în primii cinci ani de viață ai investiției în cauză. Aceasta înseamnă că astfel de beneficii de funcționare trebuie fi deduse, iar astfel de costuri de funcționare pot fi adăugate la costurile de investiții suplimentare.

(83) Investițiile eligibile pot lua forma unor investiții în active corporale/și sau necorporale.

(84) În cazul în care investițiile vizează obținerea unui nivel de protecție a mediului mai ridicat decât standardele comunitare, scenariul contrafactual trebuie ales după cum urmează:

a) în cazul în care întreprinderea se adaptează la standardele naționale adoptate în lipsa standardelor comunitare, costurile de investiții suplimentare necesare pentru a atinge nivelul de protecție a mediului cerut de standardele naționale reprezintă costurile eligibile;

b) în cazul în care întreprinderea se adaptează la sau depășește standardele naționale, care sunt mai stricte decât standardele comunitare relevante, sau depășește standardele comunitare, costurile de investiții suplimentare necesare pentru atingerea unui nivel de protecție a mediului mai ridicat decât standardele comunitare reprezintă costurile eligibile. Costul investițiilor necesare pentru atingerea nivelului de protecție cerut de standardele comunitare nu este eligibil;

c) în cazul în care nu există niciun standard, costurile de investiții suplimentare necesare pentru atingerea unui nivel de protecție a mediului mai ridicat decât cel pe care l-ar atinge întreprinderea sau întreprinderile în cauză în lipsa oricărui ajutor pentru mediu reprezintă costurile eligibile.

3.1.2. Ajutorul pentru achiziționarea de vehicule de transport noi care depășesc standardele comunitare sau măresc nivelul de protecție a mediului în lipsa standardelor comunitare

(85) Normele generale stabilite la punctele 73-84 se aplică ajutorului pentru întreprinderile care depășesc standardele comunitare sau sporesc nivelul de protecție a mediului în lipsa standardelor comunitare în sectorul transporturilor. Prin derogare de la punctul 75, ajutorul pentru achiziționarea de vehicule noi pentru transportul rutier, feroviar, pe căi navigabile interioare și maritim care se conformează standardelor comunitare adoptate se poate acorda, atunci când o astfel de achiziționare are loc înaintea intrării în vigoare a acestora și dacă noile standarde comunitare, de îndată ce devin obligatorii, nu se aplică retroactiv vehiculelor deja achiziționate.

(86) În cazul operațiunilor de re tehnologizare în scopul protecției mediului în sectorul transporturilor, costurile eligibile corespund costurilor nete suplimentare totale implicate, în conformitate cu metodologia de calcul a costurilor eligibile prezentată la punctele 80-84, în cazul în care mijloacele de transport existente sunt adaptate pentru a îndeplini standardele de mediu care nu erau încă în vigoare la data intrării în funcțiune a mijloacelor de transport respective sau în cazul în care mijloacele de transport nu sunt supuse niciunor standarde de mediu.

3.1.3. Ajutor pentru adaptarea anticipată la viitoarele standarde comunitare

(87) Ajutorul acordat pentru respectarea noilor standarde comunitare care sporesc nivelul de protecție a mediului și care nu sunt încă în vigoare va fi considerat compatibil cu Piața Comună în înțelesul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, în cazul în care standardele comunitare în cauză s-au adoptat, cu condiția ca investițiile să fie puse în aplicare și finalizate cu cel puțin un an înainte de data intrării în vigoare a standardului.

Intensitatea ajutorului

(88) Intensitatea maximă a ajutorului este de 25% pentru întreprinderile mici, 20% pentru întreprinderile mijlocii și 15% pentru întreprinderile mari în cazul în care punerea în aplicare și finalizarea au loc cu cel puțin trei ani înainte de data transpunerii obligatorii sau de cea a intrării în vigoare. Intensitatea ajutorului este de 20% pentru întreprinderile mici, 15% pentru întreprinderile mijlocii și 10% pentru

întreprinderile mari în cazul în care punerea în aplicare și finalizarea au loc în decursul perioadei de 1-3 ani înainte de data transpunerii obligatorii sau de cea a intrării în vigoare.

	Intensitatea ajutorului pentru adaptarea anticipată la standardele comunitare, atunci când punerea în aplicare și finalizarea au loc:	
	Cu cel puțin trei ani înainte de intrarea în vigoare a standardului	Între unul și trei ani înainte de intrarea în vigoare a standardului
Întreprinderi mici	25%	20%
Întreprinderi mijlocii	20%	15%
Întreprinderi mari	15%	10%

(89) Costurile eligibile trebuie limitate la costurile de investiții suplimentare necesare pentru a atinge nivelul de protecție a mediului cerut de standardele comunitare în raport cu nivelul existent de protecție a mediului prevăzut înainte ca acest standard să intre în vigoare.

(90) Costurile eligibile trebuie calculate net din orice beneficii de funcționare și costuri de funcționare legate de investițiile suplimentare și înregistrate în cursul primilor cinci ani de viață ai investiției, astfel cum se prevede la punctele 81, 82 și 83.

3.1.4. Ajutorul pentru studii de mediu

(91) Ajutorul acordat întreprinderilor pentru studii legate direct de investiții în scopul de a atinge standarde în condițiile definite în Secțiunea 3.1.1, de a realiza economii de energie în condițiile definite în Secțiunea 3.1.5., de a produce energie regenerabilă în condițiile definite în Secțiunea 3.1.6 va fi considerat compatibil cu Piața comună în înțelesul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE în cazul în care sunt îndeplinite condițiile enunțate în prezentul capitol. Acesta se va aplica, de asemenea, în cazul în care, în urma rezultatelor unui studiu prealabil, investiția care face obiectul investigației nu se realizează.

(92) Intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească 50% din costurile aferente studiului.

(93) În cazul în care studiul este efectuat în numele unui IMM, intensitatea ajutorului se poate majora cu 10 puncte procentuale în cazul întreprinderilor mijlocii și cu 20 de puncte procentuale în cazul întreprinderilor mici, astfel cum se specifică în tabel.

	Studii de mediu
Întreprinderi mici	70%
Întreprinderi mijlocii	60%
Întreprinderi mari	50%

(94) Ajutorul de investiții și/sau funcționare care permite întreprinderilor să realizeze economii de energie va fi considerat compatibil cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, în cazul în care sunt îndeplinite următoarele condiții:

3.1.5.1. Ajutorul pentru investiții

Intensitatea ajutorului

(95) Intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească 60% din costurile de investiții eligibile.

(96) În cazul în care ajutorul pentru economisirea energiei se acordă IMM-urilor, intensitatea ajutorului se poate majora cu 10 puncte procentuale în cazul întreprinderilor mijlocii și cu 20 de puncte procentuale în cazul întreprinderilor mici, astfel cum se specifică în tabel.

	Intensitatea ajutorului pentru economisirea energiei
Întreprinderi mici	80%
Întreprinderi mijlocii	70%
Întreprinderi mari	60%

(97) Valoarea intensității ajutorului se poate ridica la 100% din costurile de investiții eligibile, astfel cum au fost definite la punctul 98, în cazurile în care ajutorul de investiție se acordă în cadrul unei reale proceduri concurențiale de cerere de oferte, pe baza unor criterii clare, transparente și nediscriminatorii – care să garanteze în mod real că ajutorul este limitat la minimum necesar pentru obținerea nivelului maxim de economisire a energiei. O asemenea procedură de cerere de oferte trebuie să fie nediscriminatorie și să permită participarea unui număr suficient de întreprinderi. În plus, bugetul aferent procedurii de cerere de oferte trebuie să fie o constrângere obligatorie, în sensul că nu toți participanții pot beneficia de ajutor. În cele din urmă, ajutorul trebuie să se acorde pe baza ofertei inițiale prezentate de ofertant, excluzându-se astfel posibilitatea unor negocieri ulterioare.

Costurile eligibile

(98) Costurile eligibile trebuie limitate la costurile de investiții suplimentare necesare pentru realizarea economiilor de energie peste nivelul cerut de standardele comunitare.

Calculul costurilor suplimentare trebuie să respecte următoarele norme:

- a)** partea de investiții legată direct de economisirea de energie trebuie identificată în conformitate cu normele enunțate la punctele 81 și 83 din prezentele Orientări;
- b)** nivelul economisirii de energie mai ridicat decât cel prevăzut de standardele comunitare trebuie identificat în conformitate cu normele stabilite la punctul 84 din prezentele Orientări;
- c)** identificarea beneficiilor/costurilor de funcționare: costurile eligibile trebuie calculate ca valoare netă din orice beneficii de funcționare și costuri de funcționare legate de investițiile suplimentare pentru economisirea de energie și înregistrate în cursul primilor trei ani de viață ai acestei investiții în cazul IMM-urilor, primilor patru ani în cazul întreprinderilor mari care nu fac parte din sistemul european de comercializare a cotelor de emisie de CO₂ și în cursul primilor cinci ani de viață ai acestei investiții în cazul întreprinderilor mari care fac parte din sistemul european de comercializare a cotelor de emisie de CO₂. În cazul întreprinderilor mari, această perioadă poate fi redusă la primii trei ani de viață ai investiției, dacă se poate demonstra că perioada de amortizare a investiției nu depășește trei ani.

3.1.5.2. Ajutorul de funcționare

(99) Ajutorul de funcționare pentru economisirea de energie va fi acordat numai în cazul în care se îndeplinesc următoarele condiții:

- a)** ajutorul se limitează la compensația pentru costurile de producție nete suplimentare rezultând din investiție, luându-se în considerare beneficiile care rezultă din economisirea de energie⁴³. În stabilirea valorii ajutorului de funcționare, orice ajutoare pentru investiții acordate întreprinderii în cauză în legătură cu noua instalație ar trebui să fie scăzute din costurile de producție;
- b)** ajutorul face obiectul unei perioade limitate, de cinci ani.

(100) În cazul ajutorului redus treptat, intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească 100% din costurile suplimentare în primul an, dar trebuie să fi scăzut linear la zero până la finele celui de-al cincilea an. În

⁴³ Conceptul de „costuri de producție” trebuie înțeles ca excluzând orice ajutor, dar incluzând un nivel normal al profitului.

cazul ajutorului care nu scade treptat, intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească 50% din costurile suplimentare.

3.1.6. Ajutor pentru surse regenerabile de energie

(101) Investițiile de mediu și ajutorul de funcționare pentru promovarea energiei din surse regenerabile vor fi considerate compatibile cu Piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, în cazul în care se îndeplinesc condițiile prevăzute la punctele 102-111. Ajutorul de stat poate fi justificat în cazul în care nu există un standard comunitar obligatoriu pentru întreprinderile individuale privind segmentul de energie din surse regenerabile. Ajutorul pentru investiții și/sau de funcționare pentru producția de biocombustibili va fi permis numai în cazul biocombustibililor durabili.

3.1.6.1. Ajutorul pentru investiții

Intensitatea ajutorului

(102) Intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească 60% din costurile de investiții eligibile.

(103) În cazul în care ajutorul pentru investiții pentru surse de energie regenerabile este destinat IMM-urilor, intensitatea ajutorului se poate majora cu 10 puncte procentuale în cazul întreprinderilor mijlocii și cu 20 de puncte procentuale în cazul întreprinderilor mici, astfel cum se specifică în tabel.

	Intensitatea ajutorului pentru surse de energie regenerabile
Întreprinderi mici	80%
Întreprinderi mijlocii	70%
Întreprinderi mari	60%

(104) Valoarea intensității ajutorului se poate ridica la 100% din costurile de investiții eligibile, astfel cum au fost definite la punctele 105 și 106, în cazurile în care ajutorul de investiție se acordă în cadrul unei reale proceduri concurențiale de cerere de oferte, pe baza unor criterii clare, transparente și nediscriminatorii – care să garanteze în mod real că ajutorul este limitat la minimum necesar pentru obținerea unui nivel maxim de energie regenerabilă. O asemenea procedură de cerere de oferte trebuie să fie nediscriminatorie și să permită participarea unui număr suficient de întreprinderi. În plus, bugetul aferent procedurii de cerere de oferte trebuie să fie o constrângere obligatorie, în sensul că nu toți participanții pot beneficia de ajutor. În cele din urmă, ajutorul trebuie să se acorde pe baza ofertei inițiale prezentate de ofertant, excluzându-se astfel posibilitatea unor negocieri ulterioare.

Costurile eligibile

(105) Pentru energia regenerabilă, costurile de investiții eligibile trebuie limitate la costurile de investiții suplimentare suportate de beneficiar în raport cu o centrală electrică convențională sau cu un sistem de încălzire convențional având aceeași capacitate în termeni de producere efectivă a energiei.

(106) Costurile eligibile trebuie calculate ca valoare netă din orice beneficii de funcționare și costuri de funcționare legate de investițiile suplimentare pentru surse regenerabile de energie și înregistrate în cursul primilor cinci ani de viață ai investiției, astfel cum se prevede la punctele 81, 82 și 83.

3.1.6.2. Ajutorul de funcționare

(107) Ajutorul de funcționare pentru producerea de energie regenerabilă poate fi justificat pentru a acoperi diferența dintre costul producerii de energie din surse de energie regenerabile și prețul de piață al tipului de energie în cauză. Acest lucru se aplică producerii de energie regenerabilă în scopul vinderii ulterioare a acesteia pe piață, precum și în scopul consumării chiar de către întreprindere.

(108) Statele Membre pot acorda ajutoare pentru sursele de energie regenerabilă după cum urmează:

(109) Opțiunea 1:

a) Statele Membre pot acorda ajutor de funcționare pentru compensarea diferenței dintre costul de producție a energiei din surse regenerabile, inclusiv amortizarea investițiilor suplimentare pentru protecția mediului, și prețul pieței pentru forma de energie în cauză. Ulterior, se poate acorda ajutorul de funcționare până la amortizarea completă a instalației, în conformitate cu normele contabile obișnuite. Energia suplimentară produsă de instalație după aceea nu se califică pentru niciun ajutor. Cu toate acestea, ajutorul poate acoperi, de asemenea, o rentabilitate normală a capitalului.

b) În cazul în care ajutorul se acordă în conformitate cu punctul (a), orice ajutoare pentru investiții acordate întreprinderii în cauză în legătură cu noua instalație ar trebui să fie scăzute din costurile de producție când se stabilește valoarea ajutorului de funcționare. Atunci când notifică Comisiei sistemele de ajutor, Statele Membre trebuie să precizeze mecanismele de sprijinire exacte și, în special, metodele de calcul al valorii ajutorului.

c) Spre deosebire de majoritatea celorlalte surse de energie regenerabilă, biomasa necesită costuri de investiții relativ scăzute, dar costuri de funcționare mai ridicate. În consecință, Comisia ar putea fi dispusă să accepte ajutorul de funcționare pentru producerea de energie regenerabilă din biomasă mai mare decât valoarea investițiilor în cazul în care Statele Membre vor putea demonstra că costurile agregate suportate de întreprinderi după amortizarea instalației sunt în continuare mai ridicate decât prețurile pieței pentru energie.

(110) Opțiunea 2:

a) Statele Membre pot, de asemenea, acorda sprijin pentru sursele regenerabile de energie prin utilizarea mecanismelor de piață, cum ar fi, spre exemplu, certificatele ecologice sau licitațiile. Mecanismele de piață în cauză permit tuturor producătorilor de energie regenerabilă să beneficieze indirect de pe urma cererii garantate pentru energia produsă, la un preț superior prețului pieței pentru energia convențională. Prețul acestor certificate verzi nu este prestabilit, ci depinde de cerere și ofertă.

b) În cazul în care mecanismele de piață în cauză reprezintă ajutor de stat, acestea pot fi autorizate de Comisie în cazul în care Statele Membre pot demonstra că sprijinul este esențial pentru garantarea viabilității surselor de energie regenerabilă respective, nu conduce, per ansamblu, la supracompensare și nu descurajează producătorii de energie regenerabilă să devină mai competitivi. Comisia va autoriza asemenea sisteme de ajutor pentru o perioadă de zece ani.

(111) Opțiunea 3:

În plus, Statele Membre pot acorda ajutor de funcționare în conformitate cu dispozițiile enunțate la punctul 100.

3.1.7. Ajutorul pentru cogenerare

(112) Investițiile de mediu și ajutorul de funcționare pentru cogenerare vor fi considerate compatibile cu Piața comună în înțelesul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, cu condiția ca unitatea de cogenerare să satisfacă cerințele cuprinse în definiția cogenerării cu randament ridicat, enunțată la punctul 70, și, în ceea ce privește ajutorul pentru investiții, cu îndeplinirea următoarelor condiții:

a) o nouă unitate de cogenerare va realiza, global, economisirea de energie primară în raport cu producerea separată, astfel cum a fost definită în Directiva 2004/8/CE și în Decizia 2007/74/CE;

b) îmbunătățirea unei unități de cogenerare existente sau conversia unei unități existente de generare de energie într-o unitate de cogenerare va avea drept rezultat economisirea de energie primară în raport cu situația inițială.

(113) Pentru ajutorul de funcționare, o cogenerare existentă trebuie să îndeplinească atât cerințele cuprinse în definiția cogenerării cu randament ridicat enunțată la punctul 70(11), cât și obligația de a realiza economisiri de energie primară în raport cu producerea separată, astfel cum a fost definită în Directiva 2004/8/CE și în Decizia 2007/74/CE.

3.1.7.1. Ajutorul pentru investiții

Intensitatea ajutorului

(114) Intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească 60% din costurile de investiții eligibile.

(115) În cazul în care ajutorul pentru cogenerare se acordă IMM-urilor, intensitatea ajutorului se poate majora cu 10 puncte procentuale în cazul întreprinderilor mijlocii și cu 20 de puncte procentuale în cazul întreprinderilor mici, astfel cum se specifică în tabel.

	Intensitatea ajutorului pentru cogenerare cu randament ridicat
Întreprinderi mici	80%
Întreprinderi mijlocii	70%
Întreprinderi mari	60%

(116) Valoarea intensității ajutorului se poate ridica la 100% din costurile de investiții eligibile, astfel cum au fost definite la punctele 117 și 118, în cazurile în care ajutorul de investiție se acordă în cadrul unei reale proceduri concurențiale de cerere de oferte, pe baza unor criterii clare, transparente și nediscriminatorii – care să garanteze în mod real că ajutorul este limitat la minimum necesar pentru obținerea nivelului maxim de economisire a energiei. O astfel de procedură de cerere de oferte trebuie să fie nediscriminatorie și să permită participarea unui număr suficient de întreprinderi. În plus, bugetul aferent procedurii de cerere de oferte trebuie să fie o constrângere obligatorie, în sensul că nu toți participanții pot beneficia de ajutor. În cele din urmă, ajutorul trebuie să se acorde pe baza ofertei inițiale prezentate de ofertant, excluzându-se astfel posibilitatea unor negocieri ulterioare.

Costurile eligibile

(117) Costurile eligibile trebuie limitate la costurile de investiții suplimentare necesare pentru construirea unei instalații de cogenerare cu randament ridicat în raport cu investiția de referință.

(118) Costurile eligibile trebuie calculate ca valoare netă din orice beneficii de funcționare și costuri de funcționare legate de investițiile suplimentare și înregistrate în cursul primilor cinci ani de viață ai investiției, astfel cum se prevede la punctele 80-83.

3.1.7.2. Ajutorul de funcționare

(119) Ajutorul de funcționare pentru cogenerarea cu randament ridicat se poate acorda în conformitate cu normele privind ajutorul de funcționare pentru energia regenerabilă stabilite la Secțiunea 3.1.6.2:

a) întreprinderilor distribuitoare de energie electrică și termică pentru populație, în cazul în care costurile de producție ale unei asemenea energii electrice sau termice depășesc prețul de piață al acesteia. Decizia privind necesitatea ajutorului va ține seama de costurile și veniturile rezultate în urma producției și vânzării energiei electrice sau termice;

b) Pentru utilizarea industrială a producției combinate de energie electrică și termică, în cazul în care se demonstrează că, prin folosirea tehnicii respective, costul de producție al unei unități de energie care utilizează respectiva tehnică este superior prețului de piață al unei unități de energie convențională. Costul de producție poate include rentabilitatea normală a instalației, dar eventualele câștiguri obținute de întreprindere din producția de energie termică trebuie deduse din costurile de producție.

3.1.8. Ajutorul pentru o încălzire urbană eficientă din punct de vedere energetic

(120) Ajutorul pentru investiții de mediu pentru instalații de încălzire urbană eficiente din punct de vedere energetic⁴⁴ va fi considerat compatibil cu Piața comună în înțelesul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, cu condiția ca ajutorul respectiv să aibă drept rezultat economisirea de energie primară și ca instalația de încălzire urbană beneficiară să satisfacă definiția încălzirii urbane eficiente din punct de vedere energetic, stabilită la punctul 70, și în cazul în care:

- a) operația combinată de generare de căldură (precum și de electricitate, în cazul cogenerării) și distribuția acestora vor avea drept rezultat economisirea de energie primară, sau
- b) investiția vizează utilizarea și distribuția căldurii reziduale pentru încălzirea urbană.

Intensitatea ajutorului

(121) Intensitatea ajutorului pentru instalații de încălzire urbană nu trebuie să depășească 50 % din costurile de investiții eligibile. În cazul în care ajutorul este destinat exclusiv componentei de generare a unei instalații de încălzire urbană, instalațiile de încălzire urbană eficiente din punct de vedere energetic, care utilizează surse regenerabile de energie sau cogenerarea, vor fi reglementate de nomele stabilite la Secțiunile 3.1.6., respectiv 3.1.7.

(122) În cazul în care ajutorul pentru investiții în vederea încălzirii urbane eficiente din punct de vedere energetic este destinat IMM-urilor, intensitatea ajutorului se poate majora cu 10 puncte procentuale în cazul întreprinderilor mijlocii și cu 20 de puncte procentuale în cazul întreprinderilor mici, conform tabelului.

	Intensitatea ajutorului pentru o încălzire urbană eficientă din punct de vedere energetic care utilizează surse convenționale de energie
Întreprinderi mici	70%
Întreprinderi mijlocii	60%
Întreprinderi mari	50%

(123) Valoarea intensității ajutorului se poate ridica la 100% din costurile de investiții eligibile, astfel cum au fost definite la punctele 124 și 125, în cazurile în care ajutorul de investiție se acordă în cadrul unei reale proceduri concurențiale de cerere de oferte, pe baza unor criterii clare, transparente și nediscriminatorii – care să garanteze în mod real că ajutorul este limitat la minimum necesar pentru obținerea nivelului maxim de economisire a energiei. O astfel de procedură de cerere de oferte trebuie să fie nediscriminatorie și să permită participarea unui număr suficient de întreprinderi. În plus, bugetul aferent procedurii de cerere de oferte trebuie să fie o constrângere obligatorie, în sensul că nu toți participanții pot beneficia de ajutor. În cele din urmă, ajutorul trebuie să se acorde pe baza ofertei inițiale prezentate de ofertant, excluzându-se astfel posibilitatea unor negocieri ulterioare.

Costurile eligibile

(124) Costurile eligibile trebuie limitate la costurile de investiții suplimentare necesare pentru realizarea unei investiții care să ducă la o încălzire urbană eficientă din punct de vedere energetic în raport cu investiția de referință.

(125) Costurile eligibile trebuie calculate net din orice beneficii de funcționare și costuri de funcționare legate de investițiile suplimentare și înregistrate în cursul primilor cinci ani de viață ai investiției, astfel cum se prevede la punctele 81-83.

⁴⁴ Cu excepția infrastructurii de încălzire urbană, a cărei finanțare nu intră în domeniul de aplicare al prezentelor Orientări, dar care va fi evaluată numai în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c).

3.1.9. Ajutor pentru gestionarea deșeurilor

(126) Ajutorul de investiții de mediu pentru gestionarea deșeurilor altor întreprinderi, inclusiv activitățile de reutilizare, reciclare și recuperare, va fi considerat compatibil cu piața comună în înțelesul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, cu condiția ca o asemenea gestionare să fie în conformitate cu clasificarea ierarhică a principiilor de gestionare a deșeurilor⁴⁵ și în conformitate cu condițiile stabilite la punctul 127.

(127) Ajutorul pentru investiții în vederea gestionării deșeurilor se va acorda numai în cazul în care se îndeplinește fiecare din următoarele condiții:

- a) investiția are ca scop reducerea poluării generate de alte întreprinderi („poluatori“) și nu se extinde la poluarea generată de beneficiarul ajutorului;
- b) ajutorul nu scutește în mod indirect poluatorii de o sarcină pe care ar trebui să o suporte în temeiul legislației comunitare, sau de o sarcină care ar trebui considerată ca fiind un cost normal de societate comercială pentru poluatori;
- c) investiția depășește „, tehnologia de vârf“⁴⁶ sau utilizează tehnologiile convenționale într-un mod inovator;
- d) fără ajutor, materialele tratate ar fi utilizate sau tratate într-un mod mai puțin ecologic;
- e) investiția nu doar mărește cererea pentru materialele de reciclat fără a mări colectarea materialelor respective.

Intensitatea ajutorului

(128) Intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească 50% din costurile de investiții eligibile.

(129) În cazul în care ajutorul pentru gestionarea deșeurilor este destinat IMM-urilor, intensitatea ajutorului se poate majora cu 10 puncte procentuale în cazul întreprinderilor mijlocii și cu 20 de puncte procentuale în cazul întreprinderilor mici, astfel cum se specifică în tabel.

	Intensitatea ajutorului pentru gestionarea deșeurilor
Întreprinderi mici	70%
Întreprinderi mijlocii	60%
Întreprinderi mari	50%

(130) Costurile eligibile trebuie limitate la costurile de investiții suplimentare necesare pentru realizarea unei investiții care conduce la gestionarea deșeurilor și care este suportată de beneficiar, în raport cu investiția de referință, și anume cu o producție convențională care nu implică gestionarea deșeurilor și care are aceeași capacitate. Costul unei asemenea investiții de referință trebuie scăzut din costul eligibil.

(131) Costurile eligibile trebuie calculate net din orice beneficii de funcționare și costuri de funcționare legate de investițiile suplimentare pentru gestionarea deșeurilor și înregistrate în cursul primilor cinci ani de viață ai investiției⁴⁷, astfel cum se prevede la punctele 81-83.

⁴⁵ Clasificare ce figurează în Comunicarea Comisiei privind revizuirea strategiei comunitare de gestionare a deșeurilor (COM(96) 399 final, 30.07.1996). În această comunicare, Comisia subliniază că gestionarea deșeurilor reprezintă un obiectiv prioritar pentru Comunitate, în scopul reducerii riscurilor asupra mediului. Noțiunea de tratare a deșeurilor trebuie privită din trei puncte de vedere: recuperare, reciclare, re folosire. Deșeurile a căror producție este inevitabilă trebuie tratate și eliminate în condiții de siguranță. În Strategia tematică privind prevenirea și reciclarea deșeurilor (COM(2005) 666), Comisia își reafirmă angajamentul față de aceste principii și permite măsuri concrete pentru promovarea prevenirii – cum ar fi proiectarea ecologică a proceselor și produselor sau stimulente pentru IMM-uri în vederea adoptării de măsuri de prevenire a deșeurilor – și a reciclării.

⁴⁶ „Tehnologie de vârf“ înseamnă un proces în care utilizarea unui deșeu pentru fabricarea unui produs finit reprezintă o practică normală profitabilă din punct de vedere economic. După caz, conceptul de „tehnologie de vârf“ trebuie interpretat din perspectiva tehnologiei comunitare și a Pieței comune.

⁴⁷ În cazul în care investițiile se referă exclusiv la protecția mediului fără alte beneficii economice, nu se aplică nicio reducere suplimentară în determinarea costurilor eligibile.

3.1.10. Ajutor pentru depoluarea siturilor contaminate

(132) Ajutorul pentru investiții acordat întreprinderilor care repară daunele aduse mediului prin depoluarea siturilor contaminate va fi considerat compatibil cu Piața comună în înțelesul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE⁴⁸ cu condiția ca acesta să conducă la o îmbunătățire a protecției mediului. Daunele în cauză aduse mediului acoperă daunele aduse calității solului sau a apelor de suprafață ori subterane.

În cazul în care poluatorul este clar identificat, respectiva persoană trebuie să finanțeze depoluarea în conformitate cu principiul, poluatorul plătește și nu se poate acorda niciun ajutor de stat. În acest context, „poluator” se referă la persoana responsabilă în temeiul legislației aplicabile în fiecare Stat Membru, fără a se aduce atingere adoptării de norme comunitare în domeniu.

În cazul în care poluatorul nu este identificat sau nu poate suporta costurile, persoana responsabilă cu realizarea lucrărilor poate beneficia de un ajutor în acest sens.

Intensitatea ajutorului

(133) Ajutorul pentru depoluarea siturilor contaminate se poate ridica până la 100% din costurile eligibile.

Valoarea totală a ajutorului nu poate, în niciun caz, să depășească cheltuielile reale suportate de întreprindere.

Costurile eligibile

(134) Costurile eligibile sunt egale cu costul lucrărilor de depoluare minus creșterea valorii terenului. Toate cheltuielile suportate de o întreprindere în procesul de depoluare a sitului său, indiferent dacă se poate demonstra sau nu că acestea reprezintă active fixe în bilanț, se numără printre investițiile eligibile în cazul depoluării siturilor contaminate.

3.1.11. Ajutor pentru relocalizarea întreprinderilor

(135) Ajutorul pentru investiții în vederea relocalizării întreprinderilor în situri noi din motive de protecție a mediului va fi considerat compatibil cu piața comună în înțelesul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, cu condiția să se îndeplinească următoarele cerințe:

a) schimbarea locației trebuie dictată de motive de protecție a mediului sau de prevenire și trebuie să fi fost decisă prin hotărâre administrativă sau judecătorească, emisă de către o autoritate publică competentă, sau convenită de întreprindere și autoritatea publică competentă.

b) întreprinderea trebuie să respecte cele mai stricte standarde de mediu aplicabile în noua regiune în care este localizată.

(136) Beneficiarul poate fi:

a) o întreprindere stabilită într-o zonă urbană sau într-o arie specială de conservare, desemnată ca atare în temeiul Directivei 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică⁴⁹, care desfășoară, în mod legal (adică îndeplinește toate cerințele legale, inclusiv toate standardele de mediu care i se aplică), o activitate care produce o poluare semnificativă și, din motive de amplasare, trebuie să se mute într-o zonă mai adecvată, sau

b) o unitate sau o instalație care intră sub incidența domeniului de aplicare al Directivei Seveso II.

⁴⁸ Eforturile de depoluare depuse de autoritățile publice pe terenurile care le aparțin nu intră, în sine, sub incidența dispozițiilor articolului 87 din Tratatul CE. Cu toate acestea, pot apărea probleme privind ajutorul de stat în cazul în care terenul se vinde, după depoluare, la un preț mai scăzut decât valoarea sa de piață. În acest sens, Comunicarea Comisiei privind „elementele de ajutor de stat în vânzările de terenuri și clădiri de către autoritățile publice” (JO C 209, 10.07.1997, pag. 3) este aplicabilă în continuare.

⁴⁹ JO L 206, 22.07.1992, pag. 7. Directivă modificată ultima dată prin Directiva 2006/105/CE (JO L 363, 20.12.2006, pag. 368).

Intensitatea ajutorului

(137) Intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească 50% din costurile de investiții eligibile. Intensitatea ajutorului se poate majora cu 10 puncte procentuale în cazul întreprinderilor mijlocii și cu 20 de puncte procentuale în cazul întreprinderilor mici, astfel cum se specifică în tabel.

	Intensitatea ajutorului pentru relocalizare
Întreprinderi mici	70%
Întreprinderi mijlocii	60%
Întreprinderi mari	50%

(138) Pentru a determina valoarea costurilor eligibile în cazul ajutorului pentru relocalizare, Comisia va lua în considerare, în special:

a) următoarele beneficii:

- i) rezultatul vânzării sau închirierii instalației sau a terenului abandonat;
- ii) compensația plătită în caz de expropriere;
- iii) orice alte beneficii obținute în urma transferului instalației, în special beneficiile obținute în urma unei îmbunătățiri, cu ocazia transferului, a tehnologiei utilizate, precum și avantajele contabile obținute din mai buna utilizare a instalației;
- iv) investițiile legate de orice creștere a capacității.

b) următoarele costuri:

- i) costurile asociate achiziționării unui teren sau construirii ori achiziționării de noi instalații având aceeași capacitate cu cea a instalației abandonate;
- ii) orice penalități impuse întreprinderii pentru rezilierea contractului de închiriere a terenului sau a clădirilor, în cazul în care hotărârea administrativă sau judecătorească care a dispus schimbarea amplasamentului duce la rezilierea anticipată a contractului respectiv.

3.1.12. Ajutorul acordat în cadrul schemelor de comercializare a certificatelor

(139) Schemele de comercializare a certificatelor pot implica ajutor de stat în diverse moduri, de exemplu atunci când certificatele și cotele se acordă la un preț inferior valorii de piață, iar acest fapt este imputabil Statelor Membre.

(140) Ajutorul de stat implicat de schemele de comercializare a certificatelor poate fi declarat compatibil cu Piața comună în înțelesul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de prezentul punct, literele (a)-(d), precum și de punctul 141. Prin derogare, punctul 141 nu se aplică pe perioada de comercializare care se încheie la 31 decembrie 2012, pentru schemele de comercializare a certificatelor în conformitate cu Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului⁵⁰ (denumită în continuare „EU ETS”)⁵¹:

a) schemele de comercializare a certificatelor trebuie stabilite astfel încât să îndeplinească obiective de mediu care merg mai departe decât cele care trebuiau îndeplinite pe baza standardelor comunitare obligatorii pentru întreprinderile în cauză;

⁵⁰ JO L 275, 25.10.2003, pag. 32. Directivă modificată ultima dată prin Directiva 2004/101/CE (JO L 338, 13.11.2004, pag. 18).

⁵¹ Comisia a evaluat ajutoarele de stat din cadrul planurilor naționale de alocare în conformitate cu EU ETS pentru perioada de comercializare care se încheie la 31 decembrie 2012, pe baza criteriilor enunțate la punctul 140.

b) alocarea trebuie efectuată într-un mod transparent, pe baza unor criterii obiective și surse informaționale de cea mai înaltă calitate posibilă și valoarea totală a certificatelor comercializabile și a cotelor acordate fiecărei întreprinderi pentru un preț inferior valorii de piață nu trebuie să depășească nevoile sale preconizate, astfel cum au fost estimate pentru situația în care nu ar exista un sistem de comercializare;

c) metodologia de alocare nu trebuie să favorizeze anumite întreprinderi sau anumite sectoare, cu excepția cazului în care acest lucru se justifică prin logica de mediu a sistemului în sine sau în cazul în care astfel de norme sunt necesare pentru coerența cu alte politici de mediu;

d) în special, noii participanți nu vor primi, în principiu, certificate sau cote în condiții mai avantajoase decât întreprinderile existente care funcționează pe aceleași piețe. Acordarea unor cote mai mari instalațiilor existente în raport cu noii participanți nu ar trebui să aibă drept rezultat crearea unor bariere nejustificate la intrarea pe piață.

(141) Comisia va evalua necesitatea și proporționalitatea ajutorului de stat acordat în cadrul unei scheme de comercializare a certificatelor în conformitate cu următoarele criterii:

a) alegerea beneficiarilor trebuie să se bazeze pe criterii obiective și transparente și ajutorul trebuie să se acorde, în principiu, în același mod pentru toți concurenții din același sector/segment de piață dacă aceștia se află într-o situație de fapt similară;

b) atribuirea integrală prin licitație trebuie să conducă la o creștere substanțială a costurilor de producție pentru fiecare sector sau categorie de beneficiari individuali;

c) această creștere substanțială a costurilor de producție nu poate fi transferată la consumatori fără a determina scăderi semnificative ale vânzărilor. Această analiză poate fi efectuată pe baza estimărilor, printre altele, cu privire la elasticitatea prețurilor produselor din sectorul respectiv. Aceste estimări se vor face pe piața geografică relevantă. Pentru a evalua dacă creșterea costurilor determinate de schema de comercializare a certificatelor nu poate fi transferată la consumatori, se pot utiliza estimările privind pierderile de vânzări, precum și impactul acestora asupra profitabilității întreprinderii;

d) întreprinderile individuale din acest sector nu pot reduce nivelul emisiilor pentru ca prețul certificatelor să devină suportabil. Se poate demonstra că nivelul consumului nu poate fi redus prin furnizarea nivelurilor de emisii obținute prin cea mai performantă tehnică din Spațiul Economic European (denumit în continuare „SEE”) și utilizarea acestora drept referință. Toate întreprinderile care utilizează cea mai performantă tehnică pot beneficia cel mult de o alocație corespunzătoare creșterii înregistrate de costurile de producție, creștere determinată de schema de comercializare a certificatelor care utilizează tehnica cea mai performantă și care nu poate fi transferată la consumatori. Orice întreprindere care înregistrează performanțe de mediu inferioare va beneficia de o cotă mai mică, proporțională cu performanțele sale de mediu.

3.2. Efectul stimulat și necesitatea ajutorului

(142) Ajutorul de stat trebuie să aibă un efect stimulat. Ajutorul de stat pentru protecția mediului trebuie să aibă ca rezultat schimbarea comportamentului destinatarului ajutorului, astfel încât nivelul protecției mediului să crească.

(143) Comisia consideră că ajutorul nu prezintă un efect stimulat pentru beneficiar în toate cazurile în care proiectul a început deja înainte ca beneficiarul să adreseze autorităților naționale cererea de ajutor.

(144) În cazul în care proiectul care beneficiază de ajutor nu a început înaintea depunerii cererii de ajutor, cerința efectului stimulat este considerată ca fiind în mod automat îndeplinită de toate categoriile de ajutor acordat unui IMM, cu excepția cazurilor în care ajutorul trebuie evaluat în conformitate cu evaluarea detaliată prezentată în Capitolul 5.

(145) Pentru toate celelalte proiecte care beneficiază de ajutor, Comisia va solicita ca efectul stimulat să fie demonstrat de către Statul Membru care a făcut notificarea.

(146) Pentru a demonstra efectul stimulat, statul membru în cauză trebuie să demonstreze că fără ajutor, adică într-o situație contrafactuală, alternativa mai ecologică nu ar fi fost reținută. În acest scop, Statele Membre vizate trebuie să furnizeze informații care să demonstreze că:

- a) situația contrafactuală este credibilă;
- b) costurile eligibile au fost calculate în conformitate cu metodologia enunțată la punctele 81, 82 și 83, și
- c) investiția nu ar fi fost suficient de profitabilă fără ajutor, ținându-se seama de beneficiile asociate investiției fără ajutor, inclusiv de valoarea certificatelor comercializabile la care întreprinderea vizată poate avea acces în urma investiției ecologice.

3.3. Compatibilitatea ajutorului în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (b) din Tratatul CE

(147) Ajutorul pentru promovarea executării unor proiecte importante de interes comun european care reprezintă o prioritate de mediu poate fi considerat compatibil cu Piața comună în conformitate cu articolul 87 alineatul (3) litera (b) din Tratatul CE, cu condiția ca următoarele condiții să fie îndeplinite:

a) propunerea de ajutor se referă la un proiect al cărui termen de punere în aplicare sunt specifici și clar definiți, inclusiv în ceea ce privește participanții, obiectivele, efectele și mijloacele de a realiza aceste obiective. Comisia poate considera de asemenea că un grup de proiecte constituie împreună un singur proiect;

b) proiectul trebuie să fie în interesul european comun: proiectul trebuie să contribuie în mod concret, exemplar și identificabil la interesul comunitar în domeniul protecției mediului, de exemplu, prin a fi de o importanță majoră pentru strategia de mediu a Uniunii Europene. Avantajul realizat de obiectivul proiectului nu trebuie să se limiteze la Statul Membru sau la Statele Membre care îl pun în aplicare, ci trebuie să se extindă la comunitate în ansamblu. Proiectul trebuie să prezinte o contribuție substanțială la obiectivele comunitare. Faptul că proiectul este realizat de întreprinderi în diferite State Membre nu este suficient;

c) ajutorul este necesar și reprezintă un stimul pentru executarea proiectului, care trebuie să implice un nivel ridicat de risc;

d) proiectul este de o mare importanță în ceea ce privește volumul său: trebuie să aibă o dimensiune semnificativă și să producă efecte de mediu substanțiale.

(148) Pentru a permite Comisiei să evalueze în mod corect astfel de proiecte, interesul european comun trebuie demonstrat în termeni practici: de exemplu, trebuie să se demonstreze că proiectul permite înregistrarea unui progres semnificativ în vederea realizării obiectivelor de mediu specifice ale Comunității.

(149) Comisia va analiza într-un mod mai favorabil proiectele notificate care cuprind o contribuție proprie semnificativă din partea beneficiarului la proiect. De asemenea, va analiza într-un mod mai favorabil proiectele notificate care implică întreprinderi dintr-un număr semnificativ de State Membre.

(150) Atunci când ajutorul este considerat compatibil cu Piața comună în conformitate cu articolul 87 alineatul (3) litera (b) din Tratatul CE, Comisia poate autoriza ajutorul la rate superioare celor stabilite în prezentele Orientări.

4. Ajutorul sub formă de reduceri sau scutiri de taxe de mediu

(151) Ajutorul sub formă de reduceri sau scutiri de taxe de mediu va fi considerat compatibil cu Piața comună în înțelesul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE cu condiția ca ajutorul să contribuie cel puțin indirect la o îmbunătățire a nivelului de protecție a mediului și ca reducerile sau scutirile de impozite să nu submineze obiectivul general urmărit.

(152) Pentru a fi autorizate în temeiul articolului 87 din Tratatul CE, reducerile sau scutirile de taxe armonizate, în special cele armonizate prin Directiva 2003/96/CE, trebuie să fie compatibile cu legislația comunitară aplicabilă relevantă și respectă limitele și condițiile prevăzute de aceasta.

(153) Ajutorul sub formă de reduceri și scutiri de taxe armonizate de mediu este considerat compatibil cu Piața comună în înțelesul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE pentru o perioadă de 10 ani, cu condiția ca beneficiarii să plătească cel puțin nivelul minim al taxei comunitare fixat în directiva aplicabilă relevantă⁵².

(154) Ajutorul sub formă de alte reduceri sau scutiri de taxe de mediu, altele decât cele prevăzute la punctul 153⁵³, este considerat compatibil cu Piața comună în înțelesul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE pentru o perioadă de 10 ani, în cazul în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la punctele 155-159.

(155) Atunci când va analiza sistemele de taxe care includ elemente ale ajutoarelor de stat sub formă de reduceri sau scutiri de astfel de taxe, Comisia va analiza în principal necesitatea și proporționalitatea ajutorului și efectele acestuia la nivelul sectoarelor economice în cauză.

(156) În acest scop, Comisia se va baza numai pe informațiile furnizate de Statele Membre. Aceste informații trebuie să includă, pe de o parte, sectorul (sectoarele) sau categoriile respective de beneficiari care fac obiectul scutirilor/reducerilor și, pe de altă parte, situația beneficiarilor principali din fiecare sector în cauză și felul în care impozitarea poate contribui la protecția mediului. Sectoarele scutite trebuie descrise corect și trebuie furnizată o listă cu principalii beneficiari (în care să figureze, în special, cifra de afaceri, cotele de piață și valoarea bazei de impozitare). Pentru fiecare sector, trebuie să se furnizeze informații privind tehnicile cele mai performante din cadrul SEE în materie de reducere a daunelor ecologice vizate de taxă.

(157) În plus, ajutorul sub formă de reduceri sau scutiri de taxe de mediu trebuie să fie necesar și proporțional.

(158) Comisia va considera că ajutorul este necesar în cazul în care sunt îndeplinite următoarele condiții cumulative:

a) alegerea beneficiarilor trebuie să se bazeze pe criterii obiective și transparente și ajutorul trebuie să se acorde, în principiu, în același mod pentru toți concurenții din același sector/aceeași piață relevantă⁵⁴ dacă aceștia se află într-o situație de fapt similară;

b) taxa de mediu fără reducere trebuie să conducă la o creștere substanțială a costurilor de producție pentru fiecare sector sau categorie de beneficiari individuali⁵⁵;

c) această creștere substanțială a costurilor de producție nu poate fi transferată la consumatori fără a determina scăderi semnificative ale vânzărilor. În acest sens, Statele Membre pot furniza estimări privind elasticitatea prețurilor produselor din sectorul respectiv pe piața geografică relevantă⁵⁶, precum și

⁵² A se vedea punctul 70(15).

⁵³ De exemplu, reduceri sau scutiri de taxe care nu fac obiectul legislației comunitare sau care sunt inferioare ratei minime a impozitului comunitar.

⁵⁴ Așa cum este definit în Comunicarea Comisiei privind definirea pieței relevante în sensul dreptului comunitar al concurenței (JO C 372, 09.12.1997, pag. 5).

⁵⁵ Referitor la produsele energetice și energia electrică, se consideră că „întreprinderile mari consumatoare de energie“, astfel sunt definite la articolul 17 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2003/96/CE, îndeplinesc acest criteriu atâta timp cât dispoziția respectivă rămâne în vigoare.

⁵⁶ Astfel cum a fost definită în Comunicarea Comisiei privind definirea pieței relevante în sensul dreptului comunitar al concurenței.

estimări privind pierderile de vânzări și/sau profiturile reduse pentru întreprinderile din sectorul/categoria în cauză.

(159) Comisia va considera că ajutorul este proporțional în cazul în care este îndeplinită una dintre următoarele condiții:

a) sistemul fixează criteriile care garantează că fiecare beneficiar individual plătește o proporție din nivelul impozitului național care este în mare măsură echivalentul performanțelor de mediu al fiecărui beneficiar individual în raport cu performanțele legate de tehnica cea mai performantă în cadrul SEE. În cadrul sistemului de ajutor, toate întreprinderile care utilizează cea mai performantă tehnică pot beneficia cel mult de o reducere corespunzătoare creșterii înregistrate de costurile de producție și determinate de taxă, utilizând tehnica cea mai performantă, și care nu poate fi transferată la consumatori. Orice întreprindere care înregistrează performanțe de mediu inferioare va beneficia de o reducere mai mică, proporțională cu performanțele sale de mediu;

b) beneficiarii ajutorului plătesc minim 20% din impozitul național, cu excepția cazului în care o rată inferioară poate fi justificată în vederea unei denaturări limitate a concurenței;

c) reducerile sau scutirile sunt condiționate de încheierea unor acorduri între Statele Membre și întreprinderile sau asociațiile de întreprinderi beneficiare, prin care întreprinderile sau asociațiile de întreprinderi respective se angajează să atingă obiective de protecție a mediului care au același efect ca în cazul în care s-ar aplica prevederile literelor (a) sau (b) de la prezentul punct sau s-ar aplica nivelul minim de impozitare comunitară. Aceste acorduri sau angajamente pot avea ca obiect, printre altele, reducerea consumului de energie, reducerea emisiilor sau o oricare altă măsură privind mediul și trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- i)** conținutul acordurilor trebuie negociat de fiecare stat membru și trebuie să specifice în special obiectivele în cauză și să stabilească un calendar pentru realizarea acestora;
- ii)** Statele Membre trebuie să garanteze monitorizarea independentă⁵⁷ și la timp a angajamentelor luate în aceste acorduri;
- iii)** acordurile trebuie revizuite periodic în lumina evoluțiilor tehnologice și de alt tip și trebuie să prevadă un regim de penalități eficient, aplicabil în cazul în care nu se respectă angajamentele în cauză.

5. Compatibilitatea ajutorului care face obiectul unei evaluări detaliate

5.1. Măsuri care fac obiectul unei evaluări detaliate

(160) Pentru a permite Comisiei să realizeze o evaluare mai detaliată a acordării de valori substanțiale de ajutor în temeiul sistemelor autorizate și să decidă dacă un astfel de ajutor este compatibil cu Piața comună, Statele Membre trebuie să notifice din timp orice caz individual de ajutor de investiție sau de funcționare acordat în temeiul unui sistem autorizat sau în mod individual, în cazul în care ajutorul îndeplinește următoarele condiții⁵⁸:

a) pentru măsurile reglementate printr-un regulament de exceptare pe categorii (BER): toate cazurile notificate Comisiei în temeiul unei obligații de a notifica un ajutor în mod individual, astfel cum este prevăzut în regulamentul respectiv;

b) pentru măsurile individuale reglementate prin prezentele Orientări⁵⁹: toate cazurile următoare:

- i)** ajutor pentru investiții: în cazul în care valoarea ajutorului depășește 7,5 milioane EURO pentru o întreprindere (chiar dacă acesta face parte dintr-un sistem de ajutor aprobat);

⁵⁷ În acest context, este irelevant faptul că monitorizarea se realizează de către un organism public sau de către unul privat.

⁵⁸ Aceasta se aplică, de asemenea, indiferent dacă beneficiarul individual beneficiază în același timp de o scutire sau de o reducere de taxă, evaluată în conformitate cu regulile descrise la Capitolul 4.

⁵⁹ Reducerile și scutirile de taxe de mediu care intră sub incidența Capitolului 4 din prezentele Orientări nu vor face obiectul unei evaluări detaliate. Cu toate acestea, ajutorul acordat în conformitate cu Capitolul 3 sub formă de ajutor fiscal va face obiectul unei evaluări detaliate, în cazul în care ajutorul depășește plafonul prevăzut la prezentul punct.

- ii) ajutor de funcționare pentru economisirea de energie: în cazul în care valoarea ajutorului depășește 5 milioane EURO pentru o întreprindere pe o perioadă de cinci ani;
- iii) ajutor de funcționare pentru producția de electricitate regenerabilă și/sau producția combinată de căldură regenerabilă: în cazul în care ajutorul este acordat instalațiilor de electricitate regenerabilă în situri în care capacitatea de generare a electricității regenerabile rezultată depășește 125 MW;
- iv) ajutor de funcționare pentru producția de biocombustibili: în cazul în care ajutorul este acordat unei instalații de producție de biocombustibili în situri în care producția rezultată depășește 150000 t pe an;
- v) ajutor de funcționare pentru cogenerare: în cazul în care ajutorul este acordat unei instalații de cogenerare care are ca rezultat o capacitate de cogenerare a electricității care depășește 200 MW. Ajutorul pentru producția de căldură prin cogenerare se va evalua în contextul notificării bazate pe capacitatea privind electricitatea.

(161) Statele Membre pot acorda ajutor de funcționare noilor instalații, producătoare de energie regenerabilă, pe baza calculării costurilor externe evitate. Atunci când această metodă se folosește pentru a determina valoarea ajutorului, măsura trebuie să fie notificată și să facă obiectul unei evaluări detaliate, indiferent de plafoanele fixate la punctul 160 litera (a) subpunctul (iii). Costurile externe evitate reprezintă o cuantificare monetară a daunelor suplimentare care ar fi aduse mediului și societății în cazul în care aceeași cantitate de energie ar fi produsă de o instalație care ar funcționa pe bază de energii convenționale. Aceste costuri se calculează pe baza diferenței dintre, pe de o parte, costurile externe generate și neachitate de producătorii de energie regenerabilă, și, pe de altă parte, costurile externe generate și neachitate de producătorii de energie neregenerabilă. Pentru efectuarea acestor calcule, Statul Membru trebuie să utilizeze o metodă de calcul recunoscută pe plan internațional și validată de către Comisie. Aceasta va trebui să ofere, printre altele, o analiză comparativă a costurilor motivată și cuantificată, împreună cu o evaluare a costurilor externe ale producătorilor concurenți, în așa fel încât să demonstreze că ajutorul compensează într-adevăr costurile externe evitate.

(162) În orice caz, valoarea ajutorului acordat producătorilor care depășește valoarea ajutorului rezultată din opțiunea 1 prezentată la punctul 109 pentru ajutorul de funcționare acordat pentru sursele de energie regenerabile trebuie reinvestit de întreprinderi în domeniul surselor de energie regenerabile în conformitate cu Secțiunea 3.1.6.1.

(163) În cazul în care Statele Membre asigură o cooperare deplină și furnizează informații adecvate la timp, Comisia va depune toate eforturile să conducă investigația în timp util. Statele Membre sunt invitate să furnizeze toate elementele pe care le consideră utile pentru evaluarea cazului. Statele Membre se pot baza, în special, pe evaluările sistemelor sau măsurilor de ajutor de stat din trecut, în studiile de impact realizate de autoritatea care acordă ajutorul și în alte studii referitoare la protecția mediului.

(164) Evaluarea detaliată este o evaluare proporțională, care depinde de potențialul de denaturare prezent în cazul respectiv. Prin urmare, faptul că se va realiza o evaluare detaliată nu înseamnă neapărat că este necesar să se deschidă o procedură oficială de investigare, deși poate fi cazul pentru anumite măsuri.

5.2. Criterii pentru evaluarea economică a cazurilor individuale

(165) Evaluarea detaliată va fi condusă pe baza elementelor pozitive sau negative prevăzute la Secțiunile 5.2.1. și 5.2.2, care se utilizează în plus față de criteriile stabilite în Capitolul 3. Intensitățile ajutorului menționate în capitolul respectiv nu trebuie în niciun caz să fie depășite. În plus, evaluarea detaliată va fi condusă pe baza elementelor pozitive sau negative specifice, dacă acestea sunt pertinente pentru tipul sau forma de ajutor.

5.2.1. Efectele pozitive ale ajutorului

(166) Faptul că ajutorul determină întreprinderile să aibă în vedere protecția mediului, lucru care nu s-ar fi întâmplat în caz contrar, constituie principalul element pozitiv care va fi luat în considerare în momentul evaluării compatibilității ajutorului.

5.2.1.1. Existența unei disfuncționalități de piață

(167) Comisia nu va pune sub semnul întrebării, în general, dacă există sau nu externalități negative referitoare la anumite tipuri de conduită sau de utilizare a anumitor bunuri care au efecte negative asupra mediului. Cu toate acestea, Comisia va verifica dacă ajutorul de stat abordează această disfuncționalitate de piață printr-un impact substanțial asupra protecției mediului. În acest context, Comisia va acorda atenție în special contribuției preconizate pe care măsura în cauză o va avea asupra protecției mediului (în termeni cuantificabili) și nivelului protecției mediului vizat, în raport cu standardele comunitare existente și/sau cu cele în vigoare în alte State Membre.

(168) Comisia va examina de asemenea considerațiile care pot justifica ajutorul pentru adaptarea la standardele naționale care depășesc standardele comunitare. Comisia va lua în considerare în special natura, tipul și amplasamentul concurenților principali ai beneficiarului ajutorului, costul punerii în aplicare a standardelor naționale (sau a schemelor de comercializare a certificatelor) pentru beneficiarul ajutorului, în cazul în care nu s-ar fi acordat niciun ajutor, și costurile comparative ale implementării acestor standarde pentru concurenții principali ai beneficiarului ajutorului.

5.2.1.2. Instrumentul corespunzător

(169) Se va ține seama dacă ajutorul de stat este un instrument corespunzător pentru realizarea obiectivului de protecție a mediului, având în vedere faptul că alte instrumente, care denaturează mai puțin, pot avea aceleași rezultate și din moment ce ajutorul de stat poate încălca PPP.

(170) În analiza sa privind compatibilitatea, Comisia va lua în considerare în special orice studiu de impact al măsurii propuse pe care statul membru ar fi putut să îl efectueze, inclusiv considerente privind utilizarea altor opțiuni politice decât ajutorul de stat, ținând cont, de asemenea, de elementele care atestă faptul că PPP va fi respectat.

5.2.1.3. Efectul stimulat și necesitatea ajutorului

(171) Ajutorul de stat trebuie să aibă întotdeauna un efect stimulat, atunci când este acordat în scopul protejării mediului, și anume trebuie să aibă ca rezultat schimbarea comportamentului destinatarului, astfel încât nivelul protecției mediului să fie sporit. Ajutorul nu poate fi considerat necesar exclusiv pentru simplul fapt că nivelul protecției mediului crește. Avantajele noilor investiții sau ale noilor metode de producție nu se limitează, în mod normal, la efectele lor asupra mediului.

(172) Pe lângă calculul costurilor suplimentare evidențiate în Capitolul 3, Comisia va lua în considerare, în analiza sa, următoarele elemente:

a) situația contrafactuală: trebuie furnizate elemente cu privire la acțiunea sau acțiunile specifice care nu ar fi fost întreprinse fără ajutor, de exemplu, o investiție nouă, un proces de producție mai ecologic și/sau un nou produs care este mai ecologic;

b) efectul preconizat asupra mediului determinat de schimbarea de comportament: trebuie să fim în prezența a cel puțin unuia dintre următoarele elemente:

- i) creșterea nivelului de protecție a mediului:** reducerea unui anumit tip de poluare, care nu ar fi redus în lipsa ajutorului;
- ii) creșterea ritmului de punere în aplicare a viitoarelor standarde:** reducerea mai din timp a poluării datorită ajutorului;

c) avantajele producției: în cazul în care există alte avantaje legate de investiție în termeni de capacitate crescută, productivitate, reduceri ale costurilor sau calitate, efectul stimulat este în mod normal mai mic. Aceasta este situația în special dacă beneficiile obținute pe parcursul vieții investiției sunt substanțiale, în așa măsură încât costurile de mediu suplimentare să poată fi recuperate chiar și fără ajutor;

d) condiții de piață: pe anumite piețe, în special datorită imaginii produsului și a etichetării metodelor de producție, este posibil să se înregistreze o presiune competitivă pentru a menține ridicat nivelul de protecție a mediului. Dacă există elemente care arată că nivelul de protecție a mediului determinat de ajutor depășește comportamentul normal pe piață, este foarte probabil ca ajutorul să aibă efect stimulat;

e) posibile standarde obligatorii viitoare: în cazul în care există negocieri la nivel comunitar pentru a introduce standarde obligatorii noi sau mai ridicate, pe care măsura în cauză ar căuta să le atingă, efectul stimulat al ajutorului este în mod normal mai scăzut;

f) nivelul de risc: în cazul în care există un risc special ca investiția să fie mai puțin productivă decât este preconizat, efectul stimulat al ajutorului va fi în mod normal mai ridicat;

g) nivelul de profitabilitate: în cazul în care nivelul de profitabilitate al acțiunii urmărite este negativ de-a lungul perioadei de amortizare a investiției sau de-a lungul celei în care ajutorul de funcționare trebuie să intre în vigoare, luând în considerare toate avantajele și riscurile identificate la prezentul punct, ajutorul va avea în mod normal un efect stimulat.

(173) În cazul în care întreprinderea se adaptează la standardele naționale care depășesc standardele comunitare sau care au fost adoptate în lipsa standardelor comunitare, Comisia va verifica dacă beneficiarul ajutorului ar fi fost afectat substanțial prin costuri crescute și nu ar fi fost capabil să suporte costurile asociate punerii imediate în aplicare a standardelor naționale.

5.2.1.4. Proportionalitatea ajutorului

(174) Statul Membru trebuie să furnizeze dovezi că ajutorul este necesar, că valoarea acestuia este păstrată la minimum și că procesul de selecție este proporțional. În analiza sa, Comisia va avea în vedere următoarele elemente:

a) calcularea corectă a costurilor eligibile: elementele care arată că, într-adevăr, costurile eligibile sunt limitate la costurile suplimentare necesare pentru atingerea nivelului de protecție a mediului;

b) procesul de selecție: procesul de selecție trebuie să se desfășoare într-un mod nediscriminatoriu, transparent și deschis, fără să excludă inutil întreprinderile care pot concura cu proiecte pentru a aborda același obiectiv de mediu. Procesul de selecție trebuie să conducă la selecția beneficiarilor care pot aborda obiectivul de mediu utilizând valoarea cea mai scăzută a ajutorului sau metoda cea mai rentabilă;

c) ajutorul limitat la minimum: elemente care arată că valoarea ajutorului nu depășește lipsa preconizată de profitabilitate, inclusiv o rentabilitate normală pe perioada de amortizare a investiției.

5.2.2. Analiza denaturării concurenței și a comerțului

(175) Pentru a evalua efectele negative ale măsurii de ajutor, Comisia va pune accentul, în analiza sa privind denaturarea concurenței, pe impactul previzibil al ajutorului de mediu asupra concurenței dintre întreprinderi care operează pe piețele de produse vizate⁶⁰.

(176) În cazul în care ajutorul este proporțional, în special în cazul în care calculul costurilor suplimentare de investiții sau de funcționare ține seama de toate avantajele de care beneficiază întreprinderea, este probabil ca impactul negativ al ajutorului să fie limitat. Cu toate acestea, astfel cum se menționează în Secțiunea 1.3.6, chiar și în cazul în care ajutorul este necesar și proporțional pentru ca întreprinderea respectivă să sporească nivelul de protecție a mediului, ajutorul poate avea drept rezultat o schimbare în comportamentul beneficiarului care denaturează concurența. O întreprindere care are ca obiectiv realizarea de profit va mări, în mod normal, nivelul protecției mediului dincolo de cerințele obligatorii numai în cazul în care consideră că aceasta va conduce, cel puțin marginal, la obținerea unui anumit tip de avantaj pentru întreprindere.

⁶⁰ Diferite piețe pot fi afectate de ajutor, întrucât impactul acestuia poate să nu fie restricționat la piața corespunzătoare activității sprijinite, ci să se extindă și la alte piețe, care sunt legate de această piață fie din cauză că se află în amonte, în aval sau sunt complementare, fie pentru că beneficiarul este deja prezent pe ele sau poate fi prezent acolo în viitorul apropiat.

(177) Ca punct de plecare, Comisia va evalua probabilitatea ca beneficiarul să-și poată spori sau menține vânzările datorită ajutorului. Comisia va avea în vedere, în special, următoarele elemente:

a) o reducere sau compensare a costului de producție a unei unități: în cazul în care noul echipament⁶¹ va determina costuri reduse per unitate în raport cu situația în care nu s-ar acorda ajutor sau în cazul în care ajutorul compensează o parte din costurile de funcționare, beneficiarul își va mări, probabil, vânzările. Cu cât prețul produsului este mai elastic, cu atât denaturarea concurenței este mai mare;

b) un proces de producție mai ecologic: în cazul în care beneficiarul utilizează un proces de producție mai ecologic și dacă se obișnuiește, la nivelul consumatorilor, să se diferențieze produsele în funcție de etichetare și imagine pe baza nivelului de protecție a mediului, este probabil ca beneficiarul să-și mărească vânzările. Cu cât consumatorul preferă mai mult un produs pentru caracteristicile sale ecologice, cu atât denaturarea concurenței va fi mai importantă;

c) un nou produs: în cazul în care beneficiarul obține un produs nou sau de o mai bună calitate, este probabil ca vânzările să îi crească și să obțină probabil avantajul „precursorului”. Cu cât consumatorul preferă mai mult un produs pentru caracteristicile sale ecologice, cu atât denaturarea concurenței va fi mai importantă.

5.2.2.1. Stimulente dinamice/efect de evicțiune („crowding out“)

(178) Ajutorul de stat pentru protecția mediului poate fi utilizat strategic pentru promovarea tehnologiilor inovative ecologice în scopul de a acorda producătorilor naționali avantajul de a fi precursori. În consecință, ajutorul poate denatura stimulentele dinamice și poate avea un efect de evicțiune asupra investițiilor în privința tehnologiei în cauză în alte State Membre și să conducă la o concentrare a acestei tehnologii într-un singur Stat Membru. Acest efect este cu atât mai important cu cât competitorii își reduc eforturile inovatoare în raport cu situația contrafactuală înregistrată în lipsa ajutorului.

(179) În analiza sa, Comisia va avea în vedere următoarele elemente:

a) valoarea ajutorului: cu cât valoarea ajutorului este mai ridicată, cu atât probabilitatea ca o parte din ajutor să poată fi folosită pentru a denatura concurența este mai mare. Acest lucru este valabil în special în cazul în care valoarea ajutorului este mare în comparație cu dimensiunile activității generale a beneficiarului;

b) frecvența ajutorului: în cazul în care o întreprindere primește ajutor în mod repetat, probabilitatea ca acest lucru să denatureze stimulentele dinamice este mai mare;

c) durata ajutorului: în cazul în care ajutorul de funcționare este acordat pentru o perioadă lungă de timp, probabilitatea ca acest fapt să denatureze concurența este mai mare;

d) descreșterea treptată a ajutorului: în cazul în care ajutorul de funcționare descrește în timp, întreprinderea va avea un stimulent pentru a-și îmbunătăți eficiența și denaturarea stimulentele dinamice va fi, în consecință, redusă în timp;

e) promptitudinea în îndeplinirea viitoarelor standarde: în cazul în care ajutorul va permite întreprinderii în cauză să îndeplinească noile standarde comunitare care se preconizează că vor fi adoptate în viitorul previzibil, investiția care a beneficiat de ajutor va reduce costul investițiilor pe care întreprinderea ar fi trebuit oricum să le efectueze;

f) nivelul standardelor reglementate în raport cu obiectivele de mediu: cu cât nivelul cerințelor obligatorii este mai scăzut, cu atât riscul ca ajutorul care depășește cerințele obligatorii să nu fie necesar

⁶¹ Calcularea costurilor suplimentare poate să nu cuprindă în întregime beneficiile de funcționare, deoarece beneficiile nu se deduc pe toată perioada de viață a investiției. În plus, pot fi greu de luat în considerare anumite tipuri de beneficii, cum ar fi, de exemplu, cele determinate de creșterea productivității și a producției, capacitatea rămânând neschimbată.

este mai mare, precum și riscul că acesta va avea un efect de evicțiune asupra investițiilor sau va fi utilizat în așa fel încât să denatureze stimulentele dinamice;

g) riscul de subvenționare încrucișată: în cazul în care întreprinderea produce o gamă largă de produse sau produce același produs prin intermediul unui proces convențional și a unui ecologic, riscul de subvenționare încrucișată este mai mare;

h) neutralitatea tehnologică: în cazul în care o măsură se axează doar pe o singură tehnologie, riscul denaturării stimulentele dinamice este mai mare;

i) inovarea concurențială: este cu atât mai probabil ca ajutorul să denatureze stimulentele dinamice cu cât concurenții străini elaborează tehnologii concurente (concurența în materie de inovare).

5.2.2.2. Menținerea solvabilității firmelor inefficiente

(180) Ajutorul de stat pentru protecția mediului poate fi justificat ca un mecanism tranzitoriu către o alocare deplină a externalităților negative în ceea ce privește mediul. Acesta nu ar trebui folosit pentru a acorda un sprijin care nu este necesar întreprinderilor care sunt incapabile să se adapteze la standarde și tehnologii care respectă mai bine mediul, din cauza nivelelor lor scăzute de eficiență. În analiza sa, Comisia va avea în vedere următoarele elemente:

a) tipul de beneficiari: în cazul în care beneficiarul are un nivel relativ scăzut de productivitate și are o sănătate financiară precară, probabilitatea ca ajutorul să contribuie la menținerea artificială a întreprinderii pe piață este mai mare;

b) capacitatea excedentară în sectorul vizat de ajutor: în sectoarele în care există capacitate excedentară, există un risc mai mare ca ajutorul pentru investiții să susțină capacitatea excedentară și să mențină structuri de piață inefficiente;

c) comportamentul normal în sectoarele vizate de ajutor: în cazul în care întreprinderile dintr-un sector au atins același nivel de protecție a mediului fără ajutor, probabilitatea ca ajutorul să servească la menținerea structurilor de piață inefficiente este mai mare. Astfel, denaturarea concurenței este cu atât mai semnificativă cu cât probele furnizate de către beneficiar privind respectarea PPP sunt mai slabe, iar proporția costurilor de mediu externe internalizate de către concurenții beneficiarului este mai mare;

d) importanța relativă a ajutorului: cu cât reducerea/compensarea costurilor de producție variabile sunt mai importante, cu atât denaturarea concurenței este mai mare;

e) procesul de selecție: în cazul în care procesul de selecție se desfășoară într-un mod nediscriminatoriu, transparent și deschis, este mai puțin probabil ca ajutorul să contribuie la menținerea artificială a întreprinderii pe piață. Denaturarea concurenței este cu atât mai mică, cu cât alocarea unei subvenții este de mai mare anvergură (în materie de acoperire a pieței relevante) și mai competitivă (în materie de licitații/achiziții);

f) selectivitate: dacă măsura conform căreia se acordă ajutorul se referă la un număr relativ ridicat de potențiali beneficiari, la toate întreprinderile de pe piața relevantă și nu exclude întreprinderile care ar putea urmări aceleași obiective de mediu, este mai puțin probabil ca ajutorul să mențină pe piață întreprinderile inefficiente.

5.2.2.3. Puterea de piață/comportament exclusivist

(181) Ajutorul pentru protecția mediului acordat unui beneficiar poate fi folosit pentru consolidarea sau menținerea puterii sale de piață pe piața relevantă a produsului. Comisia va evalua puterea de piață a beneficiarului în cauză înainte ca ajutorul să fie acordat, precum și modificarea puterii de piață care poate fi preconizată în urma acordării ajutorului. Ajutorul pentru protecția mediului acordat unui beneficiar cu putere de piață substanțială poate fi utilizat de beneficiarul în cauză pentru a-și consolida

sau menține puterea de piață, prin diferențierea suplimentară a produselor sale sau prin excluderea rivalilor. Comisia este puțin probabil să identifice problemele de concurență legate de puterea de piață în piețele în care fiecare beneficiar al ajutorului are o cotă de piață sub 25% și în piețele care au o concentrare măsurată prin Indicele Herfindahl-Hirschman inferioară valorii de 2000.

(182) În analiza sa, Comisia va avea în vedere următoarele elemente:

a) puterea de piață a beneficiarului ajutorului și structura pieței: în cazul în care beneficiarul este deja dominant pe piața afectată⁶², măsura de ajutor poate reconsolida această dominanță prin slăbirea pe viitor a constrângerii concurențiale pe care concurenții o pot exercita asupra întreprinderii destinate;

b) noul-venit pe piață: în cazul în care ajutorul are în vedere piețele produselor sau tehnologiilor care concurează cu produsele și pe care beneficiarul ajutorului este un operator și are putere de piață, ajutorul poate fi utilizat în mod strategic pentru a preveni apariția pe piață a unui nou operator. Astfel, dacă potențialii nou-veniți pe piață nu au acces la ajutor, riscul ca ajutorul să denatureze concurența este mai mare;

c) diferențierea produsului și prețuri discriminatorii: ajutorul poate avea drept efect negativ facilitarea de către destinatarul ajutorului a diferențierii produsului și a prețurilor discriminatorii, în detrimentul consumatorilor;

d) puterea de cumpărare: în cazul în care există cumpărători puternici pe piață, este mai puțin probabil ca beneficiarul unui ajutor cu putere de piață să poată crește prețurile față de cumpărătorii puternici. Prin urmare, cu cât puterea de cumpărare este mai mare, cu atât posibilitatea ca ajutorul să dăuneze consumatorilor este mai mică.

5.2.2.4. Efecte asupra schimburilor comerciale și asupra localizării

(183) Ajutorul de stat pentru protecția mediului poate face ca anumite teritorii să beneficieze de pe urma unor condiții de producție mai favorabile, în special din cauza costurilor de producție comparativ mai scăzute, ca un rezultat al ajutorului acordat, sau din cauza unor standarde mai ridicate de producție realizate prin intermediul ajutorului respectiv. Acest fapt poate avea ca rezultat relocalizarea societăților spre teritorii care beneficiază de ajutor sau deplasarea fluxurilor comerciale spre zonele care beneficiază de ajutor.

(184) În consecință, ajutorul va deplasa profiturile către Statul Membru pe piața produsului care face obiectul ajutorului, precum și pe piața factorilor de producție.

(185) În analiza sa, Comisia va lua în considerare dacă există probe că beneficiarul avea în vedere să investească în alte locații, caz în care riscul ca ajutorul să denatureze semnificativ concurența este mai mare.

5.2.3. Comparare și decizie

(186) În lumina acestor elemente pozitive și negative, Comisia pune în balanță efectele măsurii și hotărăște dacă denaturările rezultate afectează în mod negativ condițiile schimburilor comerciale într-o asemenea măsură încât măsura să fie contrară interesului comun. În mod ideal, efectele pozitive și cele negative ar trebui să fie exprimate în raport cu același etalon (de exemplu, costurile externe evitate raportate la pierderile de profit ale concurentului, exprimate în unitate monetară).

(187) În general, cu cât este mai mare beneficiul de mediu și cu cât mai clar este demonstrat faptul că valoarea ajutorului este limitată la minimul necesar, cu atât sunt mai mari șansele ca aprecierea Comisiei să fie pozitivă. Pe de altă parte, cu cât există indicii mai multe ale faptului că ajutorul va denatura

⁶² Diferite piețe pot fi afectate de ajutor, întrucât impactul acestuia poate să nu fie restricționat la piața corespunzătoare activității sprijinite, ci să se extindă și la alte piețe, care sunt legate de cea piață fie din cauză că se află în amonte, în aval sau sunt complementare, fie pentru că beneficiarul este deja prezent ele sau poate fi prezent acolo în viitorul apropiat.

semnificativ concurența, cu atât această apreciere riscă să fie negativă. În cazul în care efectele pozitive estimate sunt de o mare anvergură și denaturările riscă să fie foarte semnificative, aprecierea va depinde de măsura în care se consideră că efectele pozitive cântăresc mai greu decât cele negative.

(188) Comisia nu poate ridica nicio obiecțiune cu privire la măsura de ajutor notificată fără să inițieze procedura oficială de investigare sau, în urma procedurii oficiale de investigare stabilite la articolul 6 al Regulamentului (CE) nr. 659/1999, poate decide să închidă procedura printr-o decizie în conformitate cu articolul 7 din regulamentul în cauză. În cazul în care aceasta ia o decizie condiționată în înțelesul articolului 7 alineatul (4) din regulamentul în cauză, poate avea în vedere, de exemplu, adăugarea următoarelor condiții, care trebuie să reducă denaturările rezultate sau efectul asupra schimburilor comerciale și să fie proporționale:

- a) intensități ale ajutorului inferioare intensităților maxime prevăzute în Capitolul 3;
- b) separarea conturilor pentru a evita subvenționarea încrucișată de la o piață la alta, în cazul în care beneficiarul este activ pe mai multe piețe;
- c) cerințe suplimentare de îndeplinit în vederea îmbunătățirii efectului de mediu al măsurii;
- d) nediscriminarea altor beneficiari potențiali (selectivitate redusă).

6. Cumulul

(189) Plafoanele de ajutor stabilite în temeiul prezentelor Orientări se vor aplica indiferent dacă sprijinul acordat proiectului care beneficiază de ajutor este finanțat în întregime din resursele statului sau este parțial finanțat de Comunitate.

(190) Ajutorul autorizat în temeiul prezentelor Orientări nu poate fi combinat cu alt ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratat sau cu alte forme de finanțare comunitară în cazul în care o astfel de suprapunere determină o intensitate a ajutorului mai mare decât cea stabilită în prezentele Orientări. Cu toate acestea, atunci când cheltuielile eligibile pentru ajutorul acordat protecției mediului sunt în totalitate sau parțial eligibile și pentru ajutorul acordat în alte scopuri, părții comune i se va aplica cel mai favorabil plafon stabilit în temeiul normelor aplicabile.

(191) Ajutorul pentru protecția mediului nu trebuie cumulat cu ajutorul de minimis în raport cu aceleași prețuri eligibile în cazul în care un astfel de cumul ar avea ca rezultat o intensitate a ajutorului mai mare decât cea stabilită în prezentele Orientări.

7. Dispoziții finale

7.1. Raportarea anuală

(192) În conformitate cu cerințele Regulamentului (CE) nr. 659/1999 și ale Regulamentului (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE⁶³, Statele Membre trebuie să prezinte în fiecare an rapoarte Comisiei.

(193) Dincolo de cerințele prevăzute de acele dispoziții, rapoartele anuale pentru măsurile privind ajutorul de mediu trebuie să conțină, pentru fiecare sistem aprobat, următoarele informații referitoare la întreprinderile mari:

- numele beneficiarilor;
- valoarea ajutorului pentru fiecare beneficiar;
- intensitatea ajutorului;
- o descriere a obiectivului măsurii și a tipului de protecție a mediului pe care intenționează să îl promoveze;

⁶³ JO L 140, 30.04.2004, pag. 1. Regulament modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1935/2006 (JO L 407, 30.12.2006, pag. 1).

- sectoarele de activitate în care se efectuează proiecte care beneficiază de ajutor;
- o explicație privind modul în care efectul stimulator a fost respectat, în special folosind indicatorii și criteriile prevăzute la Capitolul 5.

(194) În cazul scutirilor sau reducerilor de taxe, statul membru trebuie să furnizeze numai textul sau textele legislative și/sau de reglementare care instituie ajutorul și detalii privind categoriile de întreprinderi care beneficiază de reducerile sau scutirile de taxe și sectoarele economice care sunt afectate cel mai mult de acele scutiri/reduceri de taxe.

(195) Rapoartele anuale se publică pe site-ul internet ale Comisiei.

7.2. Transparență

(196) Comisia consideră că sunt necesare măsuri suplimentare pentru îmbunătățirea transparenței ajutorului de stat în Comunitate. În special, este necesar să se asigure că Statele Membre, operatorii economici, părțile interesate și însăși Comisia au acces liber la textul integral al tuturor sistemelor aplicabile privind ajutorul de mediu.

(197) Aceasta se poate realiza cu ușurință prin stabilirea de site-uri internet interconectate. Din acest motiv, atunci când examinează sistemele de ajutor de mediu, Comisia cere în mod sistematic ca Statele Membre în cauză să publice textul integral al tuturor sistemelor de ajutor în forma lor finală pe internet și să comunice Comisiei adresa de internet a publicației. Sistemul nu trebuie să se aplice înainte ca informațiile să fie publicate pe internet.

7.3. Monitorizare și evaluare

(198) Statele Membre trebuie să se asigure că se păstrează înregistrările detaliate privind acordarea ajutorului pentru toate măsurile de mediu. Astfel de înregistrări, care trebuie să conțină toate informațiile necesare pentru a stabili dacă au fost respectate costurile eligibile și intensitatea maximă a ajutorului care poate fi permisă, trebuie păstrate timp de 10 ani de la data acordării ajutorului și trebuie furnizate Comisiei la cerere.

(199) Comisia va cere Statelor Membre să furnizeze aceste informații pentru realizarea unei evaluări a prezentelor Orientări la patru ani de la publicare⁶⁴.

7.4. Măsuri corespunzătoare

(200) Comisia propune Statelor Membre, pe baza articolului 88 alineatul (1) din Tratatul CE, următoarele măsuri corespunzătoare privind sistemele lor de ajutor de mediu existente:

Statele Membre ar trebui să modifice, dacă este necesar, astfel de sisteme pentru a le alinia cu prezentele Orientări în termen de 18 luni de la publicarea lor, cu următoarele excepții:

- Statele Membre ar trebui să modifice, dacă este cazul, sistemele privind ajutoarele sub formă de reducere sau scutire de taxe care fac obiectul Directivei 2003/96/CE înainte de 31 decembrie 2012;
- noile praguri menționate la punctul 160 pentru proiectele individuale se aplică din ziua următoare celei în care are loc publicarea prezentelor Orientări în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene;
- obligatia de a furniza rapoarte anuale mai detaliate se va aplica ajutoarelor acordate în cadrul sistemului actual de ajutoare începând cu 1 ianuarie 2009.

(201) Statele Membre sunt invitate să-și dea acordul explicit și necondiționat cu privire la aceste măsuri adecvate propuse, în termen de două luni de la data publicării prezentelor Orientări în Jurnalul Oficial

⁶⁴ În procesul în cauză este posibil ca Statele Membre să dorească să sprijine Comisia prin furnizarea propriei evaluări ex post a sistemelor și măsurilor individuale.

al Uniunii Europene. În absența unui răspuns, Comisia va considera că Statul Membru în cauză nu este de acord cu măsurile propuse.

7.5. Aplicare, valabilitate și revizuire

(202) Prezentele Orientări se aplică începând cu ziua următoare datei publicării în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene și înlocuiesc Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului din 3 februarie 2001⁶⁵.

(203) Prezentele Orientări se aplică până la 31 decembrie 2014. După consultarea Statelor Membre, Comisia poate modifica prezentele Orientări înainte de această dată, din motive importante legate de politica de concurență sau de mediu sau pentru a ține seama de alte politici comunitare sau de alte angajamente internaționale. Astfel de modificări ar putea fi necesare în special în lumina acordurilor internaționale viitoare în domeniul schimbărilor climatice și al viitoarei legislații europene în materia schimbărilor climatice. După patru ani de la data publicării, Comisia va întreprinde o evaluare a prezentelor Orientări bazată pe informații factuale și pe rezultatele unor consultări ample conduse de Comisie, în special pe baza informațiilor furnizate de Statele Membre. Rezultatele evaluării vor fi puse la dispoziția Parlamentului European, a Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social European, precum și a Statelor Membre.

(204) Comisia va aplica prezentele Orientări tuturor măsurilor de ajutor notificate în privința cărora este solicitată să ia o decizie după publicarea prezentelor Orientări în Jurnalul Oficial, chiar și în cazul în care proiectele au fost notificate înainte de data publicării. Aceasta include ajutorul individual acordat în temeiul sistemelor de ajutor aprobate și notificate Comisiei în temeiul unei obligații de a notifica în mod individual un astfel de ajutor.

(205) În conformitate cu comunicarea Comisiei privind stabilirea normelor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal⁶⁶, Comisia va aplica în cazul ajutorului care nu a fost notificat,

- a) prezentele Orientări, în cazul în care ajutorul a fost acordat după publicarea acestora;
- b) Orientările aplicabile atunci când ajutorul a fost acordat în toate celelalte cazuri.

⁶⁵ JO C 37, 03.02.2001, pag. 3.

⁶⁶ JO C 119, 22.05.2002, pag. 22

ANEXA

TABEL CARE INDICĂ INTENSITĂȚILE AJUTORULUI PENTRU AJUTORUL DE INVESTIȚII CA PARTE A COSTURILOR ELIGIBILE

	Întreprinderi mici	Întreprinderi mijlocii	Întreprinderi mari
Ajutor pentru întreprinderile care depășesc standardele comunitare sau sporesc protecția mediului în lipsa standardelor comunitare	70% 80% în cazul eco-inovării 100% în cazul procedurii de cerere de oferte	60% 70% în cazul eco-inovării 100% în cazul procedurii de cerere de oferte	50% 60% în cazul eco-inovării 100% în cazul procedurii de cerere de oferte
Ajutor pentru studii de mediu	70%	60%	50%
Ajutor pentru adaptarea anticipată la viitoarele standarde comunitare			
- minim 3 ani	25%	20%	15%
- între 1 și 3 ani	20%	15%	1%
înainte de intrarea în vigoare			
Ajutor pentru gestionarea deșeurilor	70%	60%	50%
Ajutor pentru energiile regenerabile	80% 100% în cazul procedurii de cerere de oferte	70% 100% în cazul procedurii de cerere de oferte	60% 100% în cazul procedurii de cerere de oferte
Ajutor pentru economisirea de energie Ajutor pentru instalațiile de cogenerare	80% 100% în cazul procedurii de cerere de oferte	70% 100% în cazul procedurii de cerere de oferte	60% 100% în cazul procedurii de cerere de oferte
Ajutor pentru încălzirea urbană care utilizează energie convențională	70% 100% în cazul procedurii de cerere de oferte	60% 100% în cazul procedurii de cerere de oferte	50% 100% în cazul procedurii de cerere de oferte
Ajutor pentru depoluarea siturilor contaminate	100%	100%	100%
Ajutor pentru relocalizarea întreprinderilor	70%	60%	50%

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 082 din data 01.04.2008

LINIILE DIRECTOARE COMUNITARE privind ajutorul de stat pentru promovarea investițiilor în capital de risc în cadrul întreprinderilor mici și mijlocii

1. Introducere

Capitalul de risc – obiectiv comunitar

Capitalul de risc are legătură cu finanțarea echitabilă a întreprinderilor cu un potențial de creștere ridicat în perioada incipientă de dezvoltare. Cererea de capital de risc survine în general de la întreprinderile cu potențial de creștere ridicat, care nu au acces suficient la piețele de capital, în timp ce oferta de capital de risc vine de la investitori care sunt gata să își asume riscuri mari în schimbul unui câștig potențial ridicat aferent sumei investite.

În Comunicarea către Consiliul European de Primăvară, „Muncind împreună pentru creștere și crearea de locuri de muncă – Un nou început pentru strategia Lisabona¹”, Comisia a recunoscut volumul scăzut al capitalului de risc disponibil pentru întreprinderile nou-înființate, inovatoare. În consecință, Comisia a inițiat programe, așa cum este cel numit „Resursele Europene Comune pentru Întreprinderile Medii și Microîntreprinderi (JEREMIE)” - un program comun al Comisiei și al Fondului European de Investiții destinat să suplinească lipsa capital de risc destinat întreprinderilor mici și mijlocii din anumite regiuni. Pornind de la experiența acumulată în folosirea instrumentelor financiare în cadrul programului multianual pentru întreprinderi și antreprenoriat, și în particular, în cazul întreprinderilor mici și mijlocii (MAP), adoptat prin Decizia Consiliului 2000/819/EC², Comisia a propus o Facilitate pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii Inovatoare și în Creștere (GIF) în cadrul Programului pentru Competitivitate și Inovare (CIP) care este în curs de adoptare și va acoperi perioada 2007-2013³. Facilitatea va crește cantitatea de capital de investiții pentru IMM-urile inovatoare, prin investirea în condiții de piață, de capital de investiții destinat, în special IMM-urilor nou-înființate sau aflate în faza de extindere.

Comisia a analizat problema finanțării din capital de risc în Comunicarea sa “Finanțând creșterea IMM-urilor - adăugi valoare europeană”, adoptată la 29 iulie 2006⁴. Comisia a subliniat, de asemenea, importanța reducerii și redirectionării ajutoarelor de stat în direcția compensării eșecurilor pieței, în vederea creșterii eficienței economice și a stimulării cercetării, dezvoltării și inovației. În acest context, Comisia a decis să reformeze regulile de ajutor de stat, printre altele, în scopul facilitării accesului la finanțare și capitalul de risc.

În vederea îndeplinirii angajamentelor, Comisia a publicat “Planul de acțiune în domeniul ajutorului de stat – Ajutoare de stat mai puține și mai bine direcționate: Ghid pentru reforma ajutoarelor de stat 2005-2009 (“Planul de acțiune în domeniul ajutorului de stat”)⁵” din iunie 2005. Planul de acțiune în domeniul ajutorului de stat a subliniat importanța îmbunătățirii climatului în afaceri și facilitării înființării rapide de noi întreprinderi. În acest context, Planul de acțiune în domeniul ajutorului de stat a anunțat revizuirea Comunicării privind ajutorul de stat și capitalul de risc⁶ cu scopul de a aborda eșecurile pieței ce afectează furnizarea capitalului de risc pentru întreprinderile nou-create și IMM-urile inovatoare nou-create, în special prin creșterea flexibilității regulilor cuprinse în Comunicarea privind ajutorul de stat și capitalul de risc.

¹ COM(2005) 24.

² JO L 333, 29.12.2000, pag. 84 Decizie modificată recent prin Decizia nr. 1776/2005/CE a Parlamentului și a Consiliului European (JO L 289, 03.11.2005, pag. 14).

³ COM (2005) 121 la sfârșit.

⁴ COM (2006) 349.

⁵ COM (2005) 107 la final – SEC (2005) 795.

⁶ JO C 235, 21.08.2001, pag. 3.

O dată ce rolul principal al pieței este acela de a furniza suficient capital de risc în Comunitate, s-a observat o lipsă de fonduri pe piața capitalului de risc, o disfuncționalitate persistentă pe piața capitalului care împiedică oferta să întâlnească cererea la un preț acceptabil pentru ambele părți, ceea ce afectează negativ IMM-urile europene. Lipsa afectează, în principal, firmele nou-create și firmele inovative, cu potențial de creștere mare. În orice caz, fenomenul poate afecta, de asemenea, o gamă largă de firme de diferite vârste și activând în diferite domenii de activitate, caracterizate de un potențial de creștere mai redus, care nu pot găsi finanțare pentru proiectele lor de extindere fără contribuția capitalului de risc.

Existența lipsei de capital poate justifica acordarea de ajutor de stat în anumite condiții limitate. Dacă sunt corect orientate, ajutoarele de stat pentru susținerea capitalului de risc pot reprezenta mijloace eficiente pentru atenuarea problemelor ce se manifestă pe piață în acest domeniu și pot atrage capital privat.

Aceste Linii directoare înlocuiesc Comunicarea privind ajutorul de stat și capitalul de risc și stabilesc condițiile în care ajutorul de stat pentru susținerea investițiilor sub forma capitalului de risc pot fi considerate compatibile cu Piața unică. Liniile directoare detaliază condițiile în care ajutorul de stat este prezent, conform articolului 87 (1) din Tratat, și criteriile pe care le va aplica Comisia în evaluarea compatibilității măsurilor de sprijin de natura capitalului de risc, conform articolului 87 (3) din Tratat.

1.2. Experiența în domeniul ajutorului de stat sub forma capitalului de risc

Aceste Linii directoare au fost elaborate pe baza experienței câștigate ca urmare a aplicării Comunicării privind ajutorul de stat și capitalul de risc. Au fost luate în considerare și comentariile colectate în urma consultărilor publice a Statelor Membre și a acționarilor privind revizuirea Comunicării privind ajutorul de stat și capitalul de risc, a Planului de acțiune în domeniul ajutorului de stat și a Comunicării privind ajutorul de stat pentru inovare⁷.

Experiența Comisiei și comentariile primite în urma consultărilor au demonstrat că, Comunicarea privind ajutorul de stat și capitalul de risc au funcționat bine în practică, dar au scos la iveală și nevoia de creștere a flexibilității în aplicarea regulilor, precum și necesitatea de adaptare a regulilor pentru a reflecta modificarea situației de pe piața capitalului de risc. În plus, experiența a demonstrat că pentru anumite categorii de investiții sub forma capitalului de risc din anumite domenii, nu a fost întotdeauna posibil să se îndeplinească condițiile prevăzute în Comunicarea privind ajutorul de stat și capitalul de risc, și astfel, în aceste cazuri, capitalul de risc nu a putut fi susținut în mod adecvat de ajutorul de stat. Mai mult, experiența a demonstrat, de asemenea, că profitabilitatea totală a fonduri de capital de risc susținute prin ajutor de stat a fost scăzută.

În vederea remedierii acestor probleme, aceste Linii directoare au adoptat o abordare mai flexibilă în anumite situații pentru a permite Statelor Membre să adapteze măsurile de capital de risc la eșecurile relevante ale pieței. Aceste Linii directoare stabilesc o abordare economică rafinată pentru evaluarea compatibilității măsurilor de capital de risc cu prevederile Tratatului. Conform Comunicării privind ajutorul de stat și capitalul de risc, evaluarea compatibilității schemelor era deja bazată pe o analiză economică relativ sofisticată ce pune accent pe mărimea eșecurilor de pe piață și pe scopul măsurii. Comunicarea privind ajutorul de stat și capitalul de risc a reflectat orientarea spre o abordare economică rafinată. Oricum, unele îmbunătățiri erau necesare în legătură cu unele criterii pentru a exista siguranța că măsura era mai bine orientată în direcția rezolvării eșecurilor relevante ale pieței. În particular, Liniile directoare conțin elemente care asigură întărirea deciziilor de investiții profesionale și generatoare de profit, în vederea încurajării investitorilor privați de a investi împreună cu statul. În final, au fost făcute eforturi pentru a se aduce mai multă claritate acolo unde experiența Comunicării privind ajutorul de stat și capital de risc a demonstrat că era nevoie.

⁷ COM (2005) 436 la final.

1.3. Testul comparativ pentru ajutorul de stat care susține investițiile în capital de risc.

1.3.1 Planul de acțiune în domeniul ajutorului de stat și testul comparativ

În Planul de acțiune în domeniul ajutorului de stat, Comisia a subliniat importanța întăririi abordării economice în analizele ajutorului de stat. Aceasta se traduce prin compararea efectelor potențial pozitive ale măsurii, orientate în direcția atingerii unui obiectiv de interes comun, cu efectele potențial negative, concretizate în distorsionarea concurenței și a comerțului. Testul comparativ, așa cum este prezentat în Planul de acțiune în domeniul ajutorului de stat, are trei etape, primele două analizând efectele pozitive și cel puțin unul efectele negative și echilibrul rezultat:

- 1) Este măsura de ajutor adresată unui obiectiv bine definit de interes comun, cum ar fi dezvoltarea, angajarea forței de muncă, creșterea coeziunii și protecția mediului înconjurător?
- 2) Este măsura de ajutor concepută corespunzător pentru atingerea obiectivului comun, adică se adresează măsura de ajutor propusă eșecului de piață sau unui alt obiectiv?
 - (i) Este acordarea ajutorului de stat un instrument adecvat?
 - (ii) Există un efect stimulator (ex. ajutorul schimbă comportamentul firmelor și/sau investitorilor)?
 - (iii) Este măsura de ajutor proporțională (ex. ar putea fi obținută aceeași schimbare de comportament prin acordarea unui ajutor mai redus)?

3) Distorsionarea concurenței și efectul asupra comerțului sunt limitate astfel încât balanța finală să fie pozitivă?

Testul comparativ este la fel de relevant pentru stabilirea regulilor de ajutor de stat ca și pentru evaluarea cazurilor care intră în sfera lor de aplicare.

1.3.2 Eșecurile pieței

Pe baza experienței acumulate în aplicarea Comunicării privind ajutorul de stat și capitalul de risc, Comisia consideră că nu există eșecuri generale pe piața capitalului de risc la nivelul Comunității. Comisia acceptă, de asemenea, că există lacune pe piață pentru anumite categorii de investiții, în diferite etape de dezvoltare ale întreprinderilor. Aceste lipsuri rezultă din dezechilibrul care există între cererea și oferta de capital de risc, și pot fi definite ca o lipsă de capital propriu.

Furnizarea de capital propriu, în special către întreprinderile mai mici, prezintă numeroase provocări, atât pentru investitori, cât și pentru întreprinderea în care se investește. Din punctul de vedere al ofertei, investitorul trebuie să facă o analiză amănunțită, nu numai a cererii existente (de exemplu, în cazul unui creditor), dar și a întregii strategii de afaceri în vederea estimării posibilităților de a obține profit în urma investiției și a riscurilor asociate acesteia. Investitorul trebuie, de asemenea, să fie capabil să monitorizeze implementarea adecvată a strategiei de afaceri de către conducătorii întreprinderii. Finalmente, investitorul trebuie să planifice și să pună în aplicare o strategie de ieșire, pentru a obține un profit adaptat riscului în urma vânzării stocului propriu de acțiuni deținute în compania în care a fost făcută investiția.

Din punctul de vedere al cererii, întreprinderea trebuie să înțeleagă beneficiile și riscurile asociate infuziei externe de capital propriu, pentru a urmări riscurile și pentru a pregăti planuri de afaceri solide în vederea asigurării resurselor necesare. Datorită unei lipse de capital intern sau a necesității colaterale de a obține finanțarea debitelor și/sau o istorie solidă a creditelor, întreprinderea se poate confrunta cu constrângeri puternice în obținerea de finanțare. În plus, întreprinderea trebuie să împartă controlul cu un investitor extern, care are în general o influență asupra deciziilor și a unei părți din capitalul propriu al companiei.

Ca rezultat, faptul că cererea și oferta de capital de risc se întâlnesc ar putea fi insuficient, astfel că volumul capitalului de risc prezent pe piață este prea redus, iar întreprinderile nu obțin finanțare, în

ciuda existenței unui model de afacere valoros și a perspectivelor de creștere. Comisia consideră că principalul eșec al pieței referitor la piața de capital de risc, care afectează, în special, accesul la capital al IMM-urilor și a companiilor aflate în etapele de început ale dezvoltării lor și care ar putea justifica intervenția publică, are legătură cu informația imperfectă și asimetrică.

Informația imperfectă și asimetrică poate să rezulte, în principal, din:

(a) Costurile de tranzacționare și de intermediere: potențialii investitori se confruntă cu mai multe dificultăți în strângerea de informații relevante despre prospectele de afaceri ale IMM-urilor sau ale unei noi companii, și în consecință, se confruntă cu probleme legate de monitorizarea și sprijinirea dezvoltării întreprinderii. Acesta este, în special, cazul proiectelor puternic inovative și al proiectelor riscante. Mai mult, afacerile mici sunt și mai puțin atractive pentru fondurile de investiții datorită costurilor relativ ridicate pentru evaluarea investiției și alte costuri de tranzacționare.

(b) Aversiunea față de risc: investitorii ar putea deveni refractari în a furniza capital de risc IMM-urilor, cu atât mai mult cu cât furnizarea de capital de risc face subiectul unei informări imperfecte sau asimetrice. Cu alte cuvinte, informația imperfectă sau asimetrică tinde să accentueze aversiunea față de risc.

1.3.3. Oportunitatea instrumentului

Comisia consideră că ajutorul de stat pentru măsurile de capital de risc poate constitui un instrument potrivit, în limitele și condițiile stabilite în aceste Linii directoare. Oricum, s-a ținut cont de faptul că furnizarea de capital de risc reprezintă, în mod esențial, o activitate comercială, care implică decizii comerciale. În acest context, măsurile generale structurale, care nu constituie ajutor de stat, pot contribui și ele la o creștere în furnizarea de capital de risc. Asemenea măsuri generale structurale sunt: promovarea culturii antreprenoriatului, introducerea unui mod de taxare mai neutru pentru diferite forme de finanțare a IMM-urilor (cum ar fi capitalurile noi, veniturile și debitele reținute), supravegherea integrării pieței, reducerea constrângerilor regulatorii, inclusiv limitările privind investițiile realizate de către anumite instituții financiare (de exemplu, fondurile de pensii) și procedurile administrative privind înființarea companiilor.

1.3.4. Efectul stimulat și necesitatea ajutorului

Ajutorul de stat pentru capitalul de risc trebuie să conducă la o creștere netă a capitalului de risc disponibil IMM-uri, în special prin încurajarea investițiilor de către investitorii privați. Riscul de “greutate moartă” sau lipsa efectului stimulat înseamnă că anumite întreprinderi finanțate prin măsuri sprijinite public ar fi obținut finanțare în aceiași termeni, chiar și în absența ajutorului de stat (pierderea investitorilor privați). Există dovezi că acest lucru s-a întâmplat, deși ele sunt, în mod inevitabil, anecdotice. În aceste circumstanțe, resursele publice sunt ineficace.

Comisia consideră că ajutorul sub forma capitalului de risc, care satisface condițiile stipulate în aceste Linii directoare, asigură obținerea unui efect stimulat. Necesitatea de a oferi stimulente depinde de dimensiunea eșecului de piață referitor la diferite tipuri de măsuri și beneficiari. Deci, diferitele criterii sunt exprimate în funcție de mărimea tranșelor de investiții în cazul întreprinderii vizate, gradul de implicarea al investitorilor privați și de considerațiile privind mărimea companiei și etapa de dezvoltare a afacerii finanțate.

1.3.5. Proportionalitatea ajutorului

Necesitatea de a furniza stimulente depinde de dimensiunea eșecului pieței în legătură cu diferitele tipuri de măsuri, beneficiarii și etapele de dezvoltare ale IMM-urilor. O măsură de natura capitalului de risc este bine definită dacă ajutorul este necesar în toate elementele sale pentru a crea stimulentele necesare furnizării de capital către IMM-urile în etapa de creare, cele noi înființate și cele aflate în faza de început a activității. Ajutorul de stat va fi ineficient dacă depășește ceea ce este necesar pentru a determina o furnizare mai mare de capital de risc. În special, în vederea asigurării faptului că ajutorul este limitat la

minimul necesar, este crucial să se asigure o participare privată semnificativă și ca investițiile să fie aducătoare de profit și să fie conduse pe baze comerciale.

1.3.6. Efectele negative și balanța totală

Tratatul cere Comisiei să controleze acordarea ajutorului de stat în cadrul Comunității. De aceea, Comisia trebuie să fie vigilentă, pentru a se asigura că măsurile își îndeplinesc scopul vizat și că se evită distorsionările importante ale mediului concurențial. Atunci când decide dacă acordarea de fonduri publice pentru măsurile menite să promoveze capitalul de risc este compatibilă cu Piața comună, Comisia va căuta să limiteze pe cât posibil următoarele categorii de risc:

a) riscul “pierderii investitorilor privați”. Prezența măsurilor sprijinite public poate descuraja alți potențiali investitori să furnizeze capital. Pe lângă termene mai lungi, aceasta ar putea descuraja alte investiții private în IMM-uri tinere și astfel să conducă la adâncirea lipsei de capital propriu, în paralel cu creerea necesității de a furniza fonduri publice suplimentare;

b) riscul ca avantajele acordate investitorilor și/sau fondurilor de investiții să creeze o distorsionare exagerată a concurenței pe piața capitalului de investiții, în comparație cu concurenții lor care nu beneficiază de aceleași avantaje;

c) riscul ca o cantitate exagerată de capital de risc public furnizată întreprinderilor vizate, neinvestită conform unei logici comerciale, ar putea ajuta firmele ineficiente să rămână pe piață și ar putea cauza o creștere artificială a valorii lor, făcându-le mai puțin atractive pentru investitorii privați dornici să furnizeze capital de risc către aceste firme.

1.4. Abordarea controlului ajutorului de stat în domeniul capitalului de risc

Furnizarea de capital de risc către întreprinderi nu poate fi asociată conceptului tradițional de “costuri eligibile” folosit în controlul ajutoarelor de stat, care se bazează pe anumite costuri specifice pentru care ajutorul este permis și pe stabilirea intensităților maxime ale ajutorului de stat. Diversitatea modalităților posibile de sprijin în domeniul capitalului de risc elaborate de către Statele Membre, pune Comisia în imposibilitate să definească criterii ferme prin care să determine dacă asemenea măsuri sunt compatibile cu Piața unică. Evaluarea capitalului de risc implică o modalitate diferită de cea tradițională în care controlul ajutorului de stat era evaluat.

Oricum, din moment ce Comunicarea privind ajutorul de stat și capital de risc s-a dovedit a funcționa bine în practică în domeniul capitalului de risc, Comisia a decis să continue aplicarea abordării din Comunicare.

2 Scop și definiții

2.1 Scop

Prezentele Linii directoare se aplică numai schemelor de capital de risc adresate IMM-urilor. Ele nu au rolul de a constitui bază legală pentru declararea compatibilității cu Piața comună a unei măsuri ad hoc care furnizează capital unei întreprinderi individuale.

Nimic din aceste Linii directoare nu ar trebui să pună la îndoială compatibilitatea măsurilor de ajutor de stat care îndeplinesc condițiile incluse în orice alte Linii directoare, cadre comunitare sau regulamente adoptate de Comisie.

Comisia va acorda atenție, în special, necesității prevenirii utilizării acestor Linii directoare în vederea evitării respectării principiilor promovate în cadrele comunitare, Linii directoare și regulamente existente.

Măsurile de capital de risc trebuie să excludă, în special, furnizarea de ajutor întreprinderilor:

- a) în dificultate, așa cum sunt definite în Linii directoarele comunitare privind ajutorul de stat pentru salvare și restructurarea firmelor în dificultate⁸;
- b) din domeniul construcției de nave⁹, a cărbunelui¹⁰ și a industriei siderurgice¹¹.

Prezentele Linii directoare nu se aplică ajutorului acordat pentru susținerea activităților legate de export, în special ajutorului legat direct de cantitățile exportate, de stabilirea și operarea de rețele de distribuție sau de alte cheltuieli curente legate de activitatea de export, precum și ajutorului care promovează utilizarea produselor naționale, în dauna bunurilor importate.

2.2 Definiții

În sensul acestor Linii directoare, se vor aplica următoarele definiții:

- (a) **„capital propriu”** înseamnă participația deținută într-o întreprindere, reprezentată de acțiunile emise în favoarea investitorilor;
- (b) **„participații în societăți necotate”** înseamnă investiții private, spre deosebire de cele publice, din capitalul propriu sau din cvasi-capital în întreprinderi necotate la o bursă, inclusiv capital de investiții, capital de înlocuire sau capital de privatizare;
- (c) **„cvasi-capital”** înseamnă instrumente financiare a căror profitabilitate pentru deținător (investitor/creditor) este bazată în mod predominant pe profiturile sau pierderile întreprinderii-țintă de bază și care sunt negarantate în caz de neplată;
- (d) **„instrumente de debit”** înseamnă credite și alte instrumente de finanțare care asigură împrumutatorului/investitorului o remunerație minimă fixă și care sunt cel puțin parțial asigurate. Această definiție se bazează pe o abordare a fondului și nu a formei;
- (e) **„capital inițial”** înseamnă finanțarea furnizată pentru a studia, evalua și dezvolta un concept inițial, înaintea fazei de lansare;
- (f) **„capital de pornire”** înseamnă finanțare acordată pentru dezvoltarea produsului și marketing inițial unor întreprinderi care nu și-au vândut produsul sau serviciul în mod comercial și care nu generează încă un profit;
- (g) **„capital de început”** înseamnă capitalul inițial și capitalul de pornire;
- (h) **„capital de extindere”** înseamnă finanțare acordată pentru dezvoltarea și extinderea unei întreprinderi, care poate sau nu să fi atins pragul de rentabilitate sau să genereze profit, în scopul creșterii capacității de producție, dezvoltării unei piețe sau a unui produs sau furnizării de fond de rulment suplimentar;
- (i) **„capital de investiții”** înseamnă investiția în companii ne-cotate la bursă realizată de către fonduri de investiții (fonduri de capital de risc) care, acționând ca manager, controlează banii interni, individuali sau instituționali și include și finanțarea pentru etapele de început și de extindere, dar nu și fondurile de înlocuire și preluările;
- (j) **„capital de înlocuire”** înseamnă achiziționarea acțiunilor existente într-o companie de la altă organizație de investiții în capital privat sau de la un alt acționar sau acționari. Capitalul de înlocuire este de asemenea cunoscut și sub denumirea de achiziționare secundară;
- (k) **„capital de risc”** înseamnă furnizarea de capital și cvasi-capital companiilor în perioada de început a activității (etapele premergătoare, pornirea și extinderea afacerii), inclusiv investițiile informale realizate de companiile specializate în susținerea de afaceri, furnizarea de capital de risc și de piețele alternative de acțiuni specializate în IMM-uri, inclusiv companii cu o creștere rapidă (denumite de acum înainte vehicule investiționale);
- (l) **„măsuri de capital de risc”** înseamnă scheme care promovează sau furnizează ajutor sub forma capitalului de risc;
- (m) **„Oferta Publică Inițială” („OPI”)** înseamnă demararea pentru prima oară a procesului de vânzare sau distribuție a acțiunilor companiei către public;

⁸ JO C 244, 01.10.2004, pag. 2.

⁹ Pentru aceste Instrucțiuni se aplică definițiile prevăzute în Cadrul privind ajutorul de stat pentru construcția de nave JO C 317, 30.12.2003, pag. 11.

¹⁰ Pentru aceste Linii directoare, termenul de „cărbune” se referă la cărbunele de categoria A și B de calitate bună, medie și slabă, în sensul sistemului internațional de codificare pentru cărbune, elaborat pentru Europa de Comisia Economică a Națiunilor Unite.

¹¹ Pentru aceste Linii directoare se aplică definiția prevăzută în Anexa I a Liniilor directoare privind ajutorul de stat regional pentru 2007 – 2013 (JO C 54, 04.03.2006, pag. 13).

- (n) **“investiția continuată”** înseamnă o investiție suplimentară într-o companie ulterioară investiției inițiale;
- (o) **“preluare”** înseamnă achiziționarea, prin negociere sau ofertă, cel puțin a procentajului de control din capitalul propriu al unei companii de la acționarii actuali, în vederea preluării bunurilor și a operațiunilor companiei;
- (p) **„strategie de ieșire”** înseamnă o strategie de lichidare a participațiilor deținute de un fond de capital de risc sau de un fond de investiții în societăți necotate în conformitate cu un plan de realizare a unei rentabilități maxime, inclusiv vânzare comercială, ștergerea debitelor, rambursarea acțiunilor sau creditelor preferențiale, vânzarea către o altă organizație de capital de risc, vânzarea către o instituție financiară și vânzarea prin ofertă publică, inclusiv printr-o ofertă publică inițială de vânzare;
- (q) **“întreprinderi mici și mijlocii” (“IMM-uri”)** înseamnă întreprinderi mici și mijlocii așa cum sunt definite în Regulamentul Comisiei nr. 70/2001 din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul ajutorului de stat pentru întreprinderi mici și mijlocii¹² sau în orice alt Regulament care îl înlocuiește pe cel mai sus menționat;
- (r) **„întreprindere-țintă”** înseamnă o întreprindere în care un investitor sau un fond de investiții dorește să investească;
- (s) **“business angels”** înseamnă persoane înstărite care investesc direct în afaceri noi, cu potențial de creștere (finanțare în etapa inițială), cărora le furnizează consultanță, în general în schimbul unei părți din capitalul propriu al afacerii și care pot furniza, de asemenea, sprijin financiar pe termen lung;
- (t) **“zone asistate”** înseamnă regiuni care respectă prevederile art. 87(3) (a) sau (c) din Tratat.

3 Aplicarea articolului 87 (1) în domeniul capitalului de risc

3.1 Prevederi general aplicabile

Există deja un număr de texte comunitare publicate care prezintă interpretări referitoare la măsurile individuale de sprijin care intră sub incidența definiției ajutorului de stat și care pot fi relevante pentru măsurile de furnizare de capital de risc. Aceste interpretări includ Comunicarea privind injectiile de capital guvernamental din 1984¹³, Nota privind aplicarea regulilor de ajutor de stat măsurilor legate de taxarea directă a afacerilor din 1998¹⁴ și Nota privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul ajutorului de stat sub forma garanțiilor¹⁵. Comisia va continua să aplice aceste texte, de fiecare dată când evaluează măsurile de capital de risc care constituie ajutor de stat.

3.2 Prezența ajutorului la trei nivele

Măsurile de capital de risc implică adesea construcții complexe destinate să promoveze capitalul de risc deoarece autoritățile publice creează măsuri de stimulare pentru un singur set de operatori economici (investitori) în scopul de a asigura finanțarea unui alt set (IMM-urile). În funcție de forma măsurii, și chiar de faptul dacă intenția autorităților publice poate fi doar aceea de a crea beneficii pentru IMM-uri, ambele întreprinderi pot beneficia de ajutor de stat. Mai mult, în majoritatea cazurilor, măsura asigură crearea unui fond sau a altui vehicul investițional care are o existență separată de aceea a investitorilor și de a întreprinderilor în care este făcută investiția. În asemenea cazuri, este de asemenea necesar să se analizeze dacă fondul sau vehiculul investițional pot fi considerate ca întreprinderi care beneficiază de ajutor de stat.

În acest context, finanțarea cu resurse care nu sunt resurse de stat în înțelesul articolului 87 (1) din Tratat, se consideră a fi asigurată de către investitori privați. Acesta este, în particular, cazul finanțărilor de la Banca Europeană de Investiții și Fondul European de Investiții.

Comisia va lua în considerare următorii factori specifici în determinarea prezenței ajutorului de stat la fiecare din nivele¹⁶.

¹² JO L 10, 13.01.2001, pag. 33; Regulamentul a fost modificat recent de Regulamentul (CE) nr. 1040/2006 (JO L 187, 08.07.2006, pag. 8).

¹³ Buletinul CE 9-1984, reprodus în „Legea concurenței în Comunitatea Europeană”, volumul IIA, pag. 133.

¹⁴ JO C 384, 10.12.1998, pag. 3.

¹⁵ JO C 71, 11.03.2000, pag. 14.

¹⁶ Trebuie totuși să se rețină că garanțiile acordate de stat pentru investițiile în capital de risc au șanse mai mari să conțină un element de ajutor pentru investitor decât garanțiile tradiționale pentru împrumuturi, care în mod normal sunt considerate ajutor mai degrabă pentru cel care ia împrumutul decât pentru cel care îl acordă.

Ajutorul pentru investitori.

Atunci când o măsură permite investitorilor privați să realizeze investiții în capital sau cvasi-capital propriu într-una sau mai multe întreprinderi, în condiții mai avantajoase decât pentru alți investitori publici sau dacă această investiție ar fi fost efectuată în absența acestei măsuri, acei investitori privați vor fi considerați ca beneficiari ai unui avantaj. Acest avantaj poate îmbrăca diferite forme, așa cum este precizat în Secțiunea 4.2 din aceste Linii directoare. Acest este și cazul în care măsura îl determină pe investitorul privat să acorde un avantaj companiei sau companiilor în cauză. Contrar acestora, Comisia va considera că investiția este realizată *pari passu* între investitorii publici și privați și, în consecință, nu o va considera a constitui un ajutor de stat, în cazul în care termenii ajutorului ar fi acceptați de un operator economic normal operând într-o economie de piață, în absența oricărei intervenții din partea statului. Acest lucru este valabil doar dacă investitorii publici și privați își împart aceleași riscuri și beneficii și dețin același nivel de subordonare, și dacă cel puțin 50% din finanțarea măsurii este asigurată de către investitorii privați, care sunt independenți față de companiile în care ei investesc.

Ajutor pentru un fond de investiții, vehicul de investiții și/sau conducătorul acestora.

În general, Comisia consideră un fond de investiții sau un vehicul investițional ca reprezentând mai degrabă un mijloc intermediar pentru transferul ajutorului către investitorii și/sau întreprinderile în care a fost făcută investiția, în loc să reprezinte beneficiari propriu-ziși de ajutor de stat. Oricum, măsurile de natura celor fiscale sau alte măsuri care implică transferuri directe în favoarea unui vehicul investițional sau a unui fond existent cu investitori numeroși și diverși având caracterul unei întreprinderi independente, pot constitui ajutoare de stat, cu excepția cazului în care investiția este realizată în condiții pe care un operator economic normal le-ar considera acceptabile și care nu asigură nici un avantaj pentru beneficiar. De asemenea, se va considera prezent un ajutor pentru managerii sau compania de management a fondului atunci când remunerația lor nu reflectă în totalitate remunerația de pe piață în situații comparabile. Pe de altă parte, se consideră că nu sunt implicate elemente de ajutor de stat dacă managerii sau compania de management sunt selectați printr-o procedură de licitație publică transparentă sau dacă aceștia nu beneficiază de nici un avantaj acordat de stat.

Ajutor pentru întreprinderile în care se realizează investiția.

Acolo unde se manifestă elemente de ajutor de stat la nivelul investitorilor, vehiculelor investiționale sau a fondului de investiții, Comisia va considera, în mod normal, că cel puțin o parte a ajutorului este transferat către întreprinderile țintă și astfel, că ajutorul este prezent și la nivelul acestora. Acest lucru este valabil și în cazul în care deciziile de investiții sunt adoptate de managerii fondului pe baze pur comerciale.

În cazurile în care investiția este realizată în termeni care sunt considerați a fi acceptabili pentru un investitor privat ce operează într-o economie de piață, în absența acordării oricărui sprijin din partea statului, întreprinderile în care se realizează investiția nu vor fi considerate beneficiari de ajutor. Din acest motiv, Comisia va analiza dacă asemenea decizii de investiții sunt exclusiv îndreptate spre obținere de profit, dacă sunt legate de un plan de afaceri rezonabil, și beneficiază de o strategie de ieșire clară și realistă. De asemenea, importante vor fi alegerea și mandatul investițional ale managerului sau companiei de management a fondului, precum și procentajul și gradul de implicare al investitorilor privați.

Cuantumul ajutorului de minimis

Acolo unde finanțarea sub forma capitalului de risc furnizat beneficiarilor reprezintă ajutor de minimis, în înțelesul Regulamentului Comisiei nr. 69/2001 din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul ajutorului de minimis¹⁷ și Regulamentului Comisiei nr. 1860/2004 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul ajutorului de minimis în sectoarele agriculturii și pisciculturii¹⁸, atunci se consideră că respectiva finanțare nu intră sub incidența articolului 87(1) din Tratat. În cazul măsurilor de capital de risc, aplicarea regulii de minimis este complicată datorită dificultății de a estima cuantumul ajutorului

¹⁷ JO L 10, 13.01.2001, pag. 30.

¹⁸ JO L 325, 28.10.2004, pag. 4.

și, de asemenea, datorită faptului că măsurile pot îmbrăca forma ajutorului nu numai la nivelele întreprinderilor-țintă, dar și al altor investitori. Acolo unde aceste dificultăți pot fi depășite, regula de minimis rămâne aplicabilă. Deci, dacă o schemă furnizează capital public doar până la nivelul pragului de minimis relevant pentru fiecare întreprindere pe o perioadă de trei ani, atunci este cert faptul că orice ajutor acordat acestor întreprinderi și/sau investitorilor se încadrează în limitele prescrise.

4 Evaluarea compatibilității ajutorului sub forma capitalului de risc în baza articolului 87 (3) (c) din Tratat

4.1 Principii generale

Articolul 87 (3) (c) din Tratat precizează că ajutorul acordat pentru facilitarea dezvoltării anumitor activități economice poate fi considerat compatibil cu Piața unică atunci când acordarea unui asemenea ajutor nu afectează mediul concurențial de o așa manieră încât să afecteze interesul comun. Pe baza testului comparativ prezentat în Secțiunea 1.3, Comisia va declara că o măsură de sprijin de natura capitalului de risc este compatibilă, doar dacă stabilește că aplicarea măsurii de ajutor conduce la o creștere a furnizării de capital de risc, fără ca acest lucru să afecteze mediul concurențial într-o asemenea măsură încât să afecteze interesul comun. Această secțiune prezintă o serie de condiții pe care Comisia se bazează pentru a evalua compatibilitatea cu prevederile articolului 87 (3) (c) a ajutorului acordat sub forma capitalului de risc.

Atunci când Comisia a intrat în posesia unei notificări complete, care demonstrează că toate condițiile prezentate în această secțiune sunt îndeplinite, va încerca să evalueze rapid ajutorul, în termenul stabilit în Regulamentul Consiliului nr. 659/1999 din 22 martie 1999 privind stabilirea regulilor detaliate pentru aplicarea articolului 93 din Tratat¹⁹. Pentru anumite categorii de măsuri, care nu îndeplinesc toate condițiile prezentate în această Secțiune, Comisia va realiza o evaluare mai amănunțită a măsurii de ajutor de natura capitalului de risc, în conformitate cu elementele prezentate în detaliu în Secțiunea 5.

Acolo unde, de asemenea, este prezent ajutorul la nivelul întreprinderilor-țintă, iar furnizarea capitalului de risc este legată de costurile eligibile pentru acordarea ajutorului conform altor regulamente, cadre comunitare sau Linii directe, textul acestora poate constitui baza pentru evaluarea compatibilității ajutorului cu Piața unică.

4.2 Forma ajutorului

Alegerea formei de acordare a măsurii de ajutor cade, în general, în sarcina Statelor Membre, iar această regulă se aplică, în mod egal, și măsurilor de natura capitalului de risc. Oricum, evaluarea unor asemenea măsuri de către Comisie va include și clarificarea faptului dacă aceste măsuri încurajează investitorii pe piață să furnizeze capital de risc întreprinderilor-țintă și probabilitatea concretizării lor în decizii de investiții adoptate pe baze comerciale (îndreptate spre obținere de profit), așa cum va fi detaliat în Secțiunea 4.3.

Comisia consideră că următoarele tipurile de măsuri sunt capabile de a conduce la un asemenea rezultat:

- a)** constituirea de fonduri de investiții (“fonduri de capital de investiții”) în care statul este partener, investitor sau participant, chiar dacă în termeni mai puțin avantajoși decât alți investitori;
- b)** garanții acordate investitorilor în capital de risc sau în fondurile de capital de investiții, pentru acoperirea pierderilor investiționale, sau garanții acordate pentru credite investitorilor/fondurilor pentru investiții în capital de risc, ce furnizează sprijin public pentru acoperirea potențialelor pierderi care nu depășesc 50% din valoarea nominală a investiției garantate;
- c)** alte instrumente financiare în favoarea investitorilor de capital de risc sau fondurilor de investiții, în vederea furnizării de capital suplimentar pentru investiții;
- d)** stimulente fiscale destinate fondurilor de investiții și/sau managerilor acestora sau investitorilor, în scopul asumării realizării investițiilor în capital de risc.

¹⁹ JO L 83, 27.03.1999, pag. 1.

4.3 Condițiile de compatibilitate

Măsurile de capital de risc includ o serie de indicatori considerați relevanți pentru a se demonstra efectul stimulat și necesitatea acordării ajutorului, așa cum sunt acestea prevăzute în Secțiunea 1.3.4. Motivul este acela că ajutorul de stat trebuie să fie orientat în direcția rezolvării eșecurilor pieței a căror existență este demonstrată de suficiente probe. De aceea, aceste Linii directe stabilesc praguri de siguranță specifice, referitoare la tranșele de investiții destinate IMM-urilor aflate la începutul activității lor. Mai mult, pentru ca ajutorul să fie limitat la minimul necesar, este crucial ca investițiile în IMM-urile vizate să fie orientate spre obținerea de profit și conduse pe baze comerciale. Comisia va considera efectul stimulat și necesitatea și proporționalitatea ajutorului a fi prezente într-o măsură de capital de risc și că balanța finală este pozitivă, atunci când sunt îndeplinite următoarele condiții.

Măsurile specifice referitoare la vehiculele investiționale vor fi evaluate conform Secțiunii 5 din cadrul prezentelor Linii directe și nu conform condițiilor prezentate în această secțiune.

4.3.1 Nivelul maxim al tranșele investiționale

Măsura de capital de risc trebuie să se asigure că tranșele de finanțare, indiferent dacă sunt finanțate în întregime sau parțial din ajutor de stat, nu depășesc 1,5 milioane EURO pentru fiecare IMM-țintă și pentru o perioadă de 12 luni.

4.3.2 Restricții privind finanțarea inițială, demararea afacerii și extinderea acesteia

Măsura de capital de risc trebuie să fie limitată la furnizarea de finanțare până la faza de extindere, în cazul întreprinderilor mici sau al întreprinderilor mijlocii localizate în zonele asistate. Măsura de capital de risc trebuie să fie limitată la furnizarea de finanțare până la demararea afacerii, în cazul întreprinderilor mijlocii localizate în zonele neasistate.

4.3.3 Predominanța instrumentelor de investiții sub forma participării la capitalul și cvasi-capitalul propriu al întreprinderii

Măsura de capital de risc trebuie să furnizeze cel puțin 70% din bugetul total sub forma participării la capitalul și cvasi-capitalul propriu al IMM-urilor vizate. În evaluarea naturii unor asemenea instrumente, Comisia va ține seama mai degrabă de substanța economică a instrumentului și mai puțin de numele și de calificarea atribuită acestuia de către investitori. În special, Comisia va lua în considerare riscul ce se manifestă la nivelul investitorului privind investiția în compania vizată, potențialele pierderi ce pot fi înregistrate de investitor, preponderența remunerației stabilite în funcție de profitul obținut, în raport cu remunerația fixă, precum și nivelul subordonării investitorului în cazul falimentului companiei. Comisia poate, de asemenea, să ia în considerare modul de abordare al instrumentului de investiție prin prisma reglementărilor prevalente legale, procedurale, contabile sau financiare naționale, dacă aceste reguli sunt consistente și relevante pentru calificare.

4.3.4 Participarea investitorilor privați

Cel puțin 50% din finanțarea investițiilor realizate sub forma măsurilor de capital de risc trebuie să fie asigurată de către investitori privați, sau cel puțin 30% în cazul măsurilor adresate IMM-urilor localizate în zonele asistate.

4.3.5 Orientarea spre obținere de profit a deciziilor de investiții

Măsura de capital de risc trebuie să ofere certitudinea că deciziile investitorilor de a investi în companiile vizate sunt orientate spre obținere de profit. Acesta se întâmplă atunci când motivarea efectuării investiției de către investitor se bazează pe premisa obținerii unui profit potențial semnificativ ca urmare a acordării unei asistențe constante companiilor în cauză.

Acest criteriu se consideră îndeplinit dacă toate condițiile următoare sunt îndeplinite:

- (a) măsurile sunt în mare parte realizate de către investitorii privați care, așa cum s-a precizat în Secțiunea 4.3.4, realizează investiții pe baze comerciale (orientate numai în direcția obținerii de profit) prin furnizarea directă sau indirectă de capital propriu în companiile vizate; și
- (b) există un plan de afaceri pentru fiecare investiție, care conține detalii referitoare la produs, vânzări, dezvoltarea profitabilității și care stabilește ex ante viabilitatea proiectului; și
- (c) există pentru fiecare investiție o strategie de ieșire clară și realistă.

4.3.6 Managementul comercial

Managementul măsurii sau fondului de capital de risc trebuie să fie realizat pe baze comerciale. Echipa de management trebuie să se comporte similar managerilor ce operează în sectorul privat, căutând să optimizeze beneficiul obținut de investitorii lor. Acest criteriu se consideră atins atunci când toate condițiile următoare sunt îndeplinite:

- (a) există o înțelegere între un manager de fond profesionist sau o companie de management și participanții la fond, care precizează că remunerația managerului este legată de performanța obținută, de stabilirea obiectivelor fondului și de termenul preconizat pentru realizarea investiției; și
- (b) investitorii de pe piața privată sunt reprezentați în procesul de adoptare a deciziilor, de exemplu prin intermediul unui comitet consultativ al investitorilor; și
- (c) managementul fondurilor aplică cele mai bune practici și este supus unei supravegheri prudențiale.

4.3.7 Orientarea sectorială

Bazându-se pe faptul că multe fonduri sectoriale private sunt orientate spre susținerea tehnologiilor inovative specifice sau a unor sectoare (cum ar fi sănătatea, tehnologia informației, biotehnologia), Comisia poate accepta o orientare sectorială pentru măsurile de capital de risc, considerând măsura ca intrând sub incidența prezentelor Linii directoare, așa cum este stipulat în Secțiunea 2.1.

5 Compatibilitatea măsurilor de ajutor de stat sub forma capitalului de risc - obiectul unei evaluări detaliate

Această Secțiune se aplică măsurilor de capital de risc care nu satisfac toate condițiile prezentate în Secțiunea 4. Pentru aceste măsuri este necesară o evaluare a compatibilității mai amanunțită, bazată pe testul comparativ, prezentat în Secțiunea 3, datorită necesității de a asigura orientarea lor în direcția rezolvării eșecurilor de piață relevante și datorită riscurilor crescute de pierdere a investitorilor privați și de distorsionare a concurenței.

Analiza compatibilității măsurilor cu prevederile Tratatului CE va fi bazată pe un număr de elemente pozitive și negative. Nici un element, luat în parte, nu este determinant și nici un set de elemente nu poate fi privit ca fiind suficient în vederea asigurării compatibilității. În unele cazuri, aplicabilitatea și importanța lor pot depinde de forma măsurii.

Statele Membre vor trebui să furnizeze toate elementele și dovezile pe care le consideră utile pentru evaluarea măsurii. Dovezile cerute și evaluarea Comisiei vor depinde de caracteristicile fiecărui caz și vor fi proporționale cu importanța eșecurilor de piață vizate și cu riscul pierderii investitorilor privați.

5.1 Măsurile de ajutor ce fac obiectul unei evaluări detaliate

Următoarele tipuri de măsuri de capital de risc care nu îndeplinesc una sau mai multe condiții prezentate în Secțiunea 4 vor face subiectul unei evaluări mai detaliate datorită existenței unui eșec de piață mai puțin evident și unui potențial mai mare de pierdere a investitorilor privați și/sau de distorsionare a concurenței.

(a) Măsuri ce furnizează tranșe investiționale depășind pragul de 1,5 milioane EURO, într-o perioadă de 12 luni, pentru fiecare IMM vizat.

Comisia este conștientă de fluctuația constantă ce se manifestă, în timp, pe piața de capital de risc și de deficitul de capital propriu, precum și de gradul diferit în care întreprinderile sunt afectate de eșecurile pieței, în funcție de mărimea acestora, de etapa de dezvoltare a afacerii și de sectorul economic în care activează. Prin urmare, Comisia este pregătită să considere măsurile de capital de risc pentru investițiile care furnizează tranșe investiționale ce depășesc pragul de 1,5 milioane EURO pe întreprindere, realizate într-un an, compatibile cu Piața comună, cu condiția să îi fie puse la dispoziție dovezile care justifică eșecul de piață.

(b) Măsuri ce furnizează finanțare pentru etapa de extindere a întreprinderilor mijlocii, care funcționează în zonele neasistate

Comisia recunoaște că anumite întreprinderi mijlocii care funcționează în zonele neasistate pot avea acces insuficient la capitalul de risc, chiar și în faza de extindere a activității lor, în ciuda existenței de finanțare pentru întreprinderile care au o cifră de afaceri și/sau profitul brut semnificative. Prin urmare, Comisia poate considera măsurile declarate, care acoperă parțial etapa de extindere a întreprinderilor mijlocii, compatibile cu Piața comună în anumite situații, cu condiția să îi fie puse la dispoziție dovezile care justifică eșecul de piață.

(c) Măsuri pentru investițiile continuate în întreprinderile vizate, care au beneficiat deja de injecții de capital, pentru finanțarea etapelor ulterioare, cu o valoare situată peste pragul general de siguranță și pentru finanțarea etapelor inițiale de creștere ale companiilor

Comisia recunoaște importanța investițiilor continuate în întreprinderile vizate, care au beneficiat deja de injecții de capital, pentru finanțarea etapelor ulterioare, cu o valoare situată peste pragul general de siguranță și pentru finanțarea etapelor inițiale de creștere ale companiilor, până la finalizarea investiției inițiale. Acest lucru ar putea fi necesar pentru evitarea reducerii participării publice în aceste etape de finanțare, în paralel cu asigurarea continuității finanțării întreprinderilor-țintă, astfel încât atât investitorii privați cât și cei publici să beneficieze pe deplin de pe urma investițiilor riscante efectuate. În aceste situații și având în vedere specificitatea sectorului și a întreprinderii vizate, Comisia este pregătită să considere investiția continuată compatibilă cu Piața comună, cu condiția ca valoarea investiției să fie în concordanță cu investiția inițială și cu mărimea fondului.

(d) Măsuri privind participarea investitorilor privați sub 50% în zonele neasistate sau sub 30% în zonele asistate

În Comunitate, nivelul de dezvoltare al pieței de capital de risc private variază în fiecare Stat Membru. În anumite situații, poate fi dificil să se găsească investitori privați și prin urmare Comisia poate considera măsurile caracterizate de o participare privată aflate sub pragurile stabilite în Secțiunea 4.3.4 compatibile cu Piața comună, dacă Statele Membre furnizează dovezile necesare.

Această problemă poate fi mai importantă în cazul măsurilor de capital de risc în beneficiul IMM-urilor funcționând în zonele asistate. În aceste cazuri, poate exista o criză suplimentară de capital disponibil, având în vedere locația îndepărtată de centrele de capital investițional, densitatea scăzută a populației și aversiunea crescută față de risc a investitorilor privați. Aceste IMM-uri pot fi afectate, de asemenea, și de probleme legate de cerere, cum ar fi dificultatea de a concepe o propunere de afacere viabilă, o cultură a capitalului propriu mai limitată și o aversiune specială în a pierde controlul managementului ca rezultat al intervenției capitalului investițional.

(e) Măsuri pentru furnizare de capital inițial pentru întreprinderile mici care pot anticipa (i) lipsa aportului privat sau volumul redus al acestuia și/sau (ii) preponderența instrumentelor de debit, în dauna capitalului și cvasi-capitalului propriu

Eșecurile pieței ce afectează întreprinderile în etapa lor de început sunt mult mai pronunțate datorită gradului mare de risc implicat de investiția potențială și datorită necesității de a îndruma antreprenorul în această fază crucială. Aceasta lucru este reflectat, de asemenea, de reticența și numărul redus al investitorilor privați disponibili să furnizeze capital inițial, ceea ce implică un risc limitat sau nici un risc de pierdere. Mai mult, există un potențial redus de distorsionare a concurenței datorită distanței

semnificative față de piață a acestor întreprinderi mici. Aceste motive ar putea justifica o atitudine mai favorabilă a Comisiei în legătură cu măsurile îndreptate spre etapa de început, având în vedere și posibila importanță semnificativă a acestor întreprinderi pentru generarea de creștere economică și crearea de locuri de muncă în cadrul Comunității.

(f) Măsuri ce implică în mod special un vehicul investițional

Un vehicul investițional poate facilita întâlnirea investitorilor cu IMM-urile în cauză, pentru care poate îmbunătăți accesul la capitalul de risc. În cazul eșecurilor pieței legate de întreprinderile vizate de vehiculul investițional, aceasta nu poate funcționa eficient fără stimulente financiare. De exemplu, investitorii e posibil să nu poată găsi tipul de investiție vizat de vehiculul atractiv comparativ cu investițiile în tranșe mari sau cu investițiile în întreprinderi mai solide sau mai bine plasate pe piață, în ciuda unei potențiale profitabilități a întreprinderilor vizate. De aceea, Comisia este pregătită să considere măsurile declarate, care implică în mod special un vehicul investițional, compatibile cu Piața comună, cu condiția să fie furnizate dovezile necesare pentru a demonstra existența unui eșec de piață clar definit.

(g) Costuri legate de prima selectare a companiilor în legătură cu încheierea investițiilor, până la faza de control prealabil („costurile de prospectare”)

Fondurile de capital de risc sau managerii lor pot face “cheltuieli de prospectare” în faza de identificare a IMM-urilor, anterior fazei de control prealabil. Subvențiile care acoperă o parte din aceste costuri de prospectare trebuie să încurajeze fondurile sau managerii acestora să desfășoare mai multe activități de “prospectare” decât ar fi derula în altă situație. Acest lucru ar putea fi benefic și pentru IMM-urile în cauză, chiar dacă prospectarea nu duce la o investiție, în condițiile în care permite acestor IMM-uri să acumuleze mai multă experiență în domeniul finanțării sub forma capitalului de risc. Aceste motive pot justifica o atitudine mai favorabilă a Comisiei în ceea ce privește granturile care acoperă o parte a costurilor de prospectare ale fondurilor de capital de risc sau ale managerilor acestora, cu condiția să se îndeplinească următoarele condiții: costurile eligibile trebuie să fie limitate la costurile de prospectare legate de IMM-uri, în general în faza incipientă, acolo unde asemenea costuri nu duc la o investiție, iar costurile trebuie să excludă costurile legale și administrative ale fondurilor. În completare, subvenția trebuie să nu depășească 50% din costurile eligibile.

5.2 Efectele pozitive ale ajutorului

5.2.1 Existența și dovada existenței eșecurilor pieței

Pentru măsurile de capital de risc ce prevăd tranșe de investiții în întreprinderile-țintă, pe lângă condițiile prevăzute în Secțiunea 4, în special acelea referitoare la tranșele ce depășesc 1,5 milioane EURO pentru fiecare IMM vizat într-o perioadă de 12 luni, investițiile continuate sau finanțarea fazei de extindere pentru întreprinderile mijlocii din zonele neasistate, precum și pentru măsurile ce implică în mod special un vehicul investițional, Comisia va solicita dovezi suplimentare referitoare la existența eșecurilor de piață existente, la fiecare nivel unde ajutorul poate fi prezent, înainte de a declara măsura de capital de risc propusă compatibilă cu Piața comună. Asemenea dovezi trebuie să fie bazate pe un studiu ce arată nivelul “lipsei de capital propriu”, cu referire la întreprinderile și sectoarele vizate de măsura de capital de risc. Informațiile relevante privesc existența capitalului de risc și a concentrărilor de capital, precum și gradul de importanță al industriei de capital de investiții în economia locală. În mod ideal, acestea ar trebui să fie furnizate pentru o perioadă cuprinsă între trei și cinci ani anteriori implementării măsurii, precum și pentru viitor, pe baza unor estimări rezonabile, dacă sunt disponibile. Dovezile transmise ar trebui să includă următoarele elemente:

- (a)** evoluția concentrărilor de capital în ultimii cinci ani, în comparație cu mediile naționale și/sau europene;
- (b)** surplusul curent de bani;
- (c)** cota programelor de investiții guvernamentale în totalul capitalului investițional, pe o perioadă între trei și cinci ani anteriori;
- (d)** procentajul de întreprinderi nou-create care au primit capital de investiții;
- (e)** distribuția investițiilor pe categorii, în funcție de volumul investițiilor;

(f) o comparație între numărul de planuri de afaceri prezentate și numărul de investiții realizate, funcție de sector (valoarea investiției, sectorul, etapa de finanțare, etc.).

Pentru măsurile ce vizează IMM-urile ce își desfășoară activitatea în zonele asistate, informațiile relevante trebuie să fie suplimentate cu orice alte dovezi relevante care să dovedească specificitățile regionale care justifică particularitățile măsurii prevăzute. Următoarele elemente pot fi relevante:

(a) estimarea lipsei suplimentare de capital propriu, cauzate de izolarea regiunii și de alte aspecte specifice regiunii, referitoare, în special, la valoarea totală a capitalului de risc investit, numărul de fonduri sau de vehicule investiționale prezente în teritoriu sau la o distanță redusă, disponibilitatea managerilor calificați, numărul afacerilor încheiate, precum și media și minimul numărului de afaceri, dacă sunt disponibile;

(b) date economice locale specifice, temeieri sociale și/sau istorice pentru insuficiența capitalului de risc, în comparație cu datele medii relevante și/sau situația la nivel național și/sau comunitar, după caz;

(c) orice alt indicator relevant, care să arate gradul ridicat de eșec ale pieței.

Statele Membre trebuie să retransmită aceleași dovezi de mai multe ori pentru a arăta că condițiile de piață nu s-au modificat. Comisia își rezervă dreptul de a pune la îndoială validitatea dovezilor prezentate.

5.2.2 Oportunitatea instrumentului

Un element important în cadrul testului comparativ este dacă și în ce măsură ajutorul de stat sub forma capitalului de risc poate fi considerat ca un instrument adecvat pentru încurajarea investițiilor privat de capital de risc. Această evaluare este strans legată de efectul stimulat și de necesitatea ajutorului, așa cum sunt prezentate în Secțiunea 5.2.3.

În evaluarea sa detaliată, Comisia va ține cont, în mod special, de orice evaluare de impact a măsurii propuse pe care a realizat-o Statul Membru. Acolo unde Statele Membre au luat în considerare alte opțiuni de politică și avantajele utilizării unui instrument selectiv, cum ar fi ajutorul de stat, au fost stabilite și prezentate Comisiei, măsurile propuse sunt considerate a constitui instrumente adecvate. Comisia va evalua, de asemenea, și dovada altor măsuri ce au fost sau vor fi luate pentru acoperirea “lipsei de capital propriu”, mai ales evaluările ex post, precum și probleme legate de cerere și ofertă ce afectează IMM-urile vizate, pentru a vedea cum ar interacționa cu măsura de capital de risc propusă.

5.2.3 Efectul stimulat și necesitatea ajutorului

Efectul stimulat al măsurii de ajutor sub forma capitalului de risc joacă un rol crucial în evaluarea compatibilității. Comisia consideră că efectul stimulat este prezent în cazul măsurilor care îndeplinesc toate condițiile din Secțiunea 4. Oricum, pentru măsurile prezentate în această Secțiune, prezența efectului stimulat devine mai puțin evidentă. În concluzie, Comisia va lua, de asemenea, în considerare și următoarele criterii suplimentare care demonstrează caracterul orientat în direcția obținerii de profit al deciziilor de investiții și managementul comercial al măsurii, acolo unde este relevant.

5.2.3.1 Managementul comercial

În plus față de condițiile prezentate în Secțiunea 4.3.6, Comisia va aprecia în mod pozitiv faptul că măsura sau fondul de capital de risc este administrat de profesioniști din sectorul privat sau de profesioniști independenți aleși conform unei proceduri transparente și nediscriminatorii, preferabil licitație deschisă, posesori ai unei experiențe dovedite, cu realizări anterioare în cadrul pieței de capital de investiții, de preferat în același sector/sectoare vizate de fond, precum și o bună cunoaștere a cadrului legal și contabil relevant al investiției.

5.2.3.2 Prezența unui comitet de investiții

Un element pozitiv suplimentar ar fi existența unui comitet de investiții, independent de compania de management a fondului, compus din experți independenți provenind din sectorul privat, cu experiență vastă în sectorul vizat, și de preferat, și din reprezentanți ai investitorilor sau experți independenți aleși

conform unei proceduri transparente și nediscriminatorii, preferabil licitație deschisă. Acești experți vor pune la dispoziția managerilor sau companiei de management analize privind situația existentă și viitoare a pieței și le vor propune potențiale întreprinderi vizate, cu perspective bune de investiții.

5.2.3.3 Dimensiunea măsurii/fondului

Comisia va aprecia în mod pozitiv faptul că o măsură de capital de risc are un buget de investiții privind IMM-urile vizate de o dimensiune suficientă pentru a profita de economiile de scară în administrarea fondului și de posibilitatea de a diversifica riscul prin intermediul unui număr suficient de mare de investiții. Dimensiunea fondului ar trebui să fie suficientă pentru a asigura posibilitatea de absorbție a costurilor de tranzacționare și/sau finanțarea în etapele ulterioare, mai profitabile, de dezvoltare a companiilor vizate. Fondurile mai mari vor fi apreciate pozitiv, având în vedere și sectorul vizat, cu condiția ca riscurile de pierdere a investitorilor privați și riscurile de distorsionare a concurenței să fie minimizate.

5.2.3.4 Prezența business-angel-ilor

Pentru măsuri orientate spre furnizarea de capital inițial, având în vedere nivelul mai pronunțat al eșecurilor de piață care pot fi percepute în această fază, Comisia va aprecia pozitiv implicarea directă sau indirectă a business-angelilor în investiții în capital inițial. În asemenea situații, Comisia este pregătită să considere măsurile declarate compatibile cu Piața comună, chiar dacă se prevede o preponderență a instrumentelor de debit, inclusiv un grad ridicat de subordonare al fondurilor de stat și dreptul primului profit pentru business-angeli sau o remunerație mai mare pentru contribuția lor la capital și implicarea activă în managementul măsurii/fondului și/sau a întreprinderilor vizate.

5.2.4 Proporționalitatea

Compatibilitatea presupune că valoarea ajutorului să fie limitată la minimul necesar. Modul în care se realizează acest aspect al proporționalității va depinde, în mod necesar, de forma măsurii în discuție. Oricum, în absența oricărui mecanism pentru a verifica dacă investitorii nu sunt supracompensați, sau a unei măsuri acolo unde riscul sau pierderile sunt provocate de sectorul public și/sau acolo unde beneficiile sunt atribuite în întregime altor investitori, măsura nu va fi considerată proporțională.

Comisia va considera că următoarele elemente influențează pozitiv evaluarea proporționalității deoarece reprezintă cea mai buna abordare practică:

(a) licitațiile deschise pentru manageri. O licitație deschisă transparentă, nediscriminatorie pentru alegerea managerilor sau a companiei de management care să asigure cea mai bună combinație, în termeni financiari, între calitate și valoare va fi apreciată pozitiv de către Comisie, deoarece va limita nivelul costurilor (și al posibilului ajutor) la minimul necesar și de asemenea, va minimiza distorsionarea concurenței.

(b) cerere de ofertă sau invitație publică pentru investitori. O cerere de ofertă pentru stabilirea oricăror “termeni preferențiali” acordați investitorilor sau disponibilitatea unor astfel de termeni pentru alți investitori. Această disponibilitate poate lua forma unei invitații publice către investitori la lansarea unui fond de investiții sau a unui vehicul investițional, sau poate lua forma unei scheme (ca de exemplu o schemă de garanții) care a rămas deschisă noilor intrări de-a lungul unei perioade lungi.

5.3 Efectele negative ale ajutorului

Atunci când va analiza compatibilitatea măsurilor de sprijin de natura capitalului de risc, Comisia va pune în balanță potențialele efecte negative, în ceea ce privește distorsionarea concurenței și riscul pierderii investitorilor privați cu efectele pozitive. Aceste potențiale efecte negative vor trebui să fie analizate la fiecare dintre cele trei nivele la care ar putea să fie prezent ajutorul. Ajutorul pentru investitori, pentru vehiculele investiționale și pentru fondurile de investiții poate afecta în mod negativ concurența pe piața furnizării capitalului de risc. Ajutorul pentru întreprinderile vizate poate afecta negativ piețele pe care concurează aceste întreprinderi.

5.3.1 Pierderea investitorilor privați

La nivelul pieței furnizării de capital de risc, ajutorul de stat poate avea ca rezultat pierderea investitorilor privați. Acest lucru poate să conducă la reducerea interesului investitorilor privați de a furniza fonduri pentru IMM-urile vizate și îi poate încuraja să aștepte până când statul va acorda ajutor pentru astfel de investiții. Acest risc devine cu atât mai relevant cu cât sunt mai mari valoarea unei tranșe de investiții acordate unei întreprinderi, mărimea întreprinderii și cu cât este mai avansat stadiul afacerii, deoarece, în aceste situații, capitalul de risc privat devine disponibil în mod progresiv.

Prin urmare, Comisia va solicita o evidență specifică cu privire la riscul pierderii investitorilor privați, în cazul măsurilor acordate tranșe mari de investiții acordate IMM-urilor, pentru investițiile continuate sau pentru finanțarea fazei de extindere, în cazul întreprinderilor mijlocii ce funcționează în zonele neasistate sau pentru măsurile cu participare redusă a investitorilor privați sau măsurile care implică un vehicol investițional.

În plus, Statele Membre vor trebui să furnizeze dovezi care să demonstreze că nu există riscul pierderii investitorilor privați, în special în ceea ce privește segmentul vizat, sectorul și/sau structura industrială. Următoarele elemente pot fi relevante:

- (a) numărul firmelor furnizoare de capital de investiții/fondurilor/vehiculelor investiționale existente la nivel național sau în zonă, în cazul fondurilor regionale, și segmentele în care acestea își desfășoară activitatea;
- (b) întreprinderile vizate, analizate prin prismă măririi companiei, stadiului de creștere și a sectorului de activitate;
- (c) mărimea medie a afacerii și mărimea minimă a afacerii vizate de fonduri sau investitori;
- (d) valoarea totală a capitalului investițional disponibil pentru întreprinderile vizate, sectorul și etapa vizate de măsura relevantă.

5.3.2 Alte distorsionări ale concurenței

Deoarece majoritatea IMM-urilor vizate sunt înființate recent, este puțin probabil ca aceste IMM-uri să fi dobândit o putere semnificativă pe piața pe care activează, și astfel să se producă o distorsionare semnificativă a concurenței. În orice caz, nu poate fi exclus faptul ca aplicarea măsurilor de natura capitalului de risc să conducă la menținerea pe piață a firmelor sau sectoarelor ineficiente, care altfel ar dispărea. Mai mult, o furnizare excedentară de capital de risc întreprinderilor ineficiente poate să crească în mod artificial valoarea lor și astfel să distorsioneze piața capitalului de risc la nivelul furnizorilor de fonduri, care ar trebui să plătească prețuri mai mari pentru achiziționarea acestor întreprinderi. Ajutorul sectorial poate, de asemenea, să mențină producția în sectoarele necompetitive, în timp ce ajutorul orientat regional poate conduce la o alocare ineficientă a factorilor de producție între regiuni.

În cadrul analizei riscurilor, Comisia va examina, în special, următorii factori:

- (a) profitabilitatea totală a firmelor care investesc în baza profitabilității viitoare;
- (b) rata eșecului întreprinderilor vizate de măsură;
- (c) mărimea maximă a tranșei de investiții prevăzute de măsură, comparativ cu cifra de afaceri și costurile IMM-urilor vizate;
- (d) supracapacitatea ce se manifestă în sectorul care beneficiază de ajutor.

5.4. Evaluarea și decizia

În lumina elementelor pozitive și negative menționate anterior, Comisia va cântări efectele măsurii de sprijin de natura capitalului de risc și va stabili dacă distorsiunile care rezultă afectează în mod nefavorabil mediul concurențial, într-o măsură contrară interesului comun. Analiza se va baza, în fiecare

caz în parte, pe o evaluare generală a impactului pozitiv sau negativ previzibil al ajutorului de stat. În acest scop, Comisia nu va folosi criteriile stabilite prin aceste Linii directoare în mod mecanic, ci va face o evaluare generală a importanței lor relative.

Comisia poate să nu ridice nici o obiecțiune în cazul măsurii de ajutor de stat notificate fără să inițieze procedura formală de investigație sau, urmând procedura pentru investigația formală prevăzută de art. 6 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999, poate încheie procedura printr-o decizie, conform art. 7 din Regulamentul anterior menționat. Dacă Comisia adoptă o decizie condiționată, conform art. 7(4) al Regulamentului (CE) nr. 659/1999, ca urmare a încheierii unei proceduri formale de investigație, ea poate, în particular, atașa următoarele condiții pentru a limita o potențială distorsionare a concurenței și a asigura proportionalitatea măsurii:

(a) dacă sunt prevăzute praguri mai mari ale tranșelor de investiții per întreprinderea vizată, Comisia poate reduce valoarea maximă propusă per tranșă de investiție sau poate stabili o valoare maximă generală pentru finanțare per întreaga întreprindere vizată;

(b) dacă sunt prevăzute investiții pentru extinderea întreprinderilor mijlocii amplasate în zone neasistate, Comisia poate limita investițiile predominant pentru stadiile incipiente și de creare și/sau poate limita investițiile la una sau două tranșe și/sau poate limita tranșele la un prag maxim per întreprindere vizată;

(c) dacă este prevăzută o investiție continuată, Comisia poate stabili limite specifice cu privire la valoarea maximă care poate fi investită în fiecare întreprindere vizată, stadiul investiției eligibil pentru intervenție, și/sau perioada pentru care poate fi acordat ajutorul de stat, având în vedere în același timp sectorul implicat și dimensiunea fondului;

(d) dacă este prevăzută o participare mai redusă a investitorilor privați, Comisia poate să solicite o creștere progresivă a participării investitorilor privați de-a lungul duratei de viață a fondului, având în vedere în special stadiul afacerii, sectorul, nivelurile corepunzătoare ale participării la profit și ale subordonării și, dacă este posibil, localizarea întreprinderilor vizate în zonele asistate;

(e) pentru măsurile care furnizează doar capital pentru stadiul incipient al afacerii, Comisia poate solicita Statelor Membre să se asigure că statul beneficiază de un profit adecvat pentru investiția sa, proporțional cu riscurile implicite acestei investiții, în special în cazurile în care statul finanțează investiția sub formă de cvasi-capital propriu sau instrumente de debit, pentru care rentabilitatea ar trebui, de exemplu, să fie legată de potențialele drepturi de exploatare (de exemplu redevențele) generate de drepturile de proprietate intelectuală create ca rezultat al investiției;

(f) Comisia poate să ceară o echilibrare diferită între aranjamentele privind participarea la profit și pierdere și nivelul de subordonare dintre stat și investitorii privați;

(g) Comisia poate să solicite angajamente mai stricte în ceea ce privește cumularea ajutorului sub forma capitalului de risc cu ajutorul acordat în condițiile altor regulamente sau cadre comunitare, prin derogarea de la Secțiunea 6.

6 Cumulul

Acolo unde capitalul furnizat unei întreprinderi vizate sub forma măsurii de capital de risc ce se află sub incidența acestor Linii directoare este utilizat pentru finanțarea investiției inițiale sau alte costuri eligibile pentru ajutor conform altor regulamente de exceptare în bloc, Linii directoare, cadre comunitare sau alte documente în domeniul ajutorului de stat, plafoanele ajutorului relevant sau valorile eligibile maxime vor fi reduse cu 50% în general și cu 20% pentru întreprinderile în cauză localizate în zonele asistate în timpul primilor trei ani de existență a primei investiții în capital de risc și până la valoarea totală primită. Această reducere nu se aplică intensităților ajutorului de stat definite în Cadrul Comunitar privind

ajutorul de stat pentru cercetare și dezvoltare²⁰ sau orice cadru comunitar ulterior sau regulament de exceptare în bloc în acest domeniu.

7. Dispoziții finale

7.1 Monitorizarea și raportarea

Regulamentul nr. 659/1999 și Regulamentul Comisiei nr. 794/2004 din 21 aprilie 2004 privind implementarea Regulamentului Comisiei nr. 659/1999 de stabilire a regulilor detaliate pentru aplicarea articolului 93 din Tratat²¹ solicită Statelor Membre să prezinte Comisiei rapoarte anuale.

În ceea ce privește măsurile de sprijin de natura capitalului de risc, rapoartele trebuie să conțină un tabel rezumativ al fiecărei investiții efectuate de fond sau prin măsura de capital de risc, inclusiv o listă a tuturor întreprinderilor beneficiare de măsuri de capital de risc. Raportul trebuie să conțină o scurtă descriere a activității fondurilor de investiții, cu detalii privind potențialele afaceri examinate și tranzacțiile inițiate de fapt, precum și performanța vehiculelor investiționale, inclusiv informații agregate despre valoarea capitalului colectat prin intermediul vehiculului. Comisia poate solicita informații suplimentare privind ajutorul acordat, pentru a verifica dacă condițiile din decizia Comisiei ce aprobă măsura de ajutor au fost respectate.

Rapoartele anuale vor fi publicate pe site-ul de internet al Comisiei.

În completare, Comisia consideră că sunt necesare măsuri suplimentare în vederea îmbunătățirii transparenței acordării ajutorului de stat la nivel comunitar. În special, este necesar să se asigure faptul că Statele Membre, operatorii economici, părțile interesate și Comisia însăși au ușor acces la întregul text al tuturor schemelor de ajutor de stat sub forma capitalului de risc aplicabile.

Acest aspect poate fi ușor atins prin stabilirea unor site-uri de internet. Pentru acest motiv, atunci când analizează schemele de ajutor de stat sub forma capitalului de risc, Comisia va solicita în mod sistematic Statelor Membre interesate să publice pe internet textul integral al tuturor schemelor de ajutor de stat finale și să comunice Comisiei adresa de internet corespunzătoare.

Schema nu trebuie aplicată înainte ca informația să fie publicată pe internet.

Statele Membre trebuie să păstreze înregistrările detaliate privind acordarea ajutorului pentru toate măsurile de natura capitalului de risc. Asemenea înregistrări trebuie să conțină toate informațiile necesare pentru a stabili dacă condițiile prezentate în Linii directoare au fost respectate, în special cele privind mărimea tranșei, mărimea companiei (mică sau mijlocie), faza de dezvoltare a companiei (incipientă, demararea activității sau extindere), sectorul de activitate (de preferat, la nivelul 4 din clasificarea CAEN) precum și informații privind managementul fondurilor și celelalte criterii menționate în aceste Linii directoare. Aceste informații trebuie păstrate 10 ani de la data acordării ajutorului.

Comisia va solicita Statelor Membre să furnizeze aceste informații în vederea evaluării impactului acestor Linii directoare la trei ani după intrarea lor în vigoare.

7.2 Intrarea în vigoare și validitatea

Comisia va aplica aceste Linii directoare de la data publicării lor în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Aceste Linii directoare vor înlocui Comunicarea din 2001 privind ajutorul de stat și capitalul de risc.

Prezentele Linii directoare își vor înceta aplicarea la data de 31 decembrie 2013. După consultarea Statelor Membre, Comisia le poate modifica înainte de această dată, în baza considerentelor unei politici importante de concurență sau privind politica în domeniul capitalului de risc sau pentru a ține cont de alte politici comunitare sau angajamente internaționale. Acolo unde va fi necesar, Comisia poate furniza

²⁰ JO C 45, 17.02.1996, pag. 5.

²¹ JO L 140, 30.04.2004, pag. 1.

clarificări suplimentare privind abordarea sa în anumite cazuri particulare. Comisia intenționează să realizeze o evaluare a acestor Linii directoare la trei ani după intrarea lor în vigoare.

Comisia va aplica prezentele Linii directoare tuturor măsurilor de capital de risc notificate, în legătură cu care trebuie să ia o decizie după data publicării lor în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, chiar dacă măsurile au fost notificate înainte de publicarea acestora.

Conform Notei Comisiei privind determinarea regulilor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal (consecutio legis)²², Comisia va aplica următoarele reguli privind ajutorul ne-notificat:

- a)** prezentele Linii directoare, dacă ajutorul a fost acordat după publicarea în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene;
- b)** Comunicarea privind ajutorul de stat și capitalul de risc în toate celelalte cazuri.

7.3 Măsuri specifice

Comisia propune Statelor Membre, în baza articolului 88 (1) din Tratat, următoarele măsuri specifice privind măsurile existente de capital de risc.

Statele Membre ar trebui să modifice, acolo unde este necesar, măsurile de capital de risc existente, în vederea alinierii la aceste Linii directoare, în termen de 12 luni de la publicarea acestora.

Statele Membre sunt invitate să-și dea acordul explicit și necondiționat în legătură cu aceste măsuri în termen de 12 luni de la data publicării acestor Linii directoare. În absența unui răspuns, Comisia va presupune că Statele Membre în cauză nu sunt de acord cu respectivele măsuri.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 194 din data 18.08.2006

²³ JO C 119, 22.05.2002, pag. 22.

LINIILE DIRECTOARE

privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate

1. Introducere

1. Comisia adoptă primele sale Linii directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate¹ în 1994. În 1997, Comisia a adăugat norme speciale pentru agricultură². O nouă versiune a Liniilor directoare a fost adoptată în 1999³ și expiră la 9 octombrie 2004.

2. Prin prezenta versiune a Liniilor directoare, al căror text se bazează pe versiunile anterioare, Comisia dorește să efectueze anumite modificări și clarificări determinate de o serie de factori.

3. În primul rând, în temeiul concluziilor reuniunilor Consiliilor Europene de la Stockholm din 23 și 24 martie 2001 și de la Barcelona din 15 și 16 martie 2002, care au chemat Statele Membre să continue să reducă ajutorul de stat ca procent din produsul intern brut, reorientându-l, în același timp, spre obiective mai orizontale ale interesului comun, inclusiv obiective privind coeziunea, pare justificată o mai atentă cercetare a denaturării create de acordarea ajutorului pentru operațiuni de salvare și restructurare. Acest fapt este, de asemenea, în concordanță cu concluziile Consiliului European desfășurat la Lisabona între 23- 24 martie 2000, care vizează creșterea competitivității economiei europene.

4. Ieșirea de pe piață a întreprinderilor ineficiente este o parte normală a funcționării pieței. Salvarea de către stat a unei întreprinderi care intră în dificultate nu poate deveni o regulă. Ajutorul pentru operațiuni de salvare și restructurare a dat naștere în trecut unora dintre cele mai controversate cazuri de ajutor de stat și se numără printre tipurile de ajutor de stat care provoacă cele mai mari denaturări. Prin urmare, principiul general al interzicerii ajutorului de stat prevăzut în Tratat ar trebui să rămână regula, iar derogarea de la respectiva regulă ar trebui să fie limitată.

5. Principiul „prima și ultima dată“ este întărit și mai mult, pentru a se evita folosirea de ajutoare de salvare sau restructurare repetate pentru a menține întreprinderile în viață în mod artificial.

6. Liniilor directoare din 1999 au făcut o distincție între ajutorul de salvare și ajutorul de restructurare, respectiv ajutorul de salvare a fost definit ca asistență temporară necesară menținerii pe linia de plutire a unei întreprinderi în dificultate, pe perioada de timp necesară elaborării unui plan de restructurare și/sau a unui plan de lichidare. În principiu, măsurile de restructurare finanțate prin ajutor de stat nu puteau fi angajate în această fază. Cu toate acestea, o asemenea distincție strictă între salvare și restructurare a dat naștere la dificultăți. Întreprinderile aflate în dificultate ar putea fi nevoite să ia anumite măsuri structurale urgente pentru a opri sau reduce înrăutățirea situației financiare încă din faza de salvare. De aceea, prezentele Linii directoare extind conceptul de „ajutor de salvare“ pentru a permite beneficiarului să ia măsuri urgente, chiar și de natură structurală, cum ar fi închiderea imediată a unei filiale sau alte forme de încetare a unor activități generatoare de pierderi. Dat fiind caracterul de urgență al respectivelor ajutoare, Statele Membre ar trebui să aibă posibilitatea de a opta pentru o procedură simplificată pentru a obține aprobarea acestora.

7. În ceea ce privește ajutoarele de restructurare, pornind de la Liniile directoare din 1994, Liniile directoare din 1999 au continuat să solicite o contribuție substanțială la restructurare din partea beneficiarului. În cadrul prezentei revizuirii, este necesar să se reafirme cu mai multă claritate principiul

¹ JO C 368, 23.12.1994, pag. 12.

² JO C 283, 19.09.1997, pag. 2. A se vedea, de asemenea, nota de subsol în legătură cu titlul capitolului 5.

³ JO C 288, 09.10.1999, pag. 2.

că respectiva contribuție trebuie să fie reală și să nu conțină ajutor. Contribuția beneficiarului are dublu scop: pe de o parte, va demonstra că piețele (proprietarii, creditorii) cred în fezabilitatea revenirii la viabilitate într-o perioadă rezonabilă de timp. Pe de altă parte, va asigura că ajutorul de restructurare este limitat la minimumul necesar pentru restabilirea viabilității, limitând, în același timp, denaturarea concurenței. În acest sens, Comisia va solicita, de asemenea, măsuri compensatorii pentru a reduce la minimum efectul asupra concurenților.

8. Acordarea de ajutor de salvare sau restructurare pentru întreprinderile aflate în dificultate poate fi considerată legitimă numai în anumite condiții. Se poate justifica, de exemplu, prin considerații de politică socială sau regională, prin necesitatea de a ține seama de rolul avantajos jucat de întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) în economie sau, în mod excepțional, prin dorința de a menține o structură de piață concurențială, în situația în care desființarea unor întreprinderi ar putea conduce la monopol sau la o situație strânsă de oligopol. Pe de altă parte, nu ar fi justificat să se mențină în viață în mod artificial o întreprindere într-un sector cu supracapacitate structurală pe termen lung sau atunci când întreprinderea poate supraviețui numai ca rezultat al intervențiilor repetate ale statului.

2. Definiții și sfera de aplicare a Linii directe și legăturile cu alte texte privind ajutorul de stat

2.1. Sensul expresiei „întreprindere aflată în dificultate“

9. Nu există o definiție comunitară a ceea ce constituie „o întreprindere aflată în dificultate“. Cu toate acestea, în sensul prezentelor Linii directe, Comisia consideră că o întreprindere se află în dificultate în cazul în care nu este capabilă, din resurse proprii sau cu fonduri pe care le poate obține de la proprietarul/acționarii sau creditorii săi, să oprească pierderile care, fără intervenția din exterior a autorităților publice, o vor condamna, aproape sigur, la ieșirea din afaceri în termen scurt sau mediu.

10. În special, o întreprindere este considerată, în principiu și indiferent de dimensiunea ei, că se află în dificultate, în sensul prezentelor Linii directe, în următoarele situații:

- (a) o societate cu răspundere limitată⁴, în care mai mult de jumătate din capitalul social a dispărut⁵, peste un sfert din acest capital fiind pierdut în ultimele 12 luni
- (b) o societate comercială în care cel puțin unii dintre asociați au răspundere nelimitată pentru creanțele societății⁶, atunci când mai mult jumătate din capitalul propriu așa cum reiese din contabilitatea societății a dispărut, peste un sfert din acest capital fiind pierdut în ultimele 12 luni;
- (c) indiferent de tipul societății comerciale în cauză, în cazul în care îndeplinește criteriile prevăzute de legislația națională pentru a face obiectul procedurilor colective de insolvență.

11. Chiar și atunci când nici una dintre condițiile prevăzute la punctul 10 nu este îndeplinită, o întreprindere poate să fie totuși considerată în dificultate, în special în cazul în care sunt prezente simptomele obișnuite ale unei întreprinderi aflate în dificultate, cum ar fi: creșterea pierderilor, scăderea cifrei de afaceri, creșterea inventarelor pe stocuri, supracapacitate, flux de capital în declin, îndatorare crescută, creșterea comisioanelor financiare și scăderea sau dispariția valorii activului net. În cazuri foarte grave, o întreprindere poate să fi devenit deja insolubilă sau poate face obiectul procedurilor de insolvență colectivă prevăzute de legislația națională. În acest din urmă caz, prezentele Linii directe se aplică oricărui ajutor acordat în contextul respectivelor proceduri și care conduce la menținerea în activitate a întreprinderii. În toate situațiile, o întreprindere aflată în dificultate este eligibilă numai în cazul în care se poate demonstra că nu se poate redresa prin resurse proprii sau cu fonduri obținute de la proprietari/acționari sau din surse de pe piață.

12. În sensul prezentelor Linii directe, o întreprindere nou-creată nu este eligibilă pentru ajutor de salvare sau de restructurare, chiar dacă poziția sa financiară inițială este precară. Acesta este cazul, de

⁴ Aceasta se referă în special de tipurile de societăți comerciale menționate la articolul 1 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 78/660/CEE a Consiliului (JO L 222, 14.08.1978, pag. 11), astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 2003/51/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 178, 17.07.2003, pag. 16).

⁵ Prin analogie cu dispozițiile articolului 17 din Directiva 77/91/CEE a Consiliului (JO L 26, 30.01.1997, pag. 1), astfel cum a fost modificată ultima dată prin Actul de aderare din 2003.

⁶ Aceasta se referă, în special, la tipurile de societăți comerciale menționate la articolul 1 alineatul (1) paragraful al doilea din Directiva 78/660/CEE a Consiliului.

exemplu, atunci când o întreprindere nouă apare din lichidarea unei întreprinderi anterioare sau pur și simplu preia activele unei asemenea întreprinderi. O întreprindere va fi considerată, în principiu, ca nou-creată în primii trei ani care urmează începerii operațiunilor în domeniul de activitate respectiv. Numai după această perioadă va deveni eligibilă pentru ajutor de salvare sau restructurare, cu condiția ca:

(a) să fie considerată întreprindere aflată în dificultate, în sensul prezentelor Linii directoare,

și

(b) să nu fie parte a unui grup de întreprinderi⁷, cu excepția cazului în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la punctul 13.

13. O întreprindere care aparține sau este preluată de un grup de întreprinderi nu este în mod normal eligibilă pentru ajutor de salvare sau restructurare, cu excepția cazului în care se poate demonstra că dificultățile întreprinderii sunt intrinsece și nu sunt rezultatul unei alocări arbitrare a costurilor în cadrul grupului și că dificultățile sunt prea serioase pentru a fi rezolvate de către grup. În cazul în care o întreprindere aflată în dificultate creează o filială, respectiva filială, împreună cu întreprinderea aflată în dificultate care o controlează, va fi considerată ca grup și poate primi ajutor în condițiile prevăzute la prezentul punct.

2.2. Definiția „ajutorului de salvare și restructurare“

14. Ajutorul de salvare și ajutorul de restructurare sunt reglementate de același set de Linii directoare, pentru că în ambele cazuri autoritățile publice au în față o întreprindere aflată în dificultate, iar salvarea și restructurarea sunt deseori două părți ale unei singure operațiuni, chiar dacă implică procese diferite.

15. Ajutorul de salvare reprezintă, prin natura sa, asistență temporară și reversibilă. Obiectivul său principal este acela de a face posibil ca o întreprindere în dificultate să fie menținută pe linia de plutire pe durata necesară elaborării unui plan de restructurare sau de lichidare. Principiul general este că ajutorul de salvare face posibilă sprijinirea temporară a unei întreprinderi confruntate cu o importantă deteriorare a situației sale financiare reflectată de o criză acută de lichidități sau de insolvabilitate tehnică. Un asemenea sprijin temporar ar trebui să permită analizarea circumstanțelor care au dat naștere dificultăților și elaborarea unui plan potrivit pentru a remedia respectivele dificultăți. Mai mult, ajutorul de salvare trebuie să fie limitat la minimum necesar. Cu alte cuvinte, ajutorul de salvare oferă unei întreprinderi aflate în dificultate o scurtă pauză, nu mai mare de șase luni. Ajutorul trebuie să constea în sprijin financiar reversibil, sub forma unor garanții pentru credite sau credite, cu o rată a dobânzii cel puțin comparabilă cu cele acordate pentru creditele către societăți sănătoase și, în special, cu ratele de referință adoptate de Comisie. Măsurile structurale care nu necesită acțiune imediată, cum ar fi participarea iremediabilă și automată a statului la fondurile proprii ale întreprinderii, nu pot fi finanțate prin ajutorul de salvare.

16. Imediat ce s-a instituit și se pune în aplicare un plan de restructurare sau lichidare pentru care s-a solicitat ajutor, toate ajutoarele ulterioare se consideră ajutor de restructurare. Măsurile care trebuie puse în aplicare imediat pentru a opri pierderile, inclusiv măsuri structurale (de exemplu, retragerea imediată dintr-un domeniu de activitate producătoare de pierderi) se pot lua cu ajutorul de salvare, sub rezerva condițiilor menționate la Secțiunea 3.1 pentru ajutoarele individuale și Secțiunea 4.3 pentru sistemelor de ajutor. Cu excepția cazului în care se folosește procedura simplificată prevăzută la Secțiunea 3.1.2, un Stat Membru va trebui să demonstreze că respectivele măsuri structurale trebuie luate imediat. Ajutorul de salvare nu poate fi, în mod normal, acordat pentru restructurare financiară.

17. Restructurarea, pe de altă parte, se va baza pe un plan fezabil, coerent și de perspectivă, urmărind restabilirea viabilității pe termen lung a întreprinderii. Restructurarea, de obicei, implică unul sau mai multe dintre următoarele elemente: reorganizarea și raționalizarea activităților societății pe baze mai

⁷ Pentru a determina dacă o societate comercială este independentă sau face parte dintr-un grup, se ține seama de criteriile prevăzute la Anexa I la Regulamentul (CE) nr. 68/2001 al Comisiei (JO L 10, 13.01.2001, pag. 20), astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 363/2004 (JO L 63, 28.02.2004, pag. 20).

eficiente, în general implicând retragerea din activitățile producătoare de pierderi, restructurarea acelor activități existente care pot fi din nou competitive și, dacă este posibil, diversificarea în direcția activităților noi și viabile. Restructurarea financiară (injecțiile de capital, reducerea datoriilor) trebuie, de obicei, să însoțească restructurarea industrială. Operațiunile de restructurare în sensul prezentelor Linii directoare nu se pot totuși limita la ajutorul financiar destinat să compenseze pierderile din trecut, fără a aborda motivele respectivelor pierderi.

2.3. Sfera de aplicare

18. Prezentele Linii directoare se aplică întreprinderilor din toate sectoarele de activitate, cu excepția acelor care funcționează în sectorul cărbunelui⁸ și oțelului⁹, fără a aduce atingere nici unei norme specifice privind întreprinderile aflate în dificultate din sectorul în cauză¹⁰. Cu excepția punctului 79¹¹, acestea se aplică sectorului pescuitului și acvaculturii, sub rezerva respectării normelor specifice din Liniile directoare pentru examinarea ajutorului de stat pentru pescuit și acvacultură¹². Capitolul 5 conține unele norme suplimentare pentru agricultură.

2.4. Compatibilitatea cu Piața comună

19. Articolul 87 alineatele (2) și (3) din Tratat prevede posibilitatea ca ajutorul care intră sub incidența sferei de aplicare a articolului 87 alineatul (1) să fie considerat compatibil cu Piața comună. Cu excepția cazurilor de ajutor prevăzute la articolul 87 alineatul (2), în special ajutorul pentru compensarea daunelor cauzate de dezastre naturale sau de evenimente excepționale, care nu sunt reglementate aici, singurul temei în baza căruia ajutorul pentru întreprinderile aflate în dificultate poate fi considerat compatibil este articolul 87 alineatul (3) litera (c). În conformitate cu respectivele dispoziții, Comisia are competența de a autoriza „ajutoarele destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor activități economice (...) în cazul în care acestea nu schimbă condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun.” În special, acesta ar putea fi cazul în care ajutorul este necesar pentru a corecta disparitățile cauzate de deficiențe ale pieței sau pentru a asigura coeziunea economică și socială.

20. Dat fiind că propria sa existență este în pericol, o întreprindere aflată în dificultate nu poate fi considerată un instrument adecvat pentru promovarea altor obiective de politici publice până când nu se asigură viabilitatea sa. În consecință, Comisia consideră că ajutorul pentru întreprinderile aflate în dificultate poate contribui la dezvoltarea de activități economice fără a avea efecte negative asupra schimburilor comerciale într-o măsură care să contravină interesului comunitar numai dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de prezentele Linii directoare. În cazul în care întreprinderile care urmează să primească ajutor de salvare și/sau restructurare sunt localizate în zone asistate, Comisia va ține seama de considerațiile regionale prevăzute la articolul 87 alineatul (3) literele (a) și (c) din Tratat, după modalitățile descrise la punctele 55 și 56.

21. Comisia va acorda o atenție specială necesității de a preveni folosirea prezentelor Linii directoare în scopul evitării principiilor stabilite prin cadrele și Liniile directoare existente.

22. Evaluarea ajutorului de salvare sau restructurare nu ar trebui să fie afectată de schimbările în structura de proprietate a întreprinderii beneficiare a ajutorului.

2.5. Beneficiarii de ajutor ilegal anterior

23. În cazul în care, anterior, întreprinderii aflate în dificultate i s-a acordat ajutor ilegal, cu privire la care Comisia adoptă o decizie negativă cu ordin de recuperare și în cazul în care nu a avut loc respectiva recuperare în conformitate cu articolul 14 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE¹³, evaluarea oricărui ajutor de salvare și restructurare care urmează să se acorde aceleiași întreprinderi, va ține în primul rând

⁸ Articolul 3 din Regulamentul (CE) nr. 1407/2002 al Consiliului (JO L 205, 02.08.2002, pag. 1) astfel cum a fost modificat prin Actul de aderare din 2003.

⁹ Punctul 19 din Comunicarea Comisiei privind anumite aspecte ale soluționării cazurilor de concurență care rezultă din expirarea Tratatului CECO (JO C 152, 26.06.2002, pag. 5). Punctul 1 din Comunicarea Comisiei privind ajutoare pentru salvare și restructurare și ajutoare pentru închidere în sectorul oțelului (JO C 70, 19.03.2002, pag. 21). Măsurile necesare adoptate în contextul Cadrului multisectorial privind ajutorul regional pentru proiecte de investiții mari (JO C 70, 19.03.2002, pag. 8).

¹⁰ Norme speciale de această natură există pentru sectorul aviației (JO C 350, 10.12.1994, pag. 5).

¹¹ Cu alte cuvinte, acordarea ajutorului către IMM-uri care nu îndeplinesc condițiile prevăzute la punctul 79 pot, cu toate acestea, să fie scutite de la notificarea separată.

¹² JO C 19, 20.01.2001, pag. 7.

seama de efectul cumulat al ajutorului vechi și al celui nou și, în al doilea rând, de faptul că ajutorul vechi nu a fost rambursat¹⁴.

3. Condiții generale pentru autorizarea ajutorului de salvare și/sau restructurare notificat individual Comisiei

24. Prezentul Capitol se ocupă exclusiv de măsuri de ajutor care se notifică individual Comisiei. În anumite condiții, Comisia poate autoriza sisteme de ajutor de salvare sau restructurare: respectivele condiții sunt prevăzute la Capitolul 4.

3.1. Ajutorul de salvare

3.1.1. Condiții

25. Pentru a fi aprobat de către Comisie, ajutorul de salvare definit la punctul 15 trebuie:

(a) să constea din sprijin cu lichidități sub forma unor garanții pentru credite sau credite¹⁵; în ambele cazuri, creditul trebuie să fie acordat cu o rată a dobânzii cel puțin comparabilă cu cele acordate pentru creditele pentru întreprinderi sănătoase și, în special, cu ratele de referință adoptate de Comisie; orice credit trebuie rambursat și orice garanție trebuie terminată într-o perioadă de maximum șase luni după transferul primei tranșe către întreprindere;

(b) să fie justificat pe motive de dificultăți sociale majore și să nu aibă efecte negative nedorite asupra altor State Membre;

(c) să fie însoțit, la notificare, de un angajament al Statului Membru în cauză de a comunica Comisiei, în termen de maximum șase luni după autorizarea măsurii de ajutor pentru salvare, un plan de restructurare sau un plan de lichidare sau dovada că creditul a fost rambursat integral și/sau că garanția a încetat; în cazul unui ajutor nenotificat, Statul Membru trebuie să comunice în termen de maximum șase luni după prima punere în aplicare a măsurii de ajutor de salvare, un plan de restructurare sau un plan de lichidare sau o dovadă că creditul a fost rambursat integral sau că garanția a încetat;

(d) să fie limitat la suma necesară menținerii în activitate a societății pe perioada în care este autorizat ajutorul; respectiva sumă poate include ajutor pentru măsuri structurale de urgență în conformitate cu punctul 16; suma necesară ar trebui să se bazeze pe necesitățile de lichidități ale întreprinderii, care rezultă din pierderi; la determinarea sumei se va ține seama de rezultatul aplicării formulei din Anexă; orice ajutor de salvare care depășește rezultatul acestui calcul va trebui explicat în mod corespunzător;

(e) să respecte condiția prevăzută la Secțiunea 3.3 (prima și ultima dată).

26. În cazul în care Statul Membru a prezentat un plan de restructurare în termen de șase luni de la data autorizării sau, în cazul unui ajutor nenotificat, de la punerea în aplicare a măsurii, termenul de rambursare a creditului sau de încetare a garanției se prelungește până când Comisia adoptă o decizie privind planul, cu excepția cazului în care Comisia decide că respectiva prelungire nu se justifică.

27. Fără a aduce atingere articolului 23 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 și posibilității unei acțiuni în fața Curții de Justiție, în temeiul articolului 88 alineatul (2) al doilea paragraf din Tratat, Comisia introduce o acțiune în temeiul articolului 88 alineatul (2) din Tratat, în cazul în care Statul Membru nu comunică:

(a) un plan de restructurare credibil și fundamentat sau un plan de lichidare sau

(b) o dovadă că creditul a fost rambursat integral și/sau că garanția a încetat înainte de expirarea

¹³ JO L 83, 27.03.1999, pag. 1. Regulament astfel cum a fost modificat prin Actul de aderare din 2003.

¹⁴ Cauza C-355/95 P, Textilwerke Deggendorf c. Comisiei și alții, [1997] Culegere I-2549.

¹⁵ O excepție se poate face în cazul ajutorului de salvare din sectorul bancar, pentru a permite instituției de credit în cauză să continue temporar să efectueze activități bancare în conformitate cu legislația prudențială în vigoare (Directiva 2000/12/CE, a Parlamentului European și a Consiliului JO L 126, 26.05.2000, pag. 1). În orice caz, ajutorul acordat într-o formă alta decât garanții pentru credite sau credite care îndeplinesc condițiile prevăzute la litera (a), ar trebui să îndeplinească principiile generale ale ajutorului de salvare și nu pot consta din măsuri structurale financiare legate de fondurile proprii ale băncii. Orice ajutor acordat într-o altă formă decât garanții pentru credite sau credite care îndeplinesc condițiile prevăzute la litera (a), va fi luat în considerare în cazul în care se examinează orice măsuri compensatorii în temeiul unui plan de restructurare în conformitate cu punctele 38-42.

termenului de șase luni.

28. În orice caz, Comisia poate decide să inițieze asemenea proceduri, fără a aduce atingere articolului 23 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 și posibilității unei acțiuni în fața Curții de Justiție în temeiul articolului 88 alineatul (2) al doilea paragraf din Tratat, în cazul în care consideră că creditul sau garanția au fost utilizate abuziv, după expirarea termenului de șase luni, nerambursarea ajutorului nu mai este justificată.

29. Aprobarea ajutorului de salvare nu înseamnă în mod necesar că ulterior va fi aprobat un ajutor pe baza planului de restructurare; respectivul ajutor va trebui evaluat independent.

3.1.2. Procedura simplificată

30. Comisia va depune toate eforturile pentru a adopta o decizie în termen de o lună cu privire la ajutoarele de salvare care îndeplinesc toate condițiile prevăzute la Secțiunea 3.1.1, precum și următoarele cerințe cumulative:

- a) întreprinderea în cauză îndeplinește cel puțin unul dintre cele trei criterii prevăzute la punctul 10;
- b) ajutorul de salvare se limitează la suma care rezultă din aplicarea formulei prevăzute de Anexă și nu depășește 10 milioane de EUR.

3.2. Ajutorul de restructurare

3.2.1. Principiul de bază

31. Ajutorul de restructurare pune probleme speciale în materie de concurență, întrucât poate să transfere o parte inechitabilă a sarcinii ajustării structurale și problemele sociale și economice aferente spre alți producători care se descurcă fără ajutor și spre alte State Membre. Principiul general, în consecință, ar trebui să fie de a permite acordarea ajutorului de restructurare numai în situații în care se poate demonstra că nu acționează împotriva interesului comunitar. Acest fapt va fi posibil numai dacă se îndeplinesc criterii stricte și dacă este sigur că orice denaturare a concurenței va fi contrabalansată de avantajele care decurg din supraviețuirea întreprinderii (de exemplu, în cazul în care este clar că efectul net al concedierilor rezultate din încetarea activității întreprinderii, combinat cu efectele asupra furnizorilor, ar exacerba problemele de ocupare a forței de muncă sau, în mod excepțional, în cazul în care dispariția întreprinderii ar duce la o situație de monopol sau de oligopol îngust) și că, în principiu, există măsuri compensatorii adecvate în favoarea concurenților.

3.2.2. Condiții de autorizare a ajutorului

32. Sub rezerva dispozițiilor speciale privind zonele asistate, IMM-urile și sectorul agricol (a se vedea punctele 55, 56, 57, 59 și Capitolul 5), Comisia va autoriza ajutorul numai dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

Eligibilitatea întreprinderii

33. Întreprinderea trebuie să îndeplinească criteriile pentru a fi considerată întreprindere aflată în dificultate, în sensul prezentelor Linii directoare (a se vedea punctele 9-13).

Restabilirea viabilității pe termen lung

34. Acordarea ajutorului trebuie să fie condiționată de punerea în aplicare a planului de restructurare care trebuie aprobat de Comisie în toate cazurile de ajutor individual, cu excepția IMM-urilor, astfel cum este prevăzut la Secțiunea 3.2.5.

35. Planul de restructurare, a cărui durată trebuie să fie cât mai scurtă posibil, trebuie să restabilească viabilitatea pe termen lung a întreprinderii într-o perioadă de timp rezonabilă și pe baza unor presupuneri

realiste privind condițiile viitoare de funcționare. Ajutorul de restructurare trebuie, în consecință, să fie legat de un plan de restructurare viabil, față de care se angajează Statul Membru însuși. Planul trebuie prezentat Comisiei cu toate detaliile pertinente și trebuie să cuprindă, în special, un studiu de piață. Îmbunătățirea viabilității trebuie să derive, în principal, din măsurile interne cuprinse în planul de restructurare; se poate baza pe factori externi, cum ar fi variații ale prețurilor și ale cererii față de care influența societății comerciale este foarte redusă, dar numai dacă supozițiile despre piață sunt în general acceptate. Restructurarea trebuie să implice renunțarea la activități care ar rămâne structural generatoare de pierderi chiar și după restructurare.

36. Planul de restructurare trebuie să descrie circumstanțele care au condus la dificultățile întreprinderii, asigurând astfel o bază de evaluare pentru a vedea dacă măsurile propuse sunt adecvate. Trebuie să țină seama, inter alia, de situația actuală și de perspectivele viitoare ale cererii și ofertei pe piața relevantă a produsului, cu scenarii care să prezinte ipoteze optimiste, pesimiste și intermediare, precum și punctele tari și punctele slabe specifice ale întreprinderii. Acesta trebuie să permită întreprinderii să avanseze spre o nouă structură care să îi ofere perspective de viabilitate pe termen lung și să îi permită să se autosustină.

37. Planul trebuie să asigure o cotitură care va permite întreprinderii, după încheierea restructurării, să își acopere toate costurile, inclusiv amortizarea și taxele financiare. Rentabilitatea estimată a capitalului trebuie să fie suficientă pentru a permite întreprinderii restructurate să concureze pe piață pe baza propriilor forțe. În cazul în care dificultățile întreprinderii își au originea în defecte din sistemul său de conducere, vor trebui introduse adaptări corespunzătoare.

Evitarea unor denaturări ilegale ale concurenței

38. Pentru a se asigura că efectele negative asupra condițiilor comerciale sunt reduse la minimum, astfel încât efectele pozitive urmărite să le depășească pe cele negative, trebuie luate măsuri compensatorii. Altfel, ajutorul va fi considerat „contravenind interesului comun” și, în consecință, incompatibil cu Piața comună. Comisia va ține seama de obiectivul restabilirii viabilității pe termen lung, atunci când apreciază dacă măsurile compensatorii sunt adecvate.

39. Respectivă măsură pot cuprinde vinderea activelor, reducerea capacității sau a prezenței pe piață și reducerea barierelor la intrarea pe piețele în cauză. Atunci când evaluează dacă măsurile compensatorii sunt adecvate, Comisia va ține seama de structura pieței și de condițiile de concurență pentru a se asigura că nici o astfel de măsură nu duce la o deteriorare a structurii pieței, de exemplu având ca efect indirect crearea unui monopol sau a unei situații de oligopol îngust. În cazul în care un Stat Membru poate dovedi că o asemenea situație s-ar putea produce, măsurile compensatorii trebuie astfel concepute încât să evite apariția acestei situații.

40. Măsurile trebuie să fie proporționale cu efectele de denaturare ale ajutorului și, în special, cu mărimea¹⁶ și importanța relativă a întreprinderii și a pieței sau piețelor sale. Acestea ar trebui să aibă loc, mai ales pe piața (piețele) unde întreprinderea va avea o poziție de piață semnificativă după restructurare. Gradul de reducere trebuie stabilit printr-o evaluare de la caz la caz. Comisia va determina amploarea măsurilor necesare pe baza unui studiu de piață anexat planului de restructurare și, acolo unde este cazul, pe baza oricăror altor informații la dispoziția Comisiei, inclusiv cele furnizate de părțile interesate. Reducerea trebuie să fie parte integrantă a restructurării în conformitate cu prevederile din planul de restructurare. Acest principiu se aplică indiferent dacă vânzările de active au loc înainte sau după acordarea ajutorului de stat, atâta timp cât ele sunt componente ale aceleiași restructurări. Radierile contabile și închiderea activităților generatoare de pierderi, oricum necesare pentru a restabili viabilitatea, nu vor fi considerate ca reducere de capacitate sau de prezență pe piață atunci când se evaluează măsurile compensatorii. Evaluarea va ține seama de toate ajutoarele de salvare acordate anterior.

41. Cu toate acestea, această condiție nu se va aplica, în mod normal, în cazul întreprinderilor mici, întrucât se poate presupune că ajutorul ad-hoc către întreprinderile mici nu denaturează în mod normal

¹⁶ În acest sens, Comisia poate, de asemenea, să țină seama dacă societatea comercială în cauză este o întreprindere mijlocie sau una mare.

concurența într-o măsură care să contravină interesului comun, cu excepția cazului în care se prevede altfel în norme sectoriale privind ajutorul de stat sau în cazul în care beneficiarul este activ pe o piață care suferă de supracapacitate pe termen lung.

42. În cazul în care beneficiarul este activ pe o piață care suferă de supracapacitate structurală pe termen lung, așa cum este definită în Cadrul multisectorial privind ajutorul regional pentru investiții mari¹⁷, reducerea capacității întreprinderii sau a prezenței pe piață poate să ajungă la 100%¹⁸.

Ajutor limitat la minimum: contribuție reală, care nu conține ajutor

43. Suma și intensitatea ajutorului trebuie să fie limitate la minimul strict al costurilor de restructurare necesare pentru a permite efectuarea restructurării în funcție de resursele financiare existente ale întreprinderii, ale acționarilor sau ale grupului de întreprinderi din care face parte. O asemenea evaluare va ține seama de orice ajutor de salvare acordat anterior. Este de așteptat ca beneficiarii de ajutor să contribuie semnificativ la planul de restructurare prin resursele proprii, inclusiv din vânzarea de active care nu sunt esențiale pentru supraviețuirea întreprinderii sau din finanțări externe în condiții de piață. O asemenea contribuție este un semn că piețele cred în fezabilitatea restabilirii viabilității. O astfel de contribuție trebuie să fie reală, și anume efectivă, excluzând toate profiturile viitoare estimate, cum ar fi fluxurile de capital, și trebuie să fie cât mai ridicată cu putință.

44. În mod normal, Comisia va considera că sunt adecvate următoarele contribuții¹⁹ la restructurare: minimum 25% în cazul întreprinderilor mici, minimum 40% în cazul întreprinderilor mijlocii și minimum 50% în cazul întreprinderilor mari. În situații excepționale și în caz de dificultate specială, care trebuie demonstrate de Statul Membru, Comisia poate accepta o contribuție mai mică.

45. Pentru a limita efectul de denaturare, suma ajutorului sau forma de acordare a acestuia trebuie să fie astfel încât să se evite furnizarea către întreprindere de numerar în surplus care ar putea fi folosit pentru activități agresive, de denaturare a pieței și care nu au legătură cu procesul de restructurare. Comisia va examina, în consecință, nivelul pasivelor societății după restructurare, inclusiv situația după orice amânare sau reducere a datoriilor, în special în contextul continuării activității după procedurile colective de insolvență începute împotriva sa în temeiul legislației naționale²⁰. Nici un ajutor nu trebuie să finanțeze o investiție nouă care nu este esențială pentru restabilirea viabilității întreprinderii.

Condiții speciale legate de autorizarea ajutorului

46. Pe lângă măsurile compensatorii descrise la punctele 38-42, Comisia poate impune orice condiții sau obligații pe care le consideră necesare pentru a asigura că ajutorul nu denaturează concurența într-o măsură contrară interesului comun, în cazul că Statul Membru în cauză nu s-a angajat să adopte asemenea prevederi. De exemplu, aceasta poate cere Statului Membru:

- (a) să ia el însuși anumite măsuri (de exemplu, să deschidă anumite piețe, direct sau indirect legate de activitățile întreprinderii, pentru alți operatori comunitari, cu respectarea legislației comunitare);
- (b) să impună anumite obligații întreprinderii beneficiare;
- (c) să se abțină de la a acorda alte tipuri de ajutor întreprinderii beneficiare în timpul perioadei de restructurare.

Punerea în aplicare integrală a planului de restructurare și respectarea condițiilor

47. Întreprinderea trebuie să pună integral în aplicare planul de restructurare și trebuie să se achite de alte obligații prevăzute de decizia Comisiei de autorizare a ajutorului. Comisia va considera orice nepunere în aplicare a planului sau neîndeplinire a celorlalte obligații ca utilizare abuzivă a ajutorului,

¹⁷ JO C 70, 19.03.2002, pag. 8.

¹⁸ În asemenea cazuri, Comisia va permite acordarea unui ajutor numai pentru atenuarea costurilor sociale ale restructurării, în temeiul Secțiunii 3.2.6, precum și ajutor de mediu, în scopul curățării zonelor poluate care ar putea altfel să fie abandonate.

¹⁹ A se vedea punctul 7. Această contribuție minimă nu trebuie să conțină nici un ajutor. Nu este, de exemplu, cazul împrumuturilor bonificate sau acoperite de garanții guvernamentale care conțin elemente de ajutor.

²⁰ A se vedea punctul 10 litera (c).

fără a aduce atingere articolului 23 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 și posibilității sesizării Curții de Justiție în conformitate cu articolul 88 alineatul (2) din Tratat.

48. În cazul în care operațiunile de restructurare cuprind mai mulți ani și implică sume substanțiale de ajutor, Comisia poate impune ca plata ajutorului de restructurare să se divizeze în tranșe și să condiționeze plata fiecărei tranșe de:

(i) confirmarea, înaintea de efectuarea plății, a punerii în aplicare, în mod satisfăcător, a fiecărei etape din planul de restructurare, în conformitate cu calendarul planificat

sau

(ii) aprobarea dată de aceasta, înainte de efectuarea fiecărei plăți, după verificarea că planul este pus în aplicare în mod satisfăcător.

Monitorizarea și raportul anual

49. Comisia trebuie să poată fi în măsură să se asigure că planul de restructurare este pus în aplicare în mod corespunzător, prin rapoarte regulate și detaliate comunicate de Statul Membru în cauză.

50. În cazul ajutorului pentru întreprinderi mari, primul dintre aceste rapoarte va trebui, în mod normal, să fie prezentat Comisiei în termen de maximum șase luni după aprobarea ajutorului. În continuare, rapoartele vor trebui trimise Comisiei cel puțin o dată pe an, la o dată fixă, până când se poate considera că obiectivele planului au fost îndeplinite. Acestea trebuie să conțină toate informațiile de care are nevoie Comisia pentru a putea monitoriza punerea în aplicare a programului de restructurare, calendarul plăților către întreprindere și situația ei financiară, precum și respectarea tuturor condițiilor sau obligațiilor prevăzute de decizia de aprobare a ajutorului. Acestea trebuie, în special, să conțină toate informațiile relevante privind orice ajutor în orice scop, primit de întreprindere, fie individual fie în cadrul unui sistem general, în timpul perioadei de restructurare (a se vedea punctele 68-71). În cazul în care Comisia are nevoie de confirmarea promptă a anumitor informații cheie, de exemplu privind închiderile sau reducerile de capacitate, aceasta poate solicita rapoarte mai frecvente.

51. În cazul ajutorului către IMM-uri, în mod normal va fi suficientă transmiterea anuală a unei copii din bilanțul și din contul de venituri și pierderi al întreprinderii beneficiare, cu excepția cazului în care au fost stabilite condiții mai stricte în decizia de aprobare a ajutorului.

3.2.3. Modificarea planului de restructurare

52. În cazul în care ajutorul de restructurare a fost aprobat, Statul Membru în cauză poate, în timpul perioadei de restructurare, să solicite Comisiei să accepte modificarea planului de restructurare și a valorii ajutorului. Comisia poate permite respectivele schimbări în cazul în care se îndeplinesc următoarele condiții:

- a) planul revizuit trebuie să continue să indice o revenire la viabilitate într-o perioadă de timp rezonabilă;
- b) în cazul în care valoarea ajutorului este mărită, toate măsurile compensatorii necesare trebuie să fie mai cuprinzătoare decât cele impuse inițial;
- c) în cazul în care măsurile compensatorii propuse sunt mai reduse decât cele planificate inițial, valoarea ajutorului trebuie redusă corespunzător;
- d) noul calendar pentru punerea în aplicare a măsurilor compensatorii poate fi amânat față de calendarul adoptat inițial numai din motive independente de întreprindere sau de Statul Membru: în caz contrar, valoarea ajutorului trebuie redusă în mod corespunzător.

53. În cazul în care condițiile impuse de Comisie sau angajamentele asumate de Statul Membru sunt mai puțin constrângătoare, valoarea ajutorului trebuie redusă în mod corespunzător sau se pot impune alte condiții.

54. În cazul în care Statul Membru introduce modificări la un plan de restructurare aprobat fără a informa Comisia în mod corespunzător, Comisia va introduce o acțiune în temeiul articolului 88 alineatul (2) din Tratat, în conformitate cu articolul 16 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 (utilizare abuzivă a ajutorului), fără a aduce atingere articolului 23 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 și posibilității introducerii unei acțiuni în fața Curții de Justiție în conformitate cu articolul 88 alineatul (2) din Tratat.

3.2.4. Ajutorul de restructurare în zone asistate

55. Coeziunea economică și socială fiind un obiectiv prioritar al Comunității în temeiul articolului 158 din tratat și alte politici fiind solicitate să contribuie la acest obiectiv în conformitate cu articolul 159²¹, Comisia trebuie să țină seama de necesitățile dezvoltării regionale la evaluarea ajutorului de restructurare în zonele asistate. Cu toate acestea, faptul că o întreprindere în dificultate este localizată într-o zonă asistată nu justifică o abordare permisivă a ajutorului pentru restructurare; pe termen mediu și lung, sprijinirea în mod artificial a unor întreprinderi nu ajută o regiune. Mai mult, pentru a promova dezvoltarea regională, este în interesul regiunilor să-și utilizeze resursele pentru a dezvolta cât mai curând posibil activități viabile și durabile. În sfârșit, denaturările concurenței trebuie reduse la minimum chiar și în cazul ajutorului către societățile din zonele asistate. În acest context trebuie ținut seama și de efecte dăunătoare posibile induse în zona respectivă și în alte zone asistate.

56. Astfel, criteriile enumerate la punctele 32-54 sunt în mod egal aplicabile în zonele asistate, chiar și în cazul în care se iau în considerare necesitățile dezvoltării regionale. Cu toate acestea, în zonele asistate și dacă nu se prevede altfel în normele sectoriale privind ajutorul de stat, condițiile de autorizare a ajutorului pot fi mai puțin severe în ceea ce privește punerea în aplicare a măsurilor compensatorii și mărimea contribuției beneficiarului. Dacă necesitățile dezvoltării regionale o justifică, în cazurile în care o reducere a capacității sau a prezenței pe piață par a fi cea mai potrivită măsură de evitare a denaturărilor excesive ale concurenței, reducerea solicitată va fi mai mică în zonele asistate decât în zonele neasistate. În respectivele cazuri, care trebuie demonstrate de Statul Membru în cauză, se va face o distincție între zonele eligibile pentru ajutor regional în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat și cele eligibile în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c), astfel încât să se țină seama de gravitatea mai mare a problemelor regionale din primul caz.

3.2.5. Ajutorul pentru restructurarea IMM-urilor

57. Ajutorul pentru întreprinderile mici²² tinde să afecteze mai puțin condițiile comerciale decât ajutorul acordat întreprinderilor medii și mari. Acest lucru este valabil și în cazul ajutorului de sprijinire a restructurării, condițiile prevăzute la punctele 32-54 fiind aplicate mai puțin strict cu privire la următoarele aspecte:

(a) acordarea de ajutor de restructurare pentru întreprinderile mici nu va fi, de regulă, legată de măsuri compensatorii (a se vedea punctul 41), dacă nu se prevede altfel în normele sectoriale privind ajutorul de stat;

(b) cerințele privind conținutul rapoartelor vor fi mai puțin severe pentru IMM-uri (a se vedea punctele 49, 50 și 51).

58. Cu toate acestea, principiul „prima și ultima dată” (secțiunea 3.3.) se aplică integral în cazul IMM-urilor.

59. Pentru IMM-uri, planul de restructurare nu trebuie să fie aprobat de Comisie. Cu toate acestea, planul trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute la punctele 35, 36 și 37 și să fie aprobat de Statul Membru în cauză și comunicat Comisiei. Acordarea ajutorului trebuie să fie condiționată de punerea integrală în aplicare a planului de restructurare. Obligația de a verifica îndeplinirea respectivelor condiții îi revine Statului Membru.

²¹ Articolul 159 din Tratat prevede, inter alia, că „formularea și aplicarea politicilor și acțiunilor Comunității, precum și realizarea Pieței interne țin seama de obiectivele menționate la articolul 158 și participă la îndeplinirea lor”.

²² În conformitate cu definiția dată de Recomandarea 2003/361/CE a Comisiei (JO L 124, 20.05.2003, pag. 36). Până la 31 decembrie 2004, definiția aplicabilă se găsește în Recomandarea 96/280/CE a Comisiei (JO L 107, 30.04.1996, pag. 4).

3.2.6. Ajutorul pentru acoperirea costurilor sociale ale restructurării

60. Planurile de restructurare implică, în mod normal, reduceri sau renunțarea la activitățile afectate. Astfel de reduceri sunt deseori necesare în interesul raționalizării și eficienței, independent de reducerile de capacitate care pot fi necesare și condiționează acordarea ajutorului. Oricare ar fi motivul lor, respectivele măsuri vor duce, de regulă, la reduceri ale forței de muncă a întreprinderii.

61. Legislația muncii din Statele Membre poate cuprinde sisteme de asigurări sociale generale în cadrul cărora plățile compensatorii și pensiile anticipate se plătesc direct angajaților disponibilizați. Astfel de sisteme nu trebuie considerate ajutoare de stat în temeiul articolului 87 alineatul (1) din Tratat.

62. Pe lângă plățile compensatorii în caz de disponibilizare și pensia anticipată pentru angajați, schemele generale de asigurări sociale prevăd deseori ca guvernul să acopere costul plăților pe care întreprinderea le acordă angajaților disponibilizați și care depășesc obligațiile statutare sau contractuale. În cazul în care respectivele scheme de asigurări sociale sunt general disponibile, fără limitări sectoriale, tuturor lucrătorilor care îndeplinesc condiții de eligibilitate definite în prealabil, iar acordarea avantajelor este automată, nu se consideră că acestea implică ajutor, în temeiul articolului 87 alineatul (1), pentru întreprinderile care sunt angajate în restructurare. Pe de altă parte, dacă schemele sunt folosite pentru a sprijini restructurarea din anumite industrii, acestea pot implica ajutor, datorită modului selectiv în care sunt utilizate²³.

63. Obligațiile pe care le are o întreprindere, în temeiul legislației muncii sau a contractelor colective cu sindicatele, de a acorda compensații de disponibilizare și/sau pensii anticipate fac parte din costurilor normale ale activității, pe care întreprinderea trebuie să le asigure din resurse proprii. Dat fiind acest fapt, orice contribuție a statului la aceste costuri trebuie considerată ajutor, indiferent dacă plățile sunt făcute direct către întreprindere sau dacă sunt făcute către angajați prin intermediul unei agenții guvernamentale.

64. Comisia nu are obiecții a priori față de un asemenea ajutor, în cazul în care se acordă întreprinderilor aflate în dificultate, întrucât aduce avantaje economice dincolo de interesele întreprinderii în cauză, facilitând schimbările structurale și reducând dificultățile.

65. Pe lângă acoperirea costurilor pentru plățile compensatorii și pensia anticipată, ajutorul este acordat în mod obișnuit în legătură cu o schemă specială de restructurare pentru formarea, consilierea și ajutorul practic pentru găsirea unor locuri de muncă alternative, asistență la mutare, precum și formare profesională și asistență pentru angajații care doresc să înceapă noi afaceri. Comisia abordează, constat, în mod favorabil un asemenea ajutor atunci când este acordat întreprinderilor aflate în dificultate.

66. Tipul de ajutor descris la punctele 62-65 trebuie clar identificat în planul de restructurare, întrucât ajutorul pentru măsurile sociale destinate exclusiv angajaților disponibilizați nu este luat în considerare la determinarea amplitudinii măsurilor compensatorii prevăzute la punctele 38-42.

67. Pentru interesul comun, Comisia se va asigura, în contextul planului de restructurare, că efectele sociale ale restructurării asupra Statelor Membre, altele decât cel care acordă ajutorul, sunt limitate la minimum.

3.2.7. Necesitatea de a informa Comisia cu privire la orice ajutor acordat întreprinderii beneficiare în timpul perioadei de restructurare

68. În cazul în care ajutorul de restructurare primit de o întreprindere mare sau mijlocie este examinat în temeiul prezentelor Linii directoare, acordarea oricărui alt ajutor în timpul perioadei de restructurare, chiar în conformitate cu un sistem care a fost deja autorizat, poate influența evaluarea Comisiei privind amplitudinea măsurilor compensatorii solicitate.

²³ În hotărârea din cauza C-241/94, (Franța c. Comisiei [1996] Culegere I-4551), (Kimberly Clark Sopalin), Curtea de Justiție a confirmat că sistemul de finanțare pe baze discreționare de către autoritățile franceze, prin Fondul național de ocupare a forței de muncă, a permis plasarea unor societăți într-o situație mai favorabilă decât altele și să se califice astfel ca ajutor, în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratat. (Hotărârea Curții nu a contestat concluzia Comisiei că ajutorul a fost compatibil cu Piața comună).

69. Notificările privind ajutorul pentru restructurarea unei întreprinderi mari sau mijlocii trebuie să indice toate celelalte ajutoare de orice fel care urmează să fie acordate întreprinderii beneficiare în timpul perioadei de restructurare, dacă ajutorul respectiv nu intră sub incidența regulii de minimis sau a regulamentelor de exceptare. Comisia ține seama de asemenea ajutoare la evaluarea ajutorului de restructurare.

70. Orice ajutor acordat efectiv unei întreprinderi mari sau mijlocii în timpul perioadei de restructurare, inclusiv ajutorul acordat în conformitate cu un sistem autorizat, trebuie notificat individual Comisiei, în măsura în care aceasta din urmă nu a fost informată despre acesta în momentul deciziei privind acordarea ajutorului de restructurare.

71. Comisia se va asigura că acordarea ajutorului în cadrul unor sisteme autorizate nu poate duce la evitarea respectării cerințelor din prezentele Linii directoare.

3.3. „Prima și ultima dată“

72. Ajutorul de salvare este o operațiune unică destinată, în primul rând, menținerii în activitate a unei întreprinderi pentru o perioadă limitată, în timpul căreia se poate evalua viitorul său. Nu ar trebui să fie posibil să se permită acordarea repetată de ajutoare de salvare care ar menține pur și simplu status quo-ul, ar amâna inevitabilul iar între timp ar transfera problemele economice și sociale spre alți producători mai eficienți sau spre alte state Membre. Prin urmare, ajutorul de salvare ar trebui acordat numai o singură dată (condiția „prima și ultima dată“). În conformitate cu același principiu, pentru a împiedica ca întreprinderile să fie ilegal asistate în situația în care pot supraviețui numai datorită sprijinului repetat al statului, ajutorul de restructurare trebuie acordat numai o singură dată. În sfârșit, dacă ajutorul de salvare este acordat unei întreprinderi care a primit deja ajutor de restructurare, se poate considera că dificultățile beneficiarului sunt de natură recurentă și că intervențiile repetate ale statului dau naștere la denaturări ale concurenței care sunt în contradicție cu interesul comun. Astfel de intervenții repetate ale statului nu trebuie permise.

73. În cazul în care ajutorul de salvare sau de restructurare planificat este notificat Comisiei, Statul Membru trebuie să specifice dacă întreprinderea în cauză a primit deja în trecut ajutor de salvare sau restructurare, inclusiv orice ajutor de acest fel acordat înaintea datei de punere în aplicare a Liniilor directoare prezente sau orice ajutor nenotificat²⁴. În caz afirmativ și dacă au trecut mai puțin de 10 ani de la acordarea ajutorului de salvare sau de la încheierea perioadei de restructurare sau de la oprirea punerii în aplicare a planului de restructurare (se consideră evenimentul cel mai recent), Comisia nu va permite un nou ajutor de salvare sau de restructurare. Excepțiile de la această regulă sunt permise în următoarele cazuri:

(a) în cazul în care ajutorul de restructurare este acordat după ajutorul de salvare ca parte a unei singure operațiuni de restructurare;

(b) în cazul în care s-a acordat ajutor de salvare în conformitate cu condițiile din secțiunea 3.1.1, iar ajutorul în cauză nu a fost urmat de o restructurare sprijinită de stat, dacă:

- (i)** se poate crede în mod rezonabil că întreprinderea este viabilă pe termen lung după acordarea ajutorului de salvare și
- (ii)** un nou ajutor de salvare sau de restructurare devine necesar după cel puțin cinci ani datorită unor situații imprevizibile²⁵, pentru care întreprinderea nu este responsabilă;

(c) în situații excepționale și imprevizibile pentru care întreprinderea nu este responsabilă.

În cazurile prevăzute la literele (b) și (c), nu se poate recurge la procedura simplificată menționată la Secțiunea 3.1.2.

²⁴ Cu privire la ajutorul nenotificat, Comisia va ține seama în evaluare de posibilitatea ca ajutorul să fi fost declarat compatibil cu Piața comună în altă calitate decât ca ajutor de salvare sau de restructurare.

²⁵ O situație imprevizibilă este aceea care nu putea sub nici o formă să fie anticipată de conducerea întreprinderii în momentul elaborării planului de restructurare și care nu se datorează neglijenței sau erorilor conducerii întreprinderii sau deciziilor grupului din care face parte.

74. Aplicarea acestei norme nu va fi afectată în nici un fel de schimbările în structura de proprietate a societății beneficiare în urma acordării ajutorului sau a unei proceduri juridice sau administrative având ca rezultat însănătoșirea bilanțului, reducerea pasivelor sau ștergerea datoriilor anterioare, în cazul în care este vorba despre aceeași întreprindere care își continuă activitatea.

75. În cazul în care ajutorul de salvare sau restructurare a fost primit de un grup de întreprinderi, Comisia nu va permite, în mod normal, nici un ajutor de salvare sau restructurare pentru grup ca atare sau pentru o entitate care face parte din grup, dacă nu au trecut 10 ani de la acordarea ajutorului de salvare sau de la încheierea perioadei de restructurare sau de la oprirea punerii în aplicare a planului de restructurare, considerând evenimentul cel mai recent. În cazul în care o entitate, parte a unui grup de întreprinderi, a primit ajutor de salvare sau restructurare, grupul ca întreg, precum și celelalte entități ale grupului rămân eligibile pentru ajutor de salvare sau restructurare (sub rezerva respectării celorlalte prevederi din prezentele Linii directoare), cu excepția beneficiarului anterior al ajutorului. Statele Membre trebuie să se asigure ca nici un ajutor nu este transmis de grup sau de alte entități ale grupului către beneficiarul anterior al ajutorului.

76. În cazul în care o întreprindere preia activele unei alte întreprinderi, în special ale uneia care a făcut obiectul uneia dintre procedurile menționate la punctul 74 sau unei proceduri colective de insolvență în temeiul legislației naționale și a primit deja ajutor de salvare sau restructurare, achizitorul nu intră sub incidența criteriului „prima și ultima dată”, cu condiția să fie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- (a) achizitorul este în mod clar distinct de vechea întreprindere;
- (b) achizitorul a achiziționat activele vechii întreprinderi la prețul pieței;
- (c) procedura de lichidare sau administrare sub supravegherea instanței și achiziția vechii întreprinderi nu sunt simple instrumente de eludare a aplicării principiului „prima și ultima dată”: Comisia poate decide că acesta a fost cazul, dacă, de exemplu, dificultățile întâlnite de achizitor erau clar previzibile atunci când a preluat activele vechii întreprinderi.

77. Cu toate acestea, trebuie accentuat aici că ajutorul de achiziționare a activelor nu poate fi autorizat în temeiul prezentelor Linii directoare, întrucât constituie ajutor pentru investiția inițială.

4. Sisteme de ajutor pentru IMM-uri

4.1. Principii generale

78. Comisia autorizează sisteme de acordare de ajutor de salvare și/sau restructurare pentru întreprinderi mici și mijlocii numai în cazul în care întreprinderile în cauză corespund definiției comunitare a IMM-urilor. Sub rezerva următoarelor dispoziții speciale, compatibilitatea respectivelor sisteme se va evalua în temeiul condițiilor prevăzute la Capitolele 2 și 3, cu excepția Secțiunii 3.1.2, care nu se aplică sistemelor de ajutor. Orice ajutor care se acordă în cadrul unui sistem, dar nu îndeplinește nici una din condițiile respective, trebuie notificat individual și trebuie aprobat în avans de către Comisie.

4.2. Eligibilitate

79. Dacă nu se prevede altfel în normele sectoriale privind ajutorul de stat, acordările de ajutor în cadrul sistemelor autorizate de la data punerii în aplicare a prezentelor Linii directoare pentru întreprinderi mici și mijlocii vor fi scutite de notificarea individuală numai în cazul în care întreprinderea în cauză îndeplinește cel puțin unul dintre cele trei criterii prevăzute la punctul 10. Ajutorul către întreprinderi care nu îndeplinesc nici unul dintre cele trei criterii trebuie notificat individual Comisiei, astfel încât aceasta să poată evalua dacă acestea pot fi considerate întreprinderi aflate în dificultate. Ajutorul către întreprinderi active pe o piață care suferă de supracapacitate structurală pe termen lung, indiferent de mărimea beneficiarului, trebuie, de asemenea, notificat individual la Comisie, astfel încât aceasta să poată evalua aplicarea punctului 42.

4.3. Condiții de autorizare a sistemelor de ajutor de salvare

80. Pentru a fi aprobate de către Comisie, sistemele de ajutor de salvare trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute la punctul 25 literele (a), (b), (d) și (e). De asemenea, ajutorul de salvare nu poate fi acordat pentru mai mult de șase luni, perioadă în care trebuie făcută o analiză a situației întreprinderii. Înainte de încheierea respectivei perioade, Statul Membru trebuie fie să aprobe un plan de restructurare sau un plan de lichidare, fie să ceară beneficiarului rambursarea creditului și a ajutorului care corespunde primei de risc.

81. Orice ajutor de salvare acordat pentru o perioadă mai lungă de șase luni sau nerambursat după șase luni trebuie notificat individual Comisiei.

4.4. Condiții de autorizare a sistemelor de ajutor de restructurare

82. Comisia va autoriza sisteme de ajutor de restructurare numai dacă acordarea ajutorului este condiționată de punerea integrală în aplicare de către beneficiar a unui plan de restructurare care a fost aprobat de către Statul Membru în cauză și care îndeplinește următoarele condiții:

- a) restabilirea viabilității: se aplică criteriile prevăzute la punctele 34-37;
- b) evitarea denaturărilor excesive ale concurenței: întrucât ajutorul către întreprinderi mici tinde să denatureze mai puțin concurența, principiul prevăzut la punctele 38-42 nu se aplică, dacă nu se prevede altfel în normele sectoriale privind ajutorul de stat; cu toate acestea, sistemele trebuie să prevadă că societățile beneficiare nu își vor putea mări capacitatea în timpul restructurării; pentru întreprinderile mijlocii, se aplică punctele 38-42;
- c) ajutorul limitat la minimumul necesar: se aplică principiile prevăzute la punctele 43, 44 și 45;
- d) modificarea planului de restructurare; orice schimbări ale planului trebuie să respecte normele prevăzute la punctele 52, 53 și 54.

4.5. Condiții comune de autorizare a sistemelor de ajutor de salvare și/sau restructurare

83. Sistemele trebuie să specifice quantumul maxim de ajutor care poate fi acordat unei întreprinderi, ca parte a unei operațiuni de acordare a ajutorului de salvare și/sau restructurare, inclusiv în cazul în care planul se modifică. Orice ajutor care depășește respectiva sumă trebuie notificat individual Comisiei. Suma maximă de ajutor acordată cumulativ unei întreprinderi ca ajutor de salvare și restructurare nu poate fi mai mare de 10 milioane EUR, inclusiv ajutorul obținut din alte surse sau în cadrul altor sisteme.

84. În plus, trebuie respectat principiul „prima și ultima dată”. Se aplică regula prevăzută la Secțiunea 3.3.

85. Statele Membre trebuie, de asemenea, să notifice individual Comisiei măsurile în cazul în care o întreprindere preia activele unei alte întreprinderi, care a primit deja ajutor de salvare sau restructurare.

4.6. Monitorizare și rapoarte anuale

86. Punctele 49, 50 și 51 nu se aplică sistemelor de ajutor. Cu toate acestea, o condiție a aprobării va fi prezentarea, de regulă anual, de rapoarte privind funcționarea sistemului, conținând informațiile specificate în instrucțiunile Comisiei privind rapoartele standardizate²⁶. Rapoartele trebuie, de asemenea, să cuprindă o listă a tuturor întreprinderilor beneficiare, arătând pentru fiecare:

- a) numele întreprinderii;
- b) codul sectorial al întreprinderii, folosind codurile de clasificare sectorială cu trei cifre NACE²⁷;
- c) numărul de angajați;
- d) cifra de afaceri anuală și valoarea bilanțului;
- e) valoarea ajutorului acordat;
- f) valoarea și forma contribuției beneficiarului;

²⁶ A se vedea Anexa III A și B (formatele de raportare standardizate pentru ajutorul de stat existent) la Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de adoptare a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 140, 30.04.2004, pag. 1).

²⁷ Nomenclatorul statistic al activităților economice din Comunitatea Europeană, publicat de Biroul Statistic al Comunităților Europene.

- g) dacă este cazul, forma și amploarea măsurilor compensatorii;
- h) dacă este cazul, orice ajutor de restructurare sau alt sprijin tratat ca atare, primit în trecut;
- i) dacă întreprinderea beneficiară a făcut sau nu obiectul unei proceduri de lichidare sau unei proceduri colective de insolvență, înainte de perioada de restructurare.

5. Dispoziții care se aplică ajutorului pentru restructurare în sectorul agricol²⁸

5.1. Măsuri compensatorii

87. Punctele 38-42, 57 și 82 litera (b) prevăd ca cerința de măsuri compensatorii să nu se aplice, de regulă, în cazul întreprinderilor mici, dacă nu se prevede altfel în normele sectoriale privind ajutorul de stat. În sectorul agricol, Comisia va solicita, în mod normal, măsuri compensatorii, în conformitate cu principiile prevăzute la puncte 38-42, care trebuie efectuate de toți beneficiarii de ajutor de restructurare, indiferent de mărimea lor.

5.2. Definirea supracapacității

88. În scopul prezentelor Linii directoare, supracapacitatea structurală în sectorul agricol se definește de la caz la caz ținând seama în special de dimensiunea și tendința pentru categoria de produse relevantă din ultimii trei ani, de măsurile de stabilizare a pieței, în special de restituirile la export și retragerile de pe piață, de evoluția prețurilor de pe piața mondială și de prezența limitelor sectoriale din legislația comunitară.

5.3. Eligibilitatea pentru sisteme de ajutor de salvare și restructurare

89. Prin derogare de la punctul 79, Comisia poate excepta ajutorul către IMM-uri de obligația de notificare individuală, în cazul în care IMM-ul în cauză nu îndeplinește ce puțin unul din cele trei criterii prevăzute la punctul 10.

5.4. Reduceri de capacitate

90. În cazul în care există o supracapacitate structurală de producție, se aplică cerința de a reduce ireversibil sau a închide capacitatea, prevăzută la punctele 38-42. Terenurile agricole pot fi reutilizate după 15 ani de la închiderea efectivă a capacității. Până atunci, trebuie menținute în bune condiții agricole și de mediu, ca terenuri care nu mai sunt exploatate pentru producție, în conformitate cu articolul 5 din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru sistemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor sisteme de sprijin pentru agricultori²⁹ și cu normele de punere în aplicare relevante.

91. În cazul în care măsura de ajutor este orientată către anumite produse sau anumiți operatori, reducerea capacității de producție trebuie să atingă cel puțin 10% din capacitatea pentru care ajutorul de restructurare este efectiv acordat. În cazul măsurilor care nu sunt astfel orientate, reducerea capacității de producție trebuie să atingă cel puțin 5%. Pentru ajutorul de restructurare acordat în zone defavorizate³⁰, obligația de reducere a capacității de producție se micșorează cu două puncte procentuale. Comisia va ridica aceste obligații de reducere a capacității de producție în cazul în care toate deciziile de acordare a ajutorului de restructurare luate în favoarea beneficiarilor din sectorul dat în oricare perioadă de 12 luni consecutive nu vizează cumulativ mai mult de 1% din capacitatea de producție a sectorului respectiv din Statul Membru în cauză. Această regulă se poate aplica la nivel regional în cazul unui program de ajutor limitat la o anumită regiune.

92. Cerința de a reduce ireversibil capacitatea poate fi realizată la nivelul pieței relevante (fără a implica în mod necesar reduceri efectuate de beneficiarii ajutorului de restructurare). Sub rezerva conformării cu

²⁸ Aceasta cuprinde, în sensul prezentelor Linii directoare, toți operatorii implicați în producția primară a produselor agricole prevăzute la Anexa I la Tratat (agricultură). Măsurile de ajutor în favoarea întreprinderilor care prelucrează și comercializează produse agricole nu sunt reglementate de prezentul Capitol. Ajutorul către întreprinderile de prelucrare și comercializare trebuie evaluat în cadrul regulilor generale ale prezentelor Linii directoare. Pescuitul și acvacultura nu sunt reglementate de prezentul Capitol.

²⁹ JO L 270, 21.10.2003, pag. 1. Regulament astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 864/2004 (JO L 161, 30.04.2004, pag. 48).

³⁰ În conformitate cu definiția din articolul 13 și următoarele din Regulamentul (CE) nr. 1257/1999 al Consiliului (JO L 160, 26.06.1999, pag. 80), astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 583/2004 (JO L 91, 30.03.2004, pag. 1).

politica agricolă comună, Statele Membre pot alege orice program de reducere de capacitate pe care îl doresc.

93. Statul Membru trebuie să demonstreze că reducerea de capacitate se face în plus față de orice reducere care s-ar aplica în absența ajutorului de restructurare.

94. În cazul în care reducerea de capacitate nu se efectuează la nivelul beneficiarului ajutorului, măsurile de realizare a reducerii trebuie puse în aplicare în termen de maximum un an de la acordarea ajutorului.

95. Pentru a asigura eficiența închiderii capacității realizate la nivelul pieței relevante, Statul Membru trebuie să se angajeze că nu acordă ajutor de stat pentru creșteri de capacitate în sectorul respectiv. Acest angajament rămâne în vigoare pe o perioadă de cinci ani de la data la care s-a realizat efectiv reducerea de capacitate cerută.

96. La determinarea eligibilității și a valorii ajutorului de restructurare, nu se va ține cont de constrângerile de respectare a contingentului comunitar și de dispozițiile aferente la nivelul operatorilor individuali.

5.5. Condiția „prima și ultima dată”

97. Principiul potrivit căruia ajutorul de salvare sau restructurare trebuie acordat o singură dată se aplică și în cazul sectorului agricol. Cu toate acestea, în locul perioadei de 10 ani prevăzută la Secțiunea 3.3, se aplică o perioadă de cinci ani.

5.6. Monitorizarea și raportul anual

98. Regulile prevăzute de Capitolele 3 și 4 se aplică monitorizării și rapoartelor anuale din sectorul agricol, cu excepția obligației de a furniza o listă cu toți beneficiarii ajutoarelor și anumite informații despre fiecare dintre aceștia (a se vedea punctul 86). În cazul în care se recurge la dispozițiile punctelor 90–96, raportul trebuie, de asemenea, să includă date despre capacitatea de producție care a beneficiat efectiv de ajutorul de restructurare, precum și reducerea de capacitate obținută.

6. Măsuri adecvate în sensul articolului 88 alineatul (1)

99. Comisia propune, printr-o scrisoare separată, în temeiul articolului 88 alineatul (1) din Tratat, ca Statele Membre să adopte măsurile adecvate prevăzute la punctele 100 și 101, cu privire la sistemele lor existente de ajutor. Comisia va autoriza orice sistem viitoare cu condiția respectării respectivelor dispoziții.

100. Statele Membre care au acceptat propunerea Comisiei trebuie să-și adapteze sistemele de ajutor existente care rămân operative după 9 octombrie 2004 în termen de șase luni, pentru a le face compatibile cu prezentele Linii directoare.

101. Statele Membre trebuie să indice faptul că acceptă măsurile adecvate în cauză în termen de o lună de la primirea scrisorii menționate care propune măsurile adecvate.

7. Data aplicării și durata

102. Comisia aplică prezentele Linii directoare de la 10 octombrie 2004 până la 9 octombrie 2009.

103. Notificările înregistrate de Comisie înainte de 10 octombrie 2004 sunt examinate în temeiul criteriilor în vigoare în momentul notificării.

104. Comisia examinează compatibilitatea cu piața comună a oricărui ajutor de salvare sau restructurare acordat fără autorizarea sa și care, în consecință, încalcă articolul 88 alineatul (3) din Tratat pe baza prezentelor Linii directoare, în cazul în care ajutorul este acordat integral sau parțial după publicarea Liniilor directoare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

În toate celelalte cazuri, examinarea se face pe baza Liniilor directoare care se aplică în momentul acordării ajutorului.

ANEXĂ

Formula³¹ de calcul pentru cuantumul maxim al ajutorului de salvare care poate face obiectul procedurii simplificate:

$$\frac{EBIT_t + \text{amortizare}_t + (\text{capital circulant}_t - \text{capital circulant}_{t-1})}{2}$$

Formula se bazează pe rezultatele operaționale ale întreprinderii (EBIT, venituri înainte de dobândă și taxe) înregistrate în anul anterior acordării/notificării ajutorului (indicat ca t). La această sumă, s-au adăugat amortizările. Apoi, la total trebuie adăugate modificările capitalului circulant. Modificările capitalului circulant se calculează ca diferență între activele circulante și pasivele curente³² pentru ultimele perioade contabile închise. În același mod, dacă ar exista provizioane la nivel de rezultat operațional, atunci ele ar trebui să fie clar indicate, iar rezultatul nu ar trebui să includă asemenea provizioane.

Formula vizează estimarea fluxului de capital negativ de operare al întreprinderii în anul anterior solicitării ajutorului (sau înainte de acordarea ajutorului în cazul ajutoarelor nenotificate). Jumătate din suma aceasta ar trebui să permită menținerea în activitate a întreprinderii pe o perioadă de șase luni. De aceea, rezultatul formulei trebuie împărțit la 2.

Formula se poate aplica doar în cazul în care rezultatul este o sumă negativă.

În cazul în care formula duce la un rezultat pozitiv, este necesară prezentarea unei explicații detaliate care să demonstreze că întreprinderea se află în dificultate, în conformitate cu definiția de la punctele 10 și 11.

Exemplu:

Venituri înainte de dobândă și impozite (milioane EUR)	(12)	
Amortizări (milioane EUR)	(2)	
Bilanț (milioane EUR)	31 Decembrie, X	31 Decembrie, XO
Active circulante		
Numerar sau echivalent	10	5
Conturi debitoare	30	20
Inventare	50	45
Cheltuieli plătite în avans	20	10
Alte active circulante	20	20
Total active circulante	130	100
Pasive curente		
Conturi creditoare	20	25
Cheltuieli acumulate	15	10
Venituri reportate	5	5
Total pasive curente	40	40
Capital circulant	90	
Modificări în capitalul circulant	(30)	

Cuantumul maxim de ajutor de salvare = $[-12 + 2 + (-30)]/2 = -20$ milioane EUR.

Întrucât rezultatul formulei este mai mare de 10 milioane EUR, nu se poate utiliza procedura simplificată descrisă la punctul 30. În cazul în care această limită se depășește, Statul Membru ar trebui să prevadă o explicație privind modul în care au fost determinate nevoile viitoare de flux de capital ale întreprinderii și cuantumul ajutorului de salvare.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 244/2 din data 01.10.2004

³¹ EBIT (venituri înainte de dobândă și taxe în conformitate cu conturile anuale din anul anterior solicitării, indicat ca t) la care se adaugă amortizările din perioada respectivă, plus modificările de la capitalul circulant pe o perioadă de doi ani (anul anterior solicitării și cel dinainte), împărțit la doi pentru a stabili o sumă pe șase luni, și anume perioada normală pentru care se poate acorda un ajutor de salvare.

³² Active circulante: fonduri lichide, de încasat (conturi ale clienților și debitorilor), alte active circulante și cheltuieli plătite în avans, stocuri. Pasive curente: creanțe financiare, creanțe (cont furnizori sau creditori) și alte elemente de pasiv pe termen scurt, venituri reportate, alte plăți scadente, obligații fiscale.

Capitolul IV

Ajutoare sectoriale

COMUNICAREA COMISIEI **privind aplicarea normelor privind ajutoarele de stat serviciilor** **publice de radiodifuziune**

1. Introducere și domeniu de aplicare al Comunicării

1. În ultimele două decenii, sectorul radiodifuziunii a fost supus unei serii de schimbări importante. Eliminarea monopolurilor, apariția de noi operatori și dezvoltarea rapidă a tehnologiei au modificat în mod fundamental mediul concurențial. Difuzarea programelor de televiziune era, în mod tradițional, o activitate rezervată. Încă de la început, această activitate a fost desfășurată, în majoritatea cazurilor, de către întreprinderi publice într-un regim de monopol, în principal ca o consecință a numărului limitat de frecvențe de radiodifuziune disponibile și a barierelor importante la intrarea pe piață.

2. Cu toate acestea, în anii 1970, dezvoltarea economică și tehnologică a permis Statelor Membre să autorizeze, într-o măsură din ce în ce mai mare, alți operatori de radiodifuziune. În consecință, Statele Membre au decis să deschidă piața pentru concurență. Aceasta a permis consumatorilor să beneficieze de o gamă mai largă de opțiuni, în special de un număr mai mare de canale și de servicii noi care au devenit disponibile; de asemenea, a fost favorizată apariția și dezvoltarea de operatori europeni importanți, dezvoltarea noilor tehnologii și un nivel mai ridicat de pluralism în sectorul respectiv. Concomitent cu deschiderea pieței pentru concurență, Statele Membre au considerat că serviciile publice de radiodifuziune trebuie păstrate pentru a garanta acoperirea unor domenii variate și satisfacerea nevoilor pe care operatorii privați nu ar fi reușit să le satisfacă la un nivel optim.

3. Intensificarea concurenței, precum și prezența operatorilor finanțați de către stat au contribuit la creșterea preocupării pentru egalitatea de tratament, care a fost adusă în atenția Comisiei de către operatorii privați. Marea majoritate a plângerilor se referă la preținse încălcări ale articolului 87 din Tratatul CE legate de schemele de finanțare publică instituite în favoarea organismelor publice de radiodifuziune.

4. Prezenta Comunicare stabilește principiile pe care le va urma Comisia în aplicarea articolelor 87 și 86 alineatul (2) din Tratatul CE în ceea ce privește finanțarea organismelor publice de radiodifuziune de către stat. Respectarea acestor principii va asigura politicii Comisiei în domeniu cea mai mare transparență posibilă.

2. Rolul serviciului public de radiodifuziune

5. Așa cum a precizat Comisia în recenta comunicare privind serviciile de interes general în Europa: „Radioul și televiziunea dețin un rol central în funcționarea democrațiilor moderne, în special în ceea ce privește dezvoltarea și transmiterea valorilor sociale. În consecință, sectorul radiodifuziunii, încă de la începuturile sale, a făcut obiectul unei reglementări specifice în interesul general. Această reglementare s-a bazat pe valori comune, precum libertatea de expresie și dreptul la replică, pluralismul, protejarea drepturilor de autor, promovarea diversității culturale și lingvistice, protecția minorilor și a demnității umane, precum și protecția consumatorilor”¹.

6. Serviciul public de radiodifuziune, cu toate că are o importanță economică evidentă, nu este comparabil cu un serviciu public desfășurat în alte sectoare economice. Nu există un alt serviciu public care, în același timp, să dispună de acces la un segment de populație atât de vast, să ofere acestuia un volum atât de mare de informații și să transmită și să influențeze astfel atât opiniile individuale, cât și opinia publică.

¹ COM(2000) 580 final, pag. 35.

7. După cum s-a pronunțat Grupul la nivel înalt pentru politica audiovizualului, prezidat la acea dată de comisarul Oreja, serviciul public de radiodifuziune „deține un rol important în promovarea diversității culturale în fiecare țară, în oferirea unor programe educaționale, în informarea obiectivă a opiniei publice, în asigurarea pluralismului și în oferirea unui divertisment de calitate, în mod democratic și gratuit”².

8. În plus, radiodifuziunea este, în general, percepută drept o sursă de informații fiabilă și reprezintă principala sursă de informare pentru o parte considerabilă a populației. Astfel, aceasta îmbogățește dezbaterile publice și, în ultimă instanță, garantează tuturor cetățenilor participarea într-o măsură echitabilă la viața publică.

9. Rolul serviciului public³ în general este recunoscut de Tratat. Principala dispoziție în acest sens o constituie articolul 86 alineatul (2), care are următorul conținut:

„Întreprinderile care au sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general sau care prezintă caracter de monopol fiscal se supun dispozițiilor prezentului Tratat, și în special, normelor privind concurența, în măsura în care aplicarea acestor norme nu împiedică realizarea, în drept sau în fapt, a misiunii speciale care le-a fost încredințată. Dezvoltarea schimburilor comerciale nu trebuie să fie afectată într-o măsură care contravine intereselor Comunității.”

10. Această dispoziție este confirmată de articolul 16 din Tratatul CE privind serviciile de interes economic general, care a fost introdus prin Tratatul de la Amsterdam și a intrat în vigoare la 1 mai 1999, care stabilește următoarele:

„Fără a aduce atingere articolelor 73, 86 și 87 și având în vedere locul ocupat de serviciile de interes economic general în cadrul valorilor comune ale Uniunii, precum și rolul pe care îl au acestea în promovarea coeziunii sociale și teritoriale a Uniunii, Comunitatea și Statele Membre, fiecare în limita competențelor care le revin și în limita domeniului de aplicare a prezentului Tratat, se asigură de funcționarea serviciilor respective pe baza principiilor și în condițiile care să le permită îndeplinirea misiunilor lor.”

11. Interpretarea acestor principii în sensul caracterului specific al sectorului radiodifuziunii este subliniată în protocolul de interpretare privind sistemul de radiodifuziune publică în Statele Membre, anexat la Tratatul CE (denumit în continuare „Protocolul”), care, după ce stabilește că „radiodifuziunea ca serviciu public în Statele Membre este direct legată de nevoile democratice, sociale și culturale ale fiecărei societăți, precum și de necesitatea de a păstra pluralismul în mass-media”, prevede că:

„Dispozițiile Tratatului de instituire a Comunității Europene nu aduc atingere competenței Statelor Membre de a participa la finanțarea serviciului public de radiodifuziune în măsura în care finanțarea se acordă organismelor de radiodifuziune cu scopul ca acestea să își îndeplinească misiunea de serviciu public, așa cum a fost ea conferită, definită și organizată de fiecare Stat Membru, și în măsura în care finanțarea respectivă nu aduce atingere condițiilor schimburilor și concurenței în Comunitate, într-o măsură care ar fi contrară interesului comun, fiind de la sine înțeles ca realizarea mandatului acestui serviciu public trebuie să fie luată în considerare.”

12. Importanța serviciului public de radiodifuziune pentru viața socială, democratică și culturală în Uniunea Europeană a fost, de asemenea, reafirmat în Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor Statelor Membre, reuniți în cadrul Consiliului la 25 ianuarie 1999, privind serviciul public de radiodifuziune (denumită în continuare „Rezoluția”). După cum se subliniază în Rezoluție:

„Accesul larg al publicului la diferite canale și servicii, fără discriminare și pe baza egalității de șanse, constituie o condiție prealabilă necesară pentru îndeplinirea misiunii speciale a serviciului public de radiodifuziune.” În plus, serviciul public de radiodifuziune trebuie „să beneficieze de progresul

² „Era digitală și politica audiovizuală europeană. Raportul Grupului la nivel înalt privind politica audiovizuală europeană”, 1998.

³ În sensul prezentei Comunicări și în conformitate cu articolul 16 din Tratatul CE și cu Declarația nr. 13 anexată la actul final de la Amsterdam, se consideră că termenul „serviciu public”, astfel cum este utilizat în Protocolul privind sistemul de radiodifuziune publică în Statele Membre, trimite la termenul „serviciu de interes economic general”, utilizat în articolul 86 alineatul (2) din Tratat.

tehnologic“, să ofere „publicului avantajele noilor servicii audiovizuale și de informare și ale noilor tehnologii“ și să se implice în „dezvoltarea și diversificarea activităților în era digitală“. În cele din urmă, „serviciul public de radiodifuziune trebuie să fie în măsură să continue furnizarea unei game largi de programe, în conformitate cu misiunea sa, astfel cum a fost definită de către Statele Membre, pentru a se adresa societății în ansamblul său; în acest context, eforturile serviciului public de radiodifuziune de atragere a unui public cât mai larg sunt legitime“⁴.

13. Având în vedere aceste caracteristici, specifice sectorului radiodifuziunii, mandatul de serviciu public cuprinzând, așa cum prevede rezoluția, „o gamă variată de programe, în conformitate cu misiunea sa“ poate fi considerat în principiu legitim, întrucât are ca scop oferirea de programe variate, echilibrate, în măsură să mențină un anumit nivel al audienței pentru organismele publice de radiodifuziune și să asigure, astfel, îndeplinirea misiunii acestora, respectiv satisfacerea nevoilor democratice, sociale și culturale ale societății și garantarea pluralismului.

14. Trebuie observat faptul că operatorii privați, dintre care un anumit număr sunt supuși unor obligații de serviciu public, participă, de asemenea, la realizarea obiectivelor protocolului, în măsura în care contribuie la garantarea pluralismului, îmbogățirea dezbaterilor culturale și politice și la extinderea gamei de programe.

3. Contextul juridic

15. Aplicarea normelor privind ajutorul de stat pentru un serviciu public de radiodifuziune trebuie să ia în considerare o serie de elemente diferite. Tratatul CE include articolele 87 și 88 privind ajutorul de stat și articolul 86 alineatul (2) privind aplicarea normelor Tratatului și, în special, a norme de concurență, în privința serviciilor de interes economic general. În timp ce Tratatul de la Amsterdam a introdus o dispoziție specială (articolul 16) privind serviciile de interes economic general și un protocol de interpretare privind sistemul de radiodifuziune publică, Tratatul de la Maastricht introduse deja un articol care stabilea rolul Comunității în domeniul culturii (articolul 151) și o clauză de eventuală compatibilitate a ajutorului de stat pentru promovarea culturii [articolul 87 alineatul (3) litera (d)]. Parlamentul European și Consiliul au adoptat Directiva 89/552/CEE din 3 octombrie 1989 privind coordonarea anumitor acte cu putere de lege și acte administrative ale Statelor Membre privind desfășurarea activităților de difuzare a programelor de televiziune⁵. Comisia adoptă Directiva 80/723/CEE din 25 iunie 1980 privind transparența relațiilor financiare dintre Statele Membre și întreprinderile publice, precum și transparența financiară în cadrul anumitor întreprinderi⁶. Aceste norme se interpretează de către Curtea de Justiție și Tribunalul de Primă Instanță. Comisia adoptă, de asemenea, Comunicarea privind serviciile de interes general în Europa, menționată la punctul 5, și o serie de comunicări privind aplicarea normelor în domeniul ajutorului de stat.

4. Aplicabilitatea articolului 87 alineatul (1) din Tratat

4.1. Caracterul de ajutor de stat al finanțării publice a organismelor publice de radiodifuziune

16. Articolul 87 alineatul (1) din Tratat prevede: „Cu excepția derogărilor prevăzute de prezentul Tratat, sunt incompatibile cu Piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale între Statele Membre.“

17. Efectul, și nu scopul intervenției statului reprezintă elementul esențial pentru a stabili caracterul acesteia de ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1). Finanțarea de către stat a organismelor publice de radiodifuziune trebuie considerată ajutor de stat în măsura în care îndeplinește criteriile

⁴ JO C 30, 05.02.1999, pag. 1.

⁵ JO L 298, 17.10.1989, pag. 23, astfel cum a fost modificată prin Directiva 97/36/CE (JO L 202, 30.07.1997, pag. 60).

⁶ JO L 195, 29.07.1980, pag. 35, astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 2000/52/CE (JO L 193, 29.07.2000, pag. 75).

menționate anterior. Aceste organisme sunt finanțate în mod normal din bugetul de stat sau prin intermediul unor taxe percepute proprietarilor de televizoare. În anumite cazuri, statul efectuează aporturi de capital sau anulări de datorii în favoarea organismelor publice de radiodifuziune. Măsurile financiare în cauză sunt în mod normal efectuate de către autoritățile publice și presupun un transfer de resurse de stat. În plus, în cazul în care aceste măsuri nu respectă testul investitorului în economia de piață, în conformitate cu „aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratatul CEE în privința participației autorităților publice la capitalul întreprinderilor”⁷ și cu Comunicarea Comisiei către Statele Membre privind „aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratatul CEE și a articolului 5 din Directiva 80/723/CEE a Comisiei privind întreprinderile publice din industria prelucrătoare”⁸, acestea favorizează, în majoritatea cazurilor, doar anumiți operatori și, în consecință, pot denatura concurența. În mod evident, existența ajutoarelor de stat va trebui determinată de la caz la caz, ținând cont de natura specifică a finanțării⁹.

18. Așa cum a remarcat Curtea de Justiție: „Atunci când un ajutor acordat de stat sau prin intermediul unor resurse de stat consolidează poziția unei întreprinderi în raport cu alte întreprinderi concurente în cadrul comerțului intracomunitar, acestea din urmă trebuie considerate a fi influențate de respectivul ajutor”¹⁰. În general, se poate considera că finanțarea acordată de stat organismelor publice de radiodifuziune influențează comerțul între Statele Membre. Acest fapt este evident în cazul achiziționării și vânzării drepturilor de difuzare, care se realizează de multe ori la nivel internațional. De asemenea, în cazul organismelor publice de radiodifuziune autorizate să vândă spații publicitare, publicitatea are un efect transfrontalier, în special în zonele lingvistice omogene situate de o parte și de alta a frontierelor naționale. În plus, structura acționariatului operatorilor comerciali poate cuprinde mai multe State Membre.

19. În conformitate cu jurisprudența Curții¹¹, orice transfer de resurse de stat către o anumită întreprindere – chiar în cazul în care acoperă costurile nete cauzate de obligațiile de serviciu public – trebuie considerat drept ajutor de stat [în măsura în care se îndeplinesc toate condițiile de aplicare a articolului 87 alineatul (1) din Tratat].

4.2. Natura ajutorului: ajutoare existente și ajutoare noi

20. Schemele de finanțare în prezent în vigoare în majoritatea Statelor Membre au fost introduse cu mult timp în urmă. În consecință, Comisia trebuie să stabilească mai întâi dacă respectivele scheme pot fi considerate „ajutoare existente”, în sensul articolului 88 alineatul (1) din Tratat.

21. Ajutoarele existente sunt reglementate de articolul 88 alineatul (1), care prevede următoarele: „Comisia, împreună cu Statele Membre, verifică permanent regimurile ajutoarelor existente în aceste state. Comisia propune acestora măsurile utile cerute de dezvoltarea treptată sau de funcționarea Pieței comune.”

22. Articolul 1 litera (b) punctul (i) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE¹² definește ajutorul existent astfel: „orice ajutor care a existat înainte de intrarea în vigoare a Tratatului în aceste State Membre, respectiv sistemele de ajutor și ajutoarele individuale puse în aplicare anterior și care se aplică și ulterior intrării în vigoare a Tratatului”.

23. În temeiul articolului 1 litera (b) punctul (v), ajutorul existent cuprinde și „ajutorul considerat ajutor existent, deoarece se poate dovedi că, în momentul punerii în aplicare, nu reprezenta un ajutor și că a devenit ajutor ulterior, datorită evoluției Pieței Comune și fără să fi fost modificat de Statul Membru”.

⁷ Buletin CE 9-1984.

⁸ JO C 307, 13.11.1993, pag. 3.

⁹ Ajutorul NN 88/89, „Finanțarea unui canal de știri cu difuzare 24 de ore din 24 de către BBC, fără publicitate, cu taxă de licență” (JO C 78, 18.03.2000, pag. 6) și Ajutorul NN 70/98, „Ajutor de stat în favoarea canalelor publice de radiodifuziune „Kinderkanal” și „Phoenix” (JO C 238, 21.08.1999, pag. 3).

¹⁰ Cauzele 730/79, Phillip Morris Holland c. Comisiei (Culegere 1980, 2671, considerentul 11); C-303/88, Italia c. Comisiei (Culegere 1991, I-1433, considerentul 27); C-156/98, Germania c. Comisiei (Culegere 2000, I-6857, considerentul 33).

¹¹ Cauzele T-106/95, FFSA et al. c. Comisiei (Culegere 1997, II-229); T-46/97, SIC c. Comisiei (Culegere 2000, II-2125) și C-332/98, Franța c. Comisiei (Culegere 2000, I-4833).

¹² JO L 83, 27.03.1999, pag. 1.

24. În conformitate cu jurisprudența Curții¹³, Comisia trebuie să verifice dacă cadrul juridic în care se acordă ajutorul a fost modificat de la adoptarea sa. Comisia trebuie să ia în considerare toate elementele juridice și economice referitoare la sistemul de radiodifuziune din Statul Membru respectiv. Cu toate că elementele juridice și economice relevante pentru evaluarea respectivă prezintă aspecte comune în majoritatea sau în toate Statele Membre, Comisia consideră că cea mai adecvată metodă este analiza de la caz la caz¹⁴.

5. Evaluarea compatibilității ajutoarelor de stat în temeiul articolului 87 alineatele (2) și (3) din Tratat

25. Comisia trebuie să evalueze ajutoarele de stat acordate organismelor publice de radiodifuziune pentru a stabili compatibilitatea acestora cu Piața comună. Derogările enumerate la articolul 87 alineatele (2) și (3) pot fi aplicate, după caz.

26. În conformitate cu articolul 154 alineatul (4) din Tratat, Comunitatea trebuie să ia în considerare aspectele culturale în acțiunile sale în temeiul altor dispoziții din Tratat, în special pentru a respecta și a promova diversitatea culturilor sale. În consecință, articolul 87 alineatul (3) litera (d) din Tratat permite Comisiei să considere ajutoarele pentru promovarea culturii compatibile cu Piața comună, în cazul în care acestea nu afectează condițiile comerțului și concurența în cadrul Comunității într-o măsură care să contravină interesului comun. Comisia are sarcina de a decide asupra aplicării efective a dispoziției în cauză, precum și a celorlalte derogări prevăzute la articolul 87 alineatul (3) din Tratat. Trebuie reamintit faptul că dispozițiile care acordă derogări de la interdicția de acordare a ajutoarelor de stat trebuie să fie aplicate restrictiv. Prin urmare, noțiunea de „cultură” în sensul articolului 87 alineatul (3) litera (d), trebuie să fie interpretată în mod restrictiv. Așa cum a declarat Comisia în decizia sa *Kinderkanal și Phoenix*, nevoile educaționale și democratice ale unui Stat Membru trebuie să fie evaluate separat de promovarea culturii¹⁵. În acest sens, trebuie menționat faptul că protocolul face distincția între nevoile culturale, sociale și democratice ale fiecărei societăți. Educația poate avea, desigur, și un aspect cultural.

27. Frecvent, ajutoarele de stat acordate organismelor publice de radiodifuziune nu fac distincția între cele trei tipuri de nevoi. În consecință, cu excepția cazului în care un Stat Membru nu prevede o definiție și o finanțare distincte în ceea ce privește ajutoarele de stat pentru promovarea culturii, astfel de ajutoare nu pot fi în general autorizate în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (d) din Tratat. Acestea pot fi totuși evaluate în mod normal în temeiul articolului 86 alineatul (2), care vizează serviciile de interes economic general. În orice caz, Comisia va efectua evaluarea de fond pe baza acelorași criterii, și anume cele prevăzute în prezenta Comunicare, indiferent de temeiul juridic în funcție de care se stabilește compatibilitatea.

6. Evaluarea compatibilității ajutoarelor de stat în temeiul articolului 86 alineatul (2) din Tratat

28. Comisia a recunoscut în totalitate rolul serviciilor de interes economic general în atingerea obiectivelor fundamentale ale Uniunii Europene în comunicarea privind serviciile de interes economic general în Europa, menționată la punctul 5.

29. În conformitate cu jurisprudența constantă a Curții, articolul 86 prevede o derogare și, prin urmare, trebuie interpretat în mod restrictiv. Curtea a precizat că, pentru ca o măsură să poată beneficia de o astfel de derogare, este necesară îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții:

- (i) serviciul în cauză trebuie să fie un serviciu de interes economic general și trebuie să fie definit în mod clar ca atare de către Statul Membru (definiție);
- (ii) întreprinderii în cauză trebuie să i se fi încredințat în mod explicit prestarea serviciului respectiv de către Statul Membru (mandat);

¹³ Cauza C-44/93, *Narmur-Les Assurances du Crédit SA c. Office National du Ducroire și Regatului Belgiei* (Culegere 1994, I-3829).

¹⁴ A se vedea nota de subsol 9 pentru practica recentă a Comisiei în acest domeniu.

¹⁵ A se vedea nota de subsol 9.

- (iii) aplicarea normelor de concurență din Tratat (în acest caz, interdicția acordării ajutoarelor de stat) trebuie să împiedice realizarea sarcinilor specifice încredințate întreprinderii, iar derogarea de la respectivele norme nu trebuie să afecteze dezvoltarea comerțului într-o măsură care să contravină intereselor comunitare (testul de proporționalitate).

30. Comisia, în calitate de gardian al Tratatului, trebuie să evalueze măsura în care aceste criterii sunt îndeplinite.

31. În cazul special al serviciului public de radiodifuziune, abordarea menționată anterior trebuie adaptată în funcție de prevederile interpretative din Protocol, care se referă la „misiunea de serviciu public, așa cum a fost ea conferită, definită și organizată de fiecare Stat Membru” (definiție și mandat), și prevede o derogare de la normele din Tratat destinate finanțării serviciului public de radiodifuziune „în măsura în care finanțarea se acordă organismelor de radiodifuziune cu scopul ca acestea să-și îndeplinească misiunea de serviciu public... și... nu aduce atingere condițiilor schimburilor și concurenței în Comunitate într-o măsură care ar fi contrară interesului comun, fiind de la sine înțeles că realizarea mandatului acestui serviciu public trebuie să fie luată în considerare” (proporționalitate).

6.1. Definiția misiunii de serviciu public

32. În vederea îndeplinirii condiției de aplicare a articolului 86 alineatul (2), prevăzută la punctul 29 subpunctul (i), este necesară stabilirea unei definiții oficiale a misiunii de serviciu public. Numai atunci când va dispune de o definiție oficială, Comisia va putea evalua cu suficientă siguranță juridică dacă derogarea prevăzută la articolul 86 alineatul (2) din Tratat este aplicabilă.

33. Definirea misiunii de serviciu public este de competența Statelor Membre, care pot decide la nivel național, regional sau local. În general, trebuie avut în vedere conceptul comunitar de „serviciu de interes economic general”. Cu toate acestea, ținând cont de caracterul specific al sectorului radiodifuziunii, se poate lua în considerare o definiție „largă”, care să acorde unui anumit organism de radiodifuziune misiunea de a oferi un program echilibrat și variat, în conformitate cu misiunea sa, și să conserve în același timp un anumit nivel al audienței, în sensul prevederilor interpretative ale Protocolului, ca fiind legitimă în temeiul articolului 86 alineatul (2). O astfel de definiție ar fi în concordanță cu satisfacerea nevoilor democratice, sociale și culturale, precum și cu garantarea pluralismului, inclusiv a diversității culturale și lingvistice.

34. În mod similar, misiunea de serviciu public poate cuprinde anumite servicii care nu sunt „programe” în sensul tradițional al termenului, de exemplu serviciile de informare online, în măsura în care satisfac aceleași nevoi democratice, sociale și culturale ale societății în cauză, ținând cont în același timp de dezvoltarea și diversificarea activităților în era digitală.

35. De fiecare dată când misiunea de serviciu public se extinde și acoperă noi servicii, definiția și misiunea ar trebui modificate în mod corespunzător, în limitele articolului 86 alineatul (2) din Tratat.

36. Sarcina Comisiei este de a verifica dacă Statele Membre respectă sau nu prevederile Tratatului¹⁶. În ceea ce privește definiția serviciului public în sectorul radiodifuziunii, rolul Comisiei se limitează la a verifica dacă există o eroare manifestă. Comisiei nu îi revine rolul de a decide dacă un program trebuie furnizat ca serviciu de interes economic general, nici de a pune la îndoială natura sau calitatea unui anumit produs. Cu toate acestea, ar exista o eroare manifestă în definiția misiunii de serviciu public în cazul în care aceasta ar include activități care nu ar putea fi în mod rezonabil considerate ca îndeplinind – în termenii protocolului – „nevoile democratice, sociale și culturale ale fiecărei societăți”. De exemplu, acesta ar fi, în mod normal, cazul comerțului electronic. În acest sens, trebuie reamintit faptul că misiunea de serviciu public desemnează serviciile propuse publicului în interes general. Problema definirii misiunii de serviciu public nu trebuie confundată cu problema mecanismului de finanțare ales pentru furnizarea respectivelor servicii. Prin urmare, dacă organismele publice de radiodifuziune pot desfășura activități comerciale, precum vânzarea de spații publicitare pentru a obține venituri, activitățile respective nu pot fi considerate ca făcând parte integrantă din misiunea de serviciu public.

¹⁶ A se vedea cauza C-179/90, *Merci convenzionali porto di Genova SpA c. Siderurgica Gabrielli SpA* (Culegere 1991, I-5889).

37. Definiția misiunii de serviciu public ar trebui să fie cât de precisă posibil. Acesta nu ar trebui să lase nici o îndoială în privința intenției Statului Membru de a include sau nu în misiunea de serviciu public o anumită activitate, desfășurată de un organism de radiodifuziune ales. În absența unei definiții clare și precise a obligațiilor impuse unui organism public de radiodifuziune, Comisia nu și-ar putea îndeplini sarcinile care îi revin în temeiul articolului 86 alineatul (2) din Tratat și, în consecință, nu ar putea acorda nici o derogare în temeiul prevederii respective.

38. Identificarea clară a activităților care fac parte din misiunea de serviciu public este importantă și pentru ca operatorii de servicii care nu sunt publice să își poată planifica activitățile.

39. În cele din urmă, condițiile misiunii de serviciu public ar trebui să fie precise, astfel încât autoritățile din Statele Membre să poată monitoriza eficient respectarea lor, în conformitate cu prevederile din următorul capitol.

6.2. Mandat și control

40. Pentru a putea beneficia de o derogare în temeiul articolului 86 alineatul (2) din Tratat, misiunea de serviciu public ar trebui încredințată uneia sau mai multor întreprinderi printr-un act oficial (act legislativ, contract sau mandat).

41. Cu toate acestea nu este suficient ca organismul public de radiodifuziune să fie însărcinat în mod oficial cu prestarea unui serviciu public bine definit. Este, de asemenea, necesar ca serviciul public să fie prestat în mod efectiv, în conformitate cu modalitățile prevăzute în actul oficial încheiat între stat și întreprinderea căreia i-a fost încredințată misiunea de serviciu public. În acest scop, este oportun ca o autoritate competentă sau un organism desemnat în acest scop să controleze aplicarea sa. Necesitatea existenței unei autorități competente sau a unui organism însărcinat să exercite un astfel de control este evidentă în cazul standardelor de calitate impuse operatorului căruia i se încredințează misiunea. În conformitate cu Comunicarea Comisiei privind principiile și orientările politicii comunitare în domeniul audiovizualului în era digitală¹⁷, Comisia nu trebuie să aprecieze respectarea standardelor de calitate, ci trebuie să se poată baza pe un control adecvat efectuat de către Statele Membre.

42. Competența de a alege mecanismul care să asigure un control eficient al îndeplinirii obligațiilor de serviciu public aparține Statelor Membre. Un asemenea organism nu poate fi considerat eficient decât în măsura în care este independent de întreprinderea căreia i se încredințează misiunea.

43. În absența unor indicii suficiente și fiabile în sensul că respectivul serviciu public este prestat efectiv în conformitate cu misiunea încredințată, Comisia nu ar putea să își îndeplinească sarcinile care îi revin în temeiul articolului 86 alineatul (2) din Tratat și, prin urmare, nu ar putea acorda o derogare în temeiul acestei prevederi.

6.3. Finanțarea serviciului public de radiodifuziune și testul de proporționalitate

6.3.1. Alegerea finanțării

44. Obligațiile de serviciu public pot fi cantitative, calitative sau atât cantitative, cât și calitative. Indiferent de formă, acestea pot justifica compensarea, în măsura în care presupun costuri suplimentare pe care operatorul de radiodifuziune nu ar fi trebuit să le suporte în mod normal.

45. Schemele de finanțare pot fi divizate în două mari categorii: „finanțare unică” și „finanțare mixtă”. Categoria „finanțării unice” cuprinde sistemele în care organismele publice de radiodifuziune sunt finanțate numai din fonduri publice, indiferent de forma acestora. Schemele de „finanțare mixtă” cuprind o gamă variată de mecanisme prin intermediul cărora serviciul public de radiodifuziune este finanțat în proporții variabile din resurse de stat și din venituri provenind din activități comerciale, precum vânzarea de spații publicitare sau de programe.

¹⁷ COM(1999) 657 final, secțiunea 3 (6).

46. Așa cum prevede Protocolul: „Dispozițiile Tratatului de instituire a Comunității Europene nu aduc atingere competenței Statelor Membre de a participa la finanțarea serviciului public de radiodifuziune...” Comunicarea Comisiei cu privire la serviciile de interes general în Europa, menționată la punctul 5, stabilește că: „Alegerea schemei de finanțare este de competența Statului Membru și nu poate exista nici o obiecție de principiu la alegerea unei scheme de finanțare mixtă (combinarea fondurilor publice și a veniturilor provenite din publicitate) în defavoarea unei scheme de finanțare unice (doar din fonduri publice), cât timp concurența pe piețele relevante (de exemplu publicitate, achiziționarea și/sau vânzarea de programe) nu este afectată într-o măsură care contravine intereselor Comunității”¹⁸.

47. În timp ce Statele Membre sunt libere să aleagă modalitatea de finanțare a serviciului public de radiodifuziune, Comisia trebuie să verifice, în temeiul articolului 86 alineatul (2) din Tratat, că derogarea de la aplicarea normală a normelor de concurență pentru prestarea unui serviciu de interes economic general nu afectează concurența pe piața comună în mod disproporționat. Acest test este de natură „negativă”: permite să se verifice dacă măsura adoptată nu este disproporționată. De asemenea, ajutorul nu trebuie să afecteze dezvoltarea comerțului într-o măsură care să contravină intereselor Comunității.

48. Protocolul confirmă, de asemenea, această abordare pentru serviciul public de radiodifuziune, dispunând că finanțarea nu trebuie „să aducă atingere condițiilor schimburilor și concurenței în Comunitate într-o măsură care ar fi contrară interesului comun, fiind de la sine înțeles că realizarea mandatului acestui serviciu public trebuie să fie luată în considerare”.

6.3.2. Cerințe de transparență pentru evaluarea ajutoarelor de stat

49. Evaluarea realizată de Comisie, menționată anterior, necesită o definiție clară și precisă a misiunii de serviciu public și o distincție clară și adecvată între activitățile de serviciu public și activitățile care nu sunt specifice serviciului public. La nivel național se impune deja, în mod normal, separarea conturilor între cele două sfere, pentru a se asigura transparența și controlul utilizării fondurilor publice. Separarea conturilor este necesară, de asemenea, pentru a permite Comisiei să aplice testul de proporționalitate. Acesta furnizează Comisiei un instrument de evaluare a eventualelor subvenții încrucișate și de motivare a plăților de compensări justificate pentru îndeplinirea misiunilor de interes economic general. Doar pe baza unei alocări adecvate de venituri și costuri se poate stabili dacă finanțarea publică se limitează efectiv la costurile nete ale misiunii de serviciu public și dacă poate fi, prin urmare, autorizată în temeiul articolului 86 alineatul (2) și al Protocolului.

50. Cerințele de transparență în relațiile financiare dintre autoritățile publice și întreprinderile publice și în cadrul întreprinderilor cărora li s-au conferit drepturi speciale sau exclusive sau cărora li s-a încredințat prestarea unui serviciu de interes economic general sunt prevăzute de Directiva 80/723/CEE.

51. Directiva 80/723/CEE solicită Statelor Membre să adopte măsurile necesare pentru a garanta că, în cazul fiecărei întreprinderi titulare de drepturi speciale sau exclusive ori căreia i-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general, care primește ajutoare de stat sub orice formă și care desfășoară alte activități nespecifice unui serviciu public: (a) toate evidențele interne corespunzătoare diferitelor activități, și anume cele specifice serviciului public și cele nespecifice unui serviciu public, sunt separate; (b) toate costurile și veniturile sunt percepute și alocate corect, pe baza principiilor de contabilitate analitică aplicate de o manieră coerentă și justificabile în mod obiectiv; și (c) principiile de contabilitate analitică în conformitate cu care sunt stabilite conturile separate să fie definite în mod clar.

52. Cerințele generale de transparență se aplică și în cazul organismelor publice de radiodifuziune, așa cum prevede cel de al cincilea considerent din Directiva 2000/52/CE. Noile cerințe se aplică serviciilor publice de radiodifuziune în măsura în care acestea beneficiază de ajutoare de stat și li s-a încredințat prestarea unui serviciu de interes economic general, pentru care ajutoarele de stat nu au fost stabilite pe o perioadă adecvată în urma unei proceduri deschise, transparente și nediscriminatorii. Obligația separării conturilor nu se aplică organismelor publice de radiodifuziune ale căror activități se limitează la prestarea de servicii de interes economic general și care nu desfășoară alte activități în afara domeniului respectivelor servicii.

¹⁸ A se vedea nota de subsol 1, pag. 36.

53. În sectorul radiodifuziunii, separarea conturilor nu ridică probleme deosebite în ceea ce privește veniturile, dar poate fi dificilă sau chiar imposibilă în ceea ce privește costurile. Aceasta, ca urmare a faptului că, în sectorul radiodifuziunii, Statele Membre pot considera că toate programele organismelor de radiodifuziune sunt incluse în misiunea de serviciu public, permițând în același timp și exploatarea comercială a acestora. Cu alte cuvinte, activități diferite utilizează într-o mare măsură aceleași surse.

54. Din motivele menționate anterior, Comisia consideră că, în ceea ce privește veniturile, organismele publice de radiodifuziune ar trebui să prezinte o evidență detaliată a surselor și sumelor care corespund ansamblului de venituri obținute în urma prestării unor activități care nu sunt specifice unui serviciu public.

55. În ceea ce privește cheltuielile, costurile aferente activităților care nu sunt specifice unui serviciu public ar trebui clar identificate. În plus, în cazul în care se utilizează aceleași resurse – de personal, echipamente, instalații fixe – pentru a presta cele două tipuri de activități, costurile acestora ar trebui repartizate în funcție de diferența dintre costurile totale ale întreprinderii, incluzând serviciul care nu este public și costurile totale fără serviciul public¹⁹.

56. Cele menționate anterior presupun că, în mod contrar abordării adoptate în general pentru alte servicii publice, costurile care sunt în întregime imputabile activităților de serviciu public și de care beneficiază în același timp și activitățile comerciale nu necesită o separare între cele două tipuri de activități și pot fi afectate în întregime serviciului public. Este, de exemplu, cazul costurilor de producție ale unui program difuzat în cadrul misiunii de serviciu public, dar care este vândut și altor organisme de radiodifuziune. Cu toate acestea, exemplul cel mai important în acest sens îl constituie audiența, care este generată atât pentru a îndeplini misiunea de serviciu public, cât și pentru a vinde spații publicitare. Se consideră că o separare completă a acestor costuri între cele două tipuri de activități riscă să fie arbitrară și nesemnificativă. Totuși, în definirea politicilor de prețuri nu trebuie să se facă confuzie între alocarea costurilor din perspectiva transparenței conturilor și recuperarea costurilor. Acest din urmă aspect este prezentat la punctul 58.

6.3.3. Proportionalitatea

57. În aplicarea testului de proporționalitate, Comisia pornește de la premisa că finanțarea acordată de stat este necesară, în mod normal, pentru a permite întreprinderii să își îndeplinească misiunea de serviciu public. Cu toate acestea, pentru a îndeplini cerințele acestui test, ajutoarele de stat nu trebuie să depășească costurile nete ale misiunii de serviciu public, ținând cont și de alte venituri directe sau indirecte rezultate din aceasta. Din acest motiv, beneficiile nete pe care activitățile comerciale le obțin din serviciul public vor fi luate în considerare pentru a evalua proporționalitatea ajutorului.

58. Cu toate acestea, pot exista denaturări ale pieței care nu sunt necesare pentru îndeplinirea misiunii de serviciu public. De exemplu, un organism public de radiodifuziune, în măsura în care ajutorul de stat acoperă profiturile scăzute, ar putea fi tentat să provoace scăderea prețurilor de pe piață pentru publicitate sau alte activități care nu sunt specifice unui serviciu public, pentru a reduce veniturile concurenților. Un asemenea comportament, dacă este dovedit, nu poate fi considerat specific misiunii de serviciu public încredințate respectivului organism de radiodifuziune. În cazul în care un organism public de radiodifuziune reduce prețurile activităților sale care nu sunt specifice serviciului public la un nivel inferior celui necesar pentru a acoperi ansamblul costurilor acestor activități, luate separat, pe care un agent comercial eficient ar trebui să le acopere în mod normal într-un caz asemănător, se constată prezența unei compensări care depășește strictul necesar pentru îndeplinirea misiunii de serviciu public și a unei practici care „ar afecta condițiile schimburilor și concurenței din Comunitate într-o măsură care ar fi contrară interesului comun” și ar încălca astfel Protocolul.

59. Prin urmare, în aplicarea testului de proporționalitate, Comisia stabilește dacă o eventuală denaturare a concurenței, cauzată de ajutorul acordat, se poate justifica prin necesitatea de a îndeplini misiunea de serviciu public, așa cum a fost definită de către Statul Membru, și de a o finanța. Atunci când este necesar, Comisia adoptă, de asemenea, măsuri în temeiul altor prevederi ale Tratatului.

¹⁹ Aceasta presupune referirea la o situație ipotetică în care activitățile de serviciu public ar fi întrerupte. Costurile care ar fi astfel evitate reprezintă suma costurilor comune care trebuie alocate activităților care nu sunt specifice serviciului public

60. Analiza efectelor ajutoarelor de stat asupra concurenței și dezvoltării comerțului se va realiza în mod necesar pe baza caracteristicilor specifice fiecărei situații. Prezenta Comunicare nu poate descrie în mod concret structura concurențială și celelalte caracteristici ale fiecărei piețe, deoarece acestea sunt în general foarte diferite între ele. Din aceleași considerente, prezenta Comunicare nu poate defini ex ante condițiile în care prețurile practicate de către organismele publice de radiodifuziune sunt în conformitate cu principiile prevăzute la punctul 58. În consecință, evaluarea compatibilității unui ajutor de stat în favoarea unui organism public de radiodifuziune, în temeiul articolului 86 alineatul (2), se poate realiza doar de la caz la caz, potrivit practicii Comisiei în materie.

61. În realizarea evaluării, Comisia ia în considerare faptul că, în măsura în care un ajutor de stat este necesar pentru îndeplinirea misiunii de serviciu public, sistemul, în ansamblul său, ar putea avea ca efect pozitiv menținerea posibilității de alegere pe anumite piețe relevante²⁰. Totuși, acest efect trebuie să fie pus în balanță cu posibilele efecte negative ale ajutorului, cum ar fi împiedicarea accesului altor operatori pe aceste piețe, permițând astfel consolidarea structurii oligopoliste a piețelor sau determinând organismele publice de radiodifuziune să adopte comportamente anticoncurențiale pe piețele relevante.

62. Comisia ia în considerare, de asemenea, dificultățile pe care le-ar putea întâmpina unele State Membre mai mici în efortul de a obține fondurile necesare, în cazul în care costurile serviciului public pe cap de locuitor sunt mai ridicate, iar toate celelalte condiții rămân neschimbate²¹.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 320/5 din data 15.11.2001

²⁰ Aceasta nu înseamnă că un ajutor de stat poate fi un instrument justificat pentru a crește oferta și concurența pe piață. Ajutorul de stat care permite unui operator să se mențină pe piață, în ciuda pierderilor recurente, determină o denaturare gravă a concurenței, deoarece conduce, pe termen lung, la o ineficacitate sporită, o ofertă mai limitată și prețuri mai ridicate pentru consumatori. Ridicarea barierelor juridice și economice la intrarea pe piață, punerea în aplicare a unei politici eficiente de luptă împotriva practicilor anticoncurențiale și promovarea pluralismului reprezintă o serie de instrumente mult mai eficiente în acest sens. Monopolurile naturale sunt, în general, reglementate.

²¹ Dificultăți similare pot surveni și în cazul în care serviciul public de radiodifuziune se adresează unor minorități lingvistice sau răspunde unor nevoi locale.

REGULAMENTUL (CE) NR. 1407/2002 AL CONSILIULUI
din 23 iulie 2002
privind ajutorul de stat pentru industria cărbunelui

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 87 alineatul (3) litera (e) și articolul 89,

având în vedere propunerea Comisiei¹,

având în vedere avizul Parlamentului European²,

având în vedere avizul Comitetului Consultativ constituit în conformitate cu Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului³,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social⁴,

întrucât:

(1) Tratatul CECO, precum și regulile adoptate pentru aplicarea sa, în special Decizia nr. 3632/93/CECO a Comisiei din 28 decembrie 1993 de stabilire a unor reguli comunitare cu privire la ajutorul de stat pentru industria cărbunelui⁵, expiră la 23 iulie 2002.

(2) Dezechilibrul concurențial între cărbunele comunitar și cărbunele importat a forțat industria cărbunelui să ia măsuri de restructurare substanțiale, implicând reduceri majore ale activității în ultimele decenii.

(3) Comunitatea a devenit din ce în ce mai dependentă de aprovizionarea externă cu surse de energie primară. După cum s-a afirmat în Cartea verde privind o strategie europeană de securitate a aprovizionării cu energie, adoptată de Comisie la 29 noiembrie 2000, diversificarea surselor de energie, atât pe zone geografice, cât și pe produse, va face posibilă crearea de condiții de aprovizionare mai sigure. O astfel de strategie include dezvoltarea surselor locale de energie primară, în special surse de energie utilizate în producția de energie electrică.

(4) În plus, situația politică mondială dă o dimensiune în întregime nouă evaluării riscurilor geopolitice și de securitate în sectorul energiei și dă un sens mai larg conceptului de securitate a aprovizionării. În acest context, trebuie făcută o evaluare periodică a riscurilor legate de structura aprovizionării cu energie a Uniunii.

(5) După cum s-a indicat în Cartea verde privind o strategie europeană de securitate a aprovizionării cu energie, este necesar, prin urmare, pe baza parametrilor energetici, să se ia măsuri care vor face posibil să se garanteze accesul la rezervele de cărbune și, în consecință, o disponibilitate potențială a cărbunelui comunitar.

(6) În acest context, Parlamentul European a adoptat la 16 octombrie 2001 o rezoluție privind Cartea verde a Comisiei privind o strategie europeană de securitate a aprovizionării cu energie, care recunoaște

¹ JO C 304 E, 30.10.2001, pag. 202.

² Aviz emis la 30 mai 2002 (nepublicat încă în Jurnalul Oficial).

³ JO C 321, 16.11.2001, pag. 2.

⁴ JO C 48, 21.02.2002, pag. 49.

⁵ JO L 329, 30.12.1993, pag. 12.

importanța cărbunelui ca sursă locală de energie. Parlamentul European a afirmat că ar trebui să se prevadă sprijin financiar pentru producția de cărbune, recunoscând în același timp necesitatea unei eficiențe mai mari în acest sector și a reducerii subvențiilor.

(7) Întărirea securității energetice a Uniunii, care stă la baza principiului general al precauției, justifică, prin urmare, menținerea unei capacități de a produce cărbune susținută prin ajutoare de stat. Totuși, realizarea acestui obiectiv nu pune sub semnul întrebării necesitatea de a continua procesul de restructurare a industriei cărbunelui, dat fiind că, în viitor, cea mai mare parte a producției comunitare de cărbune este de natură să rămână necompetitivă în comparație cu cărbunele importat.

(8) Un nivel minim al producției de cărbune va contribui, în paralel cu alte măsuri, în special cele care vizează promovarea surselor de energie regenerabile, la menținerea unei proporții de surse locale de energie primară, care vor sprijini semnificativ securitatea energetică a Uniunii. În plus, o parte din sursele locale de energie primară vor contribui, de asemenea, la promovarea obiectivelor de mediu în cadrul dezvoltării durabile.

(9) Contextul strategic al securității energetice are o natură evolutivă, care justifică, pe termen mediu, o evaluare a prezentului regulament, ținând cont de contribuțiile tuturor surselor locale de energie primară.

(10) Prezentul regulament nu aduce atingere libertății Statelor Membre de a alege sursele de energie care contribuie la aprovizionarea lor. Acordarea ajutorului și cuantumul acestuia sunt conforme regulilor care se aplică fiecărei categorii de surse de energie și în funcție de rezultatele fiecăreia dintre ele.

(11) În conformitate cu principiul proporționalității, producția de cărbune subvenționat trebuie să fie limitată la ceea ce este strict necesar pentru a contribui eficient la obiectivul securității energetice. Prin urmare, ajutorul acordat de Statele Membre va fi limitat la acoperirea costurilor investițiilor sau a pierderilor din producția curentă, atunci când exploatarea minieră se integrează într-un plan de acces la rezervele de cărbune.

(12) Ajutorul de stat care contribuie la menținerea accesului la rezervele de cărbune, în vederea asigurării securității energetice, trebuie să fie alocat unităților de producție care ar putea contribui la atingerea acestui obiectiv în condiții economice satisfăcătoare. Aplicarea acestor principii va ajuta la scăderea treptată a ajutorului pentru industria cărbunelui.

(13) Având în vedere riscurile legate de incertitudinile geologice, ajutorul destinat acoperirii costului investiției inițiale permite unităților de producție care sunt viabile sau aproape de viabilitatea economică să realizeze investițiile tehnice necesare menținerii capacității lor competitive.

(14) Restructurarea industriei cărbunelui are repercusiuni sociale și regionale majore ca urmare a reducerii activității. Unitățile de producție care nu sunt eligibile pentru ajutor în cadrul obiectivului de menținere a accesului la rezervele de cărbune trebuie, în consecință, să poată beneficia temporar de ajutor în vederea atenuării consecințelor sociale și regionale ale închiderii lor. Acest ajutor va permite, în special, Statelor Membre să pună în aplicare măsuri adecvate, în vederea dezvoltării sociale și economice a zonelor afectate de restructurare.

(15) De asemenea, întreprinderile vor putea beneficia de ajutor pentru acoperirea costurilor care, în conformitate cu practicile contabile normale, nu afectează costul producției. Acest ajutor este destinat să acopere costurile excepționale, în special pasivele moștenite.

(16) Scăderea treptată a ajutorului pentru industria cărbunelui va permite Statelor Membre, în conformitate cu constrângerile bugetare ale acestora, să realoce ajutorul acordat sectorului energetic în baza principiului unui transfer progresiv al ajutorului acordat în mod normal formelor convenționale de energie, în special sectorului cărbunelui, către sursele de energie regenerabile. Ajutorul pentru

sursele de energie regenerabile va fi acordat în conformitate cu regulile și criteriile prevăzute în Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului⁶.

(17) În îndeplinirea misiunii sale, Comunitatea trebuie să se asigure că sunt instituite, menținute și respectate condiții normale de concurență. În special cu referire la piața energiei electrice, ajutorul pentru industria cărbunelui nu trebuie să fie de natură să afecteze libertatea alegerii, de către producătorii de energie electrică, a surselor de aprovizionare cu energie primară. În consecință, prețurile și cantitățile de cărbune trebuie convenite în mod liber între părțile contractante, ținând cont de condițiile predominante pe piața mondială.

(18) Un nivel minim al producției de cărbune subvenționat va contribui de asemenea la păstrarea poziției privilegiate a tehnologiei curate europene utilizate în industria mineritului, permițând, în special, transferul său către regiunile mari producătoare de cărbune din afara Uniunii. O astfel de politică va contribui la o reducere semnificativă a emisiilor de poluanți și de gaze cu efect de seră la nivel mondial.

(19) Puterea de autorizare a Comisiei trebuie să fie exercitată pe baza unei cunoașteri precise și complete a măsurilor pe care intenționează să le ia guvernele. Prin urmare, Statele Membre trebuie să furnizeze Comisiei un raport consolidat care să indice detaliile complete privind ajutorul direct și indirect pe care intenționează să îl acorde industriei cărbunelui, specificând motivele și domeniul de aplicare a ajutorului propus, relația sa cu un plan de acces la rezervele de cărbune și, după caz, orice plan de închidere prezentat.

(20) Pentru a ține cont de termenul limită stabilit în Directiva 2001/80/CE⁷ pentru instalațiile de combustie mari, Statele Membre trebuie să aibă posibilitatea să notifice Comisia cu privire la identitatea fiecărei unități de producție care face obiectul planurilor de închidere sau al planurilor de acces la rezervele de cărbune până în iunie 2004 cel târziu.

(21) Cu condiția să fie compatibil cu prezentul regim, Statele Membre pot acorda industriei cărbunelui ajutor pentru cercetare și dezvoltare și ajutor pentru protecția mediului și pentru formarea profesională. Ajutorul trebuie acordat în conformitate cu cerințele și criteriile prevăzute de Comisie pentru aceste categorii de ajutor.

(22) Punerea în aplicare a dispozițiilor prezentului regulament la expirarea Tratatului CECO și a Deciziei nr. 3632/93/CECO poate conduce la dificultăți pentru întreprinderi, legate de aplicarea a două scheme de ajutor în timpul aceluiași an calendaristic. În consecință, este necesar să se prevadă o perioadă de tranziție până la 31 decembrie 2002.

(23) Schema de ajutor propusă ține cont de factorii foarte diverși care caracterizează industria cărbunelui din prezent și piața comunitară a energiei în ansamblu. Pe durata aplicării schemei, acești factori, care se pot schimba într-o măsură mai mică sau mai mare, unii dintre ei în mod neașteptat, în special contribuția efectivă a cărbunelui comunitar la consolidarea securității energetice a Uniunii, trebuie să fie reevaluați, prin intermediul unui raport în contextul dezvoltării durabile. În temeiul acestui raport, ținând cont de diferitele categorii de combustibili fosili disponibile pe teritoriul Comunității, Comisia trebuie să prezinte Consiliului propuneri care vor ține cont de dezvoltarea și perspectivele pe termen lung ale schemei, în special aspectele sociale și regionale ale restructurării industriei cărbunelui.

(24) Prezentul Regulament trebuie să intre în vigoare cât mai curând posibil după expirarea Tratatului CECO și trebuie să fie aplicat retroactiv pentru a se asigura realizarea integrală a obiectivelor prevăzute de dispozițiile sale.

⁶ JO C 37, 03.02.2001, pag. 3.

⁷ JO L 309, 27.11.2001, pag. 1.

ADOPTĂ PREZENTUL REGULAMENT:

CAPITOLUL 1: Dispoziții generale și definiții

Art. 1 Obiectiv

Prezentul Regulament stabilește reguli pentru acordarea ajutorului de stat în industria cărbunelui, cu scopul de a contribui la restructurarea industriei cărbunelui. Regulile stabilite de acesta iau în considerare:

- aspectele sociale și regionale ale restructurării sectorului;
- necesitatea de a menține, ca o măsură de precauție, o cantitate minimă a producției interne de cărbune pentru a garanta accesul la rezerve.

Art. 2 Definiții

În sensul prezentului Regulament:

(a) **„cărbune”** reprezintă cărbune de calitate superioară, medie și inferioară de categoria A și B, în sensul clasificării stabilite de Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite în sistemul internațional de codificare a cărbunilor⁸;

(b) **„plan de acces la rezervele de cărbune”** reprezintă un plan elaborat de un Stat Membru, care prevede producerea unei cantități minime de cărbune de producție internă necesară pentru a garanta accesul la rezervele de cărbune;

(c) **„plan de închidere”** reprezintă un plan elaborat de un Stat Membru, care prevede măsuri ce trebuie să conducă la închiderea definitivă a unităților de producție de cărbune;

(d) **„costuri cu investiția inițială”** reprezintă costurile de capital fix, legate direct de lucrările de infrastructură sau de echipamentele necesare pentru exploatarea resurselor de cărbune din minele existente;

(e) **„costuri de producție”** reprezintă costurile legate de producția curentă, calculate în conformitate cu articolul 9 alineatul (3).

Acestea acoperă, în afara operațiunilor de extracție, operațiunile de preparare a cărbunelui, în special spălarea, calibrarea și trierea, precum și transportul până la punctul de livrare;

(f) **„pierderi din producția curentă”** reprezintă diferența pozitivă dintre costul de producție a cărbunelui și prețul de vânzare la livrare convenit în mod liber între părțile contractante, ținând cont de condițiile predominante pe piața mondială.

Art. 3 Ajutorul

(1) Ajutorul pentru industria cărbunelui poate fi considerat compatibil cu funcționarea corespunzătoare a Pieței comune numai dacă respectă dispozițiile din Capitolul 2, fără a aduce atingere schemelor de ajutor de stat în ceea ce privește cercetarea și dezvoltarea tehnologică, mediul și formarea.

(2) Ajutorul cuprinde numai costurile legate de cărbunele destinat producerii de energie electrică, producerii combinate de energie termică și electrică, producerii de cocs și alimentării furnalelor din industria siderurgică, atunci când asemenea utilizări se realizează în Comunitate.

⁸ Sistem internațional pentru codificare a cărbunilor de calitate medie și superioară (1998); clasificare internațională a cărbunilor în filon (1998) și sistem internațional de codificare pentru utilizarea cărbunilor de calitate inferioară (1999).

CAPITOLUL 2: Categori de ajutor

Art. 4 Ajutor pentru reducerea activității

Ajutorul pentru o întreprindere, destinat anume să acopere pierderile din producția curentă ale unităților de producție, poate fi considerat compatibil cu Piața comună numai dacă satisface următoarele condiții:

- (a) exploatarea unităților de producție în cauză face parte dintr-un plan de închidere al cărui termen limită nu depășește data de 31 decembrie 2007;
- (b) ajutorul notificat pe tonă echivalent cărbune nu depășește diferența dintre costurile de producție previzibile și venitul previzibil pentru un an de producție de cărbune. Ajutorul plătit efectiv se supune unei corecții anuale, pe baza costurilor și veniturilor efective, cel mai târziu până la sfârșitul anului de producție de cărbune ce urmează anului pentru care a fost acordat ajutorul;
- (c) quantumul ajutorului pe tonă echivalent cărbune nu poate face ca prețurile la livrare pentru cărbunele comunitar să fie inferioare celor pentru cărbunele de o calitate similară din țări terțe;
- (d) ajutorul nu trebuie să conducă la nici o denaturare a concurenței dintre cumpărătorii și utilizatorii de cărbune din Comunitate;
- (e) ajutorul nu trebuie să conducă la nici o denaturare a concurenței pe piața energiei electrice, piața producerii combinate de energie termică și electrică, piața producerii de cocs și piața oțelului.

Art. 5 Ajutorul pentru accesul la rezervele de cărbune

(1) În conformitate cu alineatele (2) și (3), Statele Membre pot acorda unei întreprinderi ajutoare destinate în mod explicit unităților de producție sau unui grup de unități de producție numai dacă ajutoarele în cauză contribuie la menținerea accesului la rezervele de cărbune. O unitate de producție poate primi numai ajutoare care se încadrează într-una dintre categoriile prevăzute la alineatul (2) sau (3). Nu este posibilă cumularea ajutoarelor prevăzute la alineatul (2) și la alineatul (3).

Ajutorul pentru investiția inițială

(2) Ajutorul destinat acoperirii costurilor investiției inițiale poate fi declarat compatibil cu Piața comună numai dacă satisface condițiile prevăzute la articolul 4 literele (c), (d) și (e), precum și următoarele condiții:

- (a) ajutorul este rezervat unităților de producție existente care nu au beneficiat de ajutor în conformitate cu articolul 3 din Decizia nr. 3632/93/CECO sau care au beneficiat de ajutor autorizat de Comisie în conformitate cu articolul 3, întrucât au demonstrat că au putut atinge o poziție competitivă față de prețurile practicate pentru cărbunele de o calitate similară din state terțe;
- (b) unitățile de producție elaborează un plan de exploatare și un plan financiar, din care rezultă că ajutorul acordat proiectului de investiții în cauză va asigura viabilitatea economică a acestor unități de producție;
- (c) ajutorul notificat și plătit efectiv nu depășește 30% din costurile totale ale proiectului de investiții relevant care va permite unei unități de producție să devină competitivă față de prețurile pentru cărbunele cu o calitate similară din state terțe.

Ajutorul acordat în conformitate cu prezentul alineat, fie sub forma unei plăți unice, fie eșalonat pe parcursul mai multor ani, nu poate fi plătit după 31 decembrie 2010.

Ajutorul pentru producția curentă

(3) Ajutorul destinat să acopere pierderile din producția curentă poate fi declarat compatibil cu Piața comună numai dacă îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 4 literele (b)-(e), precum și următoarele condiții:

(a) exploatarea unităților de producție în cauză sau a grupului de unități de producție din aceeași întreprindere se înscrie într-un plan de acces la rezervele de cărbune;

(b) ajutorul este acordat unităților de producție care au cele mai bune perspective economice, având în vedere, în special, nivelul și evoluția costurilor de producție, în limitele cantității de cărbune din producția internă ce urmează a fi produs în conformitate cu planul prevăzut la litera (a).

Art. 6 Caracterul descrescător al ajutorului

(1) Valoarea totală a ajutorului pentru industria cărbunelui acordat în conformitate cu articolul 4 și cu articolul 5 alineatul (3) trebuie să urmeze o tendință descrescătoare, astfel încât să conducă la o reducere semnificativă a acestora. Nu poate fi acordat nici un ajutor pentru reducerea activității în aplicarea articolului 4 după 31 decembrie 2007.

(2) Valoarea totală a ajutorului pentru industria cărbunelui acordat în conformitate cu articolele 4 și 5 nu trebuie să depășească, pentru orice an după 2003, valoarea ajutorului autorizat de Comisie în conformitate cu articolele 3 și 4 din Decizia nr. 3632/93/CECO pentru anul 2001.

Art. 7 Ajutorul pentru acoperirea costurilor excepționale

(1) Ajutorul de stat acordat întreprinderilor care desfășoară sau au desfășurat o activitate legată de producția de cărbune pentru a le permite să acopere costurile care rezultă sau au rezultat din raționalizarea și restructurarea industriei cărbunelui, costuri care nu sunt legate de producția curentă („pasive preluate”), poate fi considerat compatibil cu Piața comună, cu condiția ca suma plătită să nu depășească aceste costuri. Acest ajutor poate fi utilizat pentru a acoperi:

(a) costurile suportate numai de întreprinderi care desfășoară sau au desfășurat restructurări, adică acele costuri legate de reabilitarea mediului la fostele exploatare de cărbune;

(b) costurile suportate de mai multe întreprinderi.

(2) Categoriile de costuri rezultate din raționalizarea și restructurarea industriei cărbunelui sunt definite în anexă.

Art. 8 Dispoziții comune

(1) Valoarea autorizată a ajutorului acordat în conformitate cu oricare dispoziție din prezentul Regulament se calculează luându-se în considerare ajutorul acordat pentru aceleași scopuri, sub orice formă, din orice alte resurse naționale.

(2) Toate ajutoarele primite de întreprinderi sunt indicate în contul de profit și pierderi ca venit separat de cifra de afaceri.

Atunci când o întreprindere care beneficiază de un ajutor acordat în conformitate cu prezentul Regulament exercită nu numai activități de minerit, ci și o altă activitate economică, fondurile acordate se supun unei contabilități separate, astfel încât fluxurile financiare aflate sub incidența prezentului Regulament să poată fi clar identificate. Fondurile sunt gestionate astfel încât să nu existe posibilitatea de a fi transferate către această altă activitate.

CAPITOLUL 3: Proceduri de notificare, evaluare și autorizare

Art. 9 Notificarea

(1) În afară de dispozițiile articolului 88 din Tratat și ale Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE⁹, ajutorul prevăzut de prezentul Regulament se supune regulilor speciale prevăzute la alineatele (2)-(12).

⁹ JO L 83, 27.03.1999, pag. 1.

(2) Statele Membre care acordă ajutor industriei cărbunului furnizează Comisiei toate informațiile necesare pentru justificarea, ținând cont de contextul energetic, a capacității de producție estimate ce face parte din planul de acces la rezervele de cărbune, nivelul minim al producției necesar pentru garantarea acestui acces, precum și, în privința categoriilor de ajutor prevăzute în prezentul Regulament, a tipurilor corespunzătoare de ajutor, luând în considerare specificul industriei cărbunului în fiecare Stat Membru.

(3) Costurile de producție se calculează în conformitate cu situația declarațiilor costurilor trimestriale transmise Comisiei de întreprinderile sau asociațiile de întreprinderi din industria cărbunului.

Întreprinderile din industria cărbunului includ în calculul costurilor de producție amortizarea normală și dobânda asupra capitalului împrumutat. Costurile eligibile privind dobânda asupra capitalului împrumutat se bazează pe rata dobânzii de piață și se limitează la operațiunile (procesele) enumerate la articolul 2 litera (e).

(4) Statele Membre care intenționează să acorde ajutoare pentru reducerea activității prevăzute la articolul 4 prezintă în prealabil Comisiei, până cel mai târziu la 31 octombrie 2002, un plan de închidere a unităților de producție în cauză. Acest plan prevede cel puțin următoarele elemente:

- (a)** identificarea unităților de producție;
- (b)** costurile de producție reale sau estimate pentru fiecare unitate de producție, pe an de producție de cărbune; aceste costuri se calculează în conformitate cu alineatul (3);
- (c)** producția de cărbune estimată, pe an de producție de cărbune, a unităților de producție care fac parte din planul de închidere;
- (d)** valoarea estimată a ajutorului pentru reducerea activității pe an de producție de cărbune.

(5) Statele Membre care intenționează să acorde ajutoare prevăzute la articolul 5 alineatul (2) prezintă Comisiei, până cel mai târziu la 31 decembrie 2002, un plan provizoriu de acces la rezervele de cărbune. Acest plan prevede cel puțin criterii obiective de selecție, cum ar fi viabilitatea economică, ce urmează a fi îndeplinite de unitățile de producție pentru a primi ajutor pentru proiecte de investiții.

(6) Statele Membre care intenționează să acorde ajutoare prevăzute la articolul 5 alineatul (3) prezintă Comisiei, până cel mai târziu la 31 octombrie 2002, un plan de acces la rezervele de cărbune.

Acest plan prevede cel puțin următoarele elemente:

- (a)** criteriile obiective de selecție care trebuie îndeplinite de unitățile de producție pentru a fi incluse în plan;
- (b)** identificarea unităților de producție sau a grupului de unități de producție din aceeași întreprindere din industria cărbunului care îndeplinesc criteriile de selecție;
- (c)** costurile de producție reale sau estimate pentru fiecare unitate de producție, pe an de producție de cărbune; aceste costuri se calculează în conformitate cu alineatul (3);
- (d)** un plan de exploatare și un plan de finanțare pentru fiecare unitate de producție sau grup de unități de producție în aceeași întreprindere care reflectă principiile bugetare ale Statelor Membre;
- (e)** producția de cărbune estimată pe an de producție de cărbune a unităților de producție sau a grupului de unități de producție din aceeași întreprindere care fac parte din planul de acces la rezervele de cărbune;
- (f)** valoarea estimată a ajutorului pentru accesul la rezervele de cărbune pe an de producție de cărbune;
- (g)** cotele respective de cărbune intern și de energie regenerabilă față de valoarea surselor interne de energie primară care contribuie la atingerea obiectivului de securitate energetică în cadrul dezvoltării durabile, precum și tendințele prevăzute, crescătoare sau descrescătoare, ale acestora.

(7) În cadrul notificării planurilor prevăzute la alineatele (4), (5) și (6), Statele Membre furnizează Comisiei toate informațiile privind reducerile de emisii de gaze cu efect de seră. Acestea se referă, în special, la reducerile emisiilor care rezultă din eforturile depuse pentru utilizarea de tehnologii curate de combustie a cărbunului.

(8) Pentru motive întemeiate, Statele Membre pot să notifice Comisiei identificarea individuală a unităților de producție care fac parte din planurile prevăzute la alineatele (4) și (6) până în iunie 2004 cel târziu.

(9) Statele Membre informează Comisia cu privire la orice modificare a planului prezentat inițial Comisiei în conformitate cu alineatele (4), (5), (6), (7) și (8).

(10) Statele Membre notifică toate măsurile cu caracter financiar pe care intenționează să le adopte în favoarea industriei cărbunelui în cursul unui an de producție de cărbune, precizând natura acestora, cu trimitere la formele de ajutor prevăzute la articolele 4, 5 și 7. Statele Membre prezintă Comisiei toate informațiile referitoare la calculul costurilor de producție previzionate și stabilesc raportul acestora cu planurile notificate Comisiei în conformitate cu alineatele (4), (5), (6), (7) și (8).

(11) Statele Membre notifică valoarea și informațiile complete referitoare la calculul ajutorului plătit efectiv în cursul unui an de producție de cărbune, după cel mult șase luni de la sfârșitul acelui an. Înainte de sfârșitul următorului an de producție de cărbune, acestea declară, de asemenea, orice corecții ale valorilor plătite inițial.

(12) Cu ocazia notificării ajutorului prevăzut la articolele 4, 5 și 7 și a declarării ajutorului plătit efectiv, Statele Membre furnizează toate informațiile necesare pentru verificarea condițiilor și criteriilor stabilite în prezentele dispoziții.

Art. 10 Evaluarea și autorizarea

(1) Comisia evaluează planul (planurile) notificat (notificate) în conformitate cu articolul 9. Comisia ia o decizie privind conformitatea acestora cu condițiile și criteriile stabilite la articolele 4, 5, 6, 7 și 8 și privind conformitatea acestora cu obiectivele prezentului Regulament, în conformitate cu regulile de procedură prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 659/1999.

(2) Comisia evaluează măsurile notificate în conformitate cu articolul 9 alineatul (10), ținând cont de planurile comunicate în cadrul articolului 9 alineatele (4), (5), (6), (7) și (8) și adoptă o decizie în conformitate cu cerințele din Regulamentul (CE) nr. 659/1999.

CAPITOLUL 4: Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 11 Rapoarte ale Comisiei

(1) Până la 31 decembrie 2006 cel târziu, Comisia raportează Parlamentului European, Consiliului, Comitetului Economic și Social și Comitetului Regiunilor, referindu-se, în special, la experiența dobândită și la problemele întâlnite în aplicarea prezentului regulament de la intrarea sa în vigoare. Comisia evaluează rezultatele restructurării industriei cărbunelui și efectele asupra Pieței interne, ținând cont de măsurile adoptate de Statele Membre.

(2) Comisia prezintă un bilanț al ponderilor diferitelor surse locale de energie primară în fiecare Stat Membru, inclusiv ale diferite categorii de combustibili fosili disponibile. Luând în considerare dezvoltarea surselor de energie regenerabile, aceasta evaluează contribuția efectivă a cărbunelui intern la securitatea energetică pe termen lung în Uniunea Europeană în cadrul unei strategii de dezvoltare durabilă și își prezintă evaluarea cu privire la cantitatea de cărbune necesară în acest sens.

Art. 12 Măsuri de punere în aplicare

Comisia adoptă toate măsurile necesare pentru punerea în aplicare a prezentului Regulament. Comisia instituie un cadru comun pentru comunicarea informațiilor care îi vor permite să evalueze îndeplinirea condițiilor și criteriilor prevăzute pentru acordarea ajutoarelor.

Art. 13 Măsuri de revizuire

(1) În temeiul raportului întocmit în conformitate cu articolul 11, dacă este necesar, Comisia prezintă Consiliului propuneri de modificare a prezentului Regulament referitoare la aplicarea sa în ceea ce privește ajutoarele de stat începând cu 1 ianuarie 2008. În conformitate cu principiul reducerii

ajutoarelor, propunerile instituie, în special, principiile în temeiul cărora planurile Statelor Membre urmează să fie puse în aplicare începând cu ianuarie 2008.

(2) Principiile prevăzute la alineatul (1) sunt instituite în raport cu obiectivele prevăzute la articolul 1, luând în considerare, în special, consecințele sociale și regionale ale măsurilor ce urmează să fie adoptate și la contextul energetic.

Art. 14 Intrarea în vigoare

(1) Prezentul Regulament intră în vigoare la data publicării în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene.

Se aplică de la 24 iulie 2002.

(2) Ajutorul care acoperă costurile pentru anul 2002 poate totuși, în temeiul unei cereri motivate a unui Stat Membru, să se supună în continuare regulilor și principiilor prevăzute în Decizia nr. 3632/93/CECO, cu excepția regulilor privind termenele și procedurile.

(3) Prezentul Regulament se aplică până la 31 decembrie 2010.

Prezentul Regulament este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate Statele Membre.

ANEXĂ

Definirea costurilor prevăzute la articolul 7

1. Costuri și provizioane de costuri suportate numai de întreprinderi care desfășoară sau au desfășurat operațiuni de restructurare și raționalizare

Aceste costuri se referă exclusiv la:

- (a) costul contribuțiilor pentru asigurările sociale datorate ca urmare a pensionării lucrătorilor înainte ca aceștia să atingă vârsta legală de pensionare;
- (b) alte cheltuieli excepționale cu privire la lucrătorii care își pierd locul de muncă în urma restructurării și raționalizării;
- (c) plata pensiilor și indemnizațiilor, în afara sistemului legal, pentru lucrătorii care își pierd locul de muncă în urma restructurării și raționalizării și pentru lucrătorii îndreptățiți la aceste plăți înainte de restructurării;
- (d) costul suportat de întreprinderi pentru reconversia profesională a lucrătorilor pentru a-i ajuta să găsească un nou loc de muncă în afara industriei cărbunelui, în special costuri de formare;
- (e) aprovizionarea cu cărbune gratuit a lucrătorilor care își pierd locul de muncă în urma restructurării și raționalizării și a lucrătorilor îndreptățiți la aceste aprovizionări înainte de restructurării;
- (f) costuri reziduale rezultând din prevederi administrative, legale sau fiscale;
- (g) lucrări suplimentare de securitate în subteran rezultând din închiderea unităților de producție;
- (h) daune miniere, cu condiția ca acestea să fi fost provocate de unitățile de producție supuse închiderii datorită restructurării;
- (i) costuri legate de reabilitarea fostelor exploatări de cărbune, în special:

- costuri reziduale rezultând din contribuții către organisme responsabile de aprovizionarea cu apă și evacuarea apelor uzate;
- alte costuri reziduale ce decurg din aprovizionarea cu apă și evacuarea apelor uzate;

(j) costuri reziduale pentru acoperirea asigurării de sănătate a foștilor mineri;

(k) amortizarea intrinsecă excepțională, cu condiția ca aceasta să rezulte din închiderea unităților de producție (fără să se țină cont de orice reevaluare efectuată după 1 ianuarie 1994 și care depășește rata inflației).

2. Costuri și provizioane de costuri suportate de mai multe întreprinderi

- (a) creșteri ale contribuțiilor pentru asigurări sociale, în afara sistemului legal, ca rezultat al diminuării numărului de cotizanți, ca urmare a restructurării;
- (b) cheltuieli ce decurg din restructurare cu privire la aprovizionarea cu apă și evacuarea apelor uzate;
- (c) creșteri ale contribuțiilor către organismele responsabile de aprovizionarea cu apă și evacuarea apelor uzate, cu condiția ca această creștere să fie rezultatul diminuării producției de cărbune supuse prelevării, în urma restructurării.

Adoptat la Bruxelles, 23 iulie 2002.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 205/1 din data 02.08.2002

COMUNICAREA COMISIEI către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind anumite aspecte juridice legate de cinematografie și alte producții audiovizuale

Introducere

Producțiile audiovizuale, în special cinematografia, joacă un rol important în formarea identităților europene, atât în aspectele comune împărtășite în Europa, cât și în diversitatea culturală care caracterizează diferitele noastre tradiții și istorii. Ele reprezintă un element esențial pentru buna funcționare a democrațiilor noastre, datorită influenței lor extinse asupra întregii societăți. Ele sunt, de asemenea, inima transformărilor care rezultă din dezvoltarea societății informaționale: noile dezvoltări tehnologice oferă noi oportunități pentru promovarea culturii și conservarea patrimoniului și pentru a crește înțelegerea reciprocă în Europa. Dar multiplicarea canalelor de distribuție disponibile pentru distribuirea de bunuri audiovizuale nu conduce automat la o creștere în crearea de producții de calitate.

Principiile politicii comunitare în domeniul audiovizualului au fost exprimate în Comunicarea Comisiei din decembrie 1999¹ și rămân pe deplin valabile și astăzi. Principalul scop al reglementării în domeniul audiovizualului este acela de a proteja anumite obiective de interes public, cum ar fi pluralismul, diversitatea culturală și lingvistică și protecția minorilor. La nivel european, echilibrul necesar trebuie păstrat pentru a garanta subsidiaritatea, într-o zonă unde competențele majore sunt la nivel național sau regional, asigurând în același timp, faptul că firmele europene pot beneficia pe deplin de dimensiunea europeană. Instrumentele cheie europene dezvoltate în special în acest domeniu, Directiva Televiziunea Fără Frontieră, pentru aspecte de reglementare, și Programul MEDIA Plus pentru mecanisme de sprijin, au ca obiectiv principal să permită companiilor europene din acest sector să beneficieze pe deplin de Piața unică europeană.

Producțiile audiovizuale au caracteristici unice, din cauza naturii lor duble: ele sunt bunuri economice, care oferă importante oportunități pentru crearea de bunăstare și pentru ocuparea forței de muncă. În 1999, piața audiovizuală europeană² a fost estimată la 58,3 miliarde de EUR (+ 8,7% față de 1998). Ele sunt, de asemenea, bunuri culturale care, în același timp oglindesc și formează societățile noastre. Acesta este motivul pentru care dezvoltarea acestui sector nu a fost niciodată lăsată exclusiv la forțele pieței.

Apariția de noi tehnologii nu a afectat renașterea cinematografiei în Europa; astfel de noi tehnologii s-au dovedit a oferi venituri suplimentare pentru operatorii de mass-media, mai degrabă decât să se substituie mediei existente. Taxele totale de acces în cinematografe au crescut în Europa de la 662 de milioane în 1995, la 844 de milioane în 2000 (+27%)³. Această creștere pare să fie datorată, cel puțin în parte, înmulțirii numărului de ecrane cinematografice în Europa, în special datorită multiplexurilor (22% în 1999, față de 1995), precum și facilităților îmbunătățite pe care le oferă cinematografele. Cifre recente⁴ demonstrează că vizionarea TV în Europa a crescut în majoritatea Statelor Membre, în ultimii ani.

Printre producțiile audiovizuale, producțiile cinematografice au o deosebită importanță, din cauza costului lor de producție și a importanței culturale: bugetele pentru producțiile de filme cinematografice, sunt substanțial mai mari decât pentru alte producții audiovizuale, ele sunt mai frecvent obiectul unor coproducții internaționale, iar durata lor de exploatare este mai lungă, cu potențial de a folosi toate

¹ Principiile și Liniile directoare ale Comunității privind politica în domeniul audiovizualului în era digitală. 14.12.1999, COM (1999) 657 final.

² Observatorul European al Sectorului Audiovizual. Include: televiziune, cinematograf, video (casete și DVD-ul), nu și jocurile.

³ Observatorul European al Sectorului Audiovizual

⁴ Observatorul European al Sectorului Audiovizual: media pentru vizionarea de televiziune în Europa variază între 144 de minute pe zi, în Austria și 239 de minute pe zi, în Italia. Tendința este pozitivă, în aproape toate Statele Membre.

canalele de distribuție, cinematografe, DVD-uri, videocasete (atât de vânzare, cât și pentru închiriere), descărcarea de pe Internet și televiziunea (plata-per-vizionare, plata-per-canal, recepție prin antenă). Producțiile cinematografice se confruntă cu o concurență puternică din afara Europei⁵. Circulația producțiilor europene în afara țării lor de origine este foarte restrânsă, deși pare să aibă o tendință ascendentă: după anumite estimări, filmele europene non-naționale, au ajuns la peste 10%⁶ din total vizionări în 1999, de la mai puțin de 8% în 1996.

Comisia a indicat în Comunicarea sa privind politica în domeniul audiovizualului, în 1999 că, din cauza particularității cinematografiei, a fost nevoie să se examineze mai în detaliu o serie de probleme, pentru a clarifica cadrul legal de reglementare a sectorului cinematografic, inclusiv în ceea ce privește punerea în aplicare a politicii de ajutor de stat în acest domeniu. Obiectivul acestei analize a fost de a se stabili ce măsuri ar putea fi luate pentru a îmbunătăți circulația acestor lucrări în Europa.

În conformitate cu principiile din Cartea albă privind guvernarea⁷, serviciile Comisiei au organizat o consultare publică pe baza unui Document de lucru al serviciilor⁸ pentru a da tuturor părților interesate posibilitatea de a-și face cunoscute punctele de vedere înainte de adoptarea prezentei Comunicări de către Comisie. Pe 15 iunie s-a ținut o audiere la care au participat în jur de 250 părți interesate. Acest eveniment a asigurat nu numai o oportunitate pentru Comisie să identifice aspectele centrale referitoare la problemele ridicate în Documentul de lucru al serviciilor, dar a și permis părților interesate să audă și să răspundă la fiecare din punctele de vedere ale celorlalți.

Au fost primite 49 comentarii scrise⁹ de la Statele Membre, autoritățile naționale de reglementare și auto-reglementare, artiști, producători și regizori de film și televiziune, operatorii de cinematografe, editorii/distribuitorii de casete video și DVD-uri, posturile de televiziune, asociațiile industriale, reprezentanții consumatorilor și ai sindicatelor.

Prezenta comunicare stabilește orientările politicii Comisiei și propunerile care au rezultat ca urmare a procesului de consultare. Comunicarea stabilește principiile pentru punerea în aplicare a regulilor de ajutor de stat în sectorul cinematografiei și identifică următorii pași ce trebuie făcuți și zonele unde este nevoie de mai multă reflecție, pentru a crea un mediu favorabil pentru producția și distribuția de producții audiovizuale.

2. Orientarea generală a Comisiei cu privire la ajutorul de stat în sectorul cinematografiei

Cinematografia și programele TV sunt două dintre cele mai universale manifestări ale mass-media în domeniul divertismentului, cu un puternic impact asupra unui mare număr de oameni, la nivel internațional. Stadiul actual de dezvoltare și caracteristicile speciale ale producției audiovizuale în cadrul CE, nu permit producătorilor să obțină un nivel suficient de avansuri comerciale ca sprijin pentru pachetul financiar necesar la continuarea proiectelor de producție. În aceste condiții, dezvoltarea producției audiovizuale de către Statele Membre joacă un rol cheie pentru a se asigura că cultura indigenă și capacitatea de creație pot fi exprimate, reflectând astfel diversitatea și bogăția culturii europene.

Tratatul de la Maastricht a dat, la nivelul Comunității, suprema recunoaștere a promovării culturii pentru Uniunea Europeană și Statele sale Membre, prin încorporarea culturii printre politicile comunitare prevăzute special în Tratatul CE (a se vedea articolul 151). În același timp, este inclusă în articolul 87 (3) (d) din Tratatul CE o nouă posibilitate specifică de exceptare de la principiul general de incompatibilitate din articolul 87 (1) din Tratatul CE pentru ajutorul acordat de Statele Membre în scopul promovării culturii.

⁵ Observatorul European al Sectorului Audiovizual: cota de piață a filmelor cinematografice americane în Europa în 2000 a fost de peste 73%.

⁶ Observatorul European al Sectorului Audiovizual; baza de date LUMIERE; sunt date internaționale, inclusiv referitoare la co-producțiile UE/extra UE.

⁷ 25.07.2001, COM (2001) 428

⁸ 11.04.2001, SEC (2001) 619.

⁹ reprezentând mai mult de 95% din industria producătoare, directori de film, expozanții de cinema, deținătorii de drepturi de distribuție, radiodifuzori, reprezentând sindicatele lucrătorilor în sectoarele audiovizual, video și DVD, asociații, institute de film și Statele Membre. Vezi lista de comentarii și textul integral al celor trimise pe cale electronică, fără o cerere de confidențialitate, la http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/cine1_en.htm

Statele Membre pun în aplicare o gamă largă de măsuri de sprijin pentru producția audiovizuală de filme și programe TV. Acest sprijin se concentrează pe crearea și realizarea fazelor de producție de film și, în general, îmbracă forma unor subvenții sau avansuri rambursabile. Aceste măsuri au la bază atât considerente culturale, cât și industriale. Ele au ca scop principal cultural garantarea faptului că culturile naționale și regionale și potențialul creativ sunt exprimate în mass-media audiovizuală de film și televiziune. Pe de altă parte, au scopul de a genera masa critică de activitate cerută pentru a crea dinamica necesară dezvoltării și consolidării industriei, prin crearea de întreprinderi solide de producție și prin dezvoltarea unui grup profesional permanent care să reunească aptitudini și experiență umană.

Prezenta Comunicare nu derogă de la aplicarea articolelor 81 și 82 din Tratatul CE (practicile anti-concurențiale puse în practică de către companii) la sectorul audiovizual¹⁰.

2.1. Compatibilitatea cu Tratatul CE a schemelor de ajutor pentru cinema și producția TV

Regulile de bază aplicabile ajutorului de stat, în conformitate cu Tratatul CE sunt: articolul 88 alineatul (3) din Tratatul CE prevede că Statele Membre sunt obligate să informeze Comisia cu privire la orice planuri de a acorda sau modifica ajutoarele, înainte de punerea lor în aplicare. Articolul 87 alineatul (1) interzice ajutoarele acordate de către stat sau prin intermediul resurselor de stat, care distorsionează sau amenință să denatureze concurența și comerțul dintre Statele Membre. Cu toate acestea, Comisia poate excepta anumite ajutoare de stat de la această interdicție. În special, articolul 87 alineatul (3) enumeră anumite tipuri de ajutor pe care Comisia le poate autoriza, având în vedere efectele lor. Una din aceste excepții este prevăzută de articolul 87 (3) (d) CE, în beneficiul ajutorului pentru promovarea culturii, în cazul în care un astfel de ajutor nu afectează concurența și mediul concurențial într-o măsură contrară interesului comun.

2.2. Punerea în aplicare a regulilor din Tratatul CE privind ajutoarele de stat acordate în cinematografie și producția TV

În 1997, Comisia a primit o plângere privind efectele de excludere create de schema de ajutor pentru producția franceză de cinema. Acest lucru a fost confirmat de evaluarea Comisiei. Efectele anti-competitive au fost rezultatul prevederilor prin care obținerea ajutorului era condiționată de realizarea unor activități din procesul cinematografic în Statul Membru (așa-numita „teritorializare“).

Autoritățile franceze, la cererea Comisiei, au modificat o serie de dispoziții incompatibile din schema lor de ajutor pentru producția de cinema și, la data de 3 iunie 1998, Comisia a autorizat această schemă. În decizia sa (N3/98), Comisia a stabilit patru criterii de compatibilitate (a se vedea punctul 2.3b) pentru autorizarea ajutorului pentru cinematografie și producția TV, în conformitate cu „derogarea referitoare la cultură“ conținută în articolul 87 alineatul (3) litera (d) din Tratatul CE. De asemenea, Comisia s-a angajat să revizuiască schemele din alte State Membre în conformitate cu criteriile adoptate în decizia franceză.

Comisia a lansat un studiu, solicitând informații de la toate Statele Membre cu privire la schemele lor de ajutor pentru sectorul audiovizual. Studiul a demonstrat că majoritatea schemelor nu au fost notificate Comisiei pentru autorizare prealabilă.

2.3. Evaluarea schemelor de ajutor din domeniul cinematografiei și al producției TV

Când evaluează schemele de ajutor pentru producția de cinema și TV, Comisia trebuie să verifice:

- în primul rând, dacă schema de ajutor respectă principiul „general de legalitate“, adică Comisia trebuie să verifice că schema nu conține clauze care ar fi contrare dispozițiilor din Tratatul CE, în alte domenii decât ajutorul de stat (inclusiv dispozițiile sale fiscale);
- în al doilea rând, dacă schema îndeplinește criteriile de compatibilitate specifice ajutorului de stat, stabilite de Comisie în decizia sa din 1998 cu privire la schema franceză de ajutor¹¹.

¹⁰ De exemplu, practicile de fixare concertată sau legare de drepturi, care ar putea fi incompatibile cu Tratatul CE.

¹¹ Problema dacă scutirile fiscale acordate producătorilor pot fi calificate ca ajutor este evaluată în conformitate cu principiile conținute în Comunicarea Comisiei privind aplicarea regulilor de ajutor de stat la măsurile referitoare la impozitarea directă a afacerilor, din 1998, JO C 384 din 12.12.1998.

Cea de-a doua condiție este specifică schemelor de ajutor pentru cinematografie și producția TV, pe câtă vreme cealaltă este un test de rutină care se aplică tuturor schemelor de ajutor, indiferent de sector.

a) Respectarea criteriului general de legalitate

Comisia trebuie să verifice dacă condițiile de eligibilitate ale schemelor de ajutor de stat nu conțin clauze contrare dispozițiilor Tratatului CE în alte domenii decât ajutoarele de stat. Comisia trebuie să se asigure, între altele, că au fost respectate principiile Tratatului CE care interzic discriminarea pe motive de naționalitate, libertatea de stabilire, libera circulație a mărfurilor și libertatea serviciilor (articolele 12, 28, 30, 39, 43, 48 și 49 din Tratatul CE). Comisia aplică aceste principii împreună cu aplicarea regulilor din domeniul concurenței, atunci când dispozițiile care încălcă aceste principii nu pot fi separate de modul de funcționare al schemei.

În conformitate cu principiile de mai sus, schemele de ajutoare nu trebuie: de exemplu, să condiționeze acordarea ajutorului funcție de naționalitatea cetățenilor; să solicite beneficiarilor să aibă statutul de întreprindere națională, stabilit în conformitate cu legislația națională comercială (întreprinderile stabilite într-un Stat Membru și care funcționează în altul printr-o filială permanentă sau agenție trebuie să fie eligibile pentru ajutor, în plus, necesitatea existenței unei agenții naționale ar trebui să fie aplicabilă numai la plata ajutorului); să solicite lucrătorilor din companiile străine care oferă servicii de realizarea de filme, să se conformeze standardelor naționale de muncă.

Anumite scheme de ajutor din domeniul cinematografiei și producției TV sunt finanțate din încasări parafiscale. Conform politicii Comisiei și a jurisprudenței Curții de Justiție, atunci când de astfel de scheme beneficiază exclusiv producătorii naționali sau acest lucru se întâmplă într-o mai mare măsură decât pentru concurenții din alte State Membre, pentru a fi compatibile cu Tratatul, produsele importate nu pot fi taxate, iar producția națională nu se poate bucura de o rată mai mică de impozitare atunci când sunt exportate.

În cazul în care Comisia aplică regulile de ajutor de stat pentru a evalua compatibilitatea schemelor de ajutor, ea se adresează, în același timp, problemelor identificate de către Grupul pentru Codul de conduită privind impozitarea directă a afacerilor (așa-numitul Grup Primarolo), organizat de către Consiliu¹².

b) criteriile de compatibilitate specifice pentru ajutorul de stat în domeniul cinematografiei și al producției programelor de televiziune

Criteriile specifice pe baza cărora Comisia evaluează, în prezent, ajutorul de stat în domeniul cinematografiei și al producției programelor de televiziune, în cadrul derogării pentru cultură stabilite de articolul 87 alineatul (3) d) din Tratatul CE, au fost stabilite în Decizia sa din iunie 1998 privind schema franceză de ajutor pentru producția de film. Aceste criterii specifice sunt:

(1) Ajutorul este orientat către un produs cultural. Fiecare Stat Membru trebuie să se asigure că ajutorul de producție are conținut cultural, în conformitate cu criteriile naționale verificabile (în conformitate cu aplicarea principiului subsidiarității).

(2) Producătorul trebuie să fie liber să-și cheltuiască cel puțin 20% din bugetul de film în alte State Membre, fără a suferi vreo reducere a ajutorului prevăzut în cadrul schemei. Cu alte cuvinte, Comisia a acceptat ca și criteriu de eligibilitate, teritorializarea, în sensul cheltuirii pe teritoriul național a cel mult 80% din bugetul de producție al unei producții de film sau TV care a beneficiat de ajutor.

(3) Intensitatea ajutorului trebuie să fie, în principiu, limitată la 50% din bugetul de producție, în vederea stimulării inițiativelor comerciale normale, inerente într-o economie de piață și pentru evitarea unui concurs de oferte între Statele Membre. Filmelor dificile și celor cu buget redus nu li se aplică această limitare. Comisia consideră că, în conformitate cu principiul subsidiarității, este la latitudinea fiecărui Stat Membru să stabilească o definiție a filmului dificil și a filmului cu buget redus, în funcție de parametrii naționali.

¹² Acest grup a compilat un inventar de măsuri periculoase, care include un anumit număr de scheme de ajutor de stat în domeniul cinematografiei și al producției TV.

(4) Ajutoarele suplimentare pentru realizarea de activități filmografice specifice (de exemplu, post-producție) nu sunt permise, în scopul de a se asigura că ajutorul are un efect stimulator neutru și, în consecință, că este evitată protecția/atragerea acestor activități specifice în Statul Membru care acordă ajutorul.

Câteva considerații în legătură cu criteriile mai sus-menționate:

Comisia consideră că ajutorul trebuie să fie acordat către bugetul global al unui anumit proiect de realizare de film, iar producătorul ar trebui să aibă libertatea de a alege elementele de buget care vor fi cheltuite în alte State Membre. Schemele de ajutor concepute pe această bază sunt menite a sprijini crearea unui produs audiovizual și nu pentru a sprijini dezvoltarea unei activități industriale. În consecință, ajutorul trebuie evaluat, în cadrul derogării pentru cultură prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (d) din Tratatul CE, mai degrabă decât în cadrul derogării pentru industrie prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (c). Întreprinderile din sectorul producției de film și programe TV pot, de asemenea, beneficia de alte tipuri de ajutor acordate în cadrul schemelor naționale de ajutor orizontal, autorizate de Comisie în conformitate cu articolul 87 alineatul (3) litera (a) și (c) din Tratatul CE (de exemplu, ajutorul regional, ajutorul pentru IMM-uri, ajutorul pentru cercetare-dezvoltare, ajutorul pentru formare profesională, ajutorul de ocupare a forței de muncă).

Comisia a acceptat faptul că Statele Membre pot cere ca o anumită parte a bugetului producției de film să fie cheltuită pe teritoriul lor, ca un criteriu de eligibilitate pentru acordarea ajutorului. Aceasta se bazează pe raționamentul că un anumit grad de teritorializare a cheltuielilor poate fi necesar pentru a asigura prezența continuă a competențelor umane și a expertizei tehnice necesare pentru creația culturală¹³. Aceasta ar trebui să fie limitată la gradul minim necesar pentru a promova obiectivele culturale.

Mai mult decât atât, având în vedere caracteristicile speciale ale producției de film, Comisia consideră că bugetul global al producției audiovizuale reprezentând suma plătită pentru crearea sa, prezintă risc de recuperare și, în consecință, recunoaște ca referința pentru calculul ajutorului este acel buget global, indiferent de natura elementelor de cheltuieli individuale din care este format. Alocarea de ajutor pentru elementele individuale specifice ale unui buget de film ar putea transforma un astfel de ajutor într-o preferință națională pentru sectoarele care furnizează elementele subvenționate în mod specific, ceea ce ar putea fi incompatibil.

Fondurile furnizate direct de la programele CE cum ar fi MEDIA Plus nu sunt resurse de stat. Prin urmare, asistența acordată de acestea nu este luată în calcul atunci când se verifică respectarea plafonului de 50% al ajutorului. Mai mult, această asistență promovează distribuția de filme naționale în străinătate și, în consecință, efectele acesteia nu se adaugă la cele generate de schemele naționale, concentrate pe producția și de distribuția națională.

Obligațiile legale impuse de Statele Membre difuzorilor de emisiuni TV, de a investi în producția audiovizuală nu constituie ajutor de stat, în cazul în care aceste investiții oferă difuzorilor o compensare rezonabilă. Limita de la care aceste obligații juridice pot fi considerate ca ajutor de stat trebuie să fie stabilită în funcție de evoluția jurisprudenței Curții Europene de Justiție, după hotărârea sa din 13.03.2001 în cauza C-379/98 (PreussenElektra).

În opinia Comisiei, criteriile prezentate anterior stabilesc un echilibru între scopul creației culturale, dezvoltarea producției audiovizuale a CE și respectarea regulilor CE privind ajutoarele de stat.

2.4. Revizuirea schemelor

După Decizia din 1998 privind schema franceză de ajutor aplicabilă producției de film, Comisia a revizuit schemele în vigoare în alte State Membre, în conformitate cu criteriile de evaluare menționate mai sus. Comisia a revizuit și aprobat deja schemele din numeroase State Membre¹⁴. Comisia poartă discuții, în prezent, cu Statele Membre care au mai rămas, în vederea armonizării schemelor acestor state cu legislația europeană. Comisia intenționează să finalizeze procesul de revizuire până la sfârșitul anului 2001. Finalizarea acestui proces va furniza certitudine legală sectorului.

¹³ A se vedea răspunsul la întrebarea scrisă a domnului Veltroni 3173-00, JO C 163 E 06.06.2001, pag. 50

¹⁴ Franța, Olanda, Germania (și anumite landuri germane), Irlanda și Suedia:
vezi http://europa.int.eu/comm/competition/state_aid/decisions/

Revizuirea a evidențiat următoarele caracteristici cheie ale schemelor naționale de ajutor de stat:

- există o mare diversitate de scheme de ajutor de stat în cadrul Comunității Europene, atât în ceea ce privește tipul ajutorului, cât și în ceea ce privește scopul acestora;
- multe din aceste scheme conțin prevederi contrare principiului general al legalității;
- foarte puține State Membre impun cerințe din punct de vedere teritorial în vederea calificării pentru acordarea ajutorului;
- numai în mod excepțional, Statele Membre acordă ajutor de stat la un nivel mai mare de 50% din costurile asociate realizării unui film;
- excepțiile la aceasta din urmă se încadrează în mod normal în categoria “filmului dificil și a filmului cu buget redus”.

2.5. Evoluțiile viitoare

Criteriile de compatibilitate specifice ajutorului acordat cinematografiei și producțiilor de programe de televiziune, stabilite anterior, vor rămâne în vigoare până în iunie 2004, momentul stabilit în deciziile adoptate până acum. Conform revizuirii, schemele celorlalte State Membre vor fi autorizate până la același moment.

Comisia nu intenționează să modifice aceste criterii, decât dacă se dovedesc incapabile să prevină distorsionarea exagerată a concurenței în cadrul Comunității Europene. Comisia va examina ulterior nivelul maxim de teritorializare admisibilă potrivit revizuirii. Condițiile referitoare la teritorialitate fragmentează Piața unică, în ceea ce privește furnizarea de bunuri și servicii pentru producția audiovizualului și împiedică dezvoltarea lor. Posibila distorsionare a concurenței creată de ajutorul pentru cinematografie și pentru producția de programe de televiziune își are originea mai mult în condițiile privind teritorializarea decât în nivelul ajutorului însuși. Condițiile privind teritorialitatea care depășesc ceea ce poate fi considerat acceptabil conform criteriilor privind necesitatea și proporționalitatea, trec peste limitele stricte ale promovării culturale și ajută, în principal, la realizarea unor obiective industriale. Prin urmare, Comisia, în decizia sa privind schema de ajutor franceză, a considerat ca Statele Membre ar trebui să încurajeze reducerea preferințelor naționale pentru o parte importantă a costurilor, ca de exemplu locul cheltuielii.

Având în vedere extinderea geografică limitată comparativ a anumitor limbi și culturi, și având în vedere circulația limitată a acestor produse culturale în cadrul Comunității Europene și a piețelor mondiale, Comisia ar putea accepta intensități ale ajutorului mai mari de 50% pentru aceste State Membre, acolo unde se dovedește a fi necesar, chiar și în alte cazuri decât pentru filmele dificile și cu buget redus.

Comisia intenționează să continue dialogul multilateral cu Statele Membre pentru discutarea problemelor relevante legate de acordarea sprijinului statului pentru cinematografie și producția de televiziune. Acest dialog a început la conferința organizată de Centrul Național de Cinematografie din Paris - Franța, din octombrie 2000, care a adunat experți, oficiali ai Comisiei și reprezentanți ai ministerelor relevante și a institutelor de film din Uniunea Europeană. Dialogul a fost continuat în a doua conferință, organizată de Institutul de Film din Stockholm - Suedia, din iunie 2001.

3. Protecția patrimoniului și exploatarea producțiilor audiovizuale

Au fost ridicate mai multe probleme legate de protecția patrimoniului, transparența și exploatarea eficientă a drepturilor¹⁵: depozitarea legală a producțiilor audiovizuale, crearea unui registru european (sau crearea unei legături între registrele naționale) și alte forme posibile, precum și folosirea bazelor de date în scop comercial. Aceste probleme ar putea avea consecințe importante pentru circulația producțiilor audiovizuale în Europa și pentru prezervarea patrimoniului audiovizual al Europei.

¹⁵ În special în Documentul de Lucru al Comisiei – 11.4.2001. SEC (2001) 428.

3.1. Depozitarea legală a producțiilor audiovizuale

Diferite autorități au elaborat materiale pe marginea acestei probleme. Consiliul a adoptat o Rezoluție privind conservarea și reabilitarea patrimoniului cinematografic european, în mai 2006¹⁶, în care a solicitat Comisiei să țină seama de necesitățile specifice ale acestei forme speciale de patrimoniu cultural și să sprijine și să încurajeze un studiu transnațional desfășurat de către Statele Membre, referitor la situația arhivelor de film europene.

Din punctele de vedere exprimate în scris și verbal, cu diverse ocazii, este clar că există un consens în ceea ce privește necesitatea de conservare și protejare a patrimoniului audiovizual al Europei. Opiniile diferă în ceea ce privește cel mai bun mod de a atinge acest scop și nivelul până la care intervenția reglementată la un nivel european este dorită sau solicitată.

Organizațiile profesionale¹⁷ și Consiliul Europei au luat inițiativa la nivel pan-european și au întocmit un proiect de Convenție europeană pentru protecția patrimoniului audiovizual, care ar trebui să fie adoptat în curând. Această Convenție va prevedea depozitarea obligatorie, din punct de vedere legal, a “materialului cinematografic ce formează parte a patrimoniului său audiovizual și care este produsă sau co-produsă pe teritoriul părții implicate”.

Părerile referitoare la faptul că Uniunea Europeană ar trebui să adopte acest instrument și/sau să încurajeze Statele Membre să facă așa ceva, au fost împărțite. Mai mulți comentatori au considerat că această Convenție a oferit un compromis rezonabil în domeniu, făcând acțiunea Comunității să nu mai fie necesară, sau au considerat că documentul reprezintă un bun punct de plecare pentru o inițiativă comunitară. Alții au susținut ideea unei inițiative comunitare, considerând că aceasta este necesară, în ciuda Convenției, și că o asemenea inițiativă ar putea oferi mai mult în termenii protecției patrimoniului și al promovării diversității culturale. S-a sugerat că orice abordare comunitară ar trebui să se focalizeze pe bunele practici în domeniu, deși unii comentatori au considerat că acea auto-reglementare sau co-reglementare nu a funcționat adecvat și ar putea conduce la disparități în ceea ce privește protecția producțiilor audiovizuale.

Au existat păreri contradictorii cu privire la faptul dacă un asemenea sistem ar trebui să fie obligatoriu sau facultativ. Unii comentatori au sprijinit depozitarea legală obligatorie, ca o măsură minimă ce poate fi adoptată. Alții au considerat că o asemenea condiție nu ar trebui să atragă costuri suplimentare pentru producător, și ar trebui deci finanțate public. Condiția ar trebui să se aplice numai producțiilor noi (producțiile vechi ar trebui să facă obiectul depozitării facultative). Mulți comentatori au susținut ideea unei scheme facultative, care ar putea oferi stimulente, detaliată la nivelul Statului Membru și limitată la producțiile naționale.

Comentatorii au făcut distincție între producțiile cinematografice și celelalte producții. Difuzorii au considerat că ar fi inadecvat ca producțiile de televiziune să devină parte a oricărei scheme de depozitare obligatorii. Ei au adăugat că, în cazul în care intervenția reglementată pentru conservarea producțiilor de televiziune va fi privită ca necesară, aplicarea acesteia ar trebui să fie voluntară, și strict legată de acordarea unui sprijin financiar semnificativ. Alții au înclinat în direcția includerii în sfera de aplicare a unei asemenea scheme a tuturor producțiilor audiovizuale, în timp ce, un al treilea grup s-a pronunțat în favoarea concentrării atenției, în primă fază, asupra producțiilor cinematografice, urmând ca, ulterior, schema să fie extinsă și pentru alte categorii de producții audiovizuale.

Referitor la conservare, cinematecele au subliniat faptul că producțiile depozitate trebuie să fie de o calitate deosebită, din punct de vedere tehnic (fie copia originală, fie o copie de calitate asemănătoare) și, de asemenea, necesitatea de a crea o bază de date incluzând diferite suporturi materiale pentru producțiile audiovizuale.

Comisia subliniază faptul că există un sprijin larg în favoarea necesității de a păstra producțiile cinematografice, în scopul protejării patrimoniului și a promovării diversității culturale. Rezultatele

¹⁶ 2261 Întâlnirea Consiliului (16 mai 2000) Presa 154 – Nr 8394/00.

¹⁷ Există propuneri ale Federației europene a directorilor de film (FERA) și ale Federației internaționale a asociațiilor producătorilor de cinema (FIAPF) (care au propus un depozit “voluntar” pentru operele cinematografice, bazat pe un contract model pe care l-au schițat – Reglementările generale privind depozitarea operelor audiovizuale (1971)).

consultării au demonstrat nevoia de a întreprinde acțiuni în vederea păstrării patrimoniului nostru audiovizual. Acest lucru pare a fi extrem de important în cazul producțiilor cinematografice. În orice caz, nu s-a obținut un consens în ceea ce privește tipul măsurilor considerate potrivite pentru atingerea acestui obiectiv.

Astfel, înainte de a înainta o posibilă propunere, Comisia intenționează să efectueze o inventariere a situației existente la nivelul Statelor Membre. Aceasta se va desfășura prin intermediul chestionarelor adresate autorităților naționale, în cursul acestui an. Inventarierea va evalua rolul jucat de măsurile legale și de alte măsuri și va analiza, în continuare, condițiile care ar trebui aplicate. Mai mult, Comisia intenționează să încurajeze cooperarea dintre părțile interesate și popularizarea „celor mai bune practici” în acest domeniu. Este evidentă poziția comună a tuturor părților interesate că nu ar trebui să existe o singură arhivă europeană. Depozitarea ar trebui organizată la nivel național sau regional și ar trebui să asigure transparența referitoare la localizarea fiecărei producții. Se intenționează, de asemenea, să se continue examinarea ideii de a crea o bază de date referitoare la diferitele suporturi materiale pentru producțiile audiovizuale, așa cum s-a sugerat în timpul consultării.

3.2. Crearea unei scheme de înregistrare

Există diferite opinii referitoare la valoarea unei scheme de înregistrare a filmelor și a altor producții audiovizuale. În acest moment, doar un număr redus de State Membre au implementat un asemenea registru. Inițiativa de a crea un registru internațional în cadrul Organizației Mondiale a Proprietății Intellectuale (WIPO) a întrunit doar un sprijin limitat.

O inițiativă europeană în acest domeniu ar putea încuraja transparența și ar putea ajuta protejarea drepturilor deținătorilor și facilita circulația producțiilor europene. Acest lucru ar putea fi extrem de important în contextul complexității industriei în cauză. O asemenea schemă nu ar avea niciun impact asupra diferitelor reguli în domeniul drepturilor de autor sau asupra utilizării acestor drepturi în raport cu regulile din domeniul drepturilor de reproducere, dar ar putea furniza o serie de informații referitoare la producțiile audiovizuale înregistrate.

Deși un număr de comentatori au considerat schema inutilă și scumpă, marea lor majoritate au susținut-o. Există sprijin pentru crearea unui registru public național al filmelor în fiecare Stat Membru, cu condiția stabilirii unui set de criterii. Acest lucru a fost interpretat de unii ca reprezentând un element esențial al oricărei politici care promovează circulația producțiilor audiovizuale. Unii au mers mai departe și au considerat lipsa unui asemenea registru (sau registre) ca un obstacol în exploatarea producțiilor.

Au existat diferite opinii referitoare la cel mai potrivit mod de acțiune. Unii au susținut crearea unui sistem de recunoaștere mutuală, bazat pe registre individuale existente la nivelul fiecărui Stat Membru. Alții au considerat că este nevoie să fie evaluată piața, înainte de a decide care este modalitatea potrivită de acțiune. Un număr de comentatori au susținut crearea unei rețele de registre naționale la nivel european. Aceasta a fost considerată ca prezentând avantajul transparenței și al facilitării identificării, în timp ce alții au considerat că acest mecanism ar putea fi destul de greu și că ar putea fi dificil de implementat o asemenea schemă.

Există un larg consens în ceea ce privește avantajele identificării clare și a importanței metadatelor¹⁸. Serviciile de difuzare publice din Europa ar avea de câștigat dacă ar exista sisteme bine-cunoscute și bine-concepute de metadata, cuprinzând informații referitoare la producția, livrarea, clasificarea, protejarea și arhivarea producțiilor media. În acord cu standardele, ele consideră important să se încurajeze dezvoltarea unei rețele numerice de înregistrare larg răspândite, pentru a se asigura inter-operabilitatea între numerele de înregistrare media și pentru a reduce taxele de înregistrare datorate de realizatorii de programe europeni. Unii operatori au susținut utilizarea standardelor ISAN¹⁹ sau a altor standarde stabilite de către industrie, în timp ce alții s-au opus utilizării unui anume standard, susținând totuși implementarea unor sisteme de metadata standardizate.

¹⁸ Informații digitale despre o operă audiovizuală, care pot ajuta procesele de producție și distribuție (denumite și DAM – Managementul Activelor Digitale).

¹⁹ Dezvoltate de Organizația Standardelor Internaționale (ISO). Versiunea curentă este cunoscută sub numele de IVID (Identificator al Versiunii Internațional) sau V-ISAN.

Unii comentatori au sugerat că ar trebui păstrate detaliile tuturor contractelor referitoare la producția și exploatarea filmelor produse la nivel național, mai ales acelea referitoare la identitatea diferitelor părți implicate, proprietate și dreptul de reproducere, termenii de exploatare din contract, durata licenței și a caracterului său exclusiv sau ne-exclusiv.

Comentatorii au considerat că finanțarea ar trebui asigurată la nivel european sau ar trebui să fie asigurată dintr-o combinație de fonduri private și publice. Alți comentatori și-au exprimat grija referitor la costurile unei asemenea scheme sau la posibilele dezavantaje datorate informațiilor imprecise sau neactualizate.

Pornind de la ideea că o asemenea schemă de înregistrare ar îmbunătăți circulația filmelor și ar asigura faptul că informațiile sunt disponibile la momentul la care sunt necesare, Comisia a reținut faptul că există un sprijin considerabil în favoarea creerii unor registre publice ale filmelor, la nivelul Statelor Membre, deși au rămas de clarificat o serie de alte probleme. Comisia intenționează, în consecință, să efectueze o inventariere a situației actuale existente în Statele Membre. Aceasta se va desfășura cu ajutorul unor chestionare adresate autorităților naționale până la sfârșitul acestui an. Inventarierea va viza evaluarea rolului pe care îl joacă legislația și alte măsuri și vor analiza condițiile care ar trebui implementate.

3.3. Baza de date cu deținătorii de drepturi

A fost discutată posibilitatea creerii unei noi baze de date, la nivel european, care să permită identificarea „drepturilor” sau „licențelor”. Au existat neînțelegeri pornind de la dificultatea obținerii informațiilor referitoare la drepturi și licențe. Disponibilitatea acestor informații ar putea avea un efect pozitiv asupra circulației filmelor. Ar trebui reținut faptul că Comisia analizează problema managementului drepturilor, prin prisma Cărții verzi privind drepturile de reproducere și drepturile asociate în societatea informațională, adoptată de Comisie în 1995²⁰.

Opiniile au fost împărțite în ceea ce privește lipsa de transparență privind aceste informații. Majoritatea lor au susținut că producătorii și societățile colectoare asigură un grad suficient de transparență în domeniu. S-a sugerat că este nevoie să se depună mult efort pentru codificarea standardizată a drepturilor, pentru ca drepturile să fie reprezentate în mod uniform, iar informațiile relevante să poată fi schimbate în modalități fiabile din punct de vedere legal. Un beneficiu potențial al unei asemenea baze de date ar fi acela că ajută producătorii și distribuitorii să își găsească parteneri în alte țări europene.

Un mare număr de comentatori au susținut că o asemenea bază de date nu va îmbunătăți, în mod necesar, circulația producțiilor audiovizuale: s-a afirmat că o asemenea bază de date va fi lentă, scumpă, greoaie și incapabilă să țină pasul cu schimbările foarte rapide în domeniul proprietății. Aceasta nu ar corespunde din punctul de vedere al flexibilității necesare pentru exploatarea eficientă a producțiilor audiovizuale. Consecințele oricărei greșeli sau neactualizări a informațiilor pot fi considerabile. Formalitățile pot fi greu de urmat, iar întârzierile în înregistrarea drepturilor și a contractelor legate de acestea pot reprezenta o barieră în calea libertății de mișcare pe o piață foarte activă. Poate chiar exista pericolul ca escrocii să poată obține validarea unor drepturi care nu le aparțin, în detrimentul părților îndreptățite. S-a exprimat, de asemenea, îngrijorarea că crearea unei asemenea baze de date ar putea interfera cu regulile internaționale deja în vigoare (conform articolului 5 alin. (2) din Convenția de la Berna) care stipulează că posesia și exercitarea drepturilor de reproducere și a drepturilor asociate nu ar trebui să facă obiectul vreunei formalități. Alții au susținut că diferențele importante între legislațiile aferente contractelor de reproducere pot afecta semnificativ competitivitatea producătorilor de producții audiovizuale dintr-o țară, în raport cu cei din altă țară și că o asemenea bază de date ar putea juca un rol important în facilitarea circulației producțiilor audiovizuale, prin faptul că este posibil să se obțină informații referitoare la producțiile audiovizuale din alte țări. Baza de date ar putea facilita identificarea deținătorilor de drepturi, dar negocierile ar trebui să aibă loc pe baze contractuale.

Comisia a luat notă de opiniile exprimate în cursul consultării și de lipsa de sprijin pentru crearea unei baze de date cu deținătorii de drepturi. Ea va continua să examineze problema managementului drepturilor, analizată ca urmare a adoptării, în 1995, a Cărții verzi privind drepturile de reproducere și

²⁰ COM(95)382 final.

drepturile asociate în societatea informațională, în vederea evaluării posibilului impact al diferențelor existente între legislațiile naționale în cadrul Pieței interne.

3.4. Exploatarea drepturilor

Dreptul de reproducere și legislația adiacentă dă dreptul autorilor, interpreților, producătorilor de fonograme, difuzorilor și altor deținători de drepturi să autorizeze sau să interzică anumite acte de exploatare a rezultatelor muncii lor sau a altor aspecte legate de acest subiect. În general, utilizatorii achiziționează drepturile prin contracte directe, individuale, încheiate cu deținătorii de drepturi vizați sau cu reprezentanții lor.

Problema exploatarea acestor drepturi a fost ridicată de difuzori, care recunosc că au probleme în exploatarea unora dintre producțiile lor stocate în arhivele pe care le dețin, pe care ar dori să le poată prezenta din nou, mai ales în noul mediu on-line. Ei susțin că este virtual imposibil să identifice, să găsească și să negocieze cu toți contributorii la programele individuale sau cu urmașii lor, mai ales în cazul producțiilor vechi. Ei susțin că aceste dificultăți îi împiedică să exploateze actualmente arhivele lor. Serviciile publice de difuzare solicită, în acest context, elaborarea unei inițiative legislative care să faciliteze rezolvarea acestei situații. Cinematecele au susținut și ele faptul că nu sunt capabile să utilizeze un mare număr de producții și că publicul pierde, în consecință, accesul la propriul patrimoniu audiovizual.

Producătorii și anumiți difuzori privați, pe de altă parte, au considerat că problema a fost rezolvată în contextul unei noi Directive privind drepturile de reproducere²¹ și, în acest context, nu consideră oportună redeschiderea discuției.

Un număr de comentatori au considerat că identificarea ar putea fi facilitată de crearea unei baze de date și a unor registre, la care s-a făcut referire anterior. S-a sugerat, de asemenea, că problema ar trebui discutată în contextul revizuirii Directivei Televiziunea fără frontiere (TVWF). În orice caz, ar trebui reținut faptul că această directivă nu se referă la problema drepturilor de reproducere și a drepturilor asociate.

Comisia susține cooperarea dintre toate părțile interesate, în vederea rezolvării dificultăților specifice care se pot manifesta în anume situații. Această cooperare ar trebui, în primul rând, să stabilească o listă de producții pentru care există probleme legate de identificarea deținătorilor de drepturi.

4. E-cinema

Problema cinematografilei prin internet (e-cinema) s-a ivit datorită posibilităților de distribuție pan-europeană create ca efect al tehnologiilor digitale. Aceste tehnologii pot, de asemenea, să favorizeze dezvoltarea centrelor multi-scop în zonele mai puțin populate²². Termenul de e-cinema este utilizat pentru a desemna furnizarea electronică a semnalului către un ecran de cinematograf. Termenul de e-cinema este, de asemenea, folosit de către industrie pentru a arăta că imaginea finală este fie rezultatul unui lanț de procese digitale, fie proiecția unui material realizat original pe film și apoi transferat pe un mediu digital. Impactul asupra analizei cost/beneficiu în cazul distribuitorilor de film și a proprietarilor de cinematografe a crescut, de asemenea.

Standardizarea e-cinematografilei, ca urmare a unei colaborări în interiorul industriei de profil, a întrunit un sprijin larg din partea comentatorilor. Intervenția autorităților naționale sau a Uniunii Europene nu a fost considerată necesară. Un număr de intervenții s-au referit la Forumul european al filmului digital, recent înființat la Stockholm, la inițiativa președinției suedeze, ca la un organism competent să adopte măsuri în domeniu și au cerut susținerea obiectivelor și proiectelor sale.

²¹ Directiva 2001/29/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte referitoare la drepturile de reproducere și drepturile asociate în societatea informațională – JO L 167, 22.06.2001.

²² De exemplu, Folket Hus din Suedia.

Au fost voci care au cerut Comisiei să susțină dezvoltarea e-cinematografiei prin intermediul Programului MEDIA Plus și să permită accesul industriei europene angajate în dezvoltarea de standarde înalte în domeniul distribuției electronice a producțiilor cinematografice la „Programul multianual 2002 – 2006 pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și activități demonstrative, orientat în direcția creării unei Zone de cercetare europene” (Al șaselea program).

Proiectele-pilot dezvoltate sub Programul MEDIA reprezintă modalitatea în care Deciziile Consiliului nr. 2000/821/EC și 163/2001/EC se asigură de faptul că programele MEDIA Plus²³ și MEDIA Training²⁴ răspund la schimbările tehnologice rapide. Acest lucru reflectă speranța ca utilizarea tehnologiilor digitale va face mai accesibile producțiile audiovizuale, chiar și în afara țării de origine, ca rezultat al noilor modalități de a transporta conținutul audiovizual. Competitivitatea, în contextul globalizării, va depinde, din ce în ce mai mult, de utilizarea noilor tehnologii în etapele de dezvoltare, producție și distribuție.

În orice caz, Programele MEDIA se adresează industriei audiovizuale și nu comunității de cercetare. Comisia va asigura coordonarea adecvată și eficientă, prin intermediul măsurilor adoptate în domeniul noilor tehnologii și, în particular, prin intermediul Celui de-al șaselea program cadru, concentrându-se pe nevoile și potențialul IMM-urilor ce activează pe piața audiovizualului.

Obiectivul general al Comisiei este întărirea, prin dezvoltarea și utilizarea noilor tehnologii, a industriei europene de profil, prin îmbunătățirea șanselor acestora de a produce, urmare îmbunătățirii distribuției internaționale și creșterii potențialului profesional, ca efect al unei pregătiri profesionale vocaționale continue. Obiectivul trebuie să fie dezvoltarea unui sistem de e-cinema deschis, standardizat, recunoscut la nivel global, în cadrul unui proces coordonat de însăși industria de profil. Acesta ar putea include următoarele elemente: dezvoltarea algoritmilor potriviți pentru comprimarea filmelor în format digital; dezvoltarea tehnologiilor capabile să proiecteze aceste filme; dezvoltarea metodelor de protejare a utilizării acestora, prin criptare; dezvoltarea metodelor care vor permite plata conținutului utilizat în rețea; dezvoltarea metodelor de digitalizare, amplificare, restaurare și conservare a conținutului.

Comisia consideră că e-cinematografia oferă importante noi oportunități în vederea creșterii circulației producțiilor audiovizuale europene. Comisia consideră că prioritatea, în acest sens, este furnizarea producțiilor către cinematografe, adică realizarea unei relații de tip afacere – afacere, chiar dacă, ulterior, ar putea fi posibilă și o etapă dedicată consumatorului individual. Comisia salută organizarea Forumului european al filmului digital. Ea susține obiectivele acestui forum, de a stabili cerințele utilizatorului european raportate la fiecare element al lanțului digital/electronic și de a facilita dezvoltarea unor standarde globale în domeniul e-cinematografiei, într-o perioadă rezonabilă.

5. Taxarea

Au apărut o serie de probleme referitoare la diferențele care există între variatele tipuri de „bunuri” culturale în Statele Membre și efectul măsurilor fiscale în vigoare în Statele Membre în domeniul producției și circulației producțiilor audiovizuale. S-a considerat că stimulentele fiscale naționale ar putea reprezenta un factor important în dezvoltarea co-producțiilor, în aceeași măsură ca armonizarea practicilor fiscale în scopul evitării dublei impunerii. Producătorii și regizorii au considerat că Comisia ar trebui să solicite Statelor Membre să faciliteze crearea de bănci sau fonduri de capital de investiții cu capital privat, naționale sau europene, specializate și să încurajeze Statele Membre care nu au făcut-o până acum, să introducă măsuri fiscale pentru a încuraja investițiile în domeniul audiovizual. Un număr de comentatori au făcut referire la măsurile fiscale (în special „taxele protecționiste”) care sunt folosite pentru a finanța producțiile non-europene. Proiecționiștii au considerat că Comisia ar trebui să încurajeze Statele Membre să reducă taxele indirecte per scaunul din cinematograful la același nivel ca acela impus altor produse culturale.

S-a înregistrat un larg consens, din partea diferitelor părți interesate, referitor la faptul că toate serviciile și produsele culturale audiovizuale, ar trebui să beneficieze de reducerea, eventual până la zero, a TVA-ului. În

²³ JO L 13 din 17.01.2001.

²⁴ JO L 26 din 27.01.2001.

consecință, unii comentatori au sugerat că Anexa H a Celei de-a șasea Directive privind TVA-ul²⁵, ar trebui extinsă, pentru a acoperi fie anumite părți din sector (serviciile video și cele on-line), fie întregul sector. Anumite autorități naționale au pus la îndoială nevoia de acțiune la nivel european în acest domeniu, în timp ce altele au considerat, dimpotrivă, că subiectul are trebui discutat la nivel european.

Procedura stabilită de Directivă susține nevoia de a fi realizată o revizuire a acesteia, în baza unui raport al Comisiei. În baza acestui raport, Consiliul ar trebui să reconsidere scopul reducerii taxelor odată la fiecare doi ani. Consiliul, acționând în unanimitate, ca urmare a unei propuneri a Comisiei, poate decide modificarea listei bunurilor și serviciilor incluse în Anexa H. Comisia a stabilit politica sa în domeniul TVA-ului în Comunicarea din 07 iunie 2000²⁶. În Comunicarea sa, Comisia stabilește că va studia posibilitatea armonizării valorilor TVA și va evalua impactul structurii acestora asupra funcționării Pieței unice. Urmare acestei analize și finalizării evaluării actualului proiect-pilot în domeniul serviciilor mari consumatoare de forță de muncă²⁷ (pentru care este posibil să se aplice rate reduse de TVA până în decembrie 2002), vor fi redactate noi linii directoare. O atenție specială va fi acordată utilizării cotelor reduse de TVA, în contextul priorităților comunitare în acest sector.

Comisia a luat act de opiniile exprimate, referitoare la taxarea bunurilor și serviciilor culturale și, în special, de solicitarea de a da posibilitatea acelor State Membre care doresc, să aplice cote reduse de TVA la toate bunurile și serviciile culturale, fără discriminare în funcție de forma de distribuție. Comisia va lua, eventual, în considerație această solicitare, în contextul revizuirii Anexei H din A șasea Directivă privind TVA-ul, care se va derula după anul 2002. Comisia va acorda atenție posibilității ca Statele Membre să aplice o cota redusă de taxare în ceea ce privește accesul în cinematografe.

6. Evaluarea

Există două probleme interconectate privind diferențele în evaluarea activităților audiovizuale în cadrul Statelor Membre, în funcție de diversele mijloace de distribuție utilizate și între Statele Membre pentru aceleași mijloace de distribuție. Activitățile audiovizuale fac, în general, obiectul unei evaluări a conținutului, indicându-se pentru ce categorii de vârstă sunt considerate potrivite.

Cu privire la problema diferențelor dintre Statele Membre, unii comentatori (în special autorități naționale) au considerat că diferențele sunt rezultatul diferențelor culturale, nu au afectat în mod semnificativ circulația producțiilor audiovizuale și, de aceea, ar trebui să fie tratate la nivel național. Alții au fost în favoarea abordării acestei probleme, chiar dacă au recunoscut că armonizarea, la nivel european, a sistemelor de evaluare a producțiilor audiovizuale ar putea fi dificilă din cauza tradițiilor culturale și a sensibilităților diferite. S-a manifestat sprijinul pentru o cooperare sporită între autoritățile competente și organismele de evaluare, în vederea reducerii diferențelor în evaluare înregistrate între Statele Membre, între un mijloc de distribuție și altul, precum și pentru a stimulare recunoașterea reciprocă. Anumiți comentatori au considerat că rolul autorităților publice naționale și europene ar putea fi acela de a susține cooperarea dintre autoritățile relevante, posibil prin dezvoltarea, la nivel european, a unor criterii descriptive comune.

În ceea ce privește diferențele dintre diferitele mijloace de distribuție, numeroși comentatori au considerat că problema conținutului ar trebui tratată în aceeași manieră prin diferitele canale de distribuție. Au existat solicitări pentru armonizarea standardelor, întrucât acestea ar fi facilitat circulația producțiilor europene. S-a argumentat că aprecierea referitoare la caracterul convenabil al materialului ar trebui să fie făcute pe baze mai stabile și mai coerente în media, în concordanță cu un set de obiective și principii statutare pentru reglementarea conținutului. Soluția ar putea consta în stabilirea unui standard european uniform de evaluare în domeniul audiovizual, care ar fi în beneficiul consumatorilor și al furnizorilor și, de aceea, ar avea un efect pozitiv asupra producției și circulației producțiilor audiovizuale europene.

În Raportul său asupra Recomandării privind protecția minorilor și demnitatea umană²⁸, Comisia a subliniat necesitatea existenței unei abordări coerente în toate mijloacele de distribuție. Comisia intenționează să-și continue munca și să evalueze ce sisteme ar putea fi implementate, care să abordeze această problemă și să

²⁶ O strategie de îmbunătățire a operării sistemului TVA, în contextual Pieței interne – COM (2000) 348 final.

²⁷ Introdus prin Directiva 1999/85/EC din 22.10.1999.

²⁸ Raport de evaluare al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu cu privire la aplicarea Recomandării Consiliului din 24.09.1998 referitoare la protecția minorilor și a demnității umane, COM(2001) 106, 27.02.2001, http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/new_srv/pmh_en.htm.

ia în considerare, în paralel, diferențele culturale existente între Statele Membre. Comisia recunoaște că aspectele culturale importante ale evaluărilor vor trebui să fie stabilite în concordanță cu principiile subsidiarității și guvernării stabilite în recenta Carte Albă a Comisiei²⁹, dar consideră că ar trebui să se realizeze o analiză suplimentară a rolului jucat de schemele de auto-reglementare, precum NICAM din Olanda.

Comisia va încuraja schimburile de experiență cu privire la evaluări (pentru a include auto-reglementarea) în vederea creșterii cooperării în acest domeniu. În acest scop, Comisia intenționează să lanseze un Studiu privind evaluarea filmelor pentru cinema, televiziune, DVD și videocasete în Spațiul Economic European. Studiul va evalua motivele și impactul diferențelor dintre diversele reglementări legale naționale sau măsuri de auto-reglementare privind evaluarea filmelor asupra comercializării lor ulterioare. Acest studiu va analiza, de asemenea, dacă asemenea diferențe de evaluare generează o posibilă confuzie în rândul persoanelor responsabile pentru minori.

7. Alte măsuri pentru îmbunătățirea circulației filmelor

Au fost propuse câteva idei pentru creșterea producției și circulației producțiilor audiovizuale europene, în special:

Unii comentatori au considerat că Comisia ar trebui să încurajeze finanțarea sectorului de producție și/sau să încurajeze Statele Membre sau alte instituții să facă acest lucru. Trebuie menționat că Comisia, împreună cu Banca Europeană de Investiții (BEI) și cu Fondul European de Investiții (FEI) au lansat „inițiativa i2i-audio-vizual (ochi în ochi audiovizual)”, care completează Programul MEDIA Plus pentru 2001-2005 și se concentrează atât asupra obiectivelor de competitivitate ale sectorului, cât și pe promovarea diversității culturale necesare susținerii dezvoltării conținutului european al audiovizualului. Comisia va continua să examineze toate măsurile financiare care au potențialul de a îmbunătăți producția și circulația producțiilor audiovizuale europene.

În acest scop, Comisia subliniază abordarea pozitivă din recenta Comunicare adoptată cu privire la ajutorul de stat și capitalul de risc³⁰, care se va aplica în următorii 5 ani. Acest text este conform cu angajamentul privind capitalul de risc stabilit ca un obiectiv comunitar lărgit la Consiliul European de la Lisabona și cu politica generală a Comisiei de a promova capitalul de risc la nivel comunitar³¹. Comisia a autorizat un număr de scheme lansate de Statele Membre în scopul creării unor asemenea fonduri. Încurajarea schimburilor de informații și de „bune practici” dintre Statele Membre și Comisie, va conduce la identificarea celor mai bune mijloace prin care diversele State Membre ar putea sprijini sectorul cinematografic și la evaluarea oportunităților de a le dezvolta, în fiecare Stat Membru. În acest scop, ar putea fi utilă crearea unor rețele transnaționale, care să grupeze profesioniștii europeni din industria filmului. Alții au identificat necesitatea definirii, de către Comisie, a unor principii largi pentru Statele Membre și a abordării problemelor majore, cum ar fi necesitatea unor abordări naționale pentru a se evita reducerea producției sau circulației transfrontaliere.

S-a sugerat că Comisia Europeană ar trebui să folosească inițiativa sa de învățare „eLearning”, care caută să mobilizeze comunitățile educaționale și culturale, în vederea accelerării schimbărilor din sistemele de educație, cu scopul de a familiariza tinerii cetățeni europeni cu filmele europene clasice.

În cele din urmă, a existat sprijin pentru crearea unui canal TV al Uniunii Europene, care va difuza „filme europene”.

Comisia consideră că schimbul de informații și bune practici este foarte important în acest sector. Producția audiovizuală este extrem de complexă și se confruntă atât cu provocări tehnologice, cât și cu provocări de piață. Comisia intenționează să creeze un grup de experți pentru a discuta aceste probleme și a oferi Comisiei un punct de plecare pentru elaborarea politicii acesteia în acest sector. Acest grup ar

²⁹ 25.07.2001, COM (2001) 428

³⁰ JO C 235 din 21.08.2001

³¹ Capitalul de risc, o cheie pentru crearea de locuri de muncă în Uniunea Europeană, SEC(1998) 552 final, 31.03.1998.

trebui să reunească experți din mai multe domenii. Obiectivul lui ar trebui să fie acela de a furniza informații și idei cu privire la evoluțiile tehnologice și de piață care se manifestă în sectorul producției audiovizuale. Acesta nu va reprezenta Statele Membre ca atare, și va colecta experiență și cunoștințe din toate Statele Membre.

Comisia va examina ce acțiuni ar putea fi întreprinse în contextul inițiativei sale “eLearning” pentru a dezvolta educația prin imagine și cunoașterea filmelor europene în rândul tinerilor europeni.

Comisia intenționează, de asemenea, să lanseze un studiu pentru identificarea și evaluarea fluxurilor financiare din industria cinematografică europeană, bazat pe analiza evidențelor financiare ale unor filme selectate dintre cele comercializate în perioada 1996 - 2000. Studiul va identifica și va evalua factorii-cheie care determină caracteristicile economice ale industriei cinematografice. În special, acesta va analiza diferitele etape ale proiectului - pre-producție, dezvoltare, producție, post-producție, promovare, distribuție, import și export. Va fi realizată, de asemenea, o descriere a impactului pe care ar putea să-l aibă asupra performanțelor filmului posibilele corelații dintre investitorii specifici și suma veniturilor obținute.

8. Probleme de luat în considerare la revizuirea, în 2002³², a Directivei Televiziunea Fără Frontiere (TVFF)

8.1. Definiții

Definirea unei producții europene: există diverse definiții ale „producției europene”, la nivel internațional, comunitar și național. Principalele probleme identificate au fost: dacă se simte nevoia unei definiții agreate la nivel european, care ar trebui să fie gradul de detaliere al acesteia și dacă ar trebui să fie obligatorie pentru diversele utilizări preconizate. La nivelul Statelor Membre, există o serie de definiții pentru „producțiile europene”. S-a argumentat că diferențele ar putea crea bariere în calea circulației producțiilor europene. Aceste definiții au fost adoptate la nivel de Stat Membru, atât pentru a permite implementarea prevederilor Directivei „Televiziunea fără frontiere”, cât și pentru aplicarea schemelor naționale de ajutor pentru producțiile audiovizuale.

A existat o largă recunoaștere a faptului că problema „definițiilor” este importantă pentru toate tipurile de producție. Mulți comentatori au subliniat nevoia ca asemenea definiții să țină cont de contextul relevant, în special de schemele de sprijin, de co-producții etc. și au subliniat legăturile cu revizuirea Directivei „Televiziunea fără frontiere” (TVFF) din 2002. Unii au considerat că anumite obiective ale politicii ar putea beneficia de pe urma unei definiții armonizate sau, ca o alternativă, de pe urma coordonării sau recunoașterii reciproce a definițiilor Statelor Membre; aceasta ar putea facilita realizarea de co-producții europene și combinarea diverselor scheme de ajutor (naționale sau europene).

Unii comentatori (inclusiv difuzori și autorități naționale) au considerat că diferențele identificate dintre definiții nu crează dificultăți pentru producția transfrontalieră. Alții (în special, producători de film și de televiziune) au considerat că existența mai multor definiții, precum și interpretarea națională diferită a acestor definiții, împiedică orice încercare de a evalua în mod clar nivelul dezvoltării producției europene în ansamblul său. Opiniile au fost împărțite, de asemenea, și în legătură cu necesitatea de a include în dreptul comunitar o definiție mai detaliată, existând opinii că o asemenea definiție nu este necesară, în timp ce alții au solicitat armonizarea.

În ceea ce privește criteriile care ar trebui să fie adoptate, au fost exprimate puncte de vedere diferite. Punctele de vedere au fost împărțite între avantajele unei definiții cât se poate de largi și cele ale unei abordări mai stricte, precum și între criteriile culturale sau economice. Au existat păreri diferite și asupra utilizării anumitor criterii, precum controlul drepturilor. Alți comentatori au propus utilizarea unor criterii, precum utilizarea unei definiții bazate pe forța de muncă sau elementele „culturale”.

Definirea unui producător independent: În Europa există o serie de definiții ale unui “producător independent” și ale unei “producții independente”. Multe State Membre folosesc noțiunea de producător

³² Revizuire prevăzută de Articolul 26 al Directivei; a se vedea http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/regul_en.htm

independent pentru a delimita beneficiarii schemelor naționale de ajutor de stat. Au apărut problemele privind înțelesul “independenței” și criteriile necesare pentru a se stabili dacă un producător este independent.

A fost larg susținută ideea că era necesar să se clarifice obiectivele fundamentale ale politicii, în special în lumina noii structuri a industriei. Anumiți comentatori au observat o posibilă neconcordanță între obiectivele creșterii competitivității europene și acela al promovării diversității culturale în Europa. Cel din urmă obiectiv pare să fie conform cu obiectivele originale ale Directivei TVFF de a stimula crearea unor noi surse de producție de televiziune, în special prin favorizarea creării de IMM-uri, care vor concura cu producătorii existenți. Acest lucru ar implica focalizarea protecției oferite de actualul sistem asupra IMM-urilor, mai degrabă decât extinderea ei asupra grupurilor mai largi legate de difuzori. În această privință, s-a observat, de asemenea, că distincția dintre producători și difuzori nu mai este la fel de clară precum era, deoarece aceștia fac parte, în mod frecvent, dintr-un grup integrat pe verticală, iar relațiile dintre aceștia sunt, în consecință, tot mai complexe. Orice definiție ar trebui, de aceea, să includă legături cu efecte asupra diferitelor părți ale lanțului valoric din domeniul audiovizualului. A existat o oarecare susținere pentru o definiție europeană, care ar putea asigura faptul că Statele Membre au folosit aceeași interpretare. Opinia generală a fost că problema ar trebui luată în considerare la revizuirea Directivei TVFF.

Distincția dintre noțiunile de producător independent și producție independentă a fost subliniată de către producători și regizori. Contribuția importantă a producătorilor independenți a fost subliniată de numeroși comentatori, în special datorită nevoii de a promova diversitatea culturală. Cu privire la posibilele criterii care ar putea fi folosite, unii comentatori au considerat că punctul de plecare ar trebui să fie considerentul relevant al Directivei „Televiziunea Fără Frontiere” (Considerentul 31).

A existat un dezacord, în special între difuzori și producători, în ceea ce privește oportunitatea includerii, în cadrul criteriilor, a unei limitări a duratei transferului de drepturi de la producători la difuzori. Difuzorii au considerat că orice intervenție, la nivel european, de a introduce un termen sau o altă limitare a drepturilor de proprietate ale difuzorilor, ar fi nejustificată și contrară obiectivelor politicii audiovizuale europene, având și un efect nefavorabil asupra concurenței. Producătorii au considerat că re-transferarea drepturilor tradiționale înapoi la producător și negocierea corectă a unor noi drepturi de difuzare (vezi punctul 2.4.) pot aduce numai beneficii circulației producțiilor audiovizuale și crește cantitatea și calitatea materialului european disponibil pentru noile platforme distribuție.

Criteriile de bază propuse au inclus libera alegere a facilităților, libera alegere a distribuției internaționale, participarea majoritară, proprietatea asupra companiei și acționariatul. Alții au sugerat că orice definiție ar trebui să se concentreze asupra noțiunii de “independență”, pentru a sublinia distincția dintre difuzori și producători. Unele posturi de difuzori (serviciu public și comercial) au considerat că definiția actuală a „independenței față de un difuzor” ar trebui să fie modificată, pentru a reflecta evoluțiile din sector, în special creșterea gradului de concentrare și crearea de conglomerate media și prezența altor platforme legate de difuzori.

În ceea ce privește folosirea acestei definiții pentru aplicarea regulilor comunitare de concurență, s-a sugerat că ar trebui să se acorde atenție problemei producției independente, atunci când sunt analizate concentrările și societățile mixte, pentru a se asigura că sectorul (alcătuit, în principal, din IMM-uri) nu va fi influențat în mod nefavorabil. Aceasta ar trebui să includă, în special, controlul producției, accesul la canalele de distribuție și conservarea drepturilor pentru independenți.

Comisia consideră că dezbateră lansată în acest context va oferi informații utile pentru studiile care au fost lansate în vederea pregătirii revizuirii Directivei TVFF din 2002 și intenționează să continue această discuție, în acest context. Comisia ia notă de faptul că revizuirea ar trebui să acorde o atenție specială obiectivelor propuse, în special al promovării diversității culturale și al rolului jucat de definiție din acest punct de vedere, precum și a gamei largi de posibile criterii care trebuie să fie evaluate.

8.2. Probleme referitoare la termene și drepturile de difuzare on-line

Această problemă se referă la termenele de exploatare economică a filmelor în Statele Membre ale Uniunii Europene, care sunt bazate pe acorduri între actorii economici relevanți³³. În dreptul comunitar există o obligație pentru Statele Membre de a se asigura că difuzorii din jurisdicția lor nu difuzează producții cinematografice dincolo de perioadele convenite cu deținătorii drepturilor³⁴.

A existat un acord larg din partea comentatorilor că aceasta era suficient și că, luând în considerare faptul că principiile respectării termenelor de difuzare au fost garantate la nivel european, termenele-limită pentru exploatarea filmelor ar trebui să fie stabilite prin aranjamente contractuale între părțile implicate. Anumiți comentatori au considerat că armonizarea practicilor ar fi contraproductivă. Alții s-au exprimat în favoarea auto-reglementării.

Au fost subliniate noile probleme referitoare la definirea drepturilor on-line și a noilor drepturi media create de distribuția on-line a producției europene și au fost solicitate comentarii cu privire la implicațiile acestora pentru diferiții actori de pe piață (concentrarea drepturilor etc.). Difuzorii și producătorii nu au fost de acord în privința necesității de a clasifica drepturile, producătorii considerând că era nevoie ca diferitele grupuri de drepturi să fie clasificate și definite.

În general, producătorii au considerat că difuzorii dobândiseră deja noi drepturi media, fără costuri suplimentare, deoarece aceste drepturi nu au fost clar definite în contract și nu au fost negociate separat. Difuzorii au fost de acord că negocierea drepturilor trebuie să identifice categoriile de platforme care prezintă potențial de exploatare și să facă precizări clare, în sensul includerii sau excluderii acelor drepturi suplimentare în orice acord care face obiectul unei plăți echitabile (practica curentă). În plus, aceștia au considerat că intervenția ar restrânge libertatea comercială pentru ambele părți.

Comisia consideră că consultarea a confirmat că reglementarea actuală comunitară, rămâne cea mai bună soluție, permițând o abordare flexibilă a utilizării drepturilor pentru diverse medii de difuzare. Comisia ia act de temerile exprimate de producători în privința concentrării drepturilor și intenționează să ia în considerare această problemă, în măsura în care aceasta este legată de definiția producătorului independent, în contextul revizuirii Directivei TVFF în anul 2002.

9. Pașii următori

Principiile principale, care formează nucleul politicii comunitare din domeniul audiovizualului, rămân pe deplin valabile. Comunitatea va dezvolta această politică, pe baza instrumentelor de reglementare și a mecanismelor de sprijin existente, dar explorează, de asemenea, posibilitatea de a folosi noi instrumente sau inițiative pentru a atinge aceste obiective. Evoluțiile tehnologice și de piață trebuie analizate în lumina nevoii de a consolida diversitatea culturală și lingvistică a Europei și de a conserva patrimoniul nostru audiovizual. În acest scop, Comisia a identificat o serie de inițiative care ar putea fi puse în aplicare, în vederea promovării circulației producțiilor și, prin urmare, va lansa următoarele acțiuni:

³³ Completat prin legislație în Germania, Franța și Portugalia.

³⁴ Articolul 7 din Directiva TVFF modificată.

PROGRAM DE ACTIVITATE

Tema	Acțiune	Data finalizării
Evaluări	Studiu independent referitor la practicile de evaluare	2002
Alte probleme	Crearea unui grup de experți în cinematografie	2002
Alte probleme	Studiu independent privind fluxurile financiare în cadrul cinematografiei europene	2002
Protecția patrimoniului și exploatarea producțiilor audiovizuale	Inventariere , înaintea lansării inițiativei	Mijlocul lui 2002
Definițiile unei producții europene și a producătorului independent	Revizuirea Directivei privind Televiziunea Fără Frontiere (TVFF)	Sfârșitul lui 2002
Chestiuni fiscale	Revizuirea Directivei a 6-a privind TVA	După 2002
e-Cinema	Includerea în MEDIA Plus și în cel de-al 6-lea Program Cadru	2002-2006

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr.C 043 din data 16.02.2002

COMUNICAREA COMISIEI către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul European Economic și Social și Comitetul Regiunilor, în continuarea Comunicării Comisiei privind anumite aspecte juridice legate de cinematografie și alte producții audiovizuale (Comunicarea în domeniul cinematografiei) din 26.09.2001

Introducere

1. Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul European Economic și Social și Comitetul Regiunilor, în continuarea Comunicării Comisiei privind câteva aspecte juridice legate de cinematografie și alte producții audiovizuale¹ (denumită în continuare “Comunicarea”) a evidențiat, printre altele, două aspecte care au o importanță vitală pentru industria cinematografică: ajutorul de stat acordat cinematografiei și protecția patrimoniului.

2. Prezenta Comunicare este continuarea acelei Comunicări. Comisia intenționează să furnizeze certitudine legală în domeniul ajutorului de stat acordat cinematografiei, stabilind clar regulile care vor fi aplicabile până la data de 30 iunie 2007. În ceea ce privește patrimoniul cinematografic, Comisia propune adoptarea unei Recomandări a Parlamentului European și a Consiliului referitoare la patrimoniul cinematografic și competitivitatea activităților industriale înrudite.

Abordarea generală a Comisiei referitoare la acordarea de ajutoare de stat în sectorul cinematografic.

1. Criteriile folosite de Comisia Europeană pentru evaluarea compatibilității cu prevederile Tratatului CE a schemelor de ajutor pentru cinema și producție TV au fost clarificate în Capitolul 2 al Comunicării. Prezenta Comunicare precizează poziția pe care o va aborda Comisia în domeniul ajutorului de stat acordat în sectorul cinematografic și al producției TV.

2. Aceste criterii trebuie să respecte atât:

- a) reglementările legale generale;
- b) criteriile specifice privind compatibilitatea ajutoarelor de stat acordate în domeniul cinematografiei și al producției de programe TV.

3. În Comunicarea sa, Comisia a declarat că criteriile specifice de compatibilitate, vor rămâne valabile până în iunie 2004. Schemele de ajutor de stat pentru cinematografie și realizarea de producții de televiziune, elaborate de Statele Membre, vor fi autorizate de către Comisie, până la același termen limită.

4. Comisia a organizat o largă consultare cu Statele Membre, țările în curs de aderare și categoriile profesionale, în cadrul Grupurilor Experților în Cinematografie, care s-au întâlnit în Bruxelles la data de 19 ianuarie 2004, privind posibila ajustare a criteriilor specifice de compatibilitate. Statele Membre și profesioniștii și-au exprimat în mod unanim satisfacția privind criteriile stabilite prin Comunicare și nu au manifestat nici o îngrijorare privind impactul lor asupra concurenței.

5. Din perspectiva lor, sectorul cinematografiei în Europa este sub presiune din punct de vedere competitiv, și deci, este necesar să fie sprijinit. Există temerea că o modificare a regulilor existente ar putea amenința stabilitatea sectorului și de aceea s-a pledat pentru menținerea setului de reguli care sunt în vigoare.

¹ COM(2001)534 finală din 26.09.2001, JO 43, 16.02.2002.

6. Principalele preocupări ale Comisiei nu sunt legate de volumul ajutorului, care fiind îndreptat către sprijinirea culturii, este compatibil cu Tratatul. Totuși, Comisia a reamintit îngrijorarea sa privind anumite cerințe de teritorialitate, precum clauza “teritorializării” anumitor scheme de ajutor. Astfel de clauze de teritorializare impun producătorilor obligația de a cheltui o anumită sumă din bugetul filmului într-un anumit Stat Membru, ca o condiție de eligibilitate pentru a primi întreaga sumă a ajutorului. Clauzele de teritorializare pot constitui o barieră la libera circulație a forței de muncă, a mărfurilor și a serviciilor în Europa. Astfel, ele pot fragmenta Piața internă și-i pot împiedica dezvoltarea. Totuși, Comisia consideră că aceste clauze pot fi justificate în anumite circumstanțe și în cadrul limitelor stabilite de Comunicare, în așa fel încât să asigure prezența continuă a abilităților umane și a expertizei tehnice cerute pentru creația culturală. Desigur, această Comunicare nu aduce atingere obligațiilor care revin Comisiei conform Tratatului, de a rezolva plângerile legate de posibile încălcări ale regulilor Tratatului, altele decât cele de ajutor de stat.

7. În consecință, Comisia a analizat cu atenție argumentele prezentate de autoritățile naționale și de profesioniștii din sectorul cinematografic. Comisia acceptă că faptul că asupra sectorului producției cinematografice se manifestă o puternică presiune concurențială. Este astfel de dorit ca, până cel mai târziu la momentul următoarei revizui a Comunicării, să se ia în considerare acordarea unor ajutoare mai mari, cu condiția ca schemele să îndeplinească condițiile generale de legalitate ale Tratatului și, în particular, să se reducă acele bariere privind libera circulație a forței de muncă, a mărfurilor și a serviciilor în Europa.

8. Anterior momentului următoarei revizui a Comunicării, Comisia intenționează ca, în plus față de continuarea analizei parametrilor acestui sector, să realizeze un studiu extensiv asupra efectelor aplicării sistemului existent de acordare a ajutoarelor de stat. Studiul ar trebui să examineze, în special, impactul economic și cultural al cerințelor de teritorializare impuse de Statele Membre, în particular ținând cont de impactul lor asupra co-producțiilor.

9. În lumina celor de mai sus, Comisia extinde validitatea criteriilor specifice de compatibilitate a ajutoarelor de stat acordate în domeniul cinematografiei și al producției de programe TV, așa cum sunt stabilite în Comunicare, până la data de 30 iunie 2007.

3. Protecția patrimoniului cinematografic

1. Comunicarea privind cinematografia a examinat depozitarea legală a producțiilor cinematografice, la nivel național sau regional, ca pe una din căile posibile de conservare și păstrare în siguranță a patrimoniului audiovizual european și a demarat un studiu menit să ofere informații referitoare la depozitarea producțiilor cinematografice în Statele Membre, țările în curs de aderare și țările AELS (EFTA). Toate Statele Membre au deja implementate sisteme pentru colectarea și preservarea producțiilor cinematografice care formează o parte a patrimoniului lor audiovizual. Patru cincimi din aceste sisteme se bazează pe obligația legală și contractuală de a depozita toate filmele, sau cel puțin acele filme care au fost apreciate de către public.

2. Cinematografia este o formă de artă realizată pe un suport fragil, care necesită deci derularea unor acțiuni concrete din partea autorităților publice pentru a fi preservată. Producțiile cinematografice sunt o componentă esențială a patrimoniului nostru cultural, și deci merită să li se asigure întreaga protecție. În afara valorii lor culturale, producțiile cinematografice sunt o sursă de informații istorice despre societatea europeană. Ele sunt un martor cuprinzător al istoriei bogăției identităților culturale ale Europei și a diversității popoarelor ei. Imaginile cinematografice reprezintă un element crucial pentru a învăța despre trecut și pentru reflecția civică asupra civilizației noastre. În vederea asigurării că patrimoniul european cinematografic este transmis generațiilor viitoare, el trebuie colectat, catalogat, preservat și restaurat în mod sistematic. În plus, patrimoniul cinematografic european trebuie făcut accesibil pentru scopuri educaționale, academice, de cercetare și culturale, fără a aduce prejudicii drepturilor de autor și drepturilor asociate.

3. Există un număr de inițiative europene și internaționale îndreptate spre protejarea patrimoniului cinematografic. La nivelul UE, trebuie menționate următoarele:

- Rezoluția Consiliului din 26 iunie 2000² privind conservarea și sporirea patrimoniului cinematografic european, care cheamă Statele Membre să coopereze în restaurarea și conservarea patrimoniului cinematografic, inclusiv prin utilizarea tehnologiilor digitale, schimbul de experiență în domeniu, încurajarea tendinței progresive de constituire a unei rețele europene arhivistice, și luarea în considerare a posibilei utilizări ale acestor colecții pentru scopuri educaționale.
- Raportul Parlamentului European asupra Comunicării Comisiei privind cinematografia, din data de 07 iunie 2002³, în care Parlamentul European a subliniat importanța protejării patrimoniului cinematografic.
- Rezoluția Consiliului din 24 noiembrie 2003 privind depozitarea producțiilor cinematografice în Uniunea Europeană⁴, care a invitat Statele Membre să constituie un sistem eficient de depozitare și preservare a producțiilor cinematografice care formează parte a patrimoniului lor audiovizual în arhivele lor naționale, în instituțiile de film sau în instituțiile similare, dacă aceste sisteme nu există.

4. La nivel internațional, Convenția Europeană pentru protecția Patrimoniului Audiovizual⁵ a fost supusă semnării pe 08.11.2001. Ea prevede că fiecare Parte trebuie să introducă obligația de a depozita materialul cinematografic care formează parte a patrimoniului său audiovizual și care a fost produs sau co-produs pe teritoriul Părții în cauză.

5. Transferul posesiei producțiilor cinematografice către instituțiile de arhivare nu implică transferul drepturilor de autor și a drepturilor asociate lor. Totuși, Directiva 2001/29/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea unor anumite aspecte în domeniul drepturilor de autor și al drepturilor asociate în societatea informațională⁶, stipulează că Statele Membre pot prevedea o excepție sau limitare pentru acte specifice de reproducere făcute de biblioteci publice sau de arhive, și care nu conduc la obținerea unui avantaj comercial, direct sau indirect.

6. Finalmente, industria cinematografică europeană are un potențial mare de a crea locuri de muncă și de a contribui la creșterea economică. Acest lucru nu se referă numai la producerea și prezentarea filmelor, ci și la colectarea, catalogarea, preservarea și restaurarea producțiilor cinematografice. Competitivitatea acestor activități industriale legate de patrimoniul de film trebuie să fie îmbunătățită, în special prin folosirea mai bună a dezvoltărilor tehnologice, precum digitalizarea.

7. În lumina celor de mai sus, Comisia propune adoptarea unei Recomandări a Parlamentului European și a Consiliului privind patrimoniul cinematografic și competitivitatea activităților industriale înrudite. Statele Membre, țările în curs de aderare și categoriile profesionale au fost consultate în ceea ce privește proiectul propus în cadrul Grupurilor Experților în Cinematografie, care s-au întâlnit la Bruxelles, în data de 19 ianuarie 2004.

MEMORANDUM EXPLICATIV

4. Introducere

Comunicarea Comisiei privind anumite aspecte legale referitoare la producțiile cinematografice și la alte producții audiovizuale⁷ a analizat depozitarea legală a producțiilor audiovizuale ca una din căile posibile

² JO C 193, 11.07.2000.

³ PE 312.517, nepublicată încă în JO.

⁴ Comunicatul de presa al Consiliului 1457/03, JO C 295/5, 05.12.2003.

⁵ <http://conventions.coe.int>, Consiliul Europei, ETS nr. 183.

⁶ JO L 167, 22.06.2001.

⁷ COM(2001)534 final, 26.09.2001, JO C 43/6, 16.02.2002.

de conservare și păstrare în siguranță a patrimoniului audiovizual european. Comisia a notat că deși a existat un larg suport pentru realizarea obiectivului de conservare și păstrare în siguranță a patrimoniului audiovizual european, părerile privind statutului legal al depozitării producțiilor audiovizuale au fost diferite.

Așa cum s-a anunțat în Comunicare, Comisia a demarat un studiu menit să ofere informații referitoare la depozitarea producțiilor cinematografice în Statele Membre. În data de 26 martie 2002, Comisia a transmis spre completare un chestionar Statelor Membre, țărilor în curs de aderare și statelor AELS.

O analiză a răspunsurilor arată că zece State Membre au stabilit obligația legală a producătorilor de a-și depozita producțiile cinematografice în biblioteci naționale sau în institute de film. Pentru alte trei State Membre, obligația de depozitare, stabilită prin lege sau prin relații contractuale, privește exclusiv filmele care primesc fonduri publice. În două State Membre, depozitarea se face pe bază de voluntariat. Însumat, patru cincimi din Statele Membre au un sistem obligatoriu de depozitare pentru toate producțiile sau producțiile finanțate public.

Comisia, ca urmare a Comunicării privind Cinematografia, a stabilit două grupe de experți în domeniu: una compusă din reprezentanții Statelor Membre și una din profesioniști. Grupul Experților în Cinematografie – componenta formată din reprezentanții Statelor Membre a discutat despre protecția patrimoniului cinematografic la întâlnirile din 20 septembrie 2002 și 9 ianuarie 2004. Grupul Experților în Cinematografie – componenta formată din profesioniști a discutat aceeași problemă în cadrul întâlnirilor din 5 noiembrie 2002 și 19 ianuarie 2004.

Consultările confirmă faptul că există un acord general că producțiile cinematografice constituie o parte importantă a patrimoniului cultural al Europei. Potrivit răspunsurilor la chestionar, inițiativa privată sau sistemele de voluntariat nu pot asigura depozitarea sistematică și preservarea producțiilor cinematografice. Acest obiectiv poate fi îndeplinit numai printr-un sistem organizat de depozitare. În plus, există un punct de vedere majoritar conform căruia sistemele naționale ar trebui interconectate, iar cele mai bune practici ar trebui făcute cunoscute.

5. Contextul

Atât Consiliul, cât și Parlamentul European au subliniat importanța colectării și preservării patrimoniului cinematografic european.

Consiliul a adoptat două Rezoluții în această chestiune. Prima, adoptată pe 26 iunie 2000⁸, cheamă Statele Membre să coproducție pentru restaurarea și conservarea patrimoniului cinematografic, inclusiv prin utilizarea tehnologiilor digitale, schimbul de bune practici, încurajarea tendinței progresive de formare a rețelei europene de arhivare, și luarea în considerație a posibilei folosiri a acestor colecții pentru scopuri educaționale. Cea mai recentă Rezoluție, adoptată pe 24 noiembrie 2003⁹, a confirmat că producțiile cinematografice europene sunt o manifestare esențială a bogăției și diversității culturilor europene și că ele constituie o moștenire care trebuie să fie conservată și păstrată în siguranță pentru generațiile viitoare. S-a subliniat de asemenea că producțiile cinematografice europene care formează parte din patrimoniul audiovizual al Statelor Membre trebuie sistematic depozitate în arhive naționale, regionale sau alte arhive, pentru a li se asigura preservarea.

În Raportul său referitor la Comunicarea Comisiei privind Cinematografia din 7 iunie 2002¹⁰, Parlamentul European a subliniat necesitatea depozitării legale obligatorii a producțiilor audiovizuale de către Statele Membre, în concordanță cu Convenția Europeană pentru protecția Patrimoniului Audiovizual. În opinia Parlamentului European, ca o măsură tranzitorie, depozitarea legală ar trebui să fie obligatorie pentru beneficiarii de ajutor de stat.

În plus, Consiliul Europei a supus semnării Convenția pentru protecția Patrimoniului Audiovizual¹¹ la data de 8 noiembrie 2001. Convenția cere semnatarilor să-și stabilească un sistem obligatoriu de depozitare a tuturor materialelor cinematografice și depozitare voluntară a materialului auxiliar. Convenția nu a intrat încă în vigoare.

⁸ JO C 193, 11.07.2000.

⁹ Comunicatul de Presă 1457/03, JO C 295/5, 05.12.2003.

¹⁰ PE 312.517, încă nepublicată în Jurnalul Oficial. Raportorul a fost Luckas Vander Taelen.

¹¹ <http://conventions.coe.int>.

6. Scopul Recomandării

Recomandarea se concentrează asupra producțiilor cinematografice. Pentru alte producții audiovizuale, de exemplu programele de televiziune, Recomandarea prevede doar depozitarea voluntară.

Recomandarea acoperă toate aspectele referitoare la patrimoniul cinematografic: colectarea, catalogarea, crearea bazelor de date, prezervarea, restaurarea și folosirea în scopuri educaționale, academice, de cercetare și culturale și cooperarea între instituțiile responsabile la nivel european.

7. De ce o Recomandare din partea Parlamentului European și a Consiliului mai degrabă decât o Recomandare din partea Comisiei?

Dat fiind faptul că procesul de armonizare a reglementărilor legale din Statele Membre nu include și politicile industriale și culturale, Comunitatea este obligată să folosească instrumente ne-obligatorii, ca de exemplu recomandările, pentru a-și îndeplini sarcinile și obligațiile înscrise în Tratat.

Tratatul CE dă Comisiei puteri extinse să adopte Recomandări: articolul 249 prevede că: „pentru a-și îndeplini sarcinile în concordanță cu prevederile acestui Tratat ... Comisia va ... face recomandări”. Articolul 211 stabilește că “pentru a asigura funcționarea și dezvoltarea adecvată a Pieței comune, Comisia va ... formula recomandări sau va emite opinii asupra chestiunilor administrate prin acest Tratat, dacă este prevăzut în mod expres sau dacă Comisia consideră că este necesar”.

Totuși, Comisia consideră că o Recomandare din partea Parlamentului European și a Consiliului este de preferat unei Recomandări a Comisiei asupra acestei chestiuni, din două motive. Înainte de toate, Recomandarea în discuție urmărește realizarea unei cooperări efective între Statele Membre pentru protejarea patrimoniului cinematografic. Acest lucru poate fi mai bine îndeplinit dacă Recomandarea este discutată și adoptată de către Consiliu. În al doilea rând, Parlamentul European a susținut pe deplin nevoia prezervării patrimoniului cinematografic în două Rapoarte¹². Astfel, este recomandată implicarea totală a Parlamentului European în discutarea și adoptarea Recomandării. Implicarea Parlamentului European va conduce la o mai largă dezbatere publică și un mai mare impact al Recomandării. În concluzie, obiectivul urmărit de Comunitate poate fi mai bine îndeplinit prin adoptarea Recomandării de către Parlamentul European și Consiliu, decât de către Comisie.

8. Baza legală a Recomandării

Industria cinematografică în Europa deține un mare potențial de creare de locuri de muncă și de a contribui la creșterea economică. Aceasta nu se referă numai la producția și prezentarea filmelor, ci și la colectarea, catalogarea, prezervarea și restaurarea producțiilor cinematografice. Competitivitatea acelor activități industriale legate de patrimoniul cinematografic trebuie să fie îmbunătățită, în special prin folosirea mai bună a dezvoltărilor tehnologice, ca de exemplu digitalizarea. Astfel, baza legală propusă pentru Recomandare este Articolul 157 al Tratatului CE, care solicită Comunității și Statelor Membre să asigure condițiile necesare ca industria Comunității să fie competitivă, prin acțiuni care să vizeze, printre altele, o mai bună exploatare a potențialului industrial al politicilor de inovare, cercetare și dezvoltare tehnologică.

Articolul 157 a constituit deja baza legală pentru actele adoptate în domeniul politicii audiovizuale, cum ar fi Decizia Consiliului din 20 decembrie 2000 privind implementarea programului de încurajare a dezvoltării, distribuției și promovării producțiilor audiovizuale europene (MEDIA Plus – Dezvoltare, distribuție și promovare 2001-2005)¹³ și Recomandarea Consiliului din 24 septembrie 1998 privind dezvoltarea competitivității industriei de servicii audiovizuale și de informații europene prin promovarea programelor naționale menite să se atingă un nivel comparabil și efectiv de protecție a minorilor și a demnității umane.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 123 din data 30.04.2004

¹² PE 303.777, JO C 140, 02.06.2002 și PE 312.517, nepublicate încă în Jurnalul Oficial.

¹³ JO L 13/35, 17.01.2001.

Comunicarea Comisiei privind prelungirea aplicării Comunicării referitoare la continuarea aplicării Comunicării Comisiei privind anumite aspecte juridice legate de producțiile cinematografice și alte producții audiovizuale (Comunicarea privind cinematografia) din 26 septembrie 2001

Punctul 2.5. din Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor privind anumite aspecte juridice legate de producțiile cinematografice și alte producții audiovizuale¹ prevede: „Criteriile de compatibilitate specifice ajutorului acordat producției cinematografice și de televiziune menționate anterior vor rămâne valabile până în luna iunie 2004, termen stabilit în Deciziile adoptate până în prezent”. În 2004, Comisia a prelungit valabilitatea criteriilor de compatibilitate specifice ajutorului acordat producției cinematografice și de televiziune, până la 30 iunie 2007².

Comisia a anunțat că „în perspectiva viitoarei revizuirii a comunicării, Comisia intenționează, pe lângă analiza aprofundată a argumentelor din acest sector, să efectueze un studiu detaliat al efectelor regimurilor actuale ale ajutoarelor de stat. Studiul ar trebui să examineze în mod deosebit impactul economic și cultural al cerințelor referitoare la teritorializare impuse de Statele Membre, având în vedere în special impactul acestora asupra coproducțiilor”.

Studiul a fost lansat la 24 august 2006³. Rezultatele studiului vor reprezenta un element esențial pentru adoptarea deciziei referitoare la viitoarele criterii de compatibilitate.

În scopul de a acorda timp suficient pentru finalizarea acestui studiu și a analizei ulterioare a comunicării, Comisia a decis aplicarea în continuare a criteriilor actuale până la intrarea în vigoare a noilor norme privind ajutorul de stat pentru producțiile cinematografice și alte producții audiovizuale, sau, până cel târziu la 31 decembrie 2009.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 134 din data 16.06.2007

¹ JO C 43, 16.02.2002, pag. 6.

² Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor cu privire la continuarea aplicării Comunicării Comisiei privind anumite aspecte juridice legate de producțiile cinematografice și alte producții audiovizuale din 26 septembrie 2001 (JO C 123, 30.04.2004, pag. 1).

³ JO S 173, 12.09.2006, referință 2006/S 173-183834

COMUNICAREA COMISIEI cu privire la metodologia de analiză a ajutorului de stat legat de costurile irecuperabile

1. Introducere

Directiva Parlamentului și a Consiliului European nr. 96/92/EC din 19 decembrie 1996 referitoare la reglementările comune aplicabile Pieței internă în domeniul electricității¹ a stabilit principiile deschiderii din punct de vedere concurențial al industriei energetice europene. Comisia acordă o foarte mare importanță dezvoltării Pieței comune a energiei, aceasta reprezentând un pas important în vederea liberalizării totale a Pieței interne în domeniu.

Trecerea graduală de la o situație în care concurența a fost foarte mult restricționată, la o concurență veritabilă la nivel european trebuie să aibă loc în condiții acceptabile din punct de vedere economic, care țin seama de specificul industriei energetice. Această preocupare este reflectată într-o mare măsură chiar în textul Directivei.

Pentru ca le permite să facă față diferitelor situații specifice domeniului, articolul 24 permite Statelor Membre să întârzie aplicarea anumitor clauze ale Directivei, stabilind o perioadă de tranziție. Anumite State Membre doresc, de asemenea, să introducă mecanisme de ajutor de stat care să permită întreprinderilor din domeniu să se adapteze în bune condiții introducerii concurenței pe piață; asemenea mecanisme de ajutor nu intră în sfera derogărilor incluse la articolul 24.

Scopul acestei Comunicări este de a clarifica modul în care intenționează Comisia să aplice regulile Tratatului CE acestei categorii de ajutoare de stat, prin prisma prevederilor Directivei 96/92/EC.

Prezenta Comunicare nu afectează modul de aplicare al normelor din domeniul ajutorului de stat care rezultă din Tratatul CECO, Tratatul EURATOM și liniile directe, cadrele, comunitare și informările emise de Comisia Europeană. În concluzie, Comisia va continua să autorizeze ajutoarele regionale și ajutoarele pentru protecția mediului înconjurător în conformitate cu respectivele reglementări. De asemenea, un ajutor care nu poate fi autorizat în condițiile articolului 87 din Tratatul CE va fi, acolo unde e cazul, posibil de analizat prin prisma prevederilor articolului 86 (2).

2. Măsurile tranzitorii și ajutorul de stat

Cu excepția Belgiei, Greciei și a Irlandei, Statele Membre sunt obligate să transpună Directiva 96/92/EC în legislația națională până cel mai târziu la data de 19 februarie 1999. Belgia și Irlanda vor trebui să facă același lucru până cel mai târziu la data de 19 februarie 2000, iar Grecia până cel mai târziu la data de 19 februarie 2001.

Articolul 24 al Directivei stipulează, totuși, că măsurile tranzitorii care derogă temporar de la aplicarea prezentei Directive pot fi autorizate de Comisie dacă:

1. “Acele State Membre în care angajamentele sau garanțiile de funcționare acordate înainte de intrarea în vigoare a acestei Directive nu pot fi onorate în baza prevederilor acesteia, pot solicita instituirea unei perioade de tranziție, care le poate fi acordată de către Comisie, funcție de, printre altele, de mărimea sistemului vizat, nivelul interconectării sistemului și structura industriei energetice. Comisia va informa Statele Membre despre aceste solicitări înainte de a lua o decizie, luând în considerare aspectele privind

¹ JO L 27, 30.01.1997, pag. 20.

respectarea confidențialității informațiilor transmise. Decizia va fi publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene.

2. Regimul tranzitoriu ar trebui să limitat ca durată și ar trebui să fie direct corelat cu expirarea angajamentelor sau garanțiilor la care s-a făcut referire în Paragraful 1. Regimul tranzitoriu poate acoperi derogări de la prevederile Capitolelor IV, VI și VII ale acestei Directive. Notificările privind aplicarea regimului tranzitoriu trebuie să fie transmise Comisiei în cel mult un an de la data intrării în vigoare a prezentei Directive.”

Majoritatea Statelor Membre au dorit să se prevaleze de Articolul 24 și au transmis Comisiei notificări în vederea implementării măsurilor tranzitorii. S-a aflat că în anumite State Membre măsurile notificate nu intră sub incidența prevederilor articolului 24².

Având în vedere situația actuală, Comisia consideră că Deciziile emise în conformitate cu prevederile articolului 24 pot conduce la instituirea unui regim tranzitoriu doar în acele situații în care măsurile notificate de Statele Membre, în baza acestui articol, sunt incompatibile cu prevederile incluse în Capitolele IV, VI și VII ale prezentei Comunicări. Conform prevederilor din cuprinsul articolului 24, Comisia poate acorda derogări doar de la acele clauze.

În consecință, un sistem de taxe instituit de către un Stat Membru prin intermediul unui fond, cu scopul a compensa costurile angajamentelor și garanțiilor care pot să nu fie onorate din cauza aplicării Directivei 96/92/EC, nu constituie o măsură care să poată beneficia de o Decizie a Comisiei, în sensul instituirii unui regim tranzitoriu, prin prisma articolului 24 din prezenta Directivă; o asemenea măsură nu necesită o derogare de la prevederile Directivei. O asemenea măsură ar putea, totuși, să constituie o măsură de ajutor de stat, reglementată de articolele 87 și 88 ale Tratatului, fără a prejudicia aplicarea Tratatului CECO sau a Tratatului EURATOM.

Scopul acestei Comunicări este de a prezenta modul în care intenționează Comisia să aplice regulile Tratatului CE în domeniul ajutorului de stat, în cazul măsurilor de ajutor care compensează costul angajamentelor și garanțiilor care ar putea să nu fie onorate datorită implementării Directivei 96/92/EC. Comunicarea nu se aplică, în special, acelor măsuri care nu pot fi clasificate ca ajutoare de stat, în înțelesul articolului 87 (1) al Tratatului CE, urmare Deciziei Curții Europene de Justiție din data de 13 martie 2001, în Cazul C-379/98, PreussenElektra AG vs Schleswig AG³.

3. Definirea costurilor irecuperabile eligibile

Astfel de angajamente sau garanții de funcționare se numesc în mod normal “costuri irecuperabile”. Acestea pot îmbrăca, în practică, diferite forme: contracte de achiziție pe termen lung, investiții asumate cu garanții implicite sau explicite de vânzare, investiții derulate în domenii care nu intră în sfera normală de activitate etc. Pentru a fi considerate de către Comisie costuri irecuperabile eligibile, angajamentele sau garanțiile trebuie să îndeplinească următoarele criterii:

3.1. “Angajamentele sau garanțiile de funcționare” care pot conduce la costuri irecuperabile trebuie să preceadă data de 19 februarie 1997, data intrării în vigoare a Directivei 96/92/EC.

3.2. Existența și validitatea acestor angajamente sau garanții vor fi dovedite în lumina prevederilor legale și contractuale fundamentale și în contextul legislativ aplicabil la data contractării lor.

3.3. Astfel de angajamente sau garanții de funcționare trebuie să comporte riscului de a nu putea fi onorate datorită implementării Directivei 96/92/EC. Pentru a se putea califica ca și costuri irecuperabile, angajamentele sau garanțiile trebuie să devină, prin urmare, nerentabile din punct de vedere economic datorită implementării Directivei și trebuie să afecteze în mod semnificativ competitivitatea

² Vedeți în special Deciziile Comisiei 1999/791/CE, 1999/792/EC, 1999/795/CE, 1999/796/CE, 1999/797/CE, și 1999/798/EC ce privesc Marea Britanie, Franța, Austria, Olanda, Spania și Danemarca, emise în conformitate cu prevederile articolului 24 al Directivei 96/92/EC (JO L 319, 11.12.1999).

³ [2001] ECR I-

întreprinderii în cauză. Printre altele, acest lucru poate rezulta din înregistrările contabile ale întreprinderii (de exemplu, provizioanele) create pentru a reflecta impactul previzibil al angajamentelor sau garanțiilor.

Angajamentele sau garanțiile tind să îndeplinească cerințele prezentate în paragraful anterior în special în acele situații când, urmare angajamentelor și garanțiilor în cauză, viabilitatea întreprinderilor poate fi pusă în pericol în absența acordării ajutorului sau a instituirii măsurilor tranzitorii.

Efectul unor astfel de angajamente sau garanții asupra competitivității sau viabilității întreprinderii în cauză va fi evaluat la nivel consolidat. Pentru ca angajamentele sau garanțiile să reprezinte costuri irecuperabile trebuie să se poată stabili o relație cauză-efect între intrarea în vigoare a Directivei 96/92/EC și dificultățile cu care se confruntă întreprinderile în ceea ce privește onorarea sau asigurarea respectării acestor angajamente sau garanții. Pentru a stabili o asemenea relație cauză-efect, Comisia va ține cont de orice reducere a prețurilor la energie sau reducere a cotei de piață care afectează întreprinderea în cauză. Angajamentele sau garanțiile care nu ar fi fost respectate chiar în condițiile în care Directiva nu ar fi intrat în vigoare, nu reprezintă costuri irecuperabile.

3.4. Astfel de angajamente sau garanții trebuie să fie irevocabile. Dacă o întreprindere are posibilitatea de a revoca o plată sau de a modifica angajamentele sau garanțiile, va trebui să se țină cont de acest lucru la calcularea costurilor irecuperabile eligibile.

3.5. Angajamentele sau garanțiile asociate întreprinderilor care aparțin unuia și aceluiași grup nu pot, din principiu, să fie considerate costuri irecuperabile.

3.6. Costurile irecuperabile reprezintă costuri economice care trebuie să corespundă sumelor efectiv investite, plătite sau plătibile în virtutea angajamentelor sau garanțiilor din care rezultă: calcularea unei rate fixe nu poate, de aceea, să fie acceptată, cu excepția cazului în care se poate demonstra faptul că aceasta reflectă realitățile economice.

3.7. Costurile irecuperabile trebuie să fie separate de venituri, profituri sau valoarea adăugată asociate angajamentelor sau garanțiilor din care provin.

3.8. Costurile irecuperabile trebuie să fie evaluate distinct de orice ajutor plătit sau plătit în legătură cu bunurile cu care pot fi relaționate. În particular, atunci când un angajament sau o garanție corespund unei investiții care a beneficiat de acordarea unui ajutor de stat valoarea ajutorului trebuie dedusă din orice cost irecuperabil care rezultă din angajament sau garanție.

3.9. Oriunde costurile irecuperabile rezultă din angajamente sau garanții care sunt dificil de onorat datorită implementării Directivei 96/92/EC, calcularea costurilor irecuperabile eligibile va ține cont de evoluția în timp a condițiilor economice și concurențiale care afectează asupra pieței energiei, la nivel național și comunitar. În particular, atunci când angajamentele sau garanțiile pot constitui costuri irecuperabile datorită unei reduceri previzibile a prețului energiei, evaluarea costurilor irecuperabile ar trebui să țină cont de evoluțiile actuale ale prețurilor.

3.10. Reducerea costurilor anterioară traspunerii în practică a Directivei 96/92/EC în legislația națională nu poate da naștere costurilor irecuperabile. Totuși, provizioanele sau deprecierile unor bunuri înregistrate în bilanțul întreprinderilor în cauză cu scopul de a lua în considerare efectele prevăzute ale Directivei pot fi considerate costuri irecuperabile.

3.11. Costurile irecuperabile eligibile nu ar trebui să depășească nivelul minim necesar care să permită întreprinderilor în cauză să continue să își onoreze sau să își asigure respectarea angajamentelor sau garanțiilor la care face referire Directiva 96/92/EC⁴. În consecință, costurile vor trebui să fie calculate luându-se în considerare cea mai economică soluție (în absența acordării oricărui ajutor) din punctul de vedere al întreprinderii respective. Acest lucru poate implica, printre altele, încheierea angajamentelor

⁴ În cazul unui contract de vânzare sau cumpărare pe termen lung, costurile irecuperabile vor fi calculate prin comparație cu condițiile în care, pe o piață liberalizată, întreprinderea ar fi avut posibilitatea să cumpere sau să vândă produsul considerat

sau a garanțiilor care dau naștere unor asemenea costurile irecuperabile sau vânzarea tuturor sau a unei părți din bunurile care generează costurile irecuperabile (unde acest lucru nu se desfășoară contrar principiilor intrinsece ale angajamentelor sau garanțiilor).

3.12. Costurile pe care anumite întreprinderi trebuie să le suporte după orizontul de timp indicat în articolul 26 al Directivei (18 februarie 2006) nu pot, ca și regulă, să constituie costuri irecuperabile eligibile, în înțelesul prezentei metodologii⁵. Totuși, dacă este necesar, Comisia poate lua în considerare, pe parcurs, astfel de angajamente sau garanții și, dacă este cazul, le poate considera ca reprezentând costuri irecuperabile în etapa următoare a liberalizării pieței energiei electrice la nivel comunitar.

Pentru Statele Membre care își deschid piața mai repede decât este prevăzut de prezenta Directivă, Comisia poate accepta ca reprezentând costuri irecuperabile, în conformitate cu prezenta metodologie, costuri pe care unele întreprinderi trebuie să le suporte după orizontul de timp indicat în articolul 26 al Directivei, dacă aceste costuri rezultă din angajamente sau garanții care îndeplinesc criteriile de la punctele 3.1 până la 3.12, în condițiile în care acestea sunt limitate la o perioadă ce nu depășește data de 31 decembrie 2010.

4. Costurile irecuperabile și ajutorul de stat

Principiul general enunțat în articolul 87 (1) al Tratatului CE afirmă că acordarea ajutoarelor de stat este interzisă. Totuși, paragrafele 2 și 3 ale acestui articol prevăd o serie de derogări de la această regulă generală. Mai mult, în conformitate cu prevederile articolului 86 (2), “întreprinderile cărora le-a fost încredințată operarea unor servicii de interes economic general sau care au caracter de monopol care stimulează creșterea veniturilor” sunt supuse reglementărilor din Tratat, în special celor care vizează concurența, în așa fel încât aplicarea acelor norme să nu împiedice derularea, din punct de vedere legal sau în fapt, a sarcinilor specifice care le-au fost atribuite. În orice caz, trebuie evitată afectarea mediului comercial, de o manieră care să intre în contradicție cu interesele Comunității.

Ajutorul de stat corespunzător costurilor irecuperabile eligibile definite de această Comunicare este acordat pentru a facilita tranziția întreprinderilor energetice către o piață a electricității concurențială. Comisia poate avea o părere favorabilă în ceea ce privește acordarea unui asemenea ajutor, în condițiile în care distorsionarea concurenței indusă de acesta este contrabalansată de către contribuția pe care o are în vederea realizării unui obiectiv al Comunității care nu ar fi putut atins de piață în mod normal. Într-adevăr, distorsionarea concurenței indusă de ajutorul acordat pentru a facilita tranziția întreprinderilor energetice de la o piață închisă la una parțial liberalizată nu poate fi contrară intereselor comune dacă este limitată în timp și în efecte, atât timp cât liberalizarea pieței electricității este în interesul general al Pieței comune, în conformitate cu prevederile articolelor 2 și 3 (1) ale Tratatului CE și ale reglementărilor care vizează realizarea unei Piețe comune. Comisia are în vedere și faptul că ajutorul acordat pentru costurile irecuperabile permite întreprinderilor din sectorul energetic să reducă riscurile legate de datoriile sau a investițiile lor istorice și le încurajează să își mențină investițiile pe termen lung. În sfârșit, dacă nu ar exista compensație pentru costurile irecuperabile, ar exista un risc mai mare ca întreprinderile în cauza să transmită costurile angajamentelor sau garanțiilor ineficiente clienților captivi.

Acordarea ajutorului destinat să compenseze costurile irecuperabile în industria energetică poate fi justificată, și prin comparația cu alte sectoare liberalizate, prin faptul că liberalizarea pieței energiei nu a fost însoțită nici de un progres tehnologic mai rapid, nici de o creștere a cererii, precum și prin faptul că este greu de conceput, în interesul protecției mediului, a asigurării furnizării energiei și a bunei funcționări a economiei Comunității, să se aștepte până în momentul în care întreprinderile din domeniul energetic vor întâlni dificultăți înainte de a le fie acordat ajutorul de stat.

⁵ Trebuie înțeles faptul că investițiile care nu pot fi recuperate sau care nu sunt viabile din punct de vedere economic ca rezultat al liberalizării Pieței interne în domeniul energiei pot constitui costuri irecuperabile, în înțelesul acestei metodologii, inclusiv în cazurile care, în principiu, durează până dincolo de anul 2006. Mai mult, angajamentele sau garanțiile sunt obligatoriu să fie onorate după data de 18 februarie 2006, deoarece, în caz contrar, vor apărea riscuri majore în domeniul protecției mediului, a siguranței publice, a protecției sociale a muncitorilor sau a securității rețelei electrice, riscuri care pot fi considerate costuri irecuperabile eligibile conform acestei metodologii.

În acest context, Comisia acceptă faptul că ajutorul destinat echilibrării costurilor irecuperabile este eligibil, în mod normal, pentru acordarea derogării prevăzute la articolul 87 (3) (c) dacă facilitează dezvoltarea anumitor activități economice fără a afecta comerțul de o manieră contrară interesului comun.

Fără a prejudicia aplicarea clauzelor specifice prevăzute în Tratatul Euratom și CECO și în reglementările Comisiei în domeniul ajutorului de stat, inclusiv a Orientărilor comunitare în domeniul ajutorului de stat pentru protecția mediului⁶, Comisia poate, în principiu, să accepte ca fiind compatibile cu prevederile articolului 87(3) (c) din Tratatul CE ajutoarele destinate să compenseze costurile irecuperabile eligibile care satisfac următoarele condiții:

4.1. Ajutorul trebuie să servească compensării costurilor irecuperabile eligibile clar determinate și izolate. Ajutorul nu poate, în niciun caz, să depășească suma costurilor irecuperabile eligibile.

4.2. Aranjamentele pentru plata ajutorului trebuie să permită luarea în calcul a tendințelor viitoare în domeniul concurenței. Asemenea evoluții pot fi măsurate, în special, cu ajutorul unor factori cuantificabili (prețuri, cote de piață, alți factori relevanți identificați de către Statul Membru). În condițiile în care evoluțiile concurențiale influențează direct quantumul costurilor irecuperabile eligibile, valoarea ajutorului plătit va depinde de dezvoltarea unei concurenței reale, iar calculul ajutorului plătit efectiv în timp va trebui să țină cont de modificarea factorilor relevanți, în scopul de a putea determina gradul de concurență atins.

4.3. Statul Membru trebuie să se angajeze să transmită Comisiei un raport anual care va descrie, în special, evoluțiile competitivității pe piața energiei, care să indice, printre altele, evoluțiile înregistrate la nivelul factorilor cuantificabili relevanți. Raportul anual va oferi detalii referitoare la modul de calcul al costurilor irecuperabile aplicat în anul respectiv și va specifica valoarea ajutorului plătit.

4.4. Natura degresivă a ajutorului care este destinat compensării costurilor irecuperabile va fi privită într-un mod favorabil de către Comisie, când aceasta va întocmi evaluarea; de fapt, va ajuta întreprinderea în cauză să își accelereze pregătirile pentru o piață a energiei liberalizată.

4.5. Quantumul maxim al ajutorului care poate fi plătit unei întreprinderi pentru a compensa costurile irecuperabile trebuie specificată în avans. Trebuie să țină seama de creșterea de productivitate care se poate înregistra la nivelul întreprinderii.

În mod similar, aranjamentele detaliate pentru calcularea și finanțarea ajutorului al cărui scop este să compenseze costurile irecuperabile și perioada maximă pentru care un astfel de ajutor poate fi acordat, trebuie specificate în avans. Notificarea privind ajutorul va include și modalitatea în care calculul costurilor irecuperabile va ține seama de modificarea factorilor menționați la punctul 4.2.

4.6. Pentru a evita orice cumul al ajutorului de stat, Statul Membru se va angaja în avans să nu plătească nici un ajutor de restructurare sau salvare întreprinderilor care vor beneficia de acordarea ajutorului pentru compensarea costurilor irecuperabile. Comisia are în vedere faptul că plata unei compensații pentru costurile irecuperabile legate de investiții în bunuri care nu oferă siguranța unei viabilități pe termen lung nu facilitează tranziția industriei energetice către o piață liberalizată și nu se poate deci, califica pentru acordarea derogării prevăzute de articolul 87 (3) (c) al Tratatului CE.

Totuși, Comisia păstrează rezerve serioase referitoare la ajutoarele de stat acordate pentru compensarea costurilor irecuperabile care nu satisfac criteriile anterior menționate sau care pot provoca distorsionarea mediului concurențial într-o manieră contrară intereselor comune, din următoarele motive:

4.7. Ajutorul nu este legat de acoperirea costurilor irecuperabile eligibile, care respectă definiția anterioară sau de costuri irecuperabile clar definite sau individualizate sau depășește valoarea costurilor irecuperabile eligibile.

⁶ OJ C 72, 10.03.1994, pag. 3.

4.8. Scopul ajutorului este acela de a proteja parțial sau total venitul obținut înainte de intrarea în vigoare a Directivei 96/92/EC, fără a lua în calcul costurile irecuperabile eligibile care pot rezulta din introducerea concurenței pe piață.

4.9. Este puțin probabil ca valoarea ajutorului să fie ajustată pentru a lua în calcul diferențele dintre premisele economice și de piață inițiale, pe baza cărora s-au estimat inițial costurile irecuperabile și modificările reale ale acestora de-a lungul timpului.

5. Metode de finanțare a ajutorului destinat să compenseze costurile irecuperabile

Statele Membre sunt libere să aleagă cele mai potrivite metode de finanțare a ajutorului care este destinat să compenseze costurile irecuperabile. Totuși, pentru a autoriza un astfel de ajutor, Comisia se va asigura că aceste aranjamente de finanțare nu vor da naștere la efecte care să intre în conflict cu obiectivele Directivei 96/92/EC sau cu interesele Comunității. Interesele Comunității au în vedere, printre altele, protecția consumatorului, libera circulație a bunurilor și serviciilor și concurența.

Prin urmare, aranjamentele de finanțare nu trebuie să aibă ca rezultat împiedicarea accesului unor întreprinderi exterioare sau ale unor noi jucători pe anumite piețe naționale sau regionale. În special, ajutorul destinat să compenseze costurile irecuperabile nu poate fi finanțat din taxe asupra energiei în tranzit între Statele Membre sau din taxe calculate în funcție de distanța dintre producător și consumator.

De asemenea, Comisia se va asigura că din aranjamentele pentru finanțarea ajutorului destinat compensării costurilor irecuperabile rezultă un tratament corect pentru consumatorii eligibili sau ne-eligibili. Astfel, raportul anual menționat la punctul 4.3 va defalca sursele de finanțare ce se dorește a acoperi costurile irecuperabile în funcție de consumatorii eligibili și ne-eligibili. Atunci când consumatorii ne-eligibili participă la finanțarea costurilor irecuperabile direct prin plata tarifului pentru furnizarea de electricitate, acest lucru trebuie specificat clar. Contribuția impusă asupra oricarui grup (eligibil sau ne-eligibil) trebuie să nu depășească proporția costurilor irecuperabile care trebuie compensate și care corespund cotei de piață corespunzătoare acelor consumatori.

Acolo unde sunt strânse fonduri de către întreprinderile private în vederea finanțării unor mecanisme de ajutor pentru compensarea costurilor irecuperabile, managementul acestor fonduri va trebui să fie clar separat de resursele normale ale acelor întreprinderi care administrează aceste resurse nu trebuie de asemenea investiții.

6. Alți factori de evaluare

În evaluarea ajutorului de stat destinat să compenseze costurile irecuperabile, Comisia are în vedere, în special, mărimea și nivelul de interconectare a rețelei în cauză și structura industriei energetice. Ajutorul acordat unei rețele de mici dimensiuni, cu un grad scăzut de interconectare cu restul Comunității va avea un potențial mai redus de a distorsiona concurența.

Această metodologie aplicabilă costurilor irecuperabile nu prejudiciază aplicarea Liniilor directoare privind ajutorul de stat regional pentru investiții⁷ în regiunile eligibile pentru acordarea ajutorului de stat regional prevăzut la articolul 87 (3) (a). Potrivit articolului 86 (2) al Tratatului CE, atunci când aplicarea reglementărilor din domeniul ajutorului de stat în cazul costurilor irecuperabile împiedică îndeplinirea, legală și de fapt, a sarcinilor încredințate întreprinderilor cărora li s-a încredințat prestarea unui serviciu de interes economic general sau având un caracter de monopol producător de venituri, acele reguli pot fi ignorate în condițiile în care mediul concurențial nu este afectat de așa manieră încât să prejudicieze interesele Comunității.

Regulile pe care această metodologie le menționează privind ajutorul de stat destinat să compenseze costurile irecuperabile provenind din aplicarea Directivei 96/92/EC se aplică indiferent de faptul că o întreprindere este privată sau deținută de stat.

⁷ OJ C 74, 10.03.1998, pag. 9.

COMUNICAREA COMISIEI

privind aplicarea normelor de concurență în sectorul poștal și privind evaluarea anumitor măsuri de ajutor de stat cu privire la serviciile poștale

Prefață

În urma prezentării de către Comisie a unei Cărți verzi privind dezvoltarea pieței unice pentru serviciile poștale¹ și a unei Comunicări, adresate Parlamentului European și Consiliului, precizând rezultatele consultărilor privind Cartea verde și măsurile preconizate de Comisie², a avut loc o dezbatere de fond cu privire la viitorul cadru de reglementare pentru sectorul poștal în Comunitate. Prin Rezoluția din 7 februarie 1994 privind dezvoltarea serviciilor poștale comunitare³, Consiliul a invitat Comisia să propună măsuri care urmăresc definirea unui serviciu universal armonizat și a serviciilor poștale care pot fi rezervate. În iulie 1995 Comisia a propus un pachet de măsuri privind serviciile poștale care consta într-o propunere de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind normele comune pentru dezvoltarea serviciilor poștale comunitare și îmbunătățirea calității serviciului⁴ și un proiect al prezentei Comunicări privind aplicarea normelor de concurență⁵.

Prezenta Comunicare, care completează măsurile de armonizare propuse de Comisie, se bazează pe rezultatele acestor discuții în conformitate cu principiile stabilite de Rezoluția din 7 februarie 1994. Ea ține seama de observațiile primite în timpul consultării publice cu privire la proiectul de comunicare publicat în decembrie 1995, de Rezoluția Parlamentului European⁶ privind acest proiect adoptată la 12 decembrie 1996, precum și de debaterile din Parlamentul European și de discuțiile din Consiliu privind propunerea de Directivă.

Comisia consideră că, întrucât sunt un mijloc esențial de comunicare și de schimburi comerciale, serviciile poștale sunt vitale pentru toate activitățile economice și sociale. Noi servicii poștale își fac apariția în prezent, iar certitudinea privind evoluția pieței este necesară pentru a favoriza investițiile și crearea de noi locuri de muncă în acest sector. Astfel cum a recunoscut Curtea de Justiție a Comunităților Europene, dreptul comunitar, în special normele de concurență din Tratatul CE, se aplică sectorului poștal⁷. Curtea a explicat că „în cazul întreprinderilor publice cărora Statele Membre le acordă drepturi speciale sau exclusive, acestea nu trebuie nici să adopte, nici să mențină în vigoare vreo măsură contrară normelor conținute în Tratat în materie de concurență” și că aceste norme „trebuie coroborate cu articolul 90 alineatul (2) care prevede că întreprinderile care au sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general se supun normelor de concurență în măsura în care aplicarea acestor norme nu împiedică, în fapt și în drept, îndeplinirea misiunii speciale care le-a fost încredințată”. Prin urmare, Comisiei îi sunt deseori adresate întrebări cu privire la atitudinea pe care intenționează să o adopte, pentru punerea în aplicare a normelor de concurență conținute de Tratat, față de comportamentul furnizorilor de servicii poștale și față de măsurile de stat cu privire la întreprinderile publice și întreprinderile cărora Statele Membre le acordă drepturi speciale sau exclusive în sectorul poștal.

Prezenta Comunicare expune interpretarea dată de Comisie dispozițiilor pertinente ale Tratatului și principiile de orientare în conformitate cu care Comisia intenționează să aplice normele de concurență din Tratat în sectorul poștal în cazuri concrete, menținând în același timp garanțiile necesare pentru furnizarea unui serviciu universal, și oferă întreprinderilor și Statelor Membre orientări clare astfel încât să evite încălcarea Tratatului. Prezenta Comunicare nu aduce atingere nici unei interpretări date de Curtea de Justiție a Comunităților Europene.

¹ COM(91) 476 final.

² „Orientări pentru dezvoltarea serviciilor poștale comunitare” [COM(93) 247, 2 iunie 1993].

³ JO C 48, 16.0.1994, pag. 3.

⁴ JO C 322, 02.12.1995, pag. 22.

⁵ JO C 322, 02.12.1995, pag. 3.

⁶ JO C 20, 20.01.1997, pag. 159.

⁷ În special în cauzele conexe C-48/90 și C-66/90, Țările de Jos și Koninklijke PTT Nederland și PTT Post BV c. Comisiei, Culegerea 1992, pag. I-565 și cauza C 320-91, Procureur du Roi c. Paul Corbeau, Culegerea 1993, pag. I-2533.

În afară de aceasta, prezenta Comunicarea descrie abordarea pe care Comisia intenționează să o adopte atunci când aplică normele de concurență în cazul comportamentului furnizorilor de servicii poștale și în atunci când evaluează compatibilitatea măsurilor de stat care limitează libertatea de a furniza servicii și/sau de a concura pe piețele serviciilor poștale cu normele de concurență și alte dispoziții ale Tratatului. În afară de aceasta, ea abordează problema accesului nediscriminatoriu la rețeaua poștală și măsurile de protecție necesare pentru a asigura o concurență loială în acest sector.

În special datorită dezvoltării noilor servicii poștale de către operatorii privați și publici, unele State Membre și-au revizuit sau sunt în curs de a-și revizui legislația privind serviciile poștale pentru a limita monopolul furnizorilor lor de servicii poștale la ceea ce este considerat necesar pentru realizarea obiectivului de interes public. În același timp, Comisia se confruntă un număr crescând de reclamații și cauze în temeiul dreptului concurenței pentru care trebuie să adopte o poziție. La acest stadiu, o Comunicare constituie astfel instrumentul adecvat pentru a furniza orientări Statelor Membre și furnizorilor de servicii poștale, inclusiv celor care se bucură de drepturi speciale sau exclusive, care să asigure o punere în aplicare corectă a normelor de concurență. Cu toate că nu poate fi exhaustivă, prezenta Comunicare urmărește să furnizeze orientările necesare pentru o interpretare corectă, în special a articolelor 59, 85, 86, 90 și 92 din Tratat în cazuri concrete. Publicând prezenta Comunicare, Comisia ia măsuri pentru a asigura transparență și pentru a facilita deciziile de investiții ale tuturor furnizorilor de servicii poștale, în interesul utilizatorilor de servicii poștale din Uniunea Europeană.

Astfel cum a explicat Comisia în Comunicarea sa din 11 septembrie 1996 privind „Serviciile de interes general în Europa”⁸, solidaritatea și tratamentul egal într-o economie de piață constituie obiective fundamentale ale Comunității. Serviciile de interes general contribuie la realizarea acestor obiective. Europeanii așteaptă servicii de înaltă calitate la prețuri accesibile și mulți dintre ei chiar percep serviciile de interes general ca drepturi sociale.

În special în sectorul poștal consumatorii tind să fie tot mai hotărâți în exercitarea drepturilor și dorințelor lor. Concurența mondială forțează întreprinderile care folosesc asemenea servicii să caute oferte la prețuri mai bune, comparabile cu cele de care se bucură concurenții lor. Noile tehnologii, precum faxul și poșta electronică, exercită presiuni enorme asupra serviciilor poștale tradiționale. Aceste evoluții au provocat îngrijorări cu privire la viitorul acestor servicii, însoțite de preocupări privind ocuparea forței de muncă și coeziunea economică și socială. Importanța economică a acestor servicii este considerabilă. Iată de ce este importantă modernizarea și dezvoltarea serviciilor de interes general, în măsura în care acestea contribuie atât de mult la competitivitatea, solidaritatea socială și calitatea vieții în Europa.

Obiectivul Comunității este de a susține competitivitatea economiei europene într-o lume din ce în ce mai competitivă și de a asigura consumatorului mai multe posibilități de alegere, o calitate mai bună și prețuri mai mici, contribuind în același timp, prin intermediul politicilor sale, la consolidarea coeziunii economice și sociale între Statele Membre și la reducerea anumitor inegalități. Serviciile poștale joacă un rol important în această privință. Comunitatea s-a angajat să promoveze funcțiile acestora de interes economic general, astfel cum a afirmat solemn în noul articol 7d, introdus prin Tratatul de la Amsterdam, îmbunătățindu-le în același timp eficiența. Forțele pieței produc o alocare mai bună a resurselor și o eficiență mai mare în furnizarea de servicii, principalul beneficiar fiind consumatorul, care obține o calitate mai bună la un preț mai mic. Cu toate acestea, aceste mecanisme au câteodată limitele lor; ca urmare, avantajele potențiale pot să nu se extindă la întreaga populație, iar obiectivul de a promova coeziunea socială și teritorială în Uniune poate să nu fie atins. Astfel, autoritatea publică trebuie să asigure ca interesul general să fie luat în considerare.

Structurile tradiționale ale anumitor servicii de interes economic general, care se bazează pe monopoluri naționale, constituie o provocare pentru integrarea economică europeană. Aceasta include monopolurile asupra serviciilor poștale care pot împiedica buna funcționare a pieței, în special prin blocarea accesului la un segment determinat al pieței, chiar și atunci când acestea sunt justificate.

Adevărata provocare este de a asigura o interacțiune armonioasă între cerințele Pieței unice în termeni de liberă circulație, performanță economică și dinamism economic, liberă concurență și obiectivele de

⁸ COM(96) 443 final

interes general. De această interacțiune trebuie să beneficieze fiecare cetățean și societatea în ansamblu. Aceasta este un act dificil de echilibru, întrucât condițiile se schimbă permanent: Piața unică continuă să se extindă, iar serviciile publice, departe de a fi fixe, trebuie să se adapteze noilor cerințe.

Conceptul de bază de serviciu universal, la originea căruia se află Comisia⁹, se referă la asigurarea presării de servicii de înaltă calitate la prețuri accesibile pentru toți. Serviciul universal este definit în funcție de principii — egalitate, universalitate, continuitate și adaptabilitate — și în funcție de practici solide — transparență în gestionare, în stabilirea tarifelor și în finanțarea și controlul de către organisme independente de cele care furnizează serviciile. Aceste criterii nu sunt întotdeauna îndeplinite toate la nivel național, dar atunci când au fost introduse prin folosirea conceptului de serviciu universal european, au avut efecte pozitive pentru dezvoltarea serviciilor de interes general. Serviciul universal este, în Europa, expresia cerințelor și aspectelor specifice ale modelului european de societate, în cadrul unei politici care combină o piață dinamică, coeziunea și solidaritatea.

Serviciile poștale universale de înaltă calitate sunt de o mare importanță atât pentru consumatori, cât și pentru utilizatorii profesionali. Ținând seama de dezvoltarea comerțului electronic, importanța lor va crește în viitorul apropiat. Serviciile poștale au de jucat aici un rol important.

În ceea ce privește sectorul poștal, a fost adoptată de Parlamentul European și de Consiliu Directiva 97/67/CE (denumită în continuare „Directiva poștală”, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L 15, 21.1.1998)]. Această Directivă urmărește să instituie norme comune pentru dezvoltarea sectorului poștal și îmbunătățirea calității serviciului, precum și pentru deschiderea progresivă a piețelor către concurență, într-un mod controlat.

Obiectivul Directivei poștale este de a garanta serviciul poștal ca serviciu universal pe termen lung. Aceasta impune Statelor Membre un standard minim armonizat al serviciului universal, care include un serviciu de înaltă calitate pe întreg teritoriul cu distribuiri regulate garantate la prețuri accesibile pentru toți. Acest lucru implică colectarea, transportul, sortarea și distribuirea scrisorilor, precum și, în anumite limite de greutate și de preț, a cataloagelor și a coletelor. Cuprinde, de asemenea, trimiteri recomandate și cu valoare declarată (valeur déclarée) și se aplică atât corespondenței interne cât și celei externe. Se acordă o atenție corespunzătoare criteriilor de continuitate, confidențialitate, imparțialitate, tratament egal, precum și adaptabilitate.

Pentru a garanta finanțarea serviciului universal, un sector poate fi rezervat furnizorilor acestui serviciu universal. Sfera sectorului rezervat a fost armonizată de Directiva poștală. În conformitate cu Directiva poștală, Statele Membre pot acorda drepturi exclusive pentru furnizarea de servicii poștale doar în măsura în care acest lucru este necesar pentru garantarea menținerii serviciului universal. În afară de aceasta, Directiva poștală stabilește sfera maximă pe care Statele Membre o pot rezerva pentru atingerea acestui obiectiv. Orice finanțare suplimentară care poate fi solicitată pentru serviciul universal poate fi obținută prin impunerea unor obligații agenților economici în schimbul autorizației care le este acordată; de exemplu, acestora li se poate solicita să contribuie financiar la un fond de compensare administrat în acest scop de un organism independent al beneficiarului (beneficiarilor), astfel cum se prevede la articolul 9 din Directiva poștală.

Directiva poștală fixează un standard comun minim pentru serviciul universal și stabilește norme comune cu privire la sectorul rezervat. Prin urmare, ea consolidează certitudinea juridică ținând seama de legalitatea anumitor drepturi speciale și exclusive în sectorul poștal. Cu toate acestea, există anumite măsuri de stat care nu sunt tratate în directivă și care pot intra în conflict cu normele din Tratat aplicabile Statelor Membre. Comportamentul autonom al furnizorilor de servicii poștale rămâne, de asemenea, supus normelor de concurență din Tratat.

Articolul 90 alineatul (2) din Tratat prevede că furnizorii de servicii de interes general pot deroga de la normele din Tratat, în măsura în care aplicarea acestor norme ar împiedica îndeplinirea misiunii de interes general care le-a fost încredințată. Această exceptare de la normele din Tratat este, cu toate acestea, supusă principiului proporționalității. Acest principiu are ca scop să asigure cea mai bună

⁹ A se vedea nota de subsol 8.

corelație între obligația de a furniza servicii de interes general și modul în care serviciile sunt furnizate efectiv, astfel încât mijloacele utilizate să fie proporționale cu obiectivele urmărite. Principiul este conceput astfel încât să permită un echilibru flexibil și adaptat fiecărei situații, care țină seama de constrângerile tehnice și bugetare care pot varia de la un sector la altul. De asemenea, el permite o interacțiune optimă între eficiența pieței și cerințele de interes general, asigurând că mijloacele folosite pentru a satisface cerințele nu perturbă în mod excesiv buna funcționare a Pieței unice europene și nu afectează schimburile comerciale într-o măsură contrară interesului Comunității¹⁰.

Aplicarea normelor din Tratat, inclusiv aplicarea posibilă a exceptării în temeiul articolului 90 alineatul (2), privind atât comportamentul întreprinderilor, cât și măsurile de stat, poate fi realizată doar caz cu caz. Cu toate acestea, pentru consolidarea certitudinii juridice cu privire la măsurile nereglementate de Directiva poștală, pare a fi mult de dorit explicarea modului în care Comisia interpretează Tratatul și abordarea pe care intenționează să o urmeze pe viitor în aplicarea acestor norme. În special, Comisia consideră că, sub rezerva dispozițiilor articolului 90 alineatul (2) privind furnizarea serviciului universal, aplicarea normelor din Tratat ar favoriza competitivitatea întreprinderilor active în sectorul poștal, ar profita consumatorilor și ar contribui într-un mod pozitiv la obiectivele de interes general.

Sectorul poștal din Uniunea Europeană se caracterizează prin existența unor sectoare pe care Statele Membre le-au rezervat pentru a garanta serviciul universal și care sunt în curs de armonizare prin Directiva poștală pentru a limita efectele de denaturare între Statele Membre. În conformitate cu Tratatul, Comisia trebuie să asigure ca monopolurile asupra serviciilor poștale să respecte normele din Tratat, în special normele de concurență, pentru a asigura avantaje maxime pentru consumatori și pentru a limita orice efecte de denaturare pentru aceștia. În atingerea acestui obiectiv prin aplicarea normelor de concurență în sectorul poștal de la caz la caz, Comisia se va asigura că puterea de monopol nu este utilizată pentru extinderea unei poziții dominante protejate și la activitățile liberalizate sau pentru discriminarea nejustificată în favoarea clienților mari și în detrimentul micilor utilizatori. Comisia asigură, de asemenea, ca monopolurile asupra serviciilor poștale acordate în sectorul serviciilor transfrontaliere să nu fie folosite la crearea sau menținerea de înțelegeri ilicite privind tarifele, care prejudiciază interesul întreprinderilor și al consumatorilor din Uniunea Europeană.

Prezenta Comunicare explică operatorilor de pe piață consecințele practice ale aplicării normelor de concurență în sectorul poștal și derogările posibile de la principii. Ea precizează poziția pe care o adoptă Comisia, în contextul stabilit de menținerea drepturilor exclusive și speciale armonizate de Directiva poștală, în evaluarea cazurilor concrete sau în fața Curții de Justiție în cauzele în care Curtea este sesizată de instanțele naționale în temeiul articolului 177 din Tratat.

1. Definiții

În sensul prezentei Comunicări, se aplică următoarele definiții¹¹:

„servicii poștale“: servicii care implică colectarea, sortarea, transportul și distribuirea trimitărilor poștale;

„rețea poștală publică“: sistemul de organizare și de resurse de toate tipurile folosite de furnizorul (furnizorii) serviciului universal în special pentru:

- colectarea trimitărilor poștale reglementate de o obligație de serviciu universal de la punctele de acces pe întreg teritoriul;
- transportul și manipularea acestor trimiteri de la punctul de acces al rețelei poștale la centrul de distribuție;
- distribuirea la adresele indicate pe trimiteri;

¹⁰ A se vedea hotărârea din 23 octombrie 1997 în cauzele C-157/94 — C-160/94 „Obligațiile Statelor Membre — Electricitate“, Comisia c. Țărilor de Jos (157/94), Italiei (158/94), Franței (154/94), Spaniei (160/94).

¹¹ Definițiile vor fi interpretate ținându-se seama de Directiva poștală și de orice schimbări care rezultă din revizuirea acestei directive.

„puncte de acces“: instalațiile fizice, inclusiv cutiile poștale puse la dispoziția publicului fie pe drumurile publice, fie în incintele furnizorului de serviciu universal, prin intermediul cărora trimerile poștale pot fi depuse în rețeaua poștală publică de către clienți;

„colectare“: operațiunea de preluare a trimerilor poștale depuse la punctele de acces;

„distribuire“: procesul cuprins între sortarea la centrul de distribuție și predarea trimerilor poștale destinatarilor;

„trimiteri poștală“: o trimitere care poartă o adresă, în forma finală, care trebuie transportată de către furnizorul serviciului universal. Pe lângă trimerile de corespondență, asemenea trimiteri includ și, de exemplu, cărți, cataloage, ziare, publicații periodice și colete poștale care conțin mărfuri cu sau fără valoare comercială;

„trimitere de corespondență“: o comunicare în formă scrisă pe orice fel de suport fizic care trebuie transportată și livrată la adresa indicată de expeditor chiar pe acest suport sau pe ambalaj. Cărțile, cataloagele, ziarele și publicațiile periodice nu sunt considerate trimiteri de corespondență;

„publicitate prin poștă“: o trimitere care constă numai în materiale de publicitate sau de marketing și care cuprinde un mesaj identic, cu excepția numelui, adresei și numărului de identificare ale destinatarului, precum și a altor modificări care nu afectează natura mesajului, care este trimisă unui număr semnificativ de destinatari și care este transportată și livrată la adresa indicată de către expeditor chiar pe trimitere sau pe ambalaj. În fiecare stat Membru, autoritatea națională de reglementare interpretează termenul „număr semnificativ de destinatari“ și publică o definiție corespunzătoare. Notele de plată, facturile, situațiile financiare și alte mesaje cu conținut diferit nu sunt considerate publicitate prin poștă. O trimitere care combină publicitatea prin poștă cu alte trimiteri în același ambalaj nu este considerată publicitate prin poștă. Publicitatea prin poștă include publicitatea prin poștă efectuată la nivel internațional, precum și național;

„schimb de documente“: furnizarea de mijloace, inclusiv punerea la dispoziție de către un terț a unor incinte ad hoc și a unor mijloace de transport, care permit autodistribuirea prin schimb reciproc de trimiteri poștale între utilizatorii abonați la acest serviciu;

„serviciu de curierat rapid“: un serviciu care se caracterizează, pe lângă viteza și fiabilitatea mai mare în colectarea, transportul și distribuirea trimerilor, prin anumite sau prin toate avantajele suplimentare următoare: garantarea livrării la o dată precisă; colectarea de la punctul de origine; predarea direct destinatarului; posibilitatea de a schimba destinația și destinatarul în cursul transportului; confirmarea către expeditor a primirii trimerii; controlul și urmărirea trimerilor; serviciu personalizat pentru clienți și prestarea unui serviciu à la carte, în funcție de nevoi. Clienții sunt, în principiu, dispuși să plătească un preț mai mare pentru acest serviciu;

„furnizorul serviciului universal“: o entitate publică sau privată care asigură întregul serviciu poștal universal sau o parte a acestuia într-un Stat Membru, a cărei identitate a fost notificată Comisiei;

„drepturi exclusive“: drepturi acordate de un Stat Membru care rezervă furnizarea de servicii poștale unei întreprinderi prin orice act legislativ sau administrativ și care rezervă acesteia dreptul de a furniza un serviciu poștal sau de a întreprinde o activitate în interiorul unei zone geografice date;

„drepturi speciale“: drepturi acordate de un Stat Membru unui număr limitat de întreprinderi, printr-un act legislativ sau administrativ care, în interiorul unei zone geografice date:

- limitează, pe o bază discreționară, la doua sau mai multe numărul întreprinderilor autorizate să furnizeze un serviciu sau să desfășoare o activitate, altfel decât după criterii obiective, proporționale și nediscriminatorii sau
- desemnează, altfel decât în conformitate cu asemenea criterii, mai multe întreprinderi concurente ca întreprinderi autorizate să furnizeze un serviciu sau să desfășoare o activitate sau

- conferă uneia sau mai multor întreprinderi, altfel decât în conformitate cu asemenea criterii, avantaje legale sau administrative care afectează în mod substanțial capacitatea oricărei alte întreprinderi de a furniza același serviciu sau de a desfășura aceeași activitate în aceeași zonă geografică în condiții substanțial comparabile;

„cheltuieli terminale“: remunerarea furnizorilor serviciului universal pentru distribuirea corespondenței externe care intră pe teritoriul unui stat și care cuprinde trimiteri poștale din alt Stat Membru sau dintr-o țară terță;

„intermediar“: orice operator economic care intervine între expeditor și furnizorul serviciului universal, prin colectarea, transportul și/sau presortarea trimiterilor poștale, înainte de a le insera în rețeaua poștală publică a aceleiași țări sau a altei țări;

„autoritate națională de reglementare“: organismul sau organismele, din fiecare Stat Membru, cărora Statul Membru le încredințează, inter alia, funcțiile de reglementare care intră în sfera de aplicare a Directivei poștale;

„cerințe esențiale“: motivele generale care nu sunt de natură economică și care pot determina un Stat Membru să impună condiții pentru furnizarea serviciilor poștale¹². Aceste motive sunt: confidențialitatea corespondenței, siguranța rețelei în ceea ce privește transportul produselor periculoase și, în cazul în care se justifică, protecția datelor, protecția mediului și amenajarea teritoriului.

Protecția datelor poate include protecția datelor personale, confidențialitatea informațiilor transmise sau stocate și protecția vieții private.

2. Definiția pieței și poziția pe piața serviciilor poștale

(a) Definiția pieței geografice și a pieței produsului

2.1. Articolele 85 și 86 din Tratat interzic ca incompatibil cu Piața comună orice comportament al uneia sau mai multor întreprinderi care poate afecta negativ comerțul dintre Statele Membre care presupune împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței și/sau un abuz de poziție dominantă pe piața comună sau pe o parte semnificativă a acesteia. Teritoriile Statelor Membre constituie piețe geografice distincte din punctul de vedere al distribuirii corespondenței interne, precum și din punctul de vedere al distribuirii naționale a corespondenței externe de intrare, în principal datorită drepturilor exclusive ale operatorilor prevăzuți la punctul 4.2 și restricțiilor impuse furnizării de servicii poștale. Fiecare din aceste piețe geografice constituie o parte semnificativă a pieței comune. Pentru a determina „piața relevantă“, țara de origine a corespondenței externe de intrare nu este relevantă.

2.2. În ceea ce privește piețele produsului, diferențele în practică dintre Statele Membre demonstrează că este necesară recunoașterea existenței mai multor piețe distincte în anumite cazuri. Distincția între diferite piețe ale produsului se referă, printre altele, la drepturile speciale sau exclusive acordate. În evaluarea cazurilor concrete pe baza diferitelor condiții de piață și de reglementare din Statele Membre, precum și pe baza cadrului armonizat instituit de Directiva poștală, Comisia va considera, în principiu, că există un anumit număr de piețe ale produsului distincte, precum colectarea, sortarea, transportul și distribuirea corespondenței, și de exemplu publicitatea prin poștă și corespondența externă. Comisia va ține seama de faptul că aceste piețe sunt total sau parțial liberalizate într-un anumit număr de State Membre. Comisia va examina aceste piețe la evaluarea cazurilor concrete.

2.3. Serviciul general al poștei de scrisori se referă la distribuirea trimiterilor de corespondență la adresele indicate pe acestea.

Acest serviciu nu cuprinde autofurnizarea, adică furnizarea serviciilor poștale de către persoana fizică sau juridică (inclusiv o organizație soră sau o filială) care este inițiatorul corespondenței.

¹² Sensul acestei fraze importante în contextul dreptului comunitar al concurenței este explicat la punctul 5.3

În măsura în care este vorba de copii identice ale aceleiași comunicări scrise și în măsura în care nu au fost modificate prin completări, eliminări sau indicații altele decât numele destinatarului și adresa acestuia, asemenea trimiteri poștale nu sunt considerate trimiteri de corespondență și sunt astfel excluse din serviciul în cauză, în conformitate cu practica din multe State Membre. Asemenea trimiteri sunt revistele, ziarele, cataloage periodice imprimate, precum și bunuri sau documente care însoțesc și se referă la aceste trimiteri.

Publicitatea prin poștă este cuprinsă în definiția trimiterilor de corespondență. Cu toate acestea, acest tip de trimiteri nu cuprinde mesaje personalizate. Publicitatea prin poștă răspunde necesităților anumitor operatori cu privire la serviciile de comunicări comerciale, ca o completare la publicitatea din mass-media. În afară de aceasta, expeditorii de publicitate prin poștă nu solicită neapărat aceleași termene scurte de distribuire, plătite la tarife aplicabile scrisorilor prioritare, solicitate de clienții care cer serviciile de pe piață descrise anterior. Faptul că aceste servicii nu sunt întotdeauna direct substituibile indică posibilitatea unor piețe distincte.

2.4. Alte piețe distincte cuprind, de exemplu, piața serviciilor de curierat rapid, piața schimburilor de documente, precum și piața noilor servicii (servicii foarte diferite de serviciile tradiționale). Activitățile care combină noile tehnologii în materie de telecomunicații și anumite elemente ale serviciilor poștale pot fi, dar nu sunt neapărat, servicii noi în sensul Directivei poștale. Într-adevăr, ele pot reflecta adaptabilitatea serviciilor tradiționale.

Un schimb de documente diferă de piața menționată la punctul 2.3 în sensul că acesta nu cuprinde colectarea și distribuirea către destinatar a trimiterilor poștale transportate. El presupune doar furnizarea mijloacelor, inclusiv punerea la dispoziție a unor incinte ad hoc precum și a unor mijloace de transport de către un terț, care permit autodistribuirea prin schimb reciproc de trimiteri poștale între utilizatorii abonați la acest serviciu. Utilizatorii unui schimb de documente sunt membrii unui grup închis de utilizatori.

Serviciul de curierat rapid diferă, de asemenea, de piața menționată la punctul 2.3 datorită valorii adăugate în raport cu serviciul poștal de bază¹³. Pe lângă colectarea, transportul și distribuirea mai rapide și mai fiabile a trimiterilor poștale, un serviciu de curierat rapid se caracterizează prin furnizarea anumitor sau a tuturor serviciilor suplimentare următoare: garantarea distribuirii la o dată precisă; colectarea de la adresa expeditorului; predarea direct destinatarului; posibilitatea de a schimba destinația și destinatarul în cursul transportului; confirmarea către expeditor a primirii trimiterii; controlul și urmărirea trimiterilor; serviciul personalizat pentru clienți și oferta unei game de servicii adaptate nevoilor acestora. Clienții sunt, în principiu, dispuși să plătească un preț mai mare pentru acest serviciu. Serviciile rezervate, astfel cum sunt definite în Directiva poștală, pot cuprinde distribuirea rapidă de trimiteri de corespondență naționale în limitele de preț și de greutate stabilite.

2.5. Fără a aduce atingere definiției serviciilor rezervate formulate în Directiva poștală, pot fi recunoscute diferite activități, în cadrul serviciului general al poștei de scrisori, care răspund diferitor nevoi și ar trebui, în principiu, să fie considerate ca piețe distincte, adică piața colectării și sortării corespondenței, piața transportului corespondenței și, în sfârșit, piața distribuirii corespondenței (interne sau externe de intrare). În acest sens, ar trebui făcută o distincție între diferitele categorii de clienți. Clienții privați solicită diferitele produse sau servicii ca un serviciu unic integrat. În schimb, clienții comerciali, care reprezintă majoritatea veniturilor furnizorilor menționați la punctul 4.2, urmăresc în mod activ să înlocuiască diferitele componente ale serviciului final prin alte soluții (în ceea ce privește nivelurile de calitate a serviciului și/sau costurilor aferente) care sunt, în anumite cazuri, prestate de diferiți operatori sau subcontractate acestora din urmă. Clienții comerciali vor să echilibreze avantajele și dezavantajele autoprestării în raport cu prestarea de către un furnizor de servicii poștale. Monopolurile existente limitează oferta externă a acestor servicii speciale, care ar fi altfel oferite în mod individual în conformitate cu condițiile pieței. Această realitate a pieței susține ideea potrivit căreia colectarea, sortarea, transportul și distribuirea trimiterilor poștale constituie piețe diferite¹⁴. Din punctul de vedere al dreptului concurenței, distincția între cele patru piețe poate fi importantă.

¹³ Decizia 90/16/CEE a Comisiei (JO L 10, 12.01.1990, pag. 47) și Decizia 90/456/CEE a Comisiei (JO L 233, 28.08.1990, pag. 19).

¹⁴ A se vedea Comunicarea Comisiei privind definiția pieței relevante în sensul aplicării dreptului comunitar al concurenței (JO C 372, 09.12.1997, pag. 5).

Este cazul corespondenței externe, ale cărei colectare și transport sunt efectuate de către un furnizor de servicii poștale altul decât cel care asigură distribuirea. Este, de asemenea, cazul corespondenței interne, pentru că majoritatea furnizorilor de servicii poștale permit clienților lor importanți să efectueze sortarea corespondenței vrac în schimbul reducerilor, bazate pe tarifele lor publice. În aceste condiții, depunerea, colectarea și modul de plată variază de asemenea. Serviciile interne de corespondență ale marilor întreprinderi sunt, în prezent, deseori prestate de intermediari, care pregătesc și presortează corespondența înainte de a o transmite furnizorului de servicii poștale pentru distribuirea finală. De altfel, toți furnizorii de servicii poștale permit anumite tipuri de acces în aval la rețeaua lor poștală, de exemplu permițând sau chiar solicitând ca corespondența (sortată) să fie depozitată într-un centru de expediere sau de sortare. Aceasta permite în multe cazuri o fiabilitate mai mare (calitatea serviciului), ocolind toate sursele de eșec în rețeaua poștală din amonte.

(b) Poziția dominantă

2.6. Întrucât în majoritatea Statelor Membre, furnizorul menționat la punctul 4.2 este, datorită drepturilor exclusive care îi sunt acordate, singurul operator care controlează o rețea poștală publică care acoperă întreg teritoriul Statului Membru în cauză, acest operator deține o poziție dominantă în sensul articolului 86 din Tratat pe piața națională a distribuiri trimitărilor de corespondență. Distribuția este serviciul către utilizator care permite realizarea de importante economii de scară, iar operatorul care furnizează acest serviciu este, de asemenea, în majoritatea cazurilor, în poziție dominantă pe piețele serviciilor de colectare, sortare și transport ale corespondenței. În afară de aceasta, întreprinderea care asigură distribuția, în special în cazul în care ea exploatează, de asemenea, incintele oficiului poștal, are importantul avantaj de a fi considerată de utilizatori ca principala întreprindere poștală întrucât este cea mai ușor de remarcat și reprezintă, prin urmare, prima alegere în mod natural. În afară de aceasta, poziția dominantă include, de asemenea, în majoritatea Statelor Membre, servicii precum trimitărilor recomandate sau serviciile de distribuție specială și/sau anumite segmente ale pieței coletelor.

(c) Obligațiile furnizorilor de servicii poștale care ocupă o poziție dominantă

2.7. În conformitate cu articolul 86 paragraful al doilea litera (b) din Tratat, un abuz poate consta în limitarea eficienței serviciului în cauză în defavoarea consumatorilor. Atunci când un Stat Membru acordă drepturi exclusive unui furnizor menționat la punctul 4.2 pentru servicii pe care acesta nu le oferă sau pe care le oferă în condiții care nu satisfac nevoile clienților în același mod ca și serviciile pe care operatorii economici concurenți le-ar oferi, Statul Membru determină acești furnizori, prin simplul exercițiu al dreptului exclusiv care le-a fost acordat, să limiteze oferta serviciului în cauză, pentru că întreprinderile private sunt, în acest caz, în imposibilitatea de a exercita efectiv aceste activități. Este cazul, în special, atunci când măsurile adoptate pentru a proteja serviciul poștal restricționează furnizarea altor servicii distincte pe piețe distincte sau învecinate precum piața curieratului rapid. Comisia a solicitat mai multor State Membre să elimine restricțiile care rezultă din drepturile exclusive asupra furnizării de servicii de curierat rapid de către întreprinderile de curierat rapid internaționale¹⁵.

Un alt tip de posibil abuz implică furnizarea unui serviciu destul de inefficient și neexploatarea progreselor tehnice. Aceasta aduce atingere clienților care nu au posibilitatea de a alege dintre mai mulți furnizori. De exemplu, un raport pregătit pentru Comisie¹⁶ în 1994 a arătat că, acolo unde nu sunt supuși concurenței, furnizorii publici de servicii poștale din Statele Membre nu au realizat nici un progres semnificativ din 1990 în standardizarea dimensiunilor și greutateților. Raportul arată, de asemenea, că anumiți furnizori de servicii poștale au practicat subvenții încrucișate ascunse între serviciile rezervate și serviciile nerezervate (a se vedea punctele 3.1 și 3.4), care au explicat, potrivit acestui studiu, majoritatea diferențelor de preț dintre Statele Membre în 1994, afectând, în special, utilizatorii de drept privat care nu îndeplinesc criteriile pentru a beneficia de reduceri, pentru că folosesc servicii rezervate ale căror prețuri sunt mai mari decât este necesar.

¹⁵ A se vedea nota de subsol 13.

¹⁶ UFC — Que choisir, Serviciile poștale în Uniunea Europeană, aprilie 1994.

Exemplele citate ilustrează posibilitatea ca, atunci când le sunt acordate drepturi speciale sau exclusive, furnizorii de servicii poștale să poată lăsa calitatea serviciului să se diminueze¹⁷ și să nu adopte măsurile necesare pentru a îmbunătăți calitatea serviciului. În asemenea cazuri, Comisia poate fi determinată să acționeze ținând seama de condițiile explicate la punctul 8.3.

În ceea ce privește serviciile poștale internaționale, studiul menționat anterior a arătat că au o calitate care trebuie să fie îmbunătățită semnificativ pentru a răspunde nevoilor clienților și, în special, ale persoanelor de drept privat care nu-și permit să folosească în schimb serviciile societăților de mesagerie sau transmiterea prin fax. Evaluări independente efectuate în 1995 și 1996 arată o îmbunătățire a calității serviciului începând din 1994. Cu toate acestea, aceste evaluări se referă numai la corespondența prioritară, iar evaluările mai recente arată că, din nou, calitatea a coborât ușor.

Majoritatea furnizorilor de servicii poștale din Comunitate au notificat Comisiei un acord privind cheltuielile terminale pentru evaluare în conformitate cu normele de concurență din Tratat. Părțile la acest acord au explicat că obiectivul lor este stabilirea unei compensări juste pentru distribuirea corespondenței externe care reflectă mai bine costurile reale aferente și îmbunătățirea calității serviciilor poștale internaționale.

2.8. Refuzul nejustificat de a furniza un serviciu constituie, de asemenea, un abuz interzis de articolul 86 din Tratat. Un asemenea comportament ar duce la o limitare a serviciilor în sensul articolului 86 paragraful al doilea litera (b) și, în cazul în care se aplică numai anumitor utilizatori, ar conduce la o discriminare contrară articolului 86 paragraful al doilea litera (c), care dispune că nu se pot aplica condiții inegale prestărilor echivalente. În majoritatea Statelor Membre, furnizorii de servicii poștale prevăzuți la punctul 4.2 permit intermediarilor accesul la diferite puncte de acces ale rețelelor lor poștale. Condițiile de acces și, în special, tarifele practicate sunt, cu toate acestea, deseori confidențiale și pot facilita aplicarea condițiilor discriminatorii. Statele Membre trebuie să se asigure că legislația lor în domeniul poștal nu încurajează furnizorii de servicii poștale să facă diferențieri nejustificate în ceea ce privește condițiile aplicate sau să excludă anumite întreprinderi.

2.9. În cazul în care o întreprindere care ocupă o poziție dominantă are dreptul să-și apere poziția concurând cu rivali, acesteia îi revine o responsabilitate deosebită de a nu reduce suplimentar gradul de concurență care rămâne pe piață. Practicile de excludere pot fi îndreptate împotriva concurenților existenți pe piață sau pot avea intenția de a împiedica accesul pe piață al noilor concurenți. Exemplele unui asemenea comportament ilegal din partea unei întreprinderi care este sursa unică sau dominantă de furnizare a unui produs sau care controlează accesul la o tehnologie sau infrastructură esențială includ: refuzul de a vinde, ca mijloc de eliminare a unui concurent, prețurile de ruinare și reducerile selective (a se vedea Secțiunea 3), acordurile de distribuție pentru eliminarea concurenților, discriminarea ca parte a unui cadru mai larg al comportamentului monopolizator menit să excludă concurenții, și sistemele de risturnă de excludere.

3. Subvenționarea încrucișată

(a) Principiile de bază

3.1. Subvenționarea încrucișată înseamnă că o întreprindere suportă sau impută toate sau o parte din costurile activității sale pe o piață geografică sau a produsului activității sale de pe altă piață geografică sau a produsului. În anumite condiții, subvenționarea încrucișată în sectorul poștal, unde aproape toți operatorii furnizează servicii rezervate și nerezervate, poate denatura concurența și determina concurenții să fie învinși prin oferte care au fost posibile nu datorită eficienței (inclusiv economii de gama) și performanță, ci prin subvenții încrucișate. Prevenirea subvenționării încrucișate care conduce la o concurență neloială este crucială pentru dezvoltarea sectorului poștal.

¹⁷ În multe State Membre, utilizatorii puteau, acum câteva decenii, să conteze pe acest serviciu pentru a primi, după-amiaza, scrisori obișnuite expediate dimineața. De atunci, s-a observat o degradare continuă a calității acestui serviciu și, în special, a numărului de ture zilnice ale poștașilor, care au fost reduse de la cinci la una (sau la două în anumite orașe ale Uniunii Europene). Drepturile exclusive ale furnizorilor de servicii poștale au favorizat o diminuare a calității, întrucât ele au împiedicat alte întreprinderi să intre pe această piață. În consecință, furnizorii de servicii poștale nu au reușit să compenseze creșterile salariale și reducerea timpului de lucru prin introducerea tehnologiei moderne, așa cum au făcut întreprinderile din sectoarele deschise concurenței.

3.2. Subvenționarea încrucișată nu denaturează concurența atunci când costurile activităților rezervate sunt finanțate parțial prin veniturile generate de alte servicii rezervate, întrucât nu este posibilă o concurență în cadrul acestor servicii. Această formă de subvenționare poate fi uneori necesară pentru a permite furnizorilor menționați la punctul 4.2 să-și îndeplinească obligația de a furniza un serviciu universal și în aceleași condiții pentru fiecare¹⁸. De exemplu, distribuirea neprofitabilă a corespondenței în zonele rurale este subvenționată prin venituri provenite din distribuirea profitabilă a corespondenței în zonele urbane. Același lucru poate fi spus despre subvenționarea furnizării de servicii rezervate prin venituri generate de activitățile deschise concurenței. De asemenea, subvenționarea încrucișată între activitățile nerezervate nu este în sine abuzivă.

3.3. În schimb, subvenționarea activităților deschise concurenței prin imputarea costurilor lor serviciilor rezervate poate denatura concurența încălcând articolul 86. Acest comportament poate echivala cu un abuz al unei întreprinderi care deține o poziție dominantă în Comunitate. În afară de aceasta, utilizatorii activităților reglementate de un monopol trebuie să suporte costurile care nu sunt legate de furnizarea acestor servicii. Cu toate acestea, întreprinderile care dețin o poziție dominantă pot concura prin prețuri sau își pot îmbunătăți situația financiară și pot obține numai contribuții parțiale la costurile lor fixe (indirecte), în afară de cazul în care prețurile duc la ruinare sau sunt contrare normelor naționale sau comunitare în cauză.

(b) Consecințe

3.4. O trimitere la subvenționarea încrucișată a fost făcută la punctul 2.7 privind obligațiile furnizorilor de servicii poștale care dețin o poziție dominantă. Furnizorii menționați la punctul 4.2 nu trebuie să folosească veniturile pe care le obțin din domeniul rezervat pentru a subvenționa încrucișat activitățile din domeniile deschise concurenței. O asemenea practică poate împiedica, restrânge sau denatura concurența în sectorul nerezervat. Cu toate acestea, în anumite cazuri justificate, sub rezerva dispozițiilor articolului 90 alineatul (2), subvenționarea încrucișată poate fi considerată legală, de exemplu, pentru poșta culturală¹⁹, atât timp cât această tehnică este aplicată într-un mod nediscriminatoriu sau pentru anumite servicii persoanelor defavorizate pe plan social, economic sau al sănătății. În cazul în care este necesar, Comisia indică alte excepții pe care le permite Tratatul. În toate celelalte cazuri, ținând seama de indicațiile prevăzute la punctul 3.3, tariful serviciilor concurențiale oferite de furnizorul menționat la punctul 4.2 ar trebui să fie, în principiu, din cauza dificultăților de imputare a costurilor comune, cel puțin egal cu costul total mediu al prestărilor. Aceasta implică acoperirea costurilor directe și a unei părți adecvate a costurilor comune și a costurilor indirecte suportate de operator. Pentru a determina această parte adecvată, ar trebui utilizate criterii obiective, precum volumul, timpul sau mâna de lucru necesare sau intensitatea întrebuițării. Folosindu-se cifra de afaceri generată de serviciile în cauză ca un criteriu într-un caz de subvenție încrucișată, ar trebui să se țină seama de faptul că, într-o asemenea situație, cifra de afaceri a activității în cauză este menținută scăzută în mod artificial. Factorii influențați de cerere, precum veniturile sau profiturile, sunt ei înșiși influențați de tehnicile care urmăresc eliminarea concurenței. În cazul în care s-ar oferi servicii în mod sistematic și selectiv la prețuri mai mici decât costul total mediu, Comisia ar investiga problema caz cu caz în temeiul articolului 86 sau în temeiul articolului 86 coroborat cu articolul 90 alineatul (1) sau în temeiul articolului 92.

4. Întreprinderile publice și drepturile speciale sau exclusive

4.1. În ceea ce privește întreprinderile publice și întreprinderile cărora li se acordă drepturi speciale sau exclusive, Tratatul obligă Statele Membre să nu adopte și să nu mențină în vigoare măsuri contrare normelor din Tratat [articolul 90 alineatul (1)]. Expresia „întreprindere” include orice persoană fizică sau juridică care exercită o activitate economică, independent de statutul său juridic și de modul în care este finanțată. Colectarea, sortarea, transportul și distribuirea trimiterilor poștale constituie activități economice, iar aceste servicii sunt în mod normal furnizate contra cost.

¹⁸ A se vedea Directiva poștală, considerentele 16 și 28 și capitolul 5.

¹⁹ În cadrul UPU, se utilizează termenul „opera minții” care cuprinde cărți, ziare, publicații periodice și reviste.

Termenul „întreprindere publică“ desemnează orice întreprindere asupra căreia autoritățile publice pot exercita direct sau indirect o influență dominantă în baza dreptului de proprietate asupra acesteia, a participării lor financiare în cadrul acesteia sau a normelor care o reglementează²⁰. O influență dominantă din partea autorităților publice poate fi prezumată, în special, atunci când autoritățile publice dețin, direct sau indirect, majoritatea capitalului subscris al întreprinderii, controlează majoritatea drepturilor de vot aferente acțiunilor emise de întreprindere sau pot desemna mai mult jumătate din membrii organului administrativ, de direcție sau de supraveghere. Organismele care fac parte din administrația Statului Membru și care furnizează în mod organizat servicii poștale pentru terți contra cost trebuie să fie considerate ca întreprinderi publice. Întreprinderile cărora le sunt acordate drepturi speciale sau exclusive, pot fi, în temeiul articolului 90 alineatul (1), atât publice, cât și private.

4.2. Reglementările naționale privind furnizorii de servicii poștale cărora Statele Membre le-au acordat drepturi speciale sau exclusive pentru a furniza servicii poștale sunt „măsuri“ în sensul articolului 90 alineatul (1) din Tratat și trebuie evaluate în temeiul dispozițiilor Tratatului la care face trimitere acest articol.

În afară de obligațiile Statelor Membre în temeiul articolului 90 alineatul (1), întreprinderile publice și întreprinderile cărora le-au fost acordate drepturi speciale sau exclusive sunt supuse articolelor 85 și 86.

4.3. În majoritatea Statelor Membre, se aplică drepturile speciale și exclusive serviciilor precum colectarea, transportul și distribuirea anumitor trimiteri poștale, precum și modalităților de furnizare a acestor servicii, precum dreptul exclusiv de a plasa cutii poștale pe drumurile publice sau de a emite timbre care poartă numele țării în cauză.

5. Libertatea de a furniza servicii

(a) Principiile de bază

5.1. Acordarea de drepturi speciale sau exclusive unuia sau mai multor furnizori menționați la punctul 4.2 pentru a asigura colectarea, inclusiv colectarea publică, transportul și distribuirea anumitor categorii de trimiteri poștale limitează inevitabil furnizarea acestor servicii atât de către întreprinderile stabilite în alte State Membre, cât și de întreprinderile stabilite în Statul Membru în cauză. Această restricționare are un caracter transnațional în cazul în care destinatarii sau expeditorii trimiterilor poștale Tratatate de aceste întreprinderi sunt stabiliți în alte State Membre. În practică, restricțiile privind furnizarea de servicii poștale, în sensul articolului 59 din Tratat²¹, cuprind interdicția de a transporta anumite categorii de trimiteri poștale în alte State Membre, inclusiv prin intermediari, precum și interdicția de a distribui corespondența externă. Directiva poștală stabilește restricțiile justificate privind libera furnizare de servicii poștale.

5.2. Articolul 66, coroborat cu articolele 55 și 56 din Tratat, definește excepțiile de la articolul 59. Întrucât este vorba de excepții de la un principiu fundamental, ele trebuie să fie interpretate în mod restrictiv. În ceea ce privește serviciile poștale, excepția prevăzută la articolul 55 se aplică numai la transportul și la distribuirea unui tip special de corespondență, adică cea rezultată în cursul procedurilor judiciare sau administrative asociate, chiar și cu titlu ocazional, exercițiului autorității oficiale, în special notificările prevăzute de orice proceduri judiciare sau administrative. Prin urmare, transportul și distribuirea acestei categorii de trimiteri pe teritoriul unui Stat Membru pot fi supuse unei autorizații obligatorii (a se vedea punctul 5.5) cu scopul de a proteja interesul public. Condițiile altor derogări de la Tratat enumerate în aceste dispoziții nu vor fi, în mod normal, îndeplinite în cazul serviciilor poștale. Aceste servicii nu pot, prin ele însele, amenința ordinea publică și nu pot afecta sănătatea publică.

5.3. Jurisprudența Curții de Justiție permite, în principiu, derogări suplimentare fondate pe cerințe obligatorii, cu condiția ca acestea să îndeplinească cerințele esențiale neeconomice de interes general,

²⁰ Directiva 80/723/CEE a Comisiei privind transparența relațiilor financiare dintre Statele Membre și întreprinderile publice, JO L 195, 29.07.1980, pag. 35.

²¹ Pentru o explicație generală a principiilor care derivă din articolul 59 din tratat, a se vedea comunicarea interpretativă a Comisiei privind libera circulație transfrontalieră a serviciilor (JO C 334, 09.12.1993, pag. 3).

să fie aplicate fără discriminare și să fie adecvate obiectivului care trebuie atins și proporționale cu acesta. În ceea ce privește serviciile poștale, cerințele esențiale pe care Comisia le consideră ca justificând restricțiile aduse libertății de a furniza servicii poștale sunt protecția datelor, sub rezerva măsurilor de aproximare adoptate în acest domeniu, confidențialitatea corespondenței, siguranța rețelei în ceea ce privește transportul mărfurilor periculoase, precum și, în cazuri justificate de dispozițiile Tratatului, protecția mediului și amenajarea teritoriului. În schimb, Comisia nu consideră justificată impunerea de restricții la libertatea de a furniza servicii poștale din motive legate de protecția consumatorilor, în măsura în care această cerință de interes general poate fi satisfăcută de legislația generală privind practicile comerciale loiale și protecția consumatorilor. Avantajele consumatorilor sunt consolidate de libertatea de a furniza servicii poștale, cu condiția ca obligațiile de serviciu universal să fie bine definite pe baza Directivei poștale și să poată fi îndeplinite.

5.4. În consecință, Comisia consideră că menținerea oricărui drept special sau exclusiv care limitează furnizarea la nivel internațional de servicii poștale trebuie să fie justificată în temeiul articolelor 90 și 59 din Tratat. În prezent, drepturile speciale sau exclusive a căror sferă de aplicare nu depășește serviciile rezervate astfel cum sunt definite de Directiva poștală sunt, prima facie, justificate în temeiul articolului 90 alineatul (2). Corespondența externă de plecare este liberalizată de jure și de facto în anumite State Membre, precum Danemarca, Țările de Jos, Finlanda, Suedia și Regatul Unit.

(b) Consecințe

5.5. Adoptarea măsurilor prevăzute de Directiva poștală impune Statelor Membre obligația de a reglementa serviciile poștale. În cazul în care Statele Membre restricționează serviciile poștale pentru a garanta realizarea serviciului universal și cerințele esențiale, conținutul unei astfel de reglementări trebuie să corespundă obiectivului urmărit. Aceste obligații trebuie, în principiu, să fie aplicate în cadrul licențelor pe categorii și al procedurilor de declarare prin care furnizorii de servicii poștale comunică, în special, numele, forma juridică, titlul și adresa lor, precum și o scurtă descriere a serviciilor pe care le oferă publicului. Licențele individuale ar trebui acordate doar pentru serviciile poștale specifice, atunci când se demonstrează faptul că proceduri mai puțin restrictive nu pot asigura aceste obiective. Statele Membre pot fi invitate, de la caz la caz, să notifice Comisiei măsurile pe care le adoptă, pentru ca aceasta să poată evalua proporționalitatea lor.

6. Măsurile adoptate de Statele Membre

(a) Principiile de bază

6.1. Statele Membre sunt libere să definească ceea ce se înțelege prin servicii de interes general, să acorde drepturi speciale sau exclusive care sunt necesare la furnizarea acestora, să le reglementeze gestionarea și, după caz, să le finanțeze. Cu toate acestea, în temeiul articolului 90 alineatul (1) din Tratat, Statele Membre sunt obligate, în cazul întreprinderilor publice și întreprinderilor cărora li se acordă drepturi speciale sau exclusive, să nu adopte și să nu mențină în vigoare măsuri contrare normelor din Tratat, în special normelor de concurență.

(b) Consecințe

6.2. Exploatarea unei rețele universale de colectare și de distribuie conferă furnizorilor menționați la punctul 4.2 avantaje semnificative pentru furnizarea nu numai de servicii rezervate sau liberalizate care intră în definiția serviciului universal, ci și de alte servicii (poștale și care nu sunt universale). Interdicția formulată de articolul 90 alineatul (1), coroborat cu articolul 86 al doilea paragraf litera (b) se aplică exploatării, fără justificare obiectivă, a unei poziții dominante pe o piață pentru a obține o putere de piață pe piețele conexe sau învecinate, care sunt distincte de precedentă, cu riscul de a elimina concurența pe aceste piețe. În țările în care distribuția locală a trimiterilor de corespondență este liberalizată, precum Spania, și în care monopolul se limitează la transportul și distribuția între orașe, exploatarea unei poziții dominante pentru a extinde monopolul de pe această ultimă piață la prima piață ar fi, prin urmare, în absența unei justificări specifice, incompatibilă cu dispozițiile Tratatului, în cazul în care funcționarea serviciilor de interes economic general nu a fost amenințată anterior. Comisia consideră că

Statele Membre ar trebui să o informeze în legătură cu orice extindere a drepturilor speciale sau exclusive și în legătură cu justificarea acestora.

6.3. Restricțiile privind furnizarea de servicii poștale pot afecta comerțul între Statele Membre, întrucât serviciile poștale oferite alți furnizori decât cei menționați la punctul 4.2 pot cuprinde trimiteri cu destinație în alte State Membre sau provenite din alte State Membre, iar aceste restricții pot împiedica activitățile transfrontaliere ale operatorilor din alte State Membre.

6.4. Astfel cum este explicat la punctul 8 litera (b) punctul (vii), Statele Membre trebuie să monitorizeze condițiile de acces și exercitarea drepturilor speciale și exclusive. Nu este necesar ca ele să instituie noi organisme care să fie responsabile de acest control, dar ele nu trebuie să încredințeze furnizorului²² menționat la punctul 4.2 sau unui organism care este legat (juridic, administrativ și structural) de acest furnizor competența de a supraveghea drepturile exclusive acordate și activitățile furnizorilor de servicii poștale în general. O întreprindere care deține o poziție dominantă nu trebuie să fie autorizată să dețină o asemenea putere asupra concurenților săi. Independența, atât în teorie, cât și în practică, a autorității de supraveghere în raport cu toate întreprinderile pe care le supraveghează este esențială. Sistemul concurenței nenedaturate impus de Tratat poate fi garantat doar în cazul în care sunt asigurate șanse egale pentru diferiții operatori economici, inclusiv confidențialitatea informațiilor comerciale delicate ale întreprinderilor. A autoriza un operator să verifice declarațiile concurenților săi sau a înzestra o întreprindere cu competența de a supraveghea activitățile concurenților săi sau de a fi asociată la acordarea licențelor înseamnă că acestei întreprinderi îi sunt oferite informații comerciale despre concurenții ei și, astfel, are posibilitatea de a influența activitatea acestor concurenți.

7. Furnizorii de servicii poștale și ajutoarele de stat

(a) Principii

În timp ce un număr mic de furnizori menționați la punctul 4.2 sunt foarte rentabili, majoritatea dintre ei fie par să aibă un deficit financiar, fie se situează aproape de pragul de rentabilitate în operațiunile poștale, cu toate că informațiile privind rezultatele lor financiare de bază sunt limitate, întrucât relativ puțini operatori publică periodic informații relevante în conformitate cu criteriile care permit verificarea contabilă. Cu toate acestea, se acordă ajutor financiar direct sub formă de subvenții sau ajutor indirect, precum scutiri fiscale, pentru a finanța anumite servicii poștale, chiar și în cazul în care valorile reale nu sunt deseori transparente.

Tratatul însărcinează Comisia să aplice articolul 92, care declară ca fiind incompatibile cu Piața comună ajutoarele de stat care afectează schimburile comerciale dintre Statele Membre ale Comunității, cu excepția cazului în care o exceptare este sau poate fi acordată. Fără a aduce atingere articolului 90 alineatul (2), articolele 92 și 93 se aplică serviciilor poștale²³.

În temeiul articolului 93 alineatul (3), Statele Membre sunt obligate să notifice Comisiei pentru aprobare toate proiectele de acordare a ajutoarelor sau de modificare a sistemelor de ajutoare existente. În afara de aceasta, Comisia este obligată să monitorizeze ajutoarele pe care le-a autorizat anterior sau care au fost acordate înainte de intrarea în vigoare a Tratatului sau înaintea aderării Statului Membru în cauză.

Toți furnizorii de serviciu universal intră, în prezent, în sfera de aplicare a Directivei 80/723/CEE a Comisiei din 25 iunie 1980 privind transparența relațiilor financiare dintre Statele Membre și întreprinderile publice²⁴, astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 93/84/CEE²⁵. În afara de cerința generală de transparență pentru conturile furnizorilor menționați la punctul 4.2, care este descrisă la punctul 8 litera (b) punctul (vi), Statele Membre trebuie să asigure, prin urmare, în condițiile prevăzute de această directivă, transparența relațiilor financiare între ele și acești operatori, astfel încât să rezulte clar următoarele:

²² A se vedea, în special, hotărârea Curții de Justiție din 13 decembrie 1991 în cauza C-18/88 RTT c. GB-Inno-BM, Culegerea 1991, pag. I-5981, considerentele (25)-(28).

²³ Cauza C-387/92, Banco de Credito Industrial c. Ayuntamiento Valencia, Culegerea 1994, p. I-877.

²⁴ JO L 195, 29.07.1980, pag. 35.

²⁵ JO L 254, 12.10.1993, pag. 16.

- (a) fondurile publice puse la dispoziție direct, inclusiv scutirile sau reducerile de taxe;
- (b) fondurile publice puse la dispoziție prin intermediul altor întreprinderi publice sau al instituțiilor financiare;
- (c) întrebuințarea dată, în fapt, acestor fonduri publice.

Comisia ia în considerare, în special, următoarele relații financiare ca fiind puneri la dispoziție a fondurilor publice:

- (a) compensarea pierderilor din exploatare;
- (b) aportul de capital;
- (c) fonduri nerambursabile sau împrumuturi acordate în condiții privilegiate;
- (d) acordarea de avantaje financiare prin renunțarea la profit sau la recuperarea creanțelor;
- (e) renunțarea la profitul normal, rezultat din utilizarea fondurilor publice utilizate;
- (f) compensarea obligațiilor financiare impuse de autoritățile publice.

(b) Aplicarea articolelor 90 și 92

Comisia a fost invitată să examineze un anumit număr de avantaje fiscale acordate unui furnizor de servicii poștale pe baza articolului 92 coroborat cu articolul 90 din Tratat. Comisia a încercat să verifice dacă acest tratament fiscal privilegiat poate fi utilizat pentru a subvenționa încrucișat activitățile acestui operator în sectoarele deschise concurenței. La momentul respectiv, furnizorul de servicii poștale nu dispunea de un sistem de contabilitate analitică care să permită Comisiei să facă distincție între activitățile rezervate și cele concurențiale. Prin urmare, pe baza concluziilor studiilor realizate în acest domeniu, Comisia a evaluat cheltuielile suplimentare datorate obligațiilor de serviciu universal ale acestui furnizor de servicii poștale și a comparat aceste cheltuieli cu avantajele fiscale acordate. Comisia a ajuns la concluzia că aceste cheltuieli sunt superioare avantajelor respective și a hotărât, în consecință, că regimul fiscal în cauză nu poate conduce la subvenționarea încrucișată a activităților acestui operator în domeniile concurențiale²⁶.

Ar trebui notat că, în decizia sa, Comisia a invitat Statul Membru în cauză să se asigure că furnizorul de servicii poștale adoptă un sistem de contabilitate analitică și i-a cerut să prezinte un raport anual care să-i permită monitorizarea respectării dreptului comunitar.

Tribunalul de Primă Instanță a confirmat decizia Comisiei și a declarat că avantajele fiscale acordate acestui furnizor de servicii poștale constituie un ajutor de stat care beneficiază de o exceptare de la interdicția prevăzută la articolul 92 alineatul (1), în temeiul articolului 90 alineatul (2) din Tratat²⁷.

8. Serviciul de interes economic general

(a) Principiile de bază

8.1. Articolul 90 alineatul (2) din Tratat prevede o derogare de la aplicarea normelor din Tratat atunci când aplicarea acestor norme obstrucționează, în fapt sau în drept, îndeplinirea misiunii speciale atribuite furnizorilor menționați la punctul 4.2 pentru furnizarea unui serviciu de interes economic general. Fără a aduce atingere dreptului Statelor Membre de a defini cerințe speciale de servicii de interes general, această misiune constă, îndeosebi, în furnizarea și menținerea unui serviciu universal poștal public care garantează, la tarife accesibile, transparente și în raport cu costurile, accesul la rețeaua poștală publică în orice punct al teritoriului situat la o distanță rezonabilă și în timpul programului adecvat, inclusiv colectarea trimitărilor poștale depuse în cutiile poștale accesibile sau în punctele de colectare prezente pe întreg teritoriul și distribuirea lor la termen la adresele indicate, precum și serviciile asociate încredințate acestor operatori prin măsuri de natură reglementară care urmăresc să asigure o distribuire universală de o calitate definită. Serviciul universal va evolua în funcție de mediul social, economic și tehnic și de nevoile utilizatorilor.

²⁶ Cauza NN 135/92, JO C 262, 07.10.1995, pag. 11.

²⁷ Cauza T-106/95, FFSA c. Comisiei, Culegerea 1997, pag. II-229.

Interesul general aferent necesită menținerea în Comunitate a unei rețele poștale publice veritabil integrate, care să permită o circulație eficientă a informației și care să favorizeze, prin urmare, pe de o parte, competitivitatea industriei europene și dezvoltarea schimburilor comerciale, precum și o coeziune crescută între regiuni și Statele Membre și, pe de altă parte, îmbunătățirea contactelor sociale între cetățenii Uniunii Europene. O definiție a domeniului rezervat trebuie să țină seama de resursele financiare necesare pentru furnizarea de servicii de interes economic general.

8.2. Resursele financiare destinate menținerii și îmbunătățirii acestei rețele publice continuă să provină, în principal, din activitățile prevăzute la punctul 2.3. În prezent și în absența unei armonizări la nivel comunitar, majoritatea Statelor Membre au stabilit limitele monopolului pe baza greutății trimiterilor poștale. Unele State Membre aplică o limită combinată greutate/preț, în timp ce un singur Stat Membru practică doar o limită în funcție de preț. Informațiile colectate de Comisie privind veniturile generate de fluxurile de trimiteri poștale în Statele Membre par să indice că menținerea de drepturi speciale sau exclusive pe această piață ar putea fi suficientă, în absența unor circumstanțe excepționale, pentru a garanta îmbunătățirea și menținerea rețelei poștale publice.

Serviciul pentru care Statele Membre pot rezerva drepturi speciale sau exclusive, în măsura în care acest lucru este necesar pentru menținerea serviciului universal, este armonizat de Directiva poștală. În măsura în care Statele Membre acordă drepturi speciale sau exclusive pentru acest serviciu, acesta trebuie să fie considerat ca o piață a produsului distinctă în evaluarea cazurilor concrete, în special în ceea ce privește publicitatea prin poștă, distribuirea corespondenței externe de intrare, a corespondenței externe de plecare, precum și colectarea, sortarea și transportul corespondenței. Comisia va ține seama de faptul că aceste piețe sunt parțial sau complet liberalizate în anumite State Membre.

8.3. În aplicarea normelor de concurență și a altor norme relevante din Tratatul sectorului poștal, Comisia, acționând pe baza unei reclamații sau din proprie inițiativă, va lua în considerare definiția armonizată stabilită de Directiva poștală pentru a evalua dacă sfera domeniului rezervat poate fi justificată în temeiul articolului 90 alineatul (2) din Tratat. Punctul de plecare va fi o prezumție că, în măsura în care ele se încadrează în limitele domeniului rezervat astfel cum e definit de Directiva poștală, drepturile speciale sau exclusive sunt, prima facie, justificate în temeiul articolului 90 alineatul (2). Cu toate acestea, această prezumție poate fi înlăturată în cazul în care faptele unei cauze arată că o restricție nu îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 90 alineatul (2) din Tratat²⁸.

8.4. Piața serviciilor de publicitate prin poștă se dezvoltă încă într-un ritm diferit de la un Stat Membru la altul, aspect care face dificil, la acest stadiu, pentru Comisie să indice în mod general obligațiile Statelor Membre în acest sector. Cele două mari probleme pe care le pune publicitatea prin poștă sunt riscurile de abuz din partea clienților la tariful și liberalizarea sa (trimiterile rezervate fiind distribuite de un operator alternativ ca și când ar fi trimiteri de publicitate prin poștă nerezervate) în vederea formării de servicii rezervate menționate la punctul 8.2. Elementele doveditoare furnizate de Statele Membre care nu restricționează oferta de publicitate prin poștă, de exemplu Spania, Italia, Țările de Jos, Austria, Suedia și Finlanda, nu permit încă elaborarea unor concluzii definitive și realizarea unei evaluări globale definitive. Ținând seama de aceste incertitudini, se consideră adecvat a acționa temporar de la caz la caz. În cazul în care condiții speciale necesită acest lucru și fără a aduce atingere punctului 8.3, Statele Membre pot menține anumite restricții existente pentru serviciile de publicitate prin poștă sau pot introduce un sistem de licențe pentru a evita detournări artificiale ale traficului și grave destabilizări ale veniturilor.

8.5. În ceea ce privește distribuția corespondenței externe de intrare, sistemul cheltuielilor terminale pe care le plătește operatorul din Statul Membru de origine furnizorului de servicii poștale din Statul Membru de distribuție a corespondenței externe este în curs de revizuire, pentru a adapta cheltuielile terminale, deseori prea mici, la costurile reale ale distribuției.

²⁸ În ceea ce privește limitele privind aplicarea excepției prevăzute la articolul 90 alineatul (2), a se vedea poziția adoptată de Curtea de Justiție în următoarele cauze: cauza C-179/90, *Merci convenzionali porto di Genova c. Siderurgica Gabrielli*, hotărâre din 10 decembrie 1991, Culegerea 1991, pag. I-1979; cauza C-41/90 *Klaus Höfner and Fritz Elser c. Macroton*, hotărâre din 23 aprilie 1991, Culegerea 1991, pag. I-5889.

Fără a aduce atingere punctului 8.3, Statele Membre pot menține anumite restricții existente cu privire la distribuirea corespondenței externe de intrare²⁹, pentru a evita o deviere artificială a traficului, care ar spori cota corespondenței externe în traficul comunitar. Aceste restricții se pot referi doar la trimiterile care țin de domeniul serviciilor rezervabile. În evaluarea situației în cazuri concrete, Comisia va ține seama de condițiile specifice din fiecare Stat Membru.

8.6. În anumite State Membre, colectarea, sortarea și transportul trimiterilor poștale au fost sau sunt pe cale de a fi deschise de furnizorii de servicii poștale părților terțe. Ținând seama de faptul că efectele acestei deschideri asupra veniturilor pot varia în funcție de situația proprie fiecărui Stat Membru, anumite State Membre pot menține, în cazul în care o justifică circumstanțele speciale și fără a aduce atingere punctului 8.3, anumite restricții privind colectarea, sortarea și transportul trimiterilor poștale de către intermediari³⁰ pentru a permite restructurarea necesară a furnizorilor menționați la punctul 4.2. Cu toate acestea, asemenea restricții nu ar trebui să fie aplicate, în principiu, decât trimiterilor poștale reglementate de monopolurile existente, nu ar trebui să limiteze ceea ce este deja admis în Statul Membru în cauză și ar trebui să fie compatibile cu principiul accesului nediscriminatoriu la rețeaua poștală prevăzut la punctul 8 litera (b) punctul (vii).

(b) Condițiile de aplicare a articolului 90 alineatul (2) sectorului poștal

În ceea ce privește exceptarea prevăzută la articolul 90 alineatul (2), trebuie aplicate următoarele condiții:

(i) liberalizarea altor servicii poștale

Cu excepția serviciilor care trebuie rezervate și care pot fi rezervate în temeiul Directivei poștale, Statele Membre trebuie să retragă toate drepturile speciale sau exclusive privind furnizarea de servicii poștale, în măsura în care nu este obstrucționată, în fapt sau în drept, îndeplinirea misiunii speciale care a fost atribuită furnizorilor menționați la punctul 4.2 pentru furnizarea unui serviciu de interes economic general, cu excepția trimiterilor poștale legate de exercitarea puterii publice, și ar trebui să ia toate măsurile necesare pentru a garanta dreptul tuturor operatorilor economici de a furniza servicii poștale.

Aceasta nu împiedică Statele Membre de a supune, după caz, furnizarea acestor servicii procedurilor de declarare sau de licențe colective și, după caz, procedurilor de acordare de licențe individuale pentru a asigura respectarea cerințelor esențiale și menținerea serviciului universal. Statele Membre ar trebui, în acest caz, să asigure că toate condițiile prevăzute în cadrul acestor proceduri sunt transparente, obiective și fără efect discriminatoriu și ca există o cale de atac eficientă înaintea instanțelor contra deciziilor de refuz;

(ii) absența de mijloace mai puțin restrictive pentru a garanta serviciile de interes economic general

Drepturile exclusive pot fi acordate sau menținute doar în măsura în care ele sunt indispensabile pentru a asigura îndeplinirea misiunilor de interes economic general. În numeroase domenii, accesul la piață al noilor întreprinderi ar putea contribui, prin cunoștințele lor practice și teoretice specifice, la furnizarea de servicii de interes economic general.

În cazul în care furnizorul menționat la punctul 4.2 nu furnizează în mod satisfăcător toate elementele serviciului universal cerute de Directiva poștală (precum posibilitatea fiecărui cetățean al Statului Membru în cauză și, în special, a celor care locuiesc în zone retrase, de a avea acces la ziare, reviste și cărți), în pofida avantajelor rețelei poștale publice și a drepturilor speciale sau exclusive acordate, Statul Membru în cauză trebuie să ia măsuri³¹. În loc de a extinde drepturile deja acordate, Statele Membre trebuie să creeze posibilitatea ca serviciile să fie furnizate de concurenți și pot impune, în acest sens, acestor concurenți obligații suplimentare cerințelor esențiale. Toate aceste obligații trebuie să fie obiective, nediscriminatorii și transparente;

²⁹ Aceasta poate, în special, să se refere la corespondența provenind dintr-un stat care a fost transportată de societățile comerciale în alt stat pentru a fi introdusă în rețeaua poștală publică prin intermediul unui furnizor de servicii poștale al acestui alt stat.

³⁰ Chiar și într-o situație de monopol, expeditorii vor fi liberi să apeleze la anumite servicii furnizate de un intermediar, de exemplu pentru (pre)sortare înainte de depunerea la furnizorul de servicii poștale.

³¹ În conformitate cu articolul 3 din Directiva poștală, Statele Membre trebuie să se asigure că utilizatorii se bucură de dreptul la un serviciu universal.

(iii) proporționalitatea

De altfel, Statele Membre trebui să asigure ca domeniul de aplicare a drepturilor speciale sau exclusive acordate să fie proporțional cu interesul economic general urmărit prin aceste drepturi. Interzicerea autodistribuirii, adică furnizarea de servicii poștale de către persoana fizică sau juridică (inclusiv o întreprindere soră sau o filială) care este inițiatoarea trimitărilor, sau colectarea și transportul acestor trimiteri de către un terț care acționează doar în numele său ar fi, de exemplu, disproporțională în raport cu obiectivul de garantare a resurselor adecvate pentru rețeaua poștală publică. Statele Membre trebuie, de asemenea, să adapteze cadrul acestor drepturi speciale sau exclusive la evoluția nevoilor și condițiilor în care serviciile poștale sunt furnizate și să țină seama de orice ajutor de stat acordat furnizorului menționat la punctul 4.2;

(iv) monitorizarea de către un organism de reglementare independent

Monitorizarea îndeplinirii misiunilor de serviciu public ale furnizorilor menționați la punctul 4.2 și a liberului acces la rețeaua poștală publică, precum și, după caz, acordarea de licențe, verificarea declarațiilor și respectării de către operatorii economici a drepturilor speciale sau exclusive acordate furnizorilor menționați la punctul 4.2 sunt asigurate de unul sau mai multe organisme independente față de aceștia din urmă³².

Acest organism ar trebui să vegheze, în special: că toate contractele de furnizare a serviciilor rezervate sunt complet transparente, sunt facturate separate și sunt diferențiate de serviciile nerezervate, precum imprimarea, etichetarea, introducerea în plic, că termenii și condițiile aplicabile serviciilor care sunt parțial rezervate și parțial liberalizate sunt definite separat și că elementul rezervat este deschis tuturor utilizatorilor de servicii poștale, indiferent dacă elementul nerezervat este cumpărat sau nu;

(v) monitorizarea efectivă a serviciilor rezervate

Statul Membru trebuie să monitorizeze efectiv serviciile excluse din domeniul de aplicare a concurenței în funcție de obiectivele serviciului și de nivelele de performanță făcute publice, îndeplinirea lor trebuind să facă obiectul unor rapoarte periodice și publicate;

(vi) transparența contabilă

Orice furnizor menționat la punctul 4.2 utilizează o rețea poștală unică pentru a concura pe diferite piețe. Operatorii care exploatează o rețea poștală universală pot ușor practica discriminări prin prețuri și servicii între categorii de clienți sau în cadrul aceleiași categorii, ținând seama de cheltuielile generale importante care nu pot fi imputate integral și exact unui anumit serviciu. Prin urmare, este extrem de dificil a determina subvențiile încrucișate pe care le efectuează, atât între diferitele stadii ale prelucrării trimitărilor poștale în rețeaua poștală publică, cât și între serviciile rezervate și serviciile furnizate în condiții de concurență. În afară de aceasta, anumiți operatori aplică trimitărilor culturale tarife preferențiale, care, în mod evident, nu acoperă costurile totale medii. Statele Membre sunt obligate, prin articolele 5 și 90 din Tratat, să asigure respectarea deplină a dreptului comunitar. Comisia consideră că modul cel mai potrivit de a se achita de această obligație este ca Statele Membre să solicite furnizorilor menționați la punctul 4.2 să țină o contabilitate separată, identificând în mod distinct, inter alia, costurile și veniturile legate de serviciile furnizate în cadrul drepturilor lor exclusive și cele ale serviciilor furnizate în condiții de concurență, și să permită evaluarea aprofundată și exhaustivă a condițiilor aplicate în diferite puncte de acces ale rețelei poștale publice. Conturile referitoare la serviciile constituite din elemente care intră sub incidența serviciilor rezervate și elemente care aparțin serviciilor concurențiale ar trebui, de asemenea, să prezinte separat costurile aferente fiecărui element. Sistemele de contabilitate internă ar trebui să se bazeze pe principiile contabilității analitice, aplicate coerent și justificate obiectiv. Conturile financiare ar trebui stabilite, supuse verificării unui auditor independent, care poate fi desemnat de autoritatea națională de reglementare, și publicate în conformitate cu legislația națională și comunitară relevantă aplicabilă întreprinderilor comerciale;

³² A se vedea, în special, articolele 9 și 22 din Directiva poștală.

(vii) accesul nediscriminatoriu la rețeaua poștală

Operatorii trebuie să furnizeze serviciul poștal universal oferind un acces nediscriminatoriu clienților sau intermediarilor la punctele publice de acces corespunzătoare, în conformitate cu nevoile acestor utilizatori. Condițiile de acces, inclusiv contractele (după caz), ar trebui să fie transparente, publicate într-un mod adecvat și propuse pe o bază nediscriminatorie.

Anumiți operatori par să ofere tarife preferențiale anumitor grupuri de clienți într-un mod netransparent. Statele Membre ar trebui să monitorizeze condițiile de acces la această rețea pentru a asigura absența oricărei discriminări, atât în condițiile de utilizare, cât și în prețurile care urmează să fie plătite. Ar trebui să se asigure, în special, că intermediarii, inclusiv operatorii din alte State Membre, pot alege între punctele de acces disponibile ale rețelei poștale publice și pot obține accesul la rețea într-un termen rezonabil, în condiții tarifare bazate pe costuri, care țin seama de serviciile efectiv solicitate.

Obligația de a furniza un acces nediscriminatoriu la rețeaua poștală publică nu înseamnă că Statele Membre sunt obligate să garanteze accesul la trimiteri de corespondență provenind de pe teritoriul său care au fost transportate de societățile comerciale într-un alt stat, cu încălcarea unui monopol poștal și care trebuie să fie introduse în rețeaua poștală publică printr-un furnizor de servicii poștale al acestui alt stat, cu unicul scop de a beneficia de tarife poștale mai scăzute. Alte motive economice, precum costurile de producție și echipamentele, valoarea adăugată sau nivelul de serviciu propus în alte State Membre, nu sunt considerate abuzive. Organismul de reglementare independent poate aplica sancțiuni în caz de fraudă.

În prezent, accesul internațional la rețelele poștale este uneori refuzat, sau autorizat numai în anumite condiții, pentru trimerile poștale al căror proces de producție include o transmisie de date internațională înainte de realizarea materială a acestor trimeri poștale. Aceste cazuri sunt, de obicei, denumite repoștare nematerială. În condițiile actuale, aceasta poate chiar să pună o problemă economică furnizorului de servicii poștale care distribuie corespondența, ținând seama de nivelul cheltuielilor terminale aplicate între furnizorii de servicii poștale. Operatorii încearcă să rezolve această problemă prin introducerea unui sistem adecvat de cheltuieli terminale.

Comisia poate solicita Statelor Membre, în temeiul articolului 5 primul paragraf din Tratat, să o informeze cu privire la condițiile de acces aplicate și motivele aplicării lor. Comisia nu va divulga informațiile obținute în urma acestor cereri, în măsura în care ea este supusă obligației secretului profesional.

9. Revizuirea

Prezenta comunicare este adoptată la nivel comunitar pentru a facilita evaluarea anumitor comportamente ale întreprinderilor și a anumitor măsuri publice în materie de servicii poștale. După o anumită perioadă de dezvoltare, eventual spre anul 2000, Comisia ar trebui să realizeze o evaluare a sectorului poștal cu privire la normele din Tratat pentru a stabili dacă sunt necesare modificări ale pozițiilor expuse de prezenta Comunicare, ținând seama de factorii sociali, economici sau tehnici și pe baza experienței acumulate în examinarea cauzelor din acest sector. În timp util, Comisia va realiza o evaluare globală a situației din sectorul poștal, ținând seama de obiectivele prezentei Comunicări.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 39/2 din data 06.02.1998

CADRUL COMUNITAR

privind ajutoarele de stat acordate în industria construcțiilor de nave

1. Introducere

1. De la începutul anilor '70, ajutorul de stat acordat în industria construcțiilor de nave a făcut obiectul unei serii de regimuri comunitare specifice. Comparativ cu sectoarele industriale care nu au fost supuse unor reguli speciale, regimurile aplicabile sectorului construcției de nave conțin o combinație între prevederi mai stricte și mai indulgente. Acest Cadru comunitar, ținând cont de expirarea Regulamentului Consiliului nr. 1540/98 din 29 iunie 1998 privind noile reguli în domeniul construcției de nave¹, include reguli noi în ceea ce privește evaluarea ajutorului de stat acordat în industria construcțiilor de nave, ce vor intra în aplicare începând din data de 31 decembrie 2003.

2. Obiectivele acestui Cadru comunitar vizează, pe cât posibil, eliminarea diferențelor dintre regulile aplicabile industriei construcțiilor de nave și cele aplicabile celorlalte sectoare industriale și, prin aceasta, simplificarea și transparentizarea politicii Comisiei în acest domeniu, prin extinderea prevederilor orizontale generale în sectorul construcțiilor de nave.

3. Cu toate acestea, Comisia recunoaște că anumiți factori specifici, care afectează sectorul construcțiilor de nave, ar trebui să fie evidențiați în politica Comisiei privind controlul ajutorului de stat. Acești factori sunt:

- (a) supracapacitatea, prețurile reduse și distorsionările comerțului pe piața mondială a construcțiilor de nave;
- (b) natura navelor, ce reprezintă obiecte de capital foarte mari, ceea ce crește posibilitatea ca facilitățile la acordarea creditelor susținute de către stat să distorsionează concurența;
- (c) faptul că sancțiunile acordate pentru practici comerciale neloiale de către Organizația Mondială a Comerțului sunt greu de aplicat în sectorul construcțiilor de nave;
- (d) existența acordurilor în cadrul Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare („OECD”) în sectorul construcțiilor de nave, cum ar fi Acordul OECD din 1998 privind Liniile directe pentru creditele de export acceptate oficial, cu Acordul său sectorial în domeniul creditelor de export pentru nave, care se aplică în cadrul Comunității potrivit Deciziei Comisiei 2001/76/EC din 22 decembrie 2000, care înlocuiește Decizia din 4 aprilie 1978 privind aplicarea anumitor Linii directe în domeniul creditelor de export acceptate oficial².

4. Comisia recunoaște că Cadrul comunitar al OECD înlocuiește Acordul din 1994 privind respectarea condițiilor normale în domeniul concurenței în industria construcțiilor și reparării navelor³, care nu a fost pusă în aplicare. Prezentul Cadru comunitar nu are intenția de a prejudicia efectele acestui Acord și poate fi revizuit conform acordurilor OECD.

5. În lumina acestor caracteristici speciale, obiectivele acestui Cadru comunitar, suplimentare simplificării regulilor aplicabile, sunt:

- (a) să încurajeze creșterea eficienței și a competitivității șantierelor navale, în special prin promovarea inovării;
- (b) să faciliteze reducerea capacităților neviabile din punct de vedere economic, acolo unde este necesar;
- (c) să respecte obligațiile internaționale aplicabile în domeniul creditelor de export și al ajutoarelor pentru dezvoltare.

¹ JO L 202, 18.07. 1998, pag. 1

² JO L 32, 02.02.2001, pag. 1 Decizia așa cum a fost modificată de Decizia 2002/634/EC (JO L 206, 03.08.2002, pag. 16).

³ JO C 375, 30.12.1994, pag. 1.

6. Pentru atingerea acestor obiective, acest Cadru comunitar prevede măsuri speciale în domeniile ajutorului pentru inovare, ajutorului pentru închidere, creditelor pentru export, ajutorului pentru dezvoltare și ajutorului regional.

7. Anumite caracteristici fac sectorul construcțiilor de nave unic și distinct de alte industrii, cum ar fi seriile de producție scurte, mărimea, valoarea și complexitatea unităților produse, precum și faptul că prototipurile sunt, în general, comercializate. Prin urmare, sectorul construcțiilor de nave este singurul sector eligibil pentru ajutor de inovare. Ajutorul de investiții pentru inovare a fost introdus prin Regulamentul nr. 1540/98 și se dorea a fi autorizat numai în cazuri corect justificate, ca un stimulent pentru asumarea riscului tehnologic. Oricum, implementarea acestei prevederi nu a fost satisfăcătoare. Se consideră că unicitatea caracteristicilor industriei construcțiilor de nave justifică acordarea, în continuare, a ajutorului pentru inovare specific sectorului. Așadar, acest Cadru comunitar ajută la îmbunătățirea acordării sprijinului pentru inovare, luând în considerare, în mod special, dificultățile aplicării prevederilor anterioare.

8. Comisia consideră ajutorul pentru construcția de nave, repararea și conversia de nave compatibil cu Piața comună, în condițiile respectării prevederilor acestui Cadru comunitar.

9. Prezentul Cadru comunitar nu aduce atingere măsurilor temporare introduse prin Regulamentul Consiliului nr. 1177/2002 din 27 iunie 2002 privind un mecanism de apărare temporară pentru sectorul construcțiilor de nave⁴.

2. Definiții

10. În sensul prezentului Cadru comunitar, următorii termeni vor fi definiți după cum urmează:

(a) **„construcția de nave”** înseamnă construirea, în cadrul Comunității, de vase comerciale maritime autopropulsate;

(b) **„repararea de nave”** înseamnă repararea sau recondiționarea, în cadrul Comunității, a vaselor comerciale maritime autopropulsate;

(c) **„conversia navelor”** înseamnă conversia, în cadrul Comunității, a navelor comerciale maritime autopropulsate de cel puțin 1000 gt, cu condiția ca operațiunile de conversie să implice modificări radicale ale planului de încărcare marfă, ale carenei, ale sistemului de propulsie sau ale amenajărilor pentru pasageri;

(d) **„nave comerciale maritime autopropulsate”** înseamnă:

- (i) vase de cel puțin 100 gt utilizate pentru transportul de pasageri și/sau de bunuri;
- (ii) vase de cel puțin 100 gt utilizate pentru desfășurarea de servicii specializate (de exemplu, spărgătoare de gheață și dragoare);
- (iii) remorchere de cel puțin 365kW;
- (iv) vase de pescuit de cel puțin 100 gt, cu referire la creditele de export și ajutoare de dezvoltare, în situația în care acestea sunt conforme cu Acordul OECD privind Instrucțiunile pentru creditele de export acceptate în mod oficial, respectiv cu Acordul sectorial privind creditele de export pentru nave sau cu orice alt acord care modifică sau înlocuiește oricare dintre acestea, precum și cu regulile comunitare care guvernează ajutorul de stat în sectorul pisciculturii și acvaculturii;
- (v) cochilii nefinisate ale vaselor prevăzute la punctele (i) – (iv), care sunt în stare de plutire și mobile.

În scopul celor de mai sus, „nave maritime autopropulsate” înseamnă vase care, prin propria propulsie permanentă și sistem de cârmire, au toate caracteristicile pentru autonavigare la ape mari. Navele militare (nave care, în conformitate cu caracteristicile și posibilitățile structurale de bază sunt destinate a fi utilizate exclusiv în scopuri militare, ca de exemplu, nave de război și alte nave pentru acțiuni ofensive

⁴ JO L 172, 02.07.2002, pag. 1.

și defensive) și modificările făcute sau adăugările realizate la alte nave cu utilizare exclusiv militară vor fi excluse, cu condiția ca orice măsuri sau practici aplicate în legătură cu asemenea nave, modificări de nave sau de trăsături să nu constituie acțiuni deghizate în favoarea construcțiilor de nave comerciale incompatibile cu regulile de ajutor de stat;

(e) “entitatea care are legătură cu construcțiile de nave” înseamnă orice persoană fizică sau juridică care:

- (i)** deține sau controlează o întreprindere implicată în construcția de nave, repararea de nave sau conversia de nave, sau
- (ii)** este deținută sau controlată, direct sau indirect, fie prin deținerea pachetului majoritar de acțiuni, fie prin alte metode, de către o întreprindere implicată în construcția, repararea sau conversia de nave.

Controlul se consideră a fi preluat în momentul în care o persoană sau o întreprindere implicată în construcția, repararea sau conversia de nave deține sau controlează o cotă mai mare de 25% din capitalul social al celeilalte sau viceversa.

(f) “ajutor” înseamnă facilitățile, în înțelesul articolului 87 (1) din Tratatul CE, inclusiv facilități la obținerea creditelor, garanțiilor și facilitățile fiscale.

3. Prevederi aplicabile

3.1. Scopul

11. Ajutorul pentru construcția de nave include ajutorul pentru orice șantier naval, entitate care are legătură cu construcțiile de nave, proprietar de nave și terțe persoane care este acordat, direct sau indirect, pentru construcția, repararea sau conversia de nave.

3.2. Aplicarea prevederilor orizontale

12. Principiul general este acela că ajutorul pentru construcția de nave poate fi acordat cu respectarea prevederilor articolelor 87 și 88 din Tratat și a întregii legislații și pachetului de măsuri adoptate în baza acestora, inclusiv următoarele prevederi:

- (a)** Regulamentul Consiliului nr. 659/1999 din 22 martie 1999 care stabilește regulile detaliate de aplicare a articolului 93 din Tratat⁵;
- (b)** Regulamentul Comisiei nr. 68/2001 din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolului 87 și 88 din Tratat ajutorului pentru instruirea angajaților⁶;
- (c)** Regulamentul Comisiei nr. 69/2001 din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolului 87 și 88 din Tratat ajutorului de minimis⁷;
- (d)** Regulamentul Comisiei nr. 70/2001 din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolului 87 și 88 din Tratat ajutorului de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii⁸;
- (e)** Regulamentul nr. 1177/2002;
- (f)** Liniile directoare comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate⁹;
- (g)** Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului¹⁰; și
- (h)** Cadrul comunitar privind ajutorul de stat pentru cercetare și dezvoltare¹¹.

⁵ JO L 83, 27.03.1999, pag. 1.

⁶ JO L 10, 13.01.2001, pag. 20.

⁷ JO L 10, 13.01.2001, pag. 30.

⁸ JO L 10, 13.01.2001, pag. 33.

⁹ JO C 288, 09.10.1999, pag. 2.

¹⁰ JO C 37, 03.02.2001, pag. 3.

¹¹ JO C 45, 17.02.1996, pag. 5.

3.3. Prevederi specifice

13. Principul general subliniat în Secțiunea 3.2 este subiect al următoarelor excepții, justificate de factorii specifici prezentați în Secțiunea 1.

3.3.1. Ajutorul pentru cercetare, dezvoltare și inovare

14. Ajutorul acordat întreprinderilor pentru acoperirea cheltuielilor legate de cercetarea și dezvoltarea proiectelor în construcția de nave, repararea de nave sau conversia lor poate fi considerat compatibil cu Piața unică dacă se conformează regulilor stipulate în Cadrul comunitar privind ajutorul de stat pentru cercetare și dezvoltare sau oricărei reglementări ulterioare.

15. Ajutorul acordat pentru inovarea în șantiere existente care se ocupă cu construcții de nave, repararea de nave sau conversia de nave poate fi considerat compatibil cu Piața unică dacă nu depășește intensitatea maximă brută a ajutorului de stat de 20% și dacă:

(a) ajutorul este legat de aplicarea industrială a produselor și proceselor inovative, de exemplu, a produselor și proceselor noi sau îmbunătățite substanțial din punct de vedere tehnologic, în comparație cu cele existente deja în industria Uniunii Europene, produse și procese care presupun un risc mare pe plan tehnologic sau industrial;

(b) ajutorul este limitat la cheltuielile de investiții, design, activități de inginerie și testare, legate direct și exclusiv de partea inovatoare a proiectului. În mod excepțional, costurile de producție adiționale, care sunt strict necesare pentru validarea inovației tehnologice pot fi eligibile în măsura în care sunt limitate la valoarea minimă necesară.

3.3.2. Ajutorul pentru închidere

16. Ajutorul pentru acoperirea costurilor normale care rezultă din închiderea totală sau parțială a șantierelor care au obiect de activitate construcția, repararea sau conversia de nave poate fi considerat compatibil cu Piața unică, cu condiția ca reducerea de capacitate rezultată să fie de natură reală și ireversibilă.

17. Costurile eligibile pentru ajutorul la care se face referire în paragraful 16 sunt:

- (a) plățile către salariații disponibilizați sau care s-au pensionat înainte de limita legală de vârstă;
- (b) costurile pentru serviciile de consultanță către salariații disponibilizați sau care vor fi disponibilizați sau care s-au pensionat înainte de limita legală de vârstă, incluzând plățile efectuate de șantierele navale pentru a facilita crearea de întreprinderi mici care sunt independente de șantierele navale în discuție și ale căror activități nu sunt constituite în principal din construcția de nave;
- (c) plățile către salariați pentru reconversie profesională;
- (d) cheltuielile rezultate din reconversia șantierelor, a construcțiilor lor, a instalațiilor și a infrastructurii către alte utilizări decât cele de construcții de nave.

18. În plus, în cazul întreprinderilor care încetează total activitățile de construcție, reparare și conversie de nave, următoarele măsuri pot fi considerate compatibile cu Piața unică:

- (a) ajutorul având o valoare care nu depășește cea mai mare dintre următoarele două valori, determinate pe baza unui raport elaborat de consultanți independenți: valoarea contabilă reziduală a instalațiilor sau profiturilor operaționale actualizate, susceptibile de a fi obținute pe o perioadă de 3 ani, diminuate cu orice avantaj pe care întreprinderea beneficiară îl poate avea de pe urma dezafectării instalațiilor;
- (b) ajutorul sub formă de împrumut sau garanție pentru capitalul de lucru necesar a permite întreprinderii să finalizeze lucrări neterminate, cu condiția ca acesta să fie menținut la minimul necesar și o proporție semnificativă a lucrărilor să fi fost deja realizată.

19. Întreprinderile care primesc ajutor pentru închidere parțială nu trebuie să fi beneficiat de ajutor pentru salvare sau restructurare în ultimii 10 ani. Atunci când au trecut mai puțin de 10 ani de la acordarea

unui ajutor pentru salvare sau restructurare, Comisia va permite ajutor pentru închidere parțială doar în circumstanțe excepționale și imprevizibile, pentru care compania nu este răspunzătoare.

20. Valoarea și intensitatea ajutorului trebuie să fie justificate de mărimea operațiunilor de închidere implicate, luându-se în considerare problemele structurale ale regiunii în discuție și, în cazul conversiei către alte activități industriale, de legislația comunitară și de regulile aplicabile acestor activități noi.

21. Pentru a se stabili natura ireversibilă a închiderilor care fac obiectul ajutoarelor, Statele Membre se vor asigura că instalațiile șantierului naval rămân închise pentru o perioadă de cel puțin 10 ani.

3.3.3. Ajutorul pentru ocuparea forței de muncă

22. Ajutorul acordat pentru crearea de locuri de muncă, pentru angajarea de persoane dezavantajate sau cu handicap sau pentru acoperirea costurilor suplimentare pentru angajarea de personal dezavantajat sau cu handicap, în întreprinderile care au ca obiect de activitate construcțiile, reparațiile ori conversiile de nave, poate fi considerat compatibil cu Piața unică dacă îndeplinește regulile substanțiale prevăzute în Regulamentul Comisiei nr. 2204/2002 din 12 decembrie 2002 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul ajutorului de stat pentru ocuparea forței de muncă¹².

3.3.4. Creditele de export

23. Ajutorul pentru construcția de nave sub forma facilităților de credite sprijinite de către stat, acordate proprietarilor din Statul Membru sau străini ai șantierelor navale sau terților pentru construcția sau conversia de nave, poate fi considerat compatibil cu Piața unică dacă îndeplinește termenii din Acordul OECD din 1998 privind Instrucțiunile pentru creditele de export acceptate în mod oficial, respectiv Acordul sectorial privind creditele de export pentru nave sau alți termeni ulteriori stipulați într-un asemenea acord sau într-un document care înlocuiește acest Acord.

3.3.5. Ajutorul pentru dezvoltare

24. Ajutorul legat de construcția și conversia de nave acordat ca asistență pentru dezvoltare unei țări în dezvoltare poate fi considerat compatibil cu Piața unică dacă îndeplinește termenii prevăzuți în acest scop de Acordul OECD din 1998 privind Instrucțiunile pentru creditele de export acceptate în mod oficial, respectiv Acordul sectorial privind creditele de export pentru nave sau alți termeni ulteriori stipulați într-un asemenea acord sau într-un document care înlocuiește acest Acord.

25. Comisia va verifica conținutul specific al dezvoltării din cadrul ajutorului propus, dacă ajutorul este necesar și dacă respectă prevederile Acordului OECD din 1998 privind Instrucțiunile pentru creditele de export sprijinite în mod oficial, respectiv Acordul sectorial privind creditele de export pentru nave sau alți termeni ulteriori stipulați într-un asemenea acord sau într-un document care înlocuiește acest Acord. Oferta de asistență pentru dezvoltare trebuie să fie deschisă licitațiilor din partea diferitelor șantiere navale. În măsura în care se aplică regulile comunitare de achiziție publică, procedurile de licitație trebuie să îndeplinească aceste reguli.

3.3.6. Ajutorul regional

26. Ajutorul regional pentru construcția, repararea sau conversia de nave poate fi considerat compatibil cu Piața Unică doar dacă îndeplinește următoarele condiții:

- (a) ajutorul trebuie să fie acordat pentru investiții în modernizarea sau re tehnologizarea șantierelor existente, care nu sunt legate de restructurarea financiară a șantierelor în cauză, în scopul îmbunătățirii productivității instalațiilor existente;
- (b) în regiunile la care se face referire în articolul 87 (3) din Tratat și care sunt în conformitate cu harta aprobată de Comisie pentru fiecare Stat Membru în vederea acordării ajutorului regional, intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească 22,5%;

¹² JO L 337, 13.12.2002, pag. 3.

(c) în regiunile la care se face referire în articolul 87 (3) din Tratat și care sunt în conformitate cu harta aprobată de Comisie pentru fiecare Stat Membru în vederea acordării ajutorului regional, intensitatea ajutorului nu trebuie să depășească 12,5% sau pragul aplicabil ajutorului regional, oricare este mai mic dintre ele;

(d) ajutorul trebuie să fie limitat la costurile eligibile așa cum sunt definite în Liniile directoare comunitare aplicabile privind ajutorul de stat regional.

4. Obligația de notificare

27. Toate intențiile de acordare a unui ajutor nou pentru construcția, repararea sau conversia de nave, fie sub forma unei scheme, fie sub forma ajutorului individual, care nu este acoperit de o schemă, vor fi notificate Comisiei, cu excepția cazului în care îndeplinesc condițiile prevăzute într-unul din regulamentele de exceptare de la obligația notificării prealabile a anumitor categorii de ajutoare de stat.

5. Monitorizarea

28. Statele Membre vor înainta Comisiei rapoarte anuale pentru toate schemele de ajutor de stat existente, în conformitate cu regulile prevăzute în Regulamentul nr. 659/1999 și în reglementările privind implementarea acestuia.

6. Cumulul ajutoarelor provenite din diferite surse

29. Plafoanele de ajutor prevăzute în acest Cadru comunitar sunt aplicabile indiferent dacă ajutorul în cauză este finanțat total sau parțial din resurse de stat sau din resurse comunitare. Ajutorul autorizat conform acestui Cadru comunitar nu poate fi cumulat cu alte forme de ajutor de stat conform articolului 87 (1) din Tratat sau cu alte forme de finanțare comunitară, dacă prin acest cumul va rezulta o intensitate a ajutorului mai mare decât cea stabilită în acest document.

30. În cazul ajutorului care are alte obiective și care implică aceleași costuri eligibile, se vor aplica pragurile de ajutor cele mai favorabile.

7. Implementare prezentului Cadru comunitar

31. Prezentul Cadru comunitar va deveni aplicabil începând cu data de 01 ianuarie 2004 și va rămân în vigoare până cel târziu la data de 31 decembrie 2006. Comisia poate revizui prezentul Cadru comunitar, în această perioadă, în special în vederea respectării obligațiilor comunitare pe plan internațional.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 317 din data 30.12.2003

COMUNICAREA COMISIEI privind prelungirea Cadrului comunitar privind ajutorul de stat acordat în domeniul construcțiilor de nave

Cadrul comunitar privind ajutorul de stat acordat în domeniul construcțiilor de nave¹ va expira la data de 31 decembrie 2006.

Cadrul comunitar a intrat în aplicare la data de 01 ianuarie 2004, ceea ce reprezintă o perioadă relativ scurtă de timp. Numai câteva cazuri au fost evaluate conform acestui Cadru comunitar. În special, Cadrul comunitar conține prevederi referitoare la ajutorul pentru inovare care este unic pentru această industrie, domeniu în care Comisia are și experiență limitată.

Prin urmare, Comisia a decis să continue aplicarea Cadrului comunitar până la data de 31 decembrie 2008. În această perioadă, Comisia se așteaptă ca, ținând cont de experiența suplimentară acumulată, să fie capabilă să evalueze dacă este necesar să se mențină în aplicare reguli de ajutor de stat specifice sectorului construcției de nave.

Odată cu expirarea la 31 decembrie 2005 a Regulamentului Consiliului nr. 1177/2002 din 27 iunie 2002 privind mecanismul de apărare temporară în sectorul construcțiilor de nave², au devenit irelevante și trimiterile din Cadrul comunitar la acel Regulament. Prin urmare, punctul 9 și punctul 12 (e) din Cadrul comunitar nu vor mai fi aplicate de către Comisie începând din data de 01 ianuarie 2007.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 260 din data 28.10.2006

¹ JO C 317, 30.12.2003, pag.11.

² JO L 172, 02.07.2002. Regulamentul așa cum a fost modificat de Regulamentul nr. 502/2004 (JO L 81, 19.03.2004, pag. 6).

COMUNICAREA COMISIEI **privind prelungirea Cadrului comunitar privind ajutoarele de stat** **acordate în sectorul construcțiilor navale**

Cadrul comunitar privind ajutoarele de stat acordate în sectorul construcțiilor navale¹ (denumit în continuare „Cadrul“), este în vigoare până la data de 31 decembrie 2008.

Comisia a efectuat o evaluare a rezultatelor aplicării acestei reglementări. Experiența dobândită până în prezent a demonstrat că acolo nu au fost multe cazuri în care aplicarea Cadrului să fie necesară. Două dintre dispozițiile sale, și anume ajutor pentru închidere și ajutorul de ocupare a forței de muncă, nu au fost niciodată aplicate. Alte dispoziții, cum ar fi cele referitoare la creditele pentru export, ajutorul pentru dezvoltare și ajutorul regional, se pare că nu au ridicat probleme speciale în aplicarea lor. În plus, în ceea ce privește ajutoarele regionale, câteva Decizii recente ale Comisiei au clarificat modul în care dispozițiilor relevante sunt interpretate de către Comisie². Cadrul conține o dispoziție referitoare la ajutorul pentru inovare acordat industriei constructoare de nave, care este unică.

Comisia consideră că este oportun să continue să aplice aceste reglementări în domeniul ajutorului de stat specifice sectorului construcțiilor navale, în scopul de a câștiga mai multă experiență cu privire la aplicarea lor.

Comisia a efectuat o consultare publică privind propunerea de a prelungi aplicarea prezentului Cadru pe o perioadă de trei ani, până la 31 decembrie 2011. Propunerea nu a întrunit obiecțiuni.

În consecință, Comisia a decis să continue să aplice Cadrul comunitar până la data de 31 decembrie 2011.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 173 din data 08.07.2008

¹ JO C 317, 30.12.2003, pag. 11. Comunicarea, modificată de Comunicarea 2006/C 260/03 (JO C 260, 28.10.2006, pag. 7).

² Vezi Decizia Comisiei 2007/402/EC (JO L 151, 13.06.2007, pag. 33). Decizia Comisiei 2007/255/EC (JO L 112, 30.04.2007, pag. 32); Decizia Comisiei 2007/529/EC (JO L 195, 27.07.2007, pag. 36); Decizia Comisiei 2007/C 188/01 (JO C 188, 11.08.2007, pag. 1).

COMUNICAREA COMISIEI **privind ajutorul pentru salvare și restructurare și ajutorul** **pentru închidere în sectorul siderurgic**

1. Ajutor pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate

În Comunicarea sa adresată Consiliului, Parlamentului European și Comitetului Consultativ al CECO privind „Starea competitivității industriei siderurgice din Uniunea Europeană”¹, adoptată la 5 octombrie 1999, Comisia a afirmat că este important să se păstreze norme stricte în sectorul siderurgic după ieșirea din vigoare a Tratatului CECO la 23 iulie 2002. Parlamentul European, Statele Membre, Comitetul Consultativ al CECO și întreprinderile siderurgice și asociațiile lor au solicitat, de asemenea, norme stricte privind ajutorul de stat în industria siderurgică.

Comisia consideră că acest obiectiv poate fi atins prin concentrarea asupra categoriilor de ajutoare de stat care, din experiența anterioară și ținând cont de caracteristicile industriei siderurgice, generează cele mai mari efecte de denaturare a concurenței în acest sector. Acesta este cazul ajutoarelor pentru investiții și ajutoarele pentru salvare și restructurare.

În ceea ce privește ajutoarele pentru investiții, Cadrul multisectorial revizuit privind ajutoarele regionale pentru proiecte mari de investiții² (denumit în continuare „Cadrul multisectorial”) prevede interzicerea acestui tip de ajutoare pentru sectorul siderurgic.

În ceea ce privește ajutoarele pentru salvare și restructurare, Comisia ține seama de faptul că, în ultimele decizii adoptate în 1993 în temeiul articolului 95 din Tratatul CECO, Comisia și Consiliul au convenit să nu mai fie luate astfel de decizii ulterioare pentru a salva întreprinderile siderurgice din Comunitate. Ca urmare, întreprinderile siderurgice au acționat pe piață presupunând că nu vor mai primi ajutoare pentru restructurare. În cazul în care această situație s-ar schimba în viitor, nu există nicio garanție că întreprinderile siderurgice nu își vor diminua eforturile pentru reducerea costurilor și creșterea competitivității, periclitând prin aceasta eforturile enorme deja depuse.

În aceste circumstanțe, Comisia consideră că ajutoarele pentru salvare și ajutoarele pentru restructurare acordat întreprinderilor aflate în dificultate din sectorul siderurgic, astfel cum este definit în Anexa B la Cadrul multisectorial, nu sunt compatibile cu Piața comună.

2. Ajutor pentru închidere

În temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, ajutoarele pentru a facilita dezvoltarea anumitor activități economice, pot fi considerate compatibile cu Piața comună. Comisia consideră că, ținându-se cont de supracapacitățile existente la nivel european și mondial și de lipsa de eficiență ce decurge din aceasta, precum și de interzicerea ajutorului de salvare și restructurare pentru industria siderurgică, ajutorul destinat facilitării modificărilor structurale pot contribui la dezvoltarea unei industrii siderurgice mai sănătoase. Prin urmare, următoarele categorii de ajutor pentru întreprinderile din industria siderurgică, astfel cum este definită în Anexa B la Cadrul multisectorial, pot fi considerate compatibile cu Piața comună:

2.1. Ajutorul pentru acoperirea plăților suportate de întreprinderile siderurgice și destinate angajaților disponibilizați sau celor care se pensionează anticipat, în următoarele condiții:

- plățile rezultă în mod real din închiderea parțială sau totală a combinatelor siderurgice care nu au fost deja luate în considerare pentru aprobarea ajutorului;

¹ COM(1999) 453 final.

² JO C 70, 19.03.2002.

- plățile nu depășesc sumele acordate în mod obișnuit în conformitate cu normele în vigoare în Statele Membre și
- ajutorul nu depășește 50% din plățile respective.

2.2. Ajutorul destinat întreprinderilor siderurgice care încetează definitiv producția de produse siderurgice, în următoarele condiții:

- întreprinderile au dobândit personalitate juridică înainte de 01 ianuarie 2002;
- acestea au produs în mod regulat produse siderurgice până la data notificării ajutoarelor în cauză;
- acestea nu și-au reorganizat producția sau structura combinatului după 01 ianuarie 2002;
- acestea închid și casează instalațiile utilizate pentru a fabrica produse siderurgice în termen de șase luni de la încetarea producției sau de la data aprobării ajutorului de către Comisie, în funcție de care dintre aceste evenimente survine mai târziu;
- închiderea combinatelor acestora nu a fost încă luată în considerare pentru aprobarea de ajutor și
- valoarea ajutorului nu depășește valoarea contabilă reziduală a combinatelor care urmează să fie închise, fără a lua în calcul acea parte ce corespunde oricărei reevaluări efectuate după 1 ianuarie 2002 și care depășește rata inflației la nivel național.

2.3. Ajutorul acordat întreprinderilor siderurgice care îndeplinesc condițiile prevăzute la punctul 2.2, dar care sunt direct sau indirect controlate de o întreprindere care este ea însăși o întreprindere siderurgică, sau care controlează direct sau indirect o întreprindere care este ea însăși o întreprindere siderurgică, pot fi considerate compatibile cu Piața comună cu condiția ca:

- întreprinderea care urmează să fie închisă să fi fost separată de structura grupului, atât în mod efectiv cât și din punct de vedere juridic, cu cel puțin șase luni înainte de plata ajutorului;
- evidența contabilă a întreprinderii care urmează să fie închisă să fi fost certificată în mod independent, de un auditor acceptat de Comisie, ca fiind o evidență corectă și reală a activului și pasivului întreprinderii în cauză și
- să existe o reducere veritabilă și controlabilă a capacității de producție care să genereze un beneficiu considerabil în timp pentru întreaga industrie în condițiile reducerii capacității de producție a produselor siderurgice pe parcursul a cinci ani de la data închiderii subvenționate sau de la data ultimei plăți din ajutorul aprobat în conformitate cu prezentul punct, în cazul în care aceasta este ulterioară.

3. Obligația de notificare

Toate proiectele de acordare de ajutor pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate din industria siderurgică, precum și toate proiectele de acordare de ajutor pentru închidere în acest sector sunt notificate individual.

4. Măsuri adecvate

4.1. Comisia propune drept măsură adecvată în conformitate cu articolul 88 alineatul (1) din Tratatul CE, excluderea, începând cu 24 iulie 2002, a ajutoarelor destinate întreprinderilor din sectorului siderurgic, astfel cum este definit la Anexa B la Cadrul multisectorial, din sfera de aplicare a schemelor naționale existente pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate, astfel cum sunt definite de Liniile directe privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate³.

³ JO C 288, 09.10.1999, pag. 2.

4.2. Statele Membre sunt invitate să își dea acordul explicit asupra măsurilor adecvate propuse în termen de 20 de zile lucrătoare de la data la care le este comunicată scrisoarea. În lipsa unui răspuns, Comisia consideră că Statul Membru în cauză nu este de acord cu măsurile preconizate.

5. Aplicarea prezentei Comunicări

Prezenta Comunicare se aplică începând cu 24 iulie 2002 și până la 31 decembrie 2009.

6. Ajutoare nenotificate acordate industriei siderurgice

Comisia examinează compatibilitatea cu Piața comună a ajutorului acordat industriei siderurgice fără autorizarea sa în funcție de criteriile în vigoare la momentul acordării ajutorului în cauză.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 070 din data 19.03.2002

COMUNICAREA COMISIEI

privind anumite aspecte legate de abordarea cazurilor de concurență apărute în urma expirării Tratatului CECO

Introducere

În virtutea art. 97, Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (Tratatul CECO) expiră la data de 23 iulie 2002¹. Aceasta înseamnă, în principiu, că de la data de 24 iulie 2002, sectoarele acoperite înainte de Tratatul CECO, de regulile procedurale și de legislația secundară derivată din Tratatul CECO, vor fi subiectul regulilor Tratatului CE, precum și al regulilor procedurale și legislației secundare derivate din Tratatul CE².

Scopul acestei Comunicări este:

- în Secțiunea 2, de a recapitula pentru operatorii economici și pentru Statele Membre, în măsura în care sunt interesați de Tratatul CECO și de legislația secundară aferentă, cele mai importante modificări cu privire la dreptul material și procedural aplicabil rezultat din trecerea la regimul CE,
- în Secțiunea 3, de a explica cum intenționează Comisia să trateze problemele specifice produse de trecerea de la regimul CECO la regimul CE în domeniile antitrust³, controlul concentrărilor economice⁴ și al ajutorului de stat.

Principiile care stau la baza regulilor de concurență ale celor două tratate sunt similare. Articolele 81 și 82 din Tratatul CE sunt clar inspirate din articolele corespondente 65 și 66 (7) din Tratatul CECO. Mai mult, practicile sub cele două tratate au fost mult timp asemănătoare. În cel de-al douăzecelea Raport privind politica concurenței (1990)⁵ Comisia a anunțat că a venit timpul de a alinia regulile de concurență CECO, în măsura în care este posibil, cu practica din Tratatul CE. În anul 1998 s-a publicat o Notă⁶ privind alinierea procedurilor de analiză a concentrărilor economice din cadrul Tratatului CECO și al Tratatului CE. În termeni practici, schimbările, atât cele de substanță, cât și cele procedurale apărute cu ocazia expirării Tratatului CECO, sunt probabil limitate ca scop. Obiectivul acestei Comunicări este de a ușura schimbarea, prin stabilirea modului de rezolvare a anumitor situații în perioada de tranziție de la regimul Tratatului CECO la cel al Tratatului CE. Această Comunicare nu aduce atingere interpretării regulilor CECO și a celor CE de către Curtea de Primă Instanță și Curtea Europeană de Justiție.

¹ Articolul 97 din Tratat prevede: "Acest Tratat este încheiat pentru o perioadă de 50 de ani de la intrarea sa în vigoare".

² Discuția referitoare la regulile care se aplică cazurilor individuale care au fost demarate înainte de data expirării Tratatului CECO și se continuă după 23 iulie 2002, este supusă discuției în cadrul Secțiunii 3.

³ În această Comunicare, termenul "antitrust" se referă la interzicerea înțelegerilor restrictive încheiate între agenții economici, deciziilor asociațiilor de agenți economici și practicilor concertate, precum și interzicerea abuzului de poziție dominantă (articolele 65 și 66 (7) din Tratatul CECO; Articolele 81 și 82 din Tratatul CE).

⁴ În această Comunicare, termenul "controlul concentrărilor economice" se referă la controlul oricăror concentrări, indiferent dacă acestea sunt efectuate prin concentrarea unor agenți economici independenți anterior sau prin achiziția controlului asupra altor agenți economici (articolul 66 (1) din Tratatul CECO și articolul 3 din Regulamentul Consiliului (CEE) nr. 4064/89 modificat de Regulamentul (CE) nr. 1310/97).

⁵ Comisia Europeană, Al douăzecelea Raport privind politica concurenței (1990), Paragraful 122.

⁶ Nota Comisiei referitoare la alinierea procedurilor pentru analiza concentrărilor economice din perioada Tratatului CECO și a Tratatului CE (JO C 66, 02.03.1998, pag. 36).

Cele mai importante modificări datorate expirării tratatului CECO

[...]

2.3 Controlul ajutoarelor de stat acordate în sectorul siderurgic

2.3.1 Reguli fundamentale referitoare la acordarea ajutorului de stat în sectorul siderurgic

18. În ceea ce privește noțiunea de ajutor de stat, spre deosebire de art. 87 din Tratatul CE, articolul 4 din Tratatul CECO nu prevede ca și condiție pentru ca o măsură să fie considerată ajutor de stat, demonstrarea afectării comerțului dintre Statele Membre. În practică, această deosebire are o importanță limitată ținând cont de comerțul intens cu produse siderurgice care se derulează între Statele Membre.

19. În conformitate cu regulile CE, criteriile avute în vedere la evaluarea compatibilității unei măsuri de ajutor de stat cu Piața comună vor fi, pe scurt, următoarele:

- acordarea ajutorului de stat regional pentru investiții va fi, în continuare, interzisă⁷. Această interdicție se aplică și în cazul acordării, în completare, de ajutor de stat regional pentru întreprinderi mici și mijlocii (IMM);
- acordarea ajutorului pentru salvare și restructurare este în continuare interzisă⁸;
- regulile CECO prevăd, în acord cu prevederile Liniilor directe privind ajutorul de stat pentru protecția mediului, adoptate în anul 1994⁹, și cu cele ale Anexei la Codul privind acordarea ajutorului de stat în siderurgie¹⁰, posibilitatea acordării ajutorului de stat pentru protecția mediului. Începând din data de 24 iulie 2007, în aceste cazuri se vor aplica Liniile directe privind ajutorul de stat pentru protecția mediului, adoptate în anul 2000¹¹. Cea mai importantă modificare introdusă de noua reglementare, în raport cu reglementările aplicabile industriei siderurgice înainte de expirarea Tratatului CECO, este că acordarea ajutorului pentru conformarea cu standardele de mediu nu va mai fi permisă (cu excepția ajutorului acordat IMM-urilor, în anumite condiții);
- acordarea ajutorului pentru cercetare și dezvoltare va fi permisă în continuare, în condițiile Comunicării privind ajutorul de stat pentru cercetare și dezvoltare¹²;
- acordarea ajutorului pentru închiderea capacităților de producție va fi permisă în continuare¹³;
- acordarea ajutoarelor pentru IMM-uri cu o intensitate maximă de până la 15% și, respectiv, 7,5% va fi permisă, în conformitate cu prevederile Regulamentului CE nr. 70/2001¹⁴ (excepție fac ajutoarele individuale mari, așa cum sunt ele definite la art. 6 din respectivul Regulament, ajutoare care vor fi în continuare interzise);
- acordarea ajutorului de minimis va fi permisă, în condițiile respectării prevederilor Regulamentului CE nr. 69/2001¹⁵;
- acordarea ajutorului pentru formare va fi permisă, în condițiile respectării prevederilor Regulamentului CE nr. 68/2001¹⁶;
- acordarea ajutorului pentru ocuparea forței de muncă va fi permisă, în condițiile respectării prevederilor Regulamentului CE privind ocuparea¹⁷.

⁷ Comunicarea Comisiei, Cadrul multisectorial privind ajutorul de stat pentru proiectele mari de investiții (JO C 70, 19.03.2002, pag. 8).

⁸ Comunicarea Comisiei, Ajutorul de stat pentru salvare și restructurare și ajutorul pentru închidere în sectorul siderurgic (JO C 70, 19.03.2002, pag. 21).

⁹ JO C 72, 10.03.1994, pag. 3.

¹⁰ Decizia Comisiei nr. 2496/96/ECSC din 18.12.1996 privind regulile comunitare pentru ajutorul de stat în industria oțelului (JO L 338, 28.12.1996, pag. 42).

¹¹ JO C 37, 03.02.2001, pag. 3.

¹² JO C 45, 17.02.1996, pag. 5.

¹³ Comunicarea Comisiei, Ajutorul de stat pentru salvare și restructurare și ajutorul pentru închidere în industria oțelului (JO C 70, 19.03.2002, pag. 21).

¹⁴ JO L 10, 13.01.2001, pag. 33.

¹⁵ JO L 10, 13.01.2001, pag. 30.

¹⁶ JO L 10, 13.01.2001, pag. 20.

¹⁷ JO C 334, 12.12.1995, pag. 4. Se elaborează noi reglementări.

2.3.2. Reguli procedurale privind ajutorul acordat sectorului siderurgic

20. Regulamentul CE nr. 659/1999¹⁸ se va aplica începând cu 24 iulie 2002. Aplicarea Regulamentului nu va produce schimbări majore, raportat la prevederile art. 6 din Codul privind acordarea ajutorului de stat în siderurgie¹⁹.

21. În ceea ce privește procedura de notificare, cu excepția cazurilor când este prevăzut altfel, ajutoarele acordate în sectorul siderurgic, în baza unor scheme autorizate anterior de către Comisia Europeană, nu vor mai trebui anterior notificate, așa cum era prevăzut în Codul privind acordarea ajutorului de stat în siderurgie. Aceeași regulă se aplică ajutoarelor exceptate pe categorii, prevăzute în Regulamentul CE nr. 70/2001²⁰ și Regulamentul CE nr. 68/2001²¹.

2.4. Controlul ajutoarelor de stat acordate în sectorul carbonifer

2.4.1 Reguli fundamentale referitoare la acordarea ajutorului de stat în sectorul carbonifer

22. Până la data expirării Tratatului CECO, ajutorul de stat acordat în sectorul carbonifer va fi analizat pe baza regulilor prevăzute în Decizia 3632/93/CECO²².

23. La data de 25 iulie 2001, Comisia Europeană a adoptat propunerea Consiliului referitoare la Regulamentul privind ajutorul de stat acordat în sectorul carbonifer după expirarea Tratatului CECO²³. Propunerea are la bază art. 87 (3) (e) și 89 din Tratatul CE. Această propunere va fi adoptată de Consiliu, după primirea avizului Parlamentului European²⁴. Regulamentul va intra în aplicare începând cu data de 24 iulie 2002. Proiectul de Regulament prevede că, urmare unei solicitări argumentate din partea unui Statul Membru, în cazul ajutoarelor ce acoperă costuri aferente anului 2002, va fi posibilă continuarea aplicării regulilor și principiilor prevăzute în Decizia 3632/93/CECO.

2.4.2. Reguli procedurale privind ajutorul acordat sectorului carbonifer

24. În conformitate cu prevederile propunerii adoptată de către Comisia Europeană în 25 iulie 2001 și în completarea prevederilor art. 88 din Tratatul CE și a Regulamentului CE nr. 659/1999, ajutorul de stat în sectorul carbonifer va fi acordat doar cu respectarea regulilor speciale privind notificarea, analizarea și autorizarea prevăzute în Regimul ajutoarelor de stat adoptat de Comisia Europeană.

3 Probleme specifice privind tranziția de la regulile CECO la regulile CE

25. Analizând impactul expirării aplicării prevederilor Tratatului CECO în cazurile în care, până în prezent, se aplicau aceste reguli, se pot distinge trei situații:

- în primul caz, când ajutorul a fost acordat, atât din punct de vedere legal cât și faptic până în data de 23 iulie 2002, se vor aplica numai regulile prevăzute în Tratatul CECO și, deci, nu sunt probleme;
- al doilea caz vizează cazurile în care evenimentele relevante au avut loc după data de 23 iulie 2002, și, în acest caz, se vor aplica doar regulile din Tratatul CE și, în concluzie, nu sunt probleme;
- al treilea caz, în care, din punct de vedere legal sau faptic evenimentele au început anterior expirării Tratatului CECO și, într-un fel sau altul, continuă și după expirarea acestuia, pot apărea probleme legate de expirarea Tratatului CECO. Partea finală a acestei Comunicări stabilește cum înțelege Comisia Europeană să analizeze aceste cazuri.

¹⁸ Regulamentul Comisiei (EC) nr. 659/1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 83, 27.03.1999, pag. 1).

¹⁹ Decizia Comisiei nr. 2496/96/ECSC din 18.12.1996 privind regulile comunitare privind ajutorul de stat în industria oțelului (JO L 338, 28.12.1996, pag. 42).

²⁰ JO L 10, 13.01.2001, pag. 33.

²¹ JO L 10, 13.01.2001, pag. 20.

²² Decizia Comisiei nr. 3632/93/ECSC din 28 decembrie 1993 privind regulile comunitare pentru ajutorul de stat în industria carbunelui (JO L 329, 30.12.1993, pag. 12).

²³ JO C 304, 30.10.2001, pag. 202.

²⁴ Consiliul a ajuns la o înțelegere politică asupra acestei propuneri pe data de 7 iunie 2002.

26. În ceea ce privește regulile procedurale, principiul de bază pentru toate cele 3 domenii (antitrust, concentrări și ajutor de stat) este că se aplică regulile în vigoare la momentul în care au avut loc respectivii pași procedurali²⁵. Aceasta înseamnă că, începând cu 24 iulie 2002, Comisia Europeană va aplica exclusiv regulile CE în toate cazurile pe care le are în analiză, precum și în cazurile noi. Cu excepția cazului în care nu este prevăzut altfel în această Comunicare, pașii procedurali realizați conform regulilor CECO, anterior expirării acestui tratat, vor fi echivalați cu pașii procedurali prevăzuți de regulile CE.

[...]

3.3. Controlul ajutorului de stat în siderurgie

42. Referitor la ajutoarele de stat autorizate condiționat de către Comisie în conformitate cu Codul privind acordarea ajutorului de stat în siderurgie²⁶ sau cu prevederile articolului 95 din Tratatul CECO, Comisia va continua să monitorizeze îndeplinirea condițiilor și după data de 23 iulie 2002. În cazul nerespectării lor, se vor aplica prevederile articolului 88 din Tratatul CE.

43. În cazul în care ajutorul a fost notificat înainte de data de 31 decembrie 2001²⁷, iar Comisia a inițiat derularea procedurii prevăzute la articolul 6 (5) din Codul privind acordarea ajutorului de stat în siderurgie, Comisia va căuta să adopte o decizie, pe baza informațiilor disponibile, cel târziu pe 23 iulie 2002. În orice caz, dacă din motive obiective, acest lucru nu este posibil, Comisia va continua investigația conform prevederilor Regulamentului nr. 659/1999 și va adopta decizia finală conform articolului 88 (2) din Tratatul CE.

44. Când va lua o decizie după data de 23 iulie 2002, în ceea ce privește ajutorul de stat intrat în vigoare la data sau înainte de această dată, anterior autorizării Comisiei, Comisia va proceda în conformitate cu Nota Comisiei privind determinarea regulilor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal²⁸. Conform acestei Note, Comisia va evalua întotdeauna compatibilitatea ajutorului de stat ilegal cu Piața unică, potrivit criteriilor substanțiale definite prin orice instrument în vigoare la momentul când a fost acordat ajutorul.

3.4. Controlul ajutoarelor de stat în industria cărbunelui

45. După expirarea Tratatului CECO, Comisia va continua monitorizarea aplicării de către Statele Membre a deciziilor de autorizare a ajutoarelor de stat adoptate conform deciziei nr. 3632/93/CECO²⁹. În cazul neconformării, cazul va fi investigat conform procedurilor prevăzute în Regulamentul nr. 659/1999.

46. Este de așteptat ca majoritatea ajutoarelor de stat care acoperă costurile anterioare datei de 23 iulie 2002 să facă obiectul deciziilor Comisiei înainte de expirarea Tratatului CECO. În orice caz, ar putea exista cazuri în care Comisia să nu aibă posibilitatea de a adopta o decizie înainte de expirarea Tratatului CECO. Aceste posibile cazuri și posibila modalitate de acțiune a Comisiei în vederea soluționării lor, ar fi următoarele:

- în conformitate cu prevederile articolului 9 (4) din Decizia nr. 3632/93/CECO, Comisia trebuie să decidă asupra măsurilor notificate de către un Stat Membru în termen de trei luni de la primirea notificării. Prin urmare, se poate întâmpla ca ajutorul notificat cu mai puțin de trei luni înainte de data expirării Tratatului CECO (cum ar fi notificarea după data de 23 aprilie 2002) să nu poată face obiectul unei Decizii a Comisiei înainte de expirarea acestui Tratat.

²⁵ Judecata Curții Europene de Justiție din 06.07.1993 în cazurile conexe C-121/91 și C-122/91, CT Control v Comisie [1993] ECR I-3873 la paragraful 22; Judecata Curții Europene de Justiție din 12.11.1981 în cazurile conexe de la 212 la 217/80, *Amministrazione delle finanze dello Stato v Salumi*, [1981] ECR 2735 la paragraful 9

²⁶ Decizia Comisiei nr. 2496/96/CECO din 18 decembrie 1996 de stabilire a regulilor comunitare pentru ajutorul de stat în industria oțelului (JO L 338, 28.12.1996, pag. 42).

²⁷ Potrivit articolului 6(1) și (2) din Codul ajutorului de stat în domeniul oțelului, notificările planurilor de ajutor trebuie să fie transmise Comisiei cel târziu la 31 decembrie 2001.

²⁸ JO C 119, 22.05.2002, pag. 22.

²⁹ Decizia Comisiei nr. 3632/93/CECO din 28 decembrie 1993 de constituire a regulilor comunitare pentru ajutorul de stat din industria cărbunelui (JO L 329, 30.12.1993, pag. 12).

Acesta ar putea fi și cazul unei notificări făcută mai devreme, dacă Comisia a considerat că notificarea a fost insuficientă și a solicitat informații suplimentare de la Statul Membru sau, dacă a avut dubii legate de compatibilitatea ajutorului, și a decis să inițieze procedura prevăzută la articolul 88 din Tratatul CECO.

- dacă, deși au trecut trei luni de când a fost depusă notificarea, nu a fost emisă o Decizie a Comisiei, expirarea Tratatului CECO nu implică faptul că Statul Membru are dreptul să implementeze măsura notificată la sfârșitul perioadei de trei luni, ca și cum articolul 9 (4) din Decizia nr. 3632/93/CECO ar fi încă în vigoare. Orice notificare depusă de către Statul Membru înainte de expirarea Tratatului CECO, care nu a făcut obiectul unei decizii formale a Comisiei, va fi considerată scoasă din uz (inexistentă din punct de vedere juridic) după data de 23 iulie 2002.
- Statul Membru va trebui să transmită o nouă notificare, elaborată în conformitate cu prevederile Tratatului CE și a unui posibil nou Regulament al Consiliului³⁰ care, odată adoptat, va fi aplicabil începând cu data de 24 iulie 2004. Sau, mult mai simplu, Statul Membru ar putea informa Comisia că notificarea inițială ar putea fi privită ca o notificare nouă depusă. Termenul în care Comisia va trebui să decidă va începe să curgă de la data noii notificări. Dacă va apărea un astfel de caz, Comisia va face eforturi maxime pentru a se asigura că va fi adoptată o Decizie în cel mai scurt timp posibil.
- Proiectul de Regulament al Consiliului³¹, în prezent aflat în dezbatere³² și care urmează să devină aplicabil după expirarea Tratatului CECO, stipulează că Statele Membre vor putea opta pentru aplicarea regulilor și a principiilor prevăzute în Decizia nr. 3632/93/CECO în cazul acordării unui ajutor pentru acoperirea cheltuielilor aferente anului 2002.

47. În situația în care se va adopta o decizie după data de 23 iulie 2002, referitoare la ajutorul de stat ce produce efecte la această dată sau anterior acesteia, acordat anterior autorizării Comisiei, Comisia va proceda conform prevederilor specifice din Regulamentul Consiliului aflat în prezent în dezbatere³³. Când evaluează acordarea ajutorului, care nu se regăsește în acest Regulament și care a fost acordat la această dată sau anterior acesteia, fără aprobarea prealabilă a Comisiei, Comisia va proceda în conformitate cu Comunicarea Comisiei privind stabilirea normelor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal³⁴. Potrivit acestei Comunicări, Comisia va evalua întotdeauna compatibilitatea ajutorului de stat ilegal cu Piața unică, în conformitate cu criteriile substanțiale stabilite de orice instrument aflat în vigoare la momentul acordării ajutorului.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 152 din data 26.06.2002

³⁰ A se vedea paragraful 23 de mai sus.

³¹ A se vedea paragraful 23 de mai sus.

³² A se vedea nota de subsol 44.

³³ A se vedea paragraful 23 de mai sus.

³⁴ JO C 119, 22.5.2002, p. 22.

Capitolul V

Instrumente specifice de ajutor de stat

COMUNICAREA COMISIEI **cu privire la aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind** **ajutoarele de stat sub formă de garanții**

Prezenta Comunicare înlocuiește Comunicarea Comisiei cu privire la aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții (JO C 71, 11.03.2000, pag. 14).

1. Introducere

1.1. Context

Prezenta Comunicare reprezintă o actualizare a abordării Comisiei în legătură cu ajutoarele de stat acordate sub formă de garanții și are drept obiectiv să ofere Statelor Membre repere mai precise cu privire la principiile pe care Comisia intenționează să-și întemeieze interpretarea articolelor 87 și 88 și aplicarea acestora la garanțiile de stat. Aceste principii sunt enunțate în Comunicarea Comisiei privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE la ajutoarele de stat sub formă de garanții¹. Din experiența dobândită prin aplicarea, încă din anul 2000, a prezentei comunicări, rezultă că politica adoptată de Comisie în acest domeniu ar trebui revizuită. În acest sens, Comisia dorește să reamintească, de exemplu, practica sa recentă, astfel cum rezultă din diferite decizii specifice², referitoare la necesitatea de a se efectua o evaluare individuală a riscului de pierderi legat de fiecare garanție în cadrul sistemelor de ajutor. Comisia intenționează să ia măsuri sporite pentru ca politica sa în acest domeniu să devină cât mai transparentă, astfel încât deciziile sale să fie previzibile și să se asigure un tratament egal. Comisia dorește, în special, să ofere întreprinderilor mici și mijlocii (denumite în continuare IMM-uri), precum și Statelor Membre, elemente „safe-harbour” sigure pentru stabilirea prealabilă, pentru fiecare companie și pe baza ratingului financiar al acesteia, a marjei minime ce ar trebui aplicată în cazul unei garanții de stat pentru ca garanția să nu fie considerată drept ajutor în sensul articolului 87, alineatul (1) din Tratat. În același mod, orice diferență negativă între valoarea primei aplicate și nivelul marjei ar putea fi considerată element de ajutor de stat.

1.2. Tipuri de garanții

În general, garanțiile sunt colaterale unui împrumut sau unei alte forme de obligație financiară pe care urmează să o obțină o persoană de la un creditor; acestea pot fi acordate ca garanții individuale sau în cadrul unor sisteme de garanții.

Cu toate acestea, pot exista forme variate de garanții, în funcție de temeiul juridic al acestora, de tipul tranzacției, durata garanției etc. Lista nu este exhaustivă, însă pot fi identificate următoarele tipuri de garanții:

- garanții generale, cu alte cuvinte garanții oferite întreprinderilor ca atare, spre deosebire de garanțiile aferente unei tranzacții anume, de exemplu un împrumut, o investiție în capitaluri proprii etc.,
- garanții acordate în cadrul unui instrument specific, spre deosebire de garanțiile legate de forma juridică a întreprinderii în sine,
- garanții acordate direct sau contragaranții acordate unui garant de prim nivel,

¹ JO C 71, 11.03.2000, pag. 14

² De exemplu: Decizia 2003/706/CE a Comisiei din 23 aprilie 2003 privind sistemul de ajutoare pus în aplicare de către Germania denumit „Sisteme de garanții în Landul Brandenburg pentru ajutoarele de stat în anii 1991 și 1994”, Ajutorul de Stat C 45/98 (ex NN 45/97) (JO L 263, 14.10.2003, pag. 1); decizia Comisiei din 16 decembrie 2003 privind sistemele de garanții pentru finanțarea sectorului naval — Germania (N 512/03) (JO C 62, 11.03.2004, pag. 3); Decizia 2006/599/CE a Comisiei din 6 aprilie 2005 privind sistemele de ajutoare pe care Italia intenționează să le pună în aplicare pentru finanțarea sectorului naval (JO L 244, 07.09.2006, pag. 17).

- garanții nelimitate, spre deosebire de garanțiile limitate ca valoare și/sau durată: de asemenea, Comisia consideră drept ajutor sub formă de garanție condițiile de finanțare mai avantajoase obținute de întreprinderi a căror formă de organizare juridică exclude falimentul sau alte proceduri de insolvență sau prevede o garanție de stat explicită ori acoperirea de către stat a pierderilor. Același lucru este valabil în ceea ce privește achiziția de către stat a unei participații într-o întreprindere, dacă se acceptă răspunderea nelimitată în loc de răspunderea limitată obișnuită,
- garanții ce au o sursă contractuală clară (cum ar fi contractele formale, scrisorile de sprijin) sau un alt temei legal, spre deosebire de garanțiile a căror formă este mai puțin vizibilă (cum ar fi scrisorile neatașate la contract, angajamentele verbale), eventual cu diferite niveluri de susținere oferite de garanția respectivă.

Îndeosebi în acest din urmă caz, lipsa unor documente juridice sau contabile adecvate are adeseori drept consecință o trasabilitate foarte scăzută. Acest fapt este valabil atât pentru beneficiar, cât și pentru stat sau pentru organismul public care oferă garanția și, prin urmare, pentru informațiile puse la dispoziția terților.

1.3. Structura și domeniul de aplicare al comunicării

În sensul prezentei comunicări:

(a) „sistem de garanții” înseamnă orice instrument pe baza căruia se pot acorda garanții întreprinderilor care îndeplinesc anumite condiții legate de durată, valoare, tranzacție aferentă, tip sau mărime a întreprinderilor (IMM-uri), fără a fi necesare măsuri suplimentare de punere în aplicare;

(b) „garanție individuală” înseamnă orice garanție acordată unei întreprinderi care nu este oferită pe baza unui sistem de garanții.

Secțiunile 3 și 4 din prezenta Comunicare sunt concepute pentru a fi direct aplicabile garanțiilor legate de o operațiune financiară specifică, de exemplu creditul. Comisia consideră că, din cauza frecvenței acestora și a faptului că în general garanțiile pot fi cuantificate, acestea sunt cazurile în care este nevoie cel mai mult să se clasifice garanțiile drept ajutor de stat sau în altă categorie.

Întrucât în majoritatea cazurilor operațiunea acoperită de garanție este împrumutul, în Comunicare se va face referire în continuare la principalul beneficiar al garanției drept „persoana creditată” și la organismul al cărui risc este diminuat prin garanția de stat drept „creditor”. De altfel, utilizarea acestor doi termeni specifici este menită să faciliteze înțelegerea raționamentului care stă la baza textului, având în vedere că se cunoaște pe scară largă principiul fundamental al unui împrumut. Cu toate acestea, nu se poate concluziona că secțiunile 3 și 4 sunt aplicabile numai garanțiilor aferente împrumuturilor. Ele se aplică tuturor garanțiilor atunci când are loc un transfer similar de risc cum ar fi o investiție sub formă de capital propriu, cu condiția de a se lua în considerare profilul riscului corespunzător (inclusiv eventuala lipsă de colateralizare).

Comunicarea se aplică tuturor sectoarelor economice, inclusiv în cazul agriculturii, al pescuitului și al transporturilor, fără a aduce atingere normelor specifice privind garanțiile din sectorul respectiv.

Prezenta Comunicare nu se aplică garanțiilor pentru credite la export.

1.4. Alte tipuri de garanții

În cazul în care anumite forme de garanție (a se vedea punctul 1.2) implică un transfer de risc către garant și atunci când nu prezintă una sau mai multe din caracteristicile specifice menționate la punctul 1.3, de exemplu garanțiile de asigurare, se va face o analiză a fiecărui caz în parte, aplicându-se, dacă este necesar, secțiunile sau metodologiile descrise în prezenta Comunicare.

1.5. Neutralitate

Prezenta Comunicare se aplică fără a se aduce atingere articolului 295 din Tratat și, prin urmare, nu afectează normele Statelor Membre care reglementează regimul proprietății. Comisia are o poziție neutră în ceea ce privește proprietatea publică și privată.

În special, simplul fapt că dreptul de proprietate al unei întreprinderi se află în cea mai mare parte în proprietate publică nu este suficient în sine pentru a constitui o garanție de stat, cu condiția să nu existe elemente de garanție, explicite sau implicite.

2. Aplicabilitatea articolului 87 alineatul (1)

2.1. Considerații generale

Articolul 87 alineatul (1) din Tratat prevede că orice ajutor acordat de un Stat Membru sau din resursele de stat, indiferent de formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producției de anumite bunuri, va fi considerat incompatibil cu Piața comună, în măsura în care afectează comerțul dintre Statele Membre.

Aceste criterii generale se aplică, în mod egal, tuturor garanțiilor. În ceea ce privește celelalte forme de potențial ajutor, garanțiile acordate direct de către stat, și anume de către autoritățile centrale, regionale sau locale, precum și garanțiile acordate din resursele statului de către alte organisme publice, cum ar fi întreprinderile, și care sunt imputabile autorităților publice³, pot constitui ajutoare de stat.

Pentru a se evita orice confuzie, este necesar să se clarifice noțiunea „resursele statului” în legătură cu garanțiile de stat. Beneficiul unei garanții de stat este acela că riscul asociat garanției este suportat de către stat. În mod normal, suportarea unui astfel de risc de către stat ar trebui să fie compensată printr-o primă corespunzătoare. Atunci când statul renunță în totalitate sau în parte la această primă, rezultatul este atât un beneficiu pentru întreprindere cât și o pierdere din resursele statului. Astfel, chiar dacă statul nu face nicio plată în legătură cu garanția, poate fi vorba de un ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratat. Ajutorul se acordă în momentul în care se oferă garanția și nu în momentul în care este invocată garanția sau când se efectuează plăți, în conformitate cu condițiile prevăzute în garanție. Prin urmare, doar în momentul în care se acordă garanția trebuie să se stabilească dacă o garanție constituie ajutor de stat sau nu și, în caz afirmativ, valoarea ajutorului de stat.

În acest context, Comisia subliniază că o analiză din perspectiva normelor privind ajutorul de stat nu constituie o decizie preliminară cu privire la compatibilitatea unei anumite măsuri cu alte prevederi ale Tratatului.

2.2. Ajutor pentru persoana creditată

De regulă, beneficiarul ajutorului este persoana creditată. Așa cum se prevede la punctul 2.1, ar trebui ca, în mod normal, suportarea riscului să fie remunerată printr-o primă corespunzătoare. Atunci când nu este necesar ca persoana creditată să plătească prima sau plătește o primă redusă, aceasta obține un avantaj. În comparație cu situația în care nu există garanție, garanția de stat permite persoanei creditate să obțină condiții financiare mai bune pentru un împrumut decât cele care există, în mod normal, pe piețele financiare. De obicei, având avantajul unei garanții de stat, persoana creditată poate obține rate mai mici și/sau poate oferi un nivel mai redus de securitate. În unele cazuri, fără o garanție din partea statului, persoana creditată nu ar putea găsi o instituție financiară care să vrea să acorde împrumuturi în orice condiții. Astfel, garanțiile de stat pot facilita crearea de noi afaceri și pot permite unor întreprinderi să obțină bani pentru a desfășura activități noi. În același mod, o garanție de stat poate ajuta o firmă aflată în prag de faliment să rămână activă, în loc să fie eliminată de pe piață ori restructurată, ceea ce ar putea da naștere la denaturări ale concurenței.

2.3. Ajutor pentru creditor

2.3.1. Chiar dacă, de obicei, beneficiarul ajutorului este persoana creditată, nu se poate exclude faptul că, în anumite situații, inclusiv creditorul beneficiază în mod direct de pe urma ajutorului. În special, de exemplu, dacă o garanție de stat este acordată ex post în legătură cu un împrumut sau altă obligație financiară deja contractată, fără să se ajusteze condițiile împrumutului sau ale obligației financiare sau

³A se vedea cauza C-482/99, Franța/Comisia (Stardust) [2002] Culegere, pag. I-4397.

dacă se utilizează un împrumut garantat pentru rambursarea unui alt împrumut, negarantat, către aceeași instituție creditoare, se poate considera că este un ajutor pentru creditor, în măsura în care crește siguranța creditelor. Atunci când garanția conține un ajutor pentru creditor, trebuie atrasă atenția asupra faptului că, în principiu, acest ajutor ar putea constitui un ajutor de exploatare.

2.3.2. Garanțiile diferă de alte măsuri de ajutor de stat, cum ar fi ajutoarele nerambursabile sau scutirea de la plata impozitelor, în sensul că, în cazul unei garanții, între stat și creditor se creează, de asemenea, o relație de natură juridică. Prin urmare, se vor analiza posibilele consecințe pentru terți ale ajutorului de stat acordat în mod ilegal. În cazul garanțiilor de stat pentru împrumuturi, chestiunea este de interes în special pentru instituțiile financiare creditoare. În cazul garanțiilor aferente obligațiunilor emise pentru obținerea unei finanțări pentru întreprinderi, sunt vizate instituțiile financiare care participă la emisiunea de obligațiuni. Întrebarea dacă ilegalitatea ajutorului afectează relațiile juridice dintre stat și terți reprezintă o chestiune ce trebuie analizată în temeiul legislației naționale. Există posibilitatea ca instanțele naționale să analizeze dacă legislația națională împiedică respectarea contractelor de garanție și Comisia consideră că, în cadrul evaluării, instanțele naționale ar trebui să ia în considerare aspectul privind încălcarea dreptului comunitar. În consecință, ca o măsură de precauție standard, creditorii ar putea fi interesați să verifice dacă au fost respectate normele comunitare referitoare la ajutorul de stat, ori de câte ori se acordă garanții. Ar trebui ca Statul Membru să fie în măsură să furnizeze un număr de cauză, emis de Comisie pentru un caz individual sau pentru un sistem și, eventual, o copie neconfidențială a deciziei Comisiei, împreună cu trimiterea din Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. În ceea ce o privește, Comisia va depune toate eforturile pentru a pune la dispoziție, într-un mod transparent, informațiile referitoare la dosarele și la sistemele de ajutor pe care le-a aprobat.

3. Condiții ce exclud existența ajutorului

3.1. Considerații generale

În cazul în care o garanție individuală sau un sistem de garanții contractate de către stat nu aduce niciun avantaj unei întreprinderi, acestea nu constituie ajutor de stat.

În acest context, pentru a se stabili dacă se acordă un avantaj printr-o garanție sau un sistem de garanții, Curtea a confirmat prin hotărârile sale recente⁴ că evaluarea pe care o face Comisia ar trebui să se bazeze pe principiul investitorului care operează într-o economie de piață (denumit în continuare „principiul investitorului din economia de piață”). Prin urmare, trebuie să se țină seama de posibilitățile efective ale unei întreprinderi beneficiare de a obține resurse financiare echivalente, recurgând la piața de capital. Nu se consideră a fi ajutor de stat situația în care o nouă sursă de finanțare este pusă la dispoziție, în condiții ce ar fi acceptabile pentru un operator privat, în condițiile normale ale unei economii de piață⁵.

Pentru a se evalua mai bine dacă se respectă principiul investitorului din economia de piață în cazul unei măsuri privind o garanție, Comisia prevede în această secțiune o serie de condiții, suficiente pentru a se stabili absența ajutorului. Garanțiile individuale sunt prevăzute la punctul 3.2, cu o opțiune mai simplă pentru IMM-uri la punctul 3.3. Sistemele de garanții sunt prevăzute la punctul 3.4, o opțiune mai simplă pentru IMM-uri fiind prevăzută la punctul 3.5.

3.2. Garanții individuale

În ceea ce privește garanția de stat individuală, Comisia consideră că respectarea tuturor condițiilor prevăzute mai jos, este suficientă pentru a se exclude existența unui ajutor de stat.

(a) Persoana creditată nu se află în dificultate financiară.

⁴ A se vedea Cauza C-482/99, menționate la nota de subsol 3.

⁵ A se vedea Comunicarea Comisiei privind aplicarea articolelor 92 și 93 din tratatul CE participațiilor publice (Buletinul Comunităților Europene nr. 9-1984); Cauzele conexate 296/82 și 318/82 Netherlands și Leeuwarder Papierwarenfabriek BV/Comisia [1985] Culegere 809, punctul 17; Comunicarea Comisiei privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratatul CE și a articolului 61 din Acordul SEE ajutoarelor de stat în sectorul aviației (JO C 350, 10.12.1994, pag. 5), punctele 25 și 26.

Pentru a se stabili dacă persoana creditată trebuie considerată a fi în dificultate financiară, se va face trimitere la definiția prevăzută de Liniile comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate⁶. În sensul prezentei Comunicări, IMM-urile care au mai puțin de trei ani de la înființare nu sunt considerate a fi în dificultate financiară în perioada respectivă.

(b) Gradul de acoperire oferită de garanție poate fi determinat în mod corespunzător în momentul acordării garanției. Aceasta înseamnă că garanția trebuie să fie legată de o tranzacție financiară specifică, de o sumă maximă fixată și o durată limitată.

(c) Garanția nu acoperă mai mult de 80% din creditul neachitat sau din altă obligație financiară; această limită nu se aplică în cazul garanțiilor care acoperă titlurile de creanță⁷.

Comisia consideră că, în cazul în care o obligație financiară este acoperită în întregime de o garanție de stat, creditorul nu este suficient stimulat să evalueze corespunzător, să asigure și să reducă la minim riscul ce poate rezulta din operațiunea de creditare și, mai ales, să evalueze corespunzător gradul de solvabilitate a debitorului. De asemenea, se poate întâmpla ca garantul — statul — să nu evalueze riscul asumat, din lipsă de mijloace. Lipsa unui stimulent pentru reducerea la minim a riscului nerambursării creditului ar putea încuraja creditorii să încheie contracte cu un risc comercial mai mare decât ar fi normal și, în acest fel, ar putea spori numărul de garanții cu un grad ridicat de risc din portofoliul statului.

Limita de 80% nu se aplică unei garanții publice acordate pentru a finanța o companie al cărei unic obiect de activitate îl reprezintă serviciul de interes economic general (SIEG)⁸ pentru care a fost mandatată și, de asemenea, atunci când garanția a fost acordată de către autoritatea publică ce i-a încredințat desfășurarea activității de interes economic general. Limita de 80% se aplică în cazul în care compania respectivă furnizează alte servicii de interes economic general sau alte activități economice.

Pentru a exista certitudinea că creditorul își asumă efectiv o parte din risc, se va acorda atenția cuvenită următoarelor două aspecte:

- atunci când valoarea creditului sau a obligației financiare scade în timp, de exemplu pentru că a început rambursarea creditului, suma garantată trebuie să descrească în mod proporțional, astfel încât, în orice moment, garanția să nu acopere mai mult de 80 % din creditul datorat sau din obligația financiară datorată,
- pierderile trebuie să fie suportate proporțional și în același mod de către creditor și de către garant. În același mod, valoarea netă a creanțelor recuperate (adică veniturile din care se scad costurile pentru tratarea creanțelor), provenite din executarea creanței pe baza garanțiilor aduse de creditor, trebuie să reducă în mod proporțional pierderile suportate de creditor și de garant. Garanțiile pentru primele pierderi, care prevăd că pierderile sunt suportate mai întâi de către garant și numai ulterior de către creditor, vor fi considerate ca susceptibile de a include un ajutor de stat.

În cazul în care un Stat Membru dorește să acorde o garanție care depășește pragul de 80% și susține că aceasta nu constituie ajutor de stat, Statul Membru trebuie să-și motiveze în mod corespunzător intenția, de exemplu pe baza modului în care a fost stabilită tranzacția în ansamblu și să notifice Comisia în acest sens, pentru ca garanția să fie evaluată în mod corespunzător în sensul în care operațiunea are sau nu un caracter de ajutor de stat.

⁶ JO C 244, 01.10.2004, pag. 2

⁷ Pentru definiția „titlurilor de creanță”, a se vedea articolul 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2004/109/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 2004 privind armonizarea obligațiilor de transparență în ceea ce privește informația referitoare la emitenții ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată și de modificare a Directivei 2001/34/CE (JO L 390, 31.12.2004, pag. 38). Directivă, astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 2008/22/CE (JO L 76, 19.03.2008, pag. 50).

⁸ Serviciul de interes economic general trebuie să fie conform cu normele comunitare, cum ar fi Decizia 2005/842/CE a Comisiei din 28 noiembrie 2005 privind aplicarea articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE la ajutorul de stat sub forma compensației pentru obligația de serviciu public, acordat anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general (JO L 312, 29.11.2005, pag. 67) și cadrul comunitar pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public (JO C 297, 29.11.2005, pag. 4).

(d) Pentru garanție se achită prețul corespunzător prețului pieței.

Așa cum se prevede la punctul 2.1, ar trebui ca, în mod normal, suportarea riscului să fie remunerată printr-o primă corespunzătoare aferentă sumei garantate sau contragarantate. Atunci când prețul plătit pentru garanție este cel puțin la fel de mare ca și prima corespunzătoare de referință a garanției oferite pe piețele financiare, garanția nu conține un ajutor.

În cazul în care pe piețele financiare nu există o primă corespunzătoare de referință a garanției, costul financiar total al creditului garantat, care include rata dobânzii la credit și prima garanției, trebuie comparat cu prețul de piață al unui credit similar, negarantat.

În ambele cazuri, pentru a se stabili prețul de piață corespondent, se vor lua în considerare caracteristicile garanției și ale creditului aferent. Acestea includ: valoarea și durata tranzacției, garanția oferită de către persoana creditată, precum și antecedente care influențează evaluarea ratei de recuperare; probabilitatea ca debitorul să înceteze plata creditului din cauza situației financiare în care se află, a sectorului de activitate din care face parte și a perspectivelor sale, precum și a altor condiții economice. Această analiză ar trebui să permită în primul rând clasificarea persoanei creditate, pe baza unui rating al riscului. Ratingul poate fi efectuat de o agenție de rating recunoscută pe plan internațional sau, dacă se poate, pe baza ratingului intern utilizat de banca creditoare. Comisia subliniază legătura dintre rating și rata neplății, efectuată de instituții financiare internaționale ale căror rapoarte sunt date publicității⁹. Pentru a se evalua dacă prima este în conformitate cu prețurile pieței, Statul Membru poate compara prețurile achitate de întreprinderile cu un rating similar pe piață.

Prin urmare, Comisia nu va accepta să se stabilească la o rată unică prima de garanție, rată considerată a corespunde unei norme a sectorului industrial în ansamblu.

3.3. Evaluarea garanțiilor individuale pentru IMM-uri

În mod excepțional, în cazul în care persoana creditată este o întreprindere mică sau mijlocie (IMM)¹⁰, Comisia poate accepta, prin derogare de la punctul 3.2 litera (d), o evaluare mai simplă prin care să se stabilească dacă garanția aferentă creditului constituie sau nu ajutor de stat. În acest caz, cu condiția respectării tuturor celorlalte condiții enunțate la punctul 3.2 literele (a), (b) și (c), se poate considera că o garanție de stat nu constituie ajutor dacă se aplică prima anuală minimă [„prima safe-harbour”¹¹] stabilită în tabelul de mai jos, în funcție de suma efectiv garantată de stat, pe baza ratingului acordat persoanei creditate¹²:

⁹ De exemplu, tabelul 1 privind ratingurile agențiilor de credit, ce poate fi găsit în documentul de lucru nr. 207 al Băncii Reglementelor Internaționale, disponibil la următoarea adresă: <http://www.bis.org/publ/work207.pdf>

¹⁰ IMM-urile sunt întreprinderile mici și mijlocii, astfel cum sunt definite în anexa I la Regulamentului (CE) nr. 70/2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE ajutoarelor de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii (JO L 10, 13.01.2001, pag. 33). Regulament astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1976/2006 (JO L 368, 23.12.2006, pag. 85).

¹¹ Primele safe-harbour sunt stabilite în conformitate cu marjele calculate pentru credite acordate întreprinderilor cu rating similar, în Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de calcul a ratei de referință și a ratelor de scont (JO C 14, 19.01.2008, pag. 6). Ca urmare a studiului comandat de Comisie pe această temă: (http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/full_report.pdf — a se vedea paginile 23 și 156-159 din studiu), s-a luat în considerare o reducere generală de 20 de puncte de bază. Această reducere corespunde diferenței de marjă pentru un risc similar dintre credit și garanție, astfel încât să se țină seama de costurile suplimentare legate în mod expres de credite.

¹² Tabelul se referă la clasele de rating folosite de Standard & Poor's, Fitch și Moody's, care reprezintă agențiile de rating utilizate cel mai frecvent de sectorul bancar ca reper pentru propriul sistem de rating, după cum se descrie la punctul 3.2 litera (d). Cu toate acestea, nu este necesar să se obțină ratingurile de la aceste agenții de rating. Sunt acceptate, de asemenea, sistemele de rating naționale ori sistemele de rating utilizate de bănci pentru a reflecta gradul de neplată, cu condiția de a furniza indicii probabilității anuale de neplată, întrucât companiile sunt clasificate de agențiile de rating pe baza acestei cifre. În cadrul altor sisteme ar trebui să existe o clasificare similară, prin aplicarea acestei chei de clasificare.

Calitatea creditului	Standard & Poor's	Fitch	Moody's	Prima anuală safe-harbour
Calitate maximă	AAA	AAA	Aaa	0,4 %
Capacitate foarte mare de plată	AA + AA AA –	AA + AA AA –	Aa 1 Aa 2 Aa 3	0,4 %
Capacitate mare de plată	A + A A –	A + A A –	A 1 A 2 A 3	0,55 %
Capacitate corespunzătoare de plată	BBB + BBB BBB –	BBB + BBB BBB –	Baa 1 Baa 2 Baa 3	0,8 %
Capacitate de plată vulnerabilă la condiții adverse	BB + BB BB –	BB + BB BB –	Baa 1 Baa 2 Baa 3	2,0 %
Capacitatea de plată poate fi grav afectată de condiții adverse	B + B B –	B + B B –	Baa 1 Baa 2 Baa 3	3,8 % 6,3 %
Capacitatea de plată depinde de existența unor condiții favorabile durabile	CCC + CCC CCC – CC	CCC + CCC CCC – CC C	Caa 1 Caa 2 Caa 3	Nu se poate acorda primă anuală safe-harbour
Incapacitate de plată sau în pragul incapacității de plată	SD D	DDD DD D	Ca C	Nu se poate acorda primă anuală safe-harbour

Primele safe-harbour se aplică la quantumul efectiv garantat sau contragarantat de stat la începutul fiecărui an. Vor fi considerate drept un minimum ce trebuie aplicat companiei al cărei calificativ de credit este cel puțin egal cu cele prezentate în tabel¹³.

În cazul unei prime unice plătibile imediat, se consideră că garanția pentru împrumut nu reprezintă un ajutor dacă este cel puțin egală cu valoarea curentă a primelor de garanție viitoare indicate mai sus, rata de actualizare utilizată fiind rata de referință corespunzătoare¹⁴.

După cum rezultă din tabelul de mai sus, companiile cu un calificativ ce corespunde poziției CCC/Caa sau mai slab nu pot beneficia de această metodologie simplificată.

În cazul IMM-urilor care nu au mai solicitat credite sau cu un rating ce are la bază evaluarea bilanțului, cum ar fi companiile cu un obiectiv specific de activitate sau companiile noi, prima safe-harbour este stabilită la 3,8%, însă aceasta nu poate fi mai mică decât prima care s-ar aplica în cazul companiei-mamă/companiilor-mamă.

Aceste marje pot fi revizuite periodic pentru a se ține seama de situația pieței.

3.4. Sisteme de garanții

În ceea ce privește sistemele de garanții de stat, Comisia consideră că îndeplinirea tuturor condițiilor prevăzute în cele ce urmează exclude prezența ajutorului de stat:

¹³ De exemplu, o companie căreia banca îi acordă un rating de credit ce corespunde poziției BBB-/Baa3 ar trebui să plătească o primă anuală de garanție de cel puțin 0,8% în raport cu suma efectiv garantată de către stat la începutul fiecărui an.

¹⁴ Conform comunicării menționată la nota de subsol 11 în care se prevede: „Rata de referință urmează a se utiliza, de asemenea, ca rată de actualizare, pentru calcularea valorilor actualizate. În acest scop se va utiliza, în principiu, rata de bază majorată cu o marjă fixă de 100 de puncte de bază” (pag. 4).

(a) sistemul nu este accesibil persoanelor creditate, aflate în dificultate financiară [a se vedea detaliile de la punctul 3.2 litera (a)];

(b) gradul de acoperire oferită de garanție poate fi determinat în mod corespunzător în momentul acordării garanției. Aceasta înseamnă că garanțiile trebuie să fie legate de operațiuni financiare specifice, să aibă o sumă maximă stabilită și o durată limitată;

(c) garanțiile nu acoperă mai mult de 80% din fiecare credit datorat sau obligație financiară datorată [a se vedea detaliile și excepțiile de la punctul 3.2 litera (c)];

(d) condițiile prevăzute de sistemele de garanții se bazează pe evaluarea realistă a riscului, astfel încât, după toate probabilitățile, primele plătite de beneficiari asigură autofinanțarea. Comisia consideră că autofinanțarea sistemului și luarea corespunzătoare în considerare a riscului sunt indicatori care arată că primele de garanție prevăzute în cadrul sistemului sunt conforme cu prețurile pieței.

Aceasta presupune o evaluare a riscului pentru fiecare garanție nouă, pe baza tuturor factorilor relevanți (calitatea persoanei creditate, garanțiile oferite de aceasta, durata garanției etc.). Pe baza acestei analize de risc trebuie definite clasele de risc¹⁵, iar garanția va fi încadrată într-o clasă de risc și se va retrage prima de garanție corespunzătoare din valoarea garantată sau contragarantată;

(e) pentru a avea o evaluare corectă și progresivă a autofinanțării în cadrul sistemului, se va reexamina cel puțin o dată pe an dacă nivelul primelor este adecvat, pe baza ratei efective de pierderi în cadrul sistemului pe o perioadă de timp rezonabilă, iar primele vor fi ajustate în consecință, atunci când există riscul ca sistemul să nu se mai poată autofinanța. Ajustarea se poate face pentru toate garanțiile emise ori viitoare sau numai pentru acestea din urmă;

(f) pentru a fi considerate conforme cu prețurile pieței, primele trebuie să acopere riscurile normale ce rezultă din acordarea garanției, costurile administrative ale sistemului, precum și finanțarea anuală a unui capital adecvat, chiar dacă acesta nu este constituit sau este constituit doar parțial.

În ceea ce privește costurile administrative, acestea ar trebui să includă cel puțin evaluarea inițială a riscului, precum și costurile de monitorizare și de gestionare a riscului legate de acordarea și administrarea garanțiilor.

În ceea ce privește finanțarea capitalului, Comisia notează că garanții obișnuiți sunt supuși reglementărilor referitoare la adecvarea capitalului și că, potrivit acestora, garanții sunt obligați să constituie un capital propriu pentru a nu intra în faliment atunci când apar variații ale pierderilor anuale aferente garanțiilor. În mod normal, sistemele garanțiilor de stat nu sunt supuse acestor norme și, prin urmare, nu trebuie să constituie astfel de rezerve. Cu alte cuvinte, de fiecare dată când pierderile provenite din garanții depășesc veniturile din primele de garanție, deficitul este acoperit pur și simplu din bugetul de stat. Garanția de stat oferă sistemului o situație mai favorabilă decât un garant obișnuit. Pentru a evita această discrepanță și pentru a acorda statului o compensație pentru riscul asumat, Comisia consideră că primele de garanție trebuie să acopere o compensare la un nivel adecvat al capitalului.

Comisia consideră că acest capital trebuie să corespundă cu 8%¹⁶ din garanțiile datorate. Pentru garanții acordate întreprinderilor cu ratinguri AAA/AA- (Aaa/Aa3), valoarea capitalului care trebuie finanțat poate fi redusă la 2% din garanțiile datorate; Între timp, în ceea ce privește garanțiile acordate întreprinderilor cu ratinguri A+/A- (A1/A3), valoarea capitalului care trebuie finanțat poate fi redusă la 4% din garanțiile datorate.

Finanțarea normală a acestui capital include o primă de risc, ce poate fi sporită printr-o rată a dobânzii liberă de risc.

¹⁵ Pentru informații suplimentare, a se vedea nota de subsol 12.

¹⁶ Potrivit adecvării capitalului prevăzute la articolul 75 la Directiva 2006/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 cu privire la inițierea și exercitarea activității instituțiilor de credit (JO L 177, 30.06.2006, pag. 1) a se citi în coroborare cu anexa VI (punctul 41 și urm.).

Prima de risc trebuie plătită statului, în funcție de suma adecvată a capitalului, în orice situație. Bazându-se pe practica sa, Comisia consideră că o primă de risc normală aferentă capitalului investit se ridică la cel puțin 400 de puncte de bază și o că astfel de primă de risc ar trebui inclusă în prima de garanție care va fi plătită de beneficiari¹⁷.

În cazul în care, așa cum se întâmplă cu majoritatea sistemelor de garanții de stat, capitalul nu este vărsat sistemului de garanții și, prin urmare, nu există o contribuție în numerar din partea statului, rata dobânzii liberă de risc nu trebuie luată în considerare. Alternativ, atunci când capitalul aferent este alocat efectiv de către stat, acesta din urmă trebuie să suporte costurile aferente creditului, iar sistemul obține avantaje din acest influx de numerar, eventual prin investirea acestuia. Prin urmare, rata dobânzii liberă de risc trebuie plătită statului în funcție de suma vărsată. În plus, această sumă ar trebui plătită din veniturile sistemului și nu trebuie să influențeze neapărat primele de garanție¹⁸. În opinia Comisiei, profitul adus de obligațiunea de stat pe 10 ani poate fi utilizat ca substitut corespunzător al ratei fără risc, considerat drept o rentabilitate normală a capitalului.

(g) pentru a asigura transparența, sistemul trebuie să prevadă condițiile în care se vor acorda garanțiile viitoare, cum ar fi eligibilitatea companiilor din punct de vedere al ratingului și, acolo unde se aplică, sectorul și dimensiunea, cuantumul maxim și durata garanțiilor.

3.5. Evaluarea sistemelor de garanții pentru IMM-uri

Având în vedere situația specială a IMM-urilor și pentru a le facilita accesul la finanțare, în special prin utilizarea sistemelor de garanții, există două posibilități specifice pentru astfel de companii:

- folosirea primelor safe-harbour astfel cum sunt definite în cazul garanțiilor individuale pentru IMM-uri,
- evaluarea sistemelor de garanții, astfel încât să fie posibilă aplicarea unei singure prime și evitarea ratingurilor individuale ale IMM-urilor beneficiare.

Condițiile de utilizare a ambelor reguli sunt definite după cum urmează:

Utilizarea primelor safe-harbour în cadrul sistemelor de garanții pentru IMM-uri

De asemenea, în conformitate cu propunerile de simplificare referitoare la garanțiile individuale, sistemele de garanții pentru IMM-uri pot fi considerate în principiu ca fiind autofinanțatoare, fără să constituie ajutor de stat, dacă se li aplică primele minime safe-harbour stabilite la punctul 3.3, pe baza ratingului obținut de întreprindere¹⁹. Cu toate acestea, trebuie îndeplinite, de asemenea, celelalte condiții stabilite la punctul 3.4 literele (a), (b) și (c), precum și cele de la punctul 3.4 litera (g), în plus, condițiile stabilite la punctele 3.4 literele (d), (e) și (f) vor fi considerate îndeplinite prin utilizarea primelor anuale minime menționate la punctul 3.3.

Utilizarea primelor unice în cadrul sistemelor de garanții pentru IMM-uri

Comisia este conștientă că efectuarea unei analize de risc individuale pentru fiecare persoană creditată este un proces costisitor, fiind posibil ca evaluarea să nu fie oportună atunci când sistemul acoperă un număr mare de împrumuturi mici și pentru care este necesar un instrument de cumulare a riscului.

În consecință, atunci când sistemele se referă numai la garanții pentru IMM-uri, iar suma garantată nu depășește 2,5 milioane EUR per companie în acel sistem, Comisia poate accepta, prin derogare de la

¹⁷ Pentru o garanție de 100, acordată unei companii cu rating BBB, rezervele ce trebuie constituite se ridică la 8. Aplicând 400 puncte de bază (sau 4%) la această sumă, rezultă costuri anuale de capital de $8\% \times 4\% = 0,32\%$ din suma garantată, ceea ce va modifica prețul garanției în mod corespunzător. Dacă rata anuală a nerambursării pe care sistemul o anticipează în cazul acestei companii este, de exemplu, de 0,35%, iar costurile administrative anuale sunt estimate la 0,1%, prețul garanției considerate ca nefiind ajutor va fi de 0,77% pe an.

¹⁸ În acest caz, cu condiția ca rata liberă de risc să fie de 5%, costul anual al rezervelor ce trebuie constituite va fi, pentru aceeași garanție de 100 și rezerve de 8 ce urmează a fi constituite, de $8\% \times (4\% + 5\%) = 0,72\%$ din suma garantată. În aceleași condiții (rata nerambursării de 0,35% și costuri administrative de 0,1%), prețul garanției ar fi 0,77% pe an, iar sistemul ar trebui să plătească statului încă 0,4%.

¹⁹ Aceasta include prevederea ca, în cazul IMM-urilor care nu au mai solicitat credite sau cu un rating bazat pe evaluarea bilanțului, cum ar fi companiile cu un obiectiv specific de activitate sau companiile noi, prima safe-harbour să fie stabilită la 3,8%, însă în nicio situație nu poate fi mai mică decât prima care s-ar aplica în cazul companiilor-mamă.

punctul 3.4 litera (d), o primă anuală unică a garanției pentru toți debitorii. Cu toate acestea, pentru ca garanțiile acordate printr-un astfel de sistem să nu fie considerate drept ajutor de stat, sistemul trebuie să se autofinanțeze în continuare și trebuie îndeplinite toate celelalte condiții de la punctul 3.4 literele (a), (b) și (c), precum și 3.4 literele (e), (f) și (g).

3.6. Clasificarea ca ajutor de stat nu este un proces automat

Nerespectarea uneia dintre condițiile enunțate la punctele 3.2-3.5 nu înseamnă că garanția sau sistemul de garanții este considerat în mod automat drept ajutor de stat. În cazul în care se pune sub semnul întrebării dacă o garanție avută în vedere sau un sistem de garanții constituie ajutor de stat, proiectul trebuie transmis Comisiei.

4. Garanții care conțin un element de ajutor de stat

4.1. Considerații generale

În cazul în care garanțiile individuale sau sistemele de garanții nu respectă principiul investitorului din economia de piață, se consideră că acestea implică un ajutor de stat. Prin urmare, este nevoie să se cuantifice elementul de ajutor, pentru a se verifica dacă ajutorul poate fi compatibil în temeiul unei derogări exprese privind ajutoarele de stat. Ca o chestiune de principiu, elementul de ajutor de stat este considerat a fi diferența dintre prețul corespunzător de piață al garanției oferit individual sau prin sistem, și prețul plătit efectiv pentru această măsură.

Echivalentul subvenției totale se obține prin însumarea echivalențelor anuale ai subvenției în numerar actualizați prin aplicarea ratei de referință.

La calcularea elementului de ajutor dintr-o garanție, Comisia va acorda o atenție deosebită următoarelor elemente:

(a) dacă în cazul garanțiilor individuale persoana creditată se află în dificultate financiară. Dacă în cazul sistemelor de garanții, criteriile de eligibilitate ale sistemului prevăd excluderea unor asemenea întreprinderi [a se vedea detaliile de la punctul 3.2 litera (a)].

Comisia subliniază că pentru companiile aflate în dificultate, un garant de pe piață, dacă există, ar percepe o primă substanțială la momentul acordării garanției, dat fiind riscul incapacității de plată. În cazul în care probabilitatea ca persoana creditată nu mai poate achita împrumutul devine extrem de ridicată, nu există o rată a pieței, iar în situații excepționale elementul de ajutor de stat din garanție se poate dovedi la fel de ridicat ca și suma acoperită practic de garanție;

(b) dacă se poate stabili în mod corespunzător gradul de acoperire al fiecărei garanții atunci când este acordată.

Aceasta înseamnă că garanția trebuie să fie legată de o operațiune financiară specifică, să aibă o sumă maximă fixată și o durată limitată. În această privință, Comisia consideră că, în principiu, garanțiile nelimitate sunt incompatibile cu articolul 87 din Tratat;

(c) dacă garanția acoperă mai mult de 80% din creditul datorat sau din altă obligație financiară [a se vedea detaliile și excepțiile de la punctul 3.2 litera (c)].

Pentru a-l stimula pe creditor să evalueze corect, să asigure și să reducă la minim riscul generat de operațiunea de creditare și, mai ales, să evalueze corect solvabilitatea persoanei creditate, Comisia consideră că un procent de cel puțin 20%, neacoperit de garanția de stat, ar trebui suportat de creditor²⁰, astfel încât acesta să asigure în mod corespunzător creditele acordate și să reducă la minim riscul asociat operațiunii. Prin urmare, de regulă Comisia va examina mai amănunțit orice garanție sau sistem de

²⁰ Aceasta se bazează pe presupunerea că întreprinderea oferă același nivel de siguranță atât statului, cât și instituției creditoare.

garanții ce acoperă în întregime (sau aproape în întregime) o operațiune financiară, cu excepția cazului în care Statul Membru o poate justifica în mod corespunzător, de exemplu prin natura specifică a operațiunii;

(d) dacă au fost luate în considerare caracteristicile garanției și ale împrumutului (sau altă obligație financiară) la stabilirea primei de piață a garanției pe baza căreia se calculează elementul de ajutor, prin compararea sa cu prima efectiv plătită [a se vedea detaliile de la punctul 3.2 litera (d)].

4.2. Elementul de ajutor din garanțiile individuale

În ceea ce privește garanția individuală, echivalentul-subvenție, sub formă de numerar, al garanției se calculează ca diferența dintre prețul de piață al garanției și prețul plătit efectiv.

În cazul în care piața nu oferă garanții pentru acel tip de operațiune, nu există un preț de piață pentru garanție. În acest caz, elementul de ajutor se calculează în același mod ca echivalentul-subvenție al creditului în condiții preferențiale, și anume ca diferența dintre rata dobânzii de pe piață pe care compania ar fi suportat-o în absența garanției și rata dobânzii obținută în temeiul garanției de stat, după calcularea primelor plătite. În cazul în care nu există o rată de piață a dobânzii, iar Statul Membru dorește să utilizeze, ca substitut, rata de referință, Comisia subliniază că, pentru calcularea intensității ajutorului unei garanții individuale, sunt aplicabile condițiile enunțate în Comunicarea cu privire la ratele de referință²¹. Aceasta înseamnă că trebuie să se acorde atenție sumelor adăugate la rata de bază, pentru a se lua în considerare profilul de risc asociat operațiunii acoperite, întreprinderea garantată și garanțiile colaterale oferite.

4.3. Elementul de ajutor din garanțiile individuale pentru IMM-uri

În cazul IMM-urilor se poate aplica, de asemenea, sistemul de evaluare simplificată de la punctul 3.3. În acest caz, dacă prima pentru o anumită garanție nu corespunde valorii fixate ca valoare minimă pentru clasa de risc respectivă, diferența dintre acest nivel minim și prima percepută va fi considerată drept ajutor. În cazul în care durata garanției depășește un an, deficitele anuale se actualizează pe baza ratei de referință relevante²².

Comisia nu acceptă abaterea de la aceste reglementări decât în cazurile în care Statul Membru respectiv prezintă dovezi clare și bine întemeiate. Însă, chiar și în astfel de cazuri, se va adopta o abordare bazată pe risc.

4.4. Elementul de ajutor din sistemele de garanții

În cazul sistemelor de garanții, echivalentul-subvenție în lichidități al fiecărei garanții din sistem reprezintă diferența dintre prima percepută efectiv (dacă există) și prima care ar fi trebuit percepută într-un sistem similar, fără ajutor de stat, stabilită conform condițiilor de la punctul 3.4. În consecință, primele teoretice menționate, pe baza cărora se calculează elementul de ajutor, trebuie să acopere riscurile normale asociate garanției, precum și costurile administrative și de capital²³. Prin acest mod de calculare a echivalentului-subvenție se asigură că, pe termen mediu și lung, ajutorul total acordat în cadrul sistemului de garanții este egal cu finanțarea alocată de către autoritățile publice pentru acoperirea deficitului din sistemul de garanții.

Întrucât, în cazul sistemelor de garanții de stat, se poate întâmpla să nu fie cunoscute, la data la care se evaluează sistemul, caracteristicile fiecărui caz individual, elementul de ajutor trebuie evaluat în funcție de prevederile sistemului.

²¹ A se vedea Comunicarea menționată la nota de subsol 11.

²² Pentru informații suplimentare, a se vedea nota de subsol 14.

²³ Acest calcul poate fi rezumat, pentru fiecare clasă de risc, ca diferența dintre (a) suma datorată și garantată, înmulțită cu factorul de risc al clasei de risc („riscul” fiind probabilitatea nerambursării după includerea costurilor administrative și de capital) ce reprezintă prima de pe piață; și (b) orice primă plătită, adică (suma garantată × riscul) – prima plătită.

Elementele de ajutor din sistemele de garanții pot fi calculate, de asemenea, prin metodologii deja acceptate de Comisie, în urma notificării lor în temeiul unui regulament adoptat de Comisie în domeniul ajutoarelor de stat, cum ar fi Regulamentul (CE) nr. 1628/2006 al Comisiei din 24 octombrie 2006 de aplicare a articolelor 87 și 88 din tratat ajutoarelor naționale pentru investiții regionale²⁴, ori Regulamentul (CE) nr. 1857/2006 din 15 decembrie 2006 al Comisiei privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratat la ajutorul de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii care își desfășoară activitatea în domeniul producției de produse agricole și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 70/2001²⁵, cu condiția ca metodologia aprobată să se refere explicit la tipul de garanții și la tipul operațiunii aferente.

Comisia nu acceptă abaterea de la aceste reglementări decât în cazurile în care Statul Membru respectiv prezintă dovezi clare și bine întemeiate. Însă, chiar și în astfel de cazuri, se va adopta o abordare bazată pe risc.

4.5. Elementul de ajutor din sistemele de garanții pentru IMM-uri

Cele două instrumente de simplificare subliniate la punctul 3.5 și care fac referire la sistemele de garanții pentru IMM-uri pot fi folosite și pentru calcularea ajutorului. Condițiile de utilizare a ambelor reguli sunt definite după cum urmează:

Utilizarea primelor safe-harbour în cadrul sistemelor de garanții pentru IMM-uri

În cazul IMM-urilor se poate aplica, de asemenea, sistemul de evaluare simplificată de la punctul 3.5 menționat anterior. În acest caz, dacă prima pentru o anumită categorie dintr-un sistem de garanții nu corespunde valorii stabilite ca fiind valoarea minimă pentru clasa de risc respectivă²⁶, diferența dintre nivelul minim și prima percepută va fi considerată drept ajutor²⁷. În cazul în care durata garanției depășește un an, deficitele anuale se actualizează pe baza ratei de referință²⁸.

Utilizarea primelor unice în cadrul sistemelor de garanții pentru IMM-uri

Având în vedere că denaturarea concurenței ce ar putea fi cauzată de ajutorul de stat acordat în cadrul unui sistem de garanții pentru IMM-uri este mai limitată, Comisia consideră că, atunci când sistemul de ajutor prevede exclusiv garanții pentru IMM-uri, iar suma garantată nu depășește 2,5 milioane EUR pentru fiecare companie din sistemul dat, Comisia poate accepta, prin derogare de la punctul 4.4, o evaluare a intensității ajutorului de stat în cadrul sistemului ca atare, fără să mai fie necesară o evaluare pentru fiecare garanție individuală sau clasă de risc din sistem²⁹.

5. Compatibilitatea cu Piața comună a ajutorului de stat sub formă de garanții

5.1. Considerații generale

În sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratat, garanțiile de stat trebuie examinate de Comisie pentru a se stabili dacă acestea sunt sau nu compatibile cu Piața comună. Înainte de o astfel de evaluare a compatibilității, trebuie identificat beneficiarul ajutorului.

5.2. Evaluare

Comisia va analiza dacă ajutorul de stat este sau nu compatibil cu Piața comună, pe baza aceluiași norme aplicate măsurilor de ajutor ce îmbracă alte forme. Criteriile concrete de evaluare a compatibilității au

²⁴ JO L 302, 01.11.2006, pag. 29.

²⁵ JO L 358, 16.12.2006, pag. 3.

²⁶ Aceasta include posibilitatea ca, în cazul IMM-urilor care nu au mai solicitat credite sau cu un rating bazat pe evaluarea bilanțului, prima safe-harbour să fie stabilită la 3,8%, însă în nicio situație nu poate fi mai mică decât prima care s-ar aplica în cazul companiei-mamă/companiilor-mamă.

²⁷ Acest calcul poate fi rezumat, pentru fiecare clasă de risc, ca suma datorată și garantată, înmulțită cu diferența dintre (a) procentul primei safe-harbour din clasa de risc respectivă; și (b) procentajul primei plătite, adică suma garantată × (prima safe-harbour – prima plătită).

²⁸ Pentru informații suplimentare, a se vedea nota de subsol 11.

²⁹ Acest calcul poate fi rezumat, indiferent de clasa de risc, ca diferența dintre (a) suma datorată și garantată, înmulțită cu factorul de risc al schemei („riscul” fiind probabilitatea incapacității de plată după includerea costurilor administrative și de capital; și (b) orice primă plătită, adică (suma garantată × riscul) – prima plătită.

fost clarificate și detaliate de Comisie în cadre legislative și ghiduri referitoare la ajutoarele orizontale, regionale și sectoriale³⁰. Analiza va ține seama, în special, de intensitatea ajutorului, de caracteristicile beneficiarilor și de obiectivele urmărite.

5.3. Condiții

Comisia va accepta garanțiile numai dacă mobilizarea acestora este legată prin contract de condiții specifice ce pot merge până la declararea obligatorie a falimentului întreprinderii beneficiare sau orice procedură similară. Aceste condiții vor trebui convenite de părți, în momentul acordării inițiale a garanției. În cazul în care Statul Membru dorește să mobilizeze garanția în alte condiții decât cele convenite inițial în etapa acordării garanției, Comisia va considera că mobilizarea garanției creează un nou ajutor, care trebuie notificat în conformitate cu articolul 88 alineatul (3) din Tratat.

6. Rapoarte pe care Statele Membre trebuie să le prezinte Comisiei

În conformitate cu obligațiile generale de monitorizare³¹, în vederea monitorizării noilor evoluții de pe piețele financiare și având în vedere că valoarea garanțiilor de stat este dificil de evaluat și se modifică în timp, este deosebit de importantă revizuirea constantă, în temeiul articolului 88 alineatul (1) din Tratat, a sistemelor de garanții de stat aprobate de Comisie. Prin urmare, Statele Membre vor înainta rapoarte către Comisie.

În cazul sistemelor de garanții pentru ajutoare, rapoartele se vor prezenta cel puțin la finele perioadei de validitate a garanție și în vederea notificării unui sistem modificat. Cu toate acestea, Comisia poate considera că este necesar să solicite rapoarte mai frecvente, în funcție de caz.

În cazul sistemelor de garanții pentru care Comisia a decis că nu există un ajutor, în special atunci când nu există date concludente privind istoricul sistemului, Comisia poate să solicite, în decizia prin care stabilește inexistența vreunui ajutor, prezentarea de rapoarte, în acest fel clarificând, de la caz la caz, frecvența și conținutul rapoartelor.

Rapoartele ar trebui să cuprindă cel puțin următoarele informații:

- (a) numărul și quantumul garanțiilor emise;
- (b) numărul și quantumul garanțiilor datorate la finele perioadei;
- (c) numărul și valoarea garanțiilor neachitate (prezentate individual), în decurs de un an;
- (d) venitul anual:

1. venit din primele percepute;
2. venit din recuperări;
3. alte venituri (de exemplu, dobânda încasată la depozite sau investiții);

- (e) costuri anuale:

1. costuri administrative;
2. compensații plătite pentru garanțiile mobilizate;

- (f) excedent sau deficit anual (diferența dintre venit și costuri);

- (g) surplusul sau deficitul acumulat de la începutul sistemului de garanții³².

³⁰ A se vedea legea concurenței, aplicabilă ajutorului de stat în Comunitatea Europeană: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/legislation.html În ceea ce privește legislația privind ajutorul de stat, specifică fiecărui sector în parte, a se vedea, pentru agricultură: http://ec.europa.eu/agriculture/stateaid/leg/index_en.html iar pentru transport: http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/transport_en.html

³¹ De exemplu, cele prevăzute, în special, de Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 140, 30.04.2004, pag. 1). Regulament, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 271/2008 (JO L 82, 25.03.2008, pag. 1).

³² Dacă sistemul este activ mai mult de 10 ani, se vor prezenta doar deficitele sau excedentele anuale pentru ultimii 10 ani

Pentru garanțiile individuale, se vor raporta similar informațiile relevante, în special cele menționate la literele (d)-(g).

Indiferent de caz, Comisia atrage atenția Statelor Membre asupra faptului că raportarea corectă la o dată ulterioară presupune centralizarea corectă a datelor necesare chiar de la începutul aplicării sistemului și compilarea anuală a acestora.

De asemenea, se atrage atenția Statelor Membre asupra faptului că pentru garanțiile ce nu constituie ajutor de stat, acordate individual sau în cadrul unui sistem cu toate că nu există obligația de notificare, Comisia poate verifica dacă garanția sau sistemul respectiv implică elemente de ajutor, de exemplu, în urma unei reclamații. Într-o astfel de situație, Comisia va solicita Statului Membru în cauză informații similare cu cele descrise mai sus în cazul rapoartelor.

În cazul în care există deja obligația prezentării de rapoarte în temeiul obligațiilor de raportare specifice stabilite prin reglementări de exceptare în bloc, linii orientative sau cadre legislative aplicabile în domeniul ajutoarelor de stat, acele rapoarte specifice vor înlocui rapoartele care urmează a fi prezentate în temeiul prezentei obligație de raportare a garanțiilor, cu condiția de a fi incluse informațiile prevăzute în lista de mai sus.

7. Măsuri de punere în aplicare

Comisia invită Statele Membre ca, în ceea ce privește noile garanții, să-și adapteze măsurile de garanție existente la prevederile din prezenta Comunicare până la 1 ianuarie 2010.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 155 din data 20.06.2008

COMUNICAREA COMISIEI

emisă în baza articolului 93 alineatul (1) din Tratatul CE

privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt

1. Introducere

Statele Membre aplică permanent o politică activă de susținere a industriilor care produc pentru export. Din totalul ajutoarelor de stat acordate de Statele Membre industriei prelucrătoare în perioada 1992 – 1994, 7% au avut ca obiectiv susținerea exporturilor și au îmbrăcat forma condițiilor preferențiale de creditare și a creditelor de export pe termen scurt¹.

1.2. Acordarea de subvenții la export afectează în mod direct concurența dintre furnizorii de bunuri și servicii ce activează pe piață. Luând în considerare efectul negativ al acordării de subvenții pentru export, Comisia, în calitate sa de protector al concurenței, calitate consfințită prin Tratatul CE, a condamnat în permanență acordarea de ajutoare pentru export ce afectează comerțul intra-comunitar². Cu toate acestea, chiar dacă acordarea de facilități pentru exportul produselor naționale în afara granițelor Comunității europene poate afecta și concurența la nivel comunitar³, Comisia nu a intervenit în mod sistematic în acest domeniu, în scopul aplicării prevederilor articolelor 92, 93 și 94 din Tratatul CE. Poziția Comisiei a fost determinată de mai multe considerente. În primul rând, acordarea de facilități pentru susținerea activității de export este parțial reglementată de prevederile Tratatului CE referitoare la comerțul exterior, respectiv articolele 112 și 113, iar articolul 112 prevede o armonizare treptată a regimului ajutoarelor pentru export. În al doilea rând, acordarea facilităților pentru susținerea exporturilor extra-comunitare nu afectează doar concurența în interiorul Comunității europene, ci și competitivitatea exportatorilor comunitari în relația cu partenerii comerciali ai Comunității europene care acordă, la rândul lor, facilități pentru susținerea activității de export. Finalmente, prevederile Tratatului CE, precum și cele ale OECD și ale Organizației Mondiale a Comerțului au condus la creșterea controlului în domeniul acordării ajutoarelor de stat având ca obiectiv susținerea exporturilor.

1.3. În timp ce Comisia a evitat să își exercite atribuțiile de control în domeniul acordării creditelor de export și al asigurărilor aferente creditelor pentru export, activitatea Grupului pentru Credite destinate exportului din cadrul Consiliului⁴ și cazurile instrumentate de Curtea Europeană de Justiție⁵ au demonstrat că distorsionarea actuală sau potențială a concurenței la nivel comunitar, manifestată în cel puțin un domeniu, respectiv asigurarea creditelor de export pe termen scurt, poate justifica aplicarea de către Comisie, în condițiile actuale, a reglementărilor din domeniul ajutorului de stat. Distorsionarea mediului concurențial se poate manifesta nu numai la nivelul exportatorilor din diferitele State Membre în cadrul relațiilor lor comerciale derulate în cadrul sau în afara Comunității europene, dar și la nivelul asiguratorilor de credite pentru export ce operează la nivel comunitar.

1.4. Scopul prezentei Comunicări este de a elimina distorsiunile datorate acordării de ajutoare de stat în sectorul asigurării de credite pentru export, sector în care există o concurență reală între asiguratorii publici și privați. Sectorul asigurărilor creditelor pentru export este direct legat de acoperirea riscurilor implicate de acordarea creditelor pe termen scurt destinate susținerii activității de export, atât în ceea ce

¹ Sursă: Al 5-lea raport de supraveghere a ajutoarelor de stat acordate în Uniunea Europeană, EC Commission, 1997, p. 20. Începând din 1992 și până în prezent, reducerile înregistrate în acordarea creditelor subvenționate pentru export agreeată la Helsinki tind să reducă această pondere.

² În al 7-lea raport privind politica de concurență (1977), punctul 242, Comisia a stabilit că ajutoarele pentru export acordate în comerțul intra-comunitar „nu se califică pentru acordarea derogării, indiferente de intensitate, forma de acordare, valoare sau scop”.

³ Vezi decizia Curții Europene de Justiție în Cazul C-142/87 Belgia v. Comisia Europeană [1990] ECR I-959. A se vedea, de asemenea, Cazul C-44/93 Assurances du Crédit v. OND și Belgia [1994] ECR I-3829, paragraful 30.

⁴ „L'assurance crédit et le marché unique 1992 (court-terme)”, raport prezentat grupului de coordonare, raportor P. Callut.

⁵ Vezi Cazul C-63/89 Assurances du Crédit și Cobac v. Consiliul și Comisia Europeană [1991] ECR I-1799 și Cazul C-44/93 Assurances du Crédit v. OND și Belgia [1994] ECR I-3829.

privește comerțul intra-comunitar, cât și în ceea ce privește comerțul cu țările din afara Comunității europene. Asemenea riscuri sunt definite ca „riscuri care pot fi cedate” și vor fi definite în Secțiunea 2. Definiția include, în general, doar așa-numitele „riscuri comerciale”, spre deosebire de „riscurile politice” manifestate în cadrul relațiilor comerciale intra-comunitare și a celor cu majoritatea statelor membre OECD, prezentate în Anexă. În timp ce Statele Membre au făcut, anticipând reacția comunitară, eforturi considerabile de a elimina ajutoarele destinate sectorului comercial al asigurărilor de credite pentru export, existența Pieței unice reclamă necesitatea de a asigura un tratament echitabil în toate circumstanțele.

Prezenta Comunicare nu se va ocupa de asigurările pentru compensarea riscurilor la export pe termen mediu și lung, riscuri care, în general, nu pot fi cedate la acest moment. În acel domeniu, considerentele care au determinat Comisia să se abțină de la utilizarea extensivă a atribuțiilor ei de control în domeniul ajutorului de stat, sunt încă de actualitate. În loc de aceasta, se fac eforturi pentru armonizarea condițiilor de asigurare a creditelor pentru export, a primelor și a politicii de acoperire a riscului de țară, ținându-se cont de condițiile din terțe țări, în așa fel încât să nu fie afectată competitivitatea exportatorilor comunitari.

1.5. Secțiunea 2 a acestei Comunicări descrie structura pieței asigurărilor creditelor pentru export și identifică sectorul comercial, în cadrul căruia operează asiguratori privați și care implică relaționarea între asiguratorii privați și publici sau cei susținuți din surse publice și explică de ce și până la ce nivel se aplică regulile privind ajutorul de stat prevăzute de Tratatul CE. Finalmente, în cadrul Secțiunii 4, Comisia stabilește acțiunile pe care le consideră necesare pentru a se asigura că orice ajutor de stat de felul celor prezentate în cadrul Secțiunii 3 va fi eliminat de pe piață și solicită Statelor Membre să ia măsurile necesare, dacă este cazul, în conformitate cu prevederile articolului 93 alin. (1) din Tratatul CE.

2. Sectoarele în cadrul cărora se manifestă/nu se manifestă concurența în domeniul asigurării creditelor pentru export pe termen scurt

2.1. Raportul Grupului pentru credite destinate exportului din cadrul Consiliului (denumit în continuare „Raportul”), plângerile venite din partea asiguratorilor privați de credite pentru export și cazurile instrumentate de Curtea Europeană de Justiție, au demonstrat că, în unele State Membre, o serie de agenții specializate în acordarea creditelor pentru export „oficiale”, care acoperă riscurile exportatorilor pe termen mediu și lung în baza sumelor acordate sau cu garanția⁶ statului, operează, de asemenea, în baza sumelor acordate sau cu garanția statului și în domeniul asigurării creditelor pentru export pe termen scurt, acolo unde intră în concurență cu asiguratorii privați, care nu primesc asemenea facilități de la stat. Agențiile de creditare „oficiale” în cauză pot reprezenta departamente guvernamentale, companii deținute sau controlate de stat sau companii deținute sau controlate integral de acționari privați. Pentru simplitate, în cadrul prezentei Comunicări, asemenea agenții de creditare vor fi denumite „asiguratorii de credite pentru export publici sau susținuți din surse publice”. Similar agențiilor „oficiale” care operează atât pe piața creditelor pe termen mediu și lung, cât și pe piața creditelor pe termen scurt, unii asiguratorii privați, care operează doar pe piața asigurărilor pe termen scurt, pot fi susținuți, pentru anumite segmente ale activității lor, de către guverne prin intermediul garanțiilor sau al unor aranjamente de reasigurare echivalente. Acești asiguratorii pot fi, de asemenea, incluși în categoria „asiguratorilor susținuți din surse de stat”. Pe de altă parte, asiguratorii de credite pentru export care operează integral sau în principal pe piața creditelor pe termen scurt și care nu beneficiază de sume sau garanții⁷ acordate de către stat pentru oricare dintre segmentele pe care își desfășoară activitatea vor fi denumiți „asiguratorii de credite pentru export privați”.

Raportul a demonstrat că acolo unde asiguratorii de credite pentru export publici sau susținuți din surse publice care beneficiază de sume sau garanții acordate din surse de stat operează pe piața creditelor pe termen scurt, piața pe care se manifestă concurența cu asiguratorii privați, avantajele acordate acestora au potențialul de a distorsiona mediul concurențial. Nu există nicio țară în care asiguratorii de credite de export publici sau susținuți din surse publice să dețină o poziție de monopol în domeniul creditelor pe termen scurt.

⁶ În anumite cazuri, cum ar fi cazul Olandei, afacerile pe termen mediu și lung nu sunt garantate, dar intră sub incidența unui contract comprehensiv de reasigurare încheiat cu Guvernul.

⁷ Sau cu aranjamente de reasigurare echivalente.

Una dintre cele mai dificile domenii de activitate analizate în cadrul raportului a fost furnizarea de servicii de reasigurare de către stat, indiferent de faptul că acest lucru a fost făcut direct sau indirect. Raportul a identificat modalități de reasigurare care acoperă integral riscul și care, astfel, sunt echivalente garanțiilor sau subvențiilor. Actualmente este recunoscut faptul că facilitățile ce îmbracă forma reasigurării, prin intermediul cărora statul doar participă sau suplimentează reasigurarea creditelor acordate de sectorul privat pot, de asemenea, să ofere asigurătorilor care beneficiază de ele un avantaj în fața asigurătorilor privați care nu primesc un astfel de sprijin și, astfel, distorsionează mediul concurențial.

2.2. În ciuda recentelor evoluții, prin care asigurătorii de credite de export publici sau susținuți din surse publice își separă sectorul de asigurare al creditelor pe termen scurt de cel al asigurării creditelor pe termen mediu sau lung prin crearea de companii diferite sau prin introducerea contabilității separate în cadrul aceleiași companii, este necesară, în continuare, așa cum a fost menționat anterior, adoptarea de noi măsuri în scopul creerii unui mediu de afaceri echitabil. Primul lucru care trebuie făcut este acela de a identifica care este sectorul în care se manifestă o concurență reală. Raportul a folosit ca și criteriu determinant pentru identificarea sectorului competitiv existența sau inexistența generală a mai multor servicii private de reasigurare. S-a observat că acest gen de servicii există, în general, în cazul acoperirii riscurilor comerciale la nivelul cumpărătorilor non-publici. În consecință, acoperirea acestei categorii de riscuri reprezintă o activitate comercială. În cazul riscurilor politice (incluzând riscurile cumpărătorilor publici, riscurile transferurilor de monedă și riscurile ne-comerciale, riscul de catastrofă) capacitatea de reasigurare a firmelor private nu este suficientă pentru acoperirea acestei categorii de riscuri. Pe baza unei analize a pieței de reasigurare privată, realizată pornind de la trei criterii – durata, locația și natura riscurilor asigurate, Raportul a considerat că „riscurile care pot fi cedate” implică riscurile de natură comercială, manifestate pe o perioadă de maximum trei ani, în cazul exporturilor la nivel global.

2.3. Comentariile transmise de Statele Membre, asociațiile profesionale și de către asiguratori au semnalat faptul că această definiție a fost prea extensivă. Marea majoritate a acestor comentarii au agreat concluziile Raportului referitoare la faptul că riscurile politice trebuie excluse deoarece piața privată a serviciilor de reasigurare nu este suficient dezvoltată și au indicat ca perioada maximă pe care se manifestă riscul să nu depășească doi ani în cazul riscurilor comerciale. De asemenea, s-a evidențiat dificultatea de a reasigura, în condițiile pieței private, riscul comercial prelungit în cazul țărilor ne-membre ale OECD.

2.4. Având în vedere legătura strânsă dintre riscurile comerciale pe termen lung și insolvență – riscurile comerciale pe termen lung având tendința de a se transforma în insolvență - și nevoia implicită de a include ambele tipuri de risc în aceeași categorie (care pot sau nu fi cedate), este preferabil să se excludă toate riscurile comerciale manifestate în țările ne-membre OECD de la definirea „riscurilor care pot fi cedate”. De asemenea, această Comunicare nu se adresează acestor categorii de riscuri. Finalmente, la momentul actual, se manifestă dificultăți în obținerea de reasigurări pentru acoperirea riscurilor comerciale din surse private în unele state membre OECD.

2.5. În consecință, „riscurile care pot fi cedate” sunt definite în cadrul acestei Comunicări ca riscuri comerciale ale debitorilor ne-publici⁸ care activează în țările prezentate în Anexă. Pentru asemenea riscuri, perioada maximă de manifestare a riscului (perioada de producție plus perioada de creditare) este mai mică de doi ani.

Toate celelalte categorii de riscuri (politic, riscul de producere a unei catastrofe⁹ și riscurile comerciale manifestate în cazul cumpărătorilor publici sau din țările ne-incluse în Anexă) nu sunt încă considerate a fi transferabile.

⁸ Sau garanți ne-publici. Un debitor sau un garant public care, într-o formă sau alta, reprezintă însăși autoritatea publică și nu poate fi declarat în insolvență nici judiciar, nici administrativ. Pentru uzul acestei Comunicări, companiile deținute sau controlate public, ce își desfășoară activitatea în țările incluse în Anexă ca și țări cu risc care poate fi cedat și care se supun unor reglementărilor comune cu cele ce privesc companiile private sunt considerate a reprezenta debitori/garantori ne-publici.

⁹ Acestea sunt războiul, revoluția, dezastrele naturale, accidentele nucleare ș.a.m.d, nu așa-numitele „riscuri comerciale catastrofice” (acumulările catastrofale de pierderi la nivelul unui cumpărător sau țări) care pot fi acoperite total de sistemul existent de reasigurare și care reprezintă riscuri care pot fi cedate.

În sensul prezentei Comunicări, „riscurile comerciale” sunt definite ca:

- rezilierea arbitrară a unui contract de către un debitor, respectiv orice decizie arbitrară a unui debitor ne-public de a întrerupe derularea sau de a termina un contract fără un motiv legitim,
- refuzul arbitrar al unui debitor ne-public de a accepta bunurile care fac obiectul contractului fără un motiv legitim,
- insolvența debitorului ne-public sau a garantului său,
- ne-plata de către debitorul ne-public sau de către un garant a datoriei rezultate ca urmare a executării contractului.

Primele două paragrafe ale punctului 2.5 au fost modificate de Comunicarea Comisiei de modificare a Comunicării Comisiei emise în baza art. 93 alin. (1) din Tratatul CE privind aplicarea art. 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt, publicată în JO C 217 din data de 02.08.2002!

După primul alineat al punctului 2.5, Comunicarea Comisiei de modificare a Comunicării Comisiei emise în baza art. 93 alin. (1) din Tratatul CE privind aplicarea art. 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt, publicată în JO C 217 din data de 22.12.2005 introduce un nou alineat!

2.6. Capacitatea pieței reasigurărilor private variază. Aceasta înseamnă că definiția riscurilor care pot fi cedate nu este imuabilă și se poate modifica în timp; de exemplu, ea poate fi extinsă să acopere și riscurile politice. În consecință, definiția va trebui să fie revizuită periodic (cel puțin o dată pe an) de către Comisie. Comisia va consulta Statele Membre și alte părți interesate cu privire la astfel de revizuirii¹⁰. În măsura în care este necesar, modificările aduse definiției vor lua în considerare sfera de aplicare a legislației comunitare care reglementează asigurarea creditelor de export, în vederea evitării oricărui conflict sau oricărei incertitudini juridice.

Punctul 2.6 a fost modificat de Comunicarea Comisiei de modificare a Comunicării Comisiei emise în baza art. 93 alin. (1) din Tratatul CE privind aplicarea art. 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt, publicată în JO C 217 din data de 22.12.2005!

3. Factorii care distorsionează concurența dintre asigurătorii de credite pentru export privați și publici sau cei susținuți din surse publice

3.1. Factorii care pot distorsiona concurența în favoarea asigurătorilor de credite pentru export public sau susținuți din surse publice ce asigură riscuri care pot fi cedate include¹¹:

- garanții pentru împrumuturi și pierderi acordate de stat de jure sau de facto. Asemenea garanții oferă posibilitatea asigurătorilor de a împrumuta fonduri beneficiind de dobânzi mai reduse decât cele practicate în mod curent pe piață sau asigură însăși posibilitatea asigurătorilor de a putea beneficia de împrumutul în sine. Mai mult, ele elimină nevoia asigurătorilor de a se reasigura pe o piață privată,
- orice discriminare în ceea ce privește obligațiile asigurătorilor, raportate la cele impuse asigurătorilor privați. Trebuie menționat faptul că, la momentul la care Directiva Consiliului nr. 73/239/EEC¹² a fost modificată de Directiva nr. 87/343/EC¹³, a devenit evident că excluderea operațiilor de asigurare a creditelor pentru export realizate cu sprijinul financiar sau cu garanția statului (articolul 2 alin. (2) din Directiva originală) nu a inclus și operațiunile din domeniul acoperirii riscurilor comerciale pe termen scurt care sunt efectuate de

¹⁰ Printre altele, Comisia va solicita ajutorul Consiliului (de exemplu, ajutorul Grupului de Credite pentru Export).

¹¹ Acoperirea riscurilor care nu pot fi cedate de către un asigurător de credite pentru export public sau susținut din surse publice poate încălca prevederile articolului 86 din Tratatul CE. O asemenea acțiune poate face obiectul unei proceduri demarate de către Comisie și poate fi atacată în instanță sau sesizată autorităților naționale de concurență.

¹² Prima Directivă a Consiliului nr. 73/239/EEC din 24 iulie 1973 privind armonizarea cadrului legislativ referitoare la supravegherea asigurărilor directe, altele decât asigurările de viață (JO L 228, 16.08.1973, pag. 3).

¹³ Directiva Consiliului nr. 87/343/EEC din 22 iunie 1987 care modifică Directiva Consiliului nr. 73/239/EEC privind armonizarea cadrului legislativ referitoare la supravegherea asigurărilor directe, altele decât asigurările de viață (JO L 185, 04.07.1987, pag. 72).

asiguratorii de credite de export publici sau susținuți din surse publice pe cheltuiala lor și fără a beneficia de garanția statului¹⁴. Acest lucru semnifică faptul că, pentru a asigura riscurile comerciale pe termen scurt, asiguratorii publici sau cei susținuți din surse publice trebuie să aibă la dispoziție fonduri proprii (rezervă de lichidități, incluzând un fond de garantare) și provizioane tehnice (rezervă semnificativă de fonduri) și trebuie să fi obținut o autorizație, în conformitate cu prevederile articolului 6 și a articolelor următoare din Directiva nr. 73/239/EEC,

- reducerea sau exceptarea de la plata taxelor datorate în mod curent (cum ar fi: taxele aferente societății și taxele percepute asiguratorilor),
- acordarea de facilități sau furnizarea de capital de către stat. Referitor la aceasta din urmă, teoria spune că, cu excepția cazurilor în care statul acționează ca un investitor privat prudent în economia de piață, injecțiile de capital sunt considerate ajutoare de stat¹⁵; furnizarea de către stat de servicii de orice fel, ca de exemplu accesul la și utilizarea infrastructurii de stat, facilitarea accesului la informații confidențiale (de exemplu, informații referitoare la debitori colectate de către ambasade) în mod gratuit sau la un preț redus; reasigurarea de către stat, direct sau prin intermediul unui asigurator public sau susținut din surse publice, în condiții mai favorabile decât cele practicate în mod curent pe piața privată a reasigurărilor, care conduc fie la reducerea prețului reasigurării, fie la crearea artificială a unei capacități care nu ar fi disponibilă pe piața privată.

3.2. Categoriile de facilități prezentate la paragraful 3.1 conferă sau pot conferi asiguratorilor de credite pentru export care beneficiază de ele un avantaj financiar asupra altor asiguratorii de credite pentru export. Asemenea avantaje financiare acordate unor întreprinderi distorsionează concurența și constituie măsuri de natura ajutoarelor de stat în înțelesul articolului 92 alin. (1) din Tratatul CE.

Articolul 92 alin. (1) este aplicabil tuturor măsurilor care furnizează un avantaj financiar sau economic anumitor întreprinderi sau produse și implică o cheltuială publică sau o renunțare la obținerea unor fonduri publice, datorate sau posibil de datorat și pentru care beneficiarul nu datorează nimic sau prea puțin, în măsura în care asemenea măsuri afectează comerțul dintre Statele Membre și distorsionează sau amenință să distorsioneze mediul concurențial prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri¹⁶.

Avantajele financiare prezentate la paragraful 3.1, cu referire la riscurile care pot fi cedate, definite la paragraful 2.5, afectează comerțul intra-comunitar în domeniul serviciilor. Mai mult, ele conduc la înregistrarea unei neuniformități în domeniul asigurărilor disponibile în ceea ce privește acoperirea riscurilor care pot fi cedate în diversele State Membre și, în consecință, distorsionează concurența dintre companiile din Statele Membre, având și un efect secundar asupra comerțului intra-comunitar, chiar dacă este vorba de exporturi intra-comunitare în afara granițelor Uniunii¹⁷. Excepțiile indicate în articolul 92 din Tratat nu se aplică ajutoarelor destinate asigurării riscurilor care pot fi cedate. Efectele distorsionante ale unui asemenea ajutor la nivel comunitar sunt mai importante decât orice posibil interes național sau comunitar în domeniul susținerii exporturilor. Această poziție a fost confirmată de decizia Curții Europene de Justiție în cazul C-63/89, care a privit exact problematica care face obiectul acestei Comunicări. Curtea a reținut că, deși Directiva referitoare la armonizarea parțială a rezervelor deținute de companiile de asigurări, care a exceptat operațiunile de asigurare a creditelor pentru export susținute sau grantate de stat, nu a fost ilegală, factorii care distorsionează concurența dintre asiguratorii privați și cei publici sau susținuți din surse publice „pot justifica utilizarea căilor legale de acțiune în vederea

¹⁴ Vezi decizia Curții Europene de Justiție în Cazul C-63/89, *Assurances du Credit și Cobac v. Consiliu și Comisia Europeană*, citată în nota de subsol 5, pag. 1848 (paragraful 22).

¹⁵ Vezi Comunicarea Comisiei către Statele Membre referitoare la participările autorităților publice la capitalul companiilor (Buletinul CE nr. 9/1984) și Comunicarea Comisiei privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratatul CE întreprinderilor publice care operează în sectorul prelucrător (JO C 307, 13.11.1993, pag. 3).

¹⁶ Vezi decizia Curții Europene de Justiție în Cazul nr. 30/59 *Steenkolenmijnen v. Înalta Autoritate* [1961] ECR pag. 1, paragraful 19; Cazul nr. 173/73 *Italia v. Comisia Europeană* [1974] ECR pag. 709, Cazul nr. 730/79 *Philip Morris v. Comisia Europeană* [1980] ECR pag. 2671.

¹⁷ În decizia adoptată în Cazul nr. C-142/87 *Belgia v. Comisia Europeană*, citat în nota de subsol 3, Curtea a reținut faptul că nu numai ajutoarele destinate să susțină exporturile intra-comunitare, dar și cele ce sunt destinate să susțină exporturile în afara Uniunii pot influența concurența și comerțul intra-comunitar. Ambele tipuri de operațiuni sunt asigurate de asiguratorii de credite pentru export și, de aceea, ajutorul acordat în ambele cazuri poate afecta concurența și comerțul intra-comunitar.

penalizării încălcării prevederilor (articolului 92)”¹⁸. În decizia emisă în cazul C-44/93¹⁹, Curtea Europeană de Justiție a considerat că facilitățile în cauză constituie ajutoare de stat și a confirmat faptul că Comisia Europeană trebuie să adopte măsuri pentru a își revizui poziția.

4. Acțiuni necesare pentru eliminarea distorsionării concurenței în sectorul asigurării creditelor pentru export pe termen scurt cu referire la acoperirea riscurilor care pot fi cedate

4.1. Ajutoarele de stat de tipul celor prezentate în paragraful 3.1, de care beneficiază asiguratorii de credite pentru export susținuți din surse publice pentru acoperirea riscurilor care pot fi cedate, definite la paragraful 2.5, pot distorsiona concurența și, în consecință, nu pot beneficia de exceptarea de la aplicarea reglementărilor în domeniul ajutorului de stat prevăzută de Tratatul CE.

4.2. De aceea, Statele Membre sunt chemate, în condițiile articolului 93 alin. (1) din Tratat, să modifice, acolo unde este necesar, în termen de maximum un an de la data publicării acestei Comunicări, sistemele lor de asigurare a creditelor pentru export aplicabile riscurilor care pot fi cedate, de așa manieră încât să stopeze acordarea, în beneficiul asiguratorilor de credite pentru export publici sau susținuți din surse publice care acoperă asemenea riscuri, de ajutoare de stat incluse în următoarele categorii:

- (a) garanții de stat pentru împrumuturi și pierderi;
- (b) exceptarea de la obligația de a constitui rezerve corespunzătoare sau de la alte obligații prezentate la al doilea punct al paragrafului 3.1.;
- (c) reducerea sau exceptarea de la plata taxelor sau altor sume plătibile în mod normal;
- (d) acordarea de ajutoare sau furnizarea de capital sau orice altă formă de finanțare, în condițiile în care un investitor privat acționând în condiții normale de piață nu ar lua decizia de a investi în companie sau în condiții pe care un investitor privat nu le-ar accepta;
- (e) furnizarea de către stat a oricărei categorii de servicii, cum ar fi accesul la sau utilizarea infrastructurii publice, accesul la facilități sau informații confidențiale (de exemplu, informații referitoare la debitori, colectate de către ambasade), în mod gratuit sau la un preț redus; și
- (f) reasigurarea de către stat, direct sau indirect, prin intermediul unui asigurator de credite pentru export public sau susținut din surse publice, în condiții mai favorabile decât cele practicate în mod curent pe piața privată de reasigurări, care conduc fie la reducerea prețului reasigurării, fie la crearea artificială a unei capacități care nu ar fi disponibilă pe piața privată.

În orice caz, până la data revizuirii prezentei Comunicări, menționate la paragraful 4.3, reglementările existente în domeniul reasigurării de stat complementare rămân permisiibile pentru o perioadă de tranziție, presupunând că:

- reasigurarea creditelor de către stat reprezintă un element nesemnificativ în pachetul total de reasigurare al asiguratorului,
- acolo unde contractul de reasigurare al asiguratorului combină riscuri care pot cu riscuri care nu pot fi cedate și orice reasigurare realizată de stat este, astfel, atașată inevitabil și riscurilor care pot fi cedate, nivelul reasigurării realizate de către stat în cazul riscurilor care pot fi cedate nu trebuie să depășească nivelul care ar fi fost disponibil pe piața privată a reasigurărilor dacă reasigurarea ar fi fost considerată pentru această categorie de riscuri luate separat,
- reasigurarea realizată de stat nu acționează de așa manieră încât să dea posibilitatea asiguratorului de a își asigura afacerea încheiată cu un cumpărător individual dincolo de limitele fixate de reasiguratorii privați existenți pe piață,
- prima percepută pentru reasigurarea realizată de stat reflectă riscurile, este calculată conform tehnicilor comerciale practicate pe piață și, acolo unde există o rată echivalentă de piață, este cel puțin egală cu această rată,

¹⁸ Citat în nota de subsol 5; vezi paragraful 24. Avocatul-General Tesauro, în pledoaria sa, a considerat că acolo unde se manifestă concurența între asiguratorii privați și cei publici sau susținuți din surse publice, „este dificil de menționat unde Statele Membre pot furniza sprijin financiar operatorilor publici. Orice fel de intervenții pot fi incompatibile cu reglementările privind ajutorul de stat” ([1991] ECR I-1835, punctul 15).

¹⁹ Citat în nota de subsol 3; vezi mai ales paragraful 34.

- reasigurarea realizată de stat pentru riscurile care pot fi cedate este posibil de accesat de toți asiguratorii de credite care sunt capabili să satisfacă un set comun de criterii de eligibilitate.

4.3. Pentru a se putea conforma prevederilor din paragraful 4.2, asiguratorii de credite de export publici sau susținuți din fonduri publice vor trebui, cel puțin, să mențină o administrare și o contabilitate separată pentru asigurările care acoperă riscurile care pot fi cedate, respectiv riscurile care nu pot fi cedate, încheiate cu sprijinul sau cu garanția statului, demonstrând astfel că nu beneficiază de ajutoare de stat în cazul asigurărilor pentru riscuri care pot fi cedate. Contabilitatea corespunzătoare afacerilor asigurate din resursele proprii ale asiguratorului trebuie să fie respecte prevederile Directivei Consiliului nr. 91/674/EC²⁰.

Mai mult, orice Stat Membru care furnizează servicii de reasigurare asiguratorilor de credite pentru export prin participarea sau implicarea în contractele de reasigurare încheiate de sectorul privat acoperind atât riscurile care pot fi cedate, cât și riscurile care nu pot fi cedate, va trebui să demonstreze că respectivele înțelegeri nu implică acordarea de ajutoare de stat în înțelesul paragrafului 4.2 (f).

Pentru aceasta, Comisia, în strânsă colaborare cu Statele Membre, va monitoriza permanent aceste înțelegeri, începând de la data publicării acestei Comunicări, pe baza unei raportări bi-anuale transmise de către Statele Membre implicate și va finaliza un raport privind aceste înțelegeri până la sfârșitul anului 1998. Raportul va ține cont de toate informațiile și experiența acumulate până la acel moment referitoare la funcționarea pieței asigurării creditelor pentru export pe termen scurt și a intervenției Statelor Membre asupra acesteia, informații furnizate prin rapoartele de implementare transmise Comisiei conform prevederilor paragrafului 4.5, în vederea întocmirii primei raportări anuale care va fi realizată în condițiile prevăzute de paragraful 4.6 și prin orice notificări ale utilizării clauzei derogatorii prevăzute de paragraful 4.4. Raportul va identifica care înțelegeri ale Statelor Membre implică ajutoare de stat, iar Statele Membre vor fi solicitate să finalizeze aceste înțelegeri cel mai târziu la sfârșitul anului 1999.

4.4. Principiul care statuează că asigurările pentru credite pentru export în cazul riscurilor care pot fi cedate ar trebui oferite de către asiguratorii publici sau susținuți din surse publice doar dacă avantajele financiare prezentate în paragraful 4.2 sunt eliminate din ele poate fi încălcat doar în circumstanțele prezentate mai jos.

În anumite state, este posibil ca acoperirea pentru riscurile ce se manifestă în cazul creditelor pentru export care pot fi cedate să nu fie temporar posibilă de oferit de către asiguratorii de credite pentru export privați sau de către asiguratorii de credite pentru export publici sau susținuți din surse publice care operează pe cont propriu, datorită unei lipse de capacitate în domeniul serviciilor de asigurare sau reasigurare. În consecință, aceste riscuri sunt considerate temporar a face parte din categoria riscurilor care nu pot fi cedate.

În asemenea circumstanțe, aceste riscuri temporar ne-cedabile pot fi acoperite de către asiguratorii de credite pentru export publici sau susținuți din surse publice, asiguratorii ce asigură riscurile ne-cedabile cu sprijinul sau cu garanția statului. Asiguratorul trebuie, pe cât posibil, să alinieze primele de asigurare percepute pentru asemenea riscuri cu cele percepute în alte țări de către asiguratorii de credite pentru export ce acoperă aceeași categorie de risc.

Orice Stat Membru ce intenționează să utilizeze această clauză derogatorie trebuie să notifice imediat Comisia Europeană asupra proiectului său de decizie. Notificarea ar trebui să conțină un raport de piață ce demonstrează lipsa acoperirii riscurilor de către piața asigurărilor private, prin furnizarea de dovezi despre aceasta provenind de la doi mari asiguratorii de credite pentru export privați de renume, precum și de la un asigurator de credite național, care să justifice utilizarea acestei clauze. Mai mult, ar trebui să conțină o descriere a condițiilor pe care asiguratorul de credite pentru export public sau susținut din surse publice intenționează să le aplice pentru acoperirea unui asemenea risc.

În termen de două luni de la primirea unei asemenea notificări, Comisia va examina dacă punerea în aplicare a clauzei derogatorii respectă condițiile anterior menționate și este compatibilă cu Tratatul CE.

²⁰ Directiva Consiliului nr. 91/674/EEC din 19 decembrie 1991 referitoare la contabilitatea anuală și contabilitatea consolidată a întreprinderilor ce operează în sectorul asigurărilor (JO L 374, 31.12.1991, pag. 7).

Dacă Comisia confirmă faptul că sunt îndeplinite condițiile pentru punerea în aplicare a clauzei derogatorii, decizia sa privind compatibilitatea este limitată la o perioadă de doi ani de la data emiterii deciziei, considerând faptul că condițiile ce se manifestă pe piață care justifică utilizarea punerea în aplicare a clauzei derogatorii nu se modifică în această perioadă.

Mai mult, Comisia poate, după ce se consultă cu Statele Membre, să revizuiască condițiile de punere în aplicare a clauzei derogatorii; ea poate, de asemenea, decide să suspende aplicarea acesteia sau să o înlocuiască cu un alt mecanism.

4.5. Comunicarea se va aplica începând cu data de 1 ianuarie 1998 pentru o perioadă de cinci ani. Statele Membre sunt obligate să informeze Comisia, în termen de două luni de la notificarea prezentei Comunicări, dacă acceptă recomandările acesteia. Cel târziu la 1 ianuarie 1999, Statele Membre trebuie să informeze Comisia asupra măsurilor pe care le vor adopta în vederea asigurării conformității cu prevederile Comunicării. Informările vor include aceste măsuri sau, în caz că sistemele operaționale în Statele Membre implică încă acordarea de facilități de natura ajutorului de stat, Comisia va evalua asemenea ajutoare prin prisma prevederile articolelor 92 și 93 din Tratat, în conformitate cu principiile menționate anterior.

Punctul 4.5 a fost modificat de Comunicarea Comisiei de modificare a Comunicării Comisiei emise în baza art. 93 alin. (1) din Tratatul CE privind aplicarea art. 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt, publicată în JO C 217 din data de 22.12.2005!

4.6. Comisia va reevalua definiția riscurilor care pot fi cedate și modul de funcționare al prezentei Comunicări, în colaborare cu Statele Membre și părțile interesate, prin prisma evoluțiilor de pe piață și a eventualei legislații comunitare. Toate informațiile primite de către Comisie de la Statele Membre și de la părțile interesate, referitoare la o asemenea revizuire vor fi puse la dispoziția tuturor celorlalți participanți la procesul de revizuire, cu acordul emitentului.

ANEXA

Lista țărilor cu risc care poate fi cedat

Anexa a fost modificată de Comunicarea Comisiei de modificare a Comunicării Comisiei emise în baza art. 93 alin. (1) din Tratatul CE privind aplicarea art. 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt, publicată în JO C 217 din data de 02.08.2002!

Uniunea Europeană

Austria
Belgia
Danemarca
Finlanda
Franța
Germania
Grecia
Irlanda
Italia
Luxemburg
Olanda
Portugalia
Spania
Suedia
Marea Britanie

Țările membre OECD și care sunt considerate a fi țări cu risc care poate fi cedat

Australia
Canada
Islanda
Japonia
Noua Zeelandă
Norvegia
Elveția
Statele Unite ale Americii

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 281 din data 17.09.1997

COMUNICAREA COMISIEI **de modificare a Comunicării Comisiei emise în baza articolului 93 alineatul (1)** **din Tratatul CE privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratat în cazul** **asigurării creditelor de export pe termen scurt**

1. Introducere

Comunicarea Comisiei emisă în baza articolului 93 alineatul (1) din Tratatul CE privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt¹ (în continuare denumită “Comunicarea din 1997”) s-a aplicat începând cu data de 01 ianuarie 1998 pentru o perioadă de 5 ani, care în mod normal expiră la 31 decembrie 2002.

Scopul Comunicării din 1997 este de a elimina distorsionarea concurenței cauzată de acordarea ajutoarelor de stat în sectorul asigurării creditelor pentru export, acolo unde se manifestă o concurență reală între societățile de asigurare a creditelor pentru export publice sau susținute din surse publice și cele private. În special, sectorul în care se manifestă o astfel de concurență și care face, deci obiectul Comunicării din 1997 este acela al asigurării creditelor pentru export care acoperă riscurile aferente creditelor de export pe termen scurt aferente comerțului practicat în interiorul Comunității și comerțului cu țările din afara ei.

Această categorie de riscuri este definită în Comunicarea din 1997 ca „riscuri care pot fi cedate”. Riscurile care pot fi cedate sunt acele riscuri care nu pot să fie acoperite de asiguratorii de credite pentru export cu sprijinul statului. Toate acele riscuri care nu pot fi cedate pot, dimpotrivă, să beneficieze de suport public.

Punctul 2.6 din Comunicarea din 1997 menționează:

“Capacitatea pieței reasigurărilor private variază. Aceasta înseamnă că definiția riscurilor care pot fi cedate nu este imuabilă și se poate modifica în timp; de exemplu, ea poate fi extinsă să acopere și riscurile politice. În consecință, definiția va trebui să fie revizuită periodic (cel puțin o dată pe an) de către Comisie. Comisia va consulta Statele Membre și alte părți interesate cu privire la astfel de revizuirii². În măsura în care este necesar, modificările aduse definiției vor lua în considerare sfera de aplicare a legislației comunitare care reglementează asigurarea creditelor de export, în vederea evitării oricărui conflict sau oricărei incertitudini juridice”.

Urmare efectuării unui studiu în cadrul pieței private de reasigurare și după consultarea Statelor Membre, atât în cadrul Grupului de Credite pentru Export din cadrul Consiliului, cât și în cadrul întâlnirilor multilaterale pe probleme de ajutor de stat, Comisia a hotărât să modifice definiția riscurilor care pot fi cedate, prin includerea riscurilor politice apărute în cadrul Uniunii Europene și în acele State Membre OECD incluse în Anexa Comunicării din 1997. Lista curentă, cuprinzând numele tuturor Statelor Membre va fi înlocuită de o referire generică la Statele Membre ale Uniunii Europene, astfel încât viitoarea extindere a Uniunii Europene să nu necesite efectuarea de noi modificări în Comunicarea din 1997.

Noua definiție a riscurilor care pot fi cedate va deveni aplicabilă începând cu 01 ianuarie 2002 și va rămâne în vigoare până la data de 31 decembrie 2004. Notificările de ajutor de stat care sunt în analiză la data de 01 ianuarie 2002 vor fi evaluate ținând cont de noua definiție. Ajutoarele de stat ilegale, respectiv acele ajutoare care au fost acordate fără respectarea prevederilor art. 88 (3) din Tratat, vor fi analizate ținând cont de regulile în vigoare la momentul la care ajutorul a fost acordat.

¹ JO C 281, 17.09.1997, pag. 4.

² Printre altele, Comisia va solicita ajutorul Consiliului (de exemplu, ajutorul Grupului de Credite pentru Export).

De asemenea, Comisia a decis să extindă durata de aplicare a Comunicării din 1997 până la data de 31 decembrie 2004.

Comisia dorește să informeze Statele Membre și părțile interesate că intenționează să efectueze un nou studiu în 2003 pentru a verifica capacitatea pieței private de reasigurare de a se adapta la o ulterioară extindere a definiției riscurilor care pot fi cedate, definiție care să acopere o gama largă de riscuri comerciale, chiar și riscurile comerciale ce se manifestă în toate țările din lume. Dacă rezultatele acestui studiu și consultările cu Statele Membre confirmă că o astfel de abordare este posibilă, Comisia va modifica, în consecință, definiția riscurilor care pot fi cedate, ca parte a revizuirii generale a Comunicării din 1997, în anul 2004.

2. Modificări ale Comunicării din 1997

La data de 1 ianuarie 2002 vor intra în vigoare următoarele modificări ale Comunicării din 1997:

la Punctul 2.5, primele două paragrafe vor fi înlocuite de:

„În consecință, „riscurile care pot fi cedate” sunt definite în cadrul acestei Comunicări ca riscuri comerciale și politice ale debitorilor publici și ne-publici care activează în țările prezentate în Anexă. Pentru asemenea riscuri, perioada maximă de manifestare a riscului (perioada de producție plus perioada de creditare cu moment de începere normal și termen de creditare obișnuit) este mai mică de doi ani. Toate celelalte categorii de riscuri (de exemplu, riscul de producere a unei catastrofe³ și riscurile comerciale și politice manifestate în țările ne-incluse în Anexă) nu sunt încă considerate a fi transferabile”.

Punctul 2.6 va fi înlocuit de:

„Capacitatea pieței reasigurărilor private variază. Aceasta înseamnă că definiția riscurilor care pot fi cedate nu este imuabilă și se poate modifica în timp; de exemplu, ea poate fi extinsă să acopere și riscurile politice. În consecință, definiția va trebui să fie revizuită la data expirării acestei Comunicări, respectiv 31 decembrie 2004⁴. În măsura în care este necesar, modificările aduse definiției vor lua în considerare sfera de aplicare a legislației comunitare care reglementează asigurarea creditelor de export, în vederea evitării oricărui conflict sau oricărei incertitudini juridice”.

la Punctul 4.5, prima propoziție va fi înlocuită de:

„Prezenta Comunicare se va aplica începând cu 1 ianuarie 1998 pentru o perioadă de 7 ani”.

Anexa va fi înlocuită de :

³ Acestea sunt războiul, revoluția, dezastrele naturale, accidentele nucleare ș.a.m.d, nu așa-numitele „riscuri comerciale catastrofice” (acumulările catastrofale de pierderi la nivelul unui cumpărător sau țări) care pot fi acoperite total de sistemul existent de reasigurare și care reprezintă riscuri care pot fi cedate.

⁴ Printre altele, Comisia va solicita ajutorul Consiliului (de exemplu, ajutorul Grupului de Credite pentru Export).

ANEXA

Lista țărilor cu risc care poate fi cedat**Uniunea Europeană**

Toate țările membre

Țări membre ale OECD

Australia

Canada

Islanda

Japonia

Noua Zeelandă

Norvegia

Elveția

Statele Unite ale Americii

III. Măsuri specifice propuse Statelor Membre, în conformitate cu prevederile art. 88 (1) din Tratat

Comisia propune Statelor Membre, în conformitate cu prevederile art. 88 (1) din Tratat, aplicarea următoarele măsuri referitoare la schemele existente.

Pentru a se asigura respectarea noii definiții a riscurilor care pot fi cedate, Statele Membre vor modifica, unde este necesar, sistemele lor de creditare pentru export aplicabile riscurilor care pot fi cedate astfel încât, acordarea ajutoarelor de stat de tipul celor la care face referire Punctul 4.2 literele (a) - (f) din Comunicarea din 1997, societăților de asigurare a creditelor pentru export susținute din surse publice, să se încheie la 01 ianuarie 2002.

Statele Membre sunt invitate să transmită acordul lor explicit referitor la aplicarea măsurilor propuse în termen de două luni de la data publicării acestei Comunicări. În absență unui răspuns, Comisia va considera că Statele Membre în cauză nu sunt de acord cu măsurile propuse.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 217 din data 02.08.2002

COMUNICAREA COMISIEI
privind prelungirea aplicării Comunicării Comisiei emisă în baza articolului 93 alineatul (1)
din Tratatul CE privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor
de export pe termen scurt

Prima Comunicare a Comisiei adresată Statelor Membre în temeiul articolului 93 alineatul (1) din Tratatul CE privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt a fost adoptată în 1997¹ și urma să se aplice pe o perioadă de cinci ani de la 1 ianuarie 1998.

În 2001, Comisia adoptă un amendament² la Comunicarea din 1997 cu privire la definiția riscurilor „care pot fi cedate”, pentru a reflecta situația diferită a pieței reasigurărilor private. Comisia a decis, de asemenea, să prelungească perioada de aplicare a Comunicării din 1997 până la 31 decembrie 2004. În afară de aceasta, punctul 2.6 al Comunicării din 1997 a fost modificat după cum urmează: „Capacitatea pieței reasigurărilor private variază. Aceasta înseamnă că definiția riscurilor care pot fi cedate nu este imuabilă și se poate modifica în timp. În consecință, definiția poate fi revizuită, în special la atingerea la termen a prezentei Comunicări la 31 decembrie 2004. Comisia va consulta Statele Membre și alte părți interesate cu privire la astfel de revizuiți”.

Pentru a avea timpul necesar evaluării capacității pieței reasigurărilor private și finalizării acestei revizuiți, Comisia a decis să continue aplicarea acestei Comunicări, astfel cum a fost modificată în 2001, până la publicarea de noi norme cu privire la ajutoarele de stat în domeniul asigurării creditelor de export pe termen scurt sau până la 31 decembrie 2005.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 307 din data 11.12.2004

¹ JO C 281, 17.09.1997, pag. 4.

² JO C 217, 02.08.2001, pag. 2.

COMUNICAREA COMISIEI

adresată Statelor Membre de modificare a comunicării în temeiul articolului 93 alineatul (1) din Tratatul CE privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt

1. Introducere

Comunicarea Comisiei adresată Statelor Membre în temeiul articolului 93 alineatul (1) din Tratatul CE privind aplicarea articolelor 92 și 93 din tratat în cazul asigurării creditelor de export pe termen scurt¹ (denumită în continuare „Comunicarea din 1997”) a fost adoptată în anul 1997 și s-a aplicat pe o perioadă de cinci ani, de la 1 ianuarie 1998 până la 31 decembrie 2002.

În 2001, Comisia adoptă un amendament la Comunicarea din 1997² (denumit în continuare „Amendamentul din 2001”) privind definiția riscurilor „care pot fi cedate” și care nu pot fi acoperite de asigurătorii de credite de export cu sprijinul statului. De asemenea, Amendamentul din 2001 a prelungit până la 31 decembrie 2004 valabilitatea Comunicării din 1997. Valabilitatea Comunicării din 1997 a fost prelungită din nou, până la 31 decembrie 2005, printr-o Comunicare adoptată de Comisie în 2004³.

În conformitate cu punctul 2.6 din Comunicarea din 1997, astfel cum se prevede în Amendamentul din 2001:

„Capacitatea pieței reasigurărilor private variază. Aceasta înseamnă că definiția riscurilor care pot fi cedate nu este imuabilă și se poate modifica în timp. În consecință, definiția poate fi revizuită, în special la atingerea la termen a prezentei Comunicări la 31 decembrie 2004. Comisia va consulta Statele Membre și alte părți interesate cu privire la astfel de revizui. În măsura în care este necesar, modificările aduse definiției vor lua în considerare sfera de aplicare a legislației comunitare care reglementează asigurarea creditelor de export, în vederea evitării oricărui conflict sau oricărei incertitudini juridice⁴.

De asemenea, în introducere, Amendamentul din 2001 prevede următoarele:

„Comisia dorește să informeze Statele Membre și părțile interesate cu privire la faptul că intenționează să efectueze un nou studiu în 2003 pentru a verifica capacitatea pieței reasigurărilor private de a se adapta la o nouă lărgire a definiției riscurilor care pot fi cedate care să acopere o gamă mai largă de astfel de riscuri comerciale, existând posibilitatea de a cuprinde riscurile comerciale generate în toate țările lumii. În cazul în care rezultatele studiului și consultările cu Statele Membre confirmă faptul că o astfel de acoperire este posibilă, definiția riscurilor care pot fi cedate se va modifica în consecință în cadrul revizuirii generale a Comunicării din 1997 în 2004”.

În urma efectuării unui studiu privind situația pieței reasigurărilor private în domeniul asigurării creditelor de export și după consultarea Statelor Membre, atât în cadrul grupului de lucru al Consiliului pe problema creditelor de export, cât și în cadrul unei întâlniri multilaterale pe tema ajutoarelor de stat și după consultarea altor părți interesate, Comisia a decis să nu modifice definiția riscurilor „care pot fi cedate”, prevăzută de Amendamentul din 2001. Cu toate acestea, datorită faptului că în majoritatea Statelor Membre acoperirea asigurării creditelor de export oferite de asigurători privați întreprinderilor mici cu o cifră de afaceri din export limitată este fie absentă, fie insuficientă, situația fiind provocată de lipsa rentabilității sau de o rentabilitate foarte redusă care reflectă o extindere insuficientă a țărilor/cumpărătorilor străini și o lipsă de instruire și de informații privind complexitatea asigurării creditelor de export în rândul unor astfel de societăți, ceea ce determina cheltuieli mari de asistență și de pregătire, Comisia este pregătită să considere temporar riscurile legate de export ca riscuri „care nu pot fi cedate” în acele State Membre în care nu există o ofertă corespunzătoare pe piața privată, luând

¹ JO C 281, 17.09.1997, pag. 4.

² JO C 217, 02.08.2001, pag. 2.

³ JO C 307, 11.12.2004, pag. 12.

⁴ Inter alia, Comisia va apela la ajutorul Consiliului (spre exemplu la Grupul Credite de Export din cadrul acestuia).“

în considerare și necesitatea de adaptare a asigurătorilor privați la dimensiunea mărită a pieței creată de extinderea UE.

Această nouă dispoziție se aplică de la 1 ianuarie 2006 până la 31 decembrie 2010. Cu toate acestea, Comisia va evalua situația pieței pentru IMM-urile cu cifră de afaceri din export redusă în termen de trei ani. În cazul în care se dovedește că acoperirea asigurării creditelor de export oferită acestor IMM-uri pe piața privată este suficientă, Comisia va modifica prezenta Comunicare în sensul considerării riscurilor legate de export ca riscuri „care pot fi cedate”.

Comisia a decis, de asemenea, să prelungească valabilitatea Comunicării din 1997 până la 31 decembrie 2010.

Comisia dorește să informeze Statele Membre și părțile interesate că în 2010 va reexamina capacitatea pieței reasigurărilor private pentru a adapta în consecință, dacă este necesar, definiția riscurilor „care pot fi cedate”, în special în ceea ce privește noua situație care poate da naștere la riscuri „care nu pot fi cedate”.

2. Modificări ale Comunicării din 1997

Următoarele modificări ale Comunicării din 1997, astfel cum a fost modificată prin Amendamentul din 2001, intră în vigoare la 01 ianuarie 2006:

1. La punctul 2.5, după primul alineat se introduce următorul alineat:

„Fără a aduce atingere definiției riscurilor „care pot fi cedate” cuprinsă în prima teză de la alineatul anterior, dacă și în măsura în care nu există o piață a asigurărilor private într-un Stat Membru, riscurile comerciale și politice suferite de debitori publici și de debitori care nu sunt publici stabiliți în țările enumerate în anexă sunt considerate riscuri care nu pot fi cedate temporar în cazul în care sunt suportate de întreprinderi mici și mijlocii care intră sub incidența definiției comunitare relevante⁵ și a căror cifră de afaceri anuală totală din export nu depășește două milioane de euro⁶. Într-o astfel de situație, un asigurător de credite de export public sau care beneficiază de susținere publică își va alinia, în măsura în care este posibil, nivelul primelor pe care le solicită pentru astfel de riscuri „care nu pot fi cedate” la cele pe care asiguratori de credite de export din alte țări le practică în mod normal pentru riscuri similare, adică luând în considerare extinderea limitată a cumpărătorilor străini, caracteristicile întreprinderilor asigurate și costurile aferente. Statele Membre care intenționează să notifice Comisia cu privire la aplicarea acestei clauze se vor supune aceleași proceduri și aceleași condiții ca și cele prevăzute la punctul 4.4 de mai jos pentru aplicarea clauzei de salvare. Comisia își rezervă dreptul de a suspenda această clauză sau de a revizui condițiile de aplicare ale acesteia în consultare cu Statele Membre, în cazul în care constată modificarea capacității pieței asigurărilor private în acest segment pe parcursul perioadei de valabilitate a prezentei Comunicări.

2. Punctul 2.6 se înlocuiește cu următorul text:

„Capacitatea pieței reasigurărilor private variază. Aceasta înseamnă că definiția riscurilor care pot fi cedate nu este imuabilă și se poate modifica în timp. În consecință, definiția poate fi revizuită, în special la ajungerea la termen a prezentei Comunicări. Cu această ocazie, Comisia va consulta reprezentanții Statelor Membre cu experiență relevantă în acest domeniu, precum și alte părți interesate, cu privire la astfel de revizui. În măsura în care este necesar, modificările definiției vor lua în considerare sfera de aplicare a legislației comunitare care reglementează asigurarea creditelor de export, în vederea evitării oricărui conflict sau oricărei incertitudini juridice”.

3. Punctul 4.5 se înlocuiește cu următorul text:

„Prezenta Comunicare se aplică până la 31 decembrie 2010”.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 325 din data 22.12.2005

⁵ Recomandarea 2003/361/EC a Comisiei din 6 mai 2003 privind definiția întreprinderilor mici și mijlocii, JO L 124, 20.05.2003, pag. 36, astfel cum poate fi modificată în viitor.

⁶ Calculul cifrei de afaceri anuale din export se va efectua în conformitate cu articolul 4 din anexa I la Recomandarea 2003/361/CE a Comisiei din 6 mai 2003, astfel cum poate fi modificată în viitor. Dispozițiile articolului 4 alineatul (2) din anexa I se vor aplica mutatis mutandis în ceea ce privește cifra de afaceri anuală din export a întreprinderii implicate.”

COMUNICAREA COMISIEI

privind aplicarea normelor privind ajutorul de stat în cazul măsurilor referitoare la impozitarea directă a activităților economice

Introducere

1. La 1 decembrie 1997, în urma unei ample dezbateri privind necesitatea unei acțiuni coordonate la nivel comunitar pentru a combate concurența fiscală dăunătoare, Consiliul (Ecofin) adoptă o serie de concluzii și a convenit asupra unei rezoluții privind un Cod de conduită privind impozitarea activităților economice (denumit în continuare „Cod de conduită”)¹. Cu această ocazie, Comisia s-a angajat să elaboreze Linii directoare privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratat în domeniul măsurilor legate de impozitarea directă a activităților economice și să monitorizeze cu atenție „aplicarea strictă a normelor privind ajutorul în cauză”. Codul de conduită urmărește să îmbunătățească transparența în domeniul impozitelor printr-un sistem de schimb de informații între Statele Membre și de evaluare a oricăror măsuri fiscale ce pot fi cuprinse în acesta. Dispozițiile Tratatului privind ajutorul de stat de stat vor contribui, de asemenea, prin propriile mecanisme, la obiectivul de combatere a concurenței fiscale neloiale.

2. Angajamentul Comisiei privind ajutorul de stat acordat sub formă de măsuri fiscale face parte din obiectivul mai larg de clarificare și consolidare a aplicării normelor referitoare la ajutorul de stat în scopul reducerii denaturării concurenței pe Piața unică. Principiul incompatibilității cu Piața comună și derogările de la acest principiu se aplică ajutorului „acordat sub orice formă”, inclusiv anumite măsuri fiscale. Cu toate acestea, problema dacă o măsură fiscală poate fi sau nu considerată drept ajutor în temeiul articolului 92 alineatul (1) din Tratat necesită o clarificare pe care prezenta Comunicare își propune să o ofere. O asemenea clarificare este importantă mai ales datorită cerințelor procedurale care decurg din calificarea drept „ajutor” și a consecințelor nerespectării acestor cerințe de către Statele Membre.

3. În urma realizării Pieței unice și a liberalizării circulației capitalurilor, a devenit, de asemenea, evident faptul că este nevoie să se examineze efectele speciale ale ajutorului acordat sub formă de măsuri fiscale și să se clarifice consecințele privind evaluarea compatibilității ajutorului cu Piața comună². Instituirea uniunii economice și monetare și consolidarea bugetelor naționale pe care aceasta o presupune va face să fie și mai necesar controlul strict al ajutorului de stat, indiferent de forma acestuia. În mod similar, trebuie luate în considerare, în interesul comun, repercursiunile majore pe care anumite ajutoare acordate prin măsuri fiscale le-ar putea avea asupra veniturilor altor State Membre.

4. Pe lângă obiectivul de asigurare a faptului că Deciziile Comisiei sunt transparente și previzibile, prezenta Comunicare are ca scop și asigurarea coerenței și a egalității de tratament între Statele Membre. Comisia intenționează, astfel cum este specificat în Codul de conduită, să examineze sau să reexamineze, caz cu caz, pe baza prezentei Comunicări, regimurile fiscale în vigoare în Statele Membre.

A. Mijloacele de acțiune comunitare

5. Tratatul împuternicește Comunitatea să ia măsuri pentru a elimina diferitele tipuri de denaturări care dăunează bunei funcționări a Pieței comune. Astfel, distincția între diferitele tipuri de denaturări este esențială.

6. Anumite măsuri fiscale generale pot împiedica buna funcționare a Pieței interne. În cazul unor asemenea măsuri, Tratatul oferă, pe de o parte, posibilitatea armonizării dispozițiilor fiscale ale Statelor Membre, în temeiul articolului 100 (Directive ale Consiliului, adoptate în unanimitate). Pe de altă parte,

¹ JO C 2, 06.01.1998, pag. 1.

² A se vedea Planul de acțiune pentru piața unică, CSE(97) 1, 4 iunie 1997, obiectiv strategic 2, acțiunea 1.

anumite disparități între dispozițiile generale planificate sau existente în Statele Membre, pot denatura concurența și pot crea denaturări care trebuie eliminate în temeiul articolelor 101 și 102 (consultarea de către Comisie a Statelor Membre relevante; dacă este cazul, Directive ale Consiliului adoptate cu majoritate calificată).

7. Denaturările concurenței ce derivă din ajutorul de stat intră sub incidența unui sistem de autorizare prealabilă de către Comisie, supus controlului jurisdicțional al instanțelor comunitare. În temeiul articolului 93 alineatul (3), măsurile de ajutor de stat trebuie notificate Comisiei. Statele Membre nu pot pune în aplicare măsurile de ajutor propuse de ele înainte ca acestea să fi fost aprobate de Comisie. Comisia nu examinează compatibilitatea ajutorului în funcție de forma sub care se găsește, ci în funcție de efect. Aceasta poate decide că Statul Membru trebuie să modifice sau să abroge ajutorul pe care Comisia îl consideră incompatibil cu Piața comună. În cazul în care ajutorul a fost deja pus în aplicare prin încălcarea normelor procedurale, Statul Membru trebuie în principiu să-l recupereze de la beneficiar (beneficiari).

B. Aplicarea articolului 92 alineatul (1) din Tratatul CE în cazul măsurilor fiscale

8. Articolul 92 alineatul (1) afirmă că „sunt incompatibile cu Piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale între Statele Membre”. Aplicând normele comunitare privind ajutorul de stat, este irelevant dacă măsura este una fiscală deoarece articolul 92 se aplică măsurilor de ajutor „sub orice formă”. Pentru a fi considerată ajutor, în sensul articolului 92, o măsură trebuie să îndeplinească criteriile cumulative descrise în cele ce urmează.

9. În primul rând, măsura trebuie să confere beneficiarilor un avantaj care să-i scutească de taxele pe care le plătesc în mod normal din bugetele lor. Acest avantaj poate consta în reducerea sarcinii fiscale a firmei, în diferite moduri, inclusiv:

- o reducere a bazei de impozitare (cum sunt deducerile speciale, amortizarea specială sau accelerată sau introducerea rezervelor în bilanț);
- o reducere totală sau parțială a valorii impozitelor (cum ar fi scutirea sau creditul fiscal);
- amânarea, anularea sau chiar reeșalonarea excepțională a datoriei fiscale.

10. În al doilea rând, avantajul trebuie acordat de către stat sau prin intermediul resurselor statului. O pierdere a venitului fiscal este echivalentă cu consumarea resurselor statului sub formă de cheltuieli fiscale. Acest criteriu se aplică, de asemenea, ajutorului acordat de autoritățile regionale sau locale în Statele Membre³. În plus, sprijinul statului poate fi acordat în egală măsură prin dispoziții fiscale de natură legislativă, de reglementare sau administrativă, cât și prin practicile autorităților fiscale.

11. În al treilea rând, măsura trebuie aibă efect asupra concurenței și comerțului dintre Statele Membre. Acest criteriu presupune că beneficiarul măsurii exercită o activitate economică, indiferent de statutul său legal sau de mijloacele sale de finanțare. În jurisprudența consacrată, în sensul prezentei dispoziții, criteriul efectelor asupra comerțului este îndeplinit în cazul în care întreprinderea beneficiară desfășoară o activitate economică ce implică schimburi comerciale între Statele Membre. Simplul fapt că ajutorul consolidează poziția întreprinderii comparativ cu cea a altor întreprinderi concurente în comerțul intracomunitar este suficient pentru a trage concluzia că schimburile comerciale intracomunitare sunt afectate. Nici faptul că valoarea ajutorului este relativ mică⁴, nici faptul că beneficiarul este de mărime medie sau deține o cotă de piață foarte mică pe Piața comunitară⁵ sau chiar faptul că beneficiarul nu efectuează activități de export⁶ sau că exportă aproape integral produsele sale în afara Comunității⁷ nu pot modifica cu nimic această concluzie.

³ Hotărârea Curții de Justiție în Cauza 248/84 Germania c. Comisiei, Culegere 1987, pag. 4013.

⁴ Cu toate acestea, cu excepția ajutorului care îndeplinește condițiile regulii de minimis. A se vedea Comunicarea Comisiei publicată în JO C 68, 06.03.1996, pag. 9.

⁵ Cauzele conexate C-278/92, C-279/92 și C-280/92 Spania c. Comisiei, Culegere 1994, pag. I-4103.

⁶ Cauza 102/87 Franța c. Comisiei, Culegere 1998, pag. 4067.

⁷ Cauza C-142/87 Belgia c. Comisiei, Culegere 1990, pag. I-959.

12. În ultimul rând, măsura trebuie să fie specifică sau selectivă, în sensul că favorizează „anumite întreprinderi sau sectoare de producție”. Acest avantaj selectiv poate proveni dintr-o exceptare de la dispozițiile fiscale de natură legislativă sau administrativă, sau dintr-o practică discreționară din partea autorităților fiscale. Cu toate acestea, natura selectivă a unei măsuri poate fi justificată de „natura sau contextul general al sistemului”⁸. În acest caz, măsura nu este considerată ajutor în sensul articolului 92 alineatul (1) din Tratat. Aceste aspecte diferite sunt analizate în cele ce urmează.

Diferența dintre ajutorul de stat și măsurile generale

13. Măsurile fiscale de care beneficiază toți agenții economici care operează într-un Stat Membru sunt, în principiu, măsuri generale. Acestea trebuie să fie în mod efectiv accesibile tuturor întreprinderilor pe baza unei egalități de acces și domeniul lor de aplicare să nu poată fi redus *de facto*, de exemplu prin puterea discreționară a statului de a le acorda sau prin alți factori care restrâng efectul lor practic. Cu toate acestea, prezenta condiție nu restrânge competența Statelor Membre de a decide cu privire la politica economică pe care o consideră cea mai potrivită și, în special, de a repartiza sarcina fiscală așa cum consideră că este potrivit, în funcție de diferiți factori de producție. Următoarele măsuri nu constituie ajutor de stat, cu condiția să se aplice fără diferențiere tuturor întreprinderilor și sectoarelor de producție:

- măsurile fiscale de natură pur tehnică (de exemplu, stabilirea ratei de impozitare, normele de amortizare și normele referitoare la reportarea pierderilor; dispozițiile de prevenire a dublei impozitări sau a evaziunii fiscale);
- măsurile ce urmăresc obiectivele politicii economice generale printr-o reducere a sarcinii fiscale legate de anumite costuri de producție (cercetare și dezvoltare, mediu, formare, ocuparea forței de muncă).

14. Faptul că anumite întreprinderi sau anumite sectoare beneficiază mai mult decât altele de unele dintre aceste măsuri fiscale nu înseamnă neapărat că se încalcă normele de concurență ce reglementează ajutorul de stat. Astfel, măsurile destinate să reducă fiscalitatea muncii pentru toate întreprinderile au un efect mai mare în industriile care folosesc preponderent forța de muncă decât în industriile care folosesc preponderent capitalul, fără a constitui în mod necesar ajutor de stat. În mod similar, stimulenții fiscali pentru investițiile în mediu, cercetare și dezvoltare sau formare favorizează doar acele întreprinderi care fac asemenea investiții, dar nici acestea nu constituie, în mod necesar, ajutor de stat.

15. Într-o hotărâre pronunțată în 1974⁹, Curtea de Justiție a afirmat că orice măsură menită să exoneraze parțial sau total întreprinderile dintr-un anumit sector de taxele provenite din aplicarea normală a sistemului general „fără nici o justificare a acestei scutiri pe baza naturii sistemului sau a contextului său general” constituie ajutor de stat. Hotărârea afirmă, de asemenea, că „articolul 92 nu face distincție între măsurile de intervenție ale statului în funcție de cauzele și scopurile acestora, ci le definește în funcție de efectele acestora”. Hotărârea subliniază, de asemenea, că, faptul că măsura introduce în sectorul în cauză taxe alinate cu cele aplicabile concurenților săi din alte State Membre nu modifică caracterul său de ajutor. Asemenea diferențe între sistemele de impozitare, care sunt, după cum s-a precizat mai sus, reglementate de articolele 100 și 102, nu pot fi corectate prin măsurile unilaterale care vizează întreprinderile care sunt cel mai afectate de diferențele dintre sistemele de impozitare.

16. În consecință, criteriul principal de aplicare a articolului 92 alineatul (1) unei măsuri fiscale este faptul că măsura asigură în favoarea anumitor întreprinderi din Statul Membru o excepție de la aplicarea sistemului fiscal. Astfel, este necesar să se determine mai întâi sistemul comun aplicabil. Apoi trebuie să se examineze dacă exceptarea de la sistem sau diferențele din cadrul sistemului sunt justificate de „natura sau contextul general” al sistemului fiscal, altfel spus, dacă provin direct din principiile de bază sau directe ale sistemului fiscal al Statului Membru în cauză. Dacă acesta nu este cazul, atunci este vorba despre ajutor de stat.

⁸ Cauza 173/73 Italia c. Comisiei, Culegere 1974, pag. 709.

⁹ A se vedea nota de subsol 8.

Criteriul de selecție sau de specificitate

17. Practica decizională de până acum a Comisiei arată că numai măsurile al căror domeniu de aplicare cuprinde întreg teritoriul statului nu cad sub incidența criteriului de specificitate menționat la articolul 92 alineatul (1). Măsurile care au un domeniu de aplicare regional sau local pot favoriza anumite întreprinderi, care fac obiectul principiilor prevăzute la alineatul (16). Tratatul însuși califică drept ajutor măsurile menite să promoveze dezvoltarea economică a unei regiuni. Articolul 92 alineatul (3) literele (a) și (c) prevede în mod explicit, în cazul acestui tip de ajutor, posibile derogări de la principiul general al incompatibilității prevăzut la articolul 92 alineatul (1).

18. Tratatul prevede în mod clar că o măsură specifică unui sector cade sub incidența articolului 92 alineatul (1). Articolul 92 alineatul (1) include în mod explicit, expresia „anumite sectoare de producție” printre criteriile ce stabilesc dacă este vorba despre ajutor care face obiectul monitorizării Comisiei.

În conformitate cu practica și jurisprudența consacrate, o măsură fiscală al cărei efect principal este să promoveze unul sau mai multe sectoare de activitate constituie ajutor. Același lucru se aplică și măsurii care favorizează doar produsele interne care sunt exportate¹⁰. Mai mult, Comisia a considerat că o măsură care vizează toate sectoarele supuse concurenței internaționale constituie ajutor¹¹. O derogare de la rata de bază a impozitului pe profit pentru un întreg sector al economiei constituie, în consecință, cu excepția anumitor cazuri¹², ajutor de stat, astfel cum Comisia a decis în cazul unei măsuri care viza întreaga industrie prelucrătoare¹³.

19. În câteva State Membre, se aplică diferite norme fiscale în funcție de statutul întreprinderilor. Anumite întreprinderi publice, de exemplu, sunt scutite de impozite locale sau de impozitul pe profit. Asemenea norme, care acordă un tratament preferențial întreprinderilor cu statut legal de întreprindere publică care desfășoară o activitate economică, pot constitui ajutor de stat în sensul articolului 92 din Tratat.

20. Anumite beneficii fiscale sunt ocazional limitate la anumite tipuri de întreprinderi, la anumite funcții ale acestora (servicii în interiorul grupului, intermediere sau coordonare) sau la producția anumitor bunuri. În măsura în care favorizează anumite întreprinderi sau sectoare de producție, pot constitui ajutor de stat, în conformitate cu articolul 92 alineatul (1).

Practicile administrative discreționare

21. Practicile discreționare ale anumitor autorități fiscale pot genera măsuri care intră sub incidența articolului 92. Curtea de Justiție admite că tratarea agenților economici în mod discreționar poate însemna că aplicarea individuală a unei măsuri generale ia forma unei măsuri selective, în special în cazul în care exercițiul puterii discreționare depășește simpla gestionare a venitului fiscal prin raportare la criterii obiective¹⁴.

22. În cazul în care normele fiscale trebuie interpretate în practica zilnică, acestea nu pot lăsa loc pentru tratamentul întreprinderilor în mod discreționar. Fiecare decizie a administrației care se îndepărtează de normele fiscale generale în favoarea întreprinderilor individuale conduce în principiu la o prezumție de ajutor de stat și trebuie analizată în detaliu. În măsura în care deciziile administrative conțin doar o interpretare a normelor generale, acestea nu dau naștere unei prezumții de ajutor. Cu toate acestea, netransparența deciziilor luate de autorități și marja de manevră de care acestea se bucură uneori, sprijină prezumția în conformitate cu care, în anumite circumstanțe, acesta este efectul lor. Acest lucru nu face ca Statele Membre să fie mai puțin capabile de a acorda contribuabililor certitudine juridică și previzibilitate în ceea ce privește aplicarea normelor fiscale generale.

¹⁰ Cauzele conexate 6 și 11/69, Comisia c. Franței, Culegere 1969, pag. 561.

¹¹ Decizia 97/239/CE a Comisiei din 4 decembrie 1996 în cauza „Maribel bis/ter” (JO L 95, 10.04.1997, pag. 25) (actualmente sub judece, Cauza C-75/79).

¹² În special, agricultura și pescuitul, a se vedea punctul 27.

¹³ Decizia Comisiei din 22 iulie 1998 în cauza „Impozitul irlandez pe profit”, [SG(98) D/7209] nu este încă publicată.

¹⁴ Cauza C-241/94 Franța c. Comisiei (Kimberly Clark Sopalin), Culegere 1996, pag. I-4551.

Justificarea unei derogări prin „natura sau contextul general al sistemului”

23. Natura diferențiată a anumitor măsuri nu presupune neapărat că acestea trebuie să fie considerate ajutor de stat. Acesta este cazul măsurilor ale căror rațiuni economice le fac să fie necesare pentru funcționarea și eficiența sistemului fiscal¹⁵. Cu toate acestea, furnizarea unei asemenea justificări incumbă Statului Membru

24. Natura progresivă a grilei de impozitare a venitului sau a grilei de impozitare a profitului este justificată de scopul redistributiv al impozitului. Calcularea amortizării activelor și metodele de evaluare a stocului variază de la un Stat Membru la altul, dar asemenea metode pot fi inerente în sistemele fiscale cărora le aparțin. În același mod, regimul de colectare a datoriilor fiscale poate diferi de la un Stat Membru la altul. În ultimul rând, anumite condiții pot fi justificate de diferențele obiective între contribuabili. Cu toate acestea, în cazul în care autoritatea fiscală are libertatea discreționară de a stabili diferite perioade de amortizare sau diferite metode de evaluare, întreprindere cu întreprindere, sector cu sector, există o prezumție de ajutor. O asemenea prezumție există, de asemenea, și atunci când administrația fiscală gestionează datoriile fiscale, de la caz la caz, cu un obiectiv diferit de acela de a optimiza recuperarea datoriilor fiscale de la întreprinderea în cauză.

25. În mod evident, impozitul pe profit nu poate fi colectat dacă nu există profit. Astfel, faptul că întreprinderile fără scop lucrativ, cum ar fi fundațiile sau asociațiile, sunt în mod specific scutite de impozitul pe profit, în cazul în care, în mod real, nu pot realiza profit, poate fi justificat prin natura sistemului fiscal. Mai mult, prin natura sistemului fiscal se poate justifica, de asemenea, faptul că, în cazul în care impozitul este colectat la nivelul membrilor, cooperativele care distribuie membrilor întreg profitul lor, nu sunt impozitate la nivel de cooperativă.

26. Trebuie făcută o deosebire între, pe de-o parte, obiectivele externe atribuite unei anumite scheme fiscale (în special obiectivele sociale și regionale) și, pe de altă parte, obiectivele care sunt inerente sistemului fiscal. Scopul principal al sistemului fiscal este acela de a colecta venit pentru finanțarea cheltuielilor de stat. Fiecare întreprindere trebuie să plătească impozitul o singură dată. Este, așadar, inherent în logica sistemului fiscal ca să fie luate în considerare impozitele plătite în statul în care își are firma rezidența fiscală. Anumite excepții de la normele fiscale sunt, cu toate acestea, greu de justificat în logica sistemului fiscal. Acesta este, de exemplu, cazul societăților comerciale nerezidente care sunt favorizate față de cele rezidente sau cazul în care beneficiile fiscale sunt acordate sediilor centrale sau întreprinderilor care prestează anumite servicii (de exemplu, servicii financiare) în cadrul unui grup.

27. Dispozițiile specifice care nu conțin elemente discreționare, care permit de exemplu ca impozitul să fie calculat pe o bază fixă (de exemplu, în sectorul agricol și sectorul pescuitului), pot fi justificate de natura și contextul general al sistemului, în cazul în care se ține seama spre exemplu de cerințele contabile specifice sau de importanța terenului în activele specifice anumitor sectoare; asemenea dispoziții nu constituie, în consecință, ajutor de stat. În ultimul rând, logica anumitor dispoziții speciale privind impozitarea întreprinderilor mici și mijlocii [inclusiv a întreprinderilor agricole mici¹⁶] este comparabilă cu aceea care stă la baza progresivității grilei de impozitare.

C. Compatibilitatea cu Piața comună a ajutorului de stat sub formă fiscală

28. În cazul în care o măsură fiscală constituie un ajutor în sensul articolului 92 alineatul (1), aceasta poate, cu toate acestea, la fel ca ajutorul acordat sub alte forme, să fie încadrată într-una dintre derogările de la principiul incompatibilității cu piața comună prevăzute la articolul 92 alineatele (2) și (3). Mai mult, în cazul în care beneficiarul, în calitate de întreprindere publică sau privată, a fost însărcinat de către stat cu prestarea de servicii de interes economic general, ajutorul poate să fie, de asemenea, încadrat în dispozițiile articolului 90 din Tratat¹⁷.

¹⁵ Decizia 96/369/CE a Comisiei din 13 martie 1996 privind ajutorul fiscal acordat companiilor aeriene germane sub formă de facilități de amortizare (JO L 146, 20.06.1996, pag. 42).

¹⁶ Comercianți din sectorul agricol care nu au mai mult de 10 unități de muncă pe an.

¹⁷ Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță în Cauza T-106/95 FFSA și alții c. Comisiei, Culegere 1997, pag. II-229. Ordinul Curții de Justiție în Cauza C-174/97 P 1998, pag. I-1303.

29. Cu toate acestea, Comisia nu poate autoriza un ajutor care încălcă atât normele menționate de Tratat, în special pe cele referitoare la interzicerea discriminării și la dreptul de stabilire, cât și dispozițiile din legislația secundară în domeniul fiscal¹⁸. Asemenea aspecte pot face, în paralel, obiectul unei proceduri separate, în temeiul articolului 169. Cu toate acestea, așa cum reiese din jurisprudență, acele aspecte ale ajutorului care sunt strâns legate de obiectul ajutorului și care contravin dispozițiilor specifice ale Tratatului, altele decât articolele 92 și 93, trebuie să fie examinate în temeiul procedurii prevăzute de articolul 93, în cadrul examinării globale a compatibilității sau a incompatibilității ajutorului.

30. Calificarea măsurii fiscale ca fiind dăunătoare în temeiul codului de conduită nu afectează posibilitatea calificării sale ca ajutor de stat. Cu toate acestea, evaluarea compatibilității ajutorului fiscal cu Piața comună trebuie făcută luând în considerare, *inter alia*, efectele ajutorului, puse în evidență prin aplicarea Codului de conduită.

31. În cazul în care un ajutor fiscal este acordat cu scopul de a oferi un stimulent pentru întreprinderi, pentru ca acestea să se lanseze în anumite proiecte specifice (în special în investiții), și în cazul în care intensitatea acestuia este limitată în ceea ce privește costurile realizării proiectului, acesta nu diferă de o subvenție și poate fi Tratat în același mod. Cu toate acestea, asemenea aranjamente trebuie să stabilească norme suficient de transparente pentru a permite evaluarea cantitativă a beneficiului conferit.

32. Cu toate acestea, în cele mai multe cazuri, dispozițiile de scutire fiscală sunt de natură generală: nu sunt legate de realizarea unor proiecte specifice și reduc cheltuielile curente ale unei întreprinderi fără să fie posibilă evaluarea cantității precise în momentul în care Comisia realizează examinarea *ex ante*. Asemenea măsuri constituie „ajutor de exploatare”. Ajutorul de exploatare este în principiu interzis. Comisia îl autorizează în prezent doar în cazuri excepționale și sub rezerva anumitor condiții, de exemplu în domeniul construcțiilor navale, în anumite tipuri de ajutor pentru protecția mediului¹⁹ și în regiuni, inclusiv regiuni îndepărtate, care beneficiază de derogarea prevăzută la articolul 92 alineatul (3) litera (a), cu condiția ca acest fapt să fie justificat în mod corespunzător și nivelul său să fie proporțional cu lipsurile pe care încearcă să le compenseze²⁰. În principiu, trebuie (cu excepția celor două categorii de ajutor menționate în cele ce urmează) să fie descrescător și să fie limitat în timp. În prezent, ajutorul de exploatare poate fi, de asemenea, autorizat sub formă de ajutor de transport în regiunile îndepărtate și în unele regiuni nordice care sunt slab populate și au un handicap foarte mare în ceea ce privește accesibilitatea. Ajutorul de exploatare nu poate fi autorizat în cazul în care reprezintă ajutor de export între Statele Membre. În ceea ce privește ajutorul de stat în favoarea sectorului de transport maritim, se aplică normele specifice ale sectorului respectiv²¹.

33. Pentru a putea fi considerat de Comisie compatibil cu Piața comună, ajutorul de stat destinat să promoveze dezvoltarea economică a anumitor regiuni trebuie să fie „proporțional cu și direcționat spre obiectivul vizat²²”. Pentru examinarea ajutorului regional, criteriile permit luarea în considerare a altor efecte posibile, în special a anumitor efecte puse în evidență de codul de conduită. În cazul în care o derogare este acordată pe baza unor criterii regionale, Comisia trebuie să se asigure în mod special că măsurile relevante:

- contribuie la dezvoltarea regională și sunt legate de activități cu impact local. Stabilirea activităților „off shore”, în măsura în care externalitățile lor asupra economiei locale sunt mici, nu sprijină în mod suficient economia locală;
- sunt legate de lipsuri regionale reale. Rămâne deschisă problema dacă există vreun handicap regional real pentru activitățile asupra cărora costurile suplimentare au efect redus, cum ar fi, de exemplu, costurile de transport pentru finanțarea activităților, care favorizează ele însele evaziunea fiscală,
- sunt examinate într-un context comunitar. Cu privire la acest aspect, Comisia trebuie să ia în considerare orice efecte negative pe care asemenea măsuri le-ar putea avea asupra altor State Membre.

¹⁸ Cauza 74/76 Iannelli c. Meroni, Culegere 1997, pag. 557. A se vedea, de asemenea, Cauzele 73/79 „Sovraprezzo”, Culegere 1980, pag. 1533, T-49/93 „SIDE”, Culegere 1995, pag. II-2501 și Cauzele conexe C 142 și 143/80 „Salengo”, Culegere 1981, pag. 1413.

¹⁹ Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului (JO C 72, 10.03.1994, pag. 3).

²⁰ Liniile directoare privind ajutorul de stat regional (JO C 74, 10.03.1998, pag. 9).

²¹ Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru transportul maritim (JO C 205, 05.07.1997, pag. 5).

²² Cauza 730/79 Philip Morris c. Comisiei, Culegere 1980, pag. 2671.

D. Proceduri

34. Articolul 93 alineatul (3) cere Statelor Membre să notifice Comisiei toate „proiectele destinate să instituie sau să modifice ajutoarele” și prevede că nici o măsură propusă nu poate fi pusă în aplicare fără aprobarea prealabilă a Comisiei. Această procedură se aplică tuturor ajutoarelor, inclusiv ajutorului fiscal.

35. În cazul în care Comisia consideră că ajutorul de stat care a fost pus în aplicare prin încălcarea acestei norme nu se califică pentru nici una dintre derogările prevăzute de Tratat și este, în consecință, incompatibil cu Piața comună, va cere Statului Membru să îl recupereze, cu excepția cazului în care ar contrazice prin aceasta un principiu general de drept comunitar, în special așteptările legitime generate de comportamentul Comisiei. În cazul ajutorului de stat sub formă de măsuri fiscale, suma necesară trebuie calculată pe baza comparației dintre impozitul efectiv plătit și suma care ar fi trebuit plătită dacă s-ar fi aplicat norma general aplicabilă. Dobânda este adăugată la suma de bază. Rata dobânzii aplicabile este echivalentă cu dobânda de referință folosită pentru a calcula echivalentul-subvenție al ajutorului regional.

36. Articolul 93 alineatul (1) prevede că Comisia „împreună cu Statele Membre, verifică permanent regimurile ajutoarelor existente în aceste state”. Această verificare se aplică și ajutorului de stat sub formă de măsuri fiscale. Pentru a permite efectuarea acestor verificări, Statelor Membre li se cere să prezinte Comisiei rapoarte anuale privind schemele de ajutor existente ale acestora. În caz de ajutor fiscal sau scutire de impozit, totală sau parțială, rapoartele trebuie să prezinte o estimare a venitului bugetar pierdut. În urma verificării sale, mai este compatibilă cu Piața comună, poate să propună ca Statul Membru să o modifice sau să o abroge.

E. Punere în aplicare

37. Comisia examinează planurile de ajutor fiscal notificate, ajutorul fiscal ilegal pus în aplicare în Statele Membre și va verifica schemele existente pe baza orientărilor din prezenta Comunicare, din momentul publicării sale. Prezenta Comunicare este publicată în scop orientativ și nu este exhaustivă. Comisia ține seama de toate circumstanțele specifice fiecărui caz în parte.

38. Comisia verifică aplicarea prezentei Comunicări la doi ani după publicarea sa.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 384/3 din data 10.12.1998

Capitolul VI

Servicii de interes economic general

CADRU COMUNITAR **pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru** **obligația de serviciu public**

1. Scopul și domeniul de aplicare

1. Jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene¹ evidențiază faptul că, în cazul în care compensațiile pentru obligația de serviciu public îndeplinesc anumite condiții, acestea nu constituie ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE. Cu toate acestea, în cazul în care compensațiile pentru obligația de serviciu public nu îndeplinesc aceste condiții, iar criteriile generale de aplicare a articolului 87 alineatul (1) sunt îndeplinite, aceste compensații constituie ajutoare de stat.

2. Decizia 2005/842/CE din 28 noiembrie 2005 a Comisiei privind aplicarea articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE la ajutorul de stat sub forma compensației pentru obligația de serviciu public, acordat anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes general² stabilește condițiile în care anumite tipuri de compensații pentru obligația de serviciu public constituie ajutoare de stat compatibile cu articolul 86 alineatul (2) din Tratatul CE și scutește compensațiile care îndeplinesc aceste condiții de obligația de notificare prealabilă. Compensațiile pentru obligația de serviciu public care constituie ajutoare de stat și care nu intră în domeniul de aplicare a Deciziei 2005/842/CE privind aplicarea articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE la ajutorul de stat sub forma compensației pentru obligația de serviciu public, acordat anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes general fac, în continuare, obiectul obligației de notificare prealabilă. Scopul prezentului cadru este de a preciza condițiile în care un aceste ajutoare de stat poate fi considerate compatibile cu Piața comună în conformitate cu dispozițiile articolului 86 alineatul (2).

3. Prezentul cadru se aplică compensațiilor pentru obligația de serviciu public acordate întreprinderilor pentru activitățile reglementate de Tratatul CE, cu excepția sectorului transporturilor și a sectorului serviciului public de radiodifuziune reglementat de Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor referitoare la ajutoarele de stat în cazul serviciului public de radiodifuziune³.

4. Dispozițiile prezentului cadru se aplică fără a aduce atingere dispozițiilor specifice mai stricte cu privire la obligațiile de serviciu public cuprinse în legislația și măsurile comunitare sectoriale.

5. Prezentul cadru se aplică fără a aduce atingere dispozițiilor comunitare în vigoare în domeniul achizițiilor publice și al concurenței (în special articolelor 81 și 82 din Tratatul CE).

2. Condiții de reglementare a compatibilității compensațiilor pentru obligația de serviciu public care constituie ajutoare de stat

2.1. Dispoziții generale

6. În hotărârea sa din cazul Altmark, Curtea a stabilit condițiile în care compensația pentru obligația de serviciu public nu constituie ajutor de stat după cum urmează:

„[...] În primul rând, întreprinderii beneficiare trebuie să i se fi încredințat în mod efectiv exercitarea de obligații de serviciu public, iar aceste obligații trebuie să fie definite clar. [...].

¹ Hotărâri în cauza C-280/00 Altmark Trans GmbH și Regierungspräsidium Magdeburg versus Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH („Altmark“), Culegere 2003, pag. I-7747 și cauzele conexe C-34/01 până la C-38/01 Enirisorse SpA versus Ministero delle Finanze, Culegere 2003, pag. I-14243.

² JO L 312, 29.11.2005, pag. 67.

³ JO C 320, 15.11.2001, pag. 5.

[...] În al doilea rând, parametrii pe baza cărora se calculează compensația trebuie să fie stabiliți în prealabil, într-o manieră obiectivă și transparentă, pentru a evita ca aceasta să confere un avantaj economic care ar putea favoriza întreprinderea beneficiară față de întreprinderi concurente. [...] Plata unei compensații de către un Stat Membru pentru pierderile suferite de o întreprindere fără ca parametrii acestei compensații să fi fost stabiliți în prealabil, atunci când se constată ulterior că exploatarea anumitor servicii în cadrul executării obligațiilor de serviciu public nu a fost viabilă din punct de vedere economic, constituie, în consecință, o măsură financiară care se încadrează în noțiunea de ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratat.

[...] În al treilea rând, compensația nu trebuie să depășească suma necesară acoperirii totale sau parțiale a costurilor ocazionate de executarea obligațiilor de serviciu public, luându-se în considerare veniturile aferente și un profit rezonabil [...].

[...] În al patrulea rând, atunci când întreprinderea însărcinată cu executarea obligațiilor de serviciu public într-un caz concret nu a fost aleasă în conformitate cu procedura privind achizițiile publice care ar permite selectarea ofertantului capabil să presteze aceste servicii la costul cel mai mic pentru comunitate, nivelul compensației necesare trebuie determinat pe baza unei analize a costurilor pe care o întreprindere obișnuită, bine gestionată și echipată în mod corespunzător cu mijloace de transport astfel încât să îndeplinească cerințele necesare de serviciu public, le-ar fi înregistrat pentru a executa aceste obligații, luându-se în considerare atât veniturile aferente, cât și un profit rezonabil pentru executarea acestor obligații.“

7. Atunci când aceste patru criterii sunt îndeplinite, compensațiile pentru obligația de serviciu public nu constituie ajutoare de stat, iar articolele 87 și 88 din Tratatul CE nu se aplică. În cazul în care Statele Membre nu respectă aceste criterii, iar criteriile generale pentru aplicarea articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE sunt îndeplinite, compensațiile pentru obligația de serviciu public constituie ajutoare de stat.

8. Comisia consideră că în stadiul actual de dezvoltare a pieței comune, aceste ajutoare de stat poate fi declarate compatibile cu Tratatul în temeiul articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE, în cazul în care acestea sunt necesare pentru funcționarea serviciilor de interes economic general și nu afectează dezvoltarea schimburilor comerciale într-o măsură care contravine intereselor Comunității. Pentru a se realiza un astfel de echilibru trebuie îndeplinite condițiile următoare.

2.2. Veritabil serviciu de interes economic general în sensul articolului 86 din Tratatul CE

9. Din jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene rezultă că, exceptând sectoarele în care această problemă face deja obiectul unei reglementări comunitare, Statele Membre beneficiază de o largă marjă de apreciere în ceea ce privește natura serviciilor care ar putea fi clasificate ca fiind servicii de interes economic general. Prin urmare, sarcina Comisiei este de a asigura aplicarea acestei marje de apreciere fără erori evidente în ceea ce privește definirea serviciilor de interes economic general.

10. Din articolul 86 alineatul (2) reiese faptul că întreprinderile⁴ cărora li s-a încredințat gestionarea serviciilor de interes economic general sunt întreprinderi care au primit „o misiune specială“. Atunci când definesc obligațiile de serviciu public și verifică dacă aceste obligații sunt îndeplinite de către întreprinderile implicate, Statele Membre sunt încurajate să se consulte pe larg, în special în ceea ce privește utilizatorii.

⁴ Prin „întreprindere“ se înțelege orice entitate angajată într-o activitate economică, indiferent de statutul legal al entității și de modul său de finanțare. Prin „întreprindere publică“ se înțelege orice întreprindere asupra căreia autoritățile publice pot exercita, direct sau indirect, o influență dominantă în temeiul dreptului de proprietate, al participării financiare sau a normelor care o guvernează, în conformitate cu articolul 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 80/723/CEE a Comisiei din 25 iunie 1980 privind transparența relațiilor financiare dintre Statele Membre și întreprinderile publice, precum și privind transparența financiară în cadrul anumitor întreprinderi (JO L 195, 29.07.1980, pag. 35. Directivă astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 2000/52/CE, JO L 193, 29.07.2000, pag. 75).

2.3. Necesitatea unui act care să stabilească obligațiile de serviciu public și metodele de calcul a compensațiilor

11. Noțiunea de serviciu de interes economic general în sensul articolului 86 din Tratatul CE se referă la faptul că întreprinderilor implicate le-a fost încredințată de către stat o misiune specială⁵. Cu excepția sectoarelor în care această problemă face deja obiectul unei reglementări comunitare, autoritățile publice rămân responsabile cu stabilirea cadrului de criterii și condiții aplicabile prestării de servicii, indiferent de statutul legal al prestatorului și indiferent dacă serviciul este prestat pe baza liberei concurențe. În consecință, este necesară o atribuire de serviciu public pentru a defini obligațiile întreprinderilor implicate și a statului. Termenul „stat” se referă la autoritățile centrale, regionale și locale.

12. Răspunderea pentru gestionarea serviciului de interes economic general trebuie încredințată întreprinderii implicate prin unul sau mai multe acte oficiale, a căror formă se stabilește de fiecare Stat Membru. Actul sau actele trebuie să precizeze, în special:

- (a) natura precisă și durata obligațiilor de serviciu public;
- (b) întreprinderile și teritoriul în cauză;
- (c) natura oricăror drepturi exclusive sau speciale acordate întreprinderilor;
- (d) parametrii de calcul, control și revizuire a compensației;
- (e) modalitățile de rambursare a eventualelor supracompensații și măsurile de evitare a acestor supracompensații.

13. Atunci când definesc obligațiile de serviciu public și verifică dacă aceste obligații sunt îndeplinite de către întreprinderile implicate, Statele Membre sunt încurajate să se consulte pe larg, în special în ceea ce privește utilizatorii.

2.4. Cuantumul compensației

14. Cuantumul compensației nu poate depăși suma necesară acoperirii costurilor ocazionate de executarea obligațiilor de serviciu public, luându-se în considerare veniturile aferente, precum și un profit rezonabil pentru efectuarea acestor obligații. Cuantumul compensației cuprinde toate avantajele acordate de stat sau prin intermediul resurselor statului, indiferent de forma acestora. Profitul rezonabil poate cuprinde în totalitate sau în parte creșterile productivității realizate de întreprinderile implicate în cursul unei perioade convenite și limitate, fără a reduce nivelul calității serviciilor încredințate întreprinderii de către stat.

15. În orice caz, compensația trebuie utilizată efectiv pentru a asigura funcționarea serviciului de interes economic general în cauză. Compensația pentru obligația de serviciu public acordată pentru funcționarea unui serviciu de interes economic general, însă utilizată efectiv pentru a interveni pe alte piețe nu este justificată și, în consecință, constituie un ajutor de stat incompatibil. Întreprinderea care primește o compensație pentru obligația de serviciu public se poate bucura totuși de un profit rezonabil.

16. Costurile care trebuie luate în considerare cuprind toate costurile legate de funcționarea serviciului de interes economic general. Atunci când activitățile întreprinderii implicate se limitează la servicii de interes economic general, se pot lua în considerare toate costurile acesteia. Atunci când întreprinderea desfășoară și activități în afara serviciului de interes economic general, se pot lua în considerare numai costurile legate de serviciul de interes economic general. Costurile alocate serviciului de interes economic general pot acoperi toate costurile variabile ocazionate de prestarea serviciului de interes economic general, o cotă corespunzătoare din costurile fixe, comune atât serviciului de interes economic general cât și altor activități și o rentabilitate corespunzătoare a propriilor capitaluri alocate serviciului de interes economic general⁶. Costurile aferente investițiilor, în special privind infrastructura, pot fi luate în considerare atunci când acestea sunt necesare pentru funcționarea serviciului de interes economic general. Costurile aferente eventualelor activități în afara serviciului de interes economic general trebuie să acopere toate costurile variabile, o cotă corespunzătoare din costurile fixe comune și o rentabilitate

⁵ A se vedea, în special, hotărârea Curții în cauza C-127/73 BRT c. SABAM, Culegere 1974, pag. 313.

⁶ A se vedea cauzele conexe C-83/01P, C-93/01P și C-94/01P Chronopost SA, Culegere 2003, pag. I-6993.

corespunzătoare a capitalurilor. Aceste costuri nu pot fi imputate sub nici o formă serviciului de interes economic general. Calculul costurilor trebuie să respecte criteriile definite anterior și să se bazeze pe principii de contabilitate analitică general acceptate, care trebuie aduse la cunoștința Comisiei în cadrul notificării în conformitate cu dispozițiile articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE.

17. Veniturile care se iau în considerare trebuie să cuprindă cel puțin toate veniturile obținute din serviciului de interes economic general. În cazul în care întreprinderea implicată deține drepturi speciale sau exclusive legate de un serviciu de interes economic general care generează profituri care depășesc profitul rezonabil sau care beneficiază de alte avantaje acordate de stat, acestea trebuie luate în considerare indiferent de calificarea acestora în sensul articolului 87 din Tratatul CE și se adaugă veniturilor sale. Statul Membru poate, de asemenea, decide ca profiturile rezultate din alte activități, în afara serviciului de interes economic general, să fie alocate integral sau parțial finanțării serviciului de interes economic general.

18. „Profitul rezonabil” trebuie înțeles ca fiind o rată a rentabilității propriilor capitaluri care trebuie să ia în considerare riscul sau absența riscului, asumat de întreprindere datorită intervenției Statului Membru, în special în cazul în care acesta din urmă acordă drepturi exclusive sau speciale. Această rată nu trebuie, în mod normal, să depășească rata medie pentru sectorul în cauză din ultimii ani. În sectoarele în care nu există nici o întreprindere comparabilă cu întreprinderea căreia i s-a încredințat gestionarea serviciului de interes economic general, se poate face o comparație cu întreprinderile din alte State Membre sau, dacă este necesar, din alte sectoare, cu condiția să se ia în considerare caracteristicile specifice ale fiecărui sector. La stabilirea profitului rezonabil, Statul Membru poate introduce criterii de stimulare privind, printre altele, calitatea serviciului prestat și creșterea productivității.

19. Atunci când o întreprindere desfășoară atât activități care se încadrează în cadrul serviciului de interes economic general, cât și activități în afara acestuia, contabilitatea sa internă trebuie să prezinte costurile și încasările aferente serviciului de interes economic general separat de cele aferente altor servicii, precum și parametrii de alocarea cheltuielilor și veniturilor. Atunci când unei întreprinderi i se încredințează gestionarea mai multor servicii de interes economic general, fie deoarece autoritatea care atribuie serviciul de interes economic general este diferită, fie deoarece natura serviciului de interes economic general este diferită, contabilitatea internă a întreprinderii trebuie să facă posibilă garantarea faptului că nu există supracompensatie la nivelul fiecărui serviciu de interes economic general. Aceste principii nu aduc atingere prevederilor Directivei 80/723/CEE în cazurile în care aceasta se aplică.

3. Supracompensția

20. Statele Membre trebuie să efectueze un control în mod regulat sau să facă să se efectueze un control pentru a se asigura că nu au existat cazuri de supracompensatie. Întrucât supracompensția nu este necesară funcționării serviciului de interes economic general aceasta constituie ajutor de stat incompatibil care trebuie rambursat statului. De asemenea, în viitor, în viitor parametrii de calcul al compensației vor fi actualizați.

21. Atunci când valoarea supracompensatiei nu depășește 10% din valoarea compensației anuale, această supracompensatie se poate reporta în anul următor. Unele servicii de interes economic general pot avea costuri care variază substanțial de la an la an, mai ales în ceea ce privește investițiile specifice. În astfel de cazuri, în mod excepțional, supracompensția care depășește 10% în anumiți ani se poate dovedi necesară pentru funcționarea serviciului de interes economic general. Situația specifică care poate justifica supracompensția care depășește 10% trebuie explicată în notificarea făcută Comisiei. Cu toate acestea, situația ar trebui revizuită la anumite intervale de timp stabilite pe baza situației din fiecare sector care nu trebuie, în nici un caz, să depășească patru ani. Toate supracompensatiile descoperite la sfârșitul acestei perioade trebuie rambursate.

22. O supracompensatie poate fi utilizată pentru finanțarea altui serviciu de interes economic general exploatat de aceeași întreprindere, însă un astfel de transfer trebuie înregistrat în contabilitatea întreprinderii implicate și efectuat în conformitate cu normele și principiile prevăzute de prezentul cadru,

în special în ceea ce privește notificarea prealabilă. Statele Membre trebuie să se asigure că aceste transferuri sunt supuse unui control adecvat. Se aplică normele de transparență stabilite prin Directiva 80/723/CEE.

23. Supracompensația nu poate rămâne la dispoziția unei întreprinderi din motivul că ar fi vorba de un ajutor compatibil cu Tratatul (de exemplu ajutoare pentru mediu, ajutoare pentru ocuparea forței de muncă și ajutoare pentru întreprinderile mici și mijlocii). În cazul în care un Stat Membru dorește să acorde astfel de ajutoare trebuie respectată procedura de notificare prealabilă prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratatul CE. Plata ajutorului poate avea loc numai atunci când acesta a fost aprobat de către Comisie. În cazul în care aceste ajutoare sunt compatibile cu un regulament de exceptare pe categorii, trebuie îndeplinite condițiile regulamentului relevant de exceptare pe categorii.

4. Condițiile și obligațiile atașate la Deciziile comisiei

24. În conformitate cu articolul 7 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE⁷, Comisia poate atașa la o Decizie pozitivă condiții potrivit cărora un ajutor poate fi considerat compatibil cu Piața comună și poate stabili obligații care îi permit să verifice respectarea Deciziei sale. În domeniul serviciilor de interes economic general, stabilirea condițiilor și obligațiilor este necesară mai ales pentru a garanta că ajutoarele acordate întreprinderilor implicate să conduc la supracompensații. În acest context, rapoarte periodice sau alte obligații pot fi impuse, în funcție de situația specifică a fiecărui serviciu de interes economic general.

5. Aplicarea cadrului

25. Prezentul Cadru se aplică pe o perioadă de șase ani de la data publicării în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Comisia, după consultarea Statelor Membre, poate modifica prezentul Cadru înainte de ajungerea la termen, din motive serioase legate de dezvoltarea pieței comune. La patru ani de la data publicării prezentului Cadru, Comisia va efectua o evaluare a impactului pe baza unor date concrete și a rezultatelor unor consultări ample efectuate de Comisie, bazându-se în special pe datele furnizate de Statele Membre. Rezultatele evaluării impactului vor fi comunicate Parlamentului European, Comitetului Regiunilor, a Comitetului Economic și Social și a Statelor Membre.

26. Comisia va aplica dispozițiile prezentului Cadru tuturor proiectelor de ajutoare care îi vor fi notificate și va lua o Decizie asupra acestor proiecte după publicarea cadrului în Jurnalul Oficial, chiar dacă proiectele au fost notificate înainte de această publicare. În cazul ajutoarelor nenotificate, Comisia va aplica:

- (a) dispozițiile prezentului Cadru, în cazul în care ajutorul a fost acordat după publicarea Cadrului în Jurnalul Oficial;
- (b) dispozițiile în vigoare la data la care a fost acordat ajutorul, în toate celelalte cazuri.

6. Măsurile utile

27. Comisia propune ca măsuri utile, în sensul articolului 88 alineatul (1) din Tratatul CE, alinierea de către Statele Membre a schemelor existente privind compensația pentru obligația de serviciu public la prezentul Cadru, în termen de optsprezece luni de la data publicării acestuia în Jurnalul Oficial. Statele Membre trebuie să confirme Comisiei acceptarea măsurilor utile propuse, în termen de o lună de la data publicării Cadrului în Jurnalul Oficial. În absența unui răspuns, Comisia va considera că Statul Membru în cauză nu este de acord cu propunerea.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 297 din data 29.11.2005

⁷ JO L 83, 27.03.1999, pag. 1. Regulament astfel cum a fost modificat prin Actul de aderare din 2003.

DECIZIA COMISIEI din 28 noiembrie 2005
privind aplicarea articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE la ajutorul de stat,
sub forma compensației pentru obligația de serviciu public, acordat anumitor
întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes
economic general

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 86 alineatul (3),

întrucât:

(1) Articolul 16 din Tratat impune Comunității, fără a aduce atingere articolelor 73, 86 și 87, să își utilizeze competențele astfel încât să se asigure că serviciile de interes economic general funcționează pe baza principiilor și condițiilor care le permit să își îndeplinească atribuțiile.

(2) Pentru ca anumite servicii de interes economic general să funcționeze pe baza principiilor și condițiilor care le permit să își îndeplinească atribuțiile, sprijinul financiar din partea statului destinat să acopere o parte sau toate costurile specifice ce rezultă din obligațiile serviciului public s-ar putea dovedi necesar. În conformitate cu articolul 295 din Tratat, astfel cum a fost interpretat prin jurisprudența Curții de Justiție și a Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene, este irelevant din punctul de vedere al dreptului comunitar dacă astfel de servicii de interes economic general sunt prestate de întreprinderi publice sau private.

(3) Articolul 86 alineatul (2) din Tratat stabilește în acest sens că întreprinderile cărora le-a fost încredințată prestarea unor servicii de interes economic general sau care au caracterul unui monopol fiscal sunt supuse reglementărilor prevăzute de Tratat, în special normelor privind concurența. Cu toate acestea, articolul 86 alineatul (2) admite o excepție de la normele prevăzute de Tratat, cu condiția îndeplinirii unui anumit număr de criterii. În primul rând, trebuie să existe un act oficial prin care statul conferă unei întreprinderi responsabilitatea pentru îndeplinirea unei anumite misiuni. În al doilea rând, acest mandat trebuie să se refere la un serviciu de interes economic general. În al treilea rând, excepția trebuie să fie necesară pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate și proporțională cu scopul acestora (denumită în continuare cerința necesității). În final, evoluția schimburilor nu trebuie să fie afectată în asemenea măsură, încât să fie contrară intereselor Comunității.

(4) În hotărârea în cauza Altmark Trans GmbH and Regierungspräsidium Magdeburg C. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH¹ (Altmark), Curtea de Justiție a precizat că compensările pentru serviciile publice nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratat, cu condiția îndeplinirii a patru criterii cumulative. În primul rând, întreprinderea beneficiară trebuie să aibă efectiv obligații privind furnizarea de servicii publice, iar obligațiile să fie clar definite. În al doilea rând, parametrii pe baza cărora se calculează compensația trebuie stabiliți în prealabil în mod obiectiv și transparent. În al treilea rând, compensația nu poate depăși ceea ce este necesar pentru a acoperi toate sau o parte din costurile efectuate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, ținând seama de încasările rezultate și un profit rezonabil. În fine, în cazul în care selectarea întreprinderii care are de îndeplinit obligații de serviciu public într-un caz concret nu s-a realizat pe baza procedurii privind achizițiile publice, care permite selecționarea candidatului capabil să furnizeze serviciile respective la cel mai mic preț pentru comunitate, nivelul compensației necesare trebuie determinat pe baza unei analize a costurilor pe care le-ar fi suportat o întreprindere obișnuită, bine organizată și echipată corespunzător cu mijloace de transport.

¹ Culegere 2003, pag. I-7747

(5) În cazul în care sunt îndeplinite cele patru criterii, compensația pentru servicii publice nu constituie ajutor de stat, iar dispozițiile articolelor 87 și 88 din Tratat nu se aplică. În cazul în care Statele Membre nu respectă criteriile menționate anterior și în cazul în care criteriile generale de aplicare ale articolului 87 alineatul (1) din Tratat sunt îndeplinite, compensația pentru serviciul public constituie ajutor de stat care se supune dispozițiilor articolelor 73, 86, 87 și 88 din Tratat. Prin urmare, prezenta Decizie ar trebui să se aplice numai compensației pentru serviciu public, în măsura în care aceasta constituie ajutor de stat.

(6) Articolul 86 alineatul (3) din Tratat permite Comisiei să specifice înțelesul și domeniul de aplicare al excepției prevăzute la articolul 86 alineatul (2) din Tratat și să stabilească, în măsura în care acestea sunt necesare, norme destinate să permită monitorizarea eficientă a îndeplinirii criteriilor prevăzute la articolul 86 alineatul (2). Prin urmare, este necesar să se precizeze condițiile în care anumite sisteme de compensații sunt compatibile cu articolul 86 alineatul (2) și nu se supun obligației de notificare prealabilă prevăzută de articolul 88 alineatul (3) din Tratat.

(7) Aceste ajutoare pot fi declarate compatibile doar în cazul în care sunt acordate pentru a asigura furnizarea de servicii care constituie efectiv servicii de interes economic general în conformitate cu articolul 86 alineatul (2) din Tratat. Rezultă din jurisprudență că, exceptând sectoarele în care această chestiune face deja obiectul reglementărilor comunitare, Statele Membre se bucură de o largă putere de apreciere în ceea ce privește stabilirea serviciilor care pot fi considerate ca fiind de interes economic general. Prin urmare, cu excepția sectoarelor în care această chestiune face deja obiectul reglementărilor comunitare, sarcina Comisiei constă în a se asigura că nu există o eroare manifestă în ceea ce privește definirea serviciilor de interes economic general.

(8) Pentru aplicarea articolului 86 alineatul (2) din Tratat, întreprinderii beneficiare de ajutor de stat trebuie să i se fi încredințat în mod concret prestarea unui anumit serviciu de interes economic general. În conformitate cu jurisprudența privind interpretarea articolului 86 alineatul (2) din Tratat, un astfel de document sau astfel de documente de mandatare trebuie să specifice cel puțin natura exactă, domeniul de aplicare și durata obligațiilor de serviciu public impuse, precum și identitatea întreprinderilor în cauză.

(9) Pentru a se asigura îndeplinirea criteriilor prevăzute la articolul 86 alineatul (2) din Tratat, este necesară stabilirea unor condiții mai exacte care trebuie îndeplinite în ceea ce privește încredințarea prestării unor servicii de interes economic general. Într-adevăr, valoarea compensărilor nu poate fi calculată corect și verificată decât dacă obligațiile de serviciu public care revin întreprinderilor, precum și eventualele obligații care revin statului, sunt stabilite în mod clar într-un act oficial întocmit de autoritățile publice competente din Statul Membru în cauză. Forma acestui act poate să difere de la un stat Membru la altul, dar acesta trebuie să specifice cel puțin natura exactă, domeniul de aplicare și durata obligațiilor de serviciu public impuse și identitatea întreprinderilor în cauză, precum și costurile care trebuie suportate de întreprinderea în cauză.

(10) Atunci când stabilesc obligațiile de serviciu public și evaluează dacă aceste obligații au fost îndeplinite, Statele Membre sunt invitate să poarte discuții detaliate, punând accent pe utilizatori.

(11) În plus, pentru a evita denaturarea nejustificată a concurenței, în conformitate cu articolul 86 alineatul (2) din Tratat, compensația nu poate depăși ceea ce este necesar pentru a acoperi costurile suportate de întreprindere pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, ținând seama de încasările rezultate și un profit rezonabil. Aceste costuri sunt costurile suportate efectiv de către întreprinderea în cauză.

(12) Compensația care depășește ceea ce este necesar pentru acoperirea costurilor suportate de întreprinderea în cauză nu este necesară pentru prestarea serviciului de interes economic general, prin urmare constituie ajutor de stat incompatibil care trebuie rambursat statului. Compensația acordată pentru furnizarea unui serviciu de interes economic general, folosită în realitate de întreprinderea în cauză pentru a acționa pe o altă piață, nu este necesară pentru prestarea serviciului de interes economic general și, prin urmare, constituie, de asemenea, ajutor de stat incompatibil care trebuie rambursat.

(13) Pentru a se asigura respectarea cerinței necesității prevăzută la articolul 86 alineatul (2) din Tratat, trebuie să se formuleze dispozițiile privind calculul și monitorizarea valorii compensației acordate. Statele Membre trebuie să verifice periodic ca valoarea compensației acordate să nu conducă la supracompensație. Cu toate acestea, pentru a permite un minimum de flexibilitate întreprinderilor și Statelor Membre, atunci când valoarea supracompensației nu depășește 10% din valoarea compensației anuale, trebuie să fie posibil ca supracompensația respectivă să poată fi reportată pentru perioada următoare și dedusă din compensația datorată pentru perioada în cauză sau rambursată. Venitul întreprinderilor cărora le-a fost încredințată prestarea unor servicii de interes economic general în domeniul locuințelor sociale poate varia foarte mult, în special datorită riscului de insolvență a locatarilor. Prin urmare, atunci când astfel de întreprinderi furnizează numai servicii de interes economic general, orice supracompensație pentru o anumită perioadă poate fi raportată pentru perioada următoare până la maximum 20% din compensația anuală.

(14) În măsura în care compensația se acordă întreprinderilor cărora le-a fost încredințată prestarea unor servicii de interes economic general, valoarea compensației nu depășește costurile serviciilor, iar pragurile prevăzute de prezenta Decizie sunt respectate, Comisia consideră că evoluția schimburilor nu este afectată în asemenea măsură, încât să fie contrară intereselor Comunității. În aceste împrejurări, Comisia consideră că compensația trebuie considerată ajutor de stat compatibil cu articolul 86 alineatul (2) din Tratat.

(15) Compensările cu valoare redusă acordate întreprinderilor cărora le-a fost încredințată prestarea unor servicii de interes economic general, a căror cifră de afaceri este limitată, nu afectează dezvoltarea comerțului și concurența în asemenea măsură, încât să fie contrară intereselor Comunității. Atunci când condițiile prevăzute de această Decizie sunt îndeplinite, nu este necesară o notificare prealabilă. Pentru a defini domeniul de aplicare a excepției de la obligația de notificare în cauză trebuie să se țină seama de cifra de afaceri a întreprinderilor care beneficiază de compensații pentru prestarea de servicii publice, precum și de nivelul compensărilor respective.

(16) Spitalele și întreprinderile din domeniul locuințelor sociale cărora le-a fost încredințată prestarea unor servicii de interes economic general prezintă caracteristici specifice de care trebuie să se țină seama. Trebuie să se țină seama în special de faptul că, în actualul stadiu de dezvoltare a pieței interne, gradul de denaturare a concurenței în sectoarele respective nu este neapărat proporțional cu nivelul cifrei de afaceri și al compensației. Prin urmare, spitalele care furnizează servicii medicale, inclusiv servicii de urgență, după caz, și servicii auxiliare legate direct de activitățile de bază, cu precădere în domeniul cercetării, precum și întreprinderile din domeniul locuințelor sociale care asigură locuințe pentru persoanele defavorizate sau pentru categoriile sociale vulnerabile, care, din motive legate de solvabilitate, nu sunt în măsură să obțină o locuință în condițiile pieței, ar trebui să beneficieze de exceptarea de la notificare prevăzută de Decizie, chiar dacă nivelul compensației primite depășește pragul prevăzut de Decizie, în cazul în care serviciile furnizate sunt calificate drept servicii de interes economic general de către Statele Membre.

(17) Articolul 73 din Tratat constituie *lex specialis* cu privire la articolul 86 alineatul (2). Respectivul articol stabilește normele aplicabile compensației pentru serviciu public din sectorul transportului pe uscat. Articolul în cauză a fost dezvoltat de Regulamentul (CEE) nr. 1191/69 al Consiliului din 26 iunie 1969 privind acțiunea Statelor Membre în ceea ce privește obligațiile inerente noțiunii de serviciu public în domeniul transportului feroviar, rutier și pe căi navigabile interioare², care stabilește condițiile generale pentru obligațiile privind serviciul public din sectorul transportului pe uscat și impune metode pentru calculul compensației. Regulamentul (CEE) nr. 1191/69 al Consiliului exceptează toate compensările din sectorul transportului pe uscat care îndeplinesc condițiile notificării în temeiul articolului 88 alineatul (3) din Tratat. Acesta permite, de asemenea, Statelor Membre să deroge de la dispozițiile sale în cazul întreprinderilor care efectuează exclusiv transporturi urbane, suburbane sau regionale. În cazul în care se aplică derogarea respectivă, orice compensații pentru obligații de serviciu public, în măsura în care acestea constituie ajutor de stat, sunt reglementate de Regulamentul (CEE) nr. 1107/70 al Consiliului din 4 iunie 1970 privind acordarea ajutoarelor de stat pentru transportul feroviar,

² JO L 156, 28.06.1969, pag. 1. Regulament, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (CEE) nr. 1893/91 (JO L 169, 29.06.1991, pag. 1)

rutier și pe căi navigabile interioare³. În conformitate cu hotărârea din cauza Altmark, compensația care nu respectă dispozițiile articolului 73 nu poate fi declarată compatibilă cu Tratatul pe baza articolului 86 alineatul (2) sau pe baza oricărei alte dispoziții a Tratatului. Prin urmare, o astfel de compensație nu trebuie reglementată prin prezenta Decizie.

(18) Spre deosebire de transportul pe uscat, sectoarele transportului maritim și aerian sunt reglementate de dispozițiile articolului 86 alineatul (2) din Tratat. Anumite norme aplicabile compensației pentru serviciu public în sectoarele transportului aerian și maritim se regăsesc în Regulamentul (CEE) nr. 2408/92 al Consiliului din 23 iulie 1992 privind accesul operatorilor de transport aerian comunitari la rutele aeriene intracomunitare⁴ și în Regulamentul (CEE) nr. 3577/92 al Consiliului din 7 decembrie 1992 de aplicare a principiului liberei circulații a serviciilor la transporturile maritime în interiorul Statelor Membre (cabotaj maritim)⁵. Cu toate acestea, contrar Regulamentului (CEE) nr. 1191/69, regulamentele respective nu se referă la compatibilitatea elementelor susceptibile de a constitui ajutoare de stat și nici nu prevăd exceptarea de la obligația de notificare prevăzută de articolul 88 alineatul (2) din Tratat. Prin urmare, este necesar să se aplice prezenta Decizie compensației pentru serviciu public din sectoarele transportului aerian și maritim cu condiția ca, pe lângă îndeplinirea condițiilor stabilite de prezenta Decizie, respectiva compensație să respecte și normele sectoriale prevăzute de Regulamentul (CEE) nr. 2408/92 și de Regulamentul (CEE) nr. 3577/92, după caz.

(19) Pragurile aplicabile compensației pentru serviciu public din sectoarele de transport aerian și maritim ar trebui să fie, în mod normal, identice cu cele aplicabile în general. Cu toate acestea, în cazurile specifice de compensații pentru serviciu public pentru legăturile aeriene sau maritime spre insule și pentru aeroporturi și porturi care constituie servicii de interes economic general în conformitate cu articolul 86 alineatul (2) din Tratat, este mai potrivit să se stabilească, de asemenea, praguri alternative pe baza numărului mediu anual de pasageri, care reflectă mai exact realitatea economică a activităților în cauză.

(20) Prezenta Decizie precizează în mare măsură sensul și domeniul de aplicare al excepției prevăzute la articolul 86 alineatul (2) din Tratat, astfel cum a fost aplicată în mod constant în trecut de Curtea de Justiție și de Tribunalul de Primă Instanță și de Comisie. În măsura în care nu modifică dreptul material aplicabil în domeniu, aceasta ar trebui aplicată imediat. Cu toate acestea, anumite dispoziții ale prezentei Decizii depășesc statu-quo-ul deoarece stabilesc cerințe suplimentare cu scopul de a permite monitorizarea eficientă a criteriilor prevăzute la articolul 86 alineatul (2). Pentru a permite Statelor Membre să ia măsurile necesare în acest sens, este necesar să se prevadă o perioadă de un an înainte de aplicarea respectivelor dispoziții specifice.

(21) Exceptarea de la obligația de notificare prealabilă pentru anumite servicii de interes economic general nu exclude posibilitatea ca Statele Membre să notifice un proiect de ajutor specific. Respectiva notificare va fi evaluată în conformitate cu principiile cadrului comunitar privind ajutorul de stat sub formă de compensație pentru serviciu public⁶.

(22) Prezenta Decizie se aplică fără a aduce atingere dispozițiilor Directivei 80/723/CEE a Comisiei din 25 iunie 1980 privind transparența relațiilor financiare dintre Statele Membre și întreprinderile publice și transparența financiară în cadrul anumitor întreprinderi.

(23) Prezenta Decizie se aplică fără a aduce atingere dispozițiilor comunitare în vigoare în domeniul achizițiilor publice și al concurenței, în special articolele 81 și 82 din Tratat.

(24) Prezenta Decizie se aplică fără a aduce atingere dispozițiilor specifice mai stricte privind obligațiile de serviciu public prevăzute de legislația comunitară sectorială,

³ JO L 130, 15.06.1970, pag. 1. Regulament, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 543/97 (JO L 84, 26.03.1997, pag. 6).

⁴ JO L 240, 24.08.1992, pag. 8. Regulament, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Actul de aderare din 2003

⁵ JO L 364, 12.12.1992, pag. 7

⁶ JO C 297, 29.11.2005

ADOPTĂ PREZENTA DIRECTIVĂ:

Art. 1 Obiectul

Prezenta Decizie stabilește condițiile în care ajutorul de stat sub forma compensației pentru serviciu public acordată anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general trebuie considerat compatibil cu Piața comună și exceptat de la obligația de notificare prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratat.

Art. 2 Domeniu de aplicare

(1) Prezenta Decizie se aplică ajutorului de stat sub forma compensației pentru serviciu public acordată întreprinderilor pentru servicii de interes economic general în conformitate cu articolul 86 alineatul (2) din Tratat, aparținând uneia din următoarele categorii:

(a) compensația pentru serviciu public acordată întreprinderilor cu o cifră de afaceri anuală medie înainte de impozitare, toate activitățile fiind incluse, sub 100 milioane EUR pe parcursul a două exerciții financiare anterioare exercițiului financiar în care a fost atribuit serviciul de interes economic general, care primesc o compensație anuală pentru serviciul în cauză sub 30 milioane EUR;

(b) compensația pentru serviciu public acordată spitalelor și întreprinderilor din domeniul locuințelor sociale care desfășoară activități considerate servicii de interes economic general de către Statele Membre în cauză;

(c) compensația pentru serviciu public pentru legături aeriene sau maritime către insule al căror trafic anual mediu nu depășește 300000 pasageri pe parcursul a două exerciții financiare anterioare celui în care a fost atribuit serviciul de interes economic general;

(d) compensația pentru serviciu public pentru aeroporturi și porturi al căror trafic anual mediu nu depășește 1000000 de pasageri în cazul aeroporturilor și 300000 pasageri în cazul porturilor, pe parcursul a două exerciții financiare anterioare celui în care a fost atribuit serviciul de interes economic general.

Pragul de 30 milioane EUR menționat la primul paragraf litera (a) poate fi determinat pe baza unei medii anuale care reprezintă valoarea compensației acordate pe durata contractului sau pe o perioadă de cinci ani. Pentru instituțiile de credit, pragul de 100 milioane EUR cifră de afaceri se înlocuiește cu un prag de 800 milioane EUR bilanț total.

(2) În domeniul transportului aerian și maritim, prezenta Decizie se aplică numai ajutorului de stat sub forma compensației pentru serviciu public acordată întreprinderilor pentru servicii de interes economic general în conformitate cu articolul 86 alineatul (2) din Tratat, care respectă Regulamentul (CEE) nr. 2408/92 și Regulamentul (CEE) nr. 3577/92, după caz.

Prezenta Decizie nu se aplică ajutorului de stat sub forma compensației pentru serviciu public acordată întreprinderilor din domeniul transportului pe uscat.

Art. 3 Compatibilitatea și exceptarea de la notificare

Ajutorul de stat sub forma compensației pentru serviciu public care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta Decizie este compatibil cu Piața comună și este exceptat de la obligația notificării prealabile prevăzute la articolul 88 alineatul (3) din Tratat, fără a aduce atingere dispozițiilor mai stricte privind obligațiile de serviciu public prevăzute de legislația comunitară sectorială.

Art. 4 Mandatul

Pentru ca prezenta Decizie să fie aplicabilă, responsabilitatea pentru funcționarea serviciului de interes economic general se încredințează întreprinderii în cauză pe baza unuia sau a mai multor acte oficiale, a căror formă poate fi stabilită de către fiecare Stat Membru. Actul sau actele trebuie să specifice cu precădere:

(a) natura și durata obligațiilor de serviciu public;

(b) întreprinderea și teritoriul în cauză;

- (c) natura drepturilor exclusive sau speciale acordate întreprinderii;
- (d) parametrii pentru calculul, controlul și revizuirea compensației;
- (e) modalitățile de rambursare a eventualei supracompensații și mijloacele de evitare a supracompensației.

Art. 5 Compensația

(1) Valoarea compensației nu depășește ceea ce este necesar pentru acoperirea costurilor efectuate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, ținând seama de veniturile rezultate și de un profit rezonabil pe capitalul propriu necesar pentru îndeplinirea obligațiilor respective. Compensația trebuie folosită efectiv pentru funcționarea serviciului de interes economic general respectiv, fără a aduce atingere capacității întreprinderii de a beneficia de un profit rezonabil.

Valoarea compensației include toate avantajele acordate de stat sau prin resursele statului, indiferent de formă. Profitul rezonabil ia în calcul toate sau o parte din creșterile de productivitate obținute de întreprinderea în cauză pe o perioadă limitată convenită, fără a reduce nivelul calității serviciilor încredințate întreprinderii de către stat.

(2) Costurile care sunt luate în calcul cuprind toate costurile efectuate pentru funcționarea serviciului de interes economic general. Acestea se calculează pe baza principiilor de contabilitate a costurilor general acceptate, după cum urmează:

- (a) atunci când activitățile întreprinderii în cauză se limitează la serviciul de interes economic general, se pot lua în calcul toate costurile sale;
- (b) atunci când întreprinderea desfășoară și alte activități pe lângă serviciul de interes economic general, se iau în calcul numai costurile legate de serviciul de interes economic general;
- (c) costurile alocate serviciului de interes economic general pot acoperi toate costurile variabile ocazionate de furnizarea respectivului serviciu, o contribuție proporțională la costurile fixe comune atât serviciului de interes economic general, cât și altor activități, precum și un profit rezonabil;
- (d) costurile legate de investiții, cu precădere cele privind infrastructura, pot fi luate în calcul atunci când acest lucru este necesar pentru funcționarea serviciului de interes economic general.

(3) Venitul care trebuie luat în considerare include cel puțin întregul venit obținut din serviciul de interes economic general. În cazul în care întreprinderea în cauză deține drepturi speciale sau exclusive legate de un alt serviciu de interes economic general care generează un profit ce depășește profitul rezonabil sau beneficiază de alte avantaje acordate de stat, acestea sunt incluse în veniturile sale, indiferent de clasificarea lor în sensul articolului 87. Statele Membre în cauză pot decide ca profiturile provenite din alte activități decât serviciul de interes economic general să fie alocate în totalitate sau în parte pentru finanțarea serviciului de interes economic general.

(4) În sensul prezentei Decizii, prin „profit rezonabil” se înțelege rata rentabilității propriilor capitaluri, care ține seama de risc sau de absența riscului pe care și-l asumă întreprinderea ca rezultat al intervenției Statului Membru, în special în cazul când acesta din urmă acordă drepturi exclusive sau speciale. Rata respectivă nu depășește, în mod normal, rata medie înregistrată în sectorul în cauză în ultimii ani. În sectoarele în care nu există întreprinderi similare celei căreia i-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general, comparația se poate realiza cu întreprinderi din alte State Membre sau, după caz, din alte sectoare, cu condiția să se țină seama de particularitățile fiecărui sector. Pentru a stabili ce înseamnă profit rezonabil, Statele Membre pot introduce criterii de stimulare legate cu precădere de calitatea serviciului prestat și de creșterea productivității.

(5) În cazul în care o întreprindere desfășoară activități atât din domeniul serviciilor de interes economic general, cât și din afara respectivului domeniu, evidențele contabile interne ale întreprinderii în cauză evidențiază costurile și încasările legate de serviciul de interes economic general și cele legate de alte servicii, precum și parametrii de alocare a costurilor și veniturilor.

Costurile legate de activitățile care nu intră în categoria serviciilor de interes economic general trebuie să acopere toate costurile variabile, o contribuție adecvată la costurile fixe, precum și o cotă adecvată din rata rentabilității. Nu se acordă nici o compensație pentru respectivele costuri.

Art. 6 Controlul supracompensației

Statele Membre efectuează sau asigură efectuarea unor controale regulate pentru a se asigura că întreprinderile nu primesc compensații care depășesc valoarea determinată în conformitate cu articolul 5.

Statele Membre solicită întreprinderii în cauză să ramburseze orice supracompensație eventuală, iar parametrii pentru calculul compensației urmează să fie actualizați pentru viitor.

Atunci când excedentul nu depășește 10% din valoarea compensației anuale, supracompensația respectivă poate fi reportată pentru perioada următoare și dedusă din valoarea compensației datorată pentru perioada respectivă.

În sectorul locuințelor sociale, Statele Membre efectuează sau asigură efectuarea unor controale regulate la nivelul fiecărei întreprinderi, pentru a se asigura că întreprinderea în cauză nu primește compensații care depășesc valoarea determinată în conformitate cu articolul 5. Orice supracompensație poate fi reportată pentru perioada următoare în proporție de 20 % din compensația anuală, cu condiția ca întreprinderea în cauză să desfășoare exclusiv servicii de interes economic general.

Art. 7 Punerea la dispoziție a informațiilor

Statele Membre pun la dispoziția Comisiei pentru o perioadă de cel puțin zece ani toate elementele necesare stabilirii compatibilității compensației acordate cu prezenta Decizie.

La cererea scrisă din partea Comisiei, Statele Membre furnizează Comisiei toate informațiile pe care aceasta din urmă le consideră necesare pentru a stabili dacă sistemele de compensație în vigoare sunt compatibile cu prezenta Decizie.

Art. 8 Rapoarte

Fiecare Stat Membru prezintă Comisiei, o dată la trei ani, rapoarte periodice cu privire la punerea în aplicare a prezentei Decizii, conținând o descriere detaliată a condițiilor de aplicare a Deciziei în cauză în toate sectoarele, inclusiv în sectorul locuințelor sociale și al spitalelor.

Primul raport se transmite la 19 decembrie 2008.

Art. 9 Evaluarea

Până la 19 decembrie 2009, Comisia realizează o evaluare de impact pe baza elementelor concrete și a rezultatelor consultărilor ample efectuate de Comisie în special pe baza datelor furnizate de Statele Membre în conformitate cu articolul 8.

Rezultatele evaluării de impact sunt comunicate Parlamentului European, Comitetului Regiunilor, Comitetului Economic și Social European și Statelor Membre.

Art. 10 Intrare în vigoare

Prezenta Decizie intră în vigoare la 19 decembrie 2005.

Literele (c), (d) și (e) de la articolul 4 și articolul 6 se aplică de la 29 noiembrie 2006.

Art. 11 Destinatari

Prezenta Decizie se adresează Statelor Membre.

Adoptată la Bruxelles, 28 noiembrie 2005.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 312 din data 29.11.2005

Capitolul VII

Ajutorul de stat în sectorul transporturilor

ORIENTĂRILE COMUNITARE

privind finanțarea aeroporturilor și ajutorul la înființare pentru companiile aeriene cu plecare de pe aeroporturi regionale

1. Introducere

1.1. Contextul general

(1) Prezentele Orientări fac parte din planul general de creare a unui spațiu aerian european unic, un subiect la care Comisia lucrează de peste 10 ani. Setul de măsuri de liberalizare denumit „al treilea pachet de măsuri pentru aviație”, în vigoare din 1993, a permis tuturor transportatorilor aerieni care dețin o licență comunitară să aibă acces nerestricționat la piața intracomunitară, cu liberalizarea tarifelor, din aprilie 1997¹. Ca un corolar, pentru garantarea furnizării continue către cetățeni a unor servicii de calitate la prețuri accesibile pe întreg teritoriul lor, acele State Membre care doresc să facă aceasta au stabilit obligații de servicii publice privind frecvența, punctualitatea serviciilor, disponibilitatea locurilor sau tarifele preferențiale pentru anumite categorii de utilizatori într-un cadru juridic clar. Aceste obligații de servicii publice au permis transportului aerian să aibă o contribuție semnificativă la coeziunea economică și socială și la dezvoltarea echilibrată a regiunilor.

(2) De asemenea, o serie de măsuri au fost luate în domenii cum ar fi alocarea de sloturi orare², serviciile de handling la sol³ și sistemele informatizate de rezervare⁴, pentru a sprijini această liberalizare a pieței și pentru a permite întreprinderilor să concureze în condiții de egalitate. Se fac propuneri concrete privind sloturile orare (se propune, pentru prima dată, un mecanism de piață pentru alocarea sloturilor, în vederea creșterii mobilității în aeroporturile aglomerate), egalitatea de acces la sistemele informatizate de rezervare și serviciile de handling la sol. Cea din urmă propunere are drept scop stimularea concurenței dintre furnizorii de servicii prin creșterea accesului lor la piață.

(3) În același timp, deschiderea industriei, care a avut în mod evident o influență majoră asupra activităților și comportamentului companiilor aeriene tradiționale sau „flag carriers”, a fost însoțită de un control strict al ajutorului oferit de stat. Aplicarea principiului unui ajutor unic pentru restructurare („one time-last time”) a permis, astfel, companiilor aeriene mai adaptabile să facă trecerea de la un regim de operare relativ protejat la concurența între competitori normali pe piață. Aceasta a dus la o restructurare semnificativă a întregii industrii aviatice, o măsură care a devenit și mai necesară după evenimentele de la 11 septembrie 2001, care au avut o influență considerabilă asupra transportului aerian. Unele exemple de consolidare în industria aeriană sunt recente alianțe Air France/Alitalia, Lufthansa/Austrian Airlines și Iberia/British Airways, precum și recenta fuziune dintre Air France și KLM.

(4) Hotărârile Curții de Justiție denumite „Open skies”⁵ au dat un nou impuls industriei aviatice, confirmând faptul că, în domeniul aviației civile, Comunitatea dispune de competențe de negociere la nivel internațional. Importanța acestor hotărâri este considerabilă, deoarece ele promovează consolidarea între companiile aeriene europene și sporesc capacitatea acestora de a face față concurenței companiilor aeriene din țări terțe pe o bază comunitară.

¹ Regulamentul (CEE) nr. 2407/92 al Consiliului din 23 iulie 1992 privind licențele transportatorilor aerieni (JO L 240, 24.08.1992, pag. 1), Regulamentul (CEE) nr. 2408/92 al Consiliului din 23 iulie 1992 privind accesul transportatorilor aerieni din Comunitate la rutele aeriene intracomunitare (JO L 240, 24.08.1992, pag. 8) și Regulamentul (CEE) nr. 2409/92 al Consiliului din 23 iulie 1992 privind tarifele serviciilor aeriene pentru transportul de pasageri și de marfă (JO L 240, 24.08.1992, pag. 15).

² Regulamentul (CEE) nr. 95/93 al Consiliului din 18 ianuarie 1993 privind normele comune de alocare a sloturilor orare pe aeroporturile comunitare (JO L 14, 22.01.1993, pag. 1).

³ Directiva 96/67/CE a Consiliului din 15 octombrie 1996 privind accesul la piața serviciilor de handling la sol în aeroporturile Comunității (JO L 272, 25.10.1996, pag. 36).

⁴ Regulamentul (CEE) nr. 2299/89 al Consiliului din 24 iulie 1989 de stabilire a unui cod de conduită pentru sistemele informatizate de rezervare (JO L 220, 29.07.1989, pag. 1).

⁵ Cauzele C-466/98 până la C-469/98, C-471/98 și C-472/98 Comisia c. Regatului Unit, Danemarcei, Suediei, Finlandei, Belgiei, respectiv Luxemburgului Culegere 2002, pag. I-9427 până la 9741.

(5) În ultimii ani s-au produs alte două evenimente majore pe piața europeană a transportului aerian. Unul dintre acestea este apariția unui număr de companii noi de talie comunitară, care oferă tarife promoționale susținute printr-o structură „low cost”. Celălalt eveniment este efortul depus de aeroporturi în ultimii ani în direcția asigurării unor noi legături aeriene.

1.2. Dezvoltări în sectorul aeroportuar

(6) Dezvoltarea inițială a aeroporturilor a fost determinată deseori de considerații pur teritoriale sau, în unele cazuri, de cerințe de natură militară. Aceste considerații de planificare a utilizării terenului pot persista în unele cazuri, dar în multe alte cazuri aeroporturile au fost transferate din controlul statului în control regional, uneori urmând să fie operate de companii publice, sau chiar transferate în sectorul privat. Procesul transferului către sectorul privat a luat, în mod normal, forma privatizării sau a unei deschideri progresive a capitalului.

(7) Industria aeroportuară comunitară a suferit, în consecință, modificări organizatorice fundamentale, care reflectă nu numai interesul activ al investitorilor privați față de sectorul aeroportuar, ci și o schimbare de atitudine din partea autorităților publice în privința contribuției investițiilor private la dezvoltarea aeroporturilor. Această dezvoltare a condus la o mai mare diversificare și complexitate a funcțiilor îndeplinite de aeroporturi.

(8) Cu toate acestea, această dezvoltare afectează în mod diferit aeroporturile din Uniunea Europeană. Primele șapte aeroporturi, în ordinea mărimii, din Uniunea Europeană reprezintă mai mult de o treime din întregul trafic din Uniunea Europeană, iar primele 23 de aeroporturi, în ordinea mărimii, reprezintă peste două treimi⁶. Cu toate că acestea constituie în primul rând furnizori de infrastructură pentru industria transportului aerian, aceste aeroporturi au devenit operatori comerciali extrem de eficienți. Pe de altă parte, majoritatea aeroporturilor mici din Uniunea Europeană sunt încă deținute și operate de autorități publice în interes public. Astfel, influența activității unui aeroport asupra activității celorlalte aeroporturi și asupra comerțului dintre Statele Membre variază în mare măsură, în funcție de categoria din care face parte (a se vedea Tipuri de aeroporturi, Secțiunea 1.2.1 de mai jos).

(9) În afară de acestea, este general acceptată opinia că aeroporturile pot avea o influență asupra succesului economiilor locale și asupra întreținerii serviciilor locale, cum sunt educația și sănătatea. Ele joacă, de asemenea, un rol semnificativ în integrarea regiunilor ultraperiferice ale Europei. Serviciile de pasageri și de marfă pot fi cruciale pentru competitivitate și dezvoltare în unele regiuni. Aeroporturile care furnizează servicii de calitate pot acționa ca un magnet pentru companiile aeriene și astfel pot promova activitățile economice, precum și coeziunea economică, socială și regională în cadrul Uniunii Europene.

(10) Cu toate acestea, Comisia remarcă faptul că transportul aerian nu este singurul vector de dezvoltare în ceea ce privește accesibilitatea regională. Legăturile feroviare de mare viteză aduc, de asemenea, o contribuție semnificativă la coeziunea socială și economică în cadrul Uniunii Europene, în special între marile orașe regionale. După cum se subliniază în Cartea albă din 2001⁷, intermodalitatea transport feroviar/transport aerian, în cadrul căreia transportul feroviar și transportul aerian sunt mai degrabă complementare decât în concurență, precum și trenurile de mare viteză care fac legătura între orașe, fac să crească considerabil capacitatea de transport.

1.2.1. Tipuri de aeroporturi

(11) În industria aeroportuară există în prezent câteva niveluri de concurență între diferite tipuri de aeroporturi. Acesta este un factor esențial atunci când se analizează ajutorul de stat, iar el face necesară examinarea măsurii în care concurența ar putea fi denaturată și piața unică ar putea fi afectată. Scenariile privind concurența sunt analizate, fiecare caz în parte, luându-se în considerare particularitățile piețelor în cauză. Cu toate acestea, studiile⁸ au arătat că, în general, marile hub-uri internaționale concurează cu

⁶ Pe baza datelor pentru EU-25 din 2004 furnizate de Airports Council International.

⁷ Politica europeană în domeniul transporturilor pentru 2010: este timpul să se ia decizii, COM(2001) 370, 12.09.2001.

⁸ „Studiu privind concurența între aeroporturi și aplicarea normelor referitoare la ajutorul de stat” – Cranfield University, iunie 2002.

aeroporturi similare pe toate piețele de transport în cauză, nivelul de concurență depinzând de factori precum congestia traficului și existența unor modalități de transport alternative sau, în unele cazuri (a se vedea mai jos), cu marile aeroporturi regionale. Marile aeroporturi regionale pot concura nu numai cu alte mari aeroporturi regionale, ci și cu marile hub-uri din Comunitate și cu transportul terestru, în special în cazul în care există un acces terestru de înaltă calitate la aeroport. Aceste studii au arătat, de asemenea, că aeroporturile mici nu concurează, în general, cu alte aeroporturi, cu excepția câtorva cazuri în care ele intră în competiție cu aeroporturi învecinate de dimensiuni similare, ale căror piețe se suprapun.

(12) În termeni practici, Decizia Parlamentului European și a Consiliului privind orientările comunitare pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport⁹ a definit trei categorii de aeroporturi:

- aeroporturile care prezintă componente internaționale (având, în general, un volum anual de pasageri mai mare sau egal cu 5000000);
- aeroporturile care prezintă o componentă comunitară (având, în general, un volum anual de pasageri cuprins între 1000000 și 4999999) și
- aeroporturile care prezintă componente regionale și de accesibilitate (având, în general, un volum anual de pasageri cuprins între 250000 și 999999).

(13) La rândul său, Comitetul Regiunilor a propus cinci categorii de aeroporturi europene în avizul său de perspectivă din 2 iulie 2003 privind capacitatea aeroporturilor regionale¹⁰:

- mari noduri aeroportuare (peste 25 milioane pasageri, patru aeroporturi), reprezentând aproximativ 30% din traficul aerian european;
- aeroporturi naționale (între 10 și 25 milioane pasageri, 16 aeroporturi), reprezentând aproximativ 35% din traficul aerian european;
- 15 aeroporturi cu un volum cuprins între 5 și 10 milioane pasageri, reprezentând aproximativ 14% din traficul aerian european;
- 57 aeroporturi cu un volum cuprins între 1 și 5 milioane pasageri, reprezentând aproximativ 17% din traficul aerian european;
- 67 aeroporturi cu un volum cuprins între 200000 și 1 milion pasageri, reprezentând aproximativ 4% din traficul aerian european¹¹.

(14) În conformitate cu Comitetul Regiunilor, aeroporturile regionale se încadrează în general în ultimele două categorii, dar unele aeroporturi din categoria intermediară pot fi, de asemenea, considerate aeroporturi regionale.

(15) Comisia consideră că aceste două scheme de clasificare coincid în mare parte, iar în sensul prezentelor orientări a definit următoarele patru categorii:

- categoria A, denumită în continuare „aeroporturi comunitare mari“, cu mai mult de 10 milioane pasageri pe an;
- categoria B cuprinde „aeroporturi naționale“, cu un volum anual de pasageri cuprins între 5 și 10 milioane;
- categoria C cuprinde „aeroporturi regionale mari“, cu un volum anual de pasageri cuprins între 1 și 5 milioane;
- categoria D, denumită în continuare „aeroporturi regionale mici“, cu un volum anual de pasageri mai mic de 1 milion.

1.3. Companiile cu tarife reduse sau „low-cost“

(16) În comparație cu transportatorii aerieni tradiționali, cota de piață a companiilor aeriene cu tarife reduse a crescut de la doar 4,0% în 1998 la 20,8% în 2004, cu toate că această cotă variază considerabil

⁹ Decizia Parlamentului European și a Consiliului din 23 iulie 1996 privind orientările comunitare pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport (JO L 228, 09.09.1996, anexa II, secțiunea 6).

¹⁰ Aviz de perspectivă al Comitetului Regiunilor din 2 iulie 2003 privind capacitatea aeroporturilor regionale (CdR 393/2002 fin).

¹¹ NB: Există aproximativ 200 aeroporturi cu mai puțin de 200000 pasageri pe an.

între Statele Membre¹². În 2004, cele trei linii aeriene principale cu tarife reduse au transportat peste 62 milioane pasageri în cadrul Uniunii Europene¹³.

(17) Comisia consideră că această tendință este binevenită și apreciază contribuția acestor societăți la reducerea generală a prețului călătoriilor aeriene în Europa, gama mai variată de servicii disponibile și accesul unui public mai larg la călătoriile aeriene. Cu toate acestea, în calitate de gardian al Tratatului, ea trebuie să se asigure că normele Pieței interne sunt respectate, în special normele privind concurența, mai precis cele privind ajutorul de stat. Metodele de negociere utilizate de companiile aeriene cu tarife reduse pentru a obține subvenții din partea autorităților publice, fie direct, fie prin intermediul administratorului aeroportului, au ridicat întrebări în ceea ce privește aplicarea normelor concurențiale în conformitate cu Tratatul CE și au făcut obiectul câtorva plângeri adresate Comisiei. Aceasta a determinat adoptarea de către Comisie a recentei decizii privind stabilirea companiei aeriene Ryanair la Charleroi¹⁴. Aceasta a determinat așteptări în cadrul pieței în ceea ce privește un cadru juridic clar, care să definească normele aplicabile acestor noi practici.

2. Obiectivele acestor orientări și modificările survenite în comparație cu Orientările din 1994

(18) Orientările din 1994 ale Comisiei privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratatul CE și a articolului 61 din Acordul SEE la ajutoarele de stat în sectorul aviației¹⁵ (denumite în continuare Orientările privind sectorul aviației) nu reglementează toate aspectele noi legate de finanțarea aeroporturilor și ajutorul la înființare pentru noile rute.

(19) Ele se referă aproape în exclusivitate la condițiile de acordare a ajutorului de stat companiilor aeriene, limitând ajutorul operațional direct acordat companiilor aeriene numai la obligațiile de serviciu public și la ajutorul de natură socială. Partea II.3 a Orientărilor se referă la investițiile publice în infrastructura aeroportuară. Aceasta prevede: „construcția proiectelor de infrastructură (aeroporturi)... reprezintă o măsură generală a politicii economice, care nu poate fi controlată de către Comisie în temeiul normelor din Tratat privind ajutorul de stat. Acest principiu general se aplică numai construirii infrastructurilor de către Statele Membre și nu se aplică ajutorului rezultat din tratamentul preferențial acordat anumitor companii pentru utilizarea infrastructurilor.“ În consecință, aceste orientări mai degrabă suplimentează decât înlocuiesc Orientările din 1994, specificând cum trebuie aplicate regulile de concurență diferitelor mijloace de finanțare a aeroporturilor (a se vedea Secțiunea 4) precum și ajutorului la înființare pentru companiile aeriene care pleacă de pe aeroporturi regionale (a se vedea Secțiunea 5).

(20) În acest scop, Comisia ia în considerare contribuția pe care dezvoltarea aeroporturilor regionale o aduce pentru numeroase politici comunitare. Astfel:

- utilizarea din ce în ce mai intensă a aeroporturilor regionale este un avantaj în combaterea congestiei traficului aerian în hub-urile europene. În cartea albă intitulată „Politica europeană în domeniul transporturilor pentru 2010: este timpul să se ia decizii“¹⁶, Comisia explică faptul că „există deja un plan de acțiune specific privind congestia traficului aerian, dar congestiei la sol nu i se acordă încă atenția cuvenită sau angajamentul necesar. Cu toate acestea, aproape jumătate din cele 50 cele mai mari aeroporturi din Europa au atins deja sau sunt aproape de a atinge nivelul de saturație în privința capacității la sol.“;
- mai multe puncte de acces pentru zborurile intra-europene cresc mobilitatea cetățenilor europeni;
- dezvoltarea acestor aeroporturi sprijină și dezvoltarea economiilor regionale respective.

¹² Peste 40% în Regatul Unit, Irlanda și Slovacia, 38% în Spania, peste 25% în Belgia, Germania, Italia, Austria, Ungaria și Suedia, 19% în Franța și Grecia, 18% în Republica Cehă și sub 15% în celelalte State Membre. Sursa: OAG Summer Schedules 2004, locuri disponibile pentru zborurile din interiorul Uniunii Europene.

¹³ Ryanair, Easyjet, AirBerlin. Sursa: Airclaims.

¹⁴ Decizia 2004/393/CE a Comisiei din 12 februarie 2004 privind avantajele acordate de Regiunea valonă și Aeroportul Bruxelles Sud Charleroi companiei aeriene Ryanair în legătură cu stabilirea sa la Charleroi (JO L 137, 30.04.2004, pag. 1).

¹⁵ Orientări comunitare privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratatul CE și a articolului 61 din Acordul SEE la ajutoarele de stat în sectorul aviației (JO C 350, 10.12.1994, pag. 5).

¹⁶ Cartea albă, Politica europeană în domeniul transporturilor pentru 2010: este timpul să se ia decizii. COM(2001) 370 final.

Cu toate acestea, aeroporturile regionale se confruntă deseori cu o situație mai puțin favorabilă, atunci când își dezvoltă serviciile, comparativ cu marile hub-uri europene cum sunt Londra, Paris sau Frankfurt. Ele nu dispun de o mare companie aeriană de referință care să-și concentreze operațiile pe acel aeroport, pentru a oferi pasagerilor cât mai multe legături și pentru a profita de economia de scară semnificativă pe care o permite o astfel de structură. Este posibil ca ele să nu fi atins dimensiunea critică necesară pentru a fi suficient de atractive. În plus, aeroporturile regionale trebuie să depășească deseori obstacolele legate de o imagine necorespunzătoare și un profil inferior, din cauza amplasării lor în regiunile ultraperiferice ale Comunității (de exemplu, Insulele Azore) sau în zone afectate de criza economică (de exemplu, Charleroi, amplasamentul unui fost bazin carbonifer).

(21) De aceea, în prezentele Orientări, Comisia a exprimat o abordare pozitivă față de dezvoltarea aeroporturilor regionale, asigurând în același timp respectarea strictă a principiilor de transparență, nediscriminare și proporționalitate, astfel încât să prevină orice denaturare a concurenței care nu ar fi în interesul comun în privința finanțării publice a aeroporturilor regionale și a ajutorului de stat acordat companiilor aeriene.

(22) Această abordare trebuie să concorde, de asemenea, cu obiectivele generale ale politicii în domeniul transportului, în special intermodalitatea cu transportul feroviar. În ultimii ani, Comunitatea a adus o contribuție semnificativă, atât prin politici cât și prin finanțare, la urmărirea programelor ambițioase de dezvoltare a unei rețele feroviare de mare viteză. Trenul de mare viteză oferă o alternativă extrem de atractivă la transportul aerian, din punct de vedere al timpului, prețului, confortului și dezvoltării durabile. Fără a aduce atingere lucrărilor care rămân de realizat în vederea extinderii rețelei de mare viteză pe întreg teritoriul UE, este necesar, în consecință, să căutăm să beneficiem de capacitatea transportului cu trenuri de mare viteză de a pune la dispoziție legături eficiente și de calitate ridicată și să încurajăm operatorii feroviari și aeriene să coopereze în conformitate cu articolul 81 din Tratatul CE, pentru a dezvolta complementaritatea dintre cele două modalități de transport, în interesul utilizatorilor.

(23) În măsura în care prezentele Orientări prezintă o poziție în legătură cu probleme precum absența sau prezența ajutorului, ele exprimă, în scop informativ, interpretarea generală dată de Comisie acestor probleme în momentul redactării. Aceasta este doar orientativă și nu aduce atingere interpretării acestui concept de către Curtea de Justiție și Tribunalul de Primă Instanță.

3. Domeniul de aplicare și normele de compatibilitate comune

3.1. Domeniul de aplicare și baza juridică

(24) Acest cadru specifică în ce măsură și în ce mod finanțarea publică a aeroporturilor și ajutorul de stat pentru înființarea liniilor aeriene vor fi evaluate de Comisie, având în vedere normele comunitare și procedurile privind ajutorul de stat. Comisia își bazează evaluarea pe articolul 86 alineatul (2) sau pe articolul 87 alineatul (3) literele (a), (b) sau (c) din Tratat.

(25) Articolul 86 alineatul (2) din tratat permite Statelor Membre o derogare de la normele comunitare privind ajutorul de stat în privința întreprinderilor cărora li se încredințează efectuarea serviciilor de interes economic general, în cazul în care aplicarea unor asemenea norme obstrucționează efectuarea, în drept sau în fapt, a sarcinilor specifice care li se atribuie și cu condiția ca dezvoltarea comerțului să nu fie afectată într-o asemenea măsură încât să contravină intereselor comunitare.

(26) Articolul 87 alineatul (3) din Tratat conține o listă cu ajutoarele care pot fi declarate ca fiind compatibile cu Piața comună. Articolul 87 literele (a) și (c) prevede derogări pentru ajutorul acordat în vederea promovării sau facilitării dezvoltării anumitor zone și/sau a anumitor activități economice.

(27) În Comunicările sale și în alte măsuri privind ajutorul regional, Comisia a indicat condițiile în care ajutorul regional poate fi considerat compatibil cu piața comună, în conformitate cu articolul 87 alineatul (3) literele (a) și (c). Ajutorul de operare¹⁷ acordat aeroporturilor sau companiilor aeriene (cum ar fi

¹⁷ În notările privind ajutorul de stat pentru regiuni, ajutorul de operare este definit ca ajutor „destinat reducerii cheltuielilor actuale ale întreprinderii” (punctul 4.15), în timp ce ajutorul pentru investiții inițiale se referă la „o investiție în capital fix legată de crearea unei noi unități, extinderea unei unități existente sau începerea unei activități care implică o modificare fundamentală a produsului sau a procedurii unei unități existente” (punctul 4.4).

ajutorul la înființare) poate fi declarat compatibil numai în circumstanțe excepționale și în condiții stricte în regiuni defavorizate, adică regiunile care beneficiază de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) din Tratatul CE, regiunile cele mai îndepărtate și zonele cu densitate redusă a populației¹⁸.

(28) În conformitate cu articolul 87 alineatul (3) litera (b), ajutorul destinat promovării executării unui proiect important de interes european comun poate fi considerat compatibil cu Piața comună. Se face o trimitere specială la proiectele legate de rețelele transeuropene, care pot include proiecte privind aeroporturile.

(29) Atunci când nu sunt aplicabile dispozițiile de mai sus, Comisia evaluează compatibilitatea ajutorului acordat aeroporturilor și ajutorul la înființare în conformitate cu articolul 87 alineatul (3) litera (c). Dispozițiile următoare prezintă principiile pe care Comisia le urmează în realizarea evaluării sale.

3.2. Existența ajutorului de stat

3.2.1. Activitatea economică a aeroporturilor

(30) Tratatul adoptă o poziție neutră în privința opțiunii unui stat pentru deținerea publică sau privată a aeroporturilor. În ceea ce privește existența ajutorului de stat, punctul esențial este dacă beneficiarul este angajat într-o activitate economică¹⁹. Fără îndoială, companiile aeriene sunt angajate într-o activitate economică. De asemenea, odată ce un aeroport se angajează în activități economice, indiferent de statutul său juridic sau de modul în care este finanțat, el constituie o întreprindere în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE și, prin urmare, se aplică normele din tratat privind ajutorul de stat²⁰.

(31) În cauza „Aéroports de Paris”²¹, Curtea de Justiție a hotărât că administrarea aeroportului și activitățile de operare care constau în furnizarea de servicii aeroportuare companiilor aeriene și diferiților furnizori de servicii din cadrul aeroporturilor sunt activități economice deoarece ele constau în furnizarea de instalații aeroportuare companiilor aeriene și diferiților furnizori de servicii contra achitării unei redevențe și la un curs stabilit în mod liber de administrator și nu intră sub incidența exercitării atribuțiilor sale oficiale ca autoritate publică și pot fi separate de activitățile sale în exercitarea acestor atribuții. Astfel, administratorul aeroportului, în principiu, este angajat într-o activitate economică în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE, la care se aplică normele privind ajutorul de stat.

(32) Cu toate acestea, nu toate activitățile unui administrator de aeroport sunt în mod necesar de natură economică. Este necesar să se facă distincția între activitățile sale și să se stabilească în ce măsură activitățile sale sunt de natură economică²².

(33) Curtea de Justiție a susținut că activitățile care, în mod normal, intră în responsabilitatea statului în exercitarea atribuțiilor sale oficiale ca autoritate publică nu sunt de natură economică și nu se încadrează în domeniul de aplicare a normelor privind ajutorul de stat. Astfel de activități includ siguranța, controlul traficului aerian, poliția, vama etc. În general, finanțarea acestor activități trebuie limitată strict la compensarea costurilor pe care le determină și nu poate fi utilizată pentru finanțarea altor activități economice²³. După cum a explicat Comisia în comunicarea sa din 10 octombrie 2001 în urma atacurilor de la 11 septembrie 2001, „Este evident că, în cazul în care se impun anumite măsuri în mod direct companiilor aeriene și altor operatori din sector, cum sunt aeroporturile, furnizorii de servicii de handling la sol și furnizorii de servicii de navigație aeriană, finanțarea unor astfel de măsuri de către autoritățile publice nu trebuie să determine un ajutor de operare incompatibil cu Tratatul.”

¹⁸ A se vedea punctul 4.15 și următoarele din Liniile directe privind ajutorul de stat regional.

¹⁹ În conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție, orice activitate care constă în oferirea de bunuri și servicii pe o piață dată este considerată activitate economică. A se vedea cauza C-35/96 Comisia c. Italiei, Culegere 1998, pag. I-3851 și cauzele de la C-180/98 până la C-184/98 Pavlov, Culegere 2000, pag. I-6451.

²⁰ Cauzele C-159/91 și C-160/91, Poucet c. AGF și Pistre c. Cancava, Culegere 1993, pag. I-637.

²¹ Cauza T-128/98, Aéroports de Paris c. Comisia Comunităților Europene, Culegere 2000, pag. II-3929, confirmat de Cauza C-82/01, Culegere 2002, pag. I-9297, punctele 75-79.

²² Cauza C-364/92 SAT Fluggesellschaft c. Eurocontrol, Culegere 1994, pag. I-43.

²³ Cauza C-343/95 Calì & Figli c. Servizi ecologici porto di Genova, Culegere 1997, pag. I-1547. Decizia N 309/2002 a Comisiei din 19 martie 2003, Siguranța navigației aeriene – compensarea costurilor survenite în urma atacurilor din 11 septembrie 2001. Decizia N 438/2002 a Comisiei din 16 octombrie 2002, Ajutor acordat ca sprijin pentru funcțiile autorităților publice în sectorul portuar.

3.2.2. Activități aeroportuare ce constituie servicii de interes economic general

(34) Anumite activități economice efectuate de aeroporturi pot fi considerate de către autoritatea publică ca fiind un serviciu de interes economic general. În acest caz, autoritatea impune administratorului aeroportului anumite obligații de serviciu public, pentru a asigura deservirea în mod corespunzător a interesului public general. În astfel de circumstanțe, operatorul aeroportului poate fi despăgubit de către autoritățile publice pentru costurile suplimentare determinate de obligația de serviciu public. Nu este exclus ca administrarea generală a activității unui aeroport, în cazuri excepționale, să fie considerată un serviciu de interes economic general. În acest caz, autoritatea publică ar putea impune unui aeroport obligații de serviciu public, de exemplu unui aeroport situat într-o regiune izolată și ar putea decide să plătească o compensare pentru aceste obligații. Cu toate acestea, este necesar să se sublinieze faptul că administrarea generală a unui aeroport, ca serviciu de interes economic general, nu ar trebui să cuprindă activități care nu sunt legate în mod direct de activitățile sale de bază, enumerate la alineatul (53) punctul (iv).

(35) În legătură cu aceasta, Comisia amintește hotărârea Curții în cauza Altmark²⁴, care a stabilit jurisprudența în acest domeniu. Conform deciziei Curții, compensarea pentru serviciul public nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 87 din Tratatul CE, cu condiția respectării următoarelor patru criterii:

1. întreprinderea beneficiară trebuie să aibă efectiv obligații de serviciu public de îndeplinit iar obligațiile trebuie definite în mod clar;
2. parametrii pe baza cărora se calculează compensarea trebuie stabiliți în avans, în mod obiectiv și transparent;
3. compensarea nu poate depăși ceea ce este necesar pentru acoperirea integrală sau parțială a costurilor survenite în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, luând în considerare chitanțele relevante și un profit rezonabil pentru îndeplinirea obligațiilor în cauză și
4. atunci când întreprinderea care urmează să îndeplinească obligații de serviciu public, într-un caz specific, nu este aleasă ca urmare a unei proceduri de achiziții publice care ar permite selectarea ofertantului capabil să furnizeze respectivele servicii la cel mai mic cost pentru comunitate, nivelul necesar al compensării trebuie determinat pe baza unei analize a costurilor pe care o întreprindere tipică, bine condusă și dispunând în mod adecvat de mijloace de transport astfel încât să poată îndeplini cerințele de serviciu public necesare, le-ar fi suportat pentru îndeplinirea obligațiilor respective, luând în considerare veniturile relevante și un profit rezonabil pentru îndeplinirea obligațiilor.

(36) Atunci când respectă condițiile stabilite prin hotărârea din cauza Altmark, compensarea pentru obligațiile de serviciu public impuse unui administrator de aeroport nu constituie ajutor de stat.

(37) Finanțarea publică a altor aeroporturi decât cele menționate mai sus poate constitui ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) în cazul în care are efect asupra concurenței și comerțului din cadrul Comunității.

3.2.3. Efectele finanțării aeroporturilor asupra concurenței și comerțului între Statele Membre

(38) Concurența între aeroporturi poate fi evaluată având în vedere criteriile de alegere a companiilor aeriene și în special prin compararea unor factori precum tipul de servicii aeroportuare furnizate și clienții în cauză, populația sau activitatea economică, congestia traficului, existența accesului terestru și nivelul taxelor pentru utilizarea infrastructurii aeroportuare și pentru servicii. Nivelul taxei este un factor esențial, deoarece finanțarea publică acordată unui aeroport ar putea fi folosită pentru menținerea taxelor de aeroport la un nivel scăzut în mod artificial în vederea atragerii traficului și poate denatura în mod semnificativ concurența.

²⁴ Cauza C-280/00 Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg c. Nahverkehrsgesellschaft Altmark, Culegere 2003, pag. I-7747.

(39) Cu toate acestea, pe baza acestor Orientări, Comisia consideră că acele categorii identificate în secțiunea 1.2.1 pot furniza o indicație privind măsura în care aeroporturile concurează între ele și, în consecință, privind măsura în care finanțarea publică acordată unui aeroport poate denatura concurența.

Astfel, se consideră că, în mod normal, finanțarea publică acordată aeroporturilor naționale și comunitare (categoriile A și B) denaturează sau amenință să denatureze concurența și să afecteze comerțul între Statele Membre. În schimb, este puțin probabil ca finanțarea acordată micilor aeroporturi regionale (categoria D) să denatureze concurența sau să afecteze comerțul într-o măsură contrară interesului comun.

(40) Cu toate acestea, dincolo de aceste indicații generale, nu este posibil să se stabilească norme care să cuprindă fiecare caz posibil, în special pentru aeroporturile din categoriile C și D.

Din acest motiv, orice măsură care poate constitui ajutor de stat acordat unui aeroport trebuie notificată, astfel încât să se poată examina influența sa asupra concurenței și a comerțului între Statele Membre, și după caz, compatibilitatea sa.

(41) Prin excepție, atunci când aeroporturilor din categoria D li se încredințează o misiune de interes economic general, Comisia a decis să exonereze de obligația notificării anterioare compensarea pentru serviciu public care constituie ajutor de stat care le-a fost acordat și să le declare compatibile, atât timp cât ele respectă anumite condiții²⁵.

3.2.4. Principiul investitorului privat într-o economie de piață

(42) Articolul 295 din Tratatul de la Roma prevede că Tratatul nu aduce atingere în nici un caz regimului proprietății în Statele Membre. Astfel, Statele Membre pot deține și administra întreprinderi și pot achiziționa acțiuni sau alte participații la întreprinderi publice sau private.

(43) Acest principiu înseamnă că acțiunea Comisiei nu poate sancționa sau nu poate acorda un tratament mai favorabil autorităților publice care subscriu la capitalul anumitor societăți. De asemenea, nu este de competența Comisiei să se pronunțe cu privire la opțiunile întreprinderilor pentru diferite tipuri de finanțare.

(44) În consecință, prezentele orientări nu fac nici o distincție între diferitele tipuri de beneficiari, în ceea ce privește forma lor juridică sau apartenența la sectorul public sau privat iar toate trimiterile la aeroporturi sau la societățile care le administrează includ toate tipurile de entități juridice.

(45) De asemenea, aceste principii de nediscriminare și egalitate nu exonerează autoritățile publice sau societățile publice de aplicarea normelor concurențiale.

(46) În general, indiferent dacă aeroporturile beneficiază de finanțare publică sau dacă această finanțare este acordată liniilor aeriene, direct sau indirect, de către autoritățile publice, Comisia evaluează dacă acesta constituie un ajutor, luând în considerare dacă „în împrejurări asemănătoare, un acționar privat, având în vedere posibilitatea previzibilă de a obține un profit și făcând abstracție de toate considerentele de ordin social, sectorial și al politicii regionale, ar fi subscris capitalul respectiv²⁶.”

(47) Curtea a hotărât că „principiul egalității, invocat de guverne în ceea ce privește relația dintre întreprinderile publice și cele private în general, presupune că cele două tipuri de întreprinderi se găsesc în situații comparabile. [...] întreprinderile private își stabilesc strategia industrială și comercială luând în considerare în special cerințele de rentabilitate. Pe de altă parte, deciziile întreprinderilor publice pot fi afectate de factori de alt tip, în cadrul urmăririi obiectivelor de interes public de către autoritățile publice, care pot exercita o influență asupra respectivelor decizii.”²⁷ Astfel, conceptul de rentabilitate

²⁵ Decizia Comisiei din 13 iulie 2005 privind aplicarea articolului 86 din Tratat la ajutorul de stat acordat, sub forma compensării pentru servicii publice, anumitor întreprinderi cărora li se încredințează administrarea serviciilor de interes economic general.

²⁶ Cauza 40/85 Regatul Belgiei c. Comisiei, Culegere 1986, pag. I-2321.

²⁷ Cauzele conexe 188/80 până la 190/80 Republica Franceză, Republica Italiană și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord c. Comisiei Comunităților Europene, Culegere 1982, pag. 2571, punctul 21 din motive.

previzibilă pentru operatorul care furnizează efectiv fondurile ca operator de piață este de o importanță majoră.

(48) Curtea a hotărât, de asemenea, că trebuie să se compare conduita unui investitor public cu cea a unui investitor privat care urmărește o politică structurală, indiferent dacă aceasta este generală sau sectorială și este ghidată de perspectiva profitabilității pe termen lung²⁸. Aceste considerații sunt pertinente în special în cazul investițiilor în infrastructură.

(49) Prin urmare, toate resursele de stat utilizate de Statele Membre sau de autoritățile publice în beneficiul operatorilor aeroportuari sau al companiilor aeriene trebuie evaluate cu privire la aceste principii. În cazurile în care Statele Membre sau autoritățile publice acționează ca operatori economici privați, aceste avantaje nu constituie ajutor de stat.

(50) În cazul în care, pe de altă parte, resursele publice sunt puse la dispoziția unei societăți comerciale în condiții mai favorabile (adică, în termeni economici, la un cost mai scăzut) decât cel care ar putea fi asigurat de un operator economic privat unei societăți comerciale într-o situație financiară comparabilă și în condiții de concurență similare, respectiva societate comercială primește asistență care constituie ajutor de stat.

(51) În ceea ce privește ajutorul la înființare, este posibil ca un aeroport public să acorde unei companii aeriene avantaje financiare din propriile resurse generate de activitatea sa economică, care nu constituie ajutor de stat în cazul în care se dovedește că el acționează așa cum ar acționa un investitor privat, de exemplu furnizând un plan de afaceri care cuprinde prognozele de rentabilitate pentru activitatea economică a aeroportului. În schimb, în cazul în care un aeroport privat acordă fonduri care, de fapt, nu reprezintă decât o redistribuire a resurselor publice care i-au fost acordate în acest scop de către un organism public, aceste subvenții trebuie considerate ajutor de stat în cazul în care decizia de redistribuire a resurselor este luată de autoritățile publice.

(52) Aplicarea principiului investitorului privat și, prin urmare, al inexistenței ajutorului, presupune fiabilitatea întregului model economic al operatorului care acționează ca investitor: un aeroport care nu își finanțează investițiile sau nu plătește taxele corespunzătoare sau ale cărui costuri de operare sunt acoperite parțial din fonduri publice, pe lângă o sarcină întreprinsă în interesul general, nu poate fi considerat, de obicei, operator privat într-o economie de piață, sub rezerva unei evaluări de la caz la caz; de aceea, este extrem de dificil să se aplice acest raționament unui astfel de operator.

4. Finanțarea aeroporturilor

(53) Activitățile aeroporturilor pot fi clasificate după cum urmează:

(i) construirea infrastructurii aeroportuare și a echipamentelor (piste de decolare, terminale, platforme, turn de control) sau instalații care le sprijină în mod direct (instalații de stingere a incendiilor, echipamente de securitate sau de siguranță);

(ii) operarea infrastructurii, cuprinzând întreținerea și administrarea infrastructurii aeroportului;

(iii) furnizarea de servicii aeroportuare auxiliare transportului aerian, cum ar fi serviciile de handling la sol și utilizarea infrastructurii aferente, servicii de stingere a incendiilor, servicii de urgență, servicii de siguranță etc. și

(iv) efectuarea activităților comerciale care nu sunt legate în mod direct de activitățile de bază ale aeroportului, și care includ construirea, finanțarea, utilizarea și închirierea terenului și a clădirilor, nu numai pentru birouri și pentru depozitare, dar și pentru hoteluri și întreprinderi industriale situate în incinta aeroportului, precum și magazine, restaurante și parcuri. Deoarece acestea nu sunt activități de transport, finanțarea lor publică nu este cuprinsă în prezentele orientări și este evaluată pe baza normelor sectoriale și generale relevante.

²⁸ Cauza C-305/89 Italia c. Comisiei (Alfa Romeo), Culegere 1991, pag. I-1603, punctul 20. Cauza T-228/99 Westdeutsche Landesbank Girozentrale c. Comisiei, Culegere 2003, pag. II-435, punctele de la 250 la 270.

(54) Prezentele Orientări se aplică tuturor activităților aeroportuare, cu excepția siguranței, a controlului traficului aerian și a oricăror altor activități pentru care este răspunzător un Stat Membru, ca parte a competențelor sale oficiale de autoritate publică²⁹.

4.1. Finanțarea infrastructurii aeroportuare

(55) Prezenta secțiune se referă la ajutorul acordat pentru construirea infrastructurii și echipamentelor aeroportuare sau a instalațiilor care le sprijină în mod direct, în conformitate cu definiția de la alineatul (53) punctul (i) și alineatul (54) de mai sus.

(56) Infrastructura este baza activităților economice efectuate de administratorul aeroportului. Cu toate acestea, ea reprezintă, de asemenea, unul dintre modurile în care statul poate afecta dezvoltarea economică regională, politica de planificare a utilizării terenului, politica în domeniul transportului etc.

(57) Orice administrator de aeroport care se angajează într-o activitate economică în sensul hotărârii Curții la care se face trimitere la alineatul (30) ar trebui să finanțeze din propriile resurse costurile utilizării sau construirii infrastructurii pe care o administrează. În consecință, furnizarea infrastructurii aeroportuare unui administrator de către un Stat Membru (inclusiv autoritățile regionale sau locale) care nu acționează ca un investitor privat, fără luarea în considerare în mod corespunzător a aspectului financiar sau acordarea, unui administrator aeroportuar, de subvenții publice destinate finanțării infrastructurii, pot da respectivului administrator aeroportuar un avantaj economic față de concurenții săi și, în consecință, trebuie notificate și examinate luând în considerare normele privind ajutorul de stat.

(58) Comisia a avut deja ocazia să prezinte condițiile în care operațiuni precum vânzarea de terenuri sau clădiri³⁰ sau privatizarea unei întreprinderi³¹ nu implică, după părerea sa, posibilitatea ajutorului de stat. Aceasta este, în general, situația în cazul în care aceste operațiuni sunt efectuate la prețurile pieței, în special atunci când prețul este rezultatul unei proceduri de licitație careia i s-a făcut suficientă publicitate, care este deschisă, necondiționată și nediscriminatorie, ceea ce garantează că potențialii ofertanți sunt tratați în mod egal. Fără a aduce atingere obligațiilor care derivă din normele și principiile aplicabile achizițiilor și concesiunilor publice, atunci când acestea sunt aplicabile, același tip de raționament se aplică în principiu, mutatis mutandis, vânzării sau furnizării de infrastructură de către autoritățile publice.

(59) Cu toate acestea, nu se poate exclude posibilitatea ca în anumite cazuri să existe elemente de ajutor. De exemplu, poate exista ajutor în cazul în care infrastructura în cauză a fost alocată unui administrator prestabilit, care a obținut foloase necuvenite din aceasta sau în cazul în care o diferență nejustificabilă dintre prețul de vânzare și un preț recent de construcție ar conferi cumpărătorului foloase necuvenite.

(60) În special, atunci când se pune la dispoziția administratorului aeroportului o infrastructură suplimentară, care nu a fost planificată atunci când s-a alocat infrastructura existentă, administratorul trebuie să plătească chirie la valoarea pieței, proporțional cu costurile noii infrastructuri și cu durata utilizării sale. În plus, în cazul în care nu s-a prevăzut dezvoltarea ulterioară a infrastructurii în contractul inițial, infrastructura suplimentară trebuie legată strâns de utilizarea infrastructurii existente, iar obiectul contractului inițial al administratorului trebuie să rămână același.

(61) În cazul în care nu este posibil să se excludă posibilitatea ajutorului de stat, măsura în cauză trebuie notificată. În cazul în care se confirmă că măsura implică ajutorul, respectivul ajutor poate fi declarat compatibil, în special în conformitate cu articolul 87 alineatul (3) literele (a), (b) sau (c) sau cu articolul 86 alineatul (2) și, după caz, cu dispozițiile lor de aplicare. În acest scop, Comisia examinează în special dacă:

- construirea și operarea infrastructurii îndeplinește un obiectiv de interes general definit în mod clar (dezvoltare regională, accesibilitate etc.);

²⁹ A se vedea Decizia N 309/2002 a Comisiei – Franța: Siguranța navigației aeriene – compensare pentru costuri în urma atacurilor de la 11 septembrie 2002.

³⁰ Comunicarea Comisiei privind elementele ajutorului de stat în vânzările de terenuri și clădiri de către autoritățile publice (JO C 209, 10.07.1997, pag. 3-5).

³¹ Raportul Comisiei Europene privind politica în domeniul concurenței, 1993, alineatele (402) și (403).

- infrastructura este necesară și proporțională cu obiectivul stabilit;
- infrastructura are perspective satisfăcătoare de utilizare pe termen mediu, în special în ceea ce privește utilizarea infrastructurii existente;
- toți potențialii utilizatori ai infrastructurii au acces la ea în mod egal și nediscriminatoriu;
- dezvoltarea comerțului nu este afectată într-o măsură contrară interesului comunitar.

4.2. Ajutor pentru operarea infrastructurii aeroportuare

(62) În principiu, Comisia consideră că un administrator de aeroport, la fel ca oricare întreprindere, trebuie să acopere costurile normale ale administrării și întreținerii infrastructurii aeroportuare din propriile resurse. Orice finanțare publică a acestor servicii ar reduce cheltuielile suportate în mod normal de administratorul aeroportului în efectuarea operațiunilor sale curente.

(63) O astfel de finanțare nu constituie ajutor de stat în cazul în care ea reprezintă o compensare pentru servicii publice alocate pentru administrarea aeroportului în conformitate cu condițiile stabilite prin hotărârea Altmark³². În alte cazuri, subvențiile de operare reprezintă ajutor de stat pentru operare. După cum se menționează în partea 3.1 a prezentelor Orientări, acest tip de ajutor poate fi declarat compatibil numai în temeiul articolului 87 alineatul (3) literele (a) sau (c), în anumite condiții, în regiuni defavorizate sau în temeiul articolului 86 alineatul (2), în cazul în care satisface anumite condiții care asigură că ajutorul este necesar pentru operarea unui serviciu de interes economic general și nu afectează comerțul într-o măsură contrară interesului comunitar.

(64) În ceea ce privește aplicarea articolului 86 alineatul (2), după cum se menționează la alineatul (40) din prezentele Orientări, Comisia a decis să considere compensarea pentru servicii publice, reprezentând ajutor de stat acordat aeroporturilor din categoria D, ca fiind compatibilă, cu respectarea anumitor condiții. Este necesar ca orice compensare pentru servicii publice care constituie ajutor de stat acordat aeroporturilor mai mari (din categoriile A, B sau C) sau care nu respectă criteriile și condițiile din prezenta decizie să fie notificată și examinată în fiecare caz în parte.

(65) În acest scop, Comisia verifică dacă aeroportului i s-a încredințat în mod efectiv efectuarea unui serviciu de interes general și dacă valoarea compensării nu depășește ceea ce este necesar pentru acoperirea costurilor survenite în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, luând în considerare chitanțele relevante și un profit rezonabil.

(66) Acordarea unor misiuni de serviciu public unui aeroport trebuie înregistrată într-unul sau mai multe documente oficiale, a căror formă poate fi stabilită de fiecare Stat Membru. Este necesar ca aceste documente să conțină toate informațiile necesare pentru identificarea costurilor specifice de serviciu public și să specifice, în special:

- natura precisă a obligației de serviciu public;
- administratorii și teritoriul în cauză;
- natura oricăror drepturi speciale sau exclusive acordate aeroportului
- modalitățile de calculare, monitorizare și revizuire a compensării;
- mijloacele de evitare și corectare a oricărei compensări excedentare sau deficitare.

(67) Atunci când se calculează valoarea compensării, costurile și veniturile care urmează să fie luate în considerare trebuie să includă toate costurile și veniturile legate de efectuarea serviciului de interes economic general. În cazul în care administratorul aeroportului în cauză are alte drepturi speciale sau exclusive legate de acest serviciu de interes economic general, trebuie luate în considerare și veniturile aferente. În consecință, trebuie să existe un sistem contabil transparent și separarea conturilor pentru diferitele activități ale administratorului³³.

³² A se vedea nota de subsol 3, JO C 312, 09.12.2005, pag. 8.

³³ Cu toate că nu este aplicabil sectorului transporturilor, cadrul comunitar pentru ajutorul de stat sub forma compensării pentru servicii publice din 13 iulie 2005 poate furniza indicații privind aplicarea alineatelor de la (65) la (67).

4.3. Subvenții pentru serviciile aeroportuare

(68) Serviciile de handling la sol reprezintă o activitate comercială deschisă concurenței peste un prag de două milioane pasageri pe an, în temeiul Directivei 96/67/CE³⁴.

Un administrator aeroportuar care acționează ca furnizor de servicii de handling la sol poate percepe tarife diferite pentru taxele de handling la sol facturate companiilor aeriene, în cazul în care aceste tarife diferite reflectă diferențe de cost legate de natura sau dimensiunea serviciilor furnizate³⁵.

(69) Până la pragul de două milioane pasageri, administratorul aeroportuar care acționează ca furnizor de servicii își poate compensa diversele surse de venituri și pierderile între activități pur comerciale (cum sunt activitățile sale de handling la sol sau administrarea unei parări) cu excluderea resurselor publice care i se acordă în calitate de autoritate aeroportuară sau de administrator al unui serviciu de interes economic general. Cu toate acestea, în absența concurenței în furnizarea de servicii de handling la sol, operatorul trebuie să aibă o grijă deosebită să nu încalce dispozițiile naționale sau comunitare și, în special, să nu abuzeze de poziția sa dominantă pe piață, încălcând astfel dispozițiile articolului 82 din Tratat (care interzice întreprinderilor aflate într-o poziție dominantă pe piața comună sau pe o parte substanțială din aceasta să aplice condiții inegale tranzacțiilor echivalente cu companii aeriene diferite, plasându-le astfel într-un dezavantaj concurențial).

(70) Peste pragul de două milioane de pasageri, serviciile de handling la sol trebuie să se autofinanțeze și nu trebuie să fie subvenționate încrucișat prin alte venituri comerciale ale aeroportului sau prin resurse publice care i se acordă în calitate de autoritate aeroportuară sau de administrator al unui serviciu de interes economic general.

5. Ajutorul la înființare

5.1. Obiective

(71) Adesea, aeroporturile mici nu au numărul de pasageri necesar pentru a atinge masa critică și pragul de rentabilitate.

(72) Nu există cifre absolute cu privire la pragul de rentabilitate. Comitetul Regiunilor evaluează acest prag la un milion și jumătate de pasageri pe an, în timp ce studiul Universității Cranfield menționat mai sus, care citează două cifre diferite (500000 și un milion de pasageri pe an), arată că există variații în funcție de țară și de modul în care sunt organizate aeroporturile³⁶.

(73) Cu toate că anumite aeroporturi regionale pot avea rezultate bune atunci când un număr suficient de pasageri este adus de companiile aeriene care îndeplinesc obligații de servicii publice³⁷ sau atunci când autoritățile publice stabilesc regimuri de ajutoare, companiile aeriene preferă hub-urile verificate și testate, amplasate corespunzător, care oferă legături rapide, cu care pasagerii sunt obișnuiți și unde au sloturi orare pe care nu doresc să le piardă. În afară de aceasta, în multe cazuri, politicile și investițiile referitoare la aeroporturi și la traficul aerian au determinat de mai mulți ani concentrarea traficului în marile orașe naționale.

(74) Drept rezultat, companiile aeriene nu sunt întotdeauna pregătite, fără stimulente adecvate, să-și asume riscul deschiderii unor rute de pe aeroporturi necunoscute și netestate. Acesta este motivul pentru care Comisia poate accepta plata temporară de ajutor public către companiile aeriene, în anumite condiții, în cazul în care acest ajutor le furnizează stimulentele necesare pentru crearea noilor rute sau a noilor

³⁴ A se vedea nota de subsol 3, JO C 312, 09.12.2005, pag. 1.

³⁵ Alineatul (85) din decizia de inițiere a procedurii privind cazul Ryanair la Charleroi: „În ceea ce privește tarifele de handling la sol, Comisia consideră că se pot aplica economii de scară atunci când un utilizator de aeroport apelează în mod semnificativ la serviciile de asistență ale unei companii. Nu este surprinzător faptul că tariful aplicat unor companii este mai mic decât tariful general, în măsura în care serviciul solicitat de aceste companii va fi de un nivel mai redus decât pentru alți clienți.”

³⁶ Raportul „Studiu privind concurența între aeroporturi și aplicarea normelor referitoare la ajutorul de stat”, Cranfield University, septembrie 2002, punctele 5.33 și 6.11.

³⁷ Ibidem punctele de la 5 la 27: „Într-o anumită măsură, subvenționarea serviciilor aeriene în cadrul obligațiilor de serviciu public poate fi interpretată ca o subvenționare indirectă a unui aeroport. Unele aeroporturi periferice din Scoția și Irlanda se bazează în mod aproape exclusiv pe servicii aeriene subvenționate în cadrul obligațiilor de serviciu public.”

programe de pe aeroporturi regionale și pentru atragerea unui număr de pasageri care să le permită să atingă pragul de rentabilitate într-o perioadă de timp limitată. Comisia se asigură că un astfel de ajutor nu oferă nici un avantaj marilor aeroporturi, deja larg deschise traficului internațional precum și concurenței.

(75) Cu toate acestea, având în vedere obiectivul general privind intermodalitatea și optimizarea utilizării infrastructurii descris mai sus, nu se acceptă acordarea de ajutor la înființare pentru o nouă rută aeriană care corespunde unei legături feroviare de mare viteză.

(76) În sfârșit, în conformitate cu acțiunea constantă a Comisiei în acest domeniu, sunt acceptate unele măsuri speciale pentru regiunile ultraperiferice care sunt dezavantajate de gradul redus de accesibilitate.

Comisia a stabilit orientări pentru dezvoltarea armonioasă a acestor regiuni³⁸. Strategia lor de dezvoltare se bazează pe trei principii principale: sprijinirea lor pentru a deveni mai accesibile, creșterea competitivității lor și intensificarea integrării lor regionale pentru a reduce impactul situației lor periferice față de economia europeană, ele fiind mai apropiate de piețele geografice din Marea Caraibelor, America și Africa.

Din aceste motive, Comisia acceptă faptul că ajutorul la înființare pentru rute din regiunile ultraperiferice se supune unor criterii de compatibilitate mai flexibile, în special în ceea ce privește intensitatea și durata, și nu ridică nici o obiecție față de un asemenea ajutor pentru servicii oferite țărilor nemembre învecinate. Dispoziții similare din punct de vedere al intensității și duratei sunt acceptate atât pentru regiunile menționate la articolul 87 alineatul (3), cât și pentru regiunile cu densitate redusă a populației.

5.2. Criterii de compatibilitate

(77) Stimulentele financiare la înființare, cu excepția cazurilor în care autoritățile publice acționează așa cum ar acționa un investitor privat care activează într-o economie de piață (a se vedea secțiunea 3.2.4), avantajează întreprinderile beneficiare și, în consecință, pot crea, în mod direct, denaturarea concurenței între companii, deoarece pot reduce costurile de operare ale beneficiarului.

(78) De asemenea, ele pot afecta în mod indirect concurența dintre aeroporturi, ajutând aeroporturile să se dezvolte sau încurajând o societate să se „relocalizeze” de pe un aeroport pe altul și să transfere o rută de pe un aeroport comunitar pe unul regional. Din aceste motive, ele constituie, de obicei, ajutor de stat și trebuie notificate Comisiei.

(79) Având în vedere obiectivele de mai sus și dificultățile semnificative care pot rezulta din lansarea unei rute noi, Comisia poate aproba un astfel de ajutor în cazul în care acesta îndeplinește următoarele condiții:

(a) Beneficiarii: ajutorul este plătit transportatorilor aerieni care dețin o licență de operare valabilă, eliberată de un Stat Membru în conformitate cu Regulamentul (CEE) nr. 2407/92 al Consiliului privind licențele transportatorilor aerieni.

(b) Aeroporturi regionale: ajutorul este plătit pentru rute care leagă un aeroport regional din categoria C sau D de un alt aeroport din Uniunea Europeană. Ajutorul pentru rute între aeroporturile naționale (categoria B) poate fi luat în considerare numai în cazuri excepționale, fundamentate în mod corespunzător, în special atunci când unul dintre aeroporturi este situat într-o regiune defavorizată. Este posibil ca aceste condiții să nu se poată aplica rutelor care pleacă de pe aeroporturi situate în regiunile ultraperiferice și se îndreaptă către țări terțe învecinate, sub rezerva analizării fiecărui caz în parte.

(c) Rute noi: ajutorul se aplică numai deschiderii de rute noi sau de noi frecvențe de zboruri, astfel cum sunt definite mai jos, ceea ce conduce la o creștere a volumului net de pasageri³⁹.

³⁸ Comunicările Comisiei din 26 mai 2004 [COM(2004) 343 final] și 6 august 2004 [SEC(2004) 1030] privind un parteneriat mai puternic pentru regiunile ultraperiferice.

³⁹ Aceasta se referă în special la o rută sezonieră care devine permanentă sau la o frecvență (care nu este zilnică) care devine cel puțin zilnică.

Acest ajutor nu trebuie să încurajeze transferul pur și simplu al traficului de la o companie aeriană la alta sau de la o societate la alta. În special, ajutorul nu trebuie să genereze o deviere a traficului care să nu fie justificată din punct de vedere al frecvenței și viabilității serviciilor existente care pleacă de la un alt aeroport situat în același oraș, aceeași conurbație⁴⁰ sau același sistem aeroportuar⁴¹, care deservește aceeași destinație sau o destinație similară în conformitate cu aceleași criterii.

De asemenea, ajutorul la înființare nu trebuie plătit atunci când noua rută aeriană este deja operată de un serviciu feroviar de mare viteză în conformitate cu aceleași criterii.

Comisia nu acceptă cazuri de abuz în care o companie caută să eludeze natura temporară a ajutorului la înființare, prin înlocuirea unei linii care primește ajutor cu o linie presupus nouă ce oferă un serviciu similar. În special, ajutorul nu poate fi acordat unei companii aeriene care, după ce a utilizat întregul ajutor pentru o rută dată, solicită ajutor pentru o rută concurentă care pleacă de pe un alt aeroport din același oraș sau conurbație sau același sistem aeroportuar și deservind aceeași destinație sau o destinație similară. Cu toate acestea, simpla înlocuire a unei rute, în timpul perioadei de acordare a ajutorului, cu o altă rută care pleacă din același aeroport și care se prevede că va genera cel puțin un număr echivalent de pasageri nu pune sub semnul întrebării continuarea plății ajutorului pentru perioada completă, atât timp cât această înlocuire nu afectează celelalte criterii conform cărora ajutorul a fost acordat inițial.

(d) Viabilitatea pe termen lung și degresivitatea în timp: ruta care primește ajutorul trebuie, în ultimă instanță, să se dovedească profitabilă, adică trebuie cel puțin să își acopere costurile, fără finanțare publică. Din acest motiv, ajutorul la înființare trebuie să fie degresiv și să aibă o durată limitată.

(e) Compensarea pentru costurile suplimentare la înființare: valoarea ajutorului trebuie să fie legată strict de costurile suplimentare la înființare suportate pentru lansarea noii rute sau frecvențe, costuri pe care transportatorul aerian nu trebuie să le suporte după înființare, în regim de operare normală. Exemple de astfel de costuri sunt cheltuielile de marketing și de publicitate survenite la început pentru publicitatea făcută noii legături; ele pot include costurile de instalare suportate de compania aeriană la aeroportul regional în cauză pentru lansarea rutei, cu condiția ca aeroportul să se încadreze în categoria C sau D iar ajutorul să nu fi fost deja primit pentru același costuri. În schimb, ajutorul nu poate fi acordat pentru costuri de operare standard, cum sunt chiria sau amortizarea aeronavei, carburantul, salariile echipajelor, taxele de aeroport sau costurile de catering. Costurile eligibile rămase trebuie să corespundă costurilor reale obținute în condiții normale de piață.

(f) Intensitatea și durata: ajutorul degresiv poate fi acordat pe o perioadă maximă de trei ani. Valoarea ajutorului într-un an nu poate depăși 50% din costurile totale eligibile pentru anul în cauză iar ajutorul total nu poate depăși o medie de 30% din costurile eligibile.

Pentru rutele din regiunile defavorizate, adică regiunile ultraperiferice, regiunile prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (a) și regiunile cu densitate redusă a populației, ajutorul degresiv poate fi acordat pentru o perioadă maximă de cinci ani. Valoarea ajutorului într-un an nu poate depăși 50% din costurile totale eligibile pentru anul în cauză, iar ajutorul total nu poate depăși o medie de 40% din costurile eligibile. În cazul în care ajutorul este acordat pentru cinci ani, el poate fi menținut la 50% din costurile eligibile totale pentru perioada inițială de trei ani.

În orice caz, perioada pe parcursul căreia se acordă ajutor la înființare unei companii aeriene trebuie să fie mult mai mică decât perioada pe parcursul căreia compania aeriană se angajează să opereze de pe aeroportul în cauză, după cum se indică în planul de afaceri solicitat la alineatul (79) litera (i). De asemenea, este necesar ca ajutorul să înceteze atunci când au fost atinse obiectivele privind pasagerii sau atunci când ruta atinge pragul de rentabilitate, chiar dacă aceasta are loc înainte de sfârșitul perioadei prevăzute inițial.

(g) Legătura cu dezvoltarea rutei: plățile în cadrul ajutorului trebuie legate de creșterea netă a numărului de pasageri transportați. Suma pentru fiecare pasager trebuie, de exemplu, să scadă odată cu creșterea netă a traficului, pentru ca ajutorul să rămână un stimulent și să se evite ajustarea plafoanelor.

⁴⁰ Regulamentul (CEE) nr. 2408/92 al Consiliului.

⁴¹ Astfel cum sunt definite la articolul 2 litera (m) din Regulamentul (CEE) nr. 2408/92.

(h) Alocarea nediscriminatorie: orice organism public care planifică să acorde ajutor la înființare unei companii aeriene pentru o rută nouă, indiferent dacă aceasta se face sau nu printr-un aeroport, trebuie să-și facă planurile publice la timp folosind publicitate adecvată, pentru a permite tuturor companiilor aeriene interesate să își ofere serviciile. Notificarea trebuie să includă în special descrierea rutei, precum și criteriile obiective referitoare la valoarea și durata ajutorului. Normele și principiile legate de achizițiile și concesiunile publice trebuie respectate atunci când este cazul.

(i) Impactul asupra altor rute și asupra planului de afaceri: atunci când își prezintă solicitarea, orice companie aeriană care propune un serviciu unui organism public care se oferă să acorde ajutor la înființare trebuie să furnizeze un plan de afaceri care să prezinte, pe o perioadă îndelungată, viabilitatea rutei după terminarea ajutorului. De asemenea, înainte de acordarea ajutorului la înființare, organismul public trebuie să efectueze și o analiză a influenței noii rute asupra rutelor concurente.

(j) Publicitatea: statele trebuie să garanteze că lista rutelor care primesc ajutor este publicată anual pentru fiecare aeroport, indicând de fiecare dată sursa finanțării publice, societatea beneficiară, valoarea ajutorului plătit și numărul de pasageri în cauză.

(k) Acțiuni: pe lângă căile de atac prevăzute în Directivele 89/665/CEE și 92/13/CEE, numite de „achiziții publice”⁴², atunci când este cazul, trebuie să se prevadă proceduri de acțiune la nivel de Stat Membru, pentru a se garanta că nu există nici o discriminare în acordarea ajutorului.

(l) Sancțiuni: mecanismele de sancționare trebuie aplicate în eventualitatea în care un transportator nu respectă angajamentele pe care le-a luat în legătură cu un aeroport atunci când a fost plătit ajutorul. Un sistem de recuperare a ajutorului sau de confiscare a unei garanții depuse inițial de transportator poate permite aeroportului să se asigure că compania aeriană își respectă angajamentele.

(80) Cumulul: ajutorul la înființare nu poate fi combinat cu alte tipuri de ajutor acordat pentru operarea unei rute, cum ar fi ajutorul de natură socială acordat anumitor categorii de pasageri și compensarea pentru efectuarea serviciilor publice. În afară de aceasta, un astfel de ajutor nu poate fi acordat în cazul în care accesul la o rută a fost rezervat pentru un singur transportator, în temeiul articolului 4 din Regulamentul (CEE) nr. 2408/92, în special alineatul (1) litera (d) din articolul în cauză. De asemenea, în conformitate cu normele de proporționalitate, un astfel de ajutor nu poate fi combinat cu un alt ajutor acordat pentru acoperirea aceluiași costuri, inclusiv ajutorul plătit într-un alt stat.

(81) Ajutorul la înființare trebuie notificat Comisiei. Comisia cere Statelor Membre să notifice mai degrabă programe de ajutor la înființare decât cazuri individuale, deoarece aceasta are drept rezultat o coerență mai mare în întreaga comunitate. Comisia poate efectua o evaluare a fiecărui caz de ajutor sau poate elabora un program care nu respectă pe deplin aceste criterii, dar înregistrează rezultate comparabile.

6. Beneficiarii ajutorului ilegal anterior

(82) Atunci când unei societăți i se acordă un ajutor ilegal, față de care Comisia adoptă o decizie negativă implicând un ordin de recuperare iar ajutorul nu a fost recuperat în conformitate cu articolul 14 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE⁴³, este necesar ca evaluarea întregului ajutor pentru infrastructura aeroportuară sau a ajutorului la înființare să țină cont atât de efectul cumulativ al ajutorului anterior și al noului ajutor, cât și de faptul că ajutorul anterior nu a fost rambursat⁴⁴.

⁴² Directiva 89/665/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege și actelor administrative privind aplicarea procedurilor de recurs la atribuirea contractelor de achiziții publice de produse și a contractelor publice de lucrări (JO L 395, 30.12.1989, pag. 33). Directiva 92/13/CEE a Consiliului din 25 februarie 1992 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative referitoare la aplicarea normelor comunitare cu privire la procedurile de achiziții publice ale entităților care desfășoară activități în sectoarele apei, energiei, transporturilor și telecomunicațiilor (JO L 76, 23.03.1992, pag. 14).

⁴³ JO L 83, 27.03.1999, p. 1. Regulament modificat prin Actul de aderare din 2003.

⁴⁴ Cauza C-355/95 P Textilwerke Deggendorf c. Comisiei, Culegere 1997, pag. I-2549.

7. Măsuri adecvate în sensul articolului 88 alineatul (1)

(83) În conformitate cu articolul 88 alineatul (1) din Tratat, Comisia propune ca Statele Membre să își modifice programele existente referitoare la ajutorul de stat reglementat prin prezentele orientări până la 1 iunie 2007. Statelor Membre li se solicită să confirme în scris că acceptă aceste propuneri, până la 1 iunie 2006.

(84) În cazul în care un Stat Membru nu confirmă acceptul în scris înainte de data în cauză, Comisia pune în aplicare dispozițiile articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 și, după caz, inițiază procedurile prevăzute la articolul respectiv.

8. Data aplicării

(85) Comisia pune în aplicare prezentele Orientări de la data publicării lor în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Notificările înregistrate de Comisie înainte de acea dată sunt examinate luând în considerare normele în vigoare la data notificării.

Comisia evaluează compatibilitatea întregului ajutor de finanțare a infrastructurii aeroportuare sau a ajutorului la înființare acordat fără autorizarea sa și care, prin urmare, încalcă dispozițiile articolului 88 alineatul (3) din Tratat, pe baza prezentelor Orientări, în cazul în care plata ajutorului a început după publicarea Orientărilor în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. În alte cazuri, Comisia efectuează o evaluare pe baza normelor aplicabile atunci când a început plata ajutorului.

(86) Comisia informează Statele Membre și părțile interesate că intenționează să efectueze o evaluare detaliată a aplicării prezentelor orientări la patru ani de la data punerii lor în aplicare. Rezultatele acestui studiu ar putea determina revizuirea de către Comisie a prezentelor orientări.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 312 din data 09.12.2005

LINIILE DIRECTOARE COMUNITARE privind ajutoarele de stat acordate întreprinderilor feroviare

1. Introducere

1.1. Context general: sectorul feroviar

1. Căile ferate dispun de avantaje unice, deoarece reprezintă un mod de transport sigur și nepoluant. De aceea, transportul feroviar poate aduce o contribuție majoră la dezvoltarea transportului durabil în Europa.

2. Cartea albă „Politica europeană în domeniul transporturilor până în 2010: momentul luării deciziilor”¹ și examinarea sa la jumătatea perioadei² subliniază necesitatea unui sector feroviar dinamic în vederea constituirii unui sistem de transport de marfă și călători performant, sigur și curat, care să contribuie la realizarea unei piețe europene unice durabile și prospere. Congestiile rutiere cu care se confruntă orașele și anumite zone din Comunitatea Europeană, necesitatea de a aborda provocările legate de schimbările climatice, precum și creșterea prețului hidrocarburilor demonstrează că este necesar să se stimuleze dezvoltarea transportului feroviar. În această privință, trebuie amintit faptul că obiectivele ecologice stabilite prin Tratat trebuie urmărite și de politica comună în domeniul transporturilor³.

3. Cu toate acestea, în Europa sectorul transportului feroviar nu este foarte atractiv. Din anii ‘60 și până la sfârșitul secolului al XX-lea, acesta a cunoscut un declin continuu. Atât traficul feroviar de marfă, cât și cel de călători au scăzut în termeni relativi față de alte moduri de transport. Transportul feroviar de marfă chiar a scăzut în termeni absoluți: volumul de mărfuri transportat pe calea ferată era mai mare în 1970 decât în 2000. Într-adevăr, întreprinderile feroviare tradiționale nu erau în măsură să ofere fiabilitatea și respectarea termenelor cerute de clienți, ceea ce a dus la o migrare a traficului de la calea ferată spre alte tipuri de transport, în special spre cel rutier⁴. Dacă, în schimb, transportul feroviar de călători a continuat să crească în termeni absoluți, această creștere pare totuși foarte limitată în comparație cu creșterile înregistrate de transportul rutier și de cel aerian⁵.

4. Chiar dacă această tendință pare să se fi inversat recent⁶, drumul care trebuie parcurs pentru ca transportul feroviar să devină solid și competitiv este încă lung. Există încă dificultăți, în special în sectorul transportului feroviar de marfă, care necesită acțiuni din partea autorităților publice⁷.

5. Declinul relativ al sectorului feroviar european se datorează în mare parte organizării ofertei de transport de-a lungul timpului, în principal pe baza unor orientări naționale și monopoliste.

6. În primul rând, în absența concurenței pe rețelele naționale, întreprinderile feroviare nu au fost stimulate să își diminueze costurile de exploatare și să dezvolte noi servicii. Activitățile acestora nu au

¹ COM(2001) 370, 12.09.2001, pag. 18.

² Comunicarea Comisiei „Pentru o Europă în mișcare — Mobilitate durabilă pentru continentul nostru — Evaluare intermediară a Cărții albe privind transporturile”, [COM(2006) 314, 22.06.2006, pag. 21].

³ Articolul 2 din Tratat prevede că una dintre principalele misiuni ale Comunității este aceea de a promova „o creștere durabilă și neinflaționistă, respectând mediul înconjurător”. Aceste dispoziții sunt completate de obiectivele specifice stabilite la articolul 174, care prevede că politica comunitară în domeniul mediului contribuie în special la conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului. Articolul 6 din Tratat prevede: „Cerințele de protecție a mediului trebuie integrate în definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor Comunității prevăzute la articolul 3, în special pentru promovarea dezvoltării durabile”.

⁴ Între 1995 și 2005, transportul feroviar de marfă (exprimat în tone-km) a crescut în medie cu 0,9% pe an, față de creșterea medie anuală de 3,3% înregistrată pentru transportul rutier în aceeași perioadă (sursă: Eurostat).

⁵ Între 1995 și 2004, transportul feroviar de călători (exprimat în călători-km) a crescut în medie cu 0,9% pe an, față de creșterea medie anuală de 1,8% înregistrată pentru vehiculele particulare în aceeași perioadă (sursă: Eurostat).

⁶ Începând cu 2002, în special în țările care și-au deschis piețele concurenței. În 2006 s-a înregistrat o creștere anuală de 3,7% a transportului feroviar de marfă și o creștere de 3% a transportului feroviar de călători. Această ameliorare ar trebui să se confirme în 2007.

⁷ Comunicarea Comisiei „Către o rețea feroviară cu prioritate pentru transportul de marfă” [SEC(2007) 1322, SEC(2007) 1324 și SEC(2007) 1325, 18.10.2007].

adus venituri suficiente pentru a acoperi totalitatea costurilor și a investițiilor necesare. În anumite cazuri, investițiile necesare nu au fost realizate. Alteori, Statele Membre au forțat întreprinderile feroviare naționale să le efectueze, deși acestea nu erau în măsură să le finanțeze suficient din resurse proprii. Ca urmare, a rezultat un grad semnificativ de îndatorare a acestor întreprinderi îndatorare care a avut, la rândul său, un impact negativ asupra dezvoltării acestora.

7. În al doilea rând, dezvoltarea transportului feroviar în Europa a fost limitată din cauza lipsei de standardizare și de interoperabilitate a rețelelor, în timp ce transportatorii rutieri și aerieni dezvoltaseră o gamă de servicii internaționale. Comunitatea Europeană a moștenit un mozaic de rețele feroviare naționale caracterizate prin ecartamente diferite și sisteme de semnalizare și de siguranță incompatibile, care nu permit întreprinderilor feroviare să profite de economiile de scară care ar rezulta din conceperea de infrastructură și material rulant pentru o unică piață de mari dimensiuni și nu pentru 25⁸ de piețe naționale.

8. Comunitatea Europeană duce o politică ce are ca obiectiv redinamizarea sectorului feroviar pe trei axe principale:

- (a) prin introducerea progresivă a unor condiții care să permită dezvoltarea concurenței pe piețele serviciilor de transport feroviar;
- (b) prin încurajarea standardizării și a armonizării tehnice a rețelelor feroviare europene, cu obiectivul de a realiza o interoperabilitate deplină la nivel european;
- (c) prin acordarea de sprijin financiar la nivel comunitar (în cadrul programului TEN-T și al fondurilor structurale).

9. Comunitatea Europeană a deschis astfel treptat piețele de transport feroviar spre concurență. Un prim pachet vizând liberalizarea a fost adoptat în 2001 și cuprinde Directiva 2001/12/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2001 de modificare a Directivei 91/440/CEE a Consiliului privind dezvoltarea rețelei feroviare comunitare⁹, Directiva 2001/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2001 de modificare a Directivei 95/18/CE a Consiliului privind autorizarea întreprinderilor feroviare¹⁰ și Directiva 2001/14/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2001 privind alocarea capacităților de infrastructură feroviară, tariful utilizării infrastructurii feroviare și certificarea în materie de siguranță¹¹. Acest pachet a fost urmat de un al doilea pachet în 2004 care cuprinde ca principale instrumente Regulamentul (CE) nr. 881/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind înființarea unei Agenții Europene a Căilor Ferate¹², Directiva 2004/49/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind siguranța căilor ferate comunitare și de modificare a Directivei 95/18/CE a Consiliului privind acordarea de licențe întreprinderilor feroviare și a Directivei 2001/14/CE privind repartizarea capacităților de infrastructură feroviară și perceperea de tarife pentru utilizarea infrastructurii feroviare și certificarea siguranței¹³, Directiva 2004/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 de modificare a Directivei 96/48/CE a Consiliului privind interoperabilitatea sistemului feroviar transeuropean de mare viteză și a Directivei 2001/16/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind interoperabilitatea sistemului feroviar transeuropean convențional¹⁴ și Directiva 2004/51/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 de modificare a Directivei 91/440/CEE a Consiliului privind dezvoltarea căilor ferate comunitare¹⁵. În sfârșit, un al treilea pachet a fost adoptat în 2007 cuprinzând Regulamentul (CE) nr. 1370/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2007 privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 1191/69 și (CEE) nr. 1107/70¹⁶, Regulamentul (CE) nr. 1371/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2007 privind drepturile și obligațiile călătorilor din transportul feroviar¹⁷, Directiva 2007/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2007 de modificare a Directivei

⁸ Malta și Cipru nu dețin rețele de transport feroviar.

⁹ JO L 75, 15.03.2001, pag. 1.

¹⁰ JO L 75, 15.03.2001, pag. 26.

¹¹ JO L 75, 15.03.2001, pag. 29. Directivă modificată ultima dată prin Directiva 2007/58/CE (JO L 315, 03.12.2007, pag. 44).

¹² JO L 164, 30.04.2004, pag. 1.

¹³ JO L 164, 30.04.2004, pag. 44.

¹⁴ JO L 164, 30.04.2004, pag. 114.

¹⁵ JO L 164, 30.04.2004, pag. 164.

¹⁶ JO L 315, 03.12.2007, pag. 1.

¹⁷ JO L 315, 03.12.2007, pag. 14.

91/440/CEE a Consiliului privind dezvoltarea căilor ferate comunitare și a Directivei 2001/14/CE privind alocarea capacităților de infrastructură feroviară și tariful utilizării infrastructurii feroviare¹⁸ și Directiva 2007/59/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2007 privind certificarea mecanicilor de locomotivă care conduc locomotive și trenuri în sistemul feroviar comunitar¹⁹. În consecință, piața transportului feroviar de marfă a fost deschisă concurenței la 15 martie 2003 pe rețeaua transeuropeană de transport feroviar de marfă, apoi la 1 ianuarie 2006 pentru transportul feroviar de marfă internațional și, în sfârșit, la 1 ianuarie 2007 pentru cabotajul feroviar. Al treilea pachet feroviar stabilește data de 1 ianuarie 2010 pentru deschiderea spre concurență a transportului internațional de călători. Anumite State Membre, precum Regatul Unit, Germania, Țările de Jos și Italia și-au deschis deja (parțial) piețele interne de transport de călători.

10. Directiva 91/440/CEE a Consiliului din 29 iulie 1991 privind dezvoltarea căilor ferate comunitare²⁰ a creat un nou cadru instituțional și organizațional pentru operatorii din sectorul feroviar, care implică:

- (a) separarea întreprinderilor feroviare²¹ de administratorii de infrastructură²² în ceea ce privește contabilitatea și organizarea;
- (b) independența administrativă a întreprinderilor feroviare;
- (c) gestionarea întreprinderilor feroviare conform principiilor care se aplică societăților comerciale;
- (d) echilibrul financiar al întreprinderilor feroviare, conform unui plan de afaceri solid;
- (e) compatibilitatea măsurilor financiare ale Statelor Membre cu normele privind ajutoarele de stat²².

11. În paralel cu acest proces de liberalizare, Comisia s-a angajat, la un al doilea nivel, să favorizeze interoperabilitatea rețelelor feroviare europene. Acest demers a fost însoțit de inițiative comunitare având ca scop sporirea siguranței transportului feroviar²³.

12. Al treilea nivel de intervenție publică în favoarea sectorului feroviar constă în sprijinul financiar. Comisia consideră că acest sprijin se justifică în anumite situații având în vedere costurile semnificative de adaptare din sectorul feroviar.

13. În plus, Comisia notează faptul că influxurile de fonduri publice în sectorul transporturilor feroviare au fost întotdeauna însemnate. Din 2004, toate statele Uniunii Europene (UE-25) au alocat în total, luate împreună, aproximativ 17 miliarde EUR pentru construcția și întreținerea infrastructurilor feroviare²⁴. În ceea ce privește compensațiile pentru prestarea de servicii de transport de călători nerentabile, Statele Membre alocă anual 15 miliarde EUR întreprinderilor feroviare²⁵.

14. Acordarea de ajutoare de stat sectorului feroviar poate fi autorizată în cazul în care astfel se contribuie la realizarea unei Piețe europene integrate, deschise concurenței și interoperabile, precum și la realizarea obiectivelor comunitare de mobilitate durabilă. În acest context, Comisia trebuie să se asigure că sprijinul financiar acordat de autoritățile publice nu va duce la denaturări ale concurenței contrare interesului comun. În anumite situații, Comisia va putea solicita angajamente din partea statelor membre privind respectarea obiectivelor comunitare, ca măsuri însoțitoare ale acordării de ajutoare.

¹⁸ JO L 315, 03.12.2007, pag. 44.

¹⁹ JO L 315, 03.12.2007, pag. 51.

²⁰ JO L 237, 24.08.1991, pag. 25. Directivă, modificată ultima dată prin Directiva 2007/58/CE.

²¹ Articolul 3 din Directiva 91/440/CEE definește întreprinderea feroviară ca fiind: „orice întreprindere privată sau publică autorizată în conformitate cu legislația comunitară aplicabilă, a cărei activitate principală constă în furnizarea serviciilor pentru transportul feroviar de mărfuri și/sau călători, cu obligativitatea ca întreprinderea să asigure tracțiunea; acest termen include și întreprinderile care asigură doar tracțiunea”.

²² Articolul 3 din Directiva 91/440/CEE definește administratorul infrastructurii ca fiind: „orice organism sau întreprindere responsabilă, în special, de realizarea și întreținerea infrastructurii feroviare. Aceasta poate include, de asemenea, administrarea sistemelor de control și de siguranță ale infrastructurii. Funcțiile administratorului infrastructurii în legătură cu o rețea sau o parte a unei rețele pot fi atribuite unor organisme sau întreprinderi diferite”.

²³ Articolul 9 alineatul (3) din Directiva 91/440/CEE: „Ajutorul oferit de Statele Membre pentru anularea datoriilor menționate în prezentul articol se acordă în conformitate cu articolele 73, 87 și 88 din Tratatul CE”.

²⁴ Și anume Directiva 2004/49/CE.

²⁵ Sursă: Comisia Europeană, pe baza datelor comunicate anual de Statele Membre. Aceste sume ar putea fi chiar mai mari, ținând cont de faptul că nu au fost comunicate toate situațiile de sprijin financiar și, în special, cofinanțările din cadrul fondurilor structurale sau de coeziune.

1.2. Obiectiv și domeniu de aplicare a prezentelor Linii directoare

15. Obiectivul prezentelor Linii directoare este acela de a oferi îndrumări referitoare la compatibilitatea cu Tratatul a ajutoarelor de stat acordate întreprinderilor feroviare, așa cum sunt acestea definite de Directiva 91/440/CEE și în contextul prezentat mai sus. Aceste Linii directoare se aplică, de asemenea, și întreprinderilor de transport urban, suburban sau regional de călători, în ce privește Capitolul 3 și se bazează în special pe principiile stabilite de legislatorul comunitar în cele trei pachete feroviare succesive. Scopul lor este de a îmbunătăți transparența finanțărilor publice și a certitudinii juridice cu privire la dispozițiile Tratatului în contextul deschiderii piețelor. Aceste Linii directoare nu privesc finanțările publice pentru gestionarii de infrastructură.

16. Articolul 87 alineatul (1) din Tratat prevede că sunt, în principiu, incompatibile cu Piața comună ajutoarele de stat care amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care afectează schimburile comerciale dintre Statele Membre. Cu toate acestea, astfel de ajutoare de stat pot fi justificate în anumite situații, în interesul comun al Comunității. Unele dintre aceste situații sunt menționate la articolul 87 alineatul (3) din Tratatul CE și se aplică sectorului transporturilor, precum și altor sectoare economice.

17. În plus, articolul 73 din Tratat prevede că sunt compatibile cu Piața comună „ajutoarele care răspund necesităților de coordonare a transporturilor sau care constituie compensarea anumitor obligații inerente noțiunii de serviciu public”. Acest articol constituie o *lex specialis* în economia generală a Tratatului. Pe baza acestui articol, legislatorul comunitar a adoptat două texte specifice sectorului transporturilor: Regulamentele (CEE) nr. 1191/69 al Consiliului din 26 iunie 1969 privind acțiunea Statelor Membre în ceea ce privește obligațiile inerente noțiunii de serviciu public în domeniul transportului feroviar, rutier și pe căi navigabile interioare²⁶ și (CEE) nr. 1107/70 al Consiliului din 4 iunie 1970 privind acordarea ajutoarelor de stat pentru transportul feroviar, rutier și pe căi navigabile interioare²⁷. De asemenea, Regulamentul (CEE) nr. 1192/69 al Consiliului din 26 iunie 1969 privind standardizarea conturilor întreprinderilor feroviare²⁸ prevede posibilitatea acordării anumitor compensații de către Statele Membre întreprinderilor feroviare.

18. Articolul 3 din Regulamentul (CEE) nr. 1107/70 prevede că Statele Membre nu adoptă măsuri de coordonare și nici nu impun obligații inerente conceptului de serviciu public care să presupună acordarea de ajutoare în temeiul articolului 73 din Tratat, decât în cazurile și condițiile prevăzute de regulamentul în cauză, fără a se aduce totuși atingere Regulamentelor (CEE) nr. 1191/69 și (CEE) nr. 1192/69. Conform jurisprudenței „Altmark” a Curții de Justiție a Comunităților Europene²⁹, ajutoarele de stat care nu pot fi autorizate în temeiul Regulamentelor (CEE) nr. 1107/70, (CEE) nr. 1191/69 sau (CEE) nr. 1192/69 nu pot fi declarate compatibile cu Piața comună în temeiul articolului 73 din Tratat³⁰. În plus, trebuie menționat faptul că acele compensații pentru obligația de serviciu public care nu respectă dispozițiile articolului 73 din Tratat nu pot fi declarate compatibile cu Piața comună în temeiul articolului 86 alineatul (2) sau al oricăror alte dispoziții din Tratat³¹.

19. Regulamentul (CE) nr. 1370/2007 („Regulamentul OSP”) care va intra în vigoare la 3 decembrie 2009 abrogând Regulamentele (CEE) nr. 1191/69 și (CEE) nr. 1107/70 va stabili un nou cadru juridic. În consecință, aspectele privitoare la compensațiile pentru obligația de serviciu public nu intră sub incidența prezentelor Linii directoare.

20. După intrarea în vigoare a Regulamentului (CE) nr. 1370/2007, articolul 73 din Tratat va putea fi aplicat direct ca temei juridic pentru stabilirea compatibilității ajutoarelor care nu intră sub incidența Regulamentului OSP, și anume ajutoarele pentru coordonarea transportului de marfă. Din acel moment,

²⁶ JO L 156, 28.06.1969, pag. 1. Regulament modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 1893/91 (JO L 169, 29.06.1991, pag. 1).

²⁷ JO L 130, 15.06.1970, pag. 1.

²⁸ JO L 156, 28.06.1969, pag. 8. Regulament modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1791/2006 (JO L 363, 20.12.2006, pag. 1).

²⁹ Hotărârea Curții de Justiție din 24 iulie 2003, cauza C-280/00. Altmark Trans GmbH și Regierungspräsidium Magdeburg/Nahverkehrsgesellschaft Altmark („Altmark”), Rec. 2003, pag. I-7747.

³⁰ Hotărârea Altmark, citată anterior, punctul 107.

³¹ A se vedea Decizia Comisiei din 28 noiembrie 2005 privind aplicarea articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE la ajutorul de stat, sub forma compensației pentru obligația de serviciu public, acordat anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general, (JO L 312, 29.11.2005, pag. 67, punctul 17).

este oportun să se elaboreze o interpretare generală pentru evaluarea compatibilității ajutoarelor în sensul coordonării cu articolul 73 din Tratat. Prezentele Linii directoare au în special ca obiectiv stabilirea criteriilor pentru această evaluare, ca și a pragurilor de intensitate. Totuși, ținând cont de redactarea articolului 73, Comisia trebuie să lase totuși Statelor Membre posibilitatea de a demonstra, dacă e cazul, necesitatea și proporționalitatea măsurilor care depășesc pragurile stabilite.

21. Prezentele Linii directoare se referă la aplicarea articolelor 73 și 87 din Tratat și la punerea în aplicare a acestora în cazul finanțărilor publice destinate întreprinderilor feroviare în sensul Directivei 91/440/CEE. Sunt abordate următoarele aspecte: ajutorul public acordat întreprinderilor feroviare prin finanțarea infrastructurilor (Capitolul 2), ajutoarele pentru achiziționarea și reînnoirea materialului rulant (Capitolul 3), anularea datoriilor de către statele care doresc reorganizarea financiară a întreprinderilor feroviare (Capitolul 4), ajutoarele pentru restructurarea întreprinderilor feroviare (Capitolul 5), ajutoarele pentru necesitățile de coordonare a transporturilor (Capitolul 6) și garanțiile acordate de stat întreprinderilor feroviare (Capitolul 7). În schimb, prezentele Linii directoare nu se referă la normele de aplicare a Regulamentului OSP, pentru care Comisia nu a obținut încă o practică decizională³².

2. Ajutorul public acordat întreprinderilor feroviare prin finanțarea infrastructurilor feroviare

22. Infrastructurile feroviare sunt de o importanță majoră pentru dezvoltarea sectorului feroviar european. Este nevoie de investiții considerabile în aceste infrastructuri, indiferent dacă sunt pentru interoperabilitate, pentru siguranță sau pentru dezvoltarea căilor ferate de mare viteză³³.

23. Prezentele Linii directoare se adresează doar întreprinderilor feroviare. Prin urmare, acestea nu au ca obiectiv stabilirea, în conformitate cu regulile în materie de ajutoare de stat, a regimului juridic aplicabil finanțării publice a infrastructurilor. Prezentul capitol se ocupă numai de efectele finanțării publice a infrastructurilor asupra întreprinderilor feroviare.

24. Finanțarea publică pentru dezvoltarea infrastructurilor poate într-adevăr să aducă indirect un avantaj întreprinderilor feroviare și să constituie astfel un ajutor de stat. Conform jurisprudenței Curții de Justiție, este necesar să se verifice dacă măsura în favoarea infrastructurilor are ca efect economic reducerea taxelor care afectează în mod normal bugetul întreprinderilor feroviare³⁴. Pentru a se realiza acest lucru, ar trebui să se acorde întreprinderilor respective un avantaj selectiv care să decurgă din finanțarea infrastructurilor în cauză³⁵.

25. Când utilizarea infrastructurii este deschisă tuturor utilizatorilor potențiali în mod egal și nediscriminatoriu, iar accesul la această infrastructură este facturat în conformitate cu legislația comunitară (Directiva 2001/14/CE), Comisia consideră normal ca finanțarea publică a infrastructurilor să nu fie considerată ajutor de stat în favoarea întreprinderilor feroviare³⁶.

26. Comisia reamintește deasemenea că, atunci când finanțarea publică a infrastructurilor feroviare constituie ajutor de stat pentru una sau mai multe întreprinderi feroviare, aceasta poate fi autorizată, de

³² Acestea nu se referă nici la aplicarea Regulamentului (CEE) nr. 1192/69.

³³ Comunicarea Comisiei „Pentru o Europă în mișcare — Mobilitate durabilă pentru continentul nostru — Examinare intermediară a Cărții albe privind transporturile”.

³⁴ Hotărârea Curții de Justiție din 13 iunie 2002, în cauza C-382/99, Țările de Jos/Comisia, Rec. 2002, pag. I-5163.

³⁵ Hotărârea Curții de Justiție din 19 septembrie 2000, în cauza C-156/98, Germania/Comisia, Rec. 2000, pag. I-6857.

³⁶ Decizia Comisiei din 7 iunie 2006, N 478/04, Irlanda — Garanția statului pentru împrumuturile contractate de Coràs Iompair Eirann (CIÉ) pentru investiții de infrastructură, (JO C 209, 31.08.2006, pag. 8); Decizia din 8 martie 2006, N 284/05, Irlanda — Regional Broadband Programme (Program regional privind banda largă), (JO C 207, 30.08.2006, pag. 3), punctul 34; și următoarele decizii ale Comisiei: Decizia 2003/227/CE din 2 august 2002, privind parcul Terra Mitica (Benidorm, Alicante) pus în aplicare de Spania, (JO L 91, 08.04.2003, pag. 23), punctul 64; Decizia din 20 aprilie 2005, N 355/04, — Belgia — Parteneriat public privat pentru construirea unui tunel pe Krijgsbaan în Deurne, pentru valorificarea terenurilor industriale și pentru exploatarea aeroportului din Anvers, (JO C 176 du 16.07.2005, pag. 11), punctul 34; Decizia din 11 decembrie 2001, N 550/01, Belgia, Parteneriat public privat pentru construirea de instalații de încărcare și decărcare, (JO C 24, 26.01.2002, pag. 2), punctul 24; Decizia din 20 decembrie 2001, N 649/01, United Kingdom, Freight Facilities Grant, (JO C 45, 19.02.2002, pag. 2), punctul 45; Decizia din 17 iulie 2002, N 356/02 Regatul Unit, Network Rail, (JO C 232, 28.09.2002, pag. 2), punctul 70; N 511/95 Jaguar Cars Ltd. A se vedea de asemenea, Liniile directoare ale Comisiei privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratatul CE și a articolului 61 din acordul SEE ajutoarelor de stat din sectorul aviației, (JO C 350, 10.12.1994, pag. 5), punctul 12; Cartea albă: tarifele de utilizare a infrastructurilor [COM(1998) 466 final, punctul 43]; Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu „Îmbunătățirea calității serviciilor în porturile maritime: un element determinant al sistemelor de transport din Europa”, [COM(2001) 35 final, pag. 11].

exemplu, în temeiul articolului 73 din Tratat, dacă această infrastructură răspunde nevoilor privind coordonarea transporturilor. În această privință, Capitolul 6 al prezentelor Linii directoare reprezintă un punct de referință pertinent pentru evaluarea compatibilității.

3. Ajutoare pentru achiziționarea și reînnoirea materialului rulant

3.1. Obiectiv

27. Parcul de locomotive și vagoane utilizate pentru transportul de călători este învechit și, în unele cazuri, uzat, în special în noile State Membre. În 2005, 70% din locomotivele (diesel și electrice) și 65% din vagoanele din UE-25 erau mai vechi de 20 de ani³⁷. Dacă se iau în considerare doar Statele Membre care au aderat la Uniunea Europeană în 2004, în 2005 82 % din locomotive și 62% din vagoane erau mai vechi de 20 de ani³⁸. Conform informațiilor de care dispune, Comisia estimează că aproximativ 1% din acest parc se reînnoiește anual.

28. Această evoluție reflectă, bineînțeles, dificultățile sectorului feroviar în general, care diminuează stimulentele și capacitatea întreprinderilor feroviare de a investi într-un efort de modernizare și/sau reînnoire a materialului rulant. Or, astfel de investiții sunt indispensabile pentru menținerea competitivității transportului feroviar față de alte moduri de transport mai poluante sau care presupun mai multe costuri externe. De asemenea, astfel de investiții sunt necesare pentru a limita impactul transportului feroviar asupra mediului, în special prin reducerea poluării fonice pe care o provoacă și prin sporirea gradului de siguranță al acestuia. În sfârșit, îmbunătățirea interoperabilității între rețelele naționale implică adaptări ale materialului rulant existent, pentru a se putea menține coerența sistemului.

29. Având în vedere cele de mai sus, concluzia este că ajutoarele pentru achiziționarea și reînnoirea materialului rulant pot, în anumite condiții, să contribuie la atingerea mai multor tipuri de obiective de interes comun și pot fi, așadar, considerate compatibile cu Piața comună.

30. Prezentul capitol are ca scop stabilirea condițiilor în care Comisia efectuează o astfel de analiză de compatibilitate.

3.2. Compatibilitate

31. Analiza de compatibilitate trebuie realizată în funcție de obiectivul de interes comun, la care contribuie ajutorul.

32. Comisia consideră că, în principiu, nevoile de modernizare a materialului rulant pot fi suficient luate în considerare, fie pentru aplicarea normelor generale aplicabile ajutoarelor de stat, fie pentru aplicarea articolului 73 din Tratat, dacă aceste ajutoare reprezintă ajutoare pentru coordonarea transporturilor (a se vedea Capitolul 6).

33. Prin urmare, la analiza compatibilității ajutoarelor pentru materialul rulant, Comisia aplică în general criteriile definite pentru fiecare dintre următoarele categorii de ajutor în prezentele Linii directoare sau în orice alt document pertinent:

- (a) ajutoare pentru coordonarea transporturilor³⁹;
- (b) ajutoare pentru restructurarea întreprinderilor feroviare⁴⁰;
- (c) ajutoare pentru întreprinderile mici și mijlocii⁴¹;
- (d) ajutoare pentru protecția mediului⁴²;

³⁷ Sursă: UIC Rolling stock fleet in EU25 + Norway (2005).

³⁸ Sursă: CER (2005).

³⁹ A se vedea Capitolul 6.

⁴⁰ Liniile directoare comunitare privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate, (JO C 244, 01.10.2004, pag. 2) și capitolul 5.

⁴¹ Regulamentul (CE) nr. 70/2001 al Comisiei din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE ajutorului de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii, (JO L 10, 13.01.2001, pag. 33). Regulament modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1976/2006 (JO L 368, 23.12.2006, pag. 85).

⁴² Liniile directoare generale privind ajutorul de stat pentru protecția mediului, (JO C 82, 01.04.2008, pag. 1).

- (e) ajutoare pentru compensarea costurilor referitoare la obligația de serviciu public și în cadrul contractelor de serviciu public⁴³;
- (f) ajutoare cu finalitate regională⁴⁴.

34. În cazul ajutoarelor regionale pentru investiții inițiale, Liniile directoare privind ajutoarele de stat regionale prevăd că, „în sectorul transporturilor, cheltuielile de achiziție de echipamente de transport (active mobile) nu pot beneficia de ajutoare pentru investiția inițială” [punctul (50) nota de subsol 48]. Comisia consideră că trebuie să existe o derogare de la această regulă în ceea ce privește transportul feroviar de călători. Aceasta se datorează caracteristicilor specifice ale acestui mod de transport, în special faptului că materialul rulant din acest sector poate fi alocat permanent unor linii sau unor servicii specifice. Astfel, în anumite condiții definite mai jos, costurile de achiziționare a materialului rulant în sectorul transportului feroviar de călători (sau în sectoarele altor moduri de transport, precum trenul ușor, metroul sau tramvaiul) sunt considerate ca fiind cheltuieli admisibile în sensul Liniilor directoare în cauză⁴⁵. În schimb, costurile de achiziție ale materialului rulant pentru uzul exclusiv al transportului feroviar de marfă nu sunt admisibile.

35. Ținând cont de situația descrisă la punctele (28)-(29), această derogare se aplică oricărui tip de investiție în materialul rulant, inițială sau de înlocuire, din momentul în care materialul este afectat unor linii care deservesc în mod regulat o regiune care poate beneficia de ajutoare în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (a) din Tratat, o regiune ultraperiferică sau o regiune cu densitate mică a populației, în sensul punctelor (80) și (81) ale Liniilor directoare privind ajutoarele de stat regionale⁴⁶. În celelalte regiuni, derogarea se aplică numai pentru ajutoarele pentru investiția inițială. În cazul ajutoarelor pentru investiție și înlocuire, derogarea se aplică numai dacă ansamblul materialului rulant modernizat ca urmare a ajutorului este mai vechi de 15 ani.

36. Pentru a împiedica distorsiunile concurenței care ar contraveni interesului comun, Comisia consideră totuși că această derogare trebuie supusă unui număr de patru condiții, care trebuie îndeplinite cumulativ:

a) materialul rulant în cauză trebuie afectat exclusiv serviciilor de transport urban, suburban sau regional de călători într-o regiune specifică sau pentru o linie specifică deservind mai multe regiuni; în acest scop, în sensul prezentelor orientări, se înțelege prin „servicii de transport urbane și suburbane” serviciile de transport care răspund necesităților unui centru urban sau ale unei aglomerații urbane, precum și necesităților de transport dintre acest centru sau această aglomerație și periferiile sale, iar prin „servicii de transport regionale”, serviciile de transport care răspund necesităților de transport ale unei regiuni sau a mai multor regiuni. Serviciile de transport care deservesc mai multe regiuni, într-unul sau mai multe State Membre, pot astfel intra sub incidența domeniului de aplicare al prezentului punct, în cazul în care impactul asupra dezvoltării regionale a regiunilor deservite poate fi demonstrat, în special prin regularitatea serviciului. În acest caz, Comisia se asigură că ajutorul nu compromite deschiderea efectivă a pieței de transport internațional de călători și a cabotajului în urma intrării în vigoare a celui de-al treilea pachet feroviar;

(b) materialul rulant în cauză trebuie să rămână afectat exclusiv regiunii specifice sau liniei specifice care traversează mai multe regiuni pentru care a beneficiat de ajutoare în timpul a cel puțin zece ani;

⁴³ Regulamentul (CEE) nr. 1191/69; Regulament „OSP” la care trebuie în special reamintit articolul 3 alineatul (1): „În cazul în care o autoritate competentă decide să acorde unui operator la alegerea sa un drept exclusiv și/sau o compensare, indiferent de natura sa, în contrapartidă la realizarea obligației de serviciu public, poate face acest lucru numai în cadrul unui contract de serviciu public”.

⁴⁴ Liniile directoare privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013, (JO C 54, 04.03.2006, pag. 13), punctul 8.

⁴⁵ Comisia notează faptul că, în funcție de circumstanțele specifice fiecărui caz, acest raționament se poate aplica mutatis mutandis vehiculelor utilizate în transportul public rutier de călători, atunci când acestea respectă ultimele norme comunitare aplicabile vehiculelor noi. Dacă este cazul, în vederea asigurării unui tratament egal, Comisia va aplica în astfel de situații metoda descrisă aici pentru materialul rulant feroviar. Comisia încurajează Statele Membre, în cazul în care acordă acest tip de ajutoare, să sprijine tehnologiile cel mai puțin poluante și va studia în ce măsură este oportun un sprijin financiar specific, care să conducă la intensități mai ridicate ale ajutoarelor în favoarea acestor tehnologii.

⁴⁶ Regiunile cele mai puțin populate reprezintă regiuni de nivel NUTS II sau fac parte din acestea cu o densitate a populației de cel mult 8 locuitori/km² și care se întind până la regiunile contigue și adiacente mai mici care îndeplinesc același criteriu de densitate a populației.

(c) materialul rulant de înlocuire trebuie să corespundă normelor de interoperabilitate, de siguranță și de mediu⁴⁷ aplicabile rețelei în cauză;

(d) Statul Membru trebuie să demonstrează că proiectul contribuie la o strategie de dezvoltare regională coerentă.

37. Comisia va veghea la evitarea distorsiunilor de concurență induse, ținând în special seama de veniturile suplimentare pe care materialul rulant înlocuit la linia în cauză le-ar putea aduce întreprinderii beneficiare a ajutorului, de exemplu prin vânzarea către terți sau prin utilizarea pe alte piețe. În acest scop, Comisia va putea subordona acordarea ajutorului obligației întreprinderii beneficiare de a vinde în condiții comerciale normale tot sau o parte din materialul rulant pe care nu îl mai utilizează, pentru a permite ca acesta să continue să fie utilizat de către alți operatori; în acest caz, veniturile din vânzarea materialului rulant vechi vor fi deduse din cheltuielile admisibile.

38. La nivel general, Comisia va veghea asupra faptului ca ajutorul să nu fie utilizat abuziv. Se aplică și celelalte condiții prevăzute în Liniile directoare privind ajutoarele de stat regionale, în special cele referitoare la plafoanele de intensitate, la hărțile ajutoarelor de stat regionale și la regulile de cumul. Comisia remarcă faptul că liniile specifice respective pot, în unele cazuri, traversa regiuni cărora li se aplică plafoane de intensitate diferite, în conformitate cu harta ajutoarelor cu finalitate regională. În acest caz, Comisia va aplica rata de intensitate cea mai mare corespunzătoare regiunilor deservite în mod regulat de linia respectivă, în mod proporțional cu regularitatea acestui serviciu⁴⁸.

39. În ceea ce privește proiectele de investiții pentru care cheltuielile admisibile depășesc 50 milioane EUR, Comisia consideră că, din motive de specificitate a sectorului de transport feroviar de călători, trebuie derogate punctele (60) la (70) din Liniile directoare privind ajutoarele de stat regionale. Totuși, punctele (64) și (67) ale Liniilor directoare rămân aplicabile în cazul în care proiectul de investiții privește materialul rulant afectat unei linii specifice deservind mai multe regiuni.

40. Dacă întreprinderii beneficiare i s-a încredințat operarea de servicii de interes economic general care impun cumpărarea și/sau reînnoirea de material rulant și dacă întreprinderea primește deja o compensație în acest scop, această compensație trebuie luată în calcul în cadrul valorii ajutorului regional care poate fi acordat acestei întreprinderi, pentru a evita o supracompensare.

4. Anularea datoriilor

4.1. Obiectiv

41. Așa cum s-a menționat la Secțiunea 1.1, întreprinderile feroviare au cunoscut în trecut o stare de dezechilibru între veniturile și costurile lor, în special costurile de investiție. Astfel s-a ajuns la o îndatorare semnificativă, care reprezintă o povară financiară foarte grea pentru întreprinderile feroviare și limitează capacitatea acestora de a realiza investițiile necesare, atât la nivelul infrastructurilor, cât și la nivelul reînnoirii materialului rulant.

42. Directiva 91/440/CEE a luat în considerare această situație în mod explicit. Directiva menționează, în al șaptelea considerent, că Statele Membre trebuie „să se asigure, în special, că întreprinderile de transport feroviar existente beneficiază de o structură financiară corespunzătoare” și prevede că, în acest scop, ar putea fi necesară o „reorganizare financiară”. Articolul 9 din Directivă prevede că „împreună cu întreprinderile feroviare existente, aflate în proprietate publică sau sub control public, Statele Membre instituie mecanisme adecvate care să contribuie la reducerea îndatorării acestor întreprinderi la un nivel care nu afectează o bună gestiune financiară și pentru a le îmbunătăți situația financiară”. Alineatul (3) al aceluiași articol menționează acordarea de ajutoare de stat „pentru a anula datoriile menționate în

⁴⁷ Ajutoarele pentru achiziția de noi vehicule de transport care depășesc normele comunitare sau care cresc nivelul protecției mediului în absența normelor comunitare sunt posibile în cadrul Liniilor directoare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului.

⁴⁸ În cazul în care linia sau serviciul specific deservește sistematic (și anume la fiecare traseu) regiunea la care se aplică rata cea mai mare, această rată va fi aplicată totalului cheltuielilor admisibile. În cazul în care regiunea căreia i se aplică rata cea mai mare este deservită doar ocazional, această rată se aplică doar în parte cheltuielilor admisibile corespunzătoare deservirii acestei regiuni.

prezentul articol“ și prevede faptul că acordarea acestor ajutoare se face în conformitate cu articolele 73, 87 și 88 din Tratat.

43. La începutul anilor ‘90, ca urmare a intrării în vigoare a Directivei 91/440/CEE, Statele Membre au redus considerabil datoriile întreprinderilor feroviare. Restructurarea datoriilor întreprinderilor feroviare s-a făcut sub diferite forme:

(a) transferul integral sau parțial al datoriilor către organismul însărcinat cu administrarea infrastructurii, permițându-se astfel întreprinderii feroviare să funcționeze pe o bază financiară mai sănătoasă. Acest transfer a putut fi realizat odată cu separarea activităților de exploatare a serviciilor de transport de administrarea infrastructurii;

(b) crearea de entități separate pentru finanțarea proiectelor de infrastructură (de exemplu, liniile de mare viteză), care permit întreprinderilor feroviare să ușureze povara financiară viitoare pe care ar fi reprezentat-o finanțarea acestor noi infrastructuri;

(c) restructurarea financiară a întreprinderilor feroviare, în special prin anularea totală sau parțială a datoriilor.

44. Aceste trei tipuri de acțiuni au contribuit la îmbunătățirea situației financiare a întreprinderilor feroviare pe termen scurt. Gradul de îndatorare s-a redus în ceea ce privește totalitatea pasivelor, precum și partea de rambursare a dobânzilor pentru costurile de exploatare. În general, reducerea datoriei a permis întreprinderii feroviare să își îmbunătățească situația financiară prin diminuarea rambursărilor de capital și de dobânzi. În plus, aceste reduceri au putut contribui la scăderea ratelor dobânzilor, ceea ce are un impact substanțial asupra finanțării serviciului datoriei.

45. Cu toate acestea, Comisia constată că nivelul de îndatorare rămâne la cote îngrijorătoare pentru numeroase întreprinderi feroviare. Mai multe dintre aceste întreprinderi au un nivel de îndatorare mai mare decât nivelurile acceptabile pentru o societate comercială, încă nu se pot autofinanța și/sau nu pot să își finanțeze necesitățile de investiții prin venituri provenite din activitățile de transport prezente și viitoare. În plus, s-a constatat că în Statele Membre care au aderat la Comunitate după 1 mai 2004 nivelul îndatorării societăților din sector este considerabil mai mare decât în restul Comunității.

46. Această stare de fapt se reflectă în opțiunea legislatorului comunitar de a nu modifica dispozițiile citate anterior, odată cu adoptarea Directivelor 2001/12/CE și 2004/51/CE și a dispozițiilor Directivei 91/440/CEE. Aceste dispoziții se înscriu astfel în cadrul ansamblului format din pachetele feroviare succesive.

47. Prezentul capitol vizează precizarea modalității prin care Comisia intenționează să aplice, în lumina acestei cerințe a legislației secundare, dispozițiile Tratatului în materie de ajutoare de stat în cazul mecanismelor de reducere a gradului de îndatorare a întreprinderilor feroviare.

4.2. Existența unui ajutor de stat

48. Ca introducere, Comisia amintește că incompatibilitatea de principiu stabilită prin articolul 87 alineatul (1) din Tratat se aplică numai ajutoarelor care „denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție” și doar „în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre Statele Membre”. În temeiul unei jurisprudențe constante, în cazul în care un ajutor financiar acordat de stat întărește poziția unei întreprinderi în raport cu alte întreprinderi concurente în cadrul schimburilor de la nivel intracomunitar, acestea din urmă trebuie considerate ca fiind influențate de ajutorul în cauză⁴⁹.

49. Prin urmare, orice măsură imputabilă statului care duce la anularea totală sau parțială a datoriilor, în mod special în favoarea uneia sau mai multor întreprinderi feroviare și care utilizează resurse de stat intră sub incidența articolului 87 alineatul (1) din Tratat, în măsura în care întreprinderea în cauză

⁴⁹ Hotărârea Curții de Justiție din 17 septembrie 1980, cauza 730/79 Philip Morris Holland împotriva Comisiei, Rec. 1980, pag. 2671, punctul 11.

activează pe piețele deschise concurenței și anularea datoriilor îi întărește poziția pe cel puțin una dintre piețele respective.

50. Comisia amintește că Directiva 2001/12/CE a deschis concurenței piața serviciilor feroviare de marfă internaționale pe întreaga rețea transeuropeană de transport feroviar de marfă, începând cu 15 martie 2003. Prin urmare, Comisia consideră că, în general, deschiderea pieței spre concurență s-a realizat cel târziu la 15 martie 2003.

4.3. Compatibilitate

51. În cazul în care o anulare de datorii acordată unei întreprinderi feroviare constituie un ajutor de stat care intră sub incidența articolului 87 alineatul (1) din Tratat, aceasta trebuie notificată Comisiei în conformitate cu articolul 88 din Tratat.

52. În general, un asemenea ajutor trebuie examinat pe baza Liniilor directe comunitare din 2004 privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate (denumite în continuare „Liniile directe din 2004 privind ajutorul pentru restructurare”), sub rezerva capitolului 5 al prezentelor Linii directe.

53. În cazurile specifice în care datoriile anulate se refereau exclusiv la coordonarea transporturilor, compensațiile pentru obligațiile de serviciu public sau standardele contabile, compatibilitatea acestor ajutoare va fi examinată în temeiul articolului 73 din Tratat, al regulamentelor adoptate pentru punerea sa în aplicare și al regulamentului privind standardizarea conturilor⁵⁰.

54. În lumina articolului 9 din Directiva 91/440/CEE, Comisia consideră de asemenea că, în anumite condiții, aceste ajutoare trebuie să poată fi autorizate în absența unei restructurări de ordin financiar, în cazul în care anularea vizează datorii istorice, contractate înainte de intrarea în vigoare a Directivei 2001/12/CE, care stabilește condițiile deschiderii sectorului spre concurență.

55. Comisia consideră efectiv că ajutoarele de acest tip pot fi compatibile în măsura în care vizează facilitarea tranziției spre o piață feroviară deschisă, așa cum se prevede la articolul 9 din Directiva 91/440/CEE⁵¹. Prin urmare, Comisia consideră că astfel de ajutoare pot fi considerate compatibile cu Piața comună, în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din tratat⁵², cu condiția să se îndeplinească următoarele cerințe.

56. În primul rând, ajutorul trebuie să servească la compensarea unor datorii stabilite și individualizate în mod clar, care au fost contractate înainte de 15 martie 2001, data intrării în vigoare a Directivei 2001/12/CE. Ajutorul nu poate în niciun caz să depășească suma acestor datorii. În cazul Statelor Membre care au aderat la Comunitate după 15 martie 2001, data pertinentă este data aderării la Comunitate. În fapt, logica articolului 9 din Directiva 91/440/CEE, reluată în directivele adoptate ulterior, viza remedierea unui grad de îndatorare acumulat într-un context în care nu se hotărâse încă deschiderea pieței la nivel comunitar.

57. În al doilea rând, datoriile respective trebuie să fie direct legate de activitatea de transport feroviar sau de activitățile de administrare, construcție sau utilizare a infrastructurii feroviare. Datoriile contractate pentru realizarea investițiilor care nu sunt direct legate de transportul și/sau infrastructurile feroviare nu sunt eligibile.

58. În al treilea rând, anularea datoriilor trebuie să se facă în favoarea întreprinderilor care se confruntă cu un grad excesiv de îndatorare ce împiedică realizarea unei gestiuni financiare solide a acestora. Ajutorul trebuie să fie necesar pentru remedierea acestei situații, în sensul în care evoluția preconizată a concurenței pe piață nu i-ar permite întreprinderii în cauză să își redreseze situația financiară într-un timp previzibil. La evaluarea acestui criteriu trebuie să se țină cont de îmbunătățirile nivelului de productivitate care se poate aștepta în mod rezonabil a fi realizate de întreprinderea respectivă.

⁵⁰ Regulamentul (CEE) nr. 1192/69.

⁵¹ Comisia aplică, prin analogie, anumite condiții prevăzute în Comunicarea Comisiei privind metodologia analizării ajutoarelor de stat legate de costurile irecuperabile, 26 iulie 2001, SEC(2001) 1238.

⁵² Fără a aduce atingere aplicării Regulamentelor (CEE) nr. 1191/69, (CEE) nr. 1107/70 și (CEE) nr. 1192/69.

59. În al patrulea rând, ajutorul nu trebuie să depășească nivelul necesar în acest scop. În acest sens, trebuie să se țină seama și de evoluția viitoare a concurenței. În orice caz, ajutorul nu trebuie să pună pe termen scurt întreținerea într-o situație mai favorabilă decât cea a unei întreprinderi medii bine administrate, cu același profil de activitate.

60. În al cincilea rând, anularea datoriilor nu trebuie să ofere întreprinderii un avantaj concurențial care să împiedice dezvoltarea unei concurențe efective pe piață, de exemplu prin descurajarea unor întreprinderi externe sau a unor actori noi de a intra pe anumite piețe naționale sau regionale. În special, ajutoarele destinate anulării datoriilor nu pot fi finanțate prin prelevări impuse altor operatori feroviari⁵³.

61. Dacă aceste condiții sunt îndeplinite, măsurile de anulare a datoriilor contribuie la obiectivul vizat de articolul 9 din Directiva 91/440/CEE, fără a distorsiona în mod disproporționat concurența și schimburile comerciale dintre Statele Membre. Astfel, ele pot fi considerate compatibile cu Piața comună.

5. Ajutoare pentru restructurarea întreprinderilor feroviare — restructurarea unei subunități de transport feroviar de marfă

5.1. Obiectiv

62. Cu excepția cazurilor în care există dispoziții speciale, Comisia evaluează compatibilitatea ajutoarelor de stat pentru restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate din sectorul feroviar pe baza liniilor directoare din 2004 privind ajutorul pentru restructurare. Aceste Linii directoare nu prevăd derogări pentru întreprinderile feroviare.

63. În general, o subunitate a unei întreprinderi, și anume o unitate economică fără personalitate juridică, nu poate beneficia de ajutoare pentru restructurare. Liniile directoare din 2004 privind ajutorul pentru restructurare se aplică numai „întreprinderilor aflate în dificultate”. Printre altele, acestea precizează la punctul 13 că o societate „care aparține sau este preluată de un grup de întreprinderi nu este în mod normal eligibilă pentru ajutor de ... restructurare, cu excepția cazului în care se poate demonstra că dificultățile întreprinderii sunt intrinsece și nu sunt rezultatul unei alocări arbitrare a costurilor în cadrul grupului și că dificultățile sunt prea serioase pentru a fi rezolvate de către grup”. A fortiori, este necesar să se evite situația în care un „decupa” artificial nu ar permite unei activități deficitare din interiorul unei societăți date să beneficieze de fonduri publice.

64. Cu toate acestea, Comisia consideră că sectorul transportului feroviar de marfă european este în prezent într-o situație specială, care implică, în interesul comun, luarea în considerare a posibilității ca ajutoarele de stat acordate unei întreprinderi feroviare pentru a permite acesteia să remedieze o situație dificilă pentru activitățile sale de transport de marfă să poată fi considerate compatibile cu Piața Comună.

65. Într-adevăr, situația concurențială a activităților de transport de marfă în sectorul feroviar este astăzi foarte diferită de cea prevalentă în cazul transportului de călători. Piețele naționale de transport de marfă sunt deschise concurenței, în timp ce deschiderea piețelor de transport feroviar de călători nu va avea loc înainte de 01 ianuarie 2010.

66. Această situație are un impact financiar în măsura în care activitatea de transport de marfă este, în principiu, reglementată doar de relațiile comerciale dintre expeditori și transportatori. În schimb, echilibrul financiar al activității de transport de călători se poate baza și pe intervenția autorităților publice, prin intermediul compensațiilor pentru obligația de serviciu public.

67. Or, există mai multe întreprinderi feroviare europene care încă nu și-au separat, din punct de vedere juridic, activitățile de transport de călători de activitățile de transport de marfă sau nu au realizat decât recent această separare. De fapt, legislația comunitară în vigoare la ora actuală nu prevede obligația de a proceda la o asemenea separare din punct de vedere juridic.

⁵³ Fără a se aduce atingere aplicării Directivei 2001/14/CE.

68. De altfel, revitalizarea transportului feroviar de marfă figurează de mai mulți ani în centrul priorităților politicii europene în domeniul transporturilor. Motivele aferente au fost amintite în capitolul 1 al prezentelor Liniilor directoare.

69. Din acest caracter specific al activităților de transport feroviar de marfă decurge necesitatea unei abordări adaptate, care a fost recunoscută în practica decizională a Comisiei⁵⁴ în temeiul Liniilor directoare comunitare din 1999 privind ajutorul de stat în vederea salvării și restructurării întreprinderilor aflate în dificultate⁵⁵.

70. Prezentul capitol are drept scop indicarea modului în care Comisia înțelege să pună în aplicare în viitor această abordare, în lumina practicii decizionale menționate a Comisiei și luând în considerare modificările aduse prin Liniile directoare din 2004 privind ajutorul de stat în vederea restructurării liniilor directoare corespondente din 1999.

71. Date fiind riscurile menționate mai sus, această abordare este circumstanțială și nu va fi menținută decât pentru subunitățile de transport de marfă ale întreprinderilor feroviare, doar pentru o perioadă tranzitorie, și anume pentru restructurările notificate până la 1 ianuarie 2010, data la care piețele de transport feroviar de călători vor fi deschise concurenței.

72. Pe lângă aceasta, Comisia dorește să ia în considerare faptul că, într-un număr din ce în ce mai mare de State Membre, întreprinderile feroviare și-au adaptat organizarea la evoluțiile specifice ale activităților de transport de marfă și de călători, procedând la o separare juridică a activităților de transport de marfă. Prin urmare, în cadrul restructurării și ca o condiție prealabilă pentru acordarea ajutorului, Comisia va solicita separarea juridică a subunității de transport de marfă în cauză prin transformarea acesteia într-o societate comercială de drept comun. Comisia menționează că, împreună cu alte măsuri corespunzătoare, o astfel de separare aduce o contribuție semnificativă la realizarea unui dublu obiectiv: eliminarea tuturor subvențiilor încrucișate între subunitatea restructurată și restul întreprinderii și asigurarea faptului că ansamblul relațiilor financiare dintre aceste două activități se desfășoară în mod durabil și pe baze comerciale.

73. Pentru a se înlătura orice îndoială, Liniile directoare din 2004 privind ajutoarele în vederea restructurării rămân în totalitate aplicabile evaluării ajutoarelor vizate de prezentul capitol, cu excepția derogărilor prevăzute în mod expres mai jos.

5.2. Eligibilitate

74. Trebuie să se adapteze criteriul de eligibilitate în vederea includerii situației în care o subunitate de transport de marfă a unei întreprinderi feroviare constituie o unitate economică durabilă și coerentă, care va fi separată juridic de restul întreprinderii în cadrul restructurării și înainte de acordarea ajutorului și care se confruntă cu dificultăți de așa natură încât ar fi reprezentat o „întreprindere aflată în dificultate” în sensul Liniilor directoare din 2004 privind ajutoarele de stat în vederea restructurării, dacă ar fi fost separată de întreprinderea feroviară.

75. Aceasta presupune, în special, ca subunitatea în cauză să se confrunte cu dificultăți intrinsece serioase care nu sunt rezultatul unei alocări arbitrare a costurilor în cadrul întreprinderii feroviare.

76. Pentru ca subunitatea care urmează să fie restructurată să constituie o unitate economică durabilă și coerentă, aceasta trebuie să reunească totalitatea activităților de transport de marfă ale întreprinderii feroviare, din punct de vedere industrial, comercial, contabil și financiar. Trebuie să i se poată repartiza un nivel de pierderi și un nivel de fonduri proprii sau de capital care să reflecte în mod suficient

⁵⁴ A se vedea Decizia Comisiei din 2 martie 2005, N 386/04, „Ajutor pentru restructurarea Fret SNCF” Franța, (JO C 172, 12.07.2005, pag. 3).

⁵⁵ JO C 288, 09.10.1999, pag. 2.

realitatea economică a situației cu care se confruntă această subunitate, pentru o evaluare coerentă a criteriului stabilit la punctul 10 din Liniile directoare din 2004 privind ajutoarele de stat în vederea restructurării⁵⁶.

77. Când evaluează dacă o subunitate se află în dificultate în sensul menționat mai sus, Comisia va ține seama de capacitatea restului întreprinderii feroviare de a asigura redresarea subunității care urmează să fie restructurată.

78. Comisia consideră că, deși situația descrisă nu intră direct sub incidența Liniilor directoare din 2004 privind ajutoarele de stat în vederea restructurării, care exclud, la punctul 12 al domeniului de aplicare, întreprinderile nou-create, în acest context se pot acorda ajutoare pentru restructurare, pentru a permite filialei create prin separare juridică să opereze în mod viabil pe piață. Singurele situații vizate prin prezenta sunt cele în care filiala care urmează să fie creată în urma separării juridice reunește totalitatea ramurii de activitate de transport de marfă, astfel cum este descrisă în contabilitatea separată stabilită în conformitate cu articolul 9 din Directiva 91/440/CEE și cuprinde toate activele, pasivele, capitalul, angajamentele în afara bilanțului și forța de muncă aferente ramurii respective de activitate.

79. Comisia menționează că, din aceleași motive, în cazul în care o întreprindere feroviară și-a separat recent din punct de vedere juridic subunitatea de transport de marfă, care îndeplinea condițiile definite mai sus, filiala în cauză nu trebuie să fie considerată ca fiind o întreprindere nou-creată în sensul punctului 12 din Liniile directoare din 2004 privind ajutoarele de stat în vederea restructurării și, prin urmare, nu este exclusă din domeniul de aplicare a acestor Linii directoare.

5.3. Revenirea la viabilitatea pe termen lung

80. Comisia se va asigura nu numai de îndeplinirea condițiilor de revenire la viabilitatea pe termen lung stabilite prin Liniile directoare din 2004 privind ajutoarele de stat în vederea restructurării⁵⁷, ci și că restructurarea va permite garantarea faptului că activitatea de transport de marfă se va transforma dintr-o activitate protejată, care beneficiază de drepturi exclusive, într-o activitate competitivă în contextul unei piețe deschise. Prin urmare, această restructurare ar trebui să vizeze ansamblul aspectelor aferente activității de transport de marfă, din punct de vedere industrial, comercial și financiar. Planul de restructurare prevăzut de Liniile directoare privind ajutorul pentru restructurare⁵⁸ va trebui să permită, în special, asigurarea unui nivel de calitate, de fiabilitate și de servicii compatibil cu cerințele clienților.

5.4. Prevenirea oricărei denaturări excesive a concurenței

81. Atunci când analizează prevenirea oricărei denaturări excesive a concurenței, așa cum se prevede în Liniile directoare privind ajutorul pentru restructurare, Comisia se bazează și pe următoarele elemente:

- (a) diferențele dintre modelele economice pentru transportul feroviar și cele pentru alte moduri de transport;
- (b) obiectivul comunitar de reechilibrare a modurilor de transport;
- (c) situația concurențială de pe piață la data restructurării (gradul de integrare, potențialul de creștere, prezența concurenților, perspectivele de evoluție).

⁵⁶ Punctul 10 al Liniilor directoare privind ajutoarele de stat în vederea restructurării dispune: „Concret, în sensul prezentelor Linii directoare, o întreprindere este considerată în dificultate, în principiu și indiferent de dimensiunea ei, în următoarele situații:

- în cazul unei societăți cu răspundere limitată, dacă mai mult de jumătate din capitalul social a dispărut, peste un sfert din acest capital fiind pierdut în ultimele 12 luni, sau

- în cazul unei societăți comerciale în care cel puțin unii dintre asociați au răspundere nelimitată pentru creanțele societății, dacă mai mult de jumătate din capitalul propriu, așa cum este înscris în conturile societății, a dispărut, peste un sfert din acest capital fiind pierdut în cursul ultimelor 12 luni, sau

- privind toate tipurile de întreprinderi, dacă întreprinderea în cauză îndeplinește condițiile prevăzute de legislația națională care îi este aplicabilă, pentru a fi supusă unei proceduri colective de insolvență”.

⁵⁷ A se vedea în special punctele 34 și 37 din Liniile directoare în vigoare privind ajutorul de stat pentru restructurare.

⁵⁸ A se vedea în special secțiunea 3.2 din Liniile directoare privind ajutoarele de stat în vederea restructurării.

5.5. Ajutor redus la minim

82. Pentru verificarea acestui criteriu se aplică dispozițiile Liniilor directoare din 2004 privind ajutoarele de stat în vederea restructurării. În acest sens, contribuția proprie a întreprinderii va include contribuția subunității de transport de marfă care urmează să fie separată juridic de întreprinderea feroviară. Cu toate acestea, Comisia consideră că situația specială în care se află sectorul european de transport feroviar de marfă, menționată anterior, poate constitui o circumstanță excepțională în sensul punctului (44) din aceste Liniile directoare. Prin urmare, va putea să accepte contribuții proprii mai scăzute decât cele prevăzute prin Liniile directoare din 2004, cu condiția ca această contribuție proprie a subunității de transport de marfă să fie cât mai mare posibil fără a pune în pericol viabilitatea activității în cauză.

5.6. Principiul ajutorului unic

83. În ceea ce privește principiul ajutorului unic, acesta se aplică filialei separate din punct de vedere juridic luându-se în considerare ajutorul pentru restructurare notificat ca primul ajutor pentru restructurare de care ar beneficia întreprinderea în cauză. În schimb, ajutorul pentru restructurare autorizat în condițiile prezentate în prezentul capitol nu prezintă relevanță pentru aplicarea principiului ajutorului unic la restul întreprinderii feroviare.

84. Pentru a se înlătura orice îndoială, dacă întreprinderea feroviară, în ansamblul său, a primit deja ajutoare pentru restructurare, principiul ajutorului unic se opune acordării de ajutoare pentru restructurarea subunității sale de transport de marfă, astfel cum sunt menționate în prezentul capitol.

6. Ajutoare pentru coordonarea transporturilor

6.1. Obiectiv

85. Așa cum s-a menționat deja, articolul 73 din Tratat a fost pus în aplicare prin Regulamentele (CEE) nr. 1107/10 și (CEE) nr. 1191/69, care vor fi abrogate prin Regulamentul OSP. Cu toate acestea, Regulamentul OSP nu se va aplica decât transportului terestru de călători. Acesta nu va acoperi transportul feroviar de marfă, în cazul căruia ajutoarele pentru coordonarea transporturilor vor fi reglementate numai de dispozițiile articolului 73 din Tratat.

86. Pe lângă aceasta, articolul 9 din Regulamentul OSP privind ajutoarele pentru coordonarea transporturilor și ajutoarele pentru cercetare și dezvoltare nu aduc atingere articolului 73 din Tratat, care ar putea fi așadar utilizat direct pentru justificarea compatibilității ajutoarelor pentru coordonarea transportului feroviar de călători.

87. Prin urmare, obiectivul acestui capitol este acela de a stabili criteriile care permit Comisiei să analizeze, pe baza articolului 73 din Tratat, compatibilitatea ajutoarelor pentru coordonarea transporturilor în general (Secțiunea 6.2), precum și anumite forme specifice de ajutor (Secțiunea 6.3). Comisia amintește că, deși principiile generale de aplicare a articolului 73 din Tratat sunt în mod normal pertinente pentru evaluarea ajutoarelor de stat în legătură cu Regulamentul OSP, prezentele Liniile directoare nu tratează modalitățile de aplicare a regulamentului în cauză.

6.2. Considerente de ordin general

88. Articolul 73 din Tratat prevede compatibilitatea ajutoarelor care răspund necesităților de coordonare a transporturilor. Curtea de Justiție a hotărât de drept că acest articol „recunoaște compatibilitatea cu Tratatul a ajutoarelor pentru transporturi numai în cazuri bine determinate și care nu aduc atingere intereselor generale ale Comunității”⁵⁹.

89. Noțiunea de „coordonare a transporturilor” utilizată la articolul 73 din Tratat are o semnificație mai importantă decât simplul fapt de a facilita dezvoltarea unei activități economice. Această noțiune implică

⁵⁹ Hotărârea Curții de Justiție din 12 octombrie 1978, cauza 156/77, Comisia/Belgia, Rec. 1978, pag. 1881, punctul 10

o intervenție a autorităților publice în vederea orientării evoluției sectorului transporturilor în interesul comun.

90. În anumite privințe, progresele înregistrate în ceea ce privește liberalizarea din sectorul transporturilor terestre au atenuat considerabil necesitățile de coordonare. În principiu, într-un sector liberalizat eficient, coordonarea poate să rezulte din acțiunea forțelor pieței. Totuși, așa cum se menționează mai sus, investițiile în dezvoltarea infrastructurilor sunt în mare parte realizate în continuare de autoritățile publice. În plus, este posibil să mai existe deficiențe în ceea ce privește buna funcționare a pieței chiar și după liberalizarea sectorului. În special aceste deficiențe sunt cele care justifică intervenția autorităților publice în acest domeniu.

91. În primul rând, sectorul transporturilor presupune externalități negative importante, de exemplu între utilizatori (congestie) sau față de societate în ansamblul său (poluare). Este dificil să se ia în considerare aceste externalități, în special din cauza limitelor inerente ale posibilității de a include în tariful accesului la infrastructurile de transport costurile externe sau chiar, pur și simplu, costurile directe de utilizare. Din aceasta decurg posibile disparități între diversele moduri de transport, care ar trebui corectate prin sprijinirea de către autoritățile publice a modurilor de transport care generează cele mai mici costuri externe.

92. În al doilea rând, în sectorul transporturilor pot apărea dificultăți de „coordonare” în sensul economic al termenului, de exemplu în ceea ce privește adoptarea unui standard de interoperabilitate comun pentru căile ferate sau conexiunile dintre diferitele rețele de transport.

93. În al treilea rând, se poate ca întreprinderile feroviare să nu fie în măsură să profite de toate avantajele care decurg din eforturile depuse în materie de cercetare, dezvoltare și inovare (efecte externe pozitive), ceea ce constituie, de asemenea, o deficiență a pieței.

94. Prezența în Tratat a unei baze specifice care permite autorizarea ajutoarelor ce răspund necesităților de coordonare a transporturilor demonstrează importanța acestor riscuri legate de deficiențele pieței și impactul negativ pe care acestea îl au asupra dezvoltării Comunității.

95. În principiu, ajutoarele care răspund necesităților de coordonare a transporturilor trebuie considerate compatibile cu Tratatul.

96. Cu toate acestea, pentru a se putea considera că un ajutor acordat „răspunde necesităților” de coordonare a transporturilor, acesta trebuie să fie necesar și proporționat cu obiectivul vizat. În plus, denaturarea concurenței, care este inerentă ajutorului, nu trebuie să aducă prejudicii intereselor generale ale Comunității. De exemplu, un ajutor pentru reorientarea către calea ferată a fluxurilor de trafic ale transportului maritim pe distanțe scurte nu ar putea îndeplini aceste condiții.

97. În sfârșit, luând în considerare evoluția rapidă a sectorului transporturilor și, așadar, a necesităților de coordonare ale acestuia, orice ajutor notificat Comisiei în vederea obținerii unei decizii care declară că acest ajutor este compatibil cu Tratatul în temeiul articolului 73 trebuie limitat⁶⁰ la maximum 5 ani, pentru a permite Comisiei să îl reanalizeze în lumina rezultatelor obținute și, dacă este cazul, să autorizeze reînnoirea sa⁶¹.

98. În ceea ce privește sectorul feroviar, în mod special, ajutoarele pentru necesitățile de coordonare a transporturilor se pot prezenta sub mai multe forme:

(a) ajutoare pentru utilizarea infrastructurii, și anume ajutoare acordate întreprinderilor feroviare care au cheltuieli cu infrastructura pe care o folosesc, în timp ce întreprinderile care oferă servicii de transport bazate pe alte moduri de transport nu se confruntă cu asemenea cheltuieli;

⁶⁰ Ibidem.

⁶¹ Această perioadă este extinsă la 10 ani pentru măsurile care intră sub incidența articolului 15 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2003/96/CE a Consiliului din 27 octombrie 2003 privind restructurarea cadrului comunitar de impozitare a produselor energetice și a electricității, (JO L 283, 31.10.2003, pag. 51); Directiva modificată ultima dată prin Directiva 2004/75/CE (JO L 157, 30.04.2004, pag. 100). A se vedea în special Decizia Comisiei din 2 aprilie 2008, NN 46/B/06 — Slovacia — Scutiri și reduceri de accize prevăzute de Directiva 2003/96/CE a Consiliului (sectorul transporturilor), nepublicată încă.

(b) ajutoare pentru reducerea costurilor externe, care sunt destinate încurajării unui transfer modal către calea ferată, deoarece aceasta generează mai puține costuri externe decât alte moduri de transport, cum ar fi cel rutier;

(c) ajutoare care favorizează interoperabilitatea ca și, în măsura în care răspund necesităților de coordonare a transporturilor, ajutoarele favorizează consolidarea siguranței, eliminarea barierelor tehnice și reducerea poluării fonice, denumite în continuare („ajutoare în favoarea interoperabilității”);

(d) ajutoare pentru cercetare și dezvoltare care răspund necesităților de coordonare a transporturilor.

99. În secțiunile următoare, Comisia va enumera condițiile care, din punct de vedere al practicii sale decizionale, permit în cazul acestor tipuri diferite de ajutoare pentru coordonarea transporturilor garantarea faptului că ajutoarele în cauză îndeplinesc condițiile de compatibilitate enunțate la articolul 73 din Tratat. Ținând cont de natura specifică a ajutoarelor pentru cercetare și dezvoltare, criteriile aplicabile acestui tip de măsuri sunt tratate separat.

6.3. Criterii aplicabile ajutoarelor pentru utilizarea infrastructurii feroviare, pentru reducerea costurilor externe și pentru interoperabilitate

100. Evaluarea compatibilității ajutoarelor pentru utilizarea infrastructurii feroviare, pentru reducerea costurilor externe și pentru interoperabilitate în temeiul articolului 73 din Tratat corespunde practicii decizionale a Comisiei în aplicarea articolului 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CEE) nr. 1107/70. În lumina acestei practici, condițiile detaliate în continuare par suficiente pentru stabilirea compatibilității ajutorului.

6.3.1. Costuri eligibile

101. Costurile eligibile sunt stabilite pe baza următoarelor elemente.

102. În ceea ce privește ajutoarele pentru utilizarea infrastructurilor feroviare, costurile eligibile sunt costurile suplimentare de utilizare a infrastructurilor suportate de transportul feroviar, dar nu și de un mod de transport concurent mai poluant.

103. În ceea ce privește ajutoarele pentru reducerea costurilor externe, costurile eligibile reprezintă acea parte din costurile externe care poate fi evitată prin utilizarea transportului feroviar, față de alte moduri concurente.

104. În această privință, trebuie subliniat faptul că articolul 10 din Directiva 2001/14/CE permite în mod explicit Statelor Membre să introducă un sistem de compensare cu privire la costurile de mediu, costurile în caz de accident și costurile de infrastructură care nu sunt suportate și de modurile de transport concurente, în cazul în care se poate demonstra că aceste costuri nu sunt suportate și în măsura în care aceste costuri depășesc costurile proprii echivalente ale căii ferate. Dacă nu există încă dispoziții legislative comunitare vizând armonizarea între diferitele moduri de transport terestru a metodelor de calcul a tarifelor de acces la infrastructură, pentru aplicarea prezentelor Linii directoare Comisia va ține seama de evoluția normelor aplicabile impunerii de costuri de infrastructură și de costuri externe⁶².

⁶² În această privință, articolul 11 paragraful al treilea din Directiva 1999/62/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 iunie 1999 de aplicare a taxelor la vehiculele grele de marfă pentru utilizarea anumitor infrastructuri, (JO L 187, 20.07.1999, pag. 42), modificată prin Directiva 2006/103/CE (JO L 363, 20.12.2006, pag. 344) prevede că „După examinarea tuturor opțiunilor, inclusiv a costurilor legate de protecția mediului, zgomot, congestiile de trafic și sănătate, Comisia prezintă, până la 10 iunie 2008, un model general aplicabil, transparent și inteligibil pentru evaluarea tuturor costurilor externe pentru a servi ca bază pentru viitoarele calcule ale tarifelor de utilizare a infrastructurilor. Acest model este însoțit de o analiză de impact a internalizării costurilor externe pentru toate modurile de transport și de o strategie pentru punerea treptată în aplicare a modelului pentru toate modurile de transport”. În cadrul pregătirilor pentru o Comunicare asupra internalizării costurilor externe în scopul îndeplinirii acestui obiectiv, Comisia Europeană a publicat la 16 ianuarie 2008 un manual care regroupează studiile realizate până la acea dată asupra costurilor externe ale sectorului transporturilor (http://ec.europa.eu/transport/costs/handbook/index_en.htm). Acest manual, pregătit în comun de mai multe institute de cercetare în domeniul transporturilor, poate fi utilizat, printre alte instrumente, pentru a determina costurile eligibile. De altfel, Comisia a publicat în documentul COM(1998) 466 o Carte albă cu titlul „Taxe echitabile pentru utilizarea infrastructurilor — O abordare pe etape pentru stabilirea unui cadru comun pentru tariful infrastructurilor de transport în UE” (Buletin UE — Suplimentul 3/98).

105. Atât în ceea ce privește ajutoarele pentru utilizarea infrastructurilor feroviare, cât și ajutoarele pentru reducerea costurilor externe, Statul Membru trebuie să prezinte o analiză a costurilor comparativă, transparentă, bine întemeiată și cuantificată între transportul feroviar și opțiunile alternative bazate pe alte moduri de transport⁶³. Metodologia utilizată și calculele efectuate trebuie făcute publice⁶⁴.

106. În ceea ce privește ajutoarele pentru interoperabilitate, costurile eligibile acoperă, în măsura în care contribuie la obiectivul de coordonare a transporturilor, toate investițiile pentru instalarea de noi sisteme de siguranță și interoperabilitate⁶⁵ sau pentru reducerea poluării sonore, atât la infrastructurile feroviare, cât și la materialul rulant. Sunt acoperite, în special, investițiile legate de instalarea ERTMS (European Rail Traffic Management System — Sistemul de gestionare a traficului feroviar european) și de orice altă măsură similară care ar putea contribui la eliminarea barierelor tehnice de pe piața europeană a serviciilor feroviare⁶⁶.

6.3.2. Necesitatea și proporționalitatea ajutorului

107. Comisia consideră că există o prezumție de necesitate și de proporționalitate a ajutorului dacă intensitatea ajutorului rămâne inferioară următoarelor valori:

- (a) în cazul ajutoarelor pentru utilizarea infrastructurii, 30% din costul total al transportului feroviar, în limita de 100% a costurilor eligibile⁶⁷;
- (b) în cazul ajutoarelor pentru reducerea costurilor externe, 30%⁶⁸ din costul total al transportului feroviar, în limita a 50% din costurile eligibile⁶⁹;
- (c) în cazul ajutoarelor pentru interoperabilitate, 50% din costurile eligibile.

108. Pentru ajutoarele dincolo de aceste praguri, cade în sarcina Statelor Membre să demonstreze necesitatea și proporționalitatea măsurilor în cauză⁷⁰.

109. Atât în cazul ajutoarelor pentru utilizarea infrastructurilor feroviare, cât și în cel al ajutoarelor pentru reducerea costurilor externe, ajutorul trebuie limitat strict la compensarea costurilor de oportunitate legate de utilizarea cu precădere a transportului feroviar în locul altui mod de transport mai poluant. Dacă există mai multe soluții alternative concurente care produc niveluri de poluare mai ridicate decât transportul feroviar, limita aleasă corespunde diferenței de costuri celei mai ridicate dintre aceste soluții. Dacă se respectă pragurile de intensitate menționate la punctul 108, se poate presupune că se respectă criteriul de absență a supracompensării.

110. În orice caz, dacă beneficiarul ajutorului este o întreprindere feroviară, trebuie demonstrat faptul că ajutorul are într-adevăr un efect stimulatив pentru transferul modal către calea ferată. De aceea,

⁶³ Statele Membre vor putea găsi indicații privind diferitele metode de evaluare a costurilor externe în anexa 2 la Cartea verde a Comisiei cu titlul „Spre o tarification echitabilă și eficientă în transporturi — Opțiuni pentru internalizarea costurilor externe ale transporturilor în UE” [Buletin UE — Suplimentul 2/96; Documentul COM(1995) 691 final] și în studiul pe care Comisia l-a publicat la 16 ianuarie 2008 (a se vedea articolul 11 din Directiva 1999/62/CE).

⁶⁴ Articolul 10 din Directiva 2001/14/CE.

⁶⁵ A se vedea în special Directiva 96/48/CE a Consiliului din 23 iulie 1996 privind interoperabilitatea sistemului feroviar transeuropean de mare viteză, (JO L 235, 17.09.1996, pag. 6), modificată prin Directiva 2007/32/CE (JO L 141, 25.06.2007, pag. 63) și Directiva 2001/16/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 martie 2001 privind interoperabilitatea sistemului feroviar transeuropean convențional, (JO L 110, 20.04.2001, pag. 1). Directivă modificată ultima dată prin Directiva 2007/32/CE.

⁶⁶ Calculul costurilor eligibile va ține cont de eventualele variații ale taxelor de utilizare a infrastructurii în funcție de performanțele materialului rulant (în special performanțe sonore).

⁶⁷ A se vedea ca exemplu Decizia Comisiei din 27 decembrie 2006, N 574/05, prelungirea sistemului de ajutor existent, N 335/03 — Italia (Friulia Venezia Giulia) — Ajutor pentru crearea de autostrăzi feroviare, (JO C 133, 15.06.2007, pag. 6); Decizia Comisiei din 12 octombrie 2006, N 427/04 — Regatul Unit — Rail Environmental Benefit Procurement Scheme (REPS), (JO C 283, 21.11.2006, pag. 10).

⁶⁸ Regulamentul (CE) nr. 1692/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 octombrie 2006 de stabilire a celui de-al doilea program „Marco Polo” de acordare a asistenței financiare comunitare pentru îmbunătățirea performanțelor de mediu ale sistemului de transport de mărfuri (Marco Polo II) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1382/2003 (JO L 328, 24.11.2006, pag. 1) prevede în anexa I că asistența financiară comunitară acordată acțiunilor de transfer modal se limitează la maximum 35% din volumul cheltuielilor totale necesare atingerii obiectivelor acțiunii și contractate ca rezultat al acțiunii respective. În prezentele Linii directoare, criteriul în cazul ajutoarelor de stat pentru coordonarea transporturilor este de 30% din costul total al transportului feroviar.

⁶⁹ A se vedea ca exemplu Decizia Comisiei din 22 decembrie 2006, N 552/06, Danemarca, Prolungirea unui sistem de ajutoare în domeniul mediului înconjurător pentru transportul feroviar de mărfuri, (JO C 133, 15.06.2007, pag. 5) și Decizia Comisiei din 12 octombrie 2006, N 427/06 — Regatul Unit — Rail Environmental Benefit Procurement Scheme (REPS), op. cit.

⁷⁰ Ar putea fi cazul pentru măsurile în favoarea interoperabilității pe rețeaua transeuropeană de transport, așa cum a fost stabilită ultima dată prin Decizia nr. 884/2004/CE a Parlamentului și a Consiliului din 29 aprilie 2004 de modificare a Deciziei nr. 1692/96/CE privind Liniile directoare comunitare pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport, (JO L 167, 30.04.2004, pag. 1).

ajutorul ar trebui să se reflecte în principiu în prețul cerut călătorilor sau expeditorilor, deoarece la acest nivel se efectuează alegerea între calea ferată și modurile de transport mai poluante, precum cel rutier⁷¹.

111. În sfârșit, în ceea ce privește în mod specific ajutoarele pentru utilizarea infrastructurii și pentru reducerea costurilor externe, trebuie să existe perspective realiste de menținere a traficului transferat către calea ferată pentru ca ajutorul să ducă la un transfer durabil de trafic.

6.3.3. Concluzie

112. Ajutoarele pentru utilizarea infrastructurii feroviare, pentru reducerea costurilor externe și pentru interoperabilitate care sunt necesare și proporționate și, de asemenea, nu denaturează concurența în detrimentul interesului comun trebuie să fie considerate compatibile în temeiul articolului 73 din Tratat.

6.4. Compatibilitatea ajutoarelor pentru cercetare și dezvoltare

113. În domeniul transportului terestru, articolul 3 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (CEE) nr. 1107/70, adoptat pe baza articolului 73 din Tratat, prevede posibilitatea de a acorda ajutoare pentru cercetare și dezvoltare. Comisia a elaborat recent o practică pentru aplicarea acestei dispoziții⁷².

114. Articolul 9 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul OSP reia textul articolului 3 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (CEE) nr. 1107/70. În temeiul acestor dispoziții, se va considera că ajutoarele care vizează facilitarea cercetării sau dezvoltării unor forme și a unor tehnici de transport feroviar de călători mai economice pentru comunitate, sunt limitate la faza experimentală și nu sunt legate de exploatarea comercială a acestor forme și tehnici răspund necesităților de coordonare a transporturilor.

115. Articolul 9 alineatul (2) litera (b) nu aduce atingere articolului 87 din Tratat. În concesiță, ajutoarele pentru cercetare, dezvoltare și inovare în domeniul transportului de călători, când nu intră sub incidența articolului 9 din Regulamentul OSP, ca și ajutoarele care privesc doar transportul de marfă, vor putea fi considerate compatibile în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratat.

116. În această privință, Comisia a definit, într-un Cadru comunitar ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare⁷³ (denumit în continuare „Cadrul comunitar”), condițiile în care ea va declara compatibile cu Piața comună, în temeiul articolului 87 din Tratatul CE, alineatul (3) litera (c) din Tratat ajutoarele de acest tip. Acest Cadru se aplică „ajutoarelor pentru cercetare, dezvoltare și inovare în toate sectoarele acoperite de Tratat. Se aplică, de asemenea, sectoarelor reglementate de norme comunitare specifice privind ajutoarele de stat, dacă aceste norme nu conțin dispoziții contrare”⁷⁴. Prin urmare, se aplică ajutoarelor pentru cercetare, dezvoltare și inovare în sectorul transportului feroviar care nu intră sub incidența domeniului de aplicare a articolului 3 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (CEE) nr. 1107/70 sau a articolului 9 din Regulamentul OSP (după intrarea în vigoare a acestui ultim regulament).

117. Nu se exclude posibilitatea de analizare directă a compatibilității ajutoarelor pentru cercetare și dezvoltare în temeiul articolului 73 din Tratat, dacă vizează un obiectiv care răspunde necesității de coordonare a transporturilor. În acest caz, ar fi oportun să se verifice condițiile menționate mai sus, în special faptul că ajutorul trebuie să fie necesar și proporționat în raport cu obiectivul vizat și să nu aducă atingere intereselor generale ale Comunității. Comisia consideră că principiile generale enunțate în Cadrul comunitar sunt pertinente pentru analiza acestor criterii diferite.

⁷¹ În ceea ce privește măsurile menționate la articolul 15 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2003/96/CE, impactul asupra prețului transportului poate fi considerat ca fiind sigur, în afara cazului în care se dovedește altfel. A se vedea în special Decizia Comisiei din 2 aprilie 2008, NN 46/B/06 — Slovacia — Scutiri și reduceri de accize prevăzute de Directiva 2003/96/CE, nepublicată încă.

⁷² Decizia Comisiei din 30 mai 2007, N 780/06 — Țările de Jos — Onderzoek en ontwikkeling composiet scheepsconstructie en multi-purpose laadruim; proiectul „the CompoCaNord”, (JO C 227, 27.09.2007, pag. 5); Decizia Comisiei din 19 iulie 2006, N 556/05 — Țările de Jos — Environmental protection and innovation in public transport in the province of Gelderland, (JO C 207, 30.08.2006); Decizia Comisiei din 20 iulie 2005, N 63/05 — Republica Cehă — Programme for energy economics and use of alternative fuels in the transport sector, (JO C 83, 06.04.2006).

⁷³ JO C 323, 30.12.2006, pag. 1.

⁷⁴ Ibidem, punctul 2.1

7. Garanțiile de stat pentru întreprinderile feroviare

118. Comunicarea Comisiei privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratat ajutoarelor de stat sub formă de garanții⁷⁵ stabilește regimul juridic aplicabil garanțiilor de stat, inclusiv în domeniul transportului feroviar.

119. Această comunicare menționează la punctul său 2.1.3 că „se consideră drept ajutor de stat sub formă de garanție și condițiile de finanțare mai favorabile obținute de întreprinderi a căror formă de organizare juridică exclude falimentul sau alte proceduri de insolvabilitate și prevede o garanție explicită din partea statului sau o acoperire a pierderilor de către stat”.

120. Comisia consideră, pe baza unei practici constante, că garanțiile nelimitate dintr-un sector deschis concurenței sunt incompatibile cu Tratatul CE. În virtutea principiului proporționalității, acestea nu pot, în special, să fie justificate prin misiuni de interes general. În cazul unei garanții nelimitate, este imposibil să se verifice dacă suma ajutorului nu depășește costurile nete de prestare a serviciului public⁷⁶.

121. Dacă garanțiile de stat sunt acordate întreprinderilor prezente în același timp pe piețe concurențiale și pe piețe neconcurențiale, Comisia are ca practică solicitarea suprimării complete a garanției nelimitate acordate întreprinderii în ansamblul său⁷⁷.

122. Există mai multe întreprinderi feroviare care beneficiază de garanții nelimitate. Aceste garanții reprezintă, în general, o moștenire a statutului special de monopol istoric instituit pentru întreprinderile feroviare înainte de intrarea în vigoare a Tratatului sau înainte de deschiderea spre concurență a piețelor de servicii de transport feroviar.

123. Conform informațiilor de care dispune Comisia, aceste garanții constituie, într-o mare măsură, ajutoare existente. Statele Membre în cauză sunt invitate să informeze Comisia cu privire la condițiile de aplicare a acestor ajutoare existente, precum și cu privire la măsurile avute în vedere pentru suprimarea lor, conform procedurii definite la Secțiunea 8.3.

8. Dispoziții finale

8.1. Reguli privind cumulul de ajutoare

124. Plafoanele de ajutoare stabilite prin prezentele Linii directoare se aplică indiferent dacă ajutorul respectiv este finanțat integral prin resurse de stat sau prin resurse comunitare, parțial sau total. Ajutoarele autorizate în temeiul prezentelor Linii directoare nu pot fi cumulate cu alte ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE, nici cu alte finanțări comunitare, dacă un astfel de cumul atinge un nivel de ajutor superior celui prevăzut prin prezentele Linii directoare.

125. În cazul ajutoarelor cu finalități diferite care se referă la aceleași costuri eligibile, se aplică plafonul ajutorului celui mai favorabil.

8.2. Data aplicării

126. Comisia va aplica prezentele Linii directoare începând cu data publicării în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

Comisia va aplica dispozițiile Liniilor directoare tuturor ajutoarelor, notificate sau nenotificate, asupra cărora se va pronunța după data publicării Liniilor directoare menționate.

⁷⁵ JO L 71, 11.03.2000, pag. 14.

⁷⁶ Decizia 2005/145/CE a Comisiei din 16 decembrie 2003 privind ajutoarele de stat acordate de Franța companiei EDF și sectorului industriilor electrice și de gaz, (JO L 49, 22.02.2005 pag. 9); Decizia Comisiei din 24 aprilie 2007, E 12/05 — Polonia — Garanție nelimitată acordată Poczta Polska, (JO C 284, 27.11.2007, pag. 2); Decizia Comisiei din 27 martie 2002, E 10/00 — Germania — Garanție de stat pentru instituțiile publice de credit, (JO C 150, 22.06.2002, pag. 7).

⁷⁷ Ibidem.

8.3. Măsuri utile

127. Conform articolului 88 alineatul (1) din Tratatul CE, Comisia propune ca Statele Membre să își modifice sistemele de ajutoare existente legate de ajutoarele de stat menționate în prezentele Linii directoare, pentru a se conforma acestora cel târziu în termen de doi ani de la publicarea lor în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene și sub rezerva dispozițiilor specifice prevăzute în capitolul privind garanțiile de stat. Statele Membre sunt invitate să confirme în scris că acceptă aceste propuneri de măsuri utile cel târziu în termen de un an de la publicarea lor în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

128. În cazul în care un Stat Membru omite să confirme acceptarea sa în scris înainte de data menționată, Comisia va aplica articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 privind normele de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE⁷⁸ și va iniția, dacă este necesar, procedura menționată la acest articol.

8.4. Perioada de valabilitate și raportarea

129. Comisia își rezervă dreptul de a modifica prezentele Linii directoare. Înainte de orice modificare și cel mai târziu în termen de 5 ani de la publicarea prezentelor Linii directoare, Comisia va prezenta un raport privind aplicarea acestora.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 184 din data 22.07.2008

⁷⁸ JO L 83, 27.03.1999, pag. 1. Regulament modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1791/2006.

LINIILE DIRECTOARE COMUNITARE **privind ajutorul de stat în domeniul transportului maritim**

1. Introducere

Cartea Albă “Politica în domeniul transporturilor până în 2010: momentul deciziei” a subliniat importanța vitală a serviciilor de transport maritim pentru economia comunitară. 90% din totalul produselor comercializate la nivel comunitar și mondial sunt transportate pe mare. Transportul maritim pe distanțe scurte asigură 69% din volumul transporturilor de bunuri între Statele Membre (41% dacă includem și transportul intern). Transportul maritim comunitar și activitățile sale conexe rămân extrem de importante la nivel mondial.

Companiile de navigație din Statele Membre încă administrează aproximativ o treime din flota mondială. Aderarea Ciprului și Maltei¹ în anul 2004 va determina o creștere a cotei transportului comunitar la nivel mondial, în condițiile în care companiile de navigație din cele două țări administrează nave cu un tonaj reprezentând circa 10% din tonajul mondial.

Începând din 1970, flota europeană a trebuit să facă față concurenței navelor înregistrate în țări care nu acordă importanță reglementărilor sociale și de siguranță aplicabile la nivel internațional.

Lipsa competitivității navelor înregistrate sub pavilion comunitar a fost recunoscută la sfârșitul anilor 1980 și, în lipsa unor măsuri armonizate la nivel european, o serie de State Membre au adoptat diverse forme de ajutor destinat transportului maritim. Strategiile adoptate și bugetele alocate pentru acordarea măsurilor de sprijin diferă de la un Stat Membru la altul, reflectând atitudinea respectivelor state față de acordarea de ajutoare din surse publice sau importanța pe care o acordă sectorului transportului maritim.

În plus, pentru a încuraja re-înregistrarea navelor, Statele Membre au relaxat reglementările privind echipajele, în primul rând prin crearea unei a doua înregistrări navale.

A doua înregistrare cuprinde, în primul rând, „înregistrările offshore”, aparținând teritoriilor mai mult sau mai puțin autonome în relația cu Statul Membru și, în al doilea rând „înregistrările internaționale”, direct atașate statului care le-a creat.

În ciuda eforturilor depuse, o mare parte a flotei comunitare continuă să fie înregistrată sub pavilionul altor state. Aceasta deoarece înregistrările terțelor state care aplică politici libere de înregistrare – așa-numitele „pavilioane de conveniență” – au continuat și continuă să beneficieze de un avantaj competitiv semnificativ față de înregistrările Statelor Membre.

Ajutorul de stat în domeniul naval după 1989

În lumina diferențelor dintre sistemele de ajutor adoptate de Statele Membre confruntate cu o concurență mai intensă din partea navelor navigând sub pavilion ne-comunitar, în 1989, Comisia a elaborat primele Linii directoare în domeniu, cu scopul asigurării unei anumite convergențe între acțiunile Statelor Membre. Această metodă s-a dovedit totuși inefficientă, iar declinul flotei comunitare a continuat. În consecință, Liniile directoare au fost revizuite în 1997, când Comisia a emis o Comunicare privind noile Linii directoare în domeniul ajutorului de stat acordat în domeniul transportului maritim².

Evoluția cea mai importantă din ultimii ani privind măsurile de sprijin acordate de Statele Membre transportului maritim o reprezintă generalizarea la nivel european a sistemelor de taxare funcție de

¹ A șasea și a cincea înregistrare a navelor, în raport cu tonajul (nave de mai mult de 300 gt. Sursa: ISL 2001).

² Liniile directoare comunitare în domeniul ajutorului de stat în sectorul transportului maritim (97/C 205/05) (JO C 205, 05.07.1997, pag. 5).

tonajul global („taxa pe tonaj”). Taxa pe tonaj a intrat în vigoare foarte devreme în Grecia și a fost preluată de Olanda (1996), Norvegia (1996), Germania (1999), Marea Britanie (2000), Danemarca, Spania și Finlanda (2002) și Irlanda (2002). Belgia și Franța au decis și ele să adopte taxa în 2002, în timp ce guvernul italian studiază încă această posibilitate.

Rezultatele măsurilor propuse de Statele Membre și aprobate de Comisie, raportate la obiectivele generale stabilite prin Linii directe revizuite în 1997

(a) Evoluția flotei sub pavilion comunitar (competitivitatea flotei):

În conformitate cu răspunsurile la chestionarul Comisiei, transmise de Statele Membre la mijlocul anului 2002 și cele mai recente date statistice³, Statele Membre au introdus măsuri de ajutor de stat, mai ales sub forma reducerilor la plata taxelor, obținând re-înregistrarea sub pavilion național a unui tonaj semnificativ în înregistrările cumulate. În termeni procentuali, creșterea volumului flotei, așa cum apare ea în înregistrările Statelor Membre a fost de: numărul navelor - 0,4% în medie/an, tonaj - 1,5% și nave container - 12,4%. Chiar și așa, în cazul primei înregistrări, numărul intrărilor a scăzut practic peste tot în perioada 1998 - 2001, evoluția putând fi interpretată ca o inversare a tendinței, observate până în 1997, de renunțare la pavilioanele comunitare.

În aceeași perioadă, oricum, cota tonajului navelor înregistrate în Statele Membre în tonajul mondial s-a redus ușor. Odată cu dezvoltarea transportului naval mondial, creșterea flotei administrate comunitar înregistrată sub terțe pavilioane a fost mai mare decât cea a flotei înregistrată sub pavilioanele Statelor Membre.

(b) Evoluția personalului angajat:

În conformitate cu cele mai recente estimări, numărul marinarilor îmbarcați pe navele sub pavilion comunitar s-a redus de la 188.000, în 1996, la aproximativ 180.000, în 2001⁴. Numărul angajaților comunitari îmbarcați pe navele sub pavilion comunitar este, în prezent, de circa 120.000, o cifră cu 40% mai redusă decât cea din 1985, în timp ce numărul personalului ne-comunitar angajat la bordul navelor comunității a crescut de la 29.000, în 1983, la aproximativ 60.000, în prezent. Când analizăm reducerea numărului total de marinari, trebuie luați în calcul următorii factori:

- în primul rând, productivitatea/navă a continuat să crească. În consecință, un echipaj mai redus poate transporta o cantitate egală, dacă nu mai mare, decât transporta în trecut,
- în al doilea rând, flota comunitară s-a reînnoit în perioada 1997 - 2001. Vechimea medie a navelor s-a redus de la 22,9 ani la 17,2 ani. 35% din flota funcțională la 01 ianuarie 2001 a fost construită în perioada 1996 - 2000. Noile nave, dotate cu tehnologie mai avansată, necesită echipaje mai reduse, dar mai bine pregătite.

Diferențele considerabile dintre Statele Membre în ceea ce privește rata angajării marinarilor comunitari sunt, cu toate acestea, aparente. În orice caz, nici una dintre aceste date nu indică o inversare a tendinței prin care flota sub pavilion comunitar depinde din ce în ce mai mult de marinari proveniți din terțe țări. Această evoluție a fost evidențiată de Comisie în 2001 în Comunicarea privind formarea profesională și angajarea marinarilor⁵.

(c) Contribuția în totalul activității economice:

Industriile maritime sunt legate vital de transportul maritim. Această asociere reprezintă un argument important în favoarea adoptării unor măsuri pozitive, care vizează menținerea unei flote dependente de transportul naval comunitar. Deoarece transportul maritim reprezintă una dintre verigile lanțului de transport, în general și a industriilor maritime, în special, măsurile vizând menținerea competitivității flotei europene au, de asemenea, repercusiuni asupra investițiilor în domeniul industriilor legate de

³ ISL, Shipping Statistics 2001.

⁴ Numărul total combinat al marinarilor comunitari și extra-comunitari.

⁵ Comunicarea privind formarea profesională și angajarea marinarilor în 06 aprilie 2001, COM(2001) 188 final.

sectorul maritim⁶ și asupra contribuției transportului maritim la economia Comunității, luată ca întreg și asupra locurilor de muncă, în general.

Semnificația transportului naval și a rețelei maritime:

Importanța transportului naval și a întregii rețele maritime variază considerabil funcție de statul analizat. În orice caz, importanța rețelei maritime europene și impactul său economic direct pot fi ilustrate de următoarele cifre: 1,55 milioane angajați direcți, o cifră de afaceri de 160 miliarde EURO în 1997 (circa 2% din PIB-ul comunitar)⁷. Datele privind Danemarca (3% din PIB), Grecia (2,3%) și Olanda (2%) pot fi considerate relevante.

În acest context, în consecință, este semnificativ de observat că flota administrată de operatori europeni s-a menținut la un nivel de circa 34% din tonajul mondial, în condițiile în care ultimul a crescut, în timp, cu 10%. Dată fiind mobilitatea industriei maritime și facilitățile oferite de țările din afara Comunității, se poate concluziona că măsurile de sprijin acordate transportului maritim pot contribui la evitarea strămutării industriilor conexe.

Pentru a concluziona, se poate afirma că, acolo unde au măsurile conforme Liniilor directoare din 1997 au fost adoptate, declinul structural al înregistrărilor comunitare și al flotei comunitare a fost stopat, iar obiectivele fixate de către Comisie au fost atinse, cel puțin parțial.

Cota înregistrărilor, raportată la tonajul mondial, a continuat, în orice caz, să crească în această perioadă, de la 43%, în 1996, la 54%, în 2001, și nimic nu indică o inversare semnificativă a trendului prin care flota a recurs și recurge și în prezent, la angajarea de marinari proveniți din țările extra-comunitare. Campania demarată în ultimii ani trebuie continuată, dar trebuie, în același timp, să fie mai bine orientată. Măsurile destinate să promoveze angajarea marinarilor comunitari trebuie să facă, în particular, obiectul unei monitorizări mai active.

Rezultatele măsurilor adoptate de către Statele Membre și autorizate de către Comisie vor fi analizate în mod sistematic.

În consecință, și chiar dacă, ca și principiu, ajutorul de operare trebuie să fie excepțional, temporar și degresiv, Comisia estimează că ajutorul de stat acordat industriei navale europene este încă justificat și că abordarea promovată de Liniile directoare din 1997 a fost corectă. Această Comunicare este, de aceea, bazată pe aceeași abordare.

2. Scopul și obiectivele generale ale liniilor directoare revizuite

Prezenta Comunicare – care înlocuiește Liniile directoare din 1997 – dorește să fixeze limitele în care poate fi aprobat de către Comisie ajutorul de stat acordat în sectorul transporturilor maritime, urmare regulilor și procedurilor comunitare în domeniul ajutorului de stat, în condițiile articolelor 87 (3) (c) și/sau 86 (2) din Tratatul CE.

Schemele de ajutor de stat nu trebuie să conducă la cheltuieli pentru economiile altor State Membre și trebuie demonstrat că nu există riscul distorsionării concurenței dintre Statele Membre în detrimentul interesului comun. Ajutorul de stat trebuie să fie limitat întotdeauna la minimul necesar pentru atingerea scopului pentru care este acordat, iar acordarea trebuie să se facă de o manieră transparentă. Efectul cumulativ al tuturor ajutoarelor acordate de autoritățile de stat (incluzând autoritățile naționale, regionale și locale) trebuie să fie luat întotdeauna în considerare.

⁶ Aceste activități include serviciile portuare, logistica, construcția, repararea, mentenanța, inspecția și clasificarea navelor, managementul și asigurarea navelor, activitățile bancare și serviciile financiare internaționale, asigurările, serviciile profesionale și de consultanță.

⁷ Studiul derulat de Comisia Europeană, DG Enterprise (publicat pe site-ul Comisiei Europene).

Prezentele Linii directe sunt aplicabile activităților de „transport maritim”, așa cum sunt definite în Regulamentul CE nr. 4055/86⁸ și în Regulamentul CE nr. 3577/92⁹, adică „transportului bunurilor și persoanelor pe mare”. Ele sunt, de asemenea, în anumite părți specifice, legate de remorcare și dragaj.

2.1. Scopul Liniilor directe revizuite:

Prezentele Linii directe se referă la orice ajutor acordat de către Statele Membre sau prin intermediul resurselor acestora, în favoarea transportului maritim. Acestea includ orice avantaj financiar, acordat indiferent de formă, finanțat de către autoritățile publice (naționale, regionale, provinciale, departamentale sau locale). Termenul de „autorități publice” poate include, din acest punct de vedere, întreprinderile publice și băncile controlate de stat. Înțelegerile prin care statul garantează împrumuturi sau alte modalități de finanțare derulate prin băncile comerciale pot, de asemenea, să intre sub incidența noțiunii de ajutor. Liniile directe nu fac diferența între tipurile de beneficiari, din punctul de vedere al structurii legale (orice companii, parteneriate sau indivizi), nici între acționariile publice sau private, iar orice referire la companii va include orice categorie de entitate legală.

Prezentele Linii directe nu se aplică în domeniul ajutorului de stat pentru construcția de nave (în înțelesul Regulamentului Consiliului nr. 1540/98¹⁰ sau al oricărui document ulterior). Investițiile în infrastructură nu sunt considerate, în principiu, a implica ajutoare de stat în înțelesul articolului 87 (1) din Tratat, dacă statul oferă acces liber și nediscriminatoriu tuturor operatorilor interesați. În orice caz, Comisia poate analiza asemenea investiții dacă ele aduc, în mod direct sau indirect beneficii proprietarilor individuali de nave. Finalmente, Comisia a stabilit principiul că acolo unde autoritățile publice contribuie la capitalul unei companii, în condiții considerate acceptabile de către un investitor privat ce operează pe piață, în condiții economice normale, contribuția nu constituie ajutor de stat.

2.2. Obiectivele generale ale Liniilor directe revizuite:

Comisia a subliniat faptul că este necesară mai multă transparență în domeniul acordării ajutoarelor de stat, așa încât nu numai autoritățile naționale, în sens larg, dar și companiile și indivizii, să fie conștienți de drepturile și obligațiile lor. Prezentele Linii directe doresc să contribuie la creșterea transparenței și la identificarea schemelor de ajutor de stat care pot fi introduse în sprijinul intereselor maritime ale Comunității, cu scopul de a:

- îmbunătăți siguranța, eficiența, securitatea și nivelul de protecție a mediului în domeniul transportului maritim,
- încuraja înregistrarea și re-înregistrarea în înregistrările Statelor Membre,
- contribui la consolidarea rețelei maritime din Statele Membre, în paralel cu menținerea unei flote competitive pe piețele mondiale,
- menține și îmbunătăți know-how-ul în domeniul maritim și de a promova angajarea marinarilor europeni, și
- contribui la promovarea noilor servicii în domeniul transportului naval pe distanțe scurte, în acord cu Cartea Albă privind politica de transport comunitară.

Ajutorul de stat poate fi acordat, de obicei, doar navelor înregistrate în înregistrările Statelor Membre. În anumite cazuri excepționale însă, ajutorul poate fi acordat navelor înregistrate conform punctului (3) din Anexă, dacă acestea:

- se conformează standardelor internaționale și reglementărilor comunitare, inclusiv acelor referitoare la securitate, siguranță, protecția mediului și condițiile de muncă de la bordul vasului,
- sunt operate de către Comunitate,
- proprietarul lor este stabilit în Comunitate și Statul Membru implicat demonstrează că înregistrarea contribuie direct la realizarea obiectivelor anterior menționate.

⁸ Regulamentul Consiliului nr. 4055/86 din 22 decembrie 1986 privind aplicarea principiului libertății de a furniza servicii de transport maritim între Statele Membre și între Statele Membre și statele extra-comunitare (JO L 378, 31.12.1986, pag. 1).

⁹ Regulamentul Consiliului nr. 3577/92 din 07 decembrie 1992 privind aplicarea principiului libertății de a furniza servicii de transport maritim între Statele Membre (cabotaj maritim) (JO L 364, 12.12.1992, pag. 7).

¹⁰ JO L 202, 18.07.1998, pag. 1.

În plus, pot fi aprobate măsuri de ajutor care nu țin cont de pavilionul vasului, în anumite situații excepționale, în care beneficiul comunitar este clar demonstrat.

3. Măsuri fiscale și sociale pentru creșterea competitivității

3.1. Tratatamentul fiscal al companiilor proprietare de nave:

Multe state extra-comunitare au dezvoltat înregistrări navale semnificative, uneori susținute de infrastructuri de servicii eficiente, atrăgând proprietarii de nave cu ajutorul climatului fiscal, care este considerabil mai blând decât în Statele Membre. Nivelul redus al taxelor s-a dovedit a fi un stimulent pentru companii nu doar pentru a înregistra vasele lor, dar și pentru a atrage relocarea companiilor. Ar trebui subliniat faptul că, în prezent, nu există reglementări internaționale eficiente pentru a limita o asemenea concurență în domeniul taxelor, ci doar câteva bariere administrative, legale și tehnice pentru eliminarea înregistrării navelor din înregistrările Statelor Membre. În acest context, cea mai bună variantă pare a fi crearea condițiilor ce permit o concurență mai corectă cu pavilionul de conveniență.

Problema concurenței fiscale dintre Statele Membre ar trebui luată în considerație. În acest moment, nu există nici o schemă care să distorsioneze în mod evident concurența în comerțul dintre Statele Membre și care să fie contrare interesului comun. De fapt, pare să existe un grad crescut de convergență în abordarea Statelor Membre referitoare la acordarea ajutoarelor de stat în domeniul transportului naval. Schimbarea înregistrării între Statele Membre este un fenomen rar. Concurența fiscală reprezintă, în principal, o problemă dintre Statele Membre, pe de o parte și țările extra-comunitare, pe de altă, atât timp cât reducerile de costuri disponibile proprietarilor de nave, prin intermediul înregistrărilor naționale, sunt considerabile în raport cu cele disponibile în Comunitate.

Din acest motiv, multe State Membre au adoptat măsuri speciale pentru a îmbunătăți climatul fiscal pentru companiile proprietare de nave, incluzând, de exemplu, amortizarea accelerată a investiției în nave sau dreptul de a rezerva profiturile realizate de nave pentru un număr de ani pe baza unui sistem liber de taxe, în condițiile în care aceste profituri sunt reinvestite în nave.

Măsurile de natura reducerilor de taxe care se aplică în mod special transportului naval sunt considerate ajutoare de stat. De asemenea, sistemul care înlocuiește sistemul normal de taxe corporatiste printr-o taxă pe tonaj reprezintă ajutor de stat. „Taxa pe tonaj” presupune că proprietarii de nave plătesc o sumă corelată direct cu tonajul operat. Taxa pe tonaj se va plăti indiferent de faptul că compania a înregistrat profituri sau pierderi.

S-a demonstrat faptul că asemenea măsuri favorizează angajabilitatea de înalt nivel în sectorul maritim on-shore, cum ar fi managementul direct asociat sectorului naval și angajabilitatea în activități asociate (asigurări, intermediari și finanțe). Luând în considerare importanța unor asemenea activități pentru economia Comunității și pentru realizarea obiectivelor enunțate anterior, aceste categorii de facilități fiscale pot fi generalizate. Mai mult, protejarea angajabilității de înalt nivel și stimularea unei industrii navale competitive stabilite în Statele Membre, ca urmare a acordării facilităților fiscale, considerate împreună cu alte inițiative în domeniul formării profesionale și a asigurării siguranței, vor facilita dezvoltarea transportului naval comunitar la nivel global.

Comisia este conștientă de faptul că, în prezent, veniturile proprietarilor de nave sunt adesea obținute în urma operării navelor sub diferite pavilioane – de exemplu, în urma utilizării navelor concesionate sub pavilion străin sau prin utilizarea navelor partenere în cadrul unor alianțe. Este recunoscut faptul că efectul stimulat pentru expatrierea activităților de management și a activităților auxiliare va continua dacă proprietarul de nave a obținut un beneficiu financiar semnificativ în urma menținerii diverselor locații și evidențe fiscale separat pentru veniturile înregistrate sub pavilion comunitar și pentru alte venituri. Acesta ar putea fi cazul, de exemplu, în situația în care veniturile sub pavilion extra-comunitar sunt pasibile fie de plata unei taxe integrale într-un Stat Membru, fie de plata unei taxe reduse într-o terță țară, dacă poate fi demonstrat managementul străin.

Obiectivul acordării ajutoarelor de stat în cadrul politicii comune în domeniul transporturilor maritime este de a promova competitivitatea flotelor comunitare pe piața navală mondială. În consecință, schemele

prin care se acordă reduceri la plata taxelor ar trebui, ca regulă, să solicite o legătură cu un pavilion comunitar. Oricum, acestea pot fi, de asemenea, aprobate atunci când sunt aplicabile unei întregi flote operate de un proprietar stabilit pe teritoriul unui Stat Membru supus plății taxelor corporatiste, considerând că s-a demonstrat că managementul strategic și comercial al tuturor navelor avute în vedere este derulat de pe acest teritoriu și că activitatea contribuie substanțial la activitatea economică și la creșterea angajabilității în interiorul Comunității. Dovezile puse la dispoziție de către Statul Membru interesat să demonstreze această legătură economică ar trebui să includă informații detaliate despre navele deținute și operate sub înregistrare comunitară, cetățenii comunitari angajați pe nave și activitățile terestre, precum și despre investițiile în active fixe. Ar trebui subliniat faptul că ajutorul trebuie să fie necesar pentru a promova repatrierea managementului strategic și comercial al tuturor navelor avute în vedere și, în plus, faptul că beneficiarii schemei trebuie să plătească taxe corporatiste în Comunitate. În plus, Comisia va solicita orice dovezi disponibile pentru a demonstra că toate navele operate de companii și care beneficiază de aceste măsuri respectă standardele comunitare și internaționale de siguranță, inclusiv cele referitoare la condițiile de muncă la bord.

Așa cum a fost argumentat în paragraful anterior, nu ar trebui uitat faptul că, din principiu, schemele ce introduc reduceri la plata taxelor necesită o legătură cu pavilionul unuia dintre Statele Membre. Înainte de a se acorda (sau confirma), în mod excepțional, un ajutor flotelor care cuprind, de asemenea, nave purtând alte pavilioane, Statele Membre ar trebui să se asigure că companiile beneficiare se angajează să crească sau măcar să mențină sub pavilionul unuia dintre Statele Membre cota de tonaj care va opera sub un asemenea pavilion la data la care Comunicarea va deveni aplicabilă. În cazul în care o companie controlează o companie ce administrează nave în înțelesul Celei de-a 7-a Directive a Consiliului 83/349/EEC¹¹ (Articolul 1), condiția referitoare la cota de tonaj menționată anterior va trebui să se aplice companiei-mamă și companiilor subsidiare, considerate împreună, pe o bază consolidată. Când o companie (sau grup) nu reușește să respecte această cerință, Statul Membru implicat nu ar trebui să acorde în continuare acordarea reducerii la plata taxelor pentru navele sub pavilion extra-comunitar operate de către companie, cu excepția cazului în care cota de tonaj a navelor sub pavilion comunitar în tonajul global eligibil pentru acordarea reducerii la plata taxelor în acel Stat Membru nu s-a redus în medie pe parcursul perioadei la care face referire următorul paragraf. Statul Membru trebuie să informeze Comisia despre aplicarea derogării. Cerința referitoare la cota de tonaj comunitar cuprinsă în acest paragraf nu se aplică întreprinderilor care operează cel puțin 60% din tonajul lor sub pavilion comunitar.

În toate cazurile, când schemele fiscale au fost aprobate în baza excepției stabilite anterior, beneficiarul este obligat să furnizeze Statului Membru implicat dovada că toate condițiile necesare pentru aplicarea derogării de la condiția referitoare la legătura de pavilion au fost îndeplinite pe tot parcursul perioadei, cu scopul de a permite Statului Membru implicat să pregătească, la fiecare trei ani, raportul solicitat la Capitolul 12 („Considerații finale”). Mai mult, dovada trebuie să demonstreze că, în cazul flotei beneficiarului, cerința referitoare la cota de tonaj stabilită anterior a fost respectată și că fiecare navă a flotei respectă standardele internaționale și comunitare, inclusiv cele referitoare la securitate, siguranță, protecția mediului și condițiile de muncă la bord. Beneficiarilor care nu reușesc să furnizeze o asemenea dovadă nu le va fi permis să continue să beneficieze de prevederile schemei de taxare.

Este, de asemenea, important să se stipuleze că, deși companiile de transport naval comunitare sunt beneficiari naturali ai schemelor de taxare menționate anterior, anumite companii care administrează nave stabilite în Comunitate pot, de asemenea, să fie eligibile în aceleași condiții. Companiile care administrează nave sunt entități care furnizează diferite tipuri de servicii deținătorilor de nave, cum ar fi monitorizarea tehnică, recrutarea și formarea echipajului, managementul echipajului și operarea navelor. În anumite cazuri, administratorii navei sunt responsabili atât pentru managementul tehnic, cât și pentru managementul echipajului. În acest caz, ei acționează ca „proprietari de navă” atunci când este vorba despre operațiunile de transport. Mai mult, la fel ca în industria navală, acest sector se confruntă cu o concurență din ce în ce mai puternică la nivel internațional. Din aceste motive, pare potrivit să fie extinsă posibilitatea reducerii taxelor și pentru administratorii de navă.

Companiile care administrează navele se pot califica pentru obținerea ajutorului doar în cazul navelor pentru care au nominalizat întregul echipaj și tot personalul implicat în managementul tehnic. În

¹¹ JO L 193, 18.07.1983, pag. 1.

particular, pentru a fi eligibili, administratorii navelor trebuie să preia de la proprietar întreaga responsabilitate pentru operarea navei, în același mod în care preiau de la proprietar îndatoririle și responsabilitățile impuse prin Codul ISM¹². Administratorii navei furnizează, de asemenea, și alte servicii specializate, legate chiar de operarea navelor și ar trebui să asigure menținerea unei contabilități separate pentru aceste activități care nu sunt eligibile în condițiile schemelor de reducere a taxelor. Condiția referitoare la necesitatea existenței pavilionului unui Stat Membru se aplică, de asemenea, și companiilor de administrare a navelor¹³.

Prezentele Linii directoare se aplică doar transportului maritim. Comisia poate accepta că remorcarea altor nave, platformele petroliere etc. intră și ele sub incidența acestei definiții.

Comisia a devenit, în orice caz, conștientă de faptul că, în anumite cazuri, Statele Membre permit remorcherelor care sunt construite pentru a lucra pe mare să beneficieze de ajutoare, chiar dacă ele nu sunt active pe mare sau operează rar pe mare. Astfel, este util să se statueze în aceste Linii directoare care este poziția pe care Comisia a adoptat-o și o va adopta în viitor, în această problemă.

„Remorcarea” intră sub incidența acestor Linii directoare doar dacă mai mult de 50% din activitatea de remorcare efectivă derulată de un remorcher pe o perioadă de un an reprezintă „transport maritim”. Timpul de așteptare poate fi proporțional asimilat acelei părți din activitatea efectivă totală derulată de remorcher care constituie „transport maritim”. Ar trebui subliniat faptul că activitățile de remorcare derulate, printre altele, în porturi, sau care constau în asistarea navelor auto-propulsate pentru intrarea într-un port, nu constituie „transport maritim”, în înțelesul prezentei Comunicări. În cazul remorcării nu este admisă nici o derogare de la regula legăturii de pavilion.

Similar, în cazul dragării, experiența colectată în ultimii ani sugerează necesitatea adoptării anumitor măsuri.

Activitățile de „dragare” sunt, în principiu, ne-eligibile pentru acordarea ajutoarelor de stat în sectorul transportului maritim. În orice caz, înțelegerile fiscale destinate companiilor (cum ar fi taxa pe tonaj) pot fi aplicate acelor dragoare a căror activitate constă în „transportul maritim” – cum ar fi transportul la ape adânci a materialelor extrase – pentru mai mult de 50% din timpul total anual de transport și doar în cazul acestor activități de transport. Dragoarele eligibile pentru acordarea ajutoarelor sunt doar cele înregistrate într-un Stat Membru (nu este posibilă nici o derogare de la regula pavilionului). În asemenea cazuri, este necesară menținerea unei contabilități separate pentru activitățile de transport maritim¹⁴.

Finalmente, metoda de evaluare a sistemelor de taxe pe tonaj notificate până în prezent a inclus următorii pași: s-a calculat un profit virtual pentru proprietarul navei, prin aplicarea unei rate a profitului teoretice la tonajul lor; s-a determinat nivelul taxei corporatiste naționale. Quantumul rezultat reprezintă „taxa pe tonaj” ce trebuie să fie plătită.

Ratele teoretice ale profitului puse la dispoziție de Statele Membre au fost uniforme până acum. În orice caz, atât timp cât ratele taxelor corporatiste pot varia semnificativ la nivelul Comunității, taxele pe tonaj ce trebuie plătite pentru același tonaj pot fi foarte diferite în diferitele Statele Membre. În scopul menținerii actualului echilibru, Comisia va aproba doar schemele care introduc o creștere a taxelor pentru același tonaj pentru a menține echilibrul cu schemele deja aprobate.

În toate cazurile, schemele trebuie să contribuie la dezvoltarea sectorului transportului naval și la creșterea angajabilității, în beneficiul Comunității. În consecință, avantajele fiscale anterior menționate trebuie să se limiteze la activitățile de transport naval; în consecință, în cazurile în care companiile ce dețin nave sunt angajate, de asemenea, în derularea altor activități comerciale, este necesară menținerea unei contabilități separate, pentru a preveni subvenționarea încrucișată a altor activități. Această abordare

¹² „Codul ISM”, Codul internațional de management pentru operarea sigură a navelor și prevenirea poluării, adoptat de Organizația Maritimă Internațională (OMI) prin rezoluția A.741(18).

¹³ Comisia va examina efectele acestor prevederi în domeniul managementului navelor după trei ani de la data implementării acestei Comunicări.

¹⁴ Navele utilizate de acești operatori extrag sau draghează material pe care le transportă ulterior. Extragerea sau dragarea acestora nu este eligibilă pentru acordarea ajutorului de stat pentru transportul maritim.

va ajuta transportul naval comunitar să fie competitiv, prin asigurarea unui nivel de taxare comparabil cu cele practicate oriunde în lume, dar va menține nivelele normale de taxare din Statele Membre valabile pentru ale activității și nivelul beneficiilor acționarilor și directorilor.

3.2. Costurile legate de angajare:

Așa cum a fost menționat anterior, transportul maritim reprezintă un sector care se confruntă cu o concurență internațională acerbă. Măsurile de sprijin în sectorul maritim ar trebui, în consecință, să vizeze, în primul rând, reducerea costurilor fiscale și a altor costuri și îndatoriri suportate de deținătorii de nave și de marinarii comunitari și alinierea lor cu normele mondiale. Ele ar trebui să stimuleze direct dezvoltarea sectorului și creșterea numărului locurilor de muncă și nu să furnizeze sprijin financiar general.

În acord cu aceste obiective, ar trebui derulate următoarele acțiuni în domeniul creerii de noi locuri de muncă în domeniul transportului naval comunitar:

- reducerea contribuțiilor pentru protecția socială a marinarilor comunitari angajați la bordul navelor înregistrate într-un Stat Membru,
- reducerea impozitelor pe venit pentru marinarii comunitari angajați la bordul navelor înregistrate într-un Stat Membru.

Pentru uzul acestui punct, termenul de „marinari comunitari” este definit ca:

- cetățeni ai Spațiului Economic European, în cazul marinarilor angajați la bordul navelor (inclusiv la bordul navelor de tip ro-ro ferry¹⁵) ce asigură curse regulate de pasageri între porturile comunitare,
- toți marinarii care au obligația plății de taxe sau contribuții pentru protecția socială într-un Stat Membru, în toate celelalte cazuri.

Liniile directe din 1997 au permis acordarea unor asemenea reduceri pentru toți marinarii angajați la bordul navelor înregistrate într-un Stat Membru și supuși sistemului de taxe și asigurări sociale într-un Stat Membru. În orice caz, de atunci a devenit clar că presiunea concurenței internaționale asupra proprietarilor comunitari de nave este foarte puternică în cazul transportului internațional de mărfuri, și mai redusă în cazul transportului regulat intra-comunitar de pasageri. Creșterea competitivității industriei navale europene a reprezentat, în consecință, un obiectiv prioritar al acordării ajutorului în cazurile din trecut. Prevenirea acordării de către Statele Membre a reducerii taxelor datorate tuturor marinarilor va avea un efect negativ asupra competitivității proprietarilor de nave europeni și va încuraja înregistrarea navelor sub pavilion extra-comunitar. În același timp, s-a luat act de faptul că gradul de angajare al cetățenilor europeni este semnificativ, atât din punct de vedere numeric, cât și procentual, în domeniul transportului regulat de pasageri la nivel intra-comunitar. Protejarea angajabilității la nivel comunitar reprezintă, de data aceasta, obiectivul acordării ajutorului. Din motive fiscale interne, unele State Membre preferă să nu aplice încă taxele reduse anterior menționate, dar pot să ramburseze proprietarilor de nave – parțial sau total – costurile rezultate din aceste impozite. O asemenea abordare poate, în general, să fie considerată echivalentă sistemului de taxe reduse descris anterior, în condițiile în care există o legătură directă cu acestea, nu se manifestă nicio supra-compensare, iar sistemul este transparent și nu permite abuzurile.

În ceea ce privește componenta maritimă a activităților de remorcare și dragare (transportul maritim al materialelor), ajutorul acordat cu scopul facilitării angajării marinarilor comunitari poate fi acordat în acord cu regulile similare prezentate la acest punct, dar numai dacă ajutorul este în relație directă cu marinarii comunitari angajați pe navele maritime, remorcherele și dragoarele auto-propulsate, înregistrate într-un Stat Membru, care derulează activități de transport maritim în cel puțin 50% din timpul lor de operare¹⁶.

¹⁵ Vezi articolul 2, punctul (a) al Directivei Consiliului nr. 1999/35/EC din 29 aprilie 1999 referitor la sistemul supravegherii obligatorii a siguranței operațiunilor de transport în sistem ro-ro ferry și al serviciilor de transport de pasageri de mare viteză (JO L 138, 01.06.1999, pag. 1).

¹⁶ Astfel de activități de dragare derulate, printre altele, în principal în porturi, nu sunt eligibile pentru acordarea ajutorului pentru ocuparea marinarilor comunitari.

Finalmente, ar trebui reaminti faptul că ajutorul pentru ocupare este reglementat de exceptarea în bloc prevăzută în Regulamentul CE nr. 2204/2002 din 12 decembrie 2002 de aplicare a articolelor 87 și 88 din Tratatul CE în raport cu ajutoarele de stat pentru ocuparea forței de muncă¹⁷, care se aplică, de asemenea, transporturilor maritime.

4. Reducerea echipajului

Ajutorul acordat pentru reducerea echipajului tinde să reducă costurile angajării marinarilor comunitari, în special costurile aferente navelor ce operează în mările îndepărtate. Ajutorul, supus aplicării unor plafoane (așa cum sunt stabilite în Capitolul 11), poate, prin urmare, să fie acordat sub forma plății sau rambursării costurilor de repatriere ale marinarilor comunitari angajați la bordul navelor înregistrate de către Statele Membre.

5. Ajutorul de investiții

Subvențiile pentru reînnoirea flotei nu sunt uzuale în alte categorii de transport, cum ar fi transportul rutier și aviație. În condițiile în care aceste subvenții au tendința de a distorsiona concurența, Comisia a fost reticentă în a aproba asemenea scheme, cu excepția cazului în care ele reprezintă o parte a reformei structurale care conduce la reducerea capacității totale a flotei.

Investițiile trebuie să respecte prevederile Regulamentului CE nr. 1540/98 sau orice alte reglementări comunitare care ar putea să le înlocuiască.

Orice ajutor de investiții poate fi acordat, în condițiile acestor Linii directoare, în conformitate cu politica comunitară privind siguranța maritimă, în anumite circumstanțe, pentru a îmbunătăți echipamentul de la bordul navelor înregistrate într-un Stat Membru sau pentru a promova utilizarea unor nave sigure și curate. Astfel, ajutorul poate fi permis dacă furnizează stimulente pentru modernizarea navelor înregistrate în Comunitate în vederea atingerii unor standarde care depășesc standardele obligatorii de siguranță și de mediu stabilite prin convențiile internaționale și anticipării implementării unor standarde mai înalte și, prin aceasta furnizează stimulente în vederea îmbunătățirii siguranței și controlului în domeniul mediului. Un asemenea ajutor trebuie să se conformeze reglementărilor comunitare aplicabile în domeniul construcției de nave.

Deoarece navigația este, esențialmente, un sector foarte mobil, ajutorul regional acordat companiilor regionale ce funcționează în zonele defavorizate, care îmbracă adesea forma ajutorului pentru investiții acordat companiilor care investesc în aceste regiuni, poate fi permis numai în cazurile în care este sigur că beneficiile se vor reflecta asupra zonei pentru o perioadă rezonabilă de timp. Acesta ar fi, de exemplu, cazul investițiilor legate de construirea unor depozite dedicate sau de procurare a unor echipamente fixe de transbordare. Acordarea ajutorului de investiții în beneficiul companiilor maritime ce funcționează în regiunile dezavantajate poate fi permisă doar acolo unde sunt respectate, de asemenea, reglementările în domeniul ajutorului de stat regional (vezi Capitolul 6).

6. Ajutorul regional acordat în baza articolelor 87 (3) (a) și (c)

În contextul elaborării unor scheme de ajutor de stat regional de investiții, Comisia va aplica reglementările generale stabilite în comunicările emise de ea sau orice prevederi referitoare la ajutorul de stat regional sau amendamente care pot apărea în viitor.

7. Formarea profesională

Ar trebui subliniat faptul că, în primul rând, acordarea ajutorului pentru formare profesională este reglementată de exceptarea în bloc stipulată în Regulamentul CE nr. 68/2001 din 12 ianuarie 2001

¹⁷ JO L 337, 13.12.2002, pag. 3.

privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE la ajutoarele pentru formare¹⁸, aplicabilă, de asemenea, sectorului transportului maritim.

Mai mult, multe scheme de formare profesională aplicabile marinarilor și susținute din surse de stat nu sunt considerate ajutoare de stat deoarece au un caracter general (vocațional sau academic). Aceste scheme nu fac, în consecință, obiectul notificării și evaluării de către Comisie.

Dacă o schemă este posibil să includă măsuri de sprijin de natura ajutorului de stat, este necesară notificarea acesteia. Acesta ar putea fi, de exemplu, cazul dacă o anumită schemă este legată în mod specific de formarea profesională la bordul navelor, iar beneficiul sprijinului financiar al statului este primit de organizația responsabilă de formarea profesională, cadeti, marinari sau proprietari de nave. Comisia a adoptat o atitudine favorabilă referitoare la ajutorul, acordat pe baze nediscriminatorii, în vederea formării profesionale la bordul navelor înregistrate într-un Stat Membru. În mod excepțional, formarea profesională la bordul altor nave poate fi susținută atunci când este justificată de criterii obiective, cum ar fi lipsa unui spațiu corespunzător la bordul navelor înregistrate într-un Stat Membru.

Acolo unde contribuțiile financiare sunt plătite pentru formare profesională la bordul navelor, personalul format nu ar trebui să fie, în principiu, membri activi ai echipajului și ar trebui să fie înregistrați supra-numerar. Această prevedere are ca scop asigurarea faptului că subvențiile salariale nete nu pot fi plătite marinarilor ocupați cu derularea activităților normale oricărui echipaj.

Asemănător, în vederea protejării și dezvoltării experienței maritime la nivelul Comunității și a unui nivel de vârf al competitivității în industria maritimă comunitară, sunt necesare cercetări suplimentare și eforturi suplimentare de dezvoltare, focalizare pe asigurarea calității, productivității, siguranței și a protecției mediului. Pentru asemenea proiecte, sprijinul statului poate fi, de asemenea, autorizat în limitele stabilite prin Tratatul CE.

Acordarea ajutorului orientat în direcția creșterii și actualizării abilităților ofițerilor de pe navele comunitare poate fi permisă de-a lungul întregii lor cariere. Ajutorul poate consta într-o contribuție în acoperirea costurilor formării profesionale și/sau în compensarea costurilor salariale plătite ofițerului pe toată perioada de formare profesională. Schemele trebuie, în orice caz, să fie concepute de așa manieră încât să prevină ca ajutorul acordat pentru formare să fie deturnat, direct sau indirect, pentru susținerea costurilor salariale ale ofițerilor.

Ajutorul acordat pentru reconversia profesională a pescarilor de pe navele maritime care doresc să lucreze ca marinari ar trebui aprobat.

8. Ajutorul de restructurare

Deși Liniile comunitare comunitare în domeniul salvării și restructurării firmelor în dificultate¹⁹ sunt aplicabile, de asemenea, sectorului transporturilor doar în condițiile în care este luată în considerare natura specifică a sectorului, Comisia va aplica prezentele Linii directe sau orice alte reglementări comunitare care le-ar putea înlocui atunci când ia în considerare acordarea ajutorului de restructurare companiilor maritime.

9. Contractele și obligațiile de serviciu public

În ceea ce privește cabotajul maritim, pot fi impuse obligații de serviciu public sau pot fi încheiate contracte de serviciu public pentru serviciile indicate la articolul 4 din Regulamentul CE nr. 3577/92. Pentru acele servicii obligațiile și serviciile de serviciu public, precum și compensarea lor, trebuie să îndeplinească condițiile respectivului regulament și reglementările și procedurile privind ajutorul de stat cuprinse în Tratat, așa cum au fost ele interpretate de Curtea Europeană de Justiție.

¹⁸ JO L 10, 13.01.2001, pag. 20.

¹⁹ JO C 288, 09.10.1999, pag. 2.

Comisia acceptă faptul că, atât timp cât existența unui serviciu internațional de transport este necesară pentru îndeplinirea nevoilor obligatorii de transport public, obligațiile de serviciu public pot fi impuse, iar contractele de serviciu public pot fi încheiate, în condițiile în care orice compensare acordată pentru acestea se conformează regulilor și procedurilor din Tratat la care s-a făcut referire anterior.

Durata contractelor de serviciu public ar trebui să fie limitată la o perioadă rezonabilă de timp, de circa șase ani, deoarece contractele încheiate pentru perioade semnificativ mai lungi de timp pot conduce la crearea unui monopol (privat).

10. Ajutorul acordat navigației maritime pe distanțe scurte

Nu există o definiție legală a conceptului de „navigație maritimă pe distanțe scurte”. Comunicarea Comisiei referitoare la dezvoltarea Navigației maritime pe distanțe scurte în Europa, din data de 29 iunie 1999²⁰ a furnizat o definiție de lucru a termenului, în sensul de „deplasare a mărfii sau pasagerilor pe mare, între porturi situate în zona Europei sau între aceste porturi și porturile amplasate în țări din afara Europei având frontiera maritimă la o mare închisă de la marginea Europei²¹”. În Comunicarea sa, Comisia a subliniat rolul acestui mod de transport în promovarea mobilității sigure și sustenabile, în vederea întăririi coeziunii din interiorul Comunității și a îmbunătățirii eficienței transportului ca parte a unei abordări inter-modale. Comisia a recunoscut, de asemenea, că promovarea navigației maritime pe distanțe scurte trebuie efectuată la toate nivelele, comunitar, național sau regional.

În condițiile în care ajutoarele acordate pentru navigația maritimă pe distanțe scurte tind să îmbunătățească calitatea transportului inter-modal și să descongese drumurile în Statele Membre, definiția navigației maritime pe distanțe scurte, în forma propusă în Comunicarea din 1999, ar trebui, în scopul aplicării în cadrul prezentei Comunicări, să fie limitată la transportul dintre porturile localizate pe teritoriul Statelor Membre.

Comisia recunoaște faptul că demararea serviciilor de navigație maritimă pe distanțe scurte poate fi însoțită de dificultăți financiare substanțiale, pe care Statele Membre pot dori să le atenueze pentru a asigura promovarea unor asemenea servicii.

Atunci când este cazul, Comisia va fi în măsură să aprobe acordarea unui asemenea ajutor, în condițiile în care beneficiarii sunt proprietarii de nave, definiți în sensul articolului 1 din Regulamentul CE nr. 4055/86, cu condiția ca nava să arboreze unul din pavilioanele Statelor Membre. Acordarea ajutoarelor de acest fel va trebui notificată și va trebui să respecte următoarele condiții:

- perioada de acordare a ajutorului nu trebuie să depășească trei ani, iar scopul acestuia trebuie să fie finanțarea serviciilor de navigație care conectează porturile situate pe teritoriul Statelor Membre,
- serviciul trebuie să permită mărfurilor transportate pe șosea (mărfurilor esențiale) să fie transportate total sau parțial pe mare, fără afectarea transportului maritim de o manieră contrară interesului comun,
- ajutorul trebuie să fie direcționat în vederea implementării unui proiect detaliat, cu un impact de mediu pre-estimat, să vizeze deschiderea unei noi rute de transport sau modernizarea serviciilor oferite de o rută existentă, prin asocierea mai multor proprietari de nave, dacă e necesar, să nu finanțeze mai mult de un proiect/linie și să nu fie reînnoit, extins sau repetat,

²⁰ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor „Dezvoltarea Navigației maritime pe distanțe scurte în Europa: o alternativă dinamică într-un lanț de transport sustenabil – Al doilea raport bianual”, COM(1999) 317 final.

²¹ Comunicarea, pag. 2.

²² În cazul finanțării comunitare sau eligibilității sub diferite scheme de ajutor, plafonul de 30% se aplică asupra sprijinului total combinat ajutor/financiar. Ar trebui subliniat că intensitatea ajutorului este similară cu cea prevăzută pentru acțiunile de schimb modal prevăzute de inițiativa comunitară Marco Polo: conform articolului 5 (2) al Regulamentului CE nr. 1382/2003 (JO L 196, 02.08.2003, pag. 1).

- scopul acordării ajutorului trebuie să îl reprezinte acoperirea, a până la 30% din costurile de operare a serviciului în cauză²² sau finanțarea procurării echipamentului de transbordare care va aproviziona serviciul planificat, până la o cotă de 10% din valoarea unei asemenea investiții,
- acordarea ajutorului ce vizează implementarea unui proiect trebuie să se facă pe baza unor criterii transparente, aplicabile într-un mod nediscriminatoriu tuturor proprietarilor de nave stabiliți în Comunitate. Ajutorul ar trebui acordat, în mod normal, pentru proiectele selectate de autoritățile unui Stat Membru printr-o procedură de licitație derulată în conformitate cu regulile comunitare aplicabile,
- serviciul care face obiectul proiectului trebuie să fie viabil din punct de vedere comercial după perioada eligibilă pentru acordarea finanțării publice,
- un asemenea ajutor nu se poate cumula cu compensarea pentru prestarea unui serviciu public (obligații sau contracte).

11. Plafoane

Așa cum a fost explicat anterior, unele State Membre susțin sectoarele lor maritime prin intermediul reducerii de taxe, în timp ce alte State Membre preferă să facă plăți directe – de exemplu, prin rambursarea impozitelor pe venit ale marinarilor. În lumina prezentei lipse de armonizare a sistemelor fiscale practicate în Statele Membre, ambele variante ar trebui să rămână posibile. Evident, ambele abordări pot, în anumite cazuri, să fie combinate. În orice caz, riscul îl reprezintă cumulumul de ajutoare până la nivele disproporționate față de obiectivele de interes comun ale Comunității, ceea ce ar putea conduce la o cursă a subvenționărilor între Statele Membre.

O reducere la zero a impozitării marinarilor și o reducere a taxelor corporatiste aferente activităților legate de navigație, așa cum este descrisă la punctul 3.1. (penultimul paragraf) reprezintă limita maximă până la care poate fi permisă acordarea ajutorului. În vederea evitării distorsionării concurenței, nici un alt sistem de ajutor nu poate furniza un beneficiu superior acestuia. Mai mult, deși fiecare schemă notificată de un Stat Membru va fi examinată individual, se consideră că nivelul total al ajutorului acordat în condițiile Capitolelor 3 – 6 nu ar trebui să depășească nivelul total al taxelor și contribuțiilor sociale colectate de stat pentru activitățile de navigație și marinari.

12. Considerații finale

Comisia va continua să monitorizeze în mod regulat și îndeaproape condițiile de pe piață în domeniul navigației. Ar putea să apară modificări ulterioare, iar nevoile de ajutoare de stat să crească sau să se reducă în consecință. În aceste situații, Comisia va adopta la timp măsurile necesare.

Toate propunerile pentru măsuri de sprijin notificate către Comisie trebuie să includă un calendar care să indice, pentru următorii șase ani, efectele așteptate, exprimate cantitativ, pentru fiecare obiectiv prezentat la punctul 2.2. În particular, vor fi prezentate în propunere și avantajul macro-economic așteptat asupra rețelei maritime corespunzătoare, precum și o estimare a numărului de locuri de muncă salvate sau create.

Pentru toate schemele de ajutor – indiferent că e vorba de scheme existente sau de scheme noi – care intră în sfera de cuprindere a prezentei Comunicări, Statele Membre vor comunica Comisiei o estimare a efectelor lor pe o perioadă de șase ani de la data implementării.

La momentul la care ajutorul a fost aprobat și acordat beneficiarului, prin derogare de la legătura de pavilion la care s-a făcut referire la punctul 3.1, Statul Membru implicat trebuie să transmită un raport Comisiei, la fiecare trei ani, pornind de la data la care ajutorul a fost acordat. În acest raport, Statul

Membru va cuantifica efectele produse și le va compara cu efectele așteptate. Obligațiile privind raportarea, stabilite în cadrul prezentei Comunicări, vor deveni aplicabile de la data publicării.

Mai mult, s-ar putea dovedi necesar, de exemplu în urma primirii unei plângeri justificate, ca Statul Membru implicat să furnizeze Comisiei dovezi asupra faptului că acordarea asistenței beneficiarului, în condițiile unei scheme aprobate, a fost limitată la nivelul definit aici și că efectele vizate au fost obținute.

13. Măsuri specifice

Prezentele Linii directoare se vor aplica începând cu data publicării lor în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. În conformitate cu prevederile articolului 88 (1) din Tratat, Comisia propune ca Statele Membre să modifice schemele de ajutor de stat existente în acord cu prevederile prezentelor Linii directoare până cel mai târziu la data de 30 iunie 2005. Statele Membre sunt invitate să confirme că acceptă propunerile pentru măsuri specifice, în scris, până la cel târziu 30 iunie 2004.

În situația în care un Stat Membru nu confirmă acceptarea propunerilor, în scris, până la data menționată, Comisia va aplica articolul 19 (2) din Regulamentul CE nr. 659/1999 și, dacă consideră necesar, va iniția procedurile la care se face referire în această reglementare.

Prezentele Linii directoare vor fi revizuite la șapte ani de la data intrării în vigoare.

ANEXĂ

DEFINIȚIA ÎNREGISTRĂRIILOR STATELOR MEMBRE

„Înregistrările Statelor Membre,, ar trebui înțelese ca însemnând înregistrările guvernate de legislația unui Stat Membru, aplicabilă propriilor teritorii, ce constituie parte a Comunității Europene.

1. Toate primele înregistrări ale Statelor Membre sunt înregistrări ale Statelor Membre.
2. În plus, următoarele înregistrări, localizate în Statele Membre și care fac obiectul legislației acestora, reprezintă înregistrări ale Statelor Membre:

- Înregistrarea Internațională Daneză a Navigației (DIS),
- Înregistrarea Internațională Germană a Navigației (ISR),
- Înregistrarea Internațională Italiană a Navigației,
- Înregistrarea Internațională a Navelor din Madeira (MAR),
- Înregistrarea Insulelor Canare.

3. Alte înregistrări nu sunt considerate a fi ale Statelor Membre, chiar dacă servesc în practică ca o primă alternativă a proprietarilor de nave cu baza în acele State Membre. Aceasta deoarece sunt localizate în și sunt subiecte ale legislației teritoriilor unde Tratatul nu se poate aplica, în întregime sau într-o parte semnificativă. În consecință, următoarele înregistrări nu reprezintă înregistrări ale Statelor Membre:

- înregistrare Kerguelen (Tratatul nu se aplică acestui teritoriu),
- înregistrarea Antilelor Olandeze (acest teritoriu este asociat cu Comunitatea; doar Partea a IV-a din Tratat se aplică acestui teritoriu; teritoriul este responsabil pentru propriul său regim fiscal),
- înregistrările din:
 - Insula Omului (sunt aplicabile doar anumite părți ale Tratatului – vezi articolul 299 (6) (c) din Tratat; Parlamentul Insulei Omului reprezintă singura autoritate legislativă în domeniul fiscal),
 - Bermude și Cayman (părți ale teritoriilor asociate la Comunitate, și doar Partea a IV-a din Tratat este aplicabilă celor două teritorii; există autonomie fiscală).

4. În cazul Gibraltarului, Tratatul se aplică integral, iar înregistrarea Gibraltarului este considerată, pentru aceste Linii directe, o înregistrare a unui Stat Membru.

Publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. C 013 din data 17.01.2004

Prezenta culegere grupează elemente de legislație preluate de pe site-ul Comisiei Europene
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html
și din Monitorul Oficial al României.

O serie de documente incluse în culegere sunt traduse și prelucrate de către echipa Programului ReNAS
și nu au caracter oficial. Pentru a consulta versiunile oficiale ale textelor, vă rugăm să consultați

Jurnalul Oficial al Uniunii Europene și, respectiv, Monitorul Oficial al României.

